Düşünce balonları

DAVID LODGE

İngilizceden çeviren:
Meram Erdoğan

AYRINTI

DAVID LODGE

1935'te Londra'da doğan David Lodge, College London Üniversitesi'nden 1955'te mezun oldu. 1959'da aynı üniversiteden yüksek lisans derecesi aldı. Bu arada Britanya Ordusu'nda askerlik hizmetini yaptı. 1960-1987 yılları arasında İngiliz Edebiyatı Bölümü'nde ders verdiği Birmingham Üniversitesi'nden doktor unvanını aldı.1987 yılında kendini bütünüyle yazarlığa adamak üzere emekli oldu. Birmingham'da Çağdaş İngiliz Edebiyatı Fahri Profesörü unvanına sahiptir ve bu kentte yaşamaya devam etmektedir. Yazar, Royal Society of Literature'ın (Kraliyet Edebiyat Derneği) bir üyesidir. 1989'da Booker Prize'da jüri başkanlığı yapmıştır. Lodge ayrıca Fransa Kültür Bakanlığı tarafından sanat ve edebiyat alanında yaratıcılıklarıyla sivrilen kişilere verilen şeref payesine de değer görülmüştür.

Romanları: *The Picturegoers* (1960), *Ginger, You're Barmy* (1962), *The British Museum is Falling Down* (1965), *Out of the Shelter* (1970), Hawthornden Ödülü'nü ve *Yorkshire Post* Roman Ödülü'nü kazanan *Changing Places* (1975; *Yerleri Değiştirme*, çev.: Abbas Orhan, Adam Yayınları, 1998) ile 1980'de yılın Whitobread Kitabı seçilen *How Far Can you Go*; 1984'de Booker Prize için son elemeye kalan *Small World* (*Dünya Küçük*, çev.: Abbas Orhan, Adam Yayınları, 1998); 1988'de *Sunday Express*'in Yılın Kitabı Ödülü'nü alan *Nice Work* (*İyi İş*, çev.: Ülkü Demirtepe, Ayrıntı Yayınları, 2003); *Paradise News* (1991); *Therapy* (1995; *Terapi*, çev.: Meram Erdoğan, Ayrıntı Yayınları, 2003); *Home Truths* (1999); *Thinks* (2001; *Düşünce Balonları* çev.: Meram Erdoğan, Ayrıntı Yayınları, 2005) Kitapları on yedi dile çevrildi.

Yazarın *How Far Can You Go?* (1980) ve *Authar, Authar* (2004) adlı romanları da Ayrıntı Yayınları'nın yayın programına alınmıştır.

David Lodge edebiyat eleştirileri de yazdı: *Language of Fiction* (1966), *The Novelist at Crossroads* (1971), *The Modes of Modern Writing* (1977), *Working With Structuralism* (1981), *After Bakhtin: Essays on Fiction and Criticism (1990)*. Ayrıca, birkaç klasik romanla, aralarında *Twentieth Century Literary Criticism* (1972), *Modern Criticism and Theory'nin* (1988) de bulunduğu eleştiri antolojilerinin editörlüğünü yaptı. 1986'da dönem dönem yazdığı denemelerinin toplandığı, *Write on* adlı bir kitap yayımladı. En son eleştiri yapıtı *The Art of Fiction*'dır (1992).

Yazarın *Small World* adlı romanı, 1988'de Granada TV tarafından bir televizyon dizisine uyarlandı. David Lodge *İyi İş*'i BBC için dört bölümlük bir televizyon dizisi haline getirdi ve dizi 1989 sonbaharında yayımlandı. Yılın en iyi drama dizisi dalında Royal Television Society's Award'ı (Kraliyet Televizyon Derneği Ödülü) kazandı. David Lodge ayrıca bu diziyle Monte Carlo'daki Uluslararası Televizyon Festivali'nde, senaryo dalında Silver Nymph ödülünü aldı. Yazarın ilk tiyatro oyunu *The Writing Game*, Birmingham Repertuar Tiyatrosu'nda Mayıs 1990'da sahneye konuldu.

Ayrıntı: 462
Edebiyat dizisi: 137

Düşünce Balonları
David Lodge

İngilizceden çeviren
Meram Erdoğan

Yayına hazırlayan
Gülden Veral

Kitabın özgün adı
Thinks...

Secker & Warburg/2001
basımından çevrilmiştir

© David Lodge 2001 & Akcalı Ajans

Bu kitabın Türkçe yayım hakları
Ayrıntı Yayınları'na aittir.

Kapak illüstrasyonu
Sevinç Altan

Kapak düzeni
Arslan Kahraman

Düzelti
Ayten Koçal

Baskı ve cilt
Sena Ofset (0 212) 613 38 46

Birinci basım *2005*
Baskı adedi *2000*

ISBN 975-539-455-9

AYRINTI YAYINLARI
www.ayrintiyayinlari.com.tr & info@ayrintiyayinlari.com.tr
Dizdariye Çeşmesi Sk. No.: 23/1 34400 Çemberlitaş-İst. Tel.: (0 212) 518 76 19 Faks: (0 212) 516 45 77

David Lodge

Düşünce Balonları

AYRINTI

E D E B İ Y A T D İ Z İ S İ

GÜLÜNESİ AŞKLAR/*Milan Kundera* ◢ KALECİNİN PENALTI ANINDAKİ ENDİŞESİ/*Peter Handke* ◢ YÜZBAŞI VE KADINLAR TABURU/*Mario Vargas Llosa* ◢ BİZ/*Yevgeni Zamyatin* ◢ KESİK BİR BAŞ/*Iris Murdoch* ◢ YENİ TANRILAR/*Alberto Vasquez-Figueroa* ◢ İNFAZA ÇAĞRI/*Vladimir Nabokov* ◢ EVET AMA, BİR LOKOMOTİF BUNU YAPABİLİR Mİ BAKALIM?/*Woody Allen* ◢ ÇALI HOROZU/*Michel Tournier* ◢ BANYO/*Jean-Philippe Toussaint* ◢ BALKON/*Jean Genet* ◢ GÜNEŞ İMPARATORLUĞU/*J.G. Ballard* ◢ BEYAZ ZENCİLER/*Ingvar Ambjörnsen* ◢ SİYAH MADONNA/*Doris Lessing* ◢ KAPANDA ÜÇ KAPLAN/*G. Cabrera Infante* ◢ ZAMANIN KIYISINDAKİ KADIN/*Marge Piercy* ◢ ANARŞİNİN KISA YAZI/*Hans Magnus Enzensberger* ◢ FOTOĞRAF MAKİNESİ/*Jean-Philippe Toussaint* ◢ GÜLÜN GÜNLÜĞÜ/*Ursula K. LeGuin* ◢ HOTEL DU LAC/*Anita Brookner* ◢ AZİZLER ve ÂLİMLER/*Terry Eagleton* ◢ VEDA YEMEĞİ/*Michel Tournier* ◢ ORLANDO/*Virginia Woolf* ◢ UTANÇ BİTTİ/*Anja Meulenbelt* ◢ YAKIN GELECEĞİN MİTOSLARI/*J. G. Ballard* ◢ KARANLIĞIN SOL ELİ/*Ursula K. LeGuin* ◢ AĞ/*Iris Murdoch* ◢ WATT/*Samuel Beckett* ◢ EKOTOPYA/*Ernest Callenbach* ◢ GECEYİ ANLAT BANA/*Djuna Barnes* ◢ İNSAN POSTUNA BÜRÜNMÜŞ KÖPEK/*Ingvar Ambjörnsen* ◢ CUMA/*Michel Tournier* ◢ AFRODİT'İN BAŞKALDIRISI/*Lawrence Durrell* ◢ GÜNDELİK MUTLULUĞA ALIŞMA/*Anja Meulenbelt* ◢ MURPHY/*Samuel Beckett* ◢ MASAL MASAL İÇİNDE/*Khimaira/John Barth* ◢ ZEN VE MOTOSİKLET BAKIM SANATI/*Robert M. Pirsig* ◢ PARFÜMÜN DANSI/*Tom Robbins* ◢ SINIRSIZ RÜYALAR DİYARI/*J. G. Ballard* ◢ FRANSIZ TEĞMENİN KADINI/*John Fowles* ◢ BEYAZ OTEL/*D.M. Thomas* ◢ MYRA/*Gore Vidal* ◢ DALGALAR/*Virginia Woolf* ◢ ATLANTİK ÖTESİ/*Witold Gombrowicz* ◢ HAYRANLIK/*Anja Meulenbelt* ◢ FERDYDURKE/*Witold Gombrowicz* ◢ MELEKLER ZAMANI/*Iris Murdoch* ◢ PAULINA 1880/*Pierre Jean Jouve* ◢ EŞEKARISI FABRİKASI/*Iain Banks* ◢ ROCK LANETİ/*Iain Banks* ◢ KAYIP ZAMAN/*Anja Meulenbelt* ◢ SENİ İÇİME GÖMDÜM/*Andrew Jolly* ◢ BAŞTAN ÇIKARICININ GÜNLÜĞÜ/*Sören Kierkegaard* ◢ KONFİDENZ/*Ariel Dorfman* ◢ ALTIN DAMLA/*Michel Tournier* ◢ BİR GARİP VAKA MATMAZEL *P./Brian O'Doherty* ◢ NIETZSCHE AĞLADIĞINDA/*Irvin D. Yalom* ◢ KIZILAĞAÇLAR KRALI/*Michel Tournier* ◢ AİLEDE BİR ÖLÜM/*James Agee* ◢ KUTSAL BÖLGE/*Carlos Fuentes* ◢ KALPSİZ AMANDA/*Jurek Becker* ◢ 62-Maket Seti/*Julio Cortázar* ◢ ÇARPIŞMA/*J.G. Ballard* ◢ ÜÇLEME-Molloy-Malone Ölüyor-Adlandırılamayan/*Samuel Beckett* ◢ DUR BİR MOLA VER/*Tom Robbins* ◢ HIRSIZIN GÜNLÜĞÜ/*Jean Genet* ◢ KÜÇÜK DEĞİŞİMLER/*Marge Piercy* ◢ LİLA/*Robert M. Pirsig* ◢ ERGİNLİK YAŞI/*Michel Leiris* ◢ AŞKSIZ İLİŞKİLER/*Samuel Beckett* ◢ ESİRGEYEN GÖKYÜZÜ/*Paul Bowles* ◢ YALANCI JAKOB/*Jurek Becker* ◢ DİVAN/*Irvin D. Yalom* ◢ PORNOGRAFİ/*Witold Gombrowicz* ◢ MERCİER İLE CAMİER/*Samuel Beckett* ◢ BİR ERKEĞE NASIL TECAVÜZ EDİLİR?/*Märta Tikkanen* ◢ /BENDENİZ VE MARCO POLO/*Paul Griffiths* ◢ DOĞMAMIŞ KRİSTOF/*Carlos Fuentes* ◢ RÜYA SAKİNLERİ/*Iris Murdoch* ◢ HİÇ İÇİN METİNLER ve Uzun Öyküler/*Samuel Beckett* ◢ DUYGU YOLCULUĞU/*Laurence Sterne* ◢ BETTY BLUE/*Philippe Djian* ◢ AĞAÇKAKAN/*Tom Robbins* ◢ ANARŞİST/*Tristan Hawkins* ◢ BAKAKAİ/*Witold Gombrowicz* ◢ PORTNOY'UN FERYADI/*Philip Roth* ◢ 101/2 BÖLÜMDE DÜNYA TARİHİ/*Julian Barnes* ◢ SUNİ TENEFFÜS/*Ricardo Piglia* ◢ MANŞ ÖTESİ/*Julian Barnes* ◢ ADA/*Aldous Huxley* ◢ GÜLÜN MUCİZESİ/*Jean Genet* ◢ MÖSYÖ/*Jean-Philippe Toussaint* ◢ ÇİÇEKLERİN MERYEM ANASI/*Jean Genet* ◢ BAŞUCU OĞLANI/*Alison Fell* ◢ YARATIK/*John Fowles* ◢ SENİ SEVMİYORUM/*Julian Barnes* ◢ ZENCİLER/*Jean Genet* ◢ TÜNEL/*Ernesto Sábato* ◢ KARAPRENS/*Iris Murdoch* ◢ KARNINDAN KONUŞANIN ÖYKÜSÜ/*Pauline Melville* ◢ TANRI'NIN AĞZINDAN EVRENİN HİKÂYESİ/*Franco Ferrucci* ◢ HAYATIN VE AŞKIN YASALARI/*Connie Palmen* ◢ KAHRAMANLAR VE MEZARLAR/*Ernesto Sabato* ◢ KAYNAK VE ÇALI/*Michel Tournier* ◢ CENNETE BİR KOŞU/*J.G. Ballard* ◢ DİŞİ ADAM/Joanna Russ ◢ FLAUBERT'İN PAPAĞANI/*Julian Barnes* ◢ ALDATMA/*Philip Roth* ◢ KOKAİN GECELERİ/*J.G. Ballard* ◢ ACABA NASIL?/*Samuel Beckett* ◢ MANTISSA/*John Fowles* ◢ KOLEKSİYONCU/*John Fowles* ◢ BENJAMIN: DAR GEÇİTTEKİ AYDIN/*Jay Panni* ◢ METEORLAR/*Michel Tournier* ◢ ARKADAŞLIK/*Connie Palmen* ◢ AŞK VESAİRE/*Julian Barnes* ◢ SİRİUS'TAN GELEN KURBAĞA/*Tom Robbins* ◢ BAYAN GULLIVER CÜCELER ÜLKESİNDE/*Alison Fell* ◢ GELECEKTEN ANILAR/*William Morris* ◢ BENİMLE TANIŞMADAN ÖNCE/*Julian Barnes* ◢ İNGİLTERE İNGİLTERE'YE KARŞI/*Julian Barnes* ◢ İYİ İŞ/*David Lodge* ◢ YITIK RUHLAR IRMAĞI/*Connie Palmen* ◢ TERAPİ/*David Lodge* ◢ ÖLÜRKEN/*Jim Crace* ◢ GÜZELLİK HIRSIZLARI/*Pascal Bruckner* ◢ SÜPER KENT/*J.G. Ballard* ◢ SISKA BACAKLAR/*Tom Robbins* ◢ BETON ADA/*J.G. Ballard* ◢ İLK AŞK, SON TÖRENLER/*Ian McEwan* ◢ GILLES ile JEANNE/*Michel Tournier* ◢ BİR KOMÜNİSTLE EVLENDİM/*Philip Roth* ◢ KIZILDERİLİNİN ŞARKISI/*James Welc* ◢ SİNEMA MÜDAVİMİ/*Walker Percy* ◢ KARANLIKLARIN EFENDİSİ/*Ernesto Sabato* ◢ METROLAND/*Julian Barnes* ◢ BİZİ NEDEN TEREK ETTİN SAYIN BAŞKAN?/*François Vigouroux* ◢ DÜŞÜNCE BALONLARI/*David Lodge*

Julia ve Stephen'a sevgiyle

YAZAR'IN NOTU

Gloucester Üniversitesi tümüyle hayali bir kurumdur. En azından ben yazarken öyleydi.

D.L.

1 Alo bir ki, test bir iki, test kaydı... Kayıt ediyormuş tamam... Olympus Pearlcorder marka, şeye giderken Heathrow Havaalanı'ndaki gümrük mağazalarından almıştım... Nereye giderkendi ya? Neyse, önemli değil, hatırlayamayacağım şimdi... Bu uygulamanın amacı, şu anda aklımdan geçen şeyleri mümkün olan en doğru şekilde aktarmak, yani, bakayım... şimdi saat sabahın 10.13'ü, günlerden pazar ve tarih de 23 Şub – hah San Diego! Hani şu konferansa giderken yolda almıştım, şeydeki... Isabel Hotchkiss. Tabii canım, San Diego'ydu, "Hayal ve Beyin". Seksenlerin sonuydu. Isabel Hotchkiss. Kondensatörlü mikrofonun menzilini test etmiştim... Evet... Nerede kalmıştık? Ama mesele de bu işte, hiçbir yerde kalmamıştık, belli bir şeyi düşünmek için karar vermemiştim zaten, uygulamanın amacı gelişigüzel düşün-

celeri kayıt etmek sadece, eğer gelişigüzel olabiliyorsa yani, gelişigüzel seçilmiş olan bir zaman ve yerde, bir adamın kafasının içinden, tamam benim kafamın içinden geçen gelişigüzel düşünceler işte... Eh tam olarak da gelişigüzel denemez aslında, bu pazar sabahında kimsenin olmayacağını bilerek geldim buraya, böylece rahatsız edilmeyecek, dikkatim dağıtılmayacak ve kulak misafiri olunmayacaktım, ortalıkta tek bir Allahın kulu yok, telefonlar ve faks makineleri sessiz, ofis ve çalışma odalarındaki bilgisayarlar ve yazıcılar da bekleme konumunda. Beynimin içindekiler haricinde, faaliyette olan tek makine, dinlenme salonundaki son teknoloji kahve makinemiz, deneye başlamadan önce, böyle söyleyerek çok abartmış olmuyorum herhalde, bu tarçınlı şekersiz cappucinomu da oradan almıştım işte... Bu uygulamanın amacı; düşüncenin yapısını açıklamaya çalışmak, daha doğrusu bir numune, yani canlı bir veri oluşturmak ve bunu esas alarak yapısını açıklamaya çalışmak, ya da bundan yola çıkarak bir sonuca ulaşmak. Bu, William James'ın dediği gibi bir akış mı, yoksa gene onun daha hoş bir şekilde ifade ettiği gibi havada uçan ve sonra bir süreliğine tüneyip tekrar kanat çırpan bir kuş mu, noktalama işaretleriyle dolu bu uçuş, o anın... Bu arada bu lafları kâğıda dökecek olan daktilograf da *buna* nasıl noktalama işaretleri koyacaksa? Epey bir açıklama yapmam gerekecek, yani kısa duraksamalarda üç nokta yan yana koy, daha uzun duraksamalarda nokta koy ve ciddi uzun duraksamalarda da paragraf başı yap gibi... Bu şey sesle çalışıyor, üç saniye kadar bir şey söylemezsen duruyor, ama gene de, bu sınırın altında, kelimelerin akışında algılanabilir boyutta duraksamalar olacak tabii... Şık bir aletçik yani.. Isabel Hotchkiss... Onunla yataktayken, kondensatörlü mikrofonun menzilini test etmek için sesimizi kayıt etmiştim, aleti ona çaktırmadan çalışır konumda giysilerimle beraber sandalyenin üzerine koymuştum... Gelirken acayip fazla ses çıkarmıştı, bak bir kadında sevdiğim bir şeydir bu da... Evde yalnız değilsek, ki bu da pek sık olmaz, Carrie böyle yapmaz hiç... Hay Allah, ben bu şeyi nasıl yazdırtacağım birine... Mümkün değil... Cheltenham Merkez Postanesi'nden bir posta kutusu adresiyle ve takma bir isimle bir ajansa göndersem bile çok riskli olur... Bu, yenilikçi bir kurgu ürünüymüş gibi davransam da isimler... Her zaman birinin bu isimleri tanıyıp *Private Eye'a** göndermesi riski var, hatta bana şantaj bile yapabilirler, hay sıçayım, anlatıp dururken isimleri değiştiremem de, çok zor, fazla kafa karıştırıcı olur,

* İngiltere'de çıkan bir mizah dergisi. (ç.n.)

bu durumda lanet şeyi oturup kendim yazmam gerekecek, boktan bi iş çıktı başa yani. Ama bir yandan da iyi olur herhalde. yoksa düşüncelerimi, daktilograf yüzünden ister istemez sansürleyebilirdim... Aslına bakarsanız galiba bunu Isabel Hotchkiss ilk aklıma geldiğinde yaptım bile... Sonuçta düşüncenin esas özelliği özel ve gizli oluşu, bu yüzden, bu kim olduğu bilinmeyen bir ses daktilografı bile olsa, bir başkasının bunları dinleyeceğini bilmek deneyin tüm özelliğini bozacaktı, bunu düşünmem gerekirdi... Ama sonra daha bu sabah yataktayken aklıma geldi bu fikir, sabahın kör karanlığında gözümü açmış öylece yatıyordum, iyi uyuyamamıştım, biraz hazımsızlıktan, Marianne'in ikram ettiği o mezeyi pek sevmedim, kremalı yengeç miydi neydi... Şu sesleri tanıyabilen yazılım paketlerinden lazım bir tane bana ki bunları bilgisayarıma aktarabileyim... Ama onda da çok yavaş ve tane tane konuşman gerekir herhalde, haliyle, her... kelimeden... sonra... böyle... duraksayacak... olursan da... işin bütün doğallığı gider. Yine de bir araştırmakta fayda var, bu şeye devam etmeyi düşünüyorsam yani, yazılımlar durmadan geliştiriliyor ne de olsa. Nerede kalmıştım? Haa tamam, doğru ya, bir yerde kalmış olmak gerekmiyordu. Ama ilginç bir şeyden bahsediyordum... Isabel Hotchkiss, yok yaa o değil... Yani ilginç biri değildi demek istemiyorum tabii... Amma da çok pubik tüyü vardı, böyle siyah, kıvır kıvır ve aynen bir kuş yuvası gibi yoğun dokulu, vajinasındaki dudakların içinde küçük beyaz bir yumurta bulursan şaşırmazsın yani... Hah James, William James ve bilinç akışı ya da bilinç kuşu, bundan bahsediyordum tamam... O kaset de nerede ki acaba, silmiş miydim yoksa? Carrie'nin bunu bulmasını hiç istemem tabii... O da dün akşam, karşımdakini çok sindirdim diye bayağı bir sinir oldu bana, o sindirdin diyor, ama ben bunu tartışmak, karşı çıkmak olarak ifade ederdim, dün akşamki yemekli davette Laetitia ile konuşmuştuk da, hay Allahım isme de bakar mısınız, Laetitia, yani Letty bir parça idare eder ama, Laetitia Glover, Kızılderililer, dünya ve Şef Seattle ile ilgili zırvaları... Geçen çarşamba yediğim biftek ne kadar lezzetliydi... Dışarıda biftek yemek hiç mantıklı değil tabii, gerçi Savoy Grill'de yemiştim, sonuçta etlerini en iyi mezbahalardan alıyordur onlar herhalde... Yine de eti evde yemekten vazgeçip, dışarıda yemeye devam etmenin salaklık olduğunu kabul etmek lazım... Ama evde menü yok tabii, haliyle yoldan çıkmıyorsun... Bayılırım bifteğe, böyle yumuşacık, orta pişmiş olacak, üzerinde çizgi çizgi ızgaranın izleri kalacak, içi de pembe ve hafif kanlı olacak... [*iç çekişler*] ... Deli Dana hep-

sinden mahrum etti beni. Deli Dana ve AIDS, hayattaki en büyük hazları paylaşmışlar aralarında, iyi kalite biftek ve yabanıl kuku, ikisini de korkunç bir ölüme sebebiyet verebilecek şeyler haline getirmişler... Ne yazık. Şeyden beri evdeki kuku bile aynı değil yani... Carrie de, hapları cidden sağlık sebeplerinden mi bıraktı, yoksa beni prezervatif kullanmaya yöneltmek istediğinden mi acaba? Problem şurda ki, başka kadınları düzmeyi bıraktığımı söylemem için önce bunları itiraf etmem lazım... Tabii ki bunca yıldır ona yüzde yüz sadık olmadığımı o da tahmin ediyordur, ama bunlardan haberi olmadığı sürece yaygara koparmayacağına dair sözsüz bir anlaşma var sanki aramızda... Yayımcıyla öğlen ne yediğimizi sorduğunda piliç dedim, o da *"Nasıl piliç?"* diye sordu. Ben de Kiev usulü piliç diye salladım, tabii Savoy Grill için biraz mütevazı kaçmıştı, görünüşe bakılırsa Carrie de aynı şeyi düşündü, dahası nefesim de sarmısak kokmuyordu, muhtemelen Londra'da birileriyle kırıştırdığımı ve yayımcıyla öğle yemeğinin de palavra olduğunu düşündü, ne ironik ama değil mi?.. Kim bilir, belki de vejetaryen gelecekte insanlar et yediklerini gizlemek için zinayı bahane edecekler... Elalemin ortasında düzüştükten sonra sıvışıp, pejmürde et otellerinde özel yemek odaları kiralayacaklar... Nerden çıktı bu et meselesi ki şimdi? Ben şeyi düşünüyordum... William James'i ve akış halindeki bilinci, ya da kuş halindeki bilinci, hani şu uçan ve tüneyen... İşin ilginci, kuşun bu tünemeleri düşüncenin sona erdiğini mi yoksa duraksadığını mı gösteriyor, arada boşluklar, sayfada boşluklar ya da arka planda sesler olması iyi bir şey aslında, çünkü beyinde sürekli bir faaliyet söz konusudur, yoksa ölüsündür zaten... Bu bağlamda *Düşünüyorum öyleyse varım* yeterince açıklıyor aslında bunu... Bu da felsefe tarihinin en bilinen cümlesidir herhalde. İkincisi hangisi acaba? Ama düşünce, hep sürekli midir, kaçınılmaz mıdır, yoksa Descartes'a karşı çıkan birinin de söylediği gibi, bazen düşünüyorum ve bazen de sadece varım mıdır... Düşünmeden var olabilir miyim? Olmak mastarı... Ben olmak sen olmak o olmak onlar olmak, düşünmeksizin sadece var olmak anlamına geliyor... ama düşünmek, bilinçli olmakla aynı anlamı taşıyor mu; hayır... Pasif bilinçlilikle, yani canlı olduğunun, uyanık olduğunun farkında olarak, duyulardan sinyalleri almak, tanımlamak ve organize etmekle, uyarılara tepki göstermek arasında bir fark var... Yani o zaman tam olarak pasif olmuyor aslında... Ama birbiriyle uyumlu düşünceleri formüle etmek gibi bir şey de değil bu... Şöyle diyelim o halde, aralarında fark değil, ama bir devamlılık var, yani neredeyse bit-

kisel konumla, yok yok silelim bunu, bitkiler bilinçli değillerdir, siz bakmayın Prens Charles'ın ara sıra sardunyalarıyla sohbet etmesine... Şöyle diyelim, salt duyu verilerinin işlenmesiyle, terledim üşüdüm kaşındım gibi, soyut felsefi düşünce arasında bir devamlılık söz konusudur ve yine bunların arasında da sonsuz sayıda derecelenmiş olan bir seri aşama mevcuttur... Ama aslında her ikisini de aynı anda yapmak mümkündür, örneğin araba kullanmak, insan ne yaptığının çok da bilincinde olmadan, gayet verimli ve emniyetli bir şekilde araba kullanabilir, vites değiştirir, frene basar, hızlanır, *vesaire* ve diğer yandan da bambaşka şeyler hakkında düşüncelere dalabilir, bilinç hakkında mesela. Peki bu bizi nereye götürür?

Of, boşluk, kesinlikle bir boşluk, anlık bir şey, iki üç saniyeden fazla değil, kayıt edebileceğim türden bir düşünce ya da duyu izlenimi elde edemedim bir anda, derler ya, zihnim boşaldı resmen, hiçbir şey düşünemedim, sadece oldum... Demek ki, bir düşünce silsilesi bozulduğu vakit, sadece olursunuz, düşünmeye hazır, bir nevi bekleme konumuna geçersiniz, ama düşünmezsiniz... Açılan bir bilgisayarın içinde fırıl fırıl dönen, ama kullanılmayan bir sabit disk gibi, kahve yapmak için hazır bir konumda olup, kendi kendine işleyen, ama bunu yapmayan bir kahve makinesi gibi... Elbette bu deney feci ölçüde yapay, çünkü kişinin düşüncelerini kayıt etme kararı kaçınılmaz bir şekilde o kişinin düşüncelerini tayin ediyor, ya da en azından etkiliyor... Örneğin, şu anda boynumda hafif bir kasılma hissediyorum, başımı oynatıyorum, esniyorum... Koltuğumda dönüyorum... Kalkıyorum... Masamdan pencereye doğru gidiyorum... Bunların hepsini düşünmeksizin yapardım normalde, "bilinçsizce" denir ya hani, ama bu sabah bunların bilincindeyim çünkü elimde bir teyp var, Olympus Pearlcorder, özel olarak şey için almıştı... Isabel'in San Diego'da yaptığı o konuşma iyiydi cidden... Üç boyutlu nesneleri modelleme konusundaydı, sonradan bana da bir kopyasını göndermişti, işte bilimci dediğin böyle olur, bir otel odasında gayet duygusuzca becerdiğin kadın, sonradan sana hatıra niyetine konferans konuşmasının bir suretini gönderiyor... Zavallı Isabel Hotchkiss artık yaşamıyor, göğüs kanseri oldu demişlerdi, ne kötü bir şeydir bu da kadınlar için, her on iki kadından biri göğüsleri yüzünden hayatını kaybediyor, ya da epey bir mücadele ediyor işte... Onunkiler de güzeldi yani, hatırlıyorum üç boyutlu güzel nesneler demiştim ona, sutyenini çözüp de, onları hafifçe avuçladığımda... Eğer silmediysem o kasedi bir bulayım aslında, onu yeniden dinleyip, Isa-

bel Hotchkiss'in anısına mastürbasyon yapmak isterim.

Bir nokta daha... Ölüm de bir nokta aslında... Neyse bu konuyu kapayalım, evet kapayalım... Kampusun bu kadar ıssız oluşu hiç şaşırtıcı de... haa bak bu ilginç oldu şimdi, bir süredir pencereden dışarı bakıyorum ama gördüğüm şeyleri düşünmüyorum, onun yerine Isabel Hotchkiss'i düşünüyorum, zihin sanki bir film kamerası gibi, hem yakın plan çekimi hem de alan derinliğini aynı anda beceremiyor demek ki... Ve ben onu düşünmeyi bıraktığımda kampus görüş alanıma girdi, yani olabildiğince işte, bu sabahki yağmurdan sonra camlar kirden dalga dalga olmuş çünkü hep, her yanı cam kaplı binaların da böyle bir derdi var işte, ha bire silinmeleri gerekiyor, üniversitenin İnşaat Bakım Onarım Dairesi'ne bir not yazsam iyi olacak, aman neyse, zaman kaybı, temizlik ve bakım için ayırdıkları bütçe içler acısı zaten... Gene konu değişti bak... Bu bir dikkat meselesi, aynı anda iki şeye birden dikkatini veremiyor insan, tıpkı ördek tavşan resminde olduğu gibi, bir ona bir ona kayıp durur gözün ama aynı anda ikisini birden göremezsin bir türlü... Pek fazla insan yok ortada, doğal olarak, yağmurlu bir pazar sabahı, hocalar geç edilmiş kahvaltılarının üzerine pazar gazetelerini inceliyorlar, öğrencilerse dün geceki alkolün, uyuşturucunun tepinmenin ve düzüşmenin rehavetiyle horul horul uyuyor, orada bir koşan var ama, su birikintilerine bata çıka... Ben de daha fazla egzersiz yapmalıyım gene squash'a başlamalıyım ama koşuya filan çıkamam uğraşamam yani hiç... Aslında dediklerine göre seks de iyi bir egzersizmiş, bir düzüşme bir mil koşmaya denk geliyormuş ve tabii çok daha eğlenceli ayrıca da... Biri var orda, kim ki, yağmurluğu ve şemsiyesi olan bir kadın, öğrenci olamaz onlar yağmurluk giymez anorak ya da hafif parkalar falan giyerler ya da öyle ıslanırlar işte... Şık bir yağmurlukmuş hem de böyle pelerinli filan ve uzun bol kesim bir etek kim bu yaa bir de yüksek topuklu çizmeler... Carrie'nin de vardı bunun gibi böyle yüksek topuklu bir tane, eskiden beni kırmayıp, üzerinde başka bir şey olmaksızın bunlarla kasıla kasıla yürürdü yatak odasında... Artık yapmıyor ama, kısacık bir sevişmeyi bile istemedi dün gece... Ben Marianne'le olan o ateşli öpüşmeden dolayı hâlâ uyarılmış bir haldeydim ama hiç yüz vermedi... Yemekte ağırlığımı koyduğum için sinir olmuştu bana iyi de ama yani insanlar da ne diye öyle zırvalar ki... Bu yağmurlu pazar sabahında kampusta dolanan bu tip kim acaba, bir yere yetişiyormuş gibi bi hali yok hiç sadece yürüyüşe çıkmış işte, iyi de bu havada kim yürüyüşe hah bak ne iyi şemsiyesini kapıyor yağmur

durdu demek ki o... Aa bu o kadın, yazar olan, dün akşam o da davetteydi, hani Russell Marsden'in yerini alan kişi neydi ya adı Helen... Helen Reed tabii yaa, batı kampusta Severn Salonu ile squash kortlarının arasındaki o maisonettelerden* birinde kalıyorınuş, yemeğe oturmadan önce kendi evini bir sömestrliğine kiraya verdiğini söylemişti bana. O zaman siz diğer pek çok misafir yazarımız gibi perşembe akşamı Londra'ya dönüp salı sabahı koştur koştur geri gelmeyeceksiniz dedim, o da *"Hayır,"* dedi, *"Gemileri yaktım ben, yoksa köprüler miydi?"* ve güldü ama bunu söylerken gözlerine tuzağa düşmüş bir av ifadesi yerleşmişti, güzel gözler, çok koyu kahve bir gözbebeği, sevimli bir yüz, müthiş biçimli yay dudaklar ve üst dudağının üzerinde hafif hatta çok hafif ayva tüyleri uzun narin bir boyun ama vücudu için bir yorumda bulunmak zor, ya da bacakları, uzun bir etek ve bol bir bluz vardı üzerinde, ama ne sıska ne de şişko... Yaşına gelince, en az kırk olmalı üniversiteye giden bir çocuğu var diğeri de daha yeni liseden mezun olmuş, ama yaşını göstermiyor hiç... Peki ya kocanız dedim alyansını fark edip ama salak gibi bizim değil benim evim dediğini unutarak. *"O öldü,"* dedi, *"yaklaşık bir yıl önce öldü."* Derken Marianne ellerini çırpıp bizleri sofraya davet etti ve ben de bir daha onunla konuşma şansı bulamadım çünkü sofranın iki ucunda oturmuştuk... Oturma düzenini Marianne ayarlamıştı, benim bu yeni çekici, hem de dul hatunla fazla sıkı fıkı olmamı istememişti anlaşılan, Marianne'in sonradan bana fısıldadığına göre adam beyin kanamasından gitmiş, *"Çok ani ve trajik olmuş ölümü daha sadece kırk dört yaşındaymış BBC'de radyo yapımcısıymış..."* Metalurji bölümünün köşesinden döndü işte, çok merak ettim nereye gidiyor acaba yağmurlu bir pazar sabahı saat on buçukta ne arıyor ki buralarda, burada yalnız yaşamak acayip boktan bir duygu olmalı, dün gece ayrılırken Carrie *"Bir pazar günü öğle yemeğine gelin bize,"* demişti ona, o da bunun çok iyi olacağını söylemişti, birbirlerinden hoşlanmış gibilerdi, sonra Marianne de bir şeyler söyledi bu konuda... Ana yemekle tatlı arasında mutfaktaki o öpüşmemiz de iyiydi yani, dilimi onun ağzına sokmuş, o da parmaklarıyla kıçıma masaj yapmıştı bak şimdi bunu düşününce de penisim sertleşti... onunla partilerdeki bu sözsüz öpüşmelerimiz çok heyecan verici, Noel'den önce Glover'ların evinde verilen ve ikimizin de sarhoş olduğu o partiden beri ne zaman görüşsek yapıyoruz bunu ama bu konuda hiç konuşmuyoruz, belli ki ikimiz de bunu yapmak için fırsat kolluyoruz,

* Fr. Küçük ev (ç.n.)

bir çeşit oyun gibi... tehlikeli bir oyun ama bunu heyecanlı kılan da bu zaten... Marianne dün gece sanki beni Laetitia Glover'ın üstüne gitmekten alıkoymak istermiş gibi kirli tabakları mutfağa götürmesine yardım etmemi rica ederek bunu çok hünerli bir biçimde başarmış oldu, ama Carrie benim hemen nasıl o kadar çabuk itaat ettiğimi görünce biraz şaşırdı tabii, bir de biri, Annabelle Riverdale'di galiba, Carrie'ye dönüp, *"Bakıyorum da onu çok iyi eğitmişsin..."* diye dalga geçti hatta. Acaba Marianne daha fazla ileri gitmek istiyor mu ki? Yok ama pek sanmıyorum, bence sadece sevgiliymişiz gibi fantezi kurmak istiyor, Jasper biraz içi geçmiş biridir, muhtemelen Marianne de kocası onu becerirken heyecan verici bir şeyler hayal etmeye ihtiyaç duyuyor, zaten öpüşürken olur da bir şeyler söyleyecek olursam, yani "Sevgilim" filan, birden tehlike çanları çalıyor, hemen geri çekiliyor ve olayı sonlandırıyor çünkü o zaman iş basit bir oyun olmaktan çıkıp ciddiye biniyor... Böylesi daha iyi zaten, eve fazlasıyla yakın.

Bir duraklama ve bir boşluk daha... Olympus Pearlcorder – niye böyle bir isim vermişler acaba? Herhalde cidden bütün incilerini* ortaya döküp kayıt ettiğin için değildir, yani çok aptalca bir şey olurdu çünkü bu, ama başka ne anlama gelebilir ki? Tekrar masama dönüyorum döner koltuğuma oturuyorum penceremden uzanan gri gökyüzüne bakıyorum şu lanet olasıca tipik İngiliz havasından nasıl da nefret ediyorum, havanın şimdi Boston'da nasıl olduğunu hayal etsenize bir taptaze ve tertemiz soğuk bir hava pırıl pırıl mavi bir gökyüzü yerde güneş ışığında ışıldayan kar örtüsü, ya da daha iyisi Pasadena'da, arka bahçede dalların üzerinde limonlar, portakallar, daha doğrusu avluda, söz konusu alan Thurlow Baba'nın Palm Springs'deki bilmem ne kadar dönümlük arazisi büyüklüğünde bile olsa onlar öyle söylüyorlar da... E-postama bir baksam mı ki? Yok yok, buraya iş yapmaya gelmedim, yapısı itibarıyla bilinç akışına engel teşkil edecek hiçbir şey yapmamak lazım, akış ki ne akış, bir keresinde Carrie benimkinin daha çok bir kanalizasyon olduğunu söylemişti... Çünkü tıpkı bir satranç oyununu kazanmak ya da bir matematik problemini çözmek gibi bir iş yapmaya şartlanıp, bir amaca yöneldiği zaman, insanın düşünceleri çok kolay uyarılabiliyor, peki ama bu hiçbir özelliği olmayan sıradan düşüncenin, tembel düşüncenin gelişigüzelliği, tahmin edilemezliği nasıl yapılandırılacak, bunun mimariye dökülmesi AI** için ciddi bir problem, belki bu egzersiz bir işe yarayabilir işte...

* Pearl inci anlamına gelir. (ç.n.)

** Artificial intelligence, yapay zeka (ç,n.)

Şimdi onun arkasından gidip tesadüfen rastlamış gibi yapabilirim ya da *Biraz önce ofisimin penceresinden bakarken sizi gördüm, yalnız hissettiğinizi düşün...* Yok yok bunu söyleme, insanlar yalnız göründüklerinin söylenmesinden... *Biraz önce dolaştığınızı gördüm, sonra dedim ki belki bir fincan kahveye hayır demez, dün akşam pek konuşma fırsatımız olmadı çünkü...* Neden olmasın? [*teyp durur*]

11.03. Onu yakalamak için dışarı çıktım ama ortalıktan yok olmuştu, kampusta yarım saat filan dolandım herhalde, ama hiçbir yerde izini bulamadım, markette yok gölün kıyısına da inmemiş, Kütüphane desen anca öğleden sonra açılıyor, belki öğrencilerinden biriyle kahve içmek için falan binalardan birine girmiştir ama o da pek olası değil, herhalde evine geri döndü ama kapısına gidip, hadi hangi ev olduğunu buldum diyelim, kahve içmek için onu tekrar bu tarafa çağırmak pek olmayacaktı, bunun böyle spontane veya işte tesadüfi bir durum olması gerekiyordu, dahası ben de kendimi biraz aptal gibi hissetmeye başlamıştım özellikle de yağmur yeniden yağmaya başlayınca bu yüzden ben de buraya döndüm tam o sırada Carrie aradı ve Horseshoes'a dönerken yol üstündeki marketlerden birinden süt almamı istedi. Öğle yemeğine gecikme dedi ben de ne var yemekte dedim, o da elma dilimli domuz rostosu olduğunu söyledi, yağları alınmış, gevrek etli domuz rostosu mu dedim, tabii ki dedi, ben de o zaman kesinlikle geç kalmayacağımı söyledim... Hayatımda yediğim en güzel gevrek etli domuz rostosunu da Carrie yapar, taptaze ve sulu olur, bak düşününce bile ağzımın suyu aktı resmen. Yemekten sonra da Polo ve Sock onları bisikletleriyle dolaştırmanı istiyorlar dedi. Bu öğleden sonra çocuklar kendi kendilerine oyalanır senle ben de biraz kestirmek için odamıza çekiliriz diye düşünmüştüm dedim. *"Kesinlikle olmaz"* dedi ve telefonu kapadı, ama sesi sinir olmuştan çok komiğine gitmiş gibiydi. Bu gece tamam der o halde... Dün gece bana hayır dediği için onu illa bugün... beni gerçekten şey eden tek şey bu, yani hayır deyince... yoksa onu becermeyi pek o kadar sık düşünmüyorum, yani önceden düşünmüyorum, ama eğer aklıma gelip de bunu önerecek olduğumda o da bir sebeple hayır diyorsa o zaman yapana kadar içim rahat etmiyor bir türlü... Yazık cidden, ama hayat bu işte. Ya da erkekler. Ya da ben.

17 ŞUBAT PAZARTESİ. İşte burdayım, az çok yerleştim sayılır. Bana küçük bir ev, ya da kampusta söylenegeldiği gibi bir "maisonette" (bu yapmacık, Fransızca bozması kelimeden de oldum olası hoşlanmamışımdır) tahsis ettiler, uzun süre kalacak olan misafir hocalar veya kadroya yeni girmiş olanlar için yapılmış bu sıra sıra dizili beş evin en sonuncusundayım. Aşağı katta bir "mutfakçık" salona açılıyor ve yanları açık bir merdivenle çıkılan yukarı katta da bir yatak odacık ve banyocuk bulunuyor. Bana yeter de artar bile, ama ben yine de Bloomfield Caddesi'ndeki o geniş odaları ve yüksek tavanları özlüyorum. Burası hafiften İskandinav stilinde tasarlanıp döşenmiş –açık duran tuğlalar ve kireç kaplı duvarlar, modüler çam mobilyalar, sentetik halılar– ki bu da bana Novotel otellerini anımsatıyor, fonksiyonel ama neşesiz. Benim şerefime yeniden dekore edilmiş olması nedense daha bir içimi karartıyor. Duvarları biraz canlandırmak için birkaç poster asmak lazım belki de. Keşke gelirken evden sevdiğim bir resmi getirmeyi akıl edebilseymişim – Vanessa Bell litografisini örneğin. Evim. "Evim"i düşünmeyi bırakmalıyım. Önümüzdeki on altı hafta, yani bahar sömestri boyunca evim *burası* artık.

"Sömestr." "Kampus." Öğrenciliğimden bu yana üniversiteler ne kadar da Amerikanlaştı – ya da bana öyle geliyor çünkü benim gittiğim biraz geleneksel bir okuldu. Ama sonuçta, ben Oxford'a gittiğimde de burası vardı. Herhalde burası da o "yeşillikli" üniversiteler kervanından –tam Severn Vadisi'nin Cotswolds'la birleştiği yerde gerçekten de yemyeşil; Gloucester Üniversitesi– ama aslında Cheltenham'a daha yakın. Belki de kurucuları, katedralin olduğu şehrin adını vermenin, kuruma daha bir itibar katacağını düşünmüşlerdi. Nedense "Cheltenham Üniversitesi" aynı inandırıcılıkla olmayacaktı sanki. Neyse işte, üniversite tam karşımda, Gloucestershire'ın yemyeşil tarlalarında devasa bir beton sal gibi yüzüyor – hatta gevşekçe birbirine bağlanmış iki sal gibi, çünkü çoğu bina aralarında bakımlı alanlar ve yapay bir göl kalacak şekilde iki küme halinde düzenlenmiş. Bir servis otobüsü bütün gün yollarda pat pat sesler çıkararak dolanıyor, havaalanlarının park alanlarında olduğu gibi ha bire birilerini alıp birilerini indiriyor. İngilizce Bölüm Başkanı ve Sosyal Bilimler Fakültesi Dekanı Jasper Richmond'un anlattığına göre, ütopyacı altmışlarda kafaya koydukları asıl hedef, böyle Amerikan devlet üniversitelerinde olduğu gibi, otuz bin öğrenciyi falan barındırabilen koca bir kampus oluşturmakmış. İnşaata bölgenin her iki ucundan başlamışlar, bir uca Sosyal Bilimler'i,

diğerine de Fen Bilimleri'ni koymuşlar, aradaki araziyi de nasıl olsa doldururuz demişler. Ama sonra maliyet artmış, bu işe ayrılan bütçe ise gitgide suyunu çekmiş ve bin dokuz yüz seksenlerde hükümet, var olan üniversiteleri genişletmek yerine, tek bir imzayla eldeki bütün teknik okulların üniversiteye dönüştürülmesinin çok daha ucuza mal olacağını fark etmiş. Bu yüzden Gloucester Üniversitesi de şu anki nüfusundan, yani sekiz bin öğrenciden daha fazlasını ağırlayacak gibi gözükmüyor pek, Sosyal Bilimler ile Fen Bilimleri binaları arasında kalan alanlar ise tahminen asla dolmayacaklar. İlerideki Fen Bilimleri binalarına nazır Sosyal Bilimler binasının onuncu katındaki ofisinden kampusa baktığımız sırada Jasper Richmond, yüzünde buruk bir gülüşle, "Biz ne yazık ki, İki Kültür'ün mimari bir alegorisi gibiyiz," demişti. Bu gözlemi gelen her misafire yapıyormuş izlenimine kapıldım. Aslına bakarsanız söylediği her şey kullanılmış hissini veriyordu, tıpkı çok fazla elde tutulmaktan diriliğini yitirmiş bir kâğıt gibi. Ama eğer bir öğretmenseniz bu kaçınılmaz oluyordur belki de, yani üniversitede hoca bile olsanız, ha bire aynı şeyleri yinelemek zorundasınız sonuçta.

Bunu düşündükçe de içim ürperiyor resmen. Artık ben de bir hoca olduğuma göre, üniversite hocalarına dil uzatmasam daha iyi olur. Jasper Richmond bana Fakülte ders kılavuzunda yazılanı göstermişti: *"Yüksek Lisans dersleri, Yaratıcı Yazarlık. Düzyazı Anlatımı. Salı ve Perş., 14.00-16.00 Dersi veren: Helen Reed (Dr. R.P. Marsden kendi çalışmaları dolayısıyla izinde.)"* En başından beri bu dersi, eleştirmen, derlemeci ve erken gelişmiş gençliğinde yazdığı, biri iyi, diğeri eh, iki adet Mervyn Peake* tarzı yazılmış romanı olan Russell Marsden veriyormuş ve sabırsızlıkla beklenen üçüncü romanını bitirmek, ya da büyük olasılıkla (Jasper Richmond oldukça iğneleyici bir tavırla böyle söylemişti) başlamak için Dordogne'daki rüstik kulübesine çekilmiş. Buraya varıp da, Russell Marsden'ın Güney Fransa'ya gitmiş olduğunu öğrendiğimde epey bir panikledim aslında, çünkü dersi nasıl yürüteceğime dair ondan biraz fikir alırım diye ümit etmiştim. Bu konuda daha önceki tek deneyimim, Morley Yüksek Okulu'nda, önce gelen oturur anlayışıyla kabul edilmiş her biri ayrı telden çalan, kimi işsiz, kimi emekli, kimi de ev kadını olan ve aralarında gerekli yeterliliğe sahip olmayanların da bulunduğu bir gruba verdiğim akşam derslerinden ibaretti; yani ülkenin şu en prestijli yaratıcı yazarlık derslerinden birinin hocalığını devralmak için pek yeterli bir hazırlığa sahip olduğum

* Fantastik edebiyat türünde yazan İngiliz şair, oyun yazarı ve romancısı. (ç.n.)

söylenemezdi. Başvuruda bulunan azimli bir güruh içinden titizlikle ayıklanmış olan bu öğrenciler, belli ki keskin zekâlı ve postmodernizm ve postyapısalcılıktan haberdar tipler olacaklardı, ki ben Oxford'da öğrenciyken bu laflar, böyle ta karşı kıyıdan gelen bulanık söylentiler, Paris'te entelektüel kaldırım taşlarının ötelerinden duyulan bir at arabasının takırtısı ve üç ayda bir çıkan o kalın Amerikan dergilerindeki anlaşılmaz jargondan yükselen belli belirsiz gevezelikler olmaktan öteye gitmiyordu. Endişelerimden Jasper Richmond'a söz ettiğimde, "Ah tabii, ben hep iyi öğrencilerin birbirlerini eğittiklerini düşünürüm," dedi. Herhalde bana güven vermeye çalışmıştı.

Ona ne kadar zamandır Gloucester'da olduğunu sordum. Bir iç çekti ve "Düşünmek istemeyeceğim kadar uzun zaman oldu. Ben ilk kuruculardanım. Bütün bunların *(manzaraya işaret eder)* kocaman bir inşaat alanı olduğu zamanları bilirim. Ayağımızda yeşil kauçuk çizmelerle Fakültenin Yönetim Heyeti toplantılarına katılırdık." Sesi geçmişe özlem doluydu.

Burada hava evdekinden (bak gene başladım) daha erken kararıyor sanki, ama tabii bu bir yanılsama sadece. Londra'da hava asla cidden kararmaz. Milyonlarca sokak lambası, ışıklı levha ve aydınlatılmış dükkân gökyüzüne dağınık bir pırıltı yayar, dolayısıyla asla siyah olmaz etraf, daha çok pastel bir sarımtırak gridir bu. Burada ise, servis yolu boyunca belli aralıklarla sıralanmış sokak lambalarının ve kaldırımlar ile merdiven başlarına dikilmiş emniyet ışıklarının, kış gecelerinin yoğun karanlığını dağıtma teşebbüsleri çok cılız kalıyor. Etrafı çevreleyen çitlerin ötesinde sadece karanlık alanlar, onlardan daha karanlık ağaç kümeleri ve ışıkları, sanki açıklarda görünen gemininkiler gibi pırıldayan, oraya buraya dağılmış çiftlik evleri var.

İnsanı ürpertecek denli sessiz bir de. Saat beş gibi, akademik personel çok katlı otoparktan (ki böyle bir pastoral ortamda bir otopark bu kadar uyumsuz ve de çirkin olabilir) arabalarını alıp, Cotswold köylerindeki sayfiye evlerine ya da Cheltanham'daki villalarına yol aldıklarında ve Üniversite'nin daha mütevazı personeli ile kampusta yaşamayan öğrencileri evlerine dönmek için otobüslerine binip de mekânı boşalttıklarında ufak çapta bir trafik sıkışıklığı yaşandı yaşanmasına; ama altıyı biraz geçince kampusun üzerine derin bir kırsal sessizlik çöktü. Öyle ki burada, Londra trafiğinin arka planından gelen o karman çorman, bitmek bilmeyen homurtusunun aksine, araçların seslerinden

yaklaştıklarını, geçtiklerini ve tekrar kapının önündeki servis yoluna döndüklerini bile ayırt edebiliyorum.

Off kendimi berbat hissediyorum.

Buraya gelmek korkunç bir hataydı, kaçmak istiyorum, hemen evime, Londra'ya dönmek istiyorum – evime, evet evim orası benim, bu kıçı-kırık ufacık kutu değil. Bunu yapabilir miyim? Neden olmasın? Daha başlamadım bile. Hiçbir öğrenciyle karşılaşmadım daha, keza Üniversite'den tek kuruş almadım. Bu işi yapacak başka birini çok kolay bulurlar hem – etrafta bu işe balıklama atlayacak bir dolu müthiş yazar var. Neden yarın sabah çekip gitmeyeyim, erkenden? Hava ağarmadan evden dışarı süzüldüğümü görür gibiyim, tıpkı bir hırsız gibi, eşyalarımı arabaya yüklüyorum, hafifçe bagajın kapağını indiriyorum, çok hafifçe ki kimse duymasın, Jasper Richmond'a bir not yazıp, evin anahtarlarıyla birlikte salondaki masanın üzerine bırakıyorum, *"Özür dilerim, bu korkunç bir hataydı, hepsi benim hatam, bu görev için hiç başvurmamalıydım, lütfen beni affedin."* Ardından bu İskandinav tavşan inine kapıyı çarpıp, sokak lambalarının boynuna dolanmış sisten atkılar eşliğinde boş servis yolu boyunca ilerleyip, çıkıştaki bariyerde, ışıl ışıl camlı kulübesinin içinde esnemekte olan güvenlik görevlisine el sallamak için yavaşlayacaktım. O ise hiçbir şeyden şüphe etmeden, başını öne eğerek bana karşılık verecek ve dışarı çıkmam için bariyeri kaldıracaktı, tıpkı bir Soğuk Savaş dönemi casus filmindeki Checkpoint Charlie'deymiş* gibi ve sonra özgür olacaktım! Oradan caddeye, anayola, sonra M5'e, M42'ye, M40'a, Londra'ya ve oradan da Bloomfield Caddesi'ne, evime.

Tabii Bloomfield Caddesi 58 numara önümüzdeki üç aylığına, senelik iznine çıkmış olan akademisyen bir Amerikalı sanat tarihçisine ve gelecek cuma yanına gidecek olan karısına kiralanmıştı o başka. N'olucak, onlara da bir faks gönderiver, *"Özür dilerim, bir terslik oldu, plan değişti, ev kiralık değil artık,"* de bitsin. Dava mı açacaklar bana? Yasal bir kontrat falan imzalamadık sonuçta, ama belki mektuplarımız bunun yerine geçer... Aman, bu anlamsız şüpheyi uzatmanın ne âlemi var, sonuçta bunun bir fantezi olduğunu hepimiz biliyoruz işte ("hepimiz" derken, kendi nörotik halimle, daha mantıklı gözlemlerde bulunan, kayıt eden diğer yanımı kastediyorum), hepimiz biliyoruz,

* Berlin Duvarı'ndaki en ünlü geçiş noktası. (ç.n.)

öyle değil mi? Neticede, yarın sabah kaçmayacak oluşumun asıl sebebi, Amerikalı kiracılarım tarafından dava edilme korkusu değil (keza Gloucester Üniversitesi tarafından da, aslında isteseler, kontratı ihlal gerekçesiyle çok rahat yapabilirler bunu, ama böyle bir şeye tenezzül edeceklerini pek sanmıyorum doğrusu), basbayağı bu işi yapmaya cesaretimin olmayışı. Bunun sonucunda yaşayacağım o suçluluk duygusunu, utancı, rezil olmayı ve herkesin benim tırsıp paniklediğimi ve kaçtığımı bildiğini bilmeyi kaldıramam herhalde. Haber vermek için Paul ve Lucy'yi aradığını düşünsenize bir ve kaçık annelerine destek olmaya çalışırken bile seslerine yansıyacak olan o hayal kırıklığını. Edebiyat çevresinin olduğu o partilerde insanların bir yandan beyaz şarap kadehlerinin üzerinden birbirleriyle fısıldaşırken, bir yandan da bana yönelteceklerı o gizli kapaklı sırıtışları ve gülüşleri bir düşünün. *"Bak şu Helen Reed, biliyor musun Gloucester Üniversitesi'ne Konuk Yazar olarak gitmiş, ama cesareti kırılıp daha sömestrin ilk günü kaçmış."* Hatta bir de şöyle eklerlerdi belki de, *"Yani onu suçlamıyorum tabii, kesin benim de cesaretim kırılırdı"* ama her halü kârda küçümseyeceklerdi beni, dahası ben de kendimi.

Yine de böyle bir fanteziyi kurmak güzeldi: M5'te giderken dinleyeceğim kasedi bile seçmiştim, canlı, neşeli allegrolarıyla Vivaldi'nin üflemeli çalgılar konçertosu.

18 ŞUBAT SALI. Bu öğleden sonra Sosyal Bilimler binasının sekizinci katında, oldukça kasvetli bir seminer odasında ilk defa öğrencilerimle tanıştım. Üzeri hafif tebeşir tozu kaplı kocaman yuvarlak bir masanın etrafına dizili ergonomik plastik sandalyelere oturduk. Duvarlarda, üzerlerine eğik çizgiler çekilmiş stilize resimlerle sigara içmenin ve bir şeyler yiyip içmenin yasak olduğunu belirten ve sokak tabelası gibi duran afişler asılıydı. Sınıfta yiyip içmenin yasak olduğunu zamane öğrencilerine illa ki böyle açık bir şekilde söylemek mi gerekiyor yani? Allahtan benimkiler bayağı iyi çıktı. Böyle karşılıklı sınamayla geçen, hafif çapta gergin bir ortam oldu tabii. Geçtiğimiz sömestr Russell Marsden'ın dersini aldıkları için birbirlerini önceden tanıma gibi bir avantajları vardı onların. Her birisinin, dışa dönük, şüpheci, soytarı, bilge, hoşnutsuz, anne, yaramaz çocuk, gizemli gibi, kendisinin belirlediği ya da kendisine bahşedilmiş bir rolü olan, oturmuş bir gruptu yani. Bu öğleden sonra not verecekleri sadece tek bir kişi vardı önlerinde, benimse adlarını ezberleyip birbirinden ayırt etmem gereken on

iki kişilik bir kadro. Çoğu yirmili yaşlarındaydı, ama pek azı mezun olur olmaz gelmiş öğrencilerdi. Genelde birkaç yıl çalışmış ve bu dersi alabilmek için işlerini güçlerini bırakıp gelmiş tiplerdi, şu an ya birikimleriyle, ya da borçla idare ediyorlardı, ki bu da bunun ne kadar ciddi bir iş olduğu hususunda iyice gözümü korkutup, endişelerimi ayyuka çıkarmaya yetmişti. Yani nasıl olup da onların ödedikleri paraya bir karşılık vereceğim çok merak ediyorum.

Aradaki buzları eritmek için kendi yazdığım bir şeyi okumanın iyi olacağını düşündüm. Morley Yüksek Okulu'ndayken dönemin ilk dersinde bayağı işe yarayan bir şeydi bu, ama söz konusu durumda iyi bir fikir olup olmadığından pek emin değilim. *Fırtınanın Gözü*'nden bir kısım okudum. Son zamanlarda yazdığım bir şeyden değil yani, çünkü yok öyle bir şey. Martin öldüğünden beri şu günlük dışında hiçbir şey yazamıyorum zaten. Geçen eylül bir romana başlamaya çalıştım, ama olmadı işte. Kendimi zorladıkça resmen hasta oldum, ben de vazgeçtim o zaman. Hayali karakterler yaratıp, onlar için bir şeyler uydurmak öyle anlamsız ve boş geldi ki, hele ki de yaru başınızdaki canınız, kanınız aniden ve zalimce hayattan koparılmışken, tıpkı parmaklarınızın arasına kıstırdığınız bir mum alevi gibi ve

[Burada bir boşluk oldu çünkü biraz ağladım. Kötüye işaret: Artık ağlamayı bıraktığımı sanıyordum. Ama durup durup yeniden onun ölümünün hayatımda ne denli büyük bir boşluk yarattığını keşfediyorum, hani dişin çekildiğinde dilin ha bire o noktaya gider ve sen geriye kalan o koca boşluk karşısında hayrete düşersin ya. Ya da fantom ağrısı derler, kolu bacağı kesilmiş bir kişi hâlâ ara ara bir ağrı hissedermiş, onun gibi işte.]

Neticede *Fırtına'nın Gözü*'nden uçurtma bölümünü okudum. Öğrenciler dikkatle dinlediler beni, doğru yerlerde kıkırdayıp gülümsediler ve sonrasında da akıllıca sorular sordular. Ama biraz kendilerini kastılar gibi geldi bana, sanki daha bir eleştirel olmak istiyormuş da cesaret edemiyormuş gibi bir halleri vardı çünkü. Belki de sadece benim paranoyamdır.

19 ŞUBAT ÇARŞ. Russell Marsden'in Sosyal Bilimler binasının onuncu katındaki ofisinde öğrencilerin bir kısmıyla görüştüm bugün. Adım şablonla bir kâğıda yazılıp, oldukça kaba kaçacak bir şekilde

adamın kapısına, adının yazılı olduğu tabelanın üzerine asılmıştı. Gitmeden önce bazı raflarında benim için yer açmış, çelik masasının çekmecelerini de boşaltmıştı, ama dosyaların olduğu dolabı kilitleyip, adeta bir sanat sergisi ürünü posterlerini cürüf briketi duvarlarda bırakmıştı. Onlar da olmasa bu küçük oda kesinlikle çok yavan ve kasvetli bir yer olurdu, öte yandan dört bir yanım Dr. Marsden'in, sanat zevkini insanın gözünün içine sokarcasına yansıttığı o bilumum özlü sözle çevrelenince (Mapplethorpe, Francis Bacon, Lucian Freud), elimde olmadan kendimi onun kılığına girmiş bir dolandırıcı gibi hissettim.

Kapıyı ilk çalan Simon Bellamy oldu. Ben de bu fırsatı değerlendirip hemen ona dünkü seminerde grupça kendilerini neden o kadar engellediklerini sordum. Simon grubun dışa dönüğü – yakışıklı, neşeli, kıvırcık saçlı ve düşüncelerini çok rahat ifade edebilen bir çocuk. Grup sözcüsü olarak onu seçmişlerdi (hiç lafı edilmeden, tamamen bilinçsiz bir şekilde) ve ben de ona bunu sormakta bir sakınca görmedim. Daha önce Russell Marsden'in onlara kendi yazdığı şeyleri hiç okumadığını, bu yüzden de nasıl bir tepki vereceklerini bilemediklerini söyledi bana. "Galiba," dedi yüzünde dostane bir sırıtışla, "eğer yazdıklarınızı övseydik size yağ çekmiş gibi olacaktık, ama eleştirseydik bu da kabalık olacaktı." Sonra ekledi, "Doğrusunu isterseniz, ben çok beğendim ama," ve onun araya bu övgüyü sokuşturuşu karşısında gülüştük. Yine de ona inandım. Galiba hep yapıyoruz bunu, birileri bizi övünce inanıyoruz yani. Bu işten bir çıkarı olduğunu bilsek bile, bunu hak ettiğimizi düşünüyoruz.

Bu akşam Marianne Richmond, yani Jasper'ın karısı telefon etti ve beni cumartesi akşamı verecekleri yemeğe davet etti, "birkaç arkadaş daha olacak"mış, neyse bekleyecek bir şey çıktı. Hafta sonundan korkuyorum, özellikle de pazar gününden – zaten hiçbir zaman sevmemiştim o günü. Yalnızlık. Boşluk.

Bu Maisonette Sırası çok sessiz bir yer. Bitişiğimdeki ev boş. Bir sonrakinde sabah erkenden çıkıp akşam geç vakit gelen Afrikalı bir bey oturuyor. Onu Sosyal Bilimler Kütüphanesi'nin Okuma Salonu'nda görmüştüm, yani herhalde günlerini orada geçiriyordur. Daha ileridekinde misafir hoca olarak Kanada'dan gelen yaşlıca bir ekonomi profesörü yaşıyor, oldukça tatlı bir insan ama fazlasıyla sağır. En uzağımdaki evde ise, statülerinin ve akademik bağlantılarının ne olduğu belli olmayan, güleryüzlü ama ağızlarını bıçak açmayan Japon bir çift kalı-

yor. Sosyal ilişkiler için çok fazla bir seçenek yok önümde yani. Hâlâ için için buralardan çekip gitmeyi düşündüğüm oluyor, ama tabii her geçen gün bu daha imkânsız bir hal alıp, olası sonuçları da daha ciddiyete biniyor; bekliyorum ben de, zamanla geri dönüşü olmayan psikolojik noktayı aşıp yazgımla barışacağımı umut ediyorum. Bu arada zihnim sürekli geçmişe dönüp, her şeyi yeni baştan yazmakta ısrar ediyor: İş başvurusunda bulunuyorum, beni kabul ediyorlar, ama kampusta biraz yürüyüp, iyice düşündükten sonra tekliflerini kibarca ve minnetle reddediyorum ve arabama atlayıp, bıraktığım yerden başlamak üzere Londra'ya dönüyorum, ve teypte çalan müziğe neşeyle ıırıldanarak eşlik ediyorum. Çekmecemden yarım bıraktığım romanı çıkartıp, artık çok daha iyi ilerleyebildiğimi görüyorum. Bloomfield Caddesi 58 numaranın bodrum katını başlı başına bir daire haline getirtiyorum (zahmetsizce), sonra da orayı benim yaşlarda, dul veya boşanmış olabilir, tatlı bir kadına kiraya veriyorum ve o da bana tam bir yoldaş ve sadık bir dost oluyor. Kendimi sık sık bu hayali kurarken buluyorum. Bazen kiracıyı erkek yapıyorum, hikâyenin devamına gelince, utanç verici ölçüde Mills & Boon,* buraya bile yazamayacağım yani. Sanki aynı anda iki insan gibiyim – bir, diğer insanların gördüğü Helen Reed, yani Gloucester Üni.'de işe yeni başlamış, sakin, çalışkan, işine bağlı tip; bir de Helen Reed'in bedeninden sıyrılıp başka yerlerde, daha doğrusu birincisinin kafasının içinde paralel bir hayat süren deli.

Her iki hayatın da aynı anda hüküm sürmesinin gerilimi dayanılmaz bir şey. İkisinin de birkaç saat dinlenebilmesi için yatına zamanlarını iple çekiyorum resmen. Uyku tam bir mutluluk hali – gel gör ki, bilinçli bir şekilde tadını çıkartamıyorsun bu mutluluğun da. Tam uykuya dalarken hissettiğin o rehavet dolu kısacık anda belki, hani narkozun verildiği o an gibi, ama hemen bir sonraki aşama bunun sona erdiğini öğrenişin ne yazık ki, bir bakıyorsun ki uyanmışsın, muhtemelen gecenin geç ya da sabahın erken bir saatinde, tüm endişe ve pişmanlıkların had safhada olduğu bir noktada ve bunların farkında olmamanın nasıl bir duygu olduğunu bile hatırlayamıyorsun. Şeytan diyor, git Sağlık Ocağı'na ve uyku ilacı için bir reçete iste, ama Martin'in ölümünden sonra onlara öyle bir dadanmış ve onları kullandığım bütün o aylar boyunca sabahları öyle pelte gibi kalkmıştım ki, eğer mümkünse onlardan uzak durmaya yemin etmiştim ben de.

* Pembe roman türünde romantik kitaplar yayımlayan bir yayınevi. (ç.n)

20 ŞUBAT PERŞ. Öğrencilerimle toplu halde ikinci kez karşılaştım. Grup çalışması yaptık, yani aralarından biri yazmakta olduğu şeyden bir kısım okuyor (ileride bu önceden dağıtılacak) diğerleri de bunu didikliyorlar, benim görevimse hakemlik. Ders bu şekilde düzenlenmiş. Her perşembe öğleden sonra grup çalışmasına ayırılmış. Salı günündeki seminerlerin içeriği bana bağlı: Onlara yazma ödevleri de verebilirim, benim kararlaştırdığım herhangi bir metni de tartışabiliriz.

Russell Marsden onları bu çalışmalarda dürüst ve açık olmaya yöneltmiş; bu da Morly'deki akşam derslerime hâkim olan hadi-birbirimize-destek-olalım havasından sonra acayip ürküttü beni. Rachel McNulty, şu sıralar üzerinde uğraştığı ve Ulster'daki bir çiftlikte yaşayan genç bir kızı anlattığı romanından bir kısım okudu. Gerçi biraz yardım almıştı ama bence gayet duyarlı ve inandırıcıydı, ama gruptan iki tanesi Çalkantılı* dönemden bahsetmediği için eleştirdi onu. Şöyle bir soru soruldu mesela: Politik durumu yansıtılmaksızın Kuzey İrlanda hakkında yazılması mümkün müdür? Ben diplomatik olmaya çalışarak, Rachel'ın kurgusuna hâkim olan aile içi gerilimlerin, bütün olarak ele alındığında, toplumdaki grupların sembolik bir yansıması olarak algılanabileceğini belirttim; öte yandan Rachel, itibarını koruma amaçlı türetilmiş bu formülü kabul etmeyerek, bazı şeylerin politikadan daha evrensel olduğunu ve kendisinin de bunlar hakkında yazmak istediğini ifade etti. İçten içe ben de onun bu düşüncesine katıldım.

21 ŞUBAT CUMA. Anladığım kadarıyla pek az öğrencim kampusta yaşıyor. Birçoğu Cheltenham ya da Gloucester'da arkadaşıyla ev tutmuş veya oda kiralamış; bir kısmınınsa sabit evleri Londra ya da başka yerlerde ve onlar da haftanın sadece üç günü burada kalıyorlar, salı ve çarşamba geceleri artık ya bir pansiyonda, ya da arkadaşlarının evindeki bir kanepede yatıyorlar. Bu yüzden onlardan daha çok ben bir öğrenci gibi yaşıyormuşum gibi garip bir hisse kapılıyorum. Dünkü grup çalışmasından sonra hep beraber Sanat Merkezi'nin kafeteryasına gidip bir çay içelim dedik, ama sonradan içkiye döndü olay tabii ve ben kıskançlığa varan bir hisle onların kampusun dışında geçirecekleri bu hafta sonunda neler yapacaklarını dinledim. Gün geçtikçe, bura-

* The Troubles olarak geçen kelime, 1919'dan 1923'e ve 1969'dan sonra Kuzey İrlanda'da politik ve sivil hayatta yaşanan çalkantılı dönemi anlatmak için kullanılır. (ç.n.)

nın bu genç insanları eğitip, hayata hazırlamaya çalışmak için ne kadar uygunsuz bir yer olduğunu daha iyi görüyorum. Eğer kendi arabaları yoksa öğrencilerin Cheltenham ya da Gloucester'a gitmeleri çok zor, diğer yandan bunu gerektirecek fazla da bir durum yok aslında. İhtiyacın olan her şey kampusta mevcut: ufak bir market, bir çamaşırhane, bir banka, hem kadınların hem erkeklerin gittiği türden bir kuaför salonu, bir kitap-kırtasiye dükkânı, birkaç bar, café ve kantin var. Sanat Merkezi de bayağı iyi bir konser, sanat sergisi ve film programı uyguluyor ve turneye çıkmış bir dolu oyun getiriyor. Birkaç sene evvel buradan mezun olan Simon Bellamy'nin söylediğine göre, birçok öğrencinin bütün sömestr boyunca buradan hiç ayrılmadığı olurmuş. Normal hayatla bağlantılarına bakılırsa elektrikli tellerle çevrilmiş çok gizli bir hava üssünde evliler için ayırılmış dairelerde ya da dünyanın yörüngesine girmiş devasa bir uzay istasyonunda yaşıyormuş gibiler. Simon onların hallerinden gayet memnun olduklarına ikna etti beni. "Düşünsenize, birçoğu hayatlarında ilk defa evlerinden uzaklaşmış tipler. Kendilerine öyle çok da büyük hasarlar vermeden seksi, içkiyi, uyuşturucuyu keşfediyorlar burada. Sağlık Ocağı doğum kontrol haplarını ücretsiz veriyor. İçkili araba kullanma derdi yok. Ceplerini arayan aynasızlar yok. Tepende, ne zaman yatıp ne zaman kalkacağını, ya da odanı toplaman gerektiğini söyleyen birileri yok. Bunlar çoğu gencin arayıp da bulamadığı şeylerdir. Cennetten bir parça yani." Bütün bu atraksiyonları sıralarken sırıtmıştı. Yine de bir süre sonra bıkmıyorlar mıdır yani, o zaman ne oluyor peki? Kampusun en iç karartıcı görüntülerinden biri de, Öğrenci Birliği'nin giriş katındaki, bir dolu langırt makinesi ve bilgisayar oyunuyla dolu olan o kasvetli, dumanlı ve muşamba döşemeli odadır. Sanırım 24 saat boyunca açıkmış burası ve ne zaman baksanız, içeride gözlerini ekrandan ayırmayan, tuşlara basıp, kumanda ettikçe seğirtip duran üç beş katatonik* tipe rastlarsınız mutlaka. Bunca zaman bunun için mi A almak için inekleyip, UCCA** formlarının altından girip üstünden çıkmış ve ailelerinin paralarının suyunu çektirmişlerdi? Allahtan Paul Manchester'da, Lucy de Oxford'da okuyor, gerçek insanların bulunduğu gerçek okullarda yani.

* Şizofreninin bu tipinde hastalarda uzun süre aynı garip duruşlar, aşırı hareketsizlikler ve dış uyaranlardan etkilenmeme hali görülür. (ç.n.)

** Universities Central Council on Admission. (Üniversitelere Kayıt Genel Merkezi) (ç.n.)

Burada yaşadıkça kötü alışkanlıklar da edinmeye başladım. Ufak evimde bir televizyon var ve bu hafta fazlasıyla izledim. Evdeyken televizyonu *Dokuz Haberleri*'nden önce açtığım çok nadir olurdu, genelde daha geç vakitlerde bir sanat belgeseli ya da bir film izlemek için falan açardım. Bu hafta, akşamları tek başıma yemeğimi yerken televizyon hep açıktı, sonrasında da açık kaldı, çünkü kapattığımda etrafı ölümcül bir sessizlik sarıyordu, radyo desen, o ufacık transistörlü radyomda müzik dinlemek de dayanılır gibi değil cidden. Normalde asla izlemediğim bütün o pembe dizileri, sitcomları, polisiye dizileri görmüş oldum böylelikle ve tıpkı, içi çeşit çeşit şekerle dolu paketinden şeker yiyen bir çocuk gibi hiç durmadan ve ayırım yapmaksızın tüketttim hepsini. Saçma sapan şeylerle kafayı dağıtmak için televizyonun akşamüstü kuşağından daha iyi bir şey bulamazsınız. Hiçbir sahne otuz saniyeden daha uzun sürmüyor ve olaylar karakterden karaktere öyle hızlı atlıyor ki, onların ne denli hafif olduklarını zor fark ediyorsunuz.

22 ŞUBAT CUMARTESİ. Dün gece Haberler'den sonra *Hayalet* filmi vardı televizyonda ve ben de bunu daha önce Martin'le izlemiş olmama rağmen –daha doğrusu belki de bunu daha önce Martin'le izlemiş olduğum *için*– izlemeye karar verdim. Vizyona ilk girdiğinde bayağı bir ses getirmiş, herkes ondan bahsetmişti. Hatırlıyorum da, her ne kadar doğaüstü olayların böyle desteksiz bir biçimde istismar edilmesine burun kıvırmış olsak da, film hoşumuza gitmişti. Hikâyeyi genel hatlarıyla hatırlıyordum sadece: Genç bir adam sevgilisiyle eve giderken sokakta öldürülüyor ve sonra o da sevgilisini, kendisini öldüren bu komploculardan korumaya çalışıyordu, ancak bir hayalet olduğu için görünmez konumdaydı ve kızla yalnızca bir medyum vasıtasıyla iletişim kurabiliyordu. Hafızamda yer eden üç beş detaydan biri, karakterler öldüğünde çekilmiş bazı özel sahnelerdi: Örneğin esas oğlan, görünüşe göre hiç yara almadan yerden kalkıyor ve ancak kendi hareketsiz bedenini çılgına dönmüş sevgilisinin kollarında görünce ölmüş olduğunu idrak ediyordu, veya kötü adamlar öldüğünde böyle hemen tepelerine anlamsız sesler çıkaran karanlık şekiller üşüşüp, onları çığlık çığlığa cehenneme sürüklüyordu (şaşırtıcı ölçüde tatmin ediciydi bu). Bir de ruhlar dünyasıyla gerçekten temasa geçebildiğini görünce altüst olan sahtekâr medyum rolüyle Whoopi Goldberg'in çok komik olduğunu hatırlıyorum. Tüm bunlar ikinci kez izlerken bile güzeldi. Hazırlıklı olmadığım bir şey varsa, o da hikâyenin beni sersem sepet edecek

olan aşk boyutuydu. Oyunculuğunu hep oldukça ruhsuz bulduğum Demi Moore bile, matemli esas kız rolünde inanılmaz dokunaklıydı yani. Onun gözleri dolduğunda, benimkilerden yaşlar taştı. Aslına bakarsanız, filmin çoğunu ağlayarak ve gözyaşları arasında Whoopi Goldberg'e gülmekle geçirdim. Filmin uyduruk, fazla hissi, suiistimale açık bir zırvalık olduğunu biliyordum bilmesine, ama bu bir şeyi değiştirmiyordu işte. Karşı koyamayacak kadar âcizdim, karşı koymak *istemedim,* filmin yaydığı o inanılmaz duygu fırtınasına kapılmak istedim sadece. Hayalet olan esas oğlan, olup bitene şüpheyle yaklaşan esas kıza Whoopi Goldberg aracılığıyla, paylaştıkları ve kimsenin bilemeyeceği tüm o özel ve basit detayları anımsatıp da, ölü sevgilisinin gerçekten kendisiyle temasa geçtiği Demi Moore'a dank ettiği vakit, benim de tüylerim diken diken oldu. Esas oğlan (adını hatırlamıyorum maalesef, keza onu oynayan kişiyi de) poltergeist* güçlere sahip olup, bunları Demi Moore'un hayatını tehdit eden caniyi korkutmak için kullandığında ben de bir çığlık atıp neşeyle ellerimi çırptım. Sonra bir de Whoopi Goldberg'in sonlara doğru oğlana kendi bedenine girme izni verdiği saçma ötesi bir sahne var, böylece oğlan kızla ilk başta sevişikleri o bayık ezgi eşliğinde Demi Moore'la yanak yanağa dans ediyordu... ahh, işte orada kendimi onların yerine koyup zevkten ve özlemden mest oldum resmen. Film bitince şöyle uzun sıcacık bir banyo yaptım ve bir yandan filmden en sevdiğim sahneleri kafamda canlandırırken kadehimden şarabımı yudumladım ve bir de uyumadan önce mastürbasyon yaptım, genç kızlığımdan beri yapmadığım bir şeydi bu, Martin'in hayalet elinin benimkini kavradığını ve onun benimle sevişiğini hayal ettim.

Sabahın köründe uyandığımda kendimi biraz sıkıntılı hissettim, her zamanki gibi yani, ama utanç yoktu içimde. Tuhaf biçimde arındırıcı bir deneyimdi aslında.

23 ŞUBAT PAZAR. Dün akşam Richmondlar'ın verdiği yemeğe gittim – Gloucester Üni.'deki ilk haftamın en cazip sosyal hadisesi yani. Oldukça ilginç bir akşam oldu. Yaklaşık on mil ötedeki bir köyde güzel bir evleri var – modern ama ince bir zevkle geleneksel Cotswold** taşından inşa edilmiş. O karanlık ve dar köy yollarında kaybolduğum

* Varlığını etrafta kargaşa yaratarak belli ettiği düşünülen doğaüstü ruh. Kötü ruh. (ç.n.)

** Cheltenham yakınlarında kireçtaşıyla ünlü bir bölge. (ç.n.)

için en son ben gitmiştim. Bütün o yeni yüzlerle aynı anda karşılaşmak biraz zor oldu, ama neyse ki Jasper cuma günü bana, dinlenme salonunda kahvelerimizi içerken konuk listesinin detaylı bir raporunu vermişti.

Kapıyı bizzat Jasper açtı ve beni biraz da şaşırtan bir şekilde, yanağıma sıkı bir öpücük kondurdu. Daha dün bir bugün iki, dedim kendi kendime, bu karşılama biraz fazlaydı yani – ama tabii zarifçe gülüp geçtim. Elinde bir kadeh beyaz şarap vardı, herhalde bu kadeh ilk değil diye düşündüm. Genç bir çocuk, salınarak ve huzursuz huzursuz zikzaklar çizerek etrafımızda dolanıyordu.

Jasper ona, "Oliver, Helen'in paltosunu al," dedi ve bizi tanıştırdı. "Bu benim oğlum Oliver. Bu da Helen Reed, Oliver. O bir yazar. Roman yazıyor."

Baka bakmaksızın, "Egg bir roman yazıyor," dedi Oliver.

"Aaa öyle mi?" dedim kibarca. "Egg kim?"

"Egg, Milly, Anna ve Miles ile Londra'da yaşıyor."

"Bunlar bir televizyon dizisinin karakterleri," diye açıkladı Jasper. Boşta kalan eliyle paltomu çıkarmama yardım etmişti. "Aynı evi paylaşan genç avukatlarla ilgili bir dizi."

"Aslında son zamanlarda epeyce bir televizyon izledim," dedim, "ama bunu atlamışım demek ki."

"Ben en çok Miles'ı seviyorum," dedi Oliver, başımın yukarılarında bir yerlere bakarak.

"Al Oliver, Helen'in paltosunu as, olur mu?" dedi Jasper giysiyi ona doğru uzatarak. "Sonra da gidip televizyon izleyebilirsin. Başka gelecek yok artık. Hadi bakalım."

Oliver paltomu götürdüğü sırada Jasper, "Oliver otistiktir. Seni önceden uyaracaktım, ama aklımdan çıkmış," dedi.

"Sorun değil," dedim.

"Dizilerdeki karakterlerin gerçek olduğunu sanıyor."

"Yani, bence bunu tek düşünen o değildir," dedim.

"Doğru," dedi Jasper yüzünde bir tebessümle.

Beni misafir odasına buyur edip, hemen kapının yanında duran, üzerinde kusursuz kısa bir siyah elbise ve ona uygun zengin görünüşlü bir broşu olan Marianne ile tanıştırdı, o da ışıkları ayarlamakla meşguldü. Göz aldatmacalı kütükler yerleştirilmiş, gazla çalışan şömine ateşiyle şık bir şekilde bölümlendirilmiş odada bir dolu son teknoloji spot lambası ve ayarlı düğmelerle kısılıp açılabilen tepeden ve yerden

aydınlatmalar vardı, ki Marianne de o sıra onlarla uğraşmaktaydı, haliyle insan kendini sahnede filanmış gibi hissediyordu, belki de Stephen Sondheim'ın müzikallerinde gibi: Tam bir köşede biriyle sessiz sedasız sohbet ederken birdenbire kendinizi bir ışık yağmuru altında buluyorsunuz ve tüm kafalar size çevrilip sanki şarkı söylemeye başlamanız bekleniyor. Marianne önceden yayıncılıkla uğraşmış ve ortak bir iki tanıdığımızın olduğu ortaya çıktı. Şimdiyse bağımsız editör olarak evde çalışıyormuş. Jasper'dan daha genç ve sanırım onun ikinci eşi. Çok itinalı (broşuyla uyumlu altın sarısı ojeler) bir hoşluğu ve son derece zeki ve kıvrak sosyal becerileri olan bir kadın; bir yandan sizinle konuşurken bir yandan da gözleri odanın etrafında fır dönüyor ve diğer konukların ne yaptıklarını inceliyor.

Diğer konuklar şunlardı: Reginald Glover, kıllı bir suratı ve kalın çerçeveli gözlükleri olan Marksist Tarih Profesörü ve onun karısı Laetitia, o da bir müzik terapisti, vejetaryen ve (sonradan belli olduğu üzere) Doğa Dostları'na gönülden bağlı bir üye. Colin Riverdale, İngiliz Edebiyatı Bölümü'nden kırmızı yanaklı genç bir hoca ve karısı Annabelle. Görünen o ki, Colin, Jasper'ın çömezi ve iyi bir intiba bırakmak gibi bir derdi var. *Fırtına'nın Gözü* ile ilgili birkaç övgü dolu laf etti bana, ama öyle belirli alıntılarda bulundu ki, bunları, benimle görüşmek için hazırlanırken son birkaç günde ezberlediğinden neredeyse eminim. Onun alanı on sekizinci yüzyıl, tıpkı Jasper'ınki gibi. Annabelle ise üniversitenin kütüphanesinde çalışıyor ve belli ki aynı anda hem işini sürdürmeye çalışmaktan, hem de üç küçük çocuğa –en küçüğü o sırada Richmondlar'ın yatağında, portbebesinin içinde uyuyordu bu arada– bakmaktan bitap düşüyordu. Bütün akşam çok az konuştu, hatta bir ara içi geçti galiba. Kır saçlı Güzel Sanatlar Profesörü Nicholas Beck ise, bana eşlik etmesi için çağrılmıştı, ama masada oturmaya eşlik anlamında, çünkü Jasper onun hiç evlenmemiş bir eşcinsel olduğunu anlatınıştı bana, neye dayanarak bilmiyorum. Oldukça yakın bir tarihte Cambridge'den Gloucester'a taşınmıştı ve hafızaya yer edecek ya da derinliği olan tek bir laf etmeksizin, ne olursa olsun her konuda nazikçe sohbet edebilmek gibi, bu türden yemek masalarına çok yaraşan bir beceriye sahipti. Jasper durmadan adama biraz endişeli, şarap hakkında ne düşündüğünü soruyordu – anlaşılan kendi bölümünün şaraplarını eskiden hep o alırmış. Beck kibarca onayladı onaylamasına, ama bir yandan da üstü kapalı bir şekilde Jasper'ın ikram ettiklerini eleştirdi, "Avustralya kırmızılarının tadı da bayağı düzelmiş hani."

Jasper'ın, kısaca da olsa tüm detaylarıyla anlattığı en önemli konukları Ralph ve Caroline Messenger'dı. Adamı zaten biliyordum, sık sık radyo ve televizyona çıkmasından, özellikle de *Hafta Başı* programından elbette, bir de popüler pazar gazetelerinde, bilim ve psikoloji kitapları hakkında çıkan eleştirilerinden. Adam burada bir yıldız adeta, prestijli Bilişsel Bilim bölümüne bağlı Holt Belling Merkezi'nin Direktörü ve Profesörü, orası da ne tuhaf görünüşlü bir bina öyle, Jasper ilk günümde ofisinin penceresini gösterdiydi de, daha çok bir rasathaneye benziyor. Messenger, kırklarının sonunda filan sanki, böyle kocaman yakışıklı bir kafası var: Geniş bir alından geriye doğru toplanmış kalın telli kır saçları, çengel gibi bir burnu ve güçlü bir çenesi var. Profilden, eski bir paranın üzerinde gördüğüm bir Roma imparatorunu hatırlattı bana. Caroline, ya da dostlar arasında söylendiği şekliyle Carrie ise Amerikalı. Gençliğinde, kesin nefesleri kesen bir güzelliği varmış, aslında yüzü hâlâ çok hoş, bir de böyle inek gözü gibi kocaman gözleri ve örgülü sarı saçları var, ama vücudu bugünün zorlu standartlarında fazlasıyla anaç kalıyor. Üzerinde o geniş bedenini gözler önüne seren ifil ifil hoş bir ipek elbise vardı. Kesinlikle dikkat çekici bir çift. Kadın kocasına "Messenger" diye sesleniyor ki, bu da yarı itaatkâr yarı ironik, acayip ve değişik bir his uyandırıyor insanda. Bir yerde böyle yaparak, aile içinde ilk adını kullanarak şahsını, iş hayatında ise soyadını kullanarak rolünü ortaya koyan sıradan ölümlülerin çok ötesinde bir yere çıkartmış oluyor adamı; ama bir yandan da, kocasına soyadıyla seslenerek uyguladığı bu uygunsuz formalite, kadının, adamın bütün o gösterişiyle dalga geçtiği ve aralarında soğuk bir mesafe kurduğu izlenimini uyandırıyor. Sofraya davet edilmeden hemen önce adamla birazcık laflayabildik. Açık sözlü, canlı bir sohbeti var, dili, aralara Amerikan kullanımların serpiştirdirildiği, hafif alt sınıf bir Londra aksanına çalıyor. Jasper'ın dediğine göre medya da onu bu yüzden seviyormuş: İç bayıcı bir akademisyen gibi konuşmadığından yani.

Yemekte Carrie'nin karşısına oturdum, muhabbet edilmesi çok kolay bir insan, birçok Amerikalı gibi açık ve de arkadaş canlısı. Kitaplarımı sevdiğini söyledi, ama öyle Dr. Riverdale gibi, bunlara olan aşinalığını çeşitli nidalar çıkartarak sergileme gereği de görmedi. Cheltenham'da alışveriş yapmaya ilişkin yararlı tavsiyelerde bulundu, belli ki bu konuda bayağı deneyimli. Jasper, onun kendine ait epeyce bir parası olduğunu belirtmiş ve şöyle eklemişti: "Zaten Ralph'la ona sa-

dık kalmasını sağlayan da bu herhalde, yani kendi çapında." Neden kendi çapında dediğini sordum. "Valla Carrie'nin Marianne'e söylediğine göre, onu yaşadığı sınırlar içerisinde utandıracak hiçbir şey yapınama konusunda bir anlaşmaları varmış Ralph'la. Evden uzak olduğu vakitlerde dilediğini yapmak için bir dolu fırsatı var ne de olsa. Yani konferanslarda, iş gezilerinde filan. Bir keresinde *Private Eye*'da onun bir 'Medya Zamparası' olduğuna dair bir göndermede bulunmuşlardı." Jasper bunu hatırlamış gibi kıs kıs güldü ve Messenger'ın Akıl-Beden Problemi ile ilgili TV dizisini izleyip izlemediğimi sordu. "Bir kısmını," dedim.

İşin aslı, o serinin son programının son on dakikasını izlemiştim sadece, o da kazara. Benim için, akşamın çok erken bir vaktinde yayınlanıyordu, zaten bilimsel programları izlemek gibi bir âdetim yoktur pek, ama şimdi keşke izleseymişim diyorum tabii. O koca Romalı kafanın, bir cihazın yanından doğru (beyin tarayıcısı mı, öyle bir şeydi, içinde tıpkı bir topun ağzındaymış gibi duran ve sırtüstü yatan bir hasta vardı) başını çevirişini hatırladım bak şimdi; yakın çekim eşliğinde kameraya eğilip neredeyse şeytanca bir edayla şöyle demişti, *"Yani, mutluluk –ya da mutsuzluk– beyninizdeki bir donanım hadisesi midir sadece?"*

Tümüyle bakınca kafası orantısız ölçüde büyük duruyor, çünkü bacakları kısa bayağı. Kalın, boğa boynu gibi bir boynu ve kafasını, meydan okurcasına, hatta gözdağı verircesine öne çıkaran geniş eğimli omuzları var. Şüphesiz, partideki diğer hiçbir adamın sahip olmadığı bir hali ve tavrı var – hani film yıldızları ve uluslararası devlet adamlarında da olan. Yemek masasının diğer köşesinden çaktırmadan ona bakıp, bu sürekli yanan flaşlar altında istifini hiç bozmadan duran o halini analiz etmeye çalıştım durdum. Bir defasında göz göze geldik, cana yakın bir biçimde gülümsedi. Konuşamayacak kadar uzaktık. Masa, kafa kafaya verip sohbet edilemeyecek kadar uzun, konuklar da çok fazlaydı. Başında Jasper'ın oturduğu bizim tarafta, günümüzde pek bir moda olan klasik romanların televizyona uyarlanmasını tartışıyor ve *Emma*'nın, birbiriyle rekabet eden iki versiyonunu karşılaştırıyorduk ki (Nicholas Beck bilgiç bilgiç, ikisinde de çimenlik alanların bariz bir şekilde, o zamanın şartları gözetilmeksizin makineyle biçildiğinden yakınıyordu) birden masanın diğer ucundan sesler yükselmeye başladı. Laetitia Glover ve Ralph Messenger çevrecilikle ilgili bir tartışmaya girmişlerdi. "Dünya bize ait değil, biz dünyaya aitiz," diyordu La-

etitia bilmiş bilmiş. "Kızılderililer iyi bilir bunu." "Kızılderililer mi?" dedi Ralph Messenger. "Akşama biftek yiyebilmek uğruna, koca bir bufalo sürüsünün bir uçurumun tepesinden panik halde kaçışmasına sebep olan o adamlardan mı söz ediyorsun yani?" "Ben on dokuzuncu yüzyılın ortalarında Amerikan hükümeti kabilesinin topraklarını satın almak istediğinde Şef Seattle tarafından yapılan bir konuşmadan alıntı yapıyordum," dedi Laetitia hiç istifini bozmadan. "O konuşmayı biliyorum ben," dedi Ralph. "1971 yılında bir Amerikan kanalının belgesel dram bölümündeki bir senaryo yazarı tarafından kaleme alınmıştı o." Söz konusu atışmanın etkisiyle içinde bulunduğu uyuşukluktan sıyrılan Annabelle Riverdale, hafif bir kıkırtı patlatıp, ardından da bunu takip eden suskunlukta öyle yapmamış gibi görünmeye çalıştı. Laetitia kıpkırmızı kesilerek, "Böyle bir program filan izlemedim ben," dedi, "Bunu bir kitapta okumuştum. Muhtemelen o senarist de okumuştu." "Hepsini o icat etmişti zaten," dedi Ralph, "sonra da insanlar bu sözleri tarihi bir şeymişçesine, çevreci yazılarda kullanmaya başladılar." Laetitia destek bulmak ümidiyle kocasına çevirdi gözlerini, ama adamın kafası öne eğikti, belli ki akademik itibarını böylesi şüpheli bir durum için riske atmak istemiyordu. Laetitia'nın imdadına büyük bir centilmenlikle Jasper yetişti. "Bu fikir tarihi olmasa bile doğru olabilir yine de Ralph." "Tam tersine, yanlış hatta," dedi Ralph. "Biz dünyaya ait değiliz. Dünya bize ait, çünkü biz bu dünyadaki en akıllı hayvanlarız." Laetitia, "Ne kadar da kibirli ve Avrupa-merkezci," diyerek içini çekti ve gözlerini kapayarak bu iğrenç düşünceden kendini mümkün olduğunca uzaklaştırmaya gayret etti. Kafasını meydan okur bir tarzda öne doğru uzatarak, "Avrupa-merkezci demekle neyi kastediyorsun?" diye üzerine gitti Ralph. Bir bir herkes susup, yemek yemeyi bırakmıştı.

"Dünyayı alıp satılabilecek ve sömürülebilecek bir yer olarak ilk gören Avrupalı sömürgecilerdi," dedi Laetitia. "Yerlilerin, yaşadığı toprakları korumak ve kaynaklarını tutumlu kullanmak gibi doğal bir içgüdüsü vardır."

"Tam aksine, ilkel insanların çevrelerine, bizleri dehşete düşürecek ölçüde bir zarar vermemelerinin tek nedeni teknolojilerinin sınırlı olmasıydı," dedi Ralph.

"Bundan nasıl olup da bu kadar emin olabildiğini anlayamadım doğrusu," dedi Laetitia.

"Polinezyalılar, Hawaii adalarında bulunan kuş türlerinin yarısını

Kaptan Cook oralara adım atmadan çok önce yok etmişti," diye cevapladı Ralph. "Yeni Zelanda'da Maoriler o koca koca *moa** kuşlarının tamamını katledip, çoğunun leşini de yenmemiş halde öylece bırakmışlardı. Bolivya yağmur ormanlarında yaşayan Yuqui Kızılderilileri evvelden beri meyveye ulaşabilmek için ağaçları kesip dururlar. Doğal kaynakları koruma, gelişmiş uygarlıkların işidir."

"Messenger, hava atmayı bırak artık," dedi Caroline ve hepimiz rahat bir nefes alıp güldük. "Sadece Laetitia'ya gerçekleri göstermeye çalışıyorum," dedi yumuşak yumuşak. "Hayır hiç de değil, onun kafasını şişiriyorsun." "Evet," dedi sağında Ralph, iki solunda Laetitia ile masanın başında oturan Marianne de. "Ralph, Letty'yi rahat bırak da artık, şu tabakları mutfağa taşımama yardım et hadi." Laetitia hazin bir sesle kendini gayet iyi savunabileceğini iddia ederken, Ralph de sırıtıp, pişman olmak bir yana, halinden oldukça hoşnut görünen yaramaz bir oğlan çocuğu edasıyla, elinde üst üste yığdığı kirli tabaklarla, yemek odasından çıkan Marianne'i takip etti.

Jasper bir kaç şişe daha Gum Tree Pinot Noir (ya da işte adı her neyse) açtı ve kadehleri doldurmak üzere masanın etrafında dolaştı. Ben de bunu fırsat bilip tuvalete gitmek istedim, ama anlaşılan Jasper'ın tarifini yanlış anlamışım, çünkü açtığım ilk kapı süpürge dolabı, ikincisi ise arka bahçeye açılan kapıydı. Şöyle biraz temiz, ferah hava alayım diye dışarı birkaç adım attığımda, kendimi ışıl ışıl aydınlatılmış mutfağın önündeki taş kaplı ufak bir avluda buldum. Ralph Messenger, ev sahibemizi ateşli bir sarılmayla mutfak duvarına yaslamış, o da o altın sarısı pençelerini onun poposuna geçirmekle meşguldü. Kadının gözleri kapalıydı – ama beni o karanlıkta görmesi de mümkün değildi zaten. Görünen o ki, Jasper Richmond, Messengerlar'ın kendi aralarındaki "anlaşmaları" hususunda yanlış bilgiye sahipti: ya öyle bir anlaşma falan yoktu ortada, ya da o sırada ihlal ediliyordu.

Bu sabah hafif bir akşamdan kalma ve dün akşamki yiyecek ve şarap tüketimine bağlı olarak da (arabamla eve dönerken korkarım muhtemelen sınırlarımı aşmış bir durumdaydım, öyle de olsa son derece yavaş ve dikkatli kullandım ama) bir hazımsızlık hissiyle açtım gözümü, bu yüzden biraz temiz hava alayım diye kahvaltıdan sonra yürüyüşe çıktım. Gökyüzü pek iç açıcı görünmüyordu –bir uçtan bir uca koyu

* Yeni Zelanda'da 18. yy. sonunda nesli tükenmiş olan, devekuşu benzeri büyük bir kuş türü. (ç.n.)

gri bir bulut yumağı kaplamıştı– ve ben evden çıkar çıkmaz yağmur indirdi. Böylesi ıslak bir pazar sabahında yorgun argın kampusta dolaşmak hiç de güzel bir deneyim değildi tabii ki, ama ben azmedip, bunu, etrafı biraz daha keşfetmeye ve çeşitli bölüm ve fakültelerin yerlerini öğrenmeye yönelik bir yürüyüşe dönüştürdüm. Altmışlar ve yetmişlerde dikilen o binalar, hava koşullarının da etkisiyle iyice yıpranmış. Beton cepheler tıpkı kurutma kâğıdı gibi, yer yer yağmuru emmiş ve o baskın griyi hafifletmek amacıyla tasarlanmış olan canlı renklerdeki paneller ve bunlara uygun kiremitlerin ise kenarları ufalanmış, çatlamış ya da birçok yeri eksik. Ralph Messenger'ın Bilişsel Bilim Merkezi diğerlerinden daha sonra inşa edilmiş gibi duruyor ve de daha yüksek standartlarda sanki. Ortasında sığ bir girinti bulunan kubbeli çatısı ile üç katlı yuvarlak bir bina burası, bir de teleskop çıkan yeri olsa tıpkı bir rasathane. Jasper Richmond'un dediğine göre burası uluslararası bir yarışmanın ardından, Holt Belling bilgisayarcıları tarafından elde edilen para ile inşa edilmişti. Ortadan bölünmüş kubbenin, beynin iki yarı küresini simgelediği öne sürülüyormuş. Duvarlar ise aynalı camdan yapılmış. Acaba bu neyi temsil ediyor – bilişsel bilimcilerin kendini beğenmişliğini mi yoksa?

Çok geçmeden karşıma bir başka tuhaf şekilli bina daha çıktı – bu seferki sekiz kenarlıydı. Çeşitli Hıristiyan mezhepler ve bir de (lobide iğneyle tutturulmuş bildirilere bakılacak olursa) Budistler, Bahaistler, Transandantal Meditasyoncular, yogacılar, Tai-chi tutkunları ve buna benzer New Age –Yeni Akım– gruplarına mensup kişiler tarafından, tüm kiliseleri temsil eden küçük bir kilise ve birçok dini kapsayan toplantı yeri olarak kullanılıyormuş meğer burası. Beni binanın içine çeken, bildik bir ilahinin melodisiydi ama, küçük bir kızken bizim mahallenin kilisesinde hep söylediğimiz bir ilahiydi bu. *"Ah Yüce Tanrım, ben huşu içinde merak ederken..."* İlan tahtasına baktım: Evet, Katolik ayini daha yeni başlamıştı. İçgüdüsel bir şekilde kilisenin içine süzülüp, arka sıralarda bir yere oturdum.

Belki de bu noktada kafamın din hakkında ne kadar karışık olup, ne kadar tutarsız olduğunu itiraf etmem lazım. Aslında içten içe Katolik eğitimi aldığım için memnunum, gel gör ki çocukluğumda ve yeniyetmeliğimde bundan dolayı bir yığın ıstırap dolu lüzumsuz suçluluk duyguları, hüsran ve sıkıntılarla boğuşmak durumunda kalmıştım; şimdi geçmişe dönüp bakınca, yalnızca bize ders veren rahibeler için nostaljik bir sevgi duyuyorum, çoğu, öğrencilerine aşılamak için ken-

dilerini heba ettikleri o batıl inanç ve cinsel bastırmalarla az çok kafayı bozmuş tiplerdi. Katolik uygulamaları bırakışım, Oxford'daki ikinci dönemime ve bekâretimi yitirmemle aynı zamana denk gelir. Bu iki olay birbiriyle bağlantılıydı tabii – açıkçası, bu kadar içten gelen bir duyguyu, bir günah olarak ortaya koyamaz, ya da bir daha yapmayacağıma söz veremezdim. Çok geçmeden de bunu, Katolik doktrinin geriye kalan kısmının entelektüel reddi izledi, doğal bir sonuç muydu, yoksa verdiğim bu ahlâki kararın rasyonalizasyonu muydu bu, tam bilemiyorum. Üç beş yıl sonra gizli saklı işler çevirmenin verdiği bıkkınlıkla, Katolik kilisesinde evlendim, aileme gereksiz sıkıntılar yaşatmak istemiyordum artık, ama diğer yandan, zaten bu iş bir nikah dairesinde olacak olsaydı, her şey olup bittiğinde ben de kendimi tam anlamıyla evli gibi hissedemeyecektim. Çocuklarım olduğunda da, yine, görünüşte annemle babamın gönlü olsun diye onları vaftiz ettirdim, ama içten içe eğer bunu yaptırmamış olsaydım kendimi huzursuz hissedeceğimi biliyordum. Dahası, bu onları zamanı gelince bir Katolik ilkokuluna göndermemizi sağlamıştı. İnançsız olmasına karşın, Martin buna karşı çıkmamıştı, çünkü bizim oradaki Katolik ilkokulu devlet okullarından daha iyi bir eğitim veriyordu ve bizim de o dönemde özel okula göndermeye gücümüz yetmiyordu. Çocuklarımızı, Noel, koruyucu melekler ve öldüklerinde cennete giden insanlar gibi nispeten daha yumuşak Katolik mitlere maruz bırakmanın bir zararının olmadığını düşünüyordu, yani marazi ya da fanatikçe bir eğilim olup olmadığını kontrol ettiğimiz ve burada edindikleri inançlardan nasılsa zamanla kurtulacaklarını düşündüğümüz için, ki böyle de oldu. Çocukların inanılmaz bir zekâları var. Paul ve Lucy daha beş altı yaşlarındayken bile, içgüdüsel bir biçimde, evde inanılmayan bazı şeylere, okulda inanıyormuş gibi, ya da işte tam tersini yapmaları gerektiğini anlamışlardı ve bu çifte hayatı takdire şayan bir tutarlılıkla götürdüler. Ortaokulda normal okula geçtiklerinde de, aynen arkadaşlarının çoğu gibi, dinle falan bir alakaları kalmadı, ama benim ilk eğitimlerinden ortalamanın üstünde bir etik fikir edindiklerini düşünmek hoşuma gidiyor, son iki bin yılın edebiyat ve sanatının paha biçilmez değerdeki anahtarına ulaşmış olmaları ise cabası. (Geçen perşembe günkü seminer saatinde, bazı öğrencilerimin Rachel McNulty'nin, Yeni Ahit'teki Marta ve Meryem hikâyesine yaptığı göndermeyi anlamadıklarını fark edince şok olmuştum resmen.)

Paul ve Lucy'nin ilk komünyonlarından sonra, ara ara olan düğün-

ler, cenazeler ve eski günlerin hatırına annemlerle katıldığımız o gece yarısı Noel ayinleri dışında, ailece kiliseye hiç gitmedik. Ama Martin öldükten sonra, karmaşık bir motivasyonla kendi kendime yine pazar ayinlerine gitmeye başladım. Bir teselli ya da içimi ferahlatacak bir şey bulmak için didiniyordum, bir de, Katolik Tanrının dönekliğimden dolayı beni cezalandırdığına dair batıl bir korku vardı galiba içimde ve ben de O bana ya da çocuklarıma daha kötü bir şey yapmasın diye Onunla aramı düzeltmeye bakıyordum. Gel gör ki teselli bulamadım hiç ve o korkum da gitgide daha şerefsiz bir hal aldı. Sunakta artık kızların yardım ettiğini görmek hoşuma gidiyordu, ama bunun dışında, en son bir Katolik kilisesine gittiğimden bu yana pek fazla değişen bir şey yoktu. Mahalle papazı hiçbir çekiciliği olmayan İrlandalı bir adamdı ve ayini, böyle yapılması gereken yeknesak bir işmiş gibi ve ne kadar çabuk bitirilirse de o kadar iyi olacakmış havalarında yürütüyordu, vaazlarına gelince, insana hakaret edercesine dar görüşlüydü. Söylemeye bile gerek yok, günah çıkarmaya ya da komünyona gitmedim ve birkaç hafta sonra da kiliseye gitmeyi tamamen bıraktım.

Peki bugün neden kiliseye gittim? Moralim çok bozuktu ve ortamın mahalle kilisesindekinden farklı olacağını düşündüm, öyleydi de, ama ilham verme hususunda diğerinden hiç de aşağı kalır bir yanı yoktu. Ziyaretçilerini rahatsız edebilecek her türlü dini sanat eseri ve sembol izinden arındırılmış o haliyle odanın dekoru iç karartıcı ölçüde sevimsiz ve çıplak duruyordu. Etrafında gelişigüzel bir yay şeklinde yerleştirilmiş sandalyeler olan düz bir ahşap masa sunak niyetine kullanılıyordu. Doğal olarak cemaatin çoğunluğunu gençler oluşturuyordu, aileleri ve öğretim üyeleri aralara serpiştirilmiş bir haldeydi. Odanın diğer kenarında iki bebekleriyle beraber Riverdaleler'i görünce şaşırdım ve pek de hoşnut olmadım doğrusu. Mümkün olduğunca göze batmamaya çalıştım, ama Gloria ayininin tam ortasında bana gülümsemekte olan Colin'le göz göze geldim.

Ayinin, gayriresmi bir hali vardı: Sunaktaki görevlinin üzerinde bir eşofman, ayağında da spor ayakkabılar vardı, kot pantolonlu bir kızın gitarıyla yaptığı müzik ise, halk müziği ezgi ve ritimlerini taşıyordu. Öğretim üyelerinin minik çocuklarının, Fisher-Price marka itmeli ve çekmeli oyuncaklarıyla ortalıkta gezinip emeklemelerine de ses çıkartılmıyordu – ya da belki de ayini yürüten genç papaz, çocukların gürültü çıkarmamalarını söylemeye cesaret edememişti. Birden fark ettim ki, Paskalya'dan önce gelen Büyük Perhiz'in ikinci pazarıydı bu.

(Büyük Perhiz! İçinde ne kadar çok unutulmuş duygu ve anıyı barındırır bu iki kelime! Büyük Perhiz'in ilk Çarşambasında oruç tutulup, riyazet edilir ve okulda kızların ve öğretmenlerin alınlarındaki o siyah kül lekeleri hakkaniyetiyle durur bütün gün... Tatlıdan ve çayın içine attığın şekerden "vazgeçilir"... Hele Paskalya'nın kutlandığı pazar günü çikolatalara gömülmenin keyfi... Kendinden feragat ederek pek çok hazzın yakalanabileceği birçok gencin asla bilemeyeceği bir şeydir herhalde.) İlk Okuma, İbrahim ile İshak'ın hikâyesiydi – güzel bir hikâye, ama Kierkegaard'ın da dediği gibi, oldukça da korkutucu. Bir üniversite cemaatine verilen vaazda, bu metinle ilgili olarak, *Korku ve Titreme*'ye bir göndermede bulunurlar mı acaba diye bekledim, ama öyle bir şey olmadı tabii. Genç Papaz bunu, basit bir Tanrının emirlerine itaat hikâyesi olarak yorumladı ve sonuç olarak İbrahim'e bahşedilen "nimetler" üzerinde durdu. İncil, havarilerin "*kendi aralarında 'cansız bedenden yükselen'in ne demek olabileceğini tartışmaları*" ile sonlanan bir Dönüşüm* hikâyesiydi. Bak sen şu işe.

Sonrasında Riverdaleler'le konuşmadan kaçmak mümkün olmadı. "Sizin Katolik olduğunuzu bilmiyordum," dedi Colin gülerek ve ikinci kelimesinin başına ve sonuna ironik tırnak işaretleri koyarak. *Fırtınanın Gözü* haricinde bir kitabını daha okumuş olsaydı, kesin öyle yeıştirilmiş olduğumu anlardı. "İbadet etmiyorum," dedim. "Öyle, içgüdüsel bir şekilde geldim buraya – önünden geçiyordum da." "Yolunu kaybetmiş kuzulara kapımız her zaman açıktır," dedi, her ne kadar espri diye söylediyse de ben sinir oldum. "Sizi Peder Steve ile tanıştırayım. Kendisi part-time papazımız olur," diye ekledi. Soğukça, "Hayır teşekkürler," dedim. "Gitmem gerekiyor." Yanlarından ayrılırken Annabelle bana yarı özlem dolu, yarı özür dilercesine bir gülüş yöneltti.

La maisonette'ime dönerken süpermarkete uğrayıp, üç tane şişkin pazar gazetesi aldım ve öğleden sonrayı, içim gide gide, Londra'daki bütün o yeni oyunlar, filmler, sergiler vb. şeyler hakkında çıkan yazıları okuyarak geçirdim. Hava kararmadan önce gene yürüyüşe çıktım. Yağmur dinmiş, kırmızı bir kış güneşi batmaktaydı. Eğik gelen ışığı yansıtan tel örgüler, aynen bir ekmek kızartma makinesinin içi gibi parlıyordu, sonra güneş, uzaklarda bir tepenin ardında kaybolduğunda, onlar da söndü. Her geçen gün kendimi daha çok bir açık hava hapishanesindeymiş gibi hissediyorum: Kolayca kaçabilirim, kaçmaya *can*

* Orijinal kelime Transfiguration: İsa'nın, üç havarisinin gözleri önünde, ışık saçan bir görüntüye bürünmesine verilen ad. (ç.n.)

atıyorum, ama bunun olası sonuçları beni engelliyor, şerefim söz konusu. Süremi doldurmam lazım.

3 Sömestrin ikinci haftasının çarşamba gününde öğle yemeği paydosunda Ralph Messenger ve Helen Reed Üniversite Lokali'nde karşılaşırlar. Helen lobide, yerel bir sanatçının yaptığı resimlerden oluşan bir sergiyi gezmektedir. Ralph döner kapıdan içeri girdiğinde onu görür ve arkasına yanaşır.

Omzunun üzerinden doğru, "Ne düşünüyorsun bunlar hakkında?" der ve Helen'in yerinden sıçramasına sebep olur.

"Aah! Merhaba... Eğer *çok* ucuzsa, şunlardan bir tane alıp oturma odamı biraz canlandırsam diyordum."

Ralph değer biçen bir edayla başını yana yatırıp resimleri inceleyerek, "Yani, bence yeterince canlı," der. Söz konusu olan, doğada var olduğu meçhul, cart akrilik renklerde cesurca boyanmış manzara resimleridir.

"Evet, dahası ucuzlar da. Ama yine de..."

"Yine de felaket derecede çirkinler."

Helen güler. "Ne yazık ki haklısın."

"Yemek yedin mi?"

"Şimdi kafeteryaya gidiyordum ben de."

"Hadi beraber yiyelim."

"Tamam. İyi olur."

"Ama kafeteryada yemeyelim."

"Öğlenleri pek fazla yemem aslında," der Helen.

"Ben de öyle, ama yediğimi de güzel bir ortamda yemeyi severim," der Ralph.

İkinci katta, garsonların hizmet ettiği yemek salonunda, üzerlerinde küçük vazolar içinde plastik çiçekler olan örtülü masalar bulunmaktadır. Pencere kenarında, göl manzaralı bir masaya otururlar. Helen bir salata, Ralph ise Günün Yemeği bir makarna sipariş eder ve koca bir şişe maden suyunu paylaşırlar.

"Aslında geçen pazar sabahı sana kahve ısmarlamak istemiştim," der Ralph. "Yağmurda yürürken görmüştüm seni, öylesine boş boş dolanıyormuş gibi bir halin vardı."

"Nerden gördün beni?" Helen bu açıklama karşısında biraz şaşalayıp, pek de memnun olmaz sanki.

"Ofis penceremden. Merkez'in oradan geçtin, ben de tam o sırada dışarı bakıyordum."

"Pazar günü sabah sabah ne işin vardı ofisinde?"

"Haa... yetiştirmem gereken işler vardı," der Ralph geçiştirerek. "Seninle konuşmak için dışarı çıktım hemen, ama hiçbir yerde bulamadım. Yer yarılıp içine girmiştin sanki."

"Öyle mi?" Hafiften utanır sanki.

"Nereye gitmiştin?"

"Kiliseye."

"Ne yapmaya?"

"İnsanlar pazar sabahı kiliseye neden giderler dersin?"

"Dindar mısın yani?" Ralph'ın sesinde bir parça kınama, hatta hayal kırıklığı belirmiştir.

"Bir Katolik olarak yetiştirildim ben. Hoş artık inanmıyorum ya–"

"Haa, iyi."

"Neden böyle dedin?"

"Şeyy, dindar insanlarla önemli herhangi bir konuda mantıklı bir şey konuşmak imkânsızdır da ondan. Muhtemelen benim de bu yüzden seni kilisede aramak aklıma gelmedi hiç. Seni zeki, mantıklı biri olarak bellemiştim ne de olsa. Ee, madem inanmıyorsun, cidden ne işin vardı peki orada?"

"Ee, öyle körü körüne bir inanç değil benimkisi," der Helen. "Hani Bakire Doğumlar, Değişimler,* Papa'nın Yanılmazlığı falan gibi şeylere inanmam pek. Diğer yandan, bazen tüm bunların ardında bir doğruluk payı olduğunu da düşünüyorum. Ya da öyle olmasını umuyorum."

"Neden?"

"Yoksa hayat çok anlamsız olurdu."

"Bence hiç de öyle değil. Hayatın ilginçliklerle dolu ve son derece tatmin edici olduğunu düşünüyorum ben."

"Ehh, sen şanslısın. Sağlıklısın, maddi açıdan rahatsın ve işinde de başarılısın–"

"Sen öyle değil misin peki?" diye sorar Ralph.

"Yani, işte, bir yere kadar. Ama bu durumda olmayan milyonlarca insan var."

* Bazı Hıristiyan kiliselerinin inancına göre, Komünyon sırasında ekmek ve şaraptan insan bedenine ve İsa'nın kanına dönüşülmesi. (ç.n)

"Bir an için onları unutalım. Seni soruyorum. Neden bu hayat yeterli değil? Neden dine ihtiyaç duyuyorsun?"

"Tam olarak ihtiyaç denemez aslında buna. Yetişkinlik dönemimin epey bir kısmı böyle şeylerden uzak geçti, ama an geliyor... Yaklaşık bir yıl önce kocamı kaybettim mesela."

"Evet bunu duymuştum."

Bir süre bekler Helen, sanki Ralph'ın *"Çok üzüldüm,"* gibi bir şeyler eklemesini bekliyor gibidir, ama o eklemez.

"Çok ani oldu, hiç hazırlıksız yakaladı bizi. Beyin kanaması geçirdi. Tam da her şey yoluna girmişken hem de. Martin daha yeni terfi etmiş, ben de son romanımla daha yeni bir ödül kazanmıştım. Paranın bir kısmıyla tatil yapalım diye planlar yapıyorduk. Aslına bakarsan, tam broşürlere bakıyorduk ki..." Durur, belli ki bunları anımsamak iyi gelmez ona. Ralph Messenger sabırlı bir şekilde kendini toparlamasını bekler. "Kendini kaybetti. Komaya girdi ve ertesi gün de hastanede öldü."

"Senin için çok zor olmuştur mutlaka, ama onun için iyi bir ölüm şekliymiş."

"Bunu nasıl söylersin?" Helen önce şoke olur, sonra öfkelenir, onu masada terk edip gidecek kadar çok öfkelenir hem de. "Yalnızca kırk dört yaşındaydı. Daha çook güzel günler vardı önünde."

"Ne biliyorsun? Belki de bir sene sonra ona müthiş ağrılar çektirecek bir illet musallat olacaktı başına."

"Belki de olmayacaktı."

"Haklısın, belki de olmayacaktı," diye Ralph teslim olur.

"Uzun ve mutlu bir hayat sürdürüp, bir dolu harika radyo belgeseli yapacak, torun sahibi olacak, dünyayı gezecek ve bunun gibi bir dolu şey daha yaşayacaktı belki de."

"Ama şimdi tamamen bihaber bunlardan. Dahası, ölmeden evvel bunları düşünmek için bile vakti olmamıştı. İçi umut doluydu öldüğünde. Bu yüzden iyi bir ölüm şekliymiş diyorum ya."

Garson siparişlerle gelip, masaya koyarken konuşmalarına bir süre ara verirler. Bu, Helen'in sakinleşmesi için iyi bir fırsattır hem de.

Garson gittiğinde, "Öyleyse sen öldüğümüzde varlığımızın tamamen sona ereceğini düşünüyorsun, ha?" diye sorar Helen.

"Tam olarak değil. Bedenimdeki atomlar yok edilemez tabii ki."

"Peki ya sen, ruhun, benliğin?.."

"Bildiğim kadarıyla bunlar yalnızca belli beyin aktivitelerinin dile

getiriliş şekli. Beynin fonksiyonları sona erdiğinde, onlar da sona erecek elbet."

"Ve bu seni ümitsizliğe düşürmüyor, öyle mi?"

Bir yandan çatalıyla kremalı tagliatelle şeritlerini döndürmeye uğraşırken, "Hayır," der Ralph neşeyle. "Neden düşürsün ki?" Üzerinde buharlar tüten makarnasını ağzına götürüp hapır hupur yer.

"Sonuçta, onca yıl bilgi edinmek, deneyimlerini biriktirmek, iyi biri olmaya çalışmak, kendini bir halt *yapmak* için didinmek falan çok anlamsız geliyor bana, eğer dedikleri gibi söz konusu kişinin hiçbir parçası ölümden sonra varlığını sürdürmeyecekse yani. Bu, gel-git şeritinin hemen altındaki kısma çok güzel bir kum kalesi yapmaya benziyor sanki."

"Orası kıyıda kum kalesi yapa*bil*eceğin yegâne kısımdır," der Ralph. "Neyse, sonuçta ben gitmeden evvel bilişsel bilim tarihinde kalıcı bir iz bırakınayı ümit ediyorum. Tıpkı muhtemelen senin edebiyat dünyasında yapmayı ümit ettiğin gibi. Bu da bir çeşit ölümden sonra hayat işte. Tek çeşidi hem de."

"İyi ama, öldükten sonra gerçekten *okunmaya* devam eden yazarların sayısı hiç de fazla değil. Çoğumuz, hem gerçek hem de metaforik anlamda eriyip gideriz resmen." Helen bıçağıyla, üzerinde kahverengi lekeler olan pörsümüş bir parça marul yaprağını tabağının kenarına itekleyip kalanı doğrar. "Bilişsel bilim tam olarak nedir cidden?"

"Zihnin sistematik irdelenmesi," diye karşılık verir Ralph. "Bu bilimsel araştırmanın son aşamasıdır."

"Gerçekten mi?"

"Fizikçiler evreni hallettiler sayılır artık. Yeni bir birleşik kuram ile ortaya çıkmaları an meselesi. Biyoloji desen, DNA'nın keşfinden sonra o da seyrini tamamladı. Oysa bilinç, insanoğlunun bilgi haritasındaki en büyük boşluk. İçinde bulunduğumuz döneme Beyin Yılları dendiğini biliyor muydun?"

"Hayır. Kim demiş bunu?"

"Şey, galiba Başkan Bush'tu aslında," der Ralph. "Ama bilimsel topluluğun adına konuşuyordu. Son zamanlarda her türden insan bu konuyla ilgilenmeye başladı – fizikçiler, biyologlar, zoologlar, nörologlar, evrimci psikologlar, matematikçiler..."

Helen, "Sen bunların hangisisin?" diye sorar.

"Ben yola filozof olarak çıktım. Cambridge'de Ahlâk Felsefesi okudum ve Zihin Felsefesi üzerine doktora yaptım. Sonra bursla Ame-

rika'ya gidip bilgisayarlara ve AI'ye sardırdım–"

"AI ne oluyor?"

"Yapay zekâ. Bir zamanlar üç beş filozof dışında bilinç problemiyle ilgilenen kimse yoktu. Şimdi en favori dalga bu."

"Problem ne o zaman?" diye sorar Helen.

Ralph kıs kıs güler. "Ne yani, bilinçli bir varlık olman sana hiç şaşırtıcı ya da tuhaf gelmiyor mu?"

"Yoo. Aslında bilincimin *içeriğini* düşünecek olursak, evet, tabii. Duygular, anılar, hisler. Bunlarda sorun çok. Demek istediğin bu mu?"

"Şeyy, onlar da dahil tabii. Bunlara literatürde *qualia* deniyor."

"Qualia mı?"

"Yani dünyadaki öznel deneyimlerimizin özel niteliği – kahvenin kokusu ya da ananasın tadı gibi. Bunları tanımamak neredeyse imkânsızdır, ama anlatmaya gelince çok zordur. Bunları nasıl tanımlayabileceğini çözen olmamıştır. Aslında bunların var olduklarını kanıtlayan biri bile yoktur daha." Ralph, Helen'in karşı çıkmak üzere olduğunu fark edince, "Tabii ki yeterince gerçek *görünüyorlar,* ama bunlar sadece çok daha temel ve mekanik bir şeyin uygulaması da olabilirler bu arada," diye ekler.

Helen sesinin tonunu ayarlamak suretiyle, lafının başına ve sonuna tırnak işaretleri koyarak, "'Beynindeki donanımın'mı?" der.

Ralph hoşnutça gülümser. "Televizyonda benim programımı seyrettin sen yoksa?"

"Ne yazık ki çok az bir kısmını."

"Valla ben tam olarak nörobilimciler gibi düşünmüyorum. Zihin bir makine tamam, ama *sanal* bir makine. Sistemlerin sistemi."

"Belki de sistem bile değil."

"Aah, ama öyle. Evrendeki her şey öyle. Eğer bir bilim adamıysan her şeye bu varsayımla başlamalısın."

"Herhalde ben de bu yüzden okulda ilk fırsatta fen dersini bırakmıştım."

"Hayır, bence bıraktın çünkü tüm bunlar damıtılmış can sıkıntısı damlaları halinde kaşık kaşık veriliyordu ağzına... Her neyse, bilinç problemi esas olarak Descartes'tan miras kalan şu eski akıl-beden meselesidir. Hatta yüksek lisans öğrencilerim bizim Merkez'e 'Akıl/Beden Dükkânı' derler. Aklın, ele avuca gelmeyen bir hayaletten ibaret olmadığını biliyoruz, bu makinenin içindeki bir hortlak değil yani. Peki neden ibaret öyleyse? Sen bilinç fenomenini nasıl açıklıyorsun? Bu

beyindeki bir elektro-kimyasal bir faaliyet midir sadece? Sinirler ateşleniyor, sinir taşıyıcılar sinapsların* üzerinden mi atlıyorlar? Bir anlamda tamam doğru, gözlemleyebileceğimizin tamamı da bu zaten. Günümüzde, türlü duygular ve duyumların deneği tetiklemesiyle, PET ve MRI tomografilerinde, beynin türlü kısımlarının aynen ışıklar saçan tilt makinesi gibi yanıp söndüğünü görüyoruz. Peki ama bu faaliyet nasıl oluyor da düşünceye dönüşüyor? Yani dönüşmek denirse buna da tabii, ki pek sanmıyorum. Kelimelerin dökülmesinden hemen önceye denk gelen ve belli bir noktada olup, belli amaçlara hizmet eden ve beynin dilde uzmanlaşmış özel kısımları tarafından açıkça ifade edilen bir çeşit bilinç vasıtası –'mentalese'–** mevcut mudur? İşte ben bu tür sorularla ilgileniyorum."

"Peki ya bunlar cevaplanamıyorsa?"

"Bu düşüncede olan bazı kişiler var bu camiada. Gizemciler denir bunlara."

"Gizemciler ha? Kulağa hoş geliyor," der Helen. "Sanırım ben bir gizemciyim."

"Bunlar bilincin, başka türlü açıklanamayan, bariz ve yok edilemez bir dünya gerçeği olduğuna inanırlar."

"Yaa? Ben de bunun daha çok Keats'in 'olumsuzluk yetisi'ne benzediğini düşünmüştüm," der Helen. Hayal kırıklığına uğramış bir hali vardır.

"O ne demek?"

"*'Bir adamın rahatsız edici bir şekilde mantıksal kanıtlar aramadan belirsizliklere, sırlara ve kuşkulara gömülme yetisi.'*"

"Hayır, bu adamlar şair değil, bilim adamı ve filozof. Ama bir tanımlamada bulunmak uğruna arayışı yarıda bırakmaları çok yanlış tabii."

"Senin fikrin ne peki?"

"Bence insan beyni tıpkı bir bilgisayar gibi – sen bilgisayar kullanıyor musun?"

"Dizüstü bilgisayarım var bir tane. Şık bir daktilo niyetine kullanıyorum aslında onu. Bu aletin nasıl onca işi yapabildiği hakkında hiçbir fikrim yok yani."

---

* Sinirleri harekete geçiren dürtülerin iki sinir ya da sinir hücresi arasından geçtiği nokta. (ç.n.)

** Kavram ve önermelerin zihinde, kelimeler olmadan ifade edildiği hipotetik dil. (ç.n.)

"Peki. Senin bilgisayarın doğrusal bir bilgisayar. Birçok işi ardı ardına müthiş bir hızla gerçekleştiriyor. Beyin ise daha çok bir paralel bilgisayar gibi, diğer bir deyişle birçok programı eş zamanlı işletir. Bizim 'dikkat' olarak adlandırdığımız şey, bütün sisteme dahil olan çeşitli parçaların arasındaki özel etkileşimdir. Alt sistemler ve bunların arasındaki olası bağlantılar ve birleşimler öyle fazla ve karmaşıktır ki, bütün bu işlemin bir benzerini daha yapmak çok zordur – hatta şu düzeydeki bilgiyle imkânsızdır. Ama, eskiden İngiliz Demiryolları'nın da dediği gibi, oraya varıyoruz."

"Ne yani, sen şimdi insan gibi düşünebilen bir bilgisayar mı tasarlamaya çalıştığınızı söylüyorsun bana?"

"Aslına bakarsan nihai amaç bu."

"Ya da bir insan gibi hissedebilen? İçki sersemliğini yaşayıp, âşık olabilen ve de yas tutabilen?"

"İçki sersemliği bir çeşit ağrıdır ve ağrı da hep çözümü zor bir problem olmuştur," der Ralph ciddiyetle. "Ama ben diğer bir robotla sembiyotik bir ilişki kuracak ve bu diğer robotun fonksiyonlarının durdurulduğu zaman, sıkıntı semptomları sergileyecek bir robot tasarlayıp programlamanın mümkün olmaması için hiçbir sebep görmüyorum temelde."

"Şaka yapıyorsun herhalde, di mi?"

"Hayır şaka falan yapmıyorum."

"Ama bu çok saçma!" diye bir çığlık atar Helen. "Robotların nasıl duyguları olabilir ki? Onlar her yanı bir yığın metal, tel ve plastikle kaplı şeylerdir yalnızca."

"Şu anda öyle," der Ralph. "Ama ileride, bunların donanımının organik bir malzemenin içine konmaması için hiçbir sebep yok. Amerika'da robotlar için sentetik bir elektro-mekanik kas dokusu geliştirdiler bile. Ya da silikon bazlılar yerine, biyolojik organizmalar gibi karbon-bazlı bilgisayarlar geliştirebiliriz."

"Senin şu Akıl/Beden Dükkânı Frankenştayn laboratuvarının modern bir versiyonu olmasın sakın?"

"Ne var ki," der Ralph hüzünlü bir gülüşle. "Kendi robotlarımızı yapmak için yeterli kaynağımız yok. İşinizin büyük bir kısmı teoriye veya taklide dayanıyor. Daha ucuz – ama aynı zamanda daha az heyecan verici. Frankenstein'ın laboratuvarına benzeyen bir yanımız varsa o da duvardaki Max Karinthy resmidir."

"O nedir?"

"Eğer işin yoksa gel göstereyim. Hem de şimdiye kadar içtiğin en iyi makine kahvesinden de ikram ederim sana."

"Tamam," der Helen. "Sağ ol."

Garson hesabı getirdiğinde Ralph hemen üstüne atlar, ama Helen kendi payına düşeni ödemekte ısrar edince fazla uzatmaz.

Ralph, lobiye giden merdivenleri inerken, "Yürümeye bir itirazın var mı?" diye sorar.

"Yoo, sorun değil."

"Bir servis var aslında..." Ralph paslanmaz çelikten kocaman saatine bir göz atar. "Yaklaşık on dakika sonra kalkacak."

"Yok yok, yürümeyi severim," der. "Yaptığım tek egzersiz de bu zaten."

"Benim de öyle. Yağmur yağmadığı zaman hep yürürüm kampusta."

Yağmur yağmıyor, ama çok geçmeden yağacak gibi. Kampusun üzerinde, hızla ilerleyen kara bulutların altında nemli bir rüzgâr esmekte. Gölün kıyısındaki patika boyunca yürürler, ara ara bir zilin çıngırtısını duydukça bir bisikletçinin yaklaşmakta olduğunu anlayıp tek sıra olurlar. Günlerden çarşamba olduğu için spor etkinliklerinin belirtileri var etrafta. Doğu kampustaki oyun alanlarından zayıf çığlıklar duyuluyor ve bir rugbi topu gökyüzünde bir kavis çizerek yükselip alçalıyor. Gölde ise, üzerlerinde su geçirmeyen kıyafetleriyle bazı öğrenciler sörf yapıyorlar. Yelkenlerinin parlak renkli kısımları koyu mavi suyun üzerinde çok hoş görünüyor, gerçi göl bu işe uygun bir büyüklükte değil pek: Biraz hızlandıklarında, kıyıya ya da birbirlerine vurmamak için ani dönüşler yapmaları gerekiyor. Sık sık da alabora oluyorlar.

"Buranın bana nereyi hatırlattığını buldum," der Helen birden. "Gladeworld. Hiç gitmiş miydin oraya?"

"Hayır, neymiş o?"

"Biraz yüksek gelir grubuna hitap eden bir tür tatil köyü. Geçen yaz kız kardeşimin ailesiyle gitmiştik oraya. Etrafı tellerle çevrili koca bir ağaçlık alandır. Ağaçların arasına kurulmuş küçük evlerde kalınır. Tam ortada, botanik bahçelerle bağlantılı ve altında da bir sürü su oluğu, girdabı filan olan bir çeşit yüzme havuzunun yer aldığı büyükçe bir plastik kubbe vardır. Bir de marketi, restoranları ve spor salonları mevcuttur – ve yelken ve sörf için yapılmış ama yeteri kadar büyük olmayan yapay bir gölü. İşte bana orayı hatırlatan da bu zaten. Bu ve bisik-

letler. Bir kere eşyalarını boşalttıktan sonra Gladeworld'de araba kullanmana izin verilmez. Herkes ya bisiklet kiralar ya da yürür. Bir tatilde isteyebileceğin her şey o tellerin içindeki alanda mevcuttur. Asla dışarı çıkmaya gerek duymazsın."

"Bu kulağa hiç de hoş gelmiyor."

"Valla kardeşimin çocukları bayıldı oraya. Ama ben kendimi tuzağa düşmüş gibi hissetmiştim. Alakâsız tiplerin içeri girmesini engellemek amacıyla, başında bir adamın beklediği bir güvenlik bariyeri koymuşlar, ama ben bunun aynı zamanda bizim dışarı çıkmamızı kösteklleyen bir şey olduğunu düşünmeden edememiştim."

Bir süre sessizce yürürler.

"Buraya geldiğine pişman olduğun izlenimine kapıldım," der Ralph.

Helen, "Muhtemelen sadece evimi özledim," der. "Çok geçmeden alışıp, hoşlanmaya başlarım herhalde."

"Niye bu işe başvurdun?"

"Bir kere paraya ihtiyacım var."

"Ödedikleri ne ki!" diye bağırır Ralph ve ekler: "Öğrenmiş bulundum, çünkü Akademik Personel Komitesi Senatosu'ndayım. Formları görmüştüm."

"Sana bir şey ifade etmeyebilir, ama benim o paraya ihtiyacım var," der Helen. "Ne yazık ki kitaplarımdan pek fazla kazanmıyorum ve Martin'in hayat sigortası vardı ama o da çok cüzi bir miktar. Öte yandan haklısın, sebep sadece para değildi. Kızım okulu bitirip üniversiteye başlamadan önce bir sene ara verdi, şimdi Avustralya'da. Bu daha Martin ölmeden önce planlanmış bir şeydi ve ben de onu engellemek istemedim. Bu sıralar hepsi böyle yapıyormuş. Oğluma gelince, o da dışarıda, Iowa'da – Manchester'da Amerikan Kültürü Araştırmaları yapıyor. Ev onlarsız acayip büyük geldi, yankı yaptı adeta. Dahası her yer hatıralarla doluydu. Ben de biraz ortam değiştirmenin iyi geleceğini..."

Helen susar. Ralph belli belirsiz bir homurtuyla onaylar.

Helen "Ya sen?" diye sorar. "Sen seviyor musun burayı?"

"Eh işte," ve "ama buradan ara ara uzaklaşmamış olsam kesin tırlatırdım," diye ekler.

"Konferanslar ve medyatik geziler sayesinde mi?"

Ralph, Helen'in seçtiği kelimelere şaşırmış gibi sorgulayıcı bir bakış fırlatır. "Bu tarz şeyler, evet. Elbette daha kötü yerler vardır ama bi-

raz uyuşuk bir taşra burası. Üniversite yetmişlerde bayağı revaçtaydı, ama hiçbir zaman kendi ayakları üzerinde durabilecek kadar parası olmadı, tabii ciddi bir bilimsel araştırma yapılacak kadar da. Şimdi her geçen gün daha kötüye gidiyor burası. Tıpkı umutsuzca birinci ligden düşmemeye çabalayan bir futbol kulübü gibi. Merkez'in direktörlüğü teklif edildiğinde bunu fark edememiştim pek. Cal Tech'de* oldukça mutluydum, ama bu teklif sanki reddedemeyeceğim bir teklifmiş gibi gelmişti bana, bu amaçla inşa edilmiş ödüllü binada kendi işimi yürütecektim ne güzel." Ralph, görüş alanlarına giren, tepesinde oluklu bir kubbesi ve opak cam duvarları olan alçak, silindir biçimli yapıyı işaret eder.

Helen, "Bu kubbenin, beynin iki yarı küresini temsil ettiğini söylemişlerdi," der.

"Doğru."

"Neden duvarlar aynalı camdan?"

"Tahmin edemedin mi?"

Helen, bu aralarında yaptıkları bir şakaymışçasına gülümser, sonra dikkatini toplamaya çalışır gibi kaşlarını çatar. "Dış tarafını gördüğün, ama içini göremediğin için mi? Yani zihin gibi?"

"Aferin." Ralph, aldığı cevaptan memnun bir öğretmen gibi başını sallar. "Bu, cevabın yarısı ama. Çünkü hava kararıp da ışıklar açıldığında, bilimsel araştırmanın aydınlatıcı gücünü sembolize edercesine, binanın içinde olup biten her şeyi görebilirsin dışardan. En azından mimarın düşüncesi buydu."

"Peki ya jaluzileri kapatınca–"

"Hah, bak iyi bir nokta bu!" Ralph güler. "Mimar, projesine jaluzileri ve perdeleri özellikle katmamıştı aslında, ama insanlar parlak gün ışığında ofislerinde çok bunalınca o da eklemek zorunda kaldı, bazılarımız da hava kararınca bunları kapatıyor."

"Sembolizmi batırmak pahasına."

"Pek öyle denemez aslında. İnsan her an bilincinin üzerini jaluziyle kapatabilir. Asla karşımızdaki insanın ne düşündüğünü gerçekten bilemeyiz. Bize bunu söylemeye karar vermiş olsa bile, gerçeği mi, yoksa gerçeğin tamamını mı söylüyor asla bilemeyiz. Aynı şekilde, kimse de bizim bildiğimiz şekliyle düşüncelerimizi bilemez."

"Bir yerde iyi bir şey bu tabii. Yoksa sosyal hayat altüst olurdu."

"Kesinlikle. Düşünsene bir, eğer herkesin tepesinde, aynı çocukla-

* California Teknoloji Enstitüsü. (ç.n.)

rın çizgi romanlarındaki gibi, içinde *'...düşünür'* yazan düşünce balonları uçuşsaydı, Richmondlar'ın evindeki parti neye benzerdi?" Ralph bunu söylerken, sanki onun o anki düşüncelerini tahmin etmeye çalışırmış gibi, doğrudan Helen'in gözlerinin içine bakar.

Helen hafifçe kızarır. "Galiba insanlar da bu yüzden roman okuyorlar," der. "Diğer insanların kafasından neler geçtiğini bulmak için yani."

"Gelgelelim asıl buldukları yazarın kafasından geçen şeyler oluyor. Buna gerçek bilgi denemez."

"Haa? Gerçek bilgi ne peki?"

"Bilimsel bilgi. Sorun şu ki, eğer sen bilinç çalışmasını, deneysel anlamda gözlem yapılıp değerlendirilebilecek bir şey olmakla sınırlı tutarsan, bu çalışmanın en kendine özgü kısmını da dışlamış olursun."

"Qualia'yı mı?"

"Kesinlikle. Bilinçle ilgili aşağı yukarı her kitapta geçen beylik bir fıkra vardır, iki davranışçı psikolog yatmışlar ve sonra biri diğerine şöyle demiş: 'Senin için iyiydi, peki ya benim için?'"

Helen daha önce bu fıkrayı duymamıştır, güler.

"İşte en özlü haliyle bilinç problemi budur," der Ralph. "Öznel, birinci şahsa ait bir olguya nesnel, üçüncü şahıs anlatımının nasıl verileceği."

Helen, "Aah, ama romancılar iki yüzyıldır yapıyor bunu," der havalı bir edayla.

"Nasıl yani?"

Helen patikada durur, tek elini kaldırır, dikkatini toplamak gayesiyle kaşlarını çatarak gözlerini kapatır. Sonra hiç tereddüt etmeksizin ya da dili sürçmeden ezbere okur: *"'O, Kate Croy, babasının gelmesini bekledi, ama babası insafsızca bekletti onu, şömine rafının üzerindeki camda, babasının yüzünü bile görmeden gitmek istemesine yol açan o öfkenin de etkisiyle, gerçek bir solgunluğa bürünen yüzünü gördü ara ara. İşte böyle bir anda kalmaya karar verdi yine de; eski püskü kanepeden, insana hem kaygan hem de yapışkanmış hissini veren –ellemişti onu– parlak kumaşla kaplı koltuğa geçerek yerini değiştirdi.'"*

Ralph bakakalır. "Ne bu?"

"Henry James. *Güvercinin Kanatları*'*nın açılış cümleleri." Helen yürümeye devam eder, Ralph da adımlarını ona uydurur.

"Sana has bir numara galiba bu da – klasik romanlardan ezbere kısımlar okumak yani."

* *The Wings of the Dove.* (ç.n.)

"Henry James'in romanlarındaki bakış açısı konulu bir doktora tezine başlamıştım," der Helen. "Ne yazık ki bitmedi bir türlü, ama bazı önemli alıntılar aklımda kalmış işte."

"Bir daha okusana şunu."

Helen alıntıyı tekrar eder ve şöyle der, "Gördün mü – burada söz konusu olan Kate'in bilincidir, onun düşünceleri, onun duyguları, onun sabırsızlığı ve gitme ya da kalma konusunda onun kararsızlığı, aynada gördüğü kendi yansımasını yine kendisinin nasıl algıladığıdır, bu arada koltuğun döşemesinin çirkin niteliği, hani *'aynı anda kaygan ve yapışkan'* oluşu – qualia açısından ne diyorsun buna? Ayrıca da tamamen üçüncü şahısta, gayet titiz, şık ve iyi kurulmuş cümlelerle anlatılmış. Öznel *ve* nesnel bir arada."

"Eh, hakikaten etkileyiciymiş," der Ralph. "Gelgelelim bu bilim değil, edebi bir kurgulama. Tabii ki James, Kate Bilmemne'nin kafasının içinden neler geçtiğini bildiğini iddia edebilir, çünkü onu o yaratmış. Kendi deneyimlerinden ve halk psikolojisinden."

"Henry James'in halkçı bir özelliği yoktur."

Ralph Helen'in bu itirazının üzerinde durmaz hiç. "Halk psikolojisi bizim kullandığımız bir terimdir," ve ekler: "İnsanların davranışları ve dürtülerine dair edinilmiş bilgi ve sağduyu varsayımlarını kapsar. Alışılmış sosyal hayatta epey işe yarar – o olmasaydı hiç yol kat edemezdik. Dahası, *Güvercinin Kanatları*'ndan *Eastenders*'a varıncaya kadar her türlü romanda da işe yarar... ama bu, bilim olarak nitelendirebileceğimiz kadar nesnel bir durum değil. Şu Kate Croy, gerçek bir insan olsaydı, Henry James asla onun o koltuk hakkında ne hissettiğini söylemeye kalkışamazdı, yani bizzat kendisi ona bunu ifade etmediği sürece."

"Ama Kate Croy gerçek bir insan olsaydı, senin bilişsel bilimin, onun hakkında bizim bilmek istediğimiz hiçbir şeyi anlatamayacaktı."

"'Hiçbir şey' kısmına katılamayacağım. Ama haklısın, halihazırda, bilinç hakkında romancıların biliyormuş gibi aktardıklarından daha azını bildiğimizi kabul etmek lazım. İşte geldik."

Bilişsel Bilim'e ait Holt Belling Merkezi'nin girişine varırlar.

Onlar yaklaşınca, üzerinde, birbirine geçen koca harflerle *"HB"* yazılı, kalın camdan kapılar otomatik olarak yana açılır ve peşlerinden sürükledikleri havanın önünü sessizce keser. Giriş kısmı, hafif renkli camlardan süzülen mavimtırak bir spot ışığıyla kaplıdır. İçeriden bakı-

lınca, binanın bütününün esas olarak çelik ve camdan inşa edildiği görülebilir. Ofisler, çalışma odaları ve diğer odalar ortadaki avlunun etrafına sıralanmıştır. Kavisli iç duvarları cam kaplı olduğundan, gelen kişi şöyle bir göz atarak, her bir kısımda gerçekleştirilen çeşitli faaliyetler konusunda bir fikir edinebilir, hoş, görünen tiplerin çoğu üç aşağı beş yukarı, hep aynı şeyleri yapıyor gibidir, yani masalarının başında oturup, bilgisayar ekranına bakmak ve ara sıra da klavyenin tuşlarına basmak gibi. Binanın üç katının arasındaki bağlantı, girişteki avlunun tam karşısında duran bir asansörle sağlanmaktadır, bir de zemin katın ortasından doğru kıvrılıp, yatay geçiş yerleri ve balkonlar aracılığıyla yukarı katlara uzanan, gıcır gıcır çelikten ve cilalı ahşaptan helezon merdivenlerle.

Ralph, "Merdivenlerde bir tuhaflık sezdin mi?" diye sorar.

"Yani, acayip şık cidden, özellikle de tırabzanları," der Helen.

"Hayır, onu demiyorum. Tıpkı DNA'nın çifte helezonu gibi solak bu da. Helezon merdivenler genelde öbür tarafa doğru çıkar."

"Ahh, hayatta fark edemezdim bunu."

Ralph zemin kattaki odaları gösterir Helen'e: genel bir ofis, küçük bir kütüphane, katlanır koltuklu bir konferans salonu, içinde masaların üzerinde dizi dizi sıralanmış birbirinin aynı bilgisayar terminalleri olan yüksek lisans çalışma odaları ve Ralph'ın, binanın Beyni olduğunu ima ettiği, o kendi kendine vızıldayıp, göz kırpıp duran ve disketleri ile bantlarında Merkez'in çoğu bilgisinin kayıtlı olduğu değişik şekil ve ebattaki bilgisayarla dolu olan klimalı bir oda. Üzerinde beyaz laboratuvar önlüğü olan bir adam, işte bu makinelerden birinden aldığı bir çıktıyı incelemektedir. Ralph, adı Stuart Phillips olan bu kişiyi, yani sistem yöneticisini Helen'le tanıştırır. Helen, kasaların üzerine iliştirilmiş olan ve bütün makinelerin isimlerinin yazılı olduğu –"Haddock", "Thompson-Bir", "Thompson-İki", "Karlı" gibi– beyaz kartlara dikkati çeker.

Stuart Phillips, "Onlardan eğer teknik isimleriyle bahsedersek hata yapmak çok kolaydır –bir dolu harf ve numara var çünkü– biz de bu yüzden onlara takma isim bulduk," der.

"Neden hepsi de Tenten'den alınmış isimler?" diye sorar Helen.

Stuart Phillips, Ralph'a dönerek, "Bu, Profesör Messenger'ın fikriydi," der.

O da, "Çocuklarım çok seviyordu onları," der. "Hâlâ da severler, ben de, işte bu yüzden."

Helen'i bodrum kattaki dinlenme salonuna yönlendirir, içeride, kullanılmaktan lekelenip yıpranmış, alçak boy modern kanepe ve koltuklar, bir de İsveç malı, gıcır gıcır parlayan otomatik bir içecek makinesi vardır. Üzerlerinde kot, spor gömlek ve spor ayakkabılar olan üç genç adam bir köşede laflamaktadır. Ralph, onları Helen'e doktora öğrencileri olarak tanıtır: Jim, Carl (Almanya'dan) ve Kenji (Japonya'dan). Helen onlara, ne üzerine araştırma yaptıklarını sorar. Jim, robotik der, Carl hassas modelleme der, Kenji de tam olarak anlaşılmayan bir şey söyler, Ralph da Helen için tekrar eder bunu – "genetik algoritmalar."

"Robotik biliminin ne olduğunu tahmin edebiliyorum," der Helen, "ama Allah aşkına diğerleri ne öyle?"

Carl, hassas modellemenin, duyguların insan davranışlarının üzerindeki etkisinin bilgisayar simülasyonu olduğunu anlatır.

Helen, Ralph'a bakarak, "Keder gibi mi?" der.

"Aynen öyle," der Ralph. "Ama aslında Carl, anne sevgisi ile ilgili bir program üzerinde çalışıyor."

"Görmek isterdim," der Helen.

"Ne yazık ki size bir demo yapamayacağım," der Carl. "Programı yeni baştan yazıyorum."

"Başka bir gün artık," der Ralph.

Helen, Kenji'ye dönüp "Peki ya, genetik şey?" diye sorar. İngilizcesi Carl'ınki kadar iyi olmayan genç adam terleyip, bir şeyler gevelemeye çalışır, ki Ralph bunu da gayet nazik bir şekilde Helen için özetler: Genetik algoritmalar, biyolojik yaşam formları gibi kendi benzerlerini yapabilmek için tasarlanmış bilgisayar programlarıdır. "Programların hepsine, çözmeleri için bir problem verilir ve en iyi yapanlar, bir sonraki test için kendilerini yeniden üretme hakkı elde ederler. Diğer bir deyişle, eşleşip seks yaparlar" – diye yorumlar nihayet Ralph ve öğrencilerin gülüşmelerine sebep olur. "Her bir programı ikiye böler ve parçaları değiş tokuş ederiz. Bunu yeterince sık yaparsan, bazen bir insan programcının tasarlayabileceğinden çok daha güçlü programlar elde edebilirsin."

"Ama kontrolden çıkabilirler," der Helen, "ve dünyayı ele geçirebilirler."

"Büyük olasılıkla onlar da bir dinlenme salonunda insanoğlunun bilinçli olup olmadığını tartışacaklar," der Ralph.

Genç adamlar kibarca gülerler. Biraz sonra, gayretlerini ispat etme ve araştırmalarının yükümlülüğünü yerine getirdiklerini gösterme düşüncesiyle olacak, Ralph ve Helen'i yalnız bırakarak giderler. Ralph, Helen'e ne tür kahve içmek istediğini sorar ve makinenin üzerindeki gereken tuşlara basar. Helen, üzerine kakao serpilmiş kapuçinosundan bir yudum alırken, o da meraklı gözlerle onu izler.

"Hımm, harika," der Helen. "Bir de şu polisitren bardaklarda olmasaymış..."

"Ah tabii, ama burada herkesin kendine ait porseleni vardır," der Ralph ve sahiplerinin adları etiketlenmiş bir şekilde çeşit çeşit süslü kupanın kancalara asılı olduğu ahşap bir rafa doğru ilerler. Üzerinde beyaz büyük harflerle *PATRON* yazan siyah kupayı alır ve onu, şekerli bir duble espresso almak için, kahve makinesinin musluğunun altına yerleştirir.

Helen, "Diğer çalışanlar için bir dinlenme odanız yok o zaman," yorumunda bulunur. "Ne kadar demokratikmiş."

"Valla bütün öğrencilerimiz yüksek lisans ya da doktora öğrencisi. Üniversite bundan pek hoşlanmasa da, lisans öğrencilerine ders vermiyoruz."

"Nedeni ne?"

"Adamlarımın, lisans öğrencilerine başlangıç düzeyinde programlama öğretmek için vakit ve enerji harcamalarını istemiyorum."

"Hayır, yani neden Üniversite bundan hoşlanmıyor?"

"Öğrenci demek, para demek. Biliyorsun, yüksek öğretim artık bir pazara dönüştü." Ralph, kahve kupasının üzerinden doğru Helen'e bakar. "Aslında bu, şu anda çok hassas olduğumuz bir konu. Seni fena halde bayabilirim yani."

"Bir dene bakalım," der Helen.

"Ahh, kısaca, burası Holt Belling Limited Şirketi'nin bağışlarıyla kurulmuş bir yer – o zamanki Rektör Yardımcısı'nın, buranın Yönetim Kurulu Başkanı ile aralarında çok iyiydi. Sermayenin tamamını ve işletme masraflarının da yarısını sağladılar, diğer yarısını da Üniversite ödüyordu. Anlaşma her beş yılda bir yenileniyor. Gelecek sene, ikinci beş yılın sonu olacak ve Holt Belling artık yenilemek istemiyor. Yaptığımız şeyi çok takdir ediyorlar, ama artık buna destek olmaya güçleri yetmiyor işte. Onları suçlayamam tabii. Microsoft, ellerindeki pek çok işi kaptı ve şimdi ciddi bir nakit akışı problemleri var. Zaten eninde sonunda aradan çekileceklerini ve bize fon sağlama sorumluluğunu da

Üniversite'ye bırakacaklarını tahmin ediyorduk. Ama Üniversite'de de nakit problemi var. Yeni Rektör Yardımcısı ve onun Güvenlik Komitesi'ndekilerin dediklerine göre –onun yönetici kadrosuna bu ismi taktım da– bütün bu çalışmanın faturasını ödemeye güçleri yetmezmiş."

Helen, "Ee n'olcak peki?" diye sorar.

"En kötü ihtimalle kapatılacak," der Ralph ve alaycı alaycı gülerek ekler: "Belki de burayı Yaratıcı Yazarlık Merkezi'ne dönüştürürler. Jasper Richmond bana İngilizce Bölümü'nde yer kalmadığını söylemişti. Yaratıcı Yazarlık da, Güvenlik Komitesi'nin pek tuttuğu bir konu zaten."

Helen şaşırmış bir halde, "Öyle mi?" der.

"Yaa evet. Dersler çok popüler, hem lisans, hem de lisans üstü için bir dolu öğrenci başvuruyor. Amerikalılar üniversiteyi bitirmeden önce, dışarıdaki bir senelerini burada geçirmeyi tercih ediyorlar, çünkü Yaratıcı Yazarlık dersinden kredi alabiliyorlar. Bir dolu öğrenci ve bir dolu harç. İngilizce Bölümü, onlara ders vermeleri için, para sıkıntısı çeken yazarlar kiralıyor, tabii geçici olarak ve kısa süreli kontratlarla."

Helen, "Ucuza getiriyorlar," diye tamamlar.

"Evet, ucuza getiriyorlar. Yaş haddinden dolayı emekliye ayrılmış olanlara katkıda bulunmaya, bir sene ara alma ya da doğum izni gibi haklar vermeye gerek kalmadan, doğrudan ücretini ödüyor işte. Dersin giderleri çok cüzi olmalı. Bir işletmeci gibi bakacak olursak, iyi kâr getiren, düşük maliyetli bir iş. Ama artık dünyanın daha fazla romancıya ihtiyacı var mı, o da tartışılır tabii."

"Daha fazla bilişsel bilimciye ihtiyacı var mı peki?"

"*Bence* tabii ki var. Geleceğe, bilgisayar bilimi ve genetik mühendisliği hükmedecek. Sadece uygulayıcılara değil, temel problemleri ve bunların doğuracağı olasılıkları anlayacak insanlara da ihtiyaç var. Ama nedense bizim büyükler bunu anlamıyorlar bir türlü. Hangi alanda olursa olsun, böyle günümüz sınırları dışında işler yapmak için para koparmak zor bir şeydir."

"Ama Üniversite'nin sizi cidden kapatacağını düşünmüyorsun herhalde, değil mi?"

"Hayır. Ya da, belki de son çare olarak yaparlar bunu. Son araştırma değerlendirmeleri testinden 5 almış, dünya çapında en iyi birkaç bölümden biriyiz. Eğer Üniversite fişimizi çekerse bu idarecilerin hatası olur, hele işin halkla ilişkiler boyutu tam bir felaket. Muhtemelen,

kemerleri sıkmamız istenecek, ya da lisans öğrencilerine ders vermemiz."

"Yeni bir sponsor bulamaz mısınız?"

"O iş zor biraz. Söyledim ya, bu bina, ilk başta yaptıkları o bağışlar sebebiyle, her zaman Holt Belling Merkezi olarak anılacaktır. Takdir edersin ki, rakip bir organizasyon bundan hoşnut olmayacaktır. Aynı sebepten, bazı özel projeler için bile fon sağlamak pek kolay olmuyor. Şu anda en büyük ümitimiz MSB."

"Milli Savunma Bakanlığı mı?"

"Bazı işlerimize ilgi gösterdiler, ama tabii isteyecekleri son şey bunu afişe etmek. Ne olursa olsun, sonuçta bu benim için daha çok ofis işi anlamına geliyor. Aman neyse, bu sıkıcı yönetim problemleri yetsin artık." der Ralph ve Helen'in boş bardağını ve kendi kupasını kapıp, ilkini atmak, ikincisini çalkalamak üzere lavaboya yönelir. "Hadi sana Karinthy'nin duvar resmini göstereyim."

Giderken karşılarına, yarım metre kadar uzunluktaki, küçük bir robotu incelemekte olan lisansüstü öğrencisi Jim çıkar. Üç tekerleği, göz niyetine lensler yerleştirilmiş döner bir kafası ve bir çift mekanik pençesi olan bir robottur bu.

"Bu Arthur," der Ralph. "Bölümümüzün son ağır topu. Biraz elden düşme ama."

O sırada, yüzü bir köşeye dönük olan Arthur, tıpkı sınıfta yaramazlık yaptığı için oraya gönderilmiş küçük bir oğlan gibi hareketsiz durmaktadır.

Helen robota işaret ederek, "N'apıyor bu?" diye sorar.

"Bulunduğumuz alanın haritasını çıkartıyor," der Jim. "Bunu hafızaya işliyor."

Birdenbire, Arthur tekerleklerinin üzerinde dönüp, koridorun diğer tarafına yollanır ve oldukça sert bir biçimde duvara toslar.

"Ahh," der Jim, kaşlarını çatarak. "Programda bir hata olmalı." Arthur geri çekilir ve sersemlemiş bir halde duvarı inceler.

Helen, Ralph'a, "Başka robotlarla çıkmaya başlamadan önce, daha çok yol kat etmesi gerekiyormuş gibi geldi bana," der.

"Haklısın," der Ralph. "Aslında yerden çöp toplamayı öğretebilsek mutlu olacağız. Hadi biz devam edelim."

Ralph, Helen'i asansöre yönlendirir. Asansörün sadece duvarları değil, zemini de cam kaplıdır, böylece isteyen, iki ayağının arasından aşağı-

ya doğru bakarak şaftın içerisindeki kabloları ve mekanizmayı inceleyebilir, ama belli ki Helen istemez. Hiç sarsılmadan ve sessizce yukarı çıkarlarken Ralph, Max Karinthy'nin bir Macar-Amerikan filozof ve amatör bir ressam olduğunu, birkaç sene evvel Princeton Üniversitesi'nden ücretli izne ayrıldığı bir dönemde, bu Merkez'de araştırmacı olarak bir sene geçirdiğini ve Ralph'ın izni, hatta teşvikiyle, binanın ikinci katını bilişsel bilim, evrimsel psikoloji ve zihin felsefesi alanlarında bilinen çeşitli teoriler ve düşünce deneylerini tasvir eden duvar resimleriyle dekore ederek kendini oyaladığını anlatır.

Asansör ikinci katta durur ve cam kapılar mekanik bir iç çekişle açılır. Helen adımını atarken, "Oh be!" diye bağırır. Bu kattaki odaların iç duvarları, aşağıdaki iki kat gibi cam kaplı değil, bildiğin tuğla ve sıvadan yapılmış, böylece, avlunun etrafını çepeçevre saran bu kısım, eğimli bir resim yüzeyine olanak tanımış. Asansör haznesinin sağından ve solundan uzanan ve bunun tam karşısında birleşen bir dizi cesur ve ekspresyonist stilde boyanmış, üst üste binmiş görüntüler, şekiller, hikâyeler bir tür siklorama* ortaya koymaktadır. Binaya hâkim olan o son teknoloji sert havanın aksine, burada renklerin ve şekillerin isyanı vardır adeta.

Ralph, Helen'in verdiği tepkiden memnun kalmış gibi, "Bayağı etkileyici, di mi?" der. "Sana kılavuzluk etmemi ister misin?"

"Evet, lütfen."

Ralph, sola döner, Helen onu takip eder. Göze çarpan ilk görüntü, kanatlarını açmış ve tıpkı bir bombardıman uçağı gibi etrafında eşmerkezli halkalarla, tam göz hizasından resme bakan kişinin üzerine doğru uçan devasa bir siyah yarasadır.

"Yetmişlerin başında Thomas Nagel adında bir filozof, 'Yarasa Olmak Nasıl Bir Şeydir?' başlıklı ünlü bir yazı yazar," diye açıklar Ralph. "Buradaki argüman, yarasa olmanın nasıl bir şey olduğunu bilmenin hiçbir yolunun olmadığıydı – bunu bilmenin tek yolu bir yarasa *olmak*tır. *Ergo,*** qualianın lafı bile edilmez, *ergo,* bilincin bilimsel araştırmasını yapmak mümkün değildir. Çok basit bir argüman bence, ama o dönemde getirdiği para hiç fena değildi. Ama, bu düşünce deneyini yapmak için yarasayı seçmek bir yaratıcılıktır doğrusu – onlar da amma tuhaf yaratıklardır. Yollarını aynen radar gibi, ekolokasyon yöntemiyle bulduklarını biliyor muydun?" Ralph eşmerkezli halkalara işa-

* Dairesel şekilli bir odanın duvarının tamamına çizilmiş resim. (ç.n.)
** Lat. Bu yüzden. (ç.n)

ret eder. "Adamın teki bunu ilk keşfettiğinde bilimsel bir konferansta anlatmış, ondan sonra çıkan yaşlı bir prof da bu fikri çok komik bulduğunu söyleyip, resmen yerin dibine geçirmiş onu."

Helen, insanların birbirine kur yapışının parodisinin yapıldığı bir Disney filmindeymişçesine, öpüşür gibi duran bir çift yaratığa işaret ederek, "O iki yarasa arkada n'apıyorlar öyle?" diye sorar.

"Onlar vampir yarasalar. Biri, diğerinin boğazına kan boşaltıyor."

"Iıgh! Sormaz olaydım."

"Anlayacağın, bazı şansı yaver giden vampir yarasalar avdan döndüklerinde, bazen yanlarında getirdikleri yemeği, olmayanlarla paylaşırlar."

"Bunun bilinç meselesiyle ne ilgisi var?" diye sorar Helen.

"Bunun motivasyonla bir ilgisi var. Bu ilk bakışta bir fedakârlıkmış gibi görünüyor, ama şanslı yarasa kanını ancak, olur da bir terslik olursa diye, karşılıklı anlaşmasının olduğu başka bir yarasa ile paylaşır, yani müthiş bir çıkar ilişkisidir bu. Aynı şey insanlar için de geçerlidir sonuçta – Mahkûmun İkilemi de bunu anlatır."

Ralph üzerlerinde, çizgi romanlardaki gibi çizgili hapishane üniformaları olan ve diğerleri boş duran bir sıra hücrenin iki ayrı ucunda oturup, parmaklıkların ardından melül melül bakan iki adamın resmine işaret eder. Aralarında, onları gözleyen bir gardiyan vardır. "Buradaki olay, ikisinin de suçlanması ve ikisinden de birbirlerine karşı suçlayıcı delil vermelerinin beklenmesidir. Fark ettiysen, ikisi de ayrı yerlerde tutuluyor ve iletişim kuramıyorlar. Biri, diğerini ele verecek olursa, her ikisi de ağır hapis cezası alacaklar. Biri, davanın tanığı durumuna dönüşmeyi başarırsa, paçayı kurtaracak. Eğer her ikisi de sessiz kalacak olurlarsa, delil yetersizliğinden daha hafif ceza alabilecekler. Mesele, işbirliği yapmak ya da oyunbozanlıktan birini seçmekte. Bu, her türlü duruma uyarlanabilir aslında: ekonomiye, politikaya, balık avı yasalarına, okul bahçelerine ve daha bir sürü şeye. Hatta hayatın tamamı, işbirliği yapmak ya da bozmak arasında bir dizi seçim yapmaktan ibaret görülebilir aslında."

"Öyle mi?" der Helen.

"Üniversite'nin şu son kemer sıkma politikasını düşünsene. Bölüm başkanları, kısıtlamaları tüm Üniversite'ye, mümkün olduğu kadar yaymak için oy vermekle –ki bu herkese eşit sıkıntı demektir– biri bunu onlara yapmadan evvel, diğer bölümlerde sıkı kısıtlamalar yapmaya oy vermek arasında bir seçim yapmakla karşı karşıyalar. Ya işbirli-

ği ya oyunbozanlık. Matematikçiler, bu oyunu oynamanın en avantajlı şeklini bulabilmek için binlerce saat harcamışlardır. Tümüyle bu konuya adanan konferanslar düzenlenmiştir. Bir ara en etkili stratejiyi geliştirmek için uluslararası bir yarışma düzenlenmişti. Ne çıktı dersin?"

"Neymiş?"

"Al gülüm ver gülüm. A.G.V.G. Diğer oyuncuyla, o seninle işbirliği yapmayı kesinceye kadar işbirliği yaparsın, sonraki aşamada da bozarsın. Gelgelelim, diğer oyuncu yapacağın şeyin bu olduğunu bildiği sürece, buna gerek kalmaz. İşte toplumu bir arada tutan budur. Tüm insanlığın erdeminin geldiği nokta da budur."

"Hmm," diye mırıldanır Helen, bu iddiaya karşı çıkar bir hali vardır, ama bir şey söylememeyi tercih eder. Duvar resminin başka bir bölümüne doğru ilerler. Üzerinde gelen ve çıkan evrak tepsilerinin ve bir yığın kitabın olduğu bir masanın başına oturmuş olan bir adam resmine başıyla işaret ederek, "Peki bu ne?" diye sorar Helen. Bunlar da olmasa, adamın oturduğu oda çok çıplaktır ve pencere yoktur. Tepsiler, üzerlerinde sembol harflerin yazılı olduğu parşömen kâğıtlarıyla doludur ve benzeri başka kâğıtlar da kapının üzerindeki kapakçıktan düşmektedir.

"Bu, Searle'nin Çin Odası, çok ünlü bir düşünce deneyi. Buradaki fikir, bu adama Çince, yani konuşmadığı ya da okuyamadığı bir dilde sorular sorulması ve onun da bunlara, mantıksal prosedürleri içeren bir kural kitabının yardımıyla Çince cevaplar vermesinin sağlanmasıdır. Adam, gelen sorulara doğru cevaplar vererek bütün gün oturur orada, ama tek kelime anlamaz. Şimdi bu adam ne yaptığının bilincinde midir?"

"İnanılmaz derecede sıkıcı bir iş yaptığının bilincindedir ama herhalde."

"Doğru bir nokta," der Ralph. "Ne var ki, Searle'nin söylediği bu değil. O, adamın işleme tabii tuttuğu bilginin bilincinde olmadığını savunmuş ve madem ki bu adam bir bilgisayar programı gibi davranıyor, o halde hiçbir bilgisayar programı da, ürettiği bilginin bilincinde olamaz demiş. Bu yüzden Yapay Zekâ başarısız olur diye düşünmüş."

"Sen pek katılmıyorsun buna galiba."

"Hayır, katılmıyorum. Çünkü, bir düşünce deneyinde bile, bu beklentiler doğrultusunda çalışacak bir bilgisayar programı tasarlamak mümkün değildir. Eğer oluyorsa da bu, normal herhangi bir kriterde bilinçli olacaktır."

Helen, üzerlerinde Mao kıyafetleri olan ve omuz omuza, kulaklarına cep telefonlarını yapıştırmış gibi duran Asyalı görünümlü kalabalık bir gruba işaret ederek, "Herhalde bunlar da, sorular sorup, cevap alan Çinliler olsa gerek," der.

"Yok, bu başka birinin düşünce deneyi. Bu da, insan beyni hücrelerinin aralarındaki bağlantıyı taklit etmek için, koskoca Çin nüfusunun tamamını alıcı verici radyolarla donatmayı içeriyordu."

"Neden Çin?"

"Ortak bir dile sahip en büyük nüfus olduğu içindir herhalde. Yaklaşık bir milyar Çinli var, galiba."

"Ama Çinlilerin ortak bir konuşma dili yok," diye karşı çıkar Helen.

Ralph güler. "Sahi mi? Bu deneyi tasarlayan adam bunu bilmiyordu herhalde. Ama sıradan bir insan beyninde yaklaşık yüz milyar nöron var ve bunların aralarındaki olası bağlantılar, tüm evrendeki atom sayısından çok daha fazla, bu yüzden de deneyin elle tutulur hiçbir yanı yok zaten."

"Anlatmak istediği neydi peki?"

Ralph omuz silker. "Unuttum. Bir anti-işlevselci argüman dahadır, bence. Bu düşünce deneylerinin çoğu öyle çünkü. Bak burada ilginç bir tane var."

Bir tane daha penceresiz, hücreye benzer bir odanın resmidir bu, ama içerisi bir dolu mobilya ve eşyayla doludur – bir masa, evrak dolabı, raflar, bilgisayarlar ve bir de televizyon. Masanın başında oturan genç kadın da dahil olmak üzere her şey siyah, beyaz ve grinin tonlarındadır. Kadının üzerinde siyah eldivenler, opak siyah çoraplar ve beyaz bir laboratuvar önlüğü vardır. Televizyon ekranında siyah beyaz bir görüntü vardır. Oda yerin altındadır; ama yüzey, bir kesiti göründüğü üzere, bir dolu parlak renkle dolu, iç açıcı pastoral bir alandır.

"Bu, Frank Jackson'un renk bilimci Mary'si. Buradaki fikir şu, Mary tamamen tek renkli bir ortamda doğup büyümüş ve eğitimini almıştır. Genç kadının, bilimsel bağlamda renkler hakkında bilmediği yoktur –örneğin, renkleri ayırt etme esnasında gözün retinasını uyaran çeşitli dalga boyu kombinasyonları– öte yandan, kendisi hiçbir rengi görmemiştir. Dikkat ettiysen odada hiç ayna yok, bu yüzden de kendi yüzünün, gözlerinin ya da saçlarının ve de vücudunun geriye kalan kısmının pigmentasyonunu göremez. Sonra bir gün odadan çıkmasına izin verilir ve gördüğü ilk şey kırmızı bir gül olur. Peki bu onun için yeni bir deneyim midir?"

"Kesinlikle."

"Jackson da böyle söyler. Bu, qualianın tarifsiz ve indirgenemez oluşuyla ilgili başka bir argümandır."

"Bu iyi bir argümanmış gibi geldi bana."

"Yani, birçoğundan iyi tabii. Ama önerme yine epeyce bir zırvalığı kabul etmeni bekliyor senden. Eğer Mary, renkler hakkında *her şeyi* biliyor olsaydı –ki bu bizim şu anda bildiğimizin çok, pek çok ötesinde– belki de o zaman beyninde, kırmızı deneyimini *uyarabilirdi* pekâlâ. Belli ilaçlar alarak mesela."

Helen, oturan, ayakta duran ya da etrafta dolanan bir gruba işaret ederek, "Bu insanlar kim peki?" diye sorar. "Ne olduğunu söylemek zor ama, bir tuhaflık var hepsinde de."

"Aferin sana," der Ralph. "Tabii Karinthy'ye de aferin. Bunlar zombiler."

"Zombiler mi?"

"Evet, zombilerle işimiz çoktur bizim. Fareler psikologlar için, kobaylar medikal biyologlar için neyse, zombiler de zihin filozofları için odur. Eğer bir yerlerde Zombi Hakları Hareketi filan olsa, hiç şaşmam yani."

"İyi de zombi diye bir şey yok ki!" diye bağırır Helen.

"Bir romancı için fazla gerçekçisin," der Ralph.

"Ben gerçekçi bir romancıyım."

"Felsefi amaçlar söz konusu olduğunda, zombilerin var olmaları o kadar önemli değildir, mühim olan varoluşlarının mantıksal olasılığıdır. Bunlar düşünce deneyleri için yararlıdır, çünkü görünüm ve davranış olarak insanlardan farksızlardır, ama bildiğimiz anlamda bir bilince sahip değillerdir. Şu uzun saçlı vatandaşlar mesela," der Ralph parmağıyla işaret ederek, "David Chalmers adındaki genç bir filozof ve onun zombi ikizidir. Ama gördüğün üzere, hangisinin hangisi olduğunu söylemek mümkün değildir."

"Hayvan haklarından bahsediyorken, bu kediye n'olmuş böyle?" diye sorar Helen. Bir profesörün, D.C. Douglass'ın kapısının üzerine yatay olarak boyanmış bir resmin önünde durmuştur. Bir sihirbazın uykulu bir marmelat* kediyi ahşap bir dolaba yerleştirmesi, ardından karmaşık bir bilimsel aygıt parçası örneği ve onun kapağının kapatılışı, tıpkı bir çizgi romandaki gibi bir dizi kutucuk halinde gösterilmekte-

* "Orlando, Marmalade Cat" Kathleen Hale tarafından yazılmış bir dizi çocuk öyküsünün sarman kedi karakteridir. (ç.n.)

dir. En son kutuda sihirbaz ortada yoktur ve görünen sadece dolaptır.

"Bu Schrödinger'in Kedisi, kuantum fiziğinde ünlü bir bilmecedir. Kutunun içindeki aygıt, elektronun kendi etrafında dönüşünü ölçmeye yarayan bir aleti öldürücü bir enjeksiyon cihazına bağlamaktadır. Bu deneye göre, eğer elektron dönüşü 'yukarıda' olursa, aygıt kediyi öldürecektir. Ama kuantum fiziğine göre, bir elektronun durumu, birisi onu gözlemleyene dek, ne yukarıdadır, ne de aşağıda. Bu yüzden de kedi, birisi dolabı açıncaya kadar ne ölüdür, ne de diri."

"Sihirbaz, Schrödinger mi?"

"Hayır, bu Roger Penrose, matematikçi."

"Profesör Robyn Penrose'la bir ilgisi var mı?"

"O adam kim?"

"Adam değil, kadın. Bu sömestr İngilizce Bölümü'ne konferans vermeye gelecek. Bununla ilgili bir ilan vermişlerdi."

"Onunla bir bağlantısı olduğunu sanmıyorum. Bu Penrose, bilinç probleminin cevabının kuantum fiziğinde olduğunu düşünüyor. Bilinci, dalga fonksiyonunun çöküşü olarak açıklıyor. Kuantum, mikrotübüllerin içine çöküyor."

"Ben dağıldım artık maalesef," der Helen.

"Yani, anlatması kolay değil cidden," der Ralph. "Zaten kuantum mekaniğini her kim anladığını söylüyorsa ya delidir, ya da yalan söylüyordur derler."

Bu sırada kapı açılır ve kapının eşiğinde, elinde bir deste kâğıtla ufak tefek bir adam belirir. Karşısında onları bulmanın verdiği şaşkınlıkla bir an duraksar ve kalın çerçeveli gözlüklerinin ardından gözlerini kırpıştırır. Aklaşmış saçları ona orta yaşlı izlenimini verse de, yüzü çocuk gibidir.

"Ah, işte Duggers!" der Ralph. "Duggers bunu sana benden çok daha iyi anlatır."

"Neyi?" diye sorar adam.

"Kuantum mekaniğini," der Ralph. "Bu, Helen Reed, bu sömestr İngilizce Bölümü'nde ders vermek üzere gelen bir yazar kendisi." Sonra Helen'e dönerek, "Bu, meslektaşım Douglas C. Douglass, ama herkes ona Duggers der."

"Bu lakaptan da hiç hoşlanmam ama," der Duggers üzgün.

Helen elini uzatarak, "Tanıştığımıza memnun oldum Profesör Douglass," der. Adamın o buz gibi ifadesi bir iki derece erimiştir.

"Beni mi görmek istemiştin Messenger?" diye sorar Ralph'a.

"Hayır, Helen'e duvar resmini gösteriyordum," der Ralph. "Tam Schrödinger'in Kedisi'ne geldiğimizde, tıpkı bir kuantum etkisi gibi kendini ofisten dışarı attın."

Helen, sanat eserine işaret ederek, "Çok ilginç," der.

"Elimde olsa onu badanayla kapatırdım," der Douglass.

"Aah neden?" diye sorar Helen.

"Saçma sapan bir şey. Gelenlerin de kafasını karıştırıyor."

"Helen'in kuantum teorisiyle kafası karıştı biraz Duggers. Bize biraz bunu anlatır mısın acaba?"

"Şimdi olmaz, kusura bakmayın. Biraz fotokopi işim var."

Ofisinin kapısını kilitler ve kısa, sert bir selamla uzaklaşır.

Ralph bir iç çekerek, "İş başa düştü o zaman," der.

Ama daha ağzını açamadan asansörün kapısı açılır ve içinden Genel Ofis'teki sekreterlerden biri fırlar ve "Profesör Messenger!" diye seslenir. Yüksek topuklarını tıkırdata tıkırdata yanlarına yaklaşır, hafifften nefesi kesilmiş ve gözleri de mesajının öneminden dolayı koca koca açılmıştır. "Ah Profesör Messenger – Stuart Phillips deminden beri sizi arıyor. Kaptan Haddock çökmüş."

Ralph yüzünü buruşturur. "Hay Allah." Helen'e döner. "Ne yazık ki gitmem gerekiyor."

"Ah, tabii ki," der Helen.

"Kaptan Haddock bizim e-posta sunucumuz. Eğer bunu bugün akşama kadar halletmezsek, bütün personelim yoksunluk semptomları göstermeye başlar." Bunun bir şaka olduğunu belli etmek için hafifçe gülümser, ama aslında kısmen de doğrudur.

"Neyse, zaten benim de gitme zamanım gelmişti," der Helen. "Çok teşekkür ederim ama. Çok ilginçti."

"Sevindim. Umarım tekrar gelirsin," der Ralph. "Beraber inelim mi?" Asansöre işaret eder.

ALO test bir, iki, üç, kayıt... *[geğirir]* Pardon! Bugün 26 Şubat Çarşamba, bakayım, saat 18.51... Evde olacağıma hâlâ ofisteyim, ateşin önünde kıçımı ısıtıp, günün ilk içkisini yudumluyorum, çünkü Beyin'de bir problem oldu... Bugün öğleden sonra Kaptan Haddock'un

çöktüğünü haber verdiler, ama galiba bir donanım hatasıymış ya da belki de hatlarla ilgilidir... Şu anda her yan sorunun kaynağını bulmak için yerlerde sürünen teknisyenler ve elektrik kıvılcımlarıyla dolu ve ben de bunun düzeldiğini görmeden eve gitmek istemedim... Hoş, çok mümkün değil ya, yine de gecenin köründe Beyin'de elektrik kablolarından yangın çıktığını düşünmek çok ürkütücü... Bu yüzden ben de ne zamandır ertelediğim o personel değerlendirmesini yapmak üzere işte kalacağımı ve eve geç gideceğimi söylemek için Carrie'yi aradım... Bugünlerde başımda bir dolu boktan form işi var... Ama gizli malzemeleri tuttuğum evrak dolabını açtığımda gözüm eski Pearlcorder'ıma ilişti ve içimden acayip bir şekilde geçen pazar sabahı kayıt ettiğim kasedi dinlemek geldi... Daha yazıya falan dökemedim ya... Şu ses daktilografların kullandıkları kulaklıklı ve kasedi durdurup başlatmak için ayak pedallı cihazlardan biri lazım bana kesin... Aşağı kattaki ofiste bundan olduğunu biliyorum ama istemeye çekiniyorum, yazıya dökmeleri için kasedi onlara neden vermediğimi merak ederler mutlaka... Piyasadaki en iyi ses tanıyan yazılım paketlerinden biri olduğunu öğrendiğim Voicemaster denen şeyden sipariş etmiştim, ama daha gelmedi, ayrıca bunu kullanmadan önce, telaffuzunuzu tanıması için eğitmeniz gerekiyormuş... Neyse işte, az önce Pearlcorder'da kasedi dinledim tekrar, yani cidden harika bir şey... Gerçi deneysel niteliğinden şüpheliyim ya, neyse... Bu, bizzat deneyin, kısmen de olsa düşüncelerinizin yönünü ve içeriğini belirlemesinden kaynaklanmıyor sadece... Bu, düşüncelerinizi açıkça ifade etmekle... yani her ne kadar resmi olmayan bir şekilde de olsa... düşüncelerinizi konuşarak açıkça ifade etmekle bilinç olgusundan bir adım uzaklaşmış oluyorsunuz... Çünkü... Eee, çünkü her ne kadar bölük pörçük ve yersiz görünse de, ağzımdan çıkan her bir kelime, beynimin farklı farklı kısımları arasındaki... karmaşık bir etkileşimin... istişarenin... ve rekabetin ... semeresidir... Bülten gibi bir şey bu, ya da bir nanosaniyelik yoğun bir başmakale tartışmasının ardından, kapalı kapıların arkasında üzerinde anlaşılarak törpülenen ve ardından da iletim için beynin konuşma merkezlerine teslim edilen bir metin işte... Ve bu düzelti işlemini kayıt edip izlemenin imkânı yok, bunun milyonlarca nöron arasındaki bir elektro-kimyasal aktivite modeli veya tarayıcıdaki hoş bir resim olduğunu düşünmezsek yani. Neyse, şu kayıt işinde biraz daha azmetmekte fayda var, işe yarar bir şey çıkabilir, dikkatin doğasıyla ilgili falan belki... Bunların çoğunu kâğıda dökemeyeceğim herhalde, biraz fazla kişisel, her şey faz-

la ortada, tabii bazen de müstehcen... Ama böyle sanki birinin düşüncelerine *kulak misafiri* olmak... Eğlenceliydi yani... Helen Reed'in o yağmurda kampusta böyle yolunu kaybetmiş bir ruh gibi dolanan görüntüsü karşısında bölündüğümde, daha doğrusu dağıldığımda ve kaset sona erdiğinde neredeyse üzülmüştüm... Meğer kiliseye girmişmiş, onu aradığım bütün o süre boyunca oradaymış, bugün yemekte söyledi... Üniversite'nin lokalinde rastladım ona ve beraber öğle yemeği yedik... Hazımsızlığım da o makarnanın sosundan galiba... Meğer Katolikmiş, ya da o şekilde yetiştirilmiş işte... Artık inanmıyormuş ama bütün o fokur fokur bilgileri de kafasından atamıyor bir yandan, hâlâ kişisel ölümsüzlük peşinde, tıpkı diğer konularda aklı başında olan bir sürü insan gibi... Hatta bilim adamları gibi... Mesela Darwin'in bazı yakın iş arkadaşları spiritüalizmle yatıp spiritüalizmle kalkmışlardı epey bir süre... Wallace, Galton, Romanes, bunların hepsi de seanslara katılmış, medyumlara gitmişlerdi... Sanki Hıristiyan dininin güvenilirliğini yıktıkları için umutsuzca Hıristiyan cennetinin yerini alacak bir şey bulmaya uğraşıyorlardı... Galton, Darwin'i bile, incelediğim o biyografide yazıyordu da, bir keresinde bir seansa katılmaya ikna etmişti... Ama tabii yaşlı adam tam da kendine yaraşır bir şekilde çıkmış, onları karanlıkta, o gün ışığına rağmen perdeleri çekili odada, masanın etrafında el ele tutuşmuş ve hayaletlerin işlerini görmesini bekler bir halde bırakmıştı... George Eliot ve yakın arkadaşı, neydi bakayım adı, hah Lewes, onlar da oradaydılar, öyle hatırlıyorum, yaşlı, at suratlı tip, hani şu Tanrının şey olduğunu söyleyen, neydi... Tanrı kavranılamaz ve ölümsüzlük inanılamaz, veya işte tam tersi... Hatta bir de spiritüalizme kulp takmaya hazırlanıyordu... Tanrıyı öldürdükten sonra sonuçlarından paniklemeye başladılar tabii, Darwin de dahil buna... Bu arada, Nietzsche'nin *"Tanrı öldü"* sözü felsefe tarihindeki ikinci en bilinen cümle olabilir mi acaba?.. Darwin bile... Adamın kronik hastalıklı hali psikosomatik değil miydi? Gençken bayağı sağlıklı ve kuvvetli biriydi, zaten başka türlü nasıl o *Beagle** seferini kaldırabilirdi ki bünyesi? Ama evrim teorisini bulup da, *Türlerin Kökeni*'ni yazar yazmaz ve bunun din açısından yaratacağı sonuçları görür görmez, vücudu her türlü arazı göstermeye başlar – çıbanlar, gaz, kusma, titreme, bayılma... hemoroid... kulakta çınlamalar... gözlerini kapatınca nokta görmeler... yani aklınıza gelen her türlü illet... Hiçbir doktor ona olanları

* 1831-1836 yılları arasında HMS Beagle gemisiyle çıkılan ve Darwin'in genç bir doğa bilimci olarak katıldığı bilimsel bir keşif gezisi. (ç.n.)

açıklayamadı, ya da tedavi edemedi... Bir tanesi bunun bastırılmış gut hastalığı olduğunu söyledi, aslında daha çok bastırılmış suçluluk* duygusu gibi bir şeydi bu... Ve doğru dürüst hiçbir bilim adamının adını bile ağzına almayacağı bir dolu kocakarı yöntemini denedi... Şey gibi, neydi yaa, pirinç ve çinkodan yapılmış zincirlerle kendini bağlamak gibi... kendini sirkeye bulamak gibi... günde iki limonun suyunu emmek gibi... buz gibi soğuk sulara dalıp banyo yapmak gibi... Ama hiçbiri de fayda etmedi... Tüm bu saçmalıklar, dine ölümcül bir darbe indirmekten kaynaklanan, bir nevi kendini cezalandırma değil miydi?.. Gerçi sebep evrim değildi, Tanrıya olan inancının o hale gelmesinin sebebi çok sevgili küçük Annie'sinin ölümüydü... Hatırlayacak olursak, o günlerde ölüm vakası çoktu, şimdikinden çok daha fazla hem de, olağan çocuk hastalıkları ölümcül olabiliyordu ve tabii doğumlar da... Galton ve arkadaşlarını spiritüalizme yönelten kendi ölümsüzlük arayışları değil, kaybettikleri yakınlarına tekrar kavuşma özlemiydi, özellikle de eğer genç yaşta öldülerse... Şüphesiz geçen pazar Helen Reed'i kiliseye çeken de buydu, hâlâ kocasının yasını tutuyor... Öğle yemeğinde sohbet ederken bana kocamı kaybettim geyiği yapınca ben de geleneksel şekilde sempati göstermeyip biraz şok terapisi uygulayayım dedim, bir hışım kalkıp gidecek sandım yanımdan, ama soğukkanlılığını yitirmedi... Ve düalizm, bilinç, Yapay Zekâ gibi konuları içeren oldukça hoş bir sohbetimiz oldu... Sonra onu buraya getirip Karinthy'nin duvar resimlerini gösterdim... Akıllı bir kadın, güzel hem de, cumartesi gecesi giydiği o cübbe gibi elbiseyle büyük ölçüde gizlediği vücudu bugün kazak ve pantolonunun altında daha bir gözler önündeydi, ve bayağı da biçimli hani... Cildi ise gençliğinin baharını epey bir süre önce geride bırakmış bir kadın olarak dikkat çekecek kadar iyi... Ama yine de melankolik bir yanı var, sanki acilinden iyi bir muameleye ihtiyacı varmış gibi geldi bana, kocası öldüğünden beri kimseyle yaptığını pek sanmıyorum, tıpkı bir rahibeninki gibi, iffetini korumaya ant içmiş bir aurası var... Acaba Carrie aniden ölecek olsa ben ne kadar zaman seksten uzak tutarım ki kendimi, pek uzun sürmez herhalde, kesin sürmez... Hayli sarsıcı bir durum ama... Carrie'nin ölme ihtimalini düşündüğümde aklıma ilk gelen kendi çılgına dönmüş kederli görüntüm değil de, diğer kadınları sikmek için serbest kalışım, Marianne, Helen Reed, ya da artık kim olursa, hiç vicdan azabı çekmeksizin ya

* Yazar burada gout (gut hastalığı) ve guilt (suçluluk) kelimelerinin arasındaki benzerliği vurguluyor. (ç.n.)

da yakalanma korkusu yaşamaksızın hem de... Tabii eminim ki, eğer bu gerçekten olacak olsa cidden çılgına dönüp bedbaht olurdum, hatta belki bir süreliğine sekse ilgimi de yitirirdim, hoş pek sanmıyorum ya... sanki diğer yön daha ağır basıp, başka kadınların kollarında teselli arardım gibi geliyor, *"Lütfen bu gece benimle kal, sadece birinin bana sarılmasına ihtiyacım var,"* ne laf ama değil mi, ne kadar karşı konulmaz... Ve tabii Carrie'nin parasının en azından bir kısmı miras kalırdı bana, hem özgür, hem zengin, onun ölme ihtimalini düşünüp de bunlar hiç aklıma gelmiyormuş gibi yapmanın hiçbir anlamı yok... Bugün öğleden sonra konuştuklarımızın güzel bir örneği bu aslında, bilincin kişisel oluşu, düşüncenin gizliliği, bu, anahtarına sadece kendimizin sahip olduğu bir evrak dolabı, Tanrıya şükür ki böyle yani... Carrie tüm bunları düşündüğümü bir bilse mahvolurdu herhalde, beni asla affetmezdi... Ama yine de bence onun da benim böyle aniden, ağrısız sızısız ölüvermemle ilgili fantezileri vardır... Kendine yeni bir eş bulacağını, yeniden âşık olacağını, hem belki de onun benden daha genç, daha romantik biri olacağını filan hayal ediyordur... Peki bu fikir beni rahatsız ediyor mu? Hayır, pek etmiyor, çünkü buna gerçekten inanmıyorum, hepsi farazi, onun fantezilerini kendiminkiler gibi yaşayamam ki *[kayıt durur]*.

Biraz önce arayıp problemin neden kaynaklandığını bulduklarını söylediler... Bir fareymiş... Bilgisayar faresi falan değil, dört ayaklı, bıyıklı gerçek bir fare... Bir kabloyu kemirmiş ve elektriğe çarpılmış – leşini bulmuşlar. Ben de gidiyorum artık.

27 ŞUBAT PERŞEMBE. Dün öğle yemeğinde Üniversite Lokali'nde Ralph Messenger'a rastladım. Yani, dürüst olmak gerekirse (bunu okuyacak olan sadece ben olduğuma göre, neden olmayayım ki) bayanlar tuvaletinden çıktığım sırada, onu cam pencerelerin ardından görmüştüm, uzun adımlarla girişin önündeki merdivenleri çıkıyordu ve ben de, içeri girdiğinde beni fark etmesini ümit ederek, girişte sergilenen o berbat resimlerin önünde oyalandım biraz – fark etti neyse, böylece beraber bir öğle yemeği yedik. Geçen pazar sabahı beni ofisinden gördüğünü söyledi, hani o yağmurda kampusta gezinirken – biraz

tedirgin edici bir bilgi aslında. Kim bilir gözüne nasıl görünmüştüm? Çamur içinde mi? Sıkkın mı? Yoksa bir kaçık gibi mi?

Yemekten sonra çalıştığı merkezi dolaştırdı bana, beklenmedik ölçüde ilginçti aslında, özellikle de Karinthy duvar resmi denen o şey – ikinci katta, bilinçle ilgili çeşitli teori ve "düşünce deneylerini" tasvir eden bir tür sikloramik duvar boyaması. Anlaşılan bilinç, bilişsel bilimcilerin inceledikleri bir şeymiş – hatta şu anda her türlü bilimcinin kafayı taktığı bir şey. Hep birlikte, bilincin "çözülmesi" gereken bir "problem" olduğu sonucuna varmışlar.

Bu benim için yeni ve pek de hoş olmayan bir haberdi. Galiba bilincin, hep sanatın, özellikle edebiyatın, en çok da romanın yetki alanında olduğunu sandığım için. Sonuçta, çoğu roman ve bilhassa da benimkiler bilinçle *ilgilidir*. Bilinç benim ekmek kapımdır. Belki de bu yüzden, bir fenomen olarak bunda problem olacak hiçbir yan görmemişimdir. Bilinç, kişinin içinde bulunduğu ve kişisel bir kimlik edindiğini hissettiği bir ortamdır sadece. Problem, bunu nasıl *temsil ettiğinde*, özellikle de kişinin, kendisi dışındaki kişilikleri yansıtırken. Bu bağlamda romanlara düşünce deneyleri gözüyle bakabilir. İnsanlar yaratırsınız, onları varsayımsal durumlara sokarsınız ve nasıl davranacaklarına karar verirsiniz. Eğer bu kişilerin davranışları ilginç, makul ve insan doğasının belli bir yönünü ortaya koyabilmişse deney "kanıtlanmış" olur. Peki kime göre? "Okur"a – tabii ki bu Bay Ukala eleştirmen, ya da Bayan Dalkavuk reklamcı, ya da fazla müsamahakâr anneniz, ya da kıskanç rakibiniz değil, bir tür ideal okurdur; kurnaz, zeki, talepkâr ama aynı zamanda adil olan ve yazım sürecinde yapıtınızı tekrar tekrar okudukça şahsiyetini benimsemeye çalıştığınız kişi. Bir yerde bilimin burnunu bu işlere, *benim* işime sokmasına sinir oldum. Zaten bilim, gerçeği yeterince kendine mal etmemiş miydi? Elini illa ki bir de, elle tutulup gözle görülmeyen öze bulaştırmak zorunda mı yani?

Daktiloyu kendi kendime öğrendiğim şekilde iki parmakla yazarım ve bolca da hata yaparım (ki bu yüzden kelime-işlemcinin icadı için Tanrıya –ve bilime– çok teşekkür ederim). Ama bazı kelimeler vardır, *hep* yanlış yazarım. Bunlardan biri de, bilgisayarımın ekranında her seferinde "bilm" olarak çıkan ve imla hatalarını bulmaya yarayan otomatik program tarafından sitem dolu kırmızı bir dalgalı çizgiyle altı çizilen "bilim"dir. Ben de gereken şekilde düzeltirim, ama "bilm"de, ne

yazık ki kullanamadığım, onomatopik* bir durum var: Dünyaya ilişkin bilimsel açıklamalardaki o soğuk, merhametsiz ve indirgenmiş yapıyı ifade ediyor sanki bu kelime. Bu sert, soğuk, neredeyse kaba özellik Ralph Messenger'da da var. Yemek yerken söz Martin'in ölümüne geldiğinde tepkisi, bir tas dolusu buzlu suyu birinin suratına çarpmak gibi bir şeydi. Beni hem şaşırttı, hem de sinirlendirdi – nerdeyse masadan kalkıp gidiyordum. Ama neyse ki yapmamışım. O Karinthy duvar resimlerini hiç göremeyebilirdim yoksa. Bir dolu fikir uyandırdı bende.

Bugünkü dersin sonunda öğrencilere *Britannica Ansiklopedisi*'nden yarasalarla ilgili bir yazı dağıttım ve onlardan gelecek salı günkü seminer için, tanınmış bir modern romancının stilini kullanarak, "Yarasa Olmak Nasıl bir Şeydir?" hakkında kısa bir şey yazmalarını istedim.

Yukarıdakileri şöyle bir okuyunca, Ralph Messenger'ın itirazlarına yol açmayacak tek tür kurgunun, bilinci yansıtmaya hiç kalkışmamış olan kurgu olacağını fark ettim. Yüzeyde kalan, sadece davranışları ve görünüşü anlatan, insanların birbirlerine söylediklerini aktaran ama asla karakterlerin ne düşündülerini söylemeyen, asla iç monolog ya da gizli düşüncelere kulak misafiri olmamıza yarayan serbest çağrışım stilini kullanmayan bir tür. Ivy Compton-Burnett, son dönem Henry Green, *nouveaux romancier*lerin** bazıları gibi... Ama sonuçta bu tür kurgu pek tatmin edici değildir – ya da en azından, normların dışında zindeleştirici bir değişiklik olarak eğlenceli diyelim hadi. Eğer romancıların topu birden, bilinci temsil etmekle uğraşmayı bıraksalardı, bir dolu okuyucu çok geçmeden yoksunluk semptomları göstermeye başlardı.

Sanırım *Güvercinin Kanatları*'ndan kelimesi kelimesine o alıntıyı okuyunca Ralph Messenger'ı bayağı bir etkiledim. Daha bir gün önce o kısmı seminerde kullandığımı, hafızamda da bu yüzden canlı kaldığını söylemedim ama.

28 ŞUBAT CUMA. Bugün dahili posta aracılığıyla, *Bilişsel Bilim Dergisi* adındaki akademik bir dergide yayınlanan bir makalenin ayrıbasımı ve üzerinde çalakalem *"İlgini çeker diye düşündüm – RM"* yazılı olan ufak bir kâğıt elime geçti.

* Dilb.Yansıma, bir şeyin çıkardığı sese benzer seslerle yapılan sözcük, vızır vızır, şırıl şırıl gibi. (ç.n.)

** Fr. Yeni, modern romancılar. (ç.n.)

Suffolk Üniversitesi'nden üç erkek akademisyen tarafından yazılmış olan ('yazılmış' yerine 'bir araya getirilmiş' demek daha doğru olurdu herhalde) makalenin başlığı "Başta Keder Olmak Üzere Duygusal Hallerin Bilişsel Mimarisi". Başında kederin tanımı vardı: *"Bağlılığı olan yapının ölüm olayı karşısında gösterdiği tepkiyle tetiklenen, olumsuz valanstaki endişe verici durumların ortaya çıkmasıyla karakterize edilmiş bilişsel reorganizasyonun genişletilmiş süreci."* Şimdi biliyoruz işte. Martin'in ölümünü izleyen aylarda yaşadığım buymuş demek: Bilişsel tekrar yapılaşmada bir nokta sadece. O kahredici yalnızlık, o âciz ağlamalar, attığın her adımda tetiklenen, hafızanın sana kurduğu o ahmak tuzaklar (*bu* TV programını beraber izlemiştik, *bu* okuma lambasını beraber almıştık, o beyin kanaması geçirmeden sadece birkaç saat önce beraber *bu* –Allah'ım bana yardım et– Sainsbury usulü soğuk körili tavuktan yemiştik. Sabahları posta kutusundan sarkan gazete bile, onu sabah kahvaltılarında nasıl bölüştüğümüzü hatırlatıyordu bana, sırf bu yüzden yarısı kadar bile sevmediğim başka bir gazete okumaya başlamıştım).

Makalenin ortalarına doğru, zihnin mimarisini temsil ettiği iddia edilen, her yanı kutular, daireler ve elipslerle dolu olan ve bağlılığı olan yapının ölüm olayı karşısında gösterdiği tepkiyle tetiklenen çılgına dönmüşlük halinin (dönen oklardan ve noktalı çizgilerden oluşan bir karmaşa yani) çizili olduğu bir grafik vardı. "Bağlılığı olan yapı" da, bilişsel bilimcilerin sevgi yerine kullandıkları terim olsa gerek.

1 MART CUMARTESİ. Biraz alışveriş terapisi olur diye Cheltenham'a gittim bugün, ama kampustan yalnızca birkaç saatliğine uzaklaşmak bile yeterince terapi etkisi yaptı.

Cheltenham'a daha önce sadece bir kere gitmiştim, birkaç sene önceydi, Edebiyat Festivali'nde bir okumam vardı, ama ortamı keşfedecek kadar uzun kalamamıştım. Bu sabah bir süre âciz bir halde tek yönlü caddelerin etrafında turladıktan sonra, festival etkinliklerini gerçekleştirdikleri alandaki o koca neoklasik Belediye Binası (kir içinde kahverengimsi taşlardan örülü bir bina, o şatafatlı devasa sıra sütunları, etrafını çevreleyen Regency* stili beyaz alçılı taraçalarının yanında oldukça hantal kalıyor) gördüm de, anca o zaman nerede olduğumu anladım. Arabayı karşıma çıkan ilk otoparka bırakıp, şehir merkezine doğru yollandım.

* İngiltere'de 1811-1820 yılları arasındaki döneme verilen ad. (ç.n.)

Soğuktu, ama kuru ve güneşli bir hava vardı, ben de bir saat kadar filan meydandaki ana caddede gezinip, Waterstone's'a bir göz atıp, Laura Ashley'den bir bluz, Country Casuals'dan bir pantolon aldıktan sonra üzerlerinde küçük beyaz önlüklü eski usul üniformaları olan garson kızların servis yaptığı bir caféde hafif bir öğle yemeği yiyerek oyalandım. Paralel caddede mütevazı bir şekilde gizlenmiş uzun, iki katlı bir alışveriş merkezini şöyle bir dolandıktan sonra, havasızlığa ve hoparlörlerden yayılan asansör müziğine dayanamayıp kendimi hemen dışarı attım. Özellikle yerel sanat ve tasarım tarihi açısından zengin olan –tam da yeri, çünkü Cheltenham'da nereye baksanız hem içi, hem dışı restore edilmekte ve onarılmakta olan bir dolu eski ev ile teras görüyorsunuz, bir nevi toplu House Beautiful* kültü sanki– Sanat Galerisi ve Müzesi'ni gösteren bir işareti takip ettim. Müzede William Morris ve sanat-zanaat hareketleriyle ilgili oldukça ilginç şeyler vardı ve salonumu biraz canlandırsın diye dükkân kısmından birkaç modern sanat posteri aldım.

Meydandaki ana caddeden geri döndüm, Belediye Binası'nın Regency stili muhteşem cephesini, güneşin altında köpükler ve ışıklar saçarak akan Italianate Neptune çeşmesini, sonra Kraliyet Bahçelerini, ardından o vakur, bembeyaz ve görkemli haliyle kıyıya bağlanmış bir savaş öncesi Cunard gemisini andıran Queen's Oteli'ni geçip, Caroline Messenger'ın bana tavsiye etmiş olduğu Montpellier Caddesi'ne vardım, iyi muhafaza edilmiş bir Kral George dönemi geçidine gayet düzenli bir şekilde konuşlandırılmış butikleri, özel dükkânları ve galerileriyle cidden çok hoş bir yermiş. En tepede Roma'daki Panteon model alınarak yapılmış üstü kubbeli bir kısım vardı ki orası da gayet şık bir biçimde Lloyds Bankası'na dönüştürülmüştü.

Kendi kendime bunun ne kadar hoş bir şey olduğunu, ne kadar keyifli vakit geçirdiğimi düşünüyordum, ama eksik olan bir şey vardı – bunu paylaşacağım ya da en azından sonradan anlatacağım birisi; işte tam ben hülyalı hülyalı sağlıklı yiyecekler satan bir dükkânın vitrinine dalıp gitmiş ve içimde filizlenmekte olan depresyonun soğuk huzursuzluğunu hisseder bir halde bunu düşünürken, antika bir kapı zilinin çıngırtısı eşliğinde dükkândan kim çıksa iyi, Carrie'nin ta kendisi, sanki Allah göndermişti. Üzerinde parlak kırmızı renkli hafif bir palto vardı, uzun sarı saçlarını tiftik kepinin altında açık bırakmıştı, yanakları capcanlı parlıyordu ve orak şeklindeki dudakları beni görünce mükem-

* Dekorasyon dergisi. (ç.n)

mel dişlerini sergileyen bir gülüşle kocaman açıldı. Beni bir fincan çay içmek için evine davet etti ve ben de nezaketen, şöyle kısacık bir an tereddüt ettikten sonra kabul ettim.

Carrie arabasını, civardaki konutların bulunduğu bir caddeye, Lansdown Sapağı'na park etmişti, verandalı kasaba evlerinin dizili olduğu geniş alanlı muhteşem bir kavisti burası. "Nicholas Beck bunlardan birini aldı," dedi Carrie. "Çok zarif bir hale de getiriyor. Pek şık oldu tabii, ama modern bir aile yaşantısı için pek kullanışlı değil sonuçta. Bir dolu merdiven var, garajı yok, doğru dürüst bir bahçesi yok." Her şeyin kiraya verme amaçlı inşa edildiği kaplıca kasabalarında hep böyle olduğunu söyledim. Uzaklaşırken arabada, "Kesinlikle katılıyorum," dedi. "*Bizim* bahçemiz de o büyüklükteki bir ev için oldukça küçük, ama yine de işe yarıyor işte. Bir de yarım saat kadar uzakta, Stow yakınlarında, hafta sonları kullandığımız küçük bir kır evimiz var. Mutlaka gel bir gün."

Messengerlar kasabanın Pittville denen bir kısmında yaşıyorlar, öncüsü Joseph Pitt'in burayı 1820'lerde oluşturmasından sonra bu adı almış. "Bir Amerikalı bunu 'Pitsville'* anlar," dedi Carrie. "Düşün artık ordaki arkadaşlarıma nerede yaşadığımı söylediğimde nasıl güldüklerini." Ama herhalde arkadaşları onu ziyaret ettiklerinde, son gülen o oluyordur. Pittville, en tepesinde kocaman neoklasik bir kaplıcanın olduğu, bol yeşillikli bir parkın içerisinde yer alan güzel evlerden ve şık sıraevlerden oluşan çok hoş bir bahçeli şehir konutları topluluğu. Anlaşılan, Lloyds Bankası'ndakinin aksine, buradaki Pompa Odası'ndan hâlâ su alınabiliyor. Messengerlar'ın evi, iki kat boyunca yükselen heybetli bir çift Korint sütunuyla Yunan Canlandırma Mimarisi tarzında yapılmış çift cepheli muhteşem bir müstakil villa. O ışıltılı beyaz alçısıyla eski usul kocaman bir düğün pastasını andırıyor, ama anlamsız ya da kaba bir yanı yok, bütün oranları son derece kusursuz. Carrie misafir odasında, Queen Anne çaydanlığından Spode porselenlerine Earl Grey çayı koyup, yanında kurabiye ve ev yapımı çilek marmeladı ikram etti. İngiliz hayatının nasıl yaşanması gerektiğini bizlerden çok daha iyi bilen etkileyici Amerikan kadınlarından biriydi anlaşılan o da – ve belli ki titiz bir standardı uygulayabilecek imkâna sahipti. Ev, aşağı katta bulunan tuvaletteki pirinç musluklardan, oturma odasındaki

* Hayal edilebilecek en berbat durum, yer veya olay anlamına gelir, "pits" diye de kullanılır. (ç.n)

Erken Viktorya dönemi salıncaklı oyuncak ata varıncaya kadar çok güzel bir şekilde dekore edilip, uygun bir biçimde döşenmişti. Carrie, bu en seçme mobilyaları edinmede Nicholas Beck'in yardımının büyük olduğunu söyledi, zaten bu işlere bayılırmış o da, Carrie'yi arabasıyla bol bol civardaki yerlere, müzayedelere ve antikacılara filan götürmüş. Gelgelelim duvarlardaki çoğu Amerikalı primitiflere ve az tanınmış Fransız empresyonistlere ait sayısız tabloyu, Carrie'nin bizzat kendisi toplamış. Sanat tarihinde mastır yapmış ve daha "kimseler yeniden keşfetmeden önce" o tezini Berthe Morisot üzerine yazmış. Morisot'a ait ufak bir yağlı boya tablo, kitap okuyan genç bir kız, sahip olduğu en değerli varlığıydı – şimdi bir servete bedeldir herhalde.

Oturma odasına uğradığımızda dört çocuklarının en küçüğü Hope'u, bir minderin üzerine yayılmış, portatif televizyondan bir Walt Disney videosu izlerken bulduk: çilleri, dağınık duran lüle lüle saçları ve bacaklarında parlak çizgili tozlukları olan sekiz yaşında sevimli bir çocuk ve annesi beni tanıttığında ortodontik tellerini açığa çıkararak "Merhaba" dedi. En büyükleri olan Emily on yedi yaşında, uzun boylu, güzel ve annesinin kopyası bir California sarışını, o da biz çay içerken elinde yeni satın aldığı bir çift ayakkabıyla çıkageldi. Boyunu göz önüne alarak, yüksek tabanlı ve topuklu ayakkabıların pek de iyi bir fikir olmadığını düşündüm, ama fikrimi kendime sakladım. Ayakkabıların 89£ olduğu ortaya çıktığında, Carrie kılını bile kıpırdatmadı. Benim alışveriş torbalarımı fark ettiklerinde, ana kız mütevazı alışverişimi gösterinem konusunda beni ikna ettiler ve Lucy evden ayrıldığından beri yapmadığım, kıyafetler ve modaya dair tipik hoş ve boş kadınsal muhabbete daldık. Emily bir süreliğine odadan çıktığında, Carrie, onun boşandığı ilk kocasından olduğunu söyledi. Diğer çocuklar İngiliz aksanıyla konuşurken, Emily'nin bariz bir Amerikan gırtlağı var.

Dışarıda, akşam karaltısı karanlığa dönüştüğünde Carrie ağır kadifemsi perdeleri çekip, kömür taklidi gaz ateşini yakmak için şöminenin yanındaki bir düğmeye bastı – ve "Horseshoes'da" gerçek şömine ateşine sahip olduklarını belirterek, bu modernlik karşısında verdikleri tavizi hafifletmeye çalıştı, bu arada belli ki Horseshoes, kır evlerine verdikleri isim. Derken iki oğulları Mark (on beş) ve Simon'la (onüki) birlikte Ralph geldi – ama bana "Polo" ve "Sock" olarak tanıştırıldılar. Bütün çocukların bir takma adı var, sırası geldikçe hepsinin adının nereden geldiği açıklandı bana. "Polo", "Marco Polo"nun kısaltılmışıymış, "Sock" da "Socrates"ten geliyormuş, bu isim Simon'a soru sorma

eğiliminden dolayı takılmış. Hope'a narin yapılı olduğu için "Kedicik", Emily'ye de, şimdi hiç alakası olmasa da, küçükken yunusları çok sevdiği için "Flipper" diyorlar. Söylemeye gerek yok ya, bütün bu takma isimler, tıpkı Holt Belling Binası'ndaki bilgisayarlarda olduğu gibi, Ralph tarafından takılmış. Anlaşılan kendi alanına damgasını vurmanın yolunu böyle bulmuş. Carrie'ye de ara sıra "Blondie"* diye sesleniyor. Belki de Carrie ve çocuklar da ona hafiften bir misilleme olsun diye "Messenger" diyorlardır.

Simon ve Mark, uzun çizgili atkılarını çözerek bir şeyler tıkınmak için hemen mutfağa koşturdular. Bir rugbi maçı izlemek üzere Bath'a gitmişlerdi. Ralph sırıtarak, "Erkek erkeğe" dedi. "Carrie bunun çok önemli olduğunu düşünüyor da." Keyfi bayağı yerindeydi ve sanki beni evinde bulduğuna da sevinmiş bir hali vardı. Carrie, hafifçe kocasının omzuna vurarak, "E sen de gitmeyi *seviyorsun* ama," dedi. Ralph, "Evet gençken ben de oynardım," diye kabullendi; kafası bir boğanınki gibi öne eğik, geniş omuzları topu almak için mücadele ederken ve çamurun içinde itip kakışırkenki o haliyle gözümün önüne getirdim onu. Çok fiziksel bir adam –geldiğinde Carrie'yi öptü, Emily'ye sarıldı ve Hope'u kucağına oturttu– ve onlar da onun bu dokunuşlarını, hiçbir mahcubiyet belirtisi göstermeksizin keyifle karşıladılar. Geçmişe dönüp, bunu kendi aile yaşantımızın itidalli beden dili ile kıyaslamadan edemedim. Martin ve ben, bizimkileri çocukluktan çıktıktan sonra çok nadir kucaklamıştık; bu durumdan utanır bir halleri vardı – ya da kendini kasan biz miydik yoksa? Şimdi düşünüyorum da, biz de birbirimize fazla sarılmazdık sonuçta, yani seviştiğimiz zamanlar dışında tabii. Birbirimize sarılmadan harcanmış ve bir daha asla ele geçmeyecek bütün o fırsatları düşününce, birden içimi müthiş bir pişmanlık ve vicdan azabı kapladı. Messenger ailesini kıskandım, fiziksel temaslarını, dokunuşlarını, sıkıştırmalarını, pışpışlamalarını, birbirlerine yaslanmalarını... Derken Ralph'ı Marianne'i öperken gördüğümü hatırlayıp, her şeyin bir bedeli olduğunu düşündüm. En azından ben asla Martin'in sadakatinden şüphe etmemiştim.

Ralph bir şeyler içmemi önerdi ve ben de ufak bir kadeh sherry'e tamam deyip, sonra kalkınam gerektiğini söyledim. O sıcak odayı bırakıp gitmek pek içimden gelmiyordu aslında ama misafirliği gereğinden fazla uzatmak da istemiyordum. Carrie aklımdan geçenleri oku-

* Sarışın afet anlamına gelir, aynı zamanda Amerikalı pop müzik grubunun adı. (ç.n.)

muş gibi, "Bu gece dışarıda yiyeceğiz, yoksa bizle yemeğe kalınanı çok isterdim," dedi ve ben de ona inandım. Ralph kaşlarını çatarak, "Bu gece dışarıda mı yiyeceğiz Blondie?" diye sordu. "Biliyorsun ya Messenger," dedi Carrie. "Rektör Yardımcısı'nın evinde hani." "Ahh unutmuşum," dedi Ralph. Carrie, "Yarın Horseshoes'a öğle yemeğine gel istersen," dedi. "Ya da gelecek pazara." Yarınki daveti kabul etmeyi istedim aslında, ama aptalca bir nezaket sergilemek uğruna bu zevki başka bir haftaya erteledim. İnanılmaz hoş ve misafirperver bir çift. Belki de insan bu kadar zengin ve her şeye doymuş olunca, başkalarına iyi davranmak kolay oluyordur. Ya da belki de –ki bu biraz da alaycı bir düşünce olacak– bu, etraftaki insanların kıskançlığını minnettarlığa dönüştürmenin bir yoludur.

Kalkmak için sandalyemden doğrulurken Ralph arabamı nereye park ettiğimi sordu ve beni oraya bırakmak için ısrar etti, Carrie de gayet içten bir şekilde destekledi onu. Zarif bir edayla teslim oldum. Arabada (büyük bir steyşın Mercedes) bana gönderdiği yazı için teşekkür ettim. Bunun hakkında ne düşündüğümü sordu. Ben de bunu oldukça ayrıksı bulduğumu, içindeki özel sözcük ve şekillerin, bildiğimiz keder duygusundan çok uzak göründüğünü söyledim.

"O sadece bir model," dedi.

"Ama eğer ciddi ciddi kederlenecek bir robot yapmak istiyorsanız..."

"Ah o sadece bir tartışma konusuydu."

"Böyle bir şey mümkün değil mi yani?" diye sordum.

"Mümkün," diye yanıtladı. "Ama bu korkunç masraflı ve zaman alacak bir proje olurdu, dahası –tıpkı insanoğlu gibi, gündelik olaylar karşısında bilişsel fonksiyonları vahim boyutlarda bozulabilecek bir robot– ne işe yarayacak ki?"

O zaman o makalenin anlatmak istediği neydi diye sordum.

"Zihin sanal bir makine. Bazen bir makine arızalandığında onunla uğraşırken pek çok şey öğrenebilirsin, teoride olsa da."

"Keder dediğin şey bu mu?" dedim. "Bir arıza mı yani?" Aslında ondan ve Carrie'den o kadar iyilik gördükten sonra bir tartışmaya girmek istemiyordum, ama yine de sesimin iğneleyici bir tonda çıkmasına engel olamamıştım ve o da tartıcı gözlerle kısa bir bakış fırlattı bana.

"Şey," dedi. "Evrimsel bağlamda, bunun ne *için* olduğunu görmek zor. Demek istediğim, mesela kıskançlıkla kıyaslandığında – ki bu da

aynı derecede elini kolunu bağlayan, aynı derecede sevimsiz bir durumdur, ama belli bir işlevi vardır. Eşinizi başka hiçbir erkeğin döllememesini sağlamak yani."

"Peki ya kadının kıskançlığı?" diye sordum.

"Çok benzer bir durum: Erkeğin, kadının yavrusunu besleyip korumaya yönelik özel ilgisini güven altına almış oluyor. Aslında şöyle de denebilir, galiba," ve sonra sesli düşünüyormuş gibi ekledi: "Yoksunluğun sebep olduğu o acılardan kaçınma arzusu, kişinin eşine ve yavrusuna bakma dürtüsüdür. Gerçi bunu yapacak daha bir dolu başka güçlü dürtü vardır ya. Neyse zaten, yoksunluktan kaçınmak için elden gelen her şeyi yapmak, bu iş başa geldiğinde çekilen acıyı da hafifletmiyor sonuçta."

"Ve bazen de bundan kaçmak için insanın elinden hiçbir şey gelmiyor," dedim içli içli, ama o pek benim burada Martin'e atıfta bulunduğumu algılamışa benzemiyordu.

"Tabii, doğru," dedi. "Televizyondaki o terörist patlamalardan, depremlerden filan sonra düzenlenen cenazeleri düşünsene bir. Kendinden geçmiş bir dolu kederli insan. Ağlayanlar, feryat edenler, dövünenler. Bütün bunlar çok *abartılı* şeyler, olası her tür evrimsel son nokta için çok fazla hem de. Darwin'in de dediği gibi, 'Ağlamak bir muammadır.'"

Bu tabir çok etkilemişti beni: "*Ağlamak bir muammadır.*" Ralph bunun, Darwin'in not defterinde bir yerlerde yazılı olduğunu söyledi. O kısmı arayıp bulacağına söz verdi.

Otoparka vardığımızda kibarca arabadan inip, benimkine kadar eşlik etmeyi önerdi, ama ben buna gerek olmadığını söyledim ve bu defa benim dediğim oldu. Tokalaştık ve bir an yanağımdan öpecekmiş gibi bir duyguya kapıldım, ama öpmedi.

ALO, bir ki, test bir iki, kayıt... Bu aleti test etmeye hiç gerek yok, kelimelerin tam gözünüzün önünde, ekranda belirdiğini görebiliyorsunuz, ama ben aynı zamanda bir de ses kaydı yapıyorum, böylece sonradan metnin üzerinden geçip, duraklamaları vurgulamak için noktalar koyabilirim... Bu ses tanıyan yazılımın bu kadar iyi bir şey olduğunu hiç bilmiyordum... Bir Bilişsel Bilim Merkezi'nin bu tür şeyler-

deki son gelişmelerden anında haberdar olmasını bekler insan, ama etrafta var mı diye araştırdığımda, bizimkiler arasında böyle bir programı olan, ya da daha önce kullanan olmadığını gördüm, ben de şaştım yani... Bunun bir çeşit oyuncak olduğunu düşünüyorlardı sanki, böyle Noel'de falan Dixon's'dan alabileceğiniz türden bir şey, velhasıl pek takınadılar işte, akademisyenlerin ne kadar tutucu ve at gözlüğü takmış tipler olduğunu görün yani... Neyse, Voicemaster cuma günü geldi ve üç beş saat bununla uğraştım. Aksanını öğrenebilsin diye işe bir iki makale okuyarak başlamak gerekti, biri Lewis Carroll'dan, diğeri de *Times*'dandı... İlk başta epey bir anlamsız sesler çıkarttı, ama sen bunları ekrandan düzelttikçe, o da yavaş yavaş başlıca değişken olan ünlü harfleri senin nasıl telaffuz ettiğini kavradı ve günün sonuna gelindiğinde iki satırda bir sadece bir yanlış filan yapıyordu, ki bu da hiç fena değil, hatta oturup benim yazmamdan çok daha doğru... Yazılım, sık sık gerçekleşen söz dizimlerinin veri tabanına karşı, fonemlerin* girdilerini eşleştirerek çalışıyor... Bu yüzden en zoru serbest çağrışımlı monolog çünkü konu ha bire değişiyor... Bir de program biraz fazla iffetli... Başlarda "sik" kelimesini kaydetmeyi reddetti mesela... Buna bir dolu alternatif üretti, "sık", "silk", "dik" *gibi* ... Ama ona kötü konuşmayı öğrettim. İşte böylee... Bugün 2 Mart Pazar, sabahın 8.45'i, evet 8.45... çünkü Carrie'nin dün gece biraz tepesi attı, Rektör Yardımcısı'nın evinden dönerken yolda şeyi söylediydim... Off Allahım ya, ne sıkıcı bir akşamdı o da... Richmondslar oradaydı, ama Marianne'le ufacık da olsa bir kırıştırma için hiç fırsat olmadı... Bir ara tuvalete giderken bana kaş göz etti, ama ben hiç üstüme alınmadım, o da ne yapacağımı sanıyordu ki, peşinden gidip beni içeri alması için tuvaletin kapısını mı çalacaktım yani?.. Gitgide daha pervasız oluyor, Carrie çok kolay o bakışı yakalayabilirdi, neyse ki o sırada Leydi Viv'le dedikodu yapıyordu... Ben Stan'le konuşuyordum... Sir Stan ve Leydi Viv, bir Rektör Yardımcısı ve onun eşi için ne isimler ama, bir vodvil adı adeta... Donaldson'un fahri hocalığı kabul ettiğini haber verdi, bu iyi haber işte, anlaşılan o da çok mutlu olınuş, bu da bizim fonların önünü açabilir belki... Neyse... Bu olmayacak saatte burdayım, çünkü deneye devam etmek için bu sabah gene buraya geleceğimi söylediğimde Carrie'nin biraz tepesi attı. *"Orada biraz fazla zaman geçirmeye başlamadın mı sen Allah aşkına?"* Ne diyeyim haklı valla, ama bu yazılımı bir bilinç akışı egzersizinde denemeye çok heves ettiydim, bu yüzden ben

* sesbirim. (ç.n)

de sabah ilk iş buraya geleceğimi, saat onda, yani Horseshoes'a gitme vaktinde de evde olacağını söyledim, zaten çocuklar da pazar sabahları hayatta bu saatten önce kalkmazlar... Elbette ki yazılımı evdeki bilgisayarıma yükleyip kullanabilirdim, ama o zaman, ya biri duyarsa diye kendimi çok engelleyecektim, baksana böyle boş boş düşünürken aklıma neler üşüşüyor... Gerçi merdivenleri sürünerek çıkıp, kulaklarını kapıya dayamaları gerekecekti ya... Gerçek şu ki, insan en özel düşüncelerini yüksek sesle ifade ederken kendini çok korunmasız ve çıplak hissediyor, e haliyle kimsenin bunlara kulak misafiri olamayacağından emin olmak istiyor... Ve işte şimdi yine Merkez'deki ofisimde, masamın başındayım, yanımda bir bardak tarçınlı ve şekersiz cappuccino duruyor, ama bu defa kafamda, talimatlarda da belirtildiği üzere bir kulaklık takılı, bunun ön tarafında, ağzının bir tarafına doğru uzanan bir de mikrofon var, hazırım yani... İlerledikçe yalnızca temel hataları düzelteceğim, metin sonradan toparlanır nasıl olsa... Daha biraz önce arabada, sadece bilinç akışına bir tane daha dalış yapmak yerine belirli bir hafıza egzersizi yapmanın ilginç olacağını düşündüm. Aslında bütün bilinç hafıza bi yerde tabii ki, ne kadar tahminler yürütmeye çalışırsak çalışalım, gelecek konusunda bir bilince sahip olamayız ve hatta kesin konuşacak olursak, şu an söz konusu olduğunda da bilinçten söz edemeyiz, çünkü şu nörobilimcinin dediği gibi, neydi arkadaşın adı ya... zihin halleri daima beyin hallerinden geride kalır... hah Libet, bir karar doğrultusunda hareket etmenin bilincinde olmanın, bununla ilgili beyin aktivitesinden daima yaklaşık yarım saniye kadar geride kaldığını ortaya koymuştu... Yani bir anlamda hayatımızın her bir dakikası biz daha yaşıyorken geçmişte kalmış oluyor... Bilince hareketin sürekli olarak tekrar oynatılması da diyebilirsiniz... Ama ben uzun süreli hafızadan bahsediyorum, çok eskiden yaşanmış bir deneyimi hatırlamaya çalışarak ortaya çıkan kayıttan zihnin kendini nasıl yeniden bulduğunu... toparladığını... geçmişi nasıl yeniden inşa ettiğini ve çağrışımlarla tetiklenen kısa süreli hafızanın bu süreçle nasıl çatışıp etkileştiğinin boyutlarını göreceğim, daha doğrusu görmeye çalışacağım... Peki ne olsun bu acaba? Hangi uzun süreli bir hafıza olayını harekete geçirsem ki?

İlk düzüşmem, nasıl olur, evet evet, sorun değil, külotu... onun hakkında ilk aklıma gelen kalçalarından külotunu indirişi... gözünün önüne düşen saçlarının arasından hin hin bakışı, donakalmıştım, daha önce hiçbir kadının soyunduğunu görmemiştim... Filmlerdekilerin dışın-

da tabii... Ama zaten o günlerde de kadının külotunu çıkarışını falan görmüyordunuz ekranda, aslında düşününce ben galiba hiç... yani tabii havada uçuşurken ya da böyle yere kapaklanmışken filan görebilirsiniz ama, tam işte kadın bunu üzerinden... belki de çok uygunsuz veya abes bir görüntü olduğu içindir, bunu böyle eğilip bükülerek, önce bir ayağının sonra diğer ayağının üzerinde dururken bir incelik sergileyerek veya erotik bir şekilde yapmak zor tabii... Striptizcilerin mesela hep böyle çıtçıt ya da kancası filan olur ki, bunları tek bir hareketle çıkarıp atabilsinler... Ahh, Soho'daki o yerde, sutyeninden önce g-string külotunu çıkartan kız neydi öyle... Düşünmüyordu, ya da soyunmaktan daha başka şeyler düşünüyordu, hayallere dalmıştı herhalde, öğleden sonra üç filandı, çok ölü bir saat yani, anca üç beş tip vardı izleyen, benim de ne işim vardıysa orda, herhalde iki toplantı arasında falan gittiydim, bir iş yemeğinin ardından hafiften kafayı bulmuş ve azmıştım belki de, tam hatırlayamıyorum, ama ben de işte o bir avuç abazayla ordaydım, mor renkli loş bir ortamda sandalyelerimize çökmüş, koni şeklindeki spotların altında bir uyurgezer gibi hep aynı şeyleri yapan bu kızı izliyorduk, disko müzik eşliğinde ayaklarını sürüyüp kalçalarını sallarken bir yandan da üzerinden parça parça bir şeyler fırlatıyordu, derken üzerinde bir sutyen bir de külotu kaldı... ve o anda dalgınlıkla sutyeninden evvel g-stringini çıkardı, ahh... Salondaki bütün adamlar hafif çapta bir elektik şoku yemişçesine doğrulmuştuk oturduğumuz yerde... Yaptığı şeyi fark ettiğinde kızın yüzünü feci bir utanç kaplamış, dans ederken sendeleyip, tempoyu kaybetmişti, kızardı, kıpkırmızı oldu resmen ve *"Özür dilerim"* diye mırıldandı, o sahnede, hatta bahse girerim çıktığı herhangi bir sahnede ilk konuşuşuydu, striptizciler asla konuşmazlar, sonra *g-stringini yeniden giyip* bir robot gibi rutinine devam etmişti... Evet, robot gibi, eğer donanımı gerçekçi bir sentetik etin içine yerleştirebilsen, striptizci robot yapmak diğerlerine nazaran çok daha kolay olurdu, yani programı kolay olurdu demek istiyorum... Ama bir an, sadece bir an, gafil avlanabilen, hata yapabilen ve savunmasız o haliyle gerçek bir insan gibi görünmüştü... Karanlığın içinden biri güldü sonra, kısa, havlar gibi nahoş bir kahkahaydı, dağınık halde oturan seyicinin arasında birkaç kıkırtıya yol açtı ve o loş ve erotik mastürbasyon havası da dağılmış oldu böylece... Striptiz protokolü ciddi iş olduğu için, kendini sergilemenin de belli bir sırası olmalıdır... Herhangi bir sapına tüm olayı bozup, işin *doğal* gözükmesine sebep olabilir... sanki evde yatağa gitmeden önce soyunuyormuşsun gi-

bi... Herkesin bunu kendine göre bir yapma şekli, sırası vardır ve bazen de kafanıza göre değiştirirsiniz tabii... Mesela Carrie eğer bideyi kullanacaksa, bazen külotunu, o buna iç çamaşırı der, sutyeninden önce çıkartır ve yatak odasında bu şekilde dolanır, yani eskiden böyle yapardı, artık etrafta pek çıplak dolanmıyor, vücudunun aldığı şekilden utanıyor... Martha külotunu en son çıkarmıştı, ama bu o zaman bir tür striptiz gibi olmuştu, hep bana bakmıştı, sahip olduğu gücün keyfini çıkarıyordu... Ben slipimin içinde Everest gibi bir tepe haline dönüşmüş penisimle yatakta oturuyordum, gözlerim kocaman açılmış, zor nefes alıyordum, ağzım kurumuş, ama yutkunamaz bir haldeydim... Dışarıdaki seslere kulak kabartıyordum, gerçi Tom Beard'ın o sabah, yan koltuğunda Sol ve römorkunda, markete verip başından atmak üzere koyduğu bir dolu işi bitmiş koyunla, ona da ne diyorlardı yaa... hah *"yaşlılıktan tahliye"* eski kamyonetine binip gittiğini görmüştüm, evet işte o gece geç saatlere kadar dışarıda olacağını bilsem de, ya bir şey olursa diye korkuyordum, bir arıza mesela ya da kaza ve işte hiç beklenmedik bir anda çıkıp gelebilirdi o zaman... Martha, *"Merak etme tatlım,"* demiş ve elimden tutup beni mutfaktan merdivenlere çekmişti. *"Burada bir arabanın geldiğini kilometrelerce öteden duyabilirsin ve o hurda da aynen bir iblis gibi gıcırdıyor..."* Beni yukarı, yatak odasına götürmüş ve perdeleri çekmişti, ama oda pek fazla kararmamıştı yine de, öğleden sonra güneşi ince kumaştan süzülerek, yumuşacık pembe bir ışıkla yıkamıştı onu, tıpkı sahnedeki bir striptizci gibi... Sonra soyunmaya başlamıştı, üzerindeki her şeyi tek tek çıkartıp katlayarak ahşap iskemlenin sırtına koymuştu... Bana da, *"E sen neyi bekliyorsun?"* demiş, ben de salak gibi ağzım açık ona bakakalmıştım. O gün öğleden sonra beni ırmakta köpeklerle yüzerken gördüğünü ima ederek, *"Utanma, seni üzerinde kıyafetlerin yokken ilk görüşüm olmayacak bu,"* demişti... O gün çok boğucu bir hava vardı, sürüyü daha yeni otlatmaya götürmüştük, koyunlar canla başla o taze sulu otlara gömülmüşler, Tom da traktörüyle kırık bir çiti elden geçirmeye gitmişti ve işte hemen önümde de, biraz yukarıda koyunlarla içinden geçtiğimiz harika bir soğukluğu olan ırmak duruyordu, çakıl taşlarının ve kaygantaş kütlelerinin arasından tertemiz akan suyun düz bir çıkıntının altında kalan kısmı yüzülecek kadar derindi... Dayanamadım, üstümde ne varsa çıkartıp suya daldım, harikaydı... İki İskoç çoban köpeği kıyıdan imrenen gözlerle bana bakıyordu, sıcaktan dilleri dışarı çıkmış bir halde nefes nefeselerdi, ama ben onları çağırıncaya kadar gelmeyecek

kadar da iyi terbiye edilmişlerdi, *"Gel!"* ve havlayarak hızla suya atladılar, burunları havada, oynaya oynaya bana doğru geldiler ve ben sanki yolunu şaşırmış bir koyunmuşum gibi etrafımda döndüler... Dalıp, tam arkalarından çıkarak kandırdım onları ve şaşkınlıkları karşısında neşeyle güldüm, sonra kendimi sırtüstü bırakıp, o yaz göğünün engin maviliklerine baktım, sığlık alana gelip de dere yatağındaki taşların hafifçe sırtıma sürtündüğünü hissedinceye dek akıntıda sürüklendim... Ayağa kalktım ve hemen arkamda zıplayıp su sıçratan köpeklerle beraber, o sığ suda zar zor ırmağın yukarısındaki derin kısma doğru yürümeye başladım ve işte o an birden karşı kıyıda duran Martha'yı fark ettim, tek ayağı yerde bisikletinin üzerine oturmuş, yüzünde bir gülüşle beni izliyordu, ben durup da alelacele serbest vuruşu karşılayan futbolcular gibi ellerimle kasıklarımı kapatınca onun gülüşü de sırıtmaya dönüştü... Tom'un nerede olduğunu sordu, söyleyince el sallayıp bisikletini pedalladı... O gözden kayboluncaya kadar ellerim kamışının üzerinde, hiç kıpırdamadan öylece dikildim suda... Acaba ne kadar süredir yüzünde o tebessümle orada durmuş beni izliyordu diye düşündükçe, kamışım da kalkıp sertleşmeye başlamıştı ve başka kimsenin izlemediğinden emin olmak için etrafa çabucak şöyle bir baktıktan sonra orada otuz bir çektim ve tohumlarımı güneşli havaya ve hızlıca akan ırmağa fışkırttım, tek şahidim sabırlı, kayıtsız kalan ve yargılayıcı olmayan köpeklerdi. Çünkü ah evet, Martha'yı beğeniyordum, ama o güne kadar onun da buna karşılık verebileceği hiç aklıma gelmemişti, gerçi bana hep çok iyi davranırdı, sofrada yemeğin hep en iyi kısımlarını koyardı tabağıma, hep kirli çamaşırının olup olmadığını sorar ve gömleklerimi de annemden daha iyi ütülerdi, tamam beni sevdiğini biliyordum, ama sonuçta benim iki katı yaşımda, evli bir kadındı o... Gelgelelim Tom ondan yaşlı ve Martha'nın sonradan dediğine göre de pek sekse ilgisi olmayan, ya da bu işlerde pek iyi olmayan biriydi... *"Taş çatlasa cumartesi geceleri on dakika..."* Orta yaşa geldiğinde, çiftliğini bırakabileceği bir oğlan çocuğu sahibi olmak için genç bir eş almış, ama çocuk falan olmayınca ilgisini yitirip, Martha'yı kısır olmakla suçlamıştı, Martha bir gün anlatmıştı da bana, Tom problemin kendisinden kaynaklanabileceğini hep reddetmiş, sperm testi yaptırmaya hiç yanaşmamış, günlerini koyunların çiftleşmesini düzenlemeyle geçirmesine rağmen – ya da belki de *geçirdiği için* bu konuyu tartışmayı hep reddetmişti... Yani çok klasik bir durum, daha yaşlı olan koca, oynak genç karısı, gözü kara genç kiracı, daha on yedi yaşında, hâlâ okul

çocuğu yani, ama tabii Martha'nın dediğine göre, daha doğrusu fısıldadığına göre, *"senin yaşın için büyük tatlım."* Sağlık için, temiz hava için ve bir süre devam eden öpücük hastalığının ardından biraz hareket etmesi için Güney Londra'dan Dales'teki koyun çiftliğine gönderilmiş bir okul çocuğu... Bizim aile doktorunun fikriydi, Tom da uzaktan bir akrabası... Fena fikir değilmiş aslında, orada yapılan işlerden güçlenip iyice forma girmiştim, Dales'in etrafında kilometrelerce yol yürümekten, uzun adım eğimleri çıkmaktan, piyeten hastalığı teftiş edeceğim diye koyunlarla güreşmekten, sonra Tom, enfeksiyonlu dokuyu keserken onları tutmaya çalışmaktan... kaslarım sertleşmiş, omuzlarım düzgünleşmişti, ırmağın içinde çırılçıplak yürümeye çalışırken Martha'nın gözüne oldukça iyi görünmüş olmalıydım, sonradan demişti o da zaten, *"Müzedeki bir heykel gibi, beyaz mermerden o Yunan tanrıları gibi..."* diye. Beni bisikletinden izlerken, gülüşündeki o aleni hayranlığı görmüştüm, bu yüzden hiç sürpriz olmadı, yani o gün mutfakta... yine de önüme çıkan şansa inanamıyordum, hatta bugün bile inanamıyorum, düşünsenize, bedeni adeta sürekli erimenin kıyılarında dolaşan bir testesteron enerji istasyonu olan on yedi yaşında bir okul çocuğu ve aklı da... aklı da hiç kapanmayan bir pornografik tiyatro... ama cinsel deneyimi, öğle teneffüslerinde yolun yukarısındaki kardeş dil okulundaki kızlarla Fransız usulü öpüşmekten ve eğer şanslıysa onların o kalın kumaşlı blazer ceketlerinin altındaki memelerini sıkıştırmaktan öteye gitmeyen... Bekaretimi deneyimli, ateşli, olgun bir kadınla yitirmek... hem de ben kaçınılmaz olarak erken boşalınca gülüp endişelenmememi söyleyen... Ahh ama çok atladım bak... Nerede kalmıştık, hah tamam, o gün Tom ve çobanı Sol markete gittiler ve ben çiftlikte Martha ile yalnız kaldım ve öğle yemeğimi yemeye mutfağa gittim, yıllardır ovalanmaktan ahşabının damarlarında çatlaklar oluşmuş oyun masasında oturdum, Martha yemeğimi koyup da karşıma geçip otururken ve beni seyretmeye koyulduğunda, havanın buram buram seks koktuğunun farkındaydım, ne kadar deneyimsiz olsam da farkındaydım... Mutfakta dolanırken Martha'nın kalçalarının salınışından belliydi, o sımsıkı bluzunun altından doğru sutyeninin şeklini ve bunun, bir düğme daha iliklenebilecekken açık bırakılmış kısmından hafifçe ortaya çıkan göğüs aralığını görmemi sağlamak istercesine, her zaman giydiği soluk renkli çiçekli önlüğünün üzerinde olmamasından belliydi, bir tabak jambon ve peynir koymak için omzumun üzerinden doğru eğildiğinde yeni yıkanmış saçlarından yayılan şampuan kokusundan

belliydi, benim neredeyse hiç katılmadığım havadan sudan konuşmalar eşliğinde masanın diğer tarafında çayını yudumlayıp, yememi izlerken dudaklarında oynayıp duran o belli belirsiz gülüşten belliydi... Tekrar işimin başına dönmek için ayağa kalktığımda bildik en eski numarayı kullanarak beni alıkoymasına çok da şaşırmamıştım, hayır, *"Galiba gözüme bir şey kaçtı Ralph, bir bakar mısın?"* bir yandan beni kendisine iyice yaklaştırıyor, gözünün içine baktırıyor, geçici bir süre için parmağım gözkapağını kaldırıyor, nefesini yanağımda hissediyorum, göğsüme baskı yapan göğüslerini hissediyorum, gitgide kendisine daha çok yaklaştırdığı sırtımın orta yerinde ellerini hissediyor ve *"Öp beni Ralph, Tanrı aşkına..."* diye mırıldandığını duyuyorum. Öptüm onu ve o da beni öptü, sallandım, dengemi kaybettim ve sendeledim, güldü, elimden tutup merdivenlere yönelterek dedi ki, *"Hadi yukarı çıkıp uzanalım, daha rahat ederiz,"* ve ben, ya Tom geri gelirse dediğimde, *"Merak etme tatlım,"* dedi, *"bu Allahın unuttuğu yerde bir arabanın geldiğini kilometrelerce öteden bile duyabilirsin,"* ... ama sadece korku değildi bu, suçluluk duygusu da vardı işin içinde, çünkü Tom'u severdim, o asık suratlı, suskun halini... Bana karşı hep çok iyiydi, koyun yetiştirmenin esaslarını ve köpeklere nasıl komut verileceğini öğretmişti bana, *"Gel,"* *"Dur,"* sola gitmek için *"Yanıma gel,"* sağa gitmek için *"Öteye git,"* sonlandırmak için de, *"Bu kadar"*... Sürüyü bu şekilde kontrol etmek müthiş bir şeydi, uzaktan kumanda gibi, sanki köpekler diğer uzuvlar gibi beynine bağlıymış gibi... Bana bunları öğreten adamı boynuzlamak istemiyordum, hoş bu lafı o zaman bilmiyordum ya, ama yatak odasına gidip de Martha üstündekileri çıkarmaya başlayınca geri dönüşü yoktu... *"E sen neyi bekliyorsun?"* dedi. *"Utanma, seni üzerinde kıyafetlerin yokken ilk görüşüm olmayacak bu,"* ama utanıyordum ve ona arkanı dönüp, alelacele üzerimde iç çamaşırlarım kalıncaya dek soyundum, bu yüzden çoraplarını çıkarmasını kaçırmıştım, geri döndüğümde elleri arkasında sutyenini çözmekteydi, eski stil bir şeydi, üzerinde bir dolu iş vardı, kenarları keskin hatlıydı ve omuzlarını kaldırıp onu bir kenara attığında, yarımay gölgeler halindeki göğüsleri yuvalarından düşüp kaburgalarına yayıldı... Yatağın kenarına oturup, rahat rahat kaşınmasını seyrettim, derken külotunu çıkarmak için eğildi, o da tıpkı sutyeni gibi eski stildi, Fransız çamaşırı deniyor galiba bunlara, geniş paçalı, dantel işli, şeftali rengi ipek ya da satenden, herhalde özellikle giymişti onları... Ne komik, şimdiye kadar hiç böyle düşünmemiştim, üzerinden otuz küsur yıl geç-

tikten sonra hem de... Haftanın her günü bir çiftçinin karısının giyeceği türden bir külot değildi sonuçta... Bir adım uzaklaştı, doğruldu, bunları iskemlenin üzerine koydu ve tüm ihtişamıyla çıplak bir kadın olarak önümde dikildi... Öyle klasik anlamda bir güzelliği yoktu Martha'nın, ya da o dergilerdeki kızlar gibi filan değildi hiç, göğüsleri sarkıktı biraz, beli çok kalın ve bacakları da çok kısaydı, ama canlı canlı karşımda duran ilk çıplak kadındı ve bana, *"Eee, gördüğün şeyden memnun kaldın mı Ralph Messenger?"* diye sorduğunda ona, boğuk bir sesle, tüm içtenliğimle *evet* diye fısıldadım, yumuşakça gülüp yanıma yaklaştı ve tam önümde durdu, böylece yer yer kırkılmış kızıl pubik tüylerle örtülü bacak arası tam karşımdaydı, ama vajinasının o pembemsi kahverengi kırışıklığı gizlenmemişti... *"Külotunu çıkaracak mısın yoksa ben senin için yapayım mı?"* diye sordu ve ben de çıkarmak için ayağa kalktım, külotumun lastikli belini, dikilmiş haldeki kamışımın üzerinden geçirebilmek için bir sapan gibi germem gerekmişti... Aslında şu anda da üzerimdeki bu Ralph Lauren şortla hafif bir problem yaşıyorum... Tüm bunları hatırlamak muazzam bir sertleşmeye sebep oldu çünkü... Bir süreliğine ayağa kalkıp şeyimi ayarlamam...

Hah şimdi daha iyi oldu... Kampus çok ıssız görünüyor, etrafta kimsecikler yok, bu sabah Helen Reed de ortalıkta gözükmüyor... Çekici bir kadın, akıllı, çok çabuk kavrıyor, iyi bir tartışmacı, kendi fikrini savunmaya hazır, bunu seviyorum işte, birçok insan önemli konularda tartışmanın, kazanmak için tartışmanın tatsız bir şey olduğunu düşünür her nasılsa... Güzel de bacakları var dün gece arabadan inerken gördüm, üzerinde şu yırtmaçlı eteklerden biri vardı ve koltuğundan dönüp inerken, açılarak güzel bir parça baldırın sergilenmesine sebep oldu... Ayrılırken yanağından öpeyim diye düşündüm ama sonra vazgeçtim... Onda bir şey var, bir çeşit önyargı tepkisi... En ufak bir saçma sapan imaya karşı tetikte... Bunu hoş karşılamayacağını düşündürttü bana, fırsattan istifade ettiğimi düşünecekti kesin... Yani hiç de acelemiz yok aslında, kendisiyle sık sık görüşeceğiz galiba, Carrie onu sevdi gibi ve o da belli ki kampustaki o küçük eve tıkılı kalmaktan iyice daralmış bir halde, Carrie ona gelecek pazar yemeğe gel dediğinde gözleri nasıl da parladı... *"Ağlamak bir muammadır,"* buna bakacağıma ona söz vermiştim... Şimdi olmaz ama, tekrar masamızın başına, Martha'ya dönelim...

Bir keresinde Martha hikâyesini Carrie'ye anlatmıştım, biraz heye-

can uyandırır belki diye düşünmüştüm, ama tam tersine sonunda kavga etmiştik çünkü o bunun bir suiistimal, cinsel suiistimal olduğunu söylemişti... Ben de saçma demiştim, çok istekli ve hevesliydim ben... *"Fark etmez,"* demişti. *"Belli ki, senin o ergen aletini yapay penis niyetine kullanmış olan, cinsel yönden doyumsuz, yetişkin bir kadınmış işte..."* Ben de tam tersine onun çok sıcakkanlı ve bana seks hakkında bir dolu şey öğreten verici bir kadın olduğunu söylemiştim, hem de yaşıtlarımın kaç yılda öğrendiği şeyleri, tabii öğrendilerse o da... Her oğlanın bir Martha'sı olması lazım demiştim, o bana iyi bir âşık olmayı öğretti... *"yani beni bir seks müptelası yaptı demek istiyorsun herhalde,"* demişti Carrie de ve arkasını dönüp uyumaya geçmişti, o sırada yataktaydık, Pasadena'daki evde... *"seks müptelası"*... tipik bir California psikozırvası, ne demek olabilir ki bu şimdi, sekse müptela olmuş, erkekler biyolojik olarak ellerinden geldiğince çok kadınla, ellerinden geldiğince çok seks yapmak istemeye programlanmışlardır zaten... Rastgele çiftleşme arzumuzu engelleyen kültürümüzdür sadece... Hatta bazen, papazlarda ve keşişlerde olduğu gibi bunu tamamen bastırır, ah zavallı kandırılmış arkadaşlar, ya da Tom Beard'ın durumunda olduğu gibi neredeyse tamamen bastırır... *"Taş çatlasa cumartesi geceleri on dakika..."* Epey bir süre bekâr kalmıştı Tom, iffetli bir bekâr olarak, ıssız bir çiftlikte dul annesiyle yaşamıştı, tek eğlencesi ordaki pubdaki erkek arkadaş grubu, bira, tütün, dart ve dominoydu... Ama Martha farklıydı, o Midlands'de, dansların, cafélerin, sinemaların ve bir dolu oğlanın olduğu canlı bir kasabada büyümüştü... Dediğine göre, Tom'a bir düğünde rastladığında daha yeni terk edilmişti ve bunun üzüntüsüyle de onunla evlenmişti, beş kardeşle bir arada yaşamaktan bıkmaya başlamıştı, en küçük kardeşiyle aynı odada kalıyordu, Tom ise ona içinde renkli televizyon ve her şeyine kendisinin karar vereceği modern bir mutfak olan kendine ait bir ev sunuyordu ve onun o ağır, sessiz ve derinden hoş görünüşündeki bir şey bir Western kahramanı gibi etkilemişti Martha'yı, ama evliliğin fiziksel yanı daha en başından büyük bir düş kırıklığıydı... *"Koyunlarla bu kadar çok vakit geçirmesinden kaynaklanıyor, sanki dişi bir koyunla çiftleşir gibi, hemen bir gir çık,"* Martha'nın ne kadar zevk aldığını düşünmek filan yok yani... Buradaki esas kelime düşünmek, çünkü insan seksini hayvan seksinden ayıran şey kesinlikle bizlerin bu konuda düşünebiliyor oluşumuz, zaten bu yüzden bundan zevk alıyor ve diğerinin aldığı zevkten zevk alıyoruz... Sokakta çiftleşen iki köpeği izleyin bir ya da bir kafesteki

iki maymunu ya da dişisine karşı vazifesini yerine getiren bir koyunu, erkekler biraz rahatlama elde ediyorlar belki, sanki kaşınmakta olan bir yerini kaşımış gibi, sanki sıçmış ya da işemiş gibi, ama akla gelen kelime zevk değil, hele ki dişiler böyle duruma zoraki katlanırmış gibi bir haldeyken... Dişi hayvanlar orgazm oluyorlar mıdır acaba? Şüpheliyim, Zooloji'den birine sormak lazım, ama bahse girerim kadın orgazmı *Homo sapiens* icadıdır... daha doğrusu *Mulier sapiens*...* ve bizler, kadınlar daha büyük olanlarınkini tercih ettikleri için doğal seleksiyon yoluyla maymunlarınkinden daha büyük penisler geliştirdik... Gerçi bu açıdan Tom'un bir sorunu yoktu, onu yamaçta işerken görmüştüm çünkü, teçhizat yerindeydi ama bunu bir kadına zevk vermek için nasıl kullanacağını bilmiyordu işte... Martha bana bunu öğretmişti, sonradan, güzel vakit geçirmelerini sağladığım o bir dolu kadın kime teşekkür etmeleri gerektiğini bilmiyorlardı gerçi ama ben ona sonsuz müteşekkirim... Hiç de suiistimal denemez buna, eğer beni kullanıyor olsaydı, daha penisimi eline alır almaz her bi yanına boşaldığımda sinirlenirdi, ama o gülmüştü sadece ve *"Üzülme tatlım,"* diyerek, ben tekrar sertleşinceye kadar okşayıp sıvazlamıştı beni... Ziyaretimin sonunda artık aletimi, içimden fizik formülleri okumak suretiyle boşalmayı önleyerek, on beş dakika kadar tutabiliyordum içinde... Bu arada, eğer dişi orgazmını keşfetmiş şehvetli bir şempanze türü varsa bile, bahse girerim bunlar boşalma hadisesini, bile bile, dişinin zevk alma süresini uzatmak için ertelemiyorlardır... Martha bu eylemden öyle çok zevk almıştı ki sonunda gözlerinden sevinç gözyaşları dökülmüştü hep... Düşünüyorum da, belki de Martha ile bu ilk deneyimimden dolayı genç kızlardansa olgun kadınları becermeyi daha çok seviyorumdur... Sana o kadar minnettar kalıyorlar ki kendinle gurur duyuyorsun... ve fizyolojik olarak da daha fazla orgazm kapasitesine sahipler... Bunu Tom'un puba gittiği akşamlarda altı yedi kez daha yaptık... Tepenin yamacını aşıp da kamyonetinin sesi solduğu anda biz de yukarı çıkıyorduk... Ama bir akşam korktuğum başıma geldi, puba giderken kamyoneti yolda bozulunca, Tom oto yardıma telefon etmek için yürüyerek eve döndü ve biz benim yatakta işi pişirmişken bahçe kapısının gıcırtısını duyduk, ahh ucu ucuna yırttıydık, Martha tam zamanında kıyafetlerini üzerine geçirmiş ve bana da yatakta kalmamı ve kendimi iyi hissetmiyormuş gibi yapmamı söylemişti... Bu olaydan sonra bir daha yapmaya kalkışamayacak kadar çok korkmuştuk, en

* Kadın, eş, anne. (ç.n)

azından ben yani... Bizi *in flagrante** yakalasaydı Tom'un beni döveceğinden fazla şüphem yoktu ve rezil olmuş bir şekilde eve gönderilip aileme itiraf etmek zorunda kalışım, ki bu daha beterdi, gözümün önüne geliyordu hep... Tatil bittikten sonra okuldaki en yakın arkadaşıma her şeyi anlattım, ama o bana inanmamış, hepsini uyduruyorum sanmıştı, *"Hadi be atma Messenger,"* demişti. Uzatmamıştım ben de, hatta bi şekilde rahatlamıştım... Aslında bunu anlatmakla Martha'yı ve tabii Tom'u da satmış oluyordum, gel gör ki birine anlatmam şarttı, yaşadığım şeyleri içimde tutmam mümkün değildi, ama inanmaması benim de işime gelmişti sonuçta çünkü böylelikle hikâyenin dönüp dolaşıp ailemin kulağına gitme ihtimali de kalmıyordu... ya da aile doktorumuzun. Beni ağırladıkları için Tom ve Martha'ya bir teşekkür mektubu gönderdim ve birkaç sene birbirimize Noel kartları gönderdik, ama sonra irtibatımız koptu ve her ikisini de bir daha görmedim, ya da haber almadım... Hay Allah ona çeyrek var [*kayıt durur*].

73 MART PAZARTESİ. Bütün dünü ve bugünün çoğunu öğrencilerin yazmakta oldukları şeyleri, yani bu yılki esas projelerini okuyarak geçirdim, bu romanlara (ya da iki kişinin yaptığı gibi toplu kısa hikâyelere) geçen sömestr Russell Marsden'ın gözetiminde başlamışlardı, ya da zaten yazmakta oldukları şeyleri buraya taşımışlardı. Beni cidden yoruyor bu iş. Kötü yazdıklarından değil ama –aksine, yetenek ortalaması bayağı yüksek– sadece okuyacağım şeyin çok olmasından kaynaklanıyor bu, hepsini bir anda idrak edemeyecek kadar çok. Her yeni dosya açışımda karşıma yepyeni bir hayal dünyası çıkıyor, isimleri ezberlenmesi gereken koskoca yeni bir karakter grubu, düzenlenmesi gereken akrabalık ilişkileri ve yakınlıklar, dikkat edilmesi gereken zaman ve mevsimler, betimlenecek fiziksel özellikler, çıkarılacak olan sebep sonuç bağlantıları...

Rachel McNulty'ninki, Armagh ilçesindeki bir mandıra çiftliğinde ilk defa âdet gören bir kızın yaşadıklarının aktarıldığı kasvetli bir anlatı; Simon Bellamy'ninki, Soho'da moda dergisi çıkartan bir grup gencin usta bir satirik komedisi; Robert Drayton'unki, çılgın bir diktatör tarafından yönetilen hayali bir Afrika ülkesinde idam cezasına

* Suç üstü, iş üstündeyken. (ç.n)

çarptırılmış bir mahkûmun infaz arifesindeki bir anı monoloğu, Frieda Sinclair'inki, Inverness'dan Ibiza'ya kadar uzanan kulüplerde dans eden, içki içen, düzüşen ve kusan genç kadınların cesur hikâyeleri; Gilbert Baverstock'unki, çalıştığı ofisteki bir kıza âşık olan ve Los Angeles'ta yaşayan gözde ve kıyak bir senaristmiş gibi yapıp onunla e-posta vasıtasıyla iletişime geçen patolojik boyutlarda utangaç bir sigortacının anlatıldığı bir roman; Thomas Vaughan'ınki, on dokuncu yüzyılda Rhondda Vadisi'ndeki maden ocağındaki grevle ilgili, ayakları yere basan, tarihi bir roman; Chuck Romero'nunki, bekâretini yitiren ve kendine Rhode Island, Providence'de (Chuck'un geldiği yer) bir iş bulan genç bir adamı konu alan bir *bildungsroman;** Farat Khan'ınki, Leicester'da (Farat'ın geldiği yer) yaşayan Asyalı topluluklarda görülen kültürel ve kuşaklar arası çatışmanın anlatıldığı birbiriyle bağlantılı kısa hikâyeler; Saul Goldman'ınki, tırnaklarıyla kazıyarak bulunduğu yere gelmiş bir Yahudi işadamıyla, onun eşcinsel sanatçı oğlu arasında geçen Oedipus etkileri gözlemlenen bir diyalog; Franny Smith'inki, gerek komik, gerekse dehşet verici birçok bakış açısından yansıtılan berbat bir Liverpool okulu portresi ve Aurora da Silvas'ınki de, bir Yunan adasında sado-mazoşizm, piercing, tantrik seks ve kafa yapıcı maddelerin kullanımıyla ilgili kurslar düzenleyen bir New Age enstitüsünü konu alan tuhaf bir fabulasyon. Her biri de ayrı ayrı on bir tane kurmaca dünya yani. On iki olması gerekiyordu aslında, ama Sandra Pickering dosyasını teslim etmedi daha. Aman kalsın, on bir şimdilik yeter de artar bile. Daha şimdiden kafam karman çorman oldu, öğrencileri tek tek gördüğümde, böyle karakterlerin adını yanlış söyleyip, olay örgülerini karıştırarak filan çok fena pot kıracağımdan korkuyorum.

Hiç de doğal bir okuma şekli değil tabii ki, bir bitmemiş hikâyeden diğerine atlamak, ama bu beni kültürümüzdeki bereketli kurgu üretimi üzerine kafa yormaya sevk etti biraz. Üretim fazlası olabilir mi bu acaba? Bir roman dağı –tıpkı AET'nin tereyağ dağları ve süt gölleri gibi artık romanlardan kurulu bir dağ– oluşturma tehlikesi altında mıyız yoksa? Ralph Messenger'ın o tatsız lafı geliyor aklıma, *"Artık dünyanın daha fazla romancıya ihtiyacı var mı, o da tartışılır tabii."* Bu konuda onun ne düşündüğü belli tabii.

Ama tabii şu da bir gerçek ki, insanların anlatmaya yönelik temel

* Alm. Kahramanın psikolojik ve ahlâki gelişiminin yansıtıldığı eğitici roman türü. (ç.n)

bir ihtiyaçları vardır: Yaşadıklarımızdan bir anlam çıkarmamıza yarayan en esaslı araçlardan biri de budur çünkü – hep buydu, tarihin en eski dönemlerine gidecek olursak yani. Ama yani, kendi kendime soruyorum da, bu böyle ardı arkası gelmeyen *yeni hikâyeler* oluşturulmasını gerçekten gerektirir mi? Romanın ortaya çıkmasından önce hikâyeyi anlatanın üzerinde böyle bir baskı yoktu – bilinen eski hikâyeleri anlatır dururlardı, yok Truva meselesi, yok Roma meselesi, yok İngiltere... tabii zaman ve tarzlar değiştikçe onlar da bunlara yeni bir şekil vermeye başladılar. Gelgelelim son üç yüzyıldır yazarlardan *her defasında* yeni bir hikâye oluşturmaları bekleniyor. Bütünüyle yeni olacak diye bir şey yok tabii –sonuçta konu sayısının ne kadar sınırlı olduğuna sık sık değinilmiştir zaten– ama konu her seferinde yeni bir grup karakterle can bulmalı ve yeni bir dizi olayla ortaya konmalıdır. Yeryüzünde şimdiye kadar yaşamış milyarlarca gerçek insanı hesaba katınca, ki her birinin bizim asla öğrenmeye vaktimizin yetmeyeceği kendine ait bir hikâyesi vardır, bütün bu fazladan uydurma hayatları icat etmek için zahmete girmemiz biraz sıradışı ve abuk gözüküyor. Ciddi ciddi bir zahmettir bu. Gerçek hayatta basitçe "verilmiş" olan şeylere, hayali bir şey yazarken *karar verilmesi* gerekir. Gerçekler, sahte-gerçeklerle ifade edilmelidir, yani büyük zahmetlerle icat edilip, özenli bir şekilde anlatılan şeylerle. Okuyucu hikâyeni takip edebilmek için bu gerçekleri kayıt edip aklında tutmalıdır, ama neredeyse kitap biter bitmez onlar da silinir gider, ki yeni bir hikâye için yer açılsın. Çok geçmeden okuyucunun hafızasında duruma göre, bir iki isim, karakterlerle ilgili belli belirsiz birkaç izlenim, konunun kabaca bir özeti ve genel bir eğlenmişlik ya da eğlenmemişlik hissi dışında bir şey kalmaz geriye. Hayatım boyunca ne kadar çok kitap okuduğum, ama çoğuna dair aklımda ne kadar az şey kaldığını düşünmek korkunç bir şey. Bu pırıl pırıl genç çocukları, kendi artıklarını bu unutulmuş sahte-hayatlar çöp yığınının üzerine eklemeleri için yüreklendirmeli miyim gerçekten? Yoksa Ralph Messenger'ın Bilişsel Bilim Merkezi'nde zihnin bilgisayar modellerini yaparak daha işe yarar bir şey mi yapmış olurlardı?

4 MART SALI. Bugün de mektup yok. Buraya geldiğimden beri Lucy'den mektup gelmedi, halbuki ona adresimi yazmıştım. Belki de daha geçmedi eline – arkadaşlarıyla Barrier Reef'e geziye gideceklerini söylemişti. Postaneye, gelen mektupları buraya yönlendirmelerini bildirmiştim, ama biri arada kaynadı herhalde. Muhtemelen mektubu,

Bloomfield Caddesi 58 No'da, girişteki paspasın üzerinde, civardaki dükkânların ilanları ve şampuan numuneleri gibi kiracıya gelen bilimum gereksiz posta yığınının altında beklemektedir. Kiracılarım eve yerleşmediler daha –sağlık sebeplerinden ötürü gelişleri gecikti– bu yüzden onlara da soramıyorum. Paul de kaç zamandır yazmadı, ama o zaten bu konuda hep ümitsiz bir vakaydı. Neyse, sonuçta o bir erkek. Evden bu kadar uzaktayken Lucy için endişeleniyorum ve gençleri anlatan bütün o romanları okumak da üzerine tuz biber oluyor yani. Hepsi baştan sona uyuşturucu kullanımı, rastgele cinsel ilişkiye girme ve sarhoşluk halleriyle dolu. Elbette onun erken yaşta hayatın gerçeklerine dair her tür şeyi, korunmayı filan yani öğrenmesini sağlamıştım, ama onun hâlâ bakire olup olmadığı konusunda hiçbir fikrim yok doğrusu. Bu iyi bir şey mi yoksa kötü mü? Carrie cumartesi günü, Emily'nin erkek arkadaşıyla yattığını ve kendisine de her türlü şeyi anlattığını söyledi, ki sanırım bu da aralarında son derece takdire değer bir karşılıklı güven olduğunu gösteriyor, ama benim içimde bir şey, çocuğun anne babasıyla arasında böylesi bir samimiyet kurmasına hep karşı koymuştur.

5 MART ÇARŞAMBA. Pazartesi günkü kapanış sorusuna cevap veriyorum: Koca bir "Hayır."

Bugün kampusun içindeki kitapçıda Ralph Messenger'a rastladım ve Lucy hakkında biraz endişendiğimden bahsettim. "E-postan yok mu senin?" diye sordu ve ben de olmadığını itiraf etmek zorunda kaldım, ama zaten Lucy'nin de bilgisayarı yok. "Eminim erişimi vardır ama," dedi Ralph, muhtemelen haklıdır, Lucy bir ofiste çalışıyor çünkü. "Bence sen de bir tane edinmelisin," dedi. Galiba yapmak lazım.

Lucy'den bahsedince, Ralph'ın Alman yüksek lisans öğrencisinin anne sevgisi konulu projesi aklıma geldi ve o da bunu görmem için beni yine Merkez'e davet etti. Müthiş bir çöküştü yani: Şatafatlı bir bilgisayar oyunundan farklı bir şey değildi sonuçta, gerçekten. Ekranda anneyi temsil eden kadın şeklinde bir ikon vardı ve üç tane daha küçük ikon da çocuklarını temsil ediyordu, her biri de beslenmeyi, giydirilmeyi ve ilgilenilmeyi bekleyen bu çocuklar balık havuzuna düşmek, çaydanlıktaki suyla haşlanmak ya da evden kaçıp caddeye fırlamak gibi çeşitli tehlikelerle karşı karşıyalardı ve anne de sürekli dikkatini en acil olarak hangisine yöneltmesi gerektiğine karar vermek zorundaydı – acıkmış çocuk A'yı bekletip, çocuk B'yi yaklaşan otobüsün tekerlek-

lerinin altına girmekten kurtarıyordu *vb., vb.* Zavallı kadın birbiri ardına gelişen bu acil durumlarla baş edebilmek için sürekli koşturur vaziyetteydi. Öğrenci Birliği'ndeki atari salonunda oynanan video oyunlarını hatırladım. Annelik hissiyatına bu kadar uzak bir şey daha hayal etmek zordur yani. Ne yazık ki yüksek sesle gülüverdim. Carl bozulmuş, Ralph da hafiften sinirlenmiş bir şekilde bana baktılar. Ralph bunun yalnızca deneysel bir model olduğunu, ayrıca da daha oluşumunun çok erken bir safhasında olduğunu söyledi.

Ralph yanından ayrılırken bana Stow Ormanı yakınlarındaki, daha doğrusu içindeki kır evlerine nasıl gidileceğini tarif etti ve "Gelirken mayonu getir. Sıcak su havuzumuz var," dedi. Sanırım California'da açık havada olan şu büyük jakuzilerden bu da. Mart başında Gloucestershire epeyce soğuk olmalı ama, mutlaka öyledir yani.

"Yarasa Olmak Nasıl Bir Şeydir?" egzersizine çok iyi cevaplar alınca Yaratıcı Yazarlık dersine, ya da en azından bunu öğretişime olan inancım bayağı bir perçinlenmiş oldu. Daha biraz önce dün teslim edilen o ödevlere baktım ve aralarında biraz ağzı bozuk olmakla birlikte harika parodiler ve uyarlamalar olduğunu gördüm. En iyileri Simon Bellamy, Frieda Sinclair, Aurora da Silva ve Gilbert Baverstock'unkiler. Bunların fotokopisini çekip Ralph Messenger'a göndereceğim.

6 MART PERŞEMBE. Kiracıların Bloomfield Caddesi'ne vardılar ve bütün gün evle ilgili bir şeyler sormak için zırt pırt telefon edip durdular bana. Kaloriferin ayar saati nerede? "Çöp"ü ne yapacağız? Çamaşır makinesinin kullanım kılavuzu nerede? (Cevap: Kayboldu.) Salondaki gazlı şömine nasıl yanıyor? (Cevap: Tutuşturacak bir şeyle, otomatik kıvılcım bozuldu.) Mutfaktaki o çok küçük "buzdolabı"nın dışında başka buzdolabı var mı? (Cevap: Ne yazık ki yok.) Falan filan. Sanırım daha geniş kapsamlı talimatlar yazmalıydım onlara. Tatlı tiplere benziyorlar, Profesör Otto Weismuller ve karısı Hazel, ama İngiliz mizah anlayışına biraz uzaklar. Profesör Weismuller'a aşağı kattaki tuvaletin sifonundan bahsederken, "Sakın yılmayın" ve "Hayırı cevap olarak kabul etmeyin," dediğimde benim ona tesisatçı bulmamı söylediğimi sandı.

Yine de iyi bir haber çıktı: Avustralya'dan iki tane mektup varmış ve en yakın zamanda bunları bana göndereceklermiş.

7 MART CUMA. Bugün gazetede kırk üç yaşındaki Fransız gazeteci, yazar ve *Elle* dergisinin editörü Jean-Dominique Bauby hakkında uzun bir yazı vardı, adam felç gibi bir şey geçirmiş ve "kilitlenme sendromu" diye adlandırılan bir hale düşmüştü, yani bilinci yerindeydi ama kaslarını oynatamıyordu – biri dışında, sol gözkapağı ve o bunu iletişim kurmak ve –hayret verici ama– deneyimlerini anlatan bir kitabı dikte ettirmek için kullanmıştı. Bir arkadaşıyla beraber, tek gözünü kırparak, bir nevi semafor alfabesi ile ifade etme ve böylece kelimeler ve cümleler oluşturabilme sistemini geliştirmiş. İnanılmaz derecede zahmetli ve zaman alıcı bir şeydi, ama işe yaramıştı. Kitap daha yeni piyasaya çıkmıştı ve televizyonda da onunla ilgili bayağı ilgi gören bir belgesel vardı. Şaşacak bir şey yok. Cidden ilginç bir hikâye, gazete haberi olarak bile öyle yani, hem trajik, hem de teşvik edici.

Bir bakıma bu bir insanın başına gelebilecek en berbat şey sanki – kendi bedeninizin içine kitlenmiş, tamamen âciz bir halde, ne konuşabiliyor ne de mimik yapabiliyorsunuz ve başınızı öne ya da yana sallayamıyorsunuz bile. Anlaşılan adam dört hafta komada kalmış ve bilincinin yerine geldiğini hastane personeli epey bir sonra fark etmiş. Bitkisel hayatta diye onu gözden çıkarmışlarmış. Diri diri gömülmek gibi bir şeydir herhalde bu da, mezarınızın tepesinde insanların gezindiğini duyarsınız, ne var ki dikkatlerini çekemezsiniz bir türlü. Jean-Dominique Bauby bunu bir dalış çanı içinde olmaya benzetiyor. Kitabının adı da *Kelebek ve Dalgıç Giysisi**. Kelebek, dalış çanının içinde kanatlarını çırpan ve dışarı çıkamayan düşünceleri oluyor – ta ki gözkapağı kodlamasını icat edinceye kadar. İşte hikâyenin teşvik edici yönü de bu: Başına gelen bu talihsizlikle baş edebilmek için sonunda bir yol bulması. İnsan ruhunun gücünün ve direncinin muazzam bir kanıtı bu ve susturulmanın da reddi.

Tabii zavallı Martin'i düşünmeden edemiyorum, onun yaşadığı o beyin kanaması da bu Fransız adamın yaşadığı felce oldukça benzer bir şeydi sonuçta ve belki de aynı etkiyi yaratacaktı. Aslında... belki de hastanede Martin'i görmeme izin verdiklerinde o daha ölmemişti ve kilitlenme sendromu yaşıyordu gibi korkunç bir düşünceye kapıldım, ama tabii çok saçma bir şey bu, o ölmüştü, kalbi durmuş ve nefes almıyordu. Keşke diğer türlü olsaydı diyemiyorum ama, Bauby'nin du-

* *Le Scaphandre et le Papillon.* [*Kelebek ve Dalgıç Giysisi,* çev.: Burçin Gerçek, Arion Yayınevi, 1997] (y.h.n.)

rumundaki birine bakmakla baş edemezdim herhalde. Bencillik belki, ama doğrusu bu.

8 MART CUMARTESİ. Londra'dan gelirken, buradaki Spor Merkezi'nin havuzuna girerim belki diye (henüz gerçekleştirilememiş da olsa iyi bir karar) yanımda mayomu da getirmiştim, ama bu sabah mayomu ortaya çıkarıp da baktığımda çok eski yüzlü ve solmuş olduğunu gördüm ve yeni bir tane almak için Gloucester'a gittim. Cheltenham değil de Gloucester'ı tercih ettim, çünkü abuk bir rastlantı eseri ya dükkânda Carrie'ye rastlarsam ve sırf sıcak su havuzlarında iyi bir görüntü sergilemek uğruna yeni bir mayo aldığım açığa çıkarsa diye aptalca bir korkum vardı.

Bu da ne kaygı verici bir iştir, bir kadın için, mayo almak, özellikle de yaş ilerledikçe. Hiçbir kayafet bedeninizin gitgide artan o kusurlarını bu kadar zalimce ortaya koyamaz. Soyunma kabinindeki açılı aynalarda kendime bakıp da, iki dizimin arkasından yayılan ve adeta eski bir porselendeki ince hatlı çatlaklar ya da bir Mavi Danimarka peynirindeki çizgiler gibi duran o çivit mavisi damar ağını görünce dehşete düştüm.

Epey bir aradıktan sonra üzerimde iyi durdu gibi gelen, yüzücü mayosu stili düz siyah bir mayo buldum, ama hijyen sebebiyle mağaza görevlisinin haklı olarak rica ettiği üzere bunu külotumun üzerine giymiştim ve bunu evde, altımda çamaşır olmadan tekrar giydiğimde bir de baktım ki kasık bölgesinden asma bıyığı şeklinde bereketli pubik tüyler fışkırıyor. Şimdi tıraş etmek lazım onları tabii. Off ne sıkıcı. Gösteriş merakımın cezasını çekiyorum.

Seferimin bir faydalı yanı oldu ama, ilk defa Gloucester Katedrali'ni görmüş oldum. Öyle çok büyük değil ama güzel bir şekilde orantılanmış, yumuşak Cotswold taşından inşa edilmiş ve kare şeklindeki sıradışı dikey kulesinin en tepesini korkuluk gibi saran ince iş taş süslemeleri var. Revakları çok zarif – *Turist Rehberi*'nde dediğine göre ülkenin en iyilerinden ve ben de onaylıyorum kesinlikle. II. Edward burada gömülüymüş. Onun hakkında tüm bildiğim Marlowe'un oyunlarından, güvenilir olmayabilir yani, ama bu onun, sırf tarih kitabındaki bir isim değil, bir zamanlar yaşamış, etten kemikten gerçek bir insan gibi görünmesini sağlıyor. Yedi yüzyıl önce yaşamış birinin kalıntılarının yanında durmak ve onun kim olduğunu bilmek bana çok harika geldi.

Eğer Ralph Messenger haklıysa, ölü bedenindeki atomlar yok edilemezmiş. Ama onun kimliğini koruyan ve aramızda bir bağlantı oluşturan şey benim zihnim.

Eski koridorların aşınmış yollarında, aralıklara geldikçe güzel pirinçleri ve oyma heykelleri incelemek amacıyla dura dura ilerlerken, aklıma başka bir edebi çağrışım geldi. *Altın Kâse*'de Charlotte ve Prens, bir kır evindeki davetten Londra'ya dönüşlerini bu katedrali görme bahanesiyle geciktirerek, yasak ilişkilerine Gloucester'da başlıyorlardı – II. Edward'ın mezarına da bir gönderme vardır eminim. Döndüklerinde eşlerine anlatacakları hikâyenin duruma uygun bir makullük göstermesi amacıyla gerçekten ziyaret etmişler miydi acaba orayı, yoksa bu çalınmış anın her dakikasını Charlotte'un seçtiği o handaki odalarında mı geçirmişlerdi? Kontrol etmek için romanım yok elimde. Neyse, muhtemelen James de söylememiştir bunu zaten.

Sonra tam Katedral'in oradaki köşebaşında, Cosy Pew Café'de, rehberdeki her bir kelimenin içine düşmüş bir halde öğle yemeği yedim, yanımda okuyacak başka bir şey yoktu zira. Umutsuz bir şekilde acaba dedim içimden, beni bekleyen, bu kız kurusuvari gelecek mi yoksa: Katedral katedral gezip, şirin ama yapay restoran masalarında okumak yani. Belki de yeni bir mayo almak böylesi bir kaderi reddetmenin içgüdüsel bir şeklidir. Her halü kârda, şikâyet etmeden tüylerimi tıraş edeyim en iyisi artık.

Serbest-Kuyruklu Bir Yarasa Olmak Nasıl Bir Şeydir?
Yazan M*rt*n Am*s

8 Gün boyu bir dolu yere takılırız. Mağaralara, yarıklara, çatı altlarına, içlerine, yani karanlık ve sıcak olan her yere takılırız. En favori yerimiz mağaralardır. Tavandan sarkar ve yere sıçarız, ancak sanki yerden sarkıp tavana sıçarmış gibi bir görüntü oluştururuz, çünkü baş aşağı dururuz. Baş aşağı dururken sıçmak ciddi zanaattır. Bok ayrışırken ısı üretir ve tabii koku da.

Hava kararlığında yiyecek için dışarı çıkarız, en çok da böcek yeriz. Daha havadayken çabucak mideye indiririz onları, radar teçhizatımızla tabii. *Biip, biip, biip, biip, biipbiipbiipbiip VIN!* Harika bir şeydir bu. Öyle kör kör uçarken, bir saniyede iki minik böceği götürebilirim. Tom Cruise çatlasın orta yerinden.

Sonra tekrar mağaraya dönüp yerlere sıçarız. Ayrıca, taşıdığımız ağırlığı hafifletmek için uçarken de sıçarız. Hayattaki temel meşguliyetlerimizden biri sıçmaktır diyebiliriz yani. Böcek yemek ve sıçmak.

Doğruyu söylemek gerekirse, seksle bu kadar işimiz yoktur. Yılda sadece altı kere düzüşürüz – bütün koloni aynı anda kızışır. Düşünün artık: binlerce tip o on iki ayın düzüşmesini, boktan bir altı haftanın içine sığdırmak için mağaranın içinde kafayı yemiş bir halde dolanıp durur. Ciddi ciddi sağlığınızı bozabilirsiniz yani.

Kadınlar sadece tek bir şeyle ilgilidir: sperminiz. Hamile kalmak istedikleri vakte kadar bunu içlerinde saklamak gibi bir çeşit jinekolojik hileleri var. Sonra hepsi de çocukları doğurmak için sıcak bir alana, çocuk yuvası görevi görecek bir mağaraya çekilirler. İçeri yalnızca kadınlar ve çocuklar girebilir. Erkekler mağarasına gelince, biz de oraya buraya takılır, pençe işleri ile idare ederiz.

Kadınlar yeni doğan bebeklere doğru dürüst baksalardı bir diyeceğim yoktu. Ama yiyecek için dışarı çıktıklarında çocukları oyun grubunda, başlarında bir gözeten olmaksızın yalnız bırakıyorlar, veletler de bütün o yarasa bokları, böcek ölüleri ve meyve kabuklarıyla dolu yerlerde yuvarlanıp birbirleriyle kavga ediyorlar. Ya da onları duvara ve tavana asılı halde sıraya diziyorlar ve bazen o zavallı küçük salaklar tüneklerinden aşağıya, betona düşüyorlar, veya radarlarının ayarı daha doğru düzgün olmadan uçmaya çalışıyorlar, haliyle duvara ve birbirlerine çarparak bir dolu kaza geçiriyorlar. Küçük yaşta ölüm oranımız tam bir yüzkarasıdır yani.

Ancak, çocukluk dönemini geçebilirseniz hayatta kalma şansı hiç fena değildir. On sene filan yaşayabilirsiniz. Ben dokuz buçuk yaşındayım.

Bir Vampir Yarasa Olmak Nasıl Bir Şeydir?

Yazan Irv*ne W*lsh*

Eski mağaraya nerdeyse aynı vakitte döndüydük, Gamps ve ben yani, tam güneş doğar iken. Scotty çoktan döndüydü, efkârlı bir hal ile tavandan sarkıyordu. Ben o günkü dozumu, bacakları aynen kalın tüylü gelen bir halının parçasıymış gibi duran bi Highland öküzünden sağladıydım, Gamps ise boğazı bi tilki tarafından limelenmiş bi koyun bul-

* İskoç yazar Irvine Welsh, bu kısımda kullanılan İskoç aksanıdır. (ç.n.)

duydu, ballı karı, ama Scotty hiçbir bok bulamadıydı.

"İneklerle dolu bi çayır vardı," dedi Scotty, "ama kancıklar ben daha dişlerimi geçiremeden uyanıp durdular hep." Hadi ben anladım tamam, ama Gamps ona inanmadı. "Kanından bana da birazcık versen ya Gamps," der Scotty. "O koyundan kim bilir kaç litre çekmişsindir."

"Siktir git başımdan Scotty," der Gamps. "Geçen gece hiç bi halt beceremeden döndüyümde, zırnığını bile vermediydin sen de bana."

"Söylediydim ya sana Gamps, veremedim, eve geldiyim vakit hepsi de çoktan hazmedildiydi."

"Pis yalancı," dedi Gamps. "Yok be, dün gece dışarı çıktıyına da hiç inanmam. Yan gelip oturmuş, eve kan getirelim diye bekliyordun burda di mi?"

"Bu doğru diil Gamps, bütün gece dışardaydım, sadecene şansım yaver gitmedi işte." Scotty bana döner. "Dannyboy," der, "Tanrı aşkına, bari sen kendininkinden veriver."

"Mümkün deyil Scotty," derim.

"Hadi be Dannyboy, çok çaresizim," der. "Bak bi dahaki sefere iki katını veririm sana."

Kanatları çökmüş bi halde her yanı titriyo ve sivri dişleri de yemek çubuğu gibi birbirine çatırdayıp duruyordu, bu yüzden herife acıdım ve on beş mililitre filan kanı ağzından içeri kustum. Hepsini yuttu ve bi oh çekerek yerdeki bi bok yığının tepesine çöktü. "Allah senden razı ola Dannyboy," der. "Hayatımı kurtardın."

"Senin tekniyinde ne terslik var ki Scotty?" derim. "O inekleri nerelerinden ısırmaya çalıştın?"

"Boyunlarından," der.

Gamps'a göz kırparak, "Bu olmaz işte," derim. "Kıçına gidecektin."

"Kıçına mı?" der Scotty hayretle.

"Yaa, hayvanın kürküynen koridor deliyinin arasındaki o hassas yumuşak etin olduğu küçük yuvarlağa" derim. "Sürünerekten öküzünün ardına yanaşacaksın ve dilinlen kıçını yalayacaksın, yalayan partneriymiş sanacak o da. Sonra yavaşçana dişlerini geçireceksin. Bayılır bu pislikler buna."

"Heh heh," diye güler Scotty. "Bu öküzlerde bir anormallik var o zaman."

"E öyle tabii," der Gamps. "Bütün bu pislikler bilir bunu. Hepsi de pozitif HIV'li zaten."

"*Nee?*" Scotty yeniden titremeye başladı. "Ne yani bu kanın hastalıklı mı olduğunu söylüyosun?" der.

"Neye ondan kurtulmak istedim sanıyorsun ki sanki?" derim.

"Seni adi herif! Beni öldüreceksin!" diye bağırdı ve püskürtüp kusmaya çalıştı ve pençelerini boğazına geçirip kanı çıkarmaya gayret etti. Gamps ve ben gülmekten yerlere yıkıldık.

Nihayet Gamps, "Hay salak herif" der Scotty'ye. "Hadım edilmiş öküzler nasıl ibne olabilirler ki?"

Yarasa Olmak Nasıl Bir Şeydir?

Yazan S*lm*n lmn R*shd**

Efendim bu nasıl bir sorudur ki? Kusura bakmayın ama, bunu ben *size* sorsam, "İnsan olmak nasıl bir şeydir?" ne diyecektiniz? Şüphesiz şöyle cevap verecektiniz: "Bu tamamen nasıl bir insan olduğunuza bağlı." Hangi ırk, hangi renk, hangi sınıf, hangi kast ve hayattaki hangi konum? Aynı şey yarasalar için de geçerlidir. Bir sürü çeşidimiz vardır bizim. Kısa kuyruklular var, uzun kuyruklular var, serbest-kuyruklu yarasaların bir dolu türü var, beyaz yakalı yarasa, soluk benizli yarasa, Yeni dünya yarasası, uzunyüzlü yarasa, basıkburunlu yarasa, Eski dünya yaprakburunlu yarasası, farekuyruklu yarasa, nalburunlu yarasa, buldog yarasa, büyükkulaklı yarasa, gri yarasa, geniş kanatlı yarasa, uzunayaklı yarasa, bıyıklı Dobson yarasası ve yaygın yarasa bunların bazıları. Her birimizin kendine özgü alışkanlıkları ve ortamları vardır.

Bana gelince, ben bir tapınak yarasasıyım. Bengal Körfezi'nde Konarak'ta, Surya Deula Tapınağı'nda yaşayan bir koloniye dahilim. Nasıl olup da bu koca Air India jet uçağının birinci sınıf bölümündeki tuvaletinin içinde bulunan elbise askısında asılı durduğum uzun bir hikâye ve bu hikâyenin içinde bir turistin kamera çantası, ordan oraya gezinen bir uyku ilacı ve bir de havaalanındaki bozuk bir X-ışını makinesi var. Geçen çarşamba akşamı bu kamera çantası, Surya Deula'nın oymalı sütunlarından birinin kaidesinin üzerinde, içi boş bir şekilde açık unutulmuştu, biz tapınak yarasalarının, kuytu köşelerden ve dökülmüş kumtaşlarının aralarındaki yarıklardan çıkıp, enfes tatarcık böcekleri, çıtır çıtır sivrisinekler, sulu sulu meyve böcekleri ve diğer entomolojik lezzetler bulmak amacıyla o ılık kadife gibi havayı kolaçan ettiğimiz oldukça karanlık bir saatti yani... Yarasaların Akşam Sefası

saati de diyebilirsiniz buna. Gel gör ki, bana hiçbir saat sefa değil. Bir tapınak yarasası olmak nasıl bir şeydir? Benim gördüğüm kadarıyla, lisanımın kusuruna bakmayın efendim ama, bu Allahın cezası boktan bir şeydir.

Arkadaşlarım varlıklarından son derece memnunlar aslında, çünkü yarasa olduklarını *bilmiyorlar*. Fark ettiğiniz üzere, ben konuşma becerisine sahibim, oysa ki kardeşlerim sadece ciyaklama becerisine. Dahası, benim hafızam var, ama onların yok. Onlar bir önceki enkarnasyonlarında kadın ve erkek olduklarını ve işte bu hayatlarında işledikleri günahlardan dolayı büyük zincirin bu seviyesine gönderildiklerini de bilmiyorlar. Ama ben yanlışlıkla, artık yanlış bir sinyalden midir, ya da bu ruh göçü sırasındaki bir kaymadan mıdır bilemeyeceğim, şahsıma bilinç verilerek lanetlendim, bir yarasanın bedeninde insan zihni, cezamı milyon kat fazla çekiyorum.

Yaygın inanışın aksine efendim, yarasalar tamamen kör değildir, geceyi gündüzden ayırt edebiliyor ve belli belirsiz nesnelerin şekillerini görebiliyoruz, ama dünyanın onca şekil ve renginin detayları bizler için kapalı bir kutu. Bu yüzden bu tuvaletin içini sadece hafızamı zorlayarak "görebiliyorum": pırıl pırıl alüminyum bir lavabo, üzerinde renkli şişelerde sunulmuş tıraş losyonları ve *eau de Cologne*'in yansıdığı hafifçe aydınlatılmış bir ayna, ince düşüncelilikle kıçınızı elalemin kullandığı klozetten koruma amacıyla temin edilmiş olan at nalı şeklinde ince kâğıt örtüler – belki siz de şimdi bu rahatlıktan faydalanmaktasınız. Aman istirham ederim efendim, lütfen kendinizi huzursuz etmeyiniz, utanılacak hiçbir şey yok – sizin o çıplak dizleriniz, benim bu kısıtlı görüşümle belli belirsiz bir bulanıklıktan ibaret sadece... Bu küçük bölmenin içini en ince detayına kadar tasvir edebiliyorum, çünkü bu ışıltılı aletlerde ben de bir zamanlar epey bir uçtuydum. Bollywood ile Hollywood arasında epey bir mekik dokuyan bir film yapımcısı olarak, Kalantor Sınıfın süngerli pahalı koltuklarına yayılıp, bana şampanya, havyar ve sıcak mendiller sunan güler yüzlü, çevik kalçalı sarili hosteslerin ilgisine maruz kaldıydım. Bu genç bayanların en hoş ve saf olanlarını indikten sonra serbest saatlerinde buluşmaya kafalıyordum, onlara yakında çekilecek olan yapımlarında rol vermeyi vaat ediyordum, ama tabii bunların *Asyalı Bebekler-Seks Köleleri, Vindaloo Şeftalisi* ve *Hint Pilavı* gibi adları olduğunu söylemiyordum. Evet. Ben Hint pazarına yönelik porno filmler çeken bir yapımcıydım – Simla Pinks restoranlarındaki erkek gecelerine, mesai sonrası eğlencesi diye

Bombay'daki işadamlarına ve video kiralayıp izlesinler diye mutsuz, doyumsuz bekârlara... Hemen söyleyeyim ama, öyle çok fena sahneler yoktu, doruğa ulaştıkları an ya da şiddet filan yoktu, sadece her iki tarafın da rızasıyla yapılan seks taklidi şeylerdi, biraz da mastürbasyon. Ama hiçbir şey müşterilerimi, iyi yetiştiği belli olan Hintli bir kızın kendini bu şekilde rezil etmesi kadar kolay heyecanlandırmazdı. Doğruyu söylemek gerekirse, *beni* de hiçbir şey bundan daha kolay bir şekilde heyecanlandırmazdı (ben de aktif katılımı olan bir yapımcıydım sonuçta). Ne yazık ki pohpohlayıp rüşvet vererek ve bir dolu dalavere çevirerek birçok genç kızı bu utanç dolu hayata çekmişimdir. Şimdi de bunun cezasını çekiyorum işte... Surya Deula'ya gitmişsinizdir belki? Evet mi? Heykelleri hatırlıyor musunuz? Evet, onların müthiş olduğunu söylemişlerdi bana. Maalesef bir önceki hayatımda buraya gitmeyi atlamıştım. Benim beğenilerimde ve altyapımda bir insan için, dünyadaki erotik heykellerin en muhteşem abidesinin önünde bir yarasa görüşüyle durmanın nasıl bir hüsran olduğunu herhalde tahmin edersiniz.

Kör Bir Yarasa Olmak Nasıl Bir Şeydir?
Yazan S*m**l B*ck*tt

Nerede? Ne zaman? Neden? Ciyaak. Karanlıktayım. Hep karanlıktayım. Hep değil aslında. Bir zamanlar ışığın veya karanlığın gölgelerinin olduğu dönemler vardı. Ciyaak. Mağaranın ağzından belirsiz bir aydınlık gelirdi. O solduğunda anlardım ki, biraz sonra diğerleriyle birlikte o alacakaranlıkta uçuşarak mağaradan ayrılma vakti gelecek. Ciyaak. Artık hep karanlık, aynı derecede karanlık. Bu anların herhangi birinde kafamın dışı da içi kadar karanlık mı hiç bilmiyorum. Tüm bildiğim, ki bilmek de doğru kelime mi acaba, değil sanırım, hiçbir şey göremediğim. Hissedebiliyorum, duyabiliyorum koklayabiliyorum, ama göremiyorum. Ciyaak. Arka ayak pençelerimle tutunarak çıkıntıları hissedebiliyorum. Çığlıklarımın benden çıkıp geri geldiğini duyabiliyor ve onları bu duvarların etrafında çınlayarak dolanıp duran ve dinmek bilmeyen ciyaklamalardan ayırt edebiliyorum. Ciyaak. Amonyağın yerden yükselen ekşi kokusunu alabiliyorum, yani buna da yer denirse tabii. Galiba bir amonyak gölünün tepesinde asılıyım, ama yok yok değil, çünkü bağırsaklarını boşalttığımda hiç su sıçrama sesi duy-

madım, gölün yüzeyi benden çok uzak olunca, buna çarpan gübrenin sesi de gelmiyor tabii.

Ayaklarımdan sarkan tüylerden yanımda birinin olduğunu hissedebiliyorum. Erkeğin de ayağında tüyler var, ara ara benimkine değdiğini duyuyorum. Ciyaak. Erkek diyorum ama tabii dişi de olabilir, anlamanın bir yolu yok, yani pençelerimle katlı duran kanatlarını aralayıp, iki tane mi delik var, yoksa bir tane delik ve bir de çıkıntı mı diye ortaya çıkarmayı düşünmezsek tabii, ama bu tür bir davranış da yanlış anlaşılabilir. Ciyaak. Belirsizlik içinde kalmak daha iyi sanki. Belirsizlik hoş bir şey değildir, ama bazı durumlarda kesinlik daha beter olabilir. Kör olup olmadığımın belirsiz olmasını tercih ederdim, ama kesin emin olduğum tek şey bu, çünkü her zaman böyle aynı derecede karanlık değildi. Ciyaak. Bir zamanlar şekiller vardı, o şekillerin olduğundan eminim. Ciyaak. Daha az karanlık bir fonda karanlık şekiller. Küçükken annem ava çıkarken beni de kesesine koyup götürürdü. Ciyaak. Akşam karanlığında süzülüp böceklerin üzerine çullanırken onun meme başlarına yapışırdım, arasından, tepesinden, altından uçtuğu bütün o şekilleri hatırlıyorum şimdi. Artık şekil falan yok, sadece dokunuş, kokular ve sesler var. Şekilleri sonsuza dek kaybettim. Ne zaman? Neden? Nasıl? Ciyaak.

9 "Parodi olarak bayağı akıllıca olabilirler," der Ralph. "Aslında pek yargılayamıyorum, çünkü pek fazla çağdaş edebiyat okuduğum söylenemez. Zamanım yok. Ama–"

"Helen'in romanlarını okumalısın Messenger," der Carrie. "Çok iyiler."

"Eminim öyledir," der Ralph. "Umarım bir gün bu eksikliği telafi edebilirim."

"Bence etmesen daha iyi," der Helen. "Neyse, sözün yarım kaldı."

"Diyecektim ki, soruyu cevaplama girişimi açısından ümitsiz derecede antropomorfikler."

Simon "Antropo – o ne demek öyle?" diye sorar.

Mark, televizyondaki bilgi yarışmalarında, yarışmacıların soruyu cevaplama sırasını kapma için kullandıkları o vızıltılı aletler gibi bir ses çıkardı, "*Bzzzz!*" "İnsan olmayan varlıklara insanmış gibi davranmak."

"Çok iyi Polo," der Ralph. "Walt Disney filmlerindeki hayvanlar gibi yani Sock."

Carrie, "Soru neydi?" diye sorar.

"'Yarasa Olmak Nasıl Bir Şeydir?'" der Helen. "Bu felsefi bir makalenin başlığı aslında."

"Yaa evet, belli zaten," der Carrie.

"Bir başka filozof da şöyle bir yeni soru atmış ortaya: 'Termostat Olmak Nasıl Bir Şeydir?'" der Ralph.

Mark "Fena bir şey değildir, bir açık bir kapalı işte," der, kıkırdarlar.

"Bu iyiydi Polo," der Ralph.

Helen, "Herhalde dalga geçiyordu, bu filozof yani?" diye sorar.

"Hayır," der Ralph. "Gayet ciddiydi. Eğer bilinç, işlem halindeki bilgi ise, o zaman belki de bilgiyi işleme sokan her şey, ne kadar aciz durumda olursa olsun, bilinçli olarak tanımlanmalıdır. Bizim camiada buna pan-psişizm derler. Buradaki fikir, tıpkı kütle ve enerji, güçlü kuvvet ve zayıf kuvvet gibi bilincin de kainatın temel bir bileşeni oluşudur. Pek bana göre değil ama."

"Neden?" diye sorar Helen.

"İçinde transandantalizm kokuları var da ondan. Bu konuya kafa yoran tipler yavaş yavaş Uzakdoğu dinlerine kayar."

Derken Emily, içten bir merakla Helen'e, "Neden Messenger'ın kitaplarını okumasını istemiyorsun?" diye sorar.

Helen, soru karşısında hafiften bocalar. "Şeyy, insanlar kitaplarını okuduğunda, seni tanıdıklarından dolayı, okuma deneyimi zarar görme eğilimindedir. Özellikle de normalde hiç edebiyat okumuyorlarsa." Sonra Ralph'a döner. "Senin okumamana şaşırdım ama, bilinçle bu kadar ilgili biriyken hem de. Çoğu modern roman bununla ilgili çünkü."

"Aah, gençken okumuştum biraz ama," der Ralph. "*Ulysses*'ın ilk bölümleri müthiştir. Ama sonradan biçimsel oyunlar ve bulmacalarla bayağı bir dağılmış kafası."

"Peki ya Virginia Woolf?"

"Fazla efendi ve fazla şiirsel. Bütün karakterleri Virginia Woolf'a benziyor. Bence bu alanda Joyce'u geçen yok. Haklı değil miyim?"

"Büyük olasılıkla," der Helen. "Bu türden bilinç akışı romanlar oldukça demode artık."

Carrie, "Ben çıkıyorum, bu kadarı yetti," der.

Ralph, "Havuzdan mı yoksa bilinçten mi?" diye sorar.

"İkisinden de," der Carrie.

Bu konuşma Mesengerlar'ın kır evinin arka bahçesindeki sıcak su havuzunda gerçekleşmektedir. Evin arka tarafının biraz ötesinden doğru oldukça dik bir eğim vardır ve bahçeye, basamakları olan ahşap bir balkondan doğru inilmektedir. Yolun yarısında bir asma kat vardır ve bunun içine de yerle aynı hizada olacak şekilde, çapı iki metre, derinliği bir buçuk metre kadar olan servi ağacından bir havuz yerleştirilmiştir. Helen ve Messenger ailesi, çemberin içini çepeçevre saran bank gibi kısma samimi bir şekilde kıç kıça sıralanmış oturmaktadır. Sıcak su kabarcıkları bacaklarının arasında fokurdayıp, soğuk havaya hayalet buharlar göndermektedir. İkindi saatleri, ya da akşamın erken bir saati de denebilir ve hava şimdiden kararmıştır. Tek aydınlatma su çizgisinin altında, havuzun içine yerleştirilmiş olan mavi ışıklar ve aralıklarla basamaklarda ve bu asma kat boyunca yer alan kehribar rengi kalın camdan külahları olan fenerlerdir.

Carrie, tek eliyle Ralph'ın omzundan güç alarak zar zor havuzdan çıkar. Dar, koyu renk mayosundan ve kalın beyaz bacaklarından sular akar. Hemen bornozuna sarınıp, ayağına espadril terliklerini geçirir. "Hadi bakalım çocuklar, sizin de çıkma vaktiniz geldi," der.

"Yaa annee..." diye yakınırlar.

"Anne manne yok. Gelip çay sofrasını hazırlamama yardım edin bakalım."

Çocuklar tek tek havuzdan çıkıp havlulara sarınır ve eve giden merdivenleri tırmanırlar. En sona Emily kalır. "Galiba anneme yardım etmem gerekiyor," diye bir iç çeker.

Helen yerinden kıpırdamaksızın, "Benim de kalkınam gerek artık," der. "Öğlen yemeğine diye gelmiştim, üstüne bir de çay saati eklendi."

"Aaa kal lütfen," der Ralph. "Keyfin yerinde gözüküyor hem."

Helen gökyüzüne bakmak için başını yana yatırarak, "Müthiş bir şey bu," der. "Yani tependeki yıldızlara bakarak bir sıcak su havuzunda yatmak! Annem beni bu halde görse çok kızardı ama. *'Bu soğukta havuza girilir mi, canına mı susadın sen,'* diye laf ederdi mutlaka."

Ralph "Bir şey olmaz merak etme," diye rahatlatır Helen'i.

"İngiltere'de böyle havuzlar var mı?"

"Bildiğim kadarıyla böyle servi ağacından olanları yok. Bunu California'dan getirttik biz, çok masraflı oldu ve buradaki bir ustaya taktırdık."

Helen, bacaklarını uzatıp, onların suyun yüzeyine çıkmasına izin

vererek, "Valla müthiş bir icat bu," der. "Herhalde bir termostatı vardır. Bu onu bilinçli yapar mı?"

"Kendini bilecek kadar değil. İyi vakit geçirdiğini sen ben gibi bilemez."

"Kendi diye bir şey olmadığını düşünürdüm."

"Öyle bir *şey* yok zaten, yani bahsettiğin böyle sabit, ayrı duran bir varlıksa eğer. Ama bir dolu benlik var tabii. Ha bire üretiriz bunlardan. Aynen senin hikâyelerini ürettiğin gibi."

"Hayatlarımızın sadece birer kurgudan ibaret olduğunu mu söylüyorsun yani?"

"Bi bakıma öyle. Yedek beyin kapasitemizle yaptığımız şeylerden biridir bu. Kendimizle ilgili hikâyeler uydururuz."

Helen, "Ama kendi hayatlarımızı uyduramayız," diye itiraz eder. "Bir şeyler bizim kontrolümüz dışında olur ya da olmaz. Şu zavallı Fransız'ı okudun mu, hani şey geçiren, kilitlenme sendromu muydu?"

"Evet, ilginçti."

"Bu korkunç durumu kendisinin uydurduğunu söyleyemezsin."

"Bu duruma kendine özgü bir karşılık vermiş," der Ralph. "Kabul etmek gerekir ki, oldukça kahramanca bir karşılık hem de."

"Peki bu seni ruh ya da insanın özü gibi şeylerin var olduğuna inandırtmıyor mu?"

"Yoo, neden ki?"

"Yani, adamın cesareti, iletişim kurmaktaki azmi..."

"Evet bu çok takdire değer cidden... ama bu yine de onun beyni tarafından üretilen işlem halindeki bilgi yalnızca. Bunda doğaüstü hiçbir durum yok. Makinenin içinde bir hayalet yok yani."

"Bu 'hayalet' lafı da biraz fazla kaçtı," der Helen. "Batıl inanç ve fanteziyi çağrıştırıyor. Ben hayaletlere inanmam sonuçta, ama ruhlara inanırım."

"Ölümsüz ruhlara mı?"

Helen, ayağıyla suyu dalgalandırarak, "Emin değilim," der.

"Eh, *ölümlü* ruhun olduğunu ben de kabul edeyim, kendini bilmenin başka türlü bir tanımı sonuçta bu da. Ama Descartes, zihninin bedeninden ayrı olarak var olduğunu hayal edebildiği için ruhu olduğuna inanıyordu. Hayaletler de bu şekilde bilinmezler mi?"

"Peki, bu Fransız adamın, neydi adı yaa, hah Bauby'nin, yaptığı da bu değil mi, bedeninden bağımsız olarak düşünmek yani? Bedeninin tamamı felçli ne de olsa."

"Tek gözü halen görüyor galiba. Ve duyabiliyor. Neyse, beyni de bedeninin bir parçası zaten."

Helen biraz durduktan sonra, "Yedek beyin kapasitemiz demekle neyi kastetmiştin?" diye sorar.

"İnsan beyni, bu gezegendeki diğer bütün hayvanların beyninden çok daha büyük. DNA'mız, en yakın akrabalarımız şempanzelerinkinden yalnızca yüzde bir oranında farklı, ama beynimiz üç katı büyüklükte. Doğal olarak bu, evrimsel bağlamda ilkel atalarımıza çok büyük avantajlar sağladı. Bizler sırf içgüdüsel davranmak yerine, alet ve silah yapmayı, dil aracılığıyla iletişim kurmayı, zihinsel yazılımımızla çeşitli seçenekler kullanmak suretiyle problem çözmeyi öğrendik. Dört S'nin ötesine geçtik yani."

"Neymiş onlar?"

"Savaşmak, sıvışmak, semirmek ve ... çiftleşmek."

Helen, "Hıı..." diyerek kıkırdar.

"Ama büyüklüğü, insan beyninin diğer türlere karşı sağladığımız evrimsel avantaja göre biraz orantısız olmuştu. Yedek kapasite dediğim de bu işte. İlkel adam, eline tam teşkilat bir bilgisayar verilmiş olan, ama bunu sadece basit matematik işlemleri yapmak için kullanan bir adama benziyordu. Er ya da geç bunu kurcalamaya başlayacak ve bununla daha bir dolu şey yapabileceğini keşfedecekti tabii. Zamanı gelince beynimizle yaptığımız da buydu işte. Dili geliştirdik. Kendi varlığımız üzerine derinlemesine düşündük. Bir geçmişi ve geleceği, bireysel ve toplu tarihi olan yaratıklar olarak kendimizin farkına vardık. Kültürü geliştirdik: din, sanat, edebiyat, hukuk... bilim. Ama bu kendini bilmenin de nahoş bir yanı var tabii. Öleceğimizi biliyoruz. Bunun Neanderthal insanı, Cro-Magnon insanı, ya da bu dehşetengiz gerçeği –bir gün bir et parçasına dönüşeceği gerçeğini– her kim tarihe yazdıysa, onun için ne büyük bir şok olduğunu düşünebiliyor musun? Aslanlar ve kaplanlar bunu bilmiyorlar. Maymunlar da bilmiyorlar. Biz biliyoruz."

Helen, "Filler de biliyor olmalı," diye itiraz eder. "Mezarları var."

"Ne yazık ki bu bir mit," der Ralph. "Evrim tarihinde ölümlü olduğunu ilk ve tek keşfeden canlı *homo sapiens*dir. Peki bunu nasıl karşılamış? Bu düzenin içine nasıl dahil olduğunu ve bunun dışına nasıl çıkabileceğini anlatmak için hikâyeler uydurmuş. Dini icat etmiş, gömme âdetleri çıkarmış, ölüm sonrası hayat ve ruhun ölümsüzlüğü ile ilgili hikâyeler uydurmuş. Zaman geçtikçe bu hikâyeler de daha bir dal-

lanıp budaklanmış. Gelgelelim kültürün en son safhasında, evrimsel tarih açısından bakınca dakikalar önce, bilim ortaya çıkmış ve buraya nasıl geldiğimizin bambaşka bir hikâyesini anlatmaya başlamış ve bu dinin anlattıklarını altüst eden, çok daha sağlam açıklamaları olan bir hikâyeymiş. Akıllı insanların çoğu da dini hikâyeye artık inanmıyor, ama yine de hâlâ bunun ruh, ölümden sonra hayat falan gibi teselli edici kavramlarına tutunmakta bir sakınca görmüyor."

"Galiba seni asıl sinir eden de bu, değil mi?" der Helen. "Bilim adamları ve filozoflar onlara ne kadar olmadığını söylese de, çoğu insanın inatla makinenin içinde bir hayalet olduğuna inanmaya devam etmesi."

"Buna tam olarak beni 'sinir' ediyor denemez aslında," der Ralph.

"Ah bence öyle," der Helen. "Bunun kökünü kurutmaya azmetmiş bir halin var. Aykırı düşünceleri kazımaya çalışan bir Sorgulayıcı gibisin adeta."

"Ben sadece durumun ne olmasını istediğimiz ile asıl durumun ne *olduğunu* karıştırmamamız gerektiğini düşünüyorum," der Ralph.

"Ama özel, gizli, sadece kendimizin bildiği düşünceler olduğunu kabul ediyorsun."

"Aah evet."

"Benim şu anki deneyimimin, yıldızların altında bu sıcak suda yayılışımın seninkiyle tam olarak aynı olmadığını da kabul ediyor musun?"

Ralph, "Bu tartışmanın nereye gittiğini görebiliyorum," der. "Sen diyorsun ki, sana göre ya da bana göre olan bir şey var, sana ya da bana has olan bir deneyim niteliği gibi bir şey bu ve bu öyle sadece fiziksel terimler kullanarak, objektif bir şekilde tanımlanabilecek veya anlatılacak bir şey de değil. Bu yüzden buna kişinin maddesiz hali ya da ruh da denebilir."

"Öyle sanırım. Evet."

"Ve ben de hâlâ bunun bir makine olduğunu söylüyorum. Biyolojik bir makinenin içinde sanal bir makine düşün."

"Ne yani her şey bir makine mi?"

"Bilgiyi işleme sokan her şey, evet."

"Bence bu korkunç bir düşünce."

Ralph omuzlarını silkip gülümser. "Sen kültür tarafından makine olduğunu fark etmemeye programlandırılmış bir makinesin."

Yukarıdan Carrie'nin sesi duyulur. "Hey Messenger! Siz ikiniz bütün geceyi orada mı geçireceksiniz?"

"İçeri girsek iyi olur," der Helen.

"Evet, galiba öyle," der Ralph da.

Havuzdan çıkıp, evin arka tarafına çıkan tahta basamakları tırmanırlar. Merdivenin, bir ampülün patladığı karanlık bir kısmında Ralph elini Helen'in omzuna koyarak durdurur.

"Helen," diye mırıldanır ve onu dudaklarından öper.

Helen karşı koymaz.

10 MART PAZARTESİ. Sabahtan beri öğrencilerin üzerinde çalıştıkları ödevleri okumaya çalışıyorum ama bir türlü konsantre olamıyorum, aklım hep O ÖPÜCÜKTE. Hiç beklemiyordum – bayağı ağır bir entelektüel tartışmaya kaptırmıştık, öyle eften püften bir çekişme falan değildi yani... Sıcak su havuzunun içinde ayağının bir iki defa benimkine değdiğini hissetmiştim gerçi ama yanlışlıkla oldu herhalde diye düşünmüştüm, hiç böyle bana karşı şehvetli emelleri olduğu aklıma gelmemişti doğrusu. İnsan biriyle bir yandan tartışıp, yani ciddi ciddi, üstün gelmek için tartışıp – bir yandan da flört edebilir mi? Edemez elbette. Öte yandan, Cheltenham'da otoparkta ayrılırken, buna benzer karşılıklı sıkı bir görüş alışverişinden sonra beni öpeceğini sandığını hatırlıyorum... Belki de bunu cinsel açıdan uyarıcı buluyordur, tartışma esnasında kendisine karşı çıkan bir kadını yani. Gel gör ki, ben o zaman dostane bir öpücükten öte bir şey beklemiyordum, yanağıma kondurulacak hafif bir öpücük işte, oysa dünkü öpücük doğrudan dudağımaydı – belki çok ateşli ya da zorbaca değildi ama kesinlikle seksiydi. Ve ben bunu kabul ettim. En azından, karşı koymadım. Yüzüne bir tokat indirmedim, onu itmedim ya da ona ne yaptığını sandığını sormadım. Tek kelime söylemedim. Hatta belki de bir parça karşılık bile verdim. Doğrusu hoşuma gitti – tüm bedenim telleri çekilmiş bir arp gibi titredi resmen. O anı tekrar yaşayınca, şimdi bile ıslak ıslak uyarıldığını hissediyorum. Hayret yani, bir öpücük nasıl böyle bir etki yapar ki insanda?

Epeyce bir süredir hayatımı pek fazla öpücüğün süslediği söylenemez tabii. Bunu da unutma canım tamam mı? Sen şu anda çok hassas,

çok açık bir durumdasın. Sekse aç mı demek istiyorsun yoksa? Şeyy, evet canım, galiba biraz öylesin ve o da, fikirleri ve ahlâki değerleri için ne düşünürsen düşün, çok çekici bir adam. Sakin ol, saçma sapan bir şey yapma. Tamam peki, yapmayacağım.

Ama işin başına dönersek: Planladığımız gibi, dün öğle yemeği için Messengerlar'ın kır evine gittim. Burası çok hoş, tipik kartpostallık bir Cotswold kırlık alanının ortasında yer alıyor – üzerinde tek bir yaprağı olmayan bir dolu ağaçla, yılın bu zamanında bile çok hoş. Çiy kaplı çayırlar ve koyunlarla noktalanmış kambur yeşil tepelerin arasında kalan kıvrımlı ve inişli çıkışlı yolu izleyip, pazar sabahı dinginliğine gömülmüş köyleri, eski kiliseleri, düzgün çiftlik evlerini ve salaş sazlık kulübeleri geçtim. "Horseshoes"un sazdan bir çatısı var ama tabii hiç de öyle kulübe gibi gözükmüyor – çift cepheli, yumuşak Cotswold taşından yapılma ve duvarları da mor salkımlarla kaplı, mayıs ayında her yandan sarkan o leylak rengi çiçeklerle kim bilir nasıl güzel gözüküyordur. Oturma odasının alçak, kirişli tavanları, büyük kaldırım taşlarından döşeli ve üzerine kilimler atılmış engebeli bir zemini ve kocaman bir şöminesi var. Kuşkusuz merkezi ısıtması ve diğer modern zımbırtıları da eksik değil ve hepsi de son derece zevkli bir şekilde evin o on sekizinci yüzyıl dokusuyla bütünleştirilmiş.

Messenger ailesi burada haftanın bir iki günü tipik İngiliz köy hayatını yaşıyor: Carrie meyve topluyor ve yağ yakıtlı Aga fırınında bunlardan marmelat yapıyor, Emily civardaki bir ahırda tuttuğu midillisine biniyor ve Ralph da şömine için odun kesiyor ya da küçük çocukları yürüyüşe, bisiklet sürmeye falan çıkartıyor. Gelgelelim evin arka tarafında çok daha egzotik ve keyif yapmalık bir alan çıkıyor karşına: iki seviyede inşa edilmiş olan bir balkon ya da onların deyişiyle "asma kat" ve bunun aşağı katında da servi ağacından bir sıcak su havuzu. On sekizinci yüzyıl stili İngiliz evinin arka bahçede yirminci yüzyıl California havasına dönüşmesinin yarattığı etki biraz tuhaf cidden, bir stüdyoda farklı farklı film setlerinden geçiyorsunuz adeta.

Yemekten sonra (enfes bir kuzu butuydu, mükemmel pişirilmişti ve yağ tabakasının içine ince kıyılmış sarmısak ve biberiye filizleri katılmıştı) civardaki geçitlerde ve patikalarda şöyle bir tur atalım dedik, ayağımda da ödünç Wellington* çizmeleri vardı (gelen misafirleri için çeşitli büyüklüklerde mevcut bunlardan). Sonra, kızıl kış güneşi batarken mayolarımızı giydik, havlulara, bornozlara sarınıp sıcak su havu-

* Dize kadar olan kauçuk çizme. (ç.n)

zuna yollandık. Doğrusu işin en zevkli kısmı burasıydı, açık havada oturuyorsun, boynuna kadar fokurdayan sıcak suya gömülmüşsün, ara ara başını kaldırıp, kararan gökyüzünde bir bir çıkan yıldızlara bakıyorsun. Tüm aile fertleri sıkışarak bir daire şeklinde oturduk.

Çok geçmeden Ralph ortaya hobi konusunu attı gene. Anladığım kadarıyla, artık ailenin diğer fertlerine, bir sohbet konusu olarak bilinç meselesinden baygınlık gelmiş, ama benim için yeni ve son derece de ilginç. Diğerleri çıkıp eve gittikten sonra, ikimiz oyalandık biraz, ruhun varlığından –ya da var olmamasından– konuştuk. Her şeyin evrimsel ve materyalistik açıklamasına sarsılmaz bir güveni var, ki buna karşı çıkması biraz güç oluyor, hele ki de benimki gibi bocalayan türden yarım yamalak bir transandantal inanca sahipseniz. Derken Carrie çay içmeye bizi içeri çağırdı ve basamakları çıktığımız sırada beni öptü.

Tabii ki de sonradan bunu Carrie'ye söylemedim. Böyle bir durum var işte şimdi, aramızda bir sır, ben ve onun bildiği bir şey, ama Carrie'nin bilmediği. Çay sofrasında bana yağı ve balı uzatırken göz göze geldiğimizde, sessiz ve görünmez bir şekilde bu bilgi geçti aramızda – sadece öpüştüğümüz değil ama bunu gizli tutmak üzere hemfikir olduğumuz da. Aramızda ne geçtiği konusunda diğerlerine hiçbir şey ele vermedik, ne öyle gözkapağımız filan titreşti, ne de zerre kadar sesimiz titredi. İnsanoğlu şu aldatma konusunda ne kadar becerikli olabiliyor, ne kadar da kolay öğreniyor. Bu yeteneği kendi bilincimizle mi ediniyoruz yoksa?

Bir dolu sebepten ötürü kesinlikle Ralph Messenger ile bir ilişkiye girmek gibi bir niyetim yok. Öncelikle bunu bir açığa kavuşturalım. Yine de bu olaydan dolayı iç sıkıcı bir suçluluğa kapılıp, bunu yemekten sonra Carrie'nin mutfağı temizlemesine yardım ederek hafifletmeye çalıştım. Bulaşık makinesini doldururken öylesine, bir kitap yazdığından bahsetti, 1906'daki büyük deprem sırasında San Francisco'da geçen tarihi bir romanmış. Görünüşe bakılırsa, ailesinden o dönemden kalan ve kaynak olarak başvurabileceği eski dokümanlar varmış – mektuplar, günlükler filan. Böylelikle herkesin depremle kafayı bozmuş olduğu günümüz California'sında hazır bir okur kitlesine konacağını düşünüyor. "Sorun şu ki, arka planda ne ölçüde tarihi bilgi kullanacağımı bilmiyorum," dedi. "Temelde bir ailenin hikâyesi." Ben de nasıl olduysa, kendimi ona yazdığı müsveddeyi okumayı teklif ederken buldum – Emily'nin tabirlerinden birini kullanacak olursak, başıma bir angarya sardırmıştım yani. Al sana içine girilecek yeni bir kur-

gusal dünya daha! Carrie teklifime hemen atladı tabii. Tüm bunlar bana kurulmuş bir tuzak mıydı yoksa –Horseshoes'a davet edilmemin sebebi bu muydu–, Carrie bunca zamandır bunun için mi benimle arkadaşlığını ilerletmeye çalışıyordu? Yoksa bu işgüzârlığa yol açan, o öpücükten kaynaklanan vicdan azabı mıydı sadece? Karar veremedim – veremiyorum. İyi de ben neden her şeyin altında bu kadar dolambaçlı sebepler arıyorum ki? Neden Ralph'ın öpücüğü o anda içinden gelmiş, kasıtsız bir öpücük olmasın ki, basit bir cesaret örneği işte, beni çekici bulduğunun ve arkadaşlığımdan zevk aldığının dürüst bir itirafı, daha ötesi yok yani, sıcak su havuzunda metafizik tartışarak ortaklaşa yaşanan keyifli bir anın onaylanması. Dahası, neden Carrie romanından tesadüfen bahsetmiş olmasın ve neden ben de onu okumayı teklif etmemin yardımseverliğimden kaynaklandığına inanmıyorum ki? Sanırım insan romancı olunca, basit şeylere bile daha karmaşık açıklamalar bulmayı yeğliyor.

"Öğle yemeği"ne davet edilmiştim ama iş uzadıkça uzadı ve sonunda evden hep beraber saat yedide ayrıldık. Hayatın akışı birdenbire hızlandı. Carrie'nin talimatları doğrultusunda herkes etrafta koşuşturuyordu, ortalıktaki şeyleri toplayıp yerlerine koyuyorlar, termostatları kapatıyor, ışıkları söndürüyor, perdeleri çekiyor, panjurları indiriyor, kısacası öbür haftaya kadar evi güvenli hale getiriyorlardı. Sanki hayali bir pastoral idilin üzerine perde çekilmiş ve kumpanyadakiler de hemen harekete geçmişti, bir sonraki durak için yola çıkmadan evvel kostümlerini çıkarıp, dekorları toparlıyorlardı. Evin önündeki dar yolda vedalaştık ve herkes arabasına gitti. Hoşçakalın diyip, içten bir şekilde teşekkür ettim.

"Yine gel," dedi Carrie. "Hiç düşünme... Pazar günlerini o kampusta geçirdiğini düşünmek korkunç bir şey." Ralph Carrie'nin omzunun üzerinden doğru sırıttı. "Kesinlikle," dedi. Carrie, "Her halü kârda gelecek pazar görüşeceğiz zaten," dedi. Bahsettiği, benim de davetli olduğum Ralph'ın ellinci yaş günü partisiydi.

SONRA. Bu gece haberlerde Jean-Dominique Bauby'nin öldüğünü duydum, kitabı yayımlandıktan sadece birkaç gün sonra. Çok çok üzücü, ama hiç olmazsa kitabının büyük bir başarı kazandığını öğrenecek kadar yaşadı. Belki de bu sayede devam edebilmişti, kitabının yayımlandığını görme azmiyle ve bunu başardığı anda da bitkin ruhu mücadeleyi bıraktı. Peki o nerde şimdi? Ralph Messenger'a göre hiçbir yer-

de, varlığı tamamen sona erdi – *Le scaphandre et le papillon* okurlarının zihinlerinin ve onu yakından tanıyan kişilerin hafızalarının haricinde yani. Ama bu zihinler ve hafızaların bizzat kendileri de, çürüyen beyin hücrelerine bağlı sözde yapılar, kurgular ve sonuçta bunlar da nihai sona mahkûmlar.

Ralph'ın savunduğu tezlerde, hani dinin insanoğlunun kendi ölümlüğünün farkında oluşundan dolayı ortaya çıkmasında, korkunç makul bir şey var. *Britannica Ansiklopedisi*'nden fillerin mezarları meselesine baktım da, Allah kahretsin, adam haklıymış. Mezbahaya getirilen hayvanlar yaklaşmakta olan yazgılarını hissederlermiş diyordu bir yerinde de – mezbahaya doğru kovalanırken birbirleriyle itişip kakışıp, her yana sıçıyorlarmış; muhtemelen daha insanların burun deliklerine ulaşmadan, bunlar havayı bozan o kan kokusunu alıyorlar, ya da belki de kendilerinden önceki hayvanların korkusunun kokusunu alıyorlardır. Gelgelelim *neden* huzursuz olduklarını bilmiyorlar; ölümden, ne olduğunu bilmeksizin korkuyorlar. Bunu bilen yegâne yaratıklarız, bebeklikten sonra bunu *hep* biliyoruz. Kendini bilmenin bedeli bu mu yani?

Aslında –bu açıdan bakınca– Tevrat'taki İlk Günah hikâyesi pekâlâ evrim tarihinde kendini bilmenin doğuşu ile ilgili bir mit olabilir. *Homo sapiens,* beyin gücündeki bu ani yükseliş sayesinde kendi ölümlülüğünü kavrar ve bu keşiften dolayı o kadar dehşete düşer ki, Ralph'ın söylediğine göre, *"bu düzenin içine nasıl dahil olduğunu ve bunun dışına nasıl çıkabileceğini anlatmak için"* bir hikâye uydurur. Kendinden çok daha yüce bir gücü kızdırmakla ilgili bir hikâye, ki bu güç işlediği günahtan dolayı onu ölümle cezalandırıyor – ve bu hikâyenin daha sonraki uzantılarında ona ölümsüzlük için bir şans daha veriyor. Hepsi *Kayıp Cennet*'in* ilk beş mısrasında işte:

İnsanoğlunun ilk itaatsizliği ve o yasak ağacın
Meyvesi, ki bu ölümcül tat
Dünyaya ölümü getirdi ve de tüm ıstırabımızı,
Cennetin kaybıyla beraber, ta ki bir yüce adam
Bizleri yenileyip, yeniden o neşe dolu yeri ele geçirinceye kadar...

Mitolojiyi, teolojiyi ve barok dönem şiirini bir kenara bırakacak olursak, belki de ilkel insanı dehşete düşüren ilk keşfin, yani ölümlü

* John Milton, Paradise Lost (1667), insanoğlunun cennetten kovuluşunun dramatize edildiği epik şiir. (ç.n)

olduğunu, belli bir zaman yaşayıp, belli bir zaman sonra da öleceğinin kavrayışının soluk izlerini buluyoruz. Bu mite göre, yasak ağaç bilgi ağacıdır, iyinin ve kötünün bilgisi. Bunun meyvesini yerseniz, Tanrı Adem'le Havva'yı uyarıyor ve siz de ölüyorsunuz. Ama belki de aslolan ölüm bilgisi ve bunun peşi sıra gelen bütün o varoluşsal kaygıydı. İnsanoğlunun düşüşü kendini bilmeye doğru bir düşüştü ve Tanrı da bunu telafi edici kurgusal bir üründü. QED.*

Ama diğer yandan, birinin dediğine göre, evrenin bir Yaratıcı olmaksızın var olduğu fikri, en az, bunu Tanrının yaratmış olduğu fikri kadar gerçekten uzak, özellikle de geceleri başını kaldırıp da yıldızlara bakarken. Bunların hep orada olmadıklarını biliyoruz. Her şeyin ucunu Big Bang'e bağlayabilirsiniz tabii, ama bu Big Bang'in malzemesi nereden geliyor peki?

Belki de bizim hatamız, tüm bunların ardındaki Tanrının bizler gibi olduğunu hayal edip, tıpkı Hıristiyan İlmihal'inde de yazılı olduğu gibi "Bizleri kendi şekil ve suretinde yarattı," diye düşünmek. Farz et ki, Tanrı her şeye kadir ve ölümsüz, ancak bir aslandan daha fazla bir bilince sahip bir varlık değil. Ya da okyanustan. Bu birçok şeyi açıklıyor sanki – yeryüzündeki kötülüğü mesela. Belki de Tanrının böyle bir niyeti yoktu çünkü O, ya da bu Şey, hiçbir şeye niyet etmemişti. Farz et ki, bu evrende bilince, amaca ve suçluluk duygusuna sahip tek yaratık bizleriz. Tüyler ürpertici bir düşünce. Yine de hiç kimse, sırf o büyük günahın işlenmediği zamanlardaki hominidlerin** dertsiz tasasız hayvan yaşantılarına dönmek, dört S'nin gereklerini yerine getirmeye çalışarak ağaçlarda sallanmak ya da geniş çayırlarda koşturmak için bilincinden vazgeçmezdi herhalde.

kim yitirmek isterdi ki,
Acı dolu olsa da, bu düşünen varlığı

demişti Milton. Konuşan Şeytan tabii ki. Ya da John Stuart Mill'in dediği gibi: "Mutlu bir domuz olmaktansa mutsuz bir adam olmak daha iyidir." Bu, Martin'in en beğendiği laflardan biriydi.

---

* Lat. Quod erat demonstrandum. Belli bir gerçeğin, geliştirilen teorinin kanıtı olduğunu göstermek için kullanılan bir belirteç. (ç.n)

** insanımsı (ç.n)

Martin. Varlığının tamamen sona erdiğini mi düşünüyorum? Hayır ama, sanki bir şekilde gitgide... daha bir soluklaşıp, uzaklaşıyor. Ölümünü takip eden haftalarda çok fazla konuşurdum onunla, bazen yüksek sesle hem de. Kahvaltıda gazete falan okurken, onun ilgisini çekebilecek ya da komiğine gidecek bir şey gördüm mü, "Bi dinlesene şunu" derdim – sonra bir bakardım ki karşımdaki sandalyede kimse yok. Ama ben, artık o her neredeyse, sanki duyabilirmiş gibi, yüksek sesle okurdum yine de ve içimden sohbet ederdim onunla, bazen yüksek sesle. Eğer verilmesi gereken bir karardan, para ya da evin tadilatıyla ilgili örneğin, endişe ediyorsam, ona ne yapmam gerektiğini sorardım. "Peşin mi alsam, yoksa taksitle mi? Çatının onarılması için üç yerden mi fiyat alsam, yoksa iki yeter mi?" derdim. Zamanında bu tür işlerle hep Martin ilgilenirdi ve ben de kararlarımı bu şekilde verinenin işe yaradığını gördüm, tıpkı problemlerini hayali bir arkadaşla konuşan bir çocuk gibi. Ama bir gün Lucy okuldan eve erken dönmüş ve içeri girdiğinde beni, mutfakta sigorta poliçelerinin yenilenmesiyle ilgili konuşurken duymuştu. Yanıma gelip de yalnız olduğumu gördüğündeyse endişeli endişeli yüzüme bakmıştı. Ben de o günden sonra daha dikkatli oldum.

Martin'in ölümünü kabullenmekte, yani ciddi anlamda kabullenmekte zorlanışımın nedeni, onun çok ani ölmüş olmasıydı, resmen küt diye gidivermişti. Bir an bakıyorsun orada, ama biraz sonra yok. Sanki ıvır zıvır bir iş için odadan çıkmış ve bir daha dönmemişti: Durmadan bir yanlışlık olmalı diye düşünüp duruyorsun, bir yanlış anlaşma belki de, Martin birazdan gülerek ve özür dileyerek geri gelecekti sanki...

Diğer bir nedeni de, o korkunç cenazeydi. Martin bir agnostikti, ailesi ise sözde İngiliz Kilisesi'nden, ama kiliseye pek uğramazlar ve kız kardeşi Joanna da Aile Planlaması'nda çalışan sıkı bir ateisttir ve biz çocuklarımızı vaftiz ettirip, Katolik bir ilkokula gönderdiğimizde de içten içe çok kınamıştı. Ölü yakma yerini ve saatini söylemek için onu aradığımda bana biraz sert bir şekilde, "Umarım dini tören filan yapmayı düşünmüyorsunuz," demişti. "Martin böyle bir şeyi istemezdi." Ben de, "Aaa, Katolik bir tören olmayacak, demek istediğin buysa," diye karşılık vermiştim aynı sertlikle (Joanna ile hiç geçinemezdik). Böyle bir şey söz konusu bile değildi zaten, ne ben ne de çocuklar yıllardır Katolik bir yaşam sürdürmüyorduk ayrıca ve benim de hiç böyle bizlere ılımlı yaklaşıp, töreni yönetecek bir papazla bağlantım

kalmamıştı. Kendi aramızda küçük bir cenaze düzenlemeye karar verdik, ardından da Martin'in arkadaşlarının ve meslektaşlarının katıldığı bir anma töreni olacaktı. Ama, Joanna'ya rağmen Martin'in anne babası –benimkileri söylemeye bile gerek yok– bu fazla dünyevi toplantıdan dolayı üzüleceklerdi tabii, bu yüzden biz de çok basit bir Hıristiyan töreni ayarlamaya karar verdik, bunu yürütecek olan görevli de cenaze hizmetlerini verenler tarafından belli bir ücret karşılığında sağlandı. Adam Martin'i hiç tanımıyordu, canının sıkıntısını ve bir an önce gitme sabırsızlığını saklamak için pek bir çaba gösterdiği söylenemez. Cenaze hizmetini verenler nazik ve işinin ehli tiplerdi, ama sayımızın azlığı ve dua törenimizin sadeliği (yalnızca sekiz kişi vardı ve bir tanesi törene katılmayacağını söylemişti, biz de ilahi filan söylemedik bu durumda, bir de, çelenk göndermek yerine sağlık araştırmaları için bağışta bulunulmasını rica etmiştim) karşısında gözle görülür bir profesyonel hayal kırıklığı yaşamışlardı. Kasvetli ve yağmurlu bir kasım günüydü. Ölü yakma yeri, tam da kendinden bekleneceği gibi bir yerdi, isli tuğlalardan sevimsiz bir yapı, girişin önündeki kısımda ise önceki cenazelerden kalan ve gelenler görsün de takdir etsin diye konmuş, üzerleri naylon kaplı, sırılsıklam olmuş çelenkler ve çiçek demetleri. Küçük kilise sıcak ama çok renksiz bir yerdi, geleni dışlayacak ya da ona itici gelecek tek bir dini süsleme bile yoktu. Tören, neredeyse ayıp kaçacak derecede bir çabuklukla olup bitmişti. Görevli duaları peşinden atlı koşturur gibi okumuş, biz de gereken şekilde "Amin" diye mırıldanmıştık, sonra adam bir düğmeye basmış, hoparlörlerden müzik duyulmuş ve tabut tıpkı eski usul bir salon orgu gibi ağır ağır alçalmaya başlamıştı. Lucy gözyaşlarına boğulduğunda, ben teselli etmek için ona sarılmış, ama hiçbir şey hissetmemiştim. Bütün o korkunç deneyime, ancak kendimi oranın dışında tutarak katlanabilmiştim, bu yüzden bunun, bu kederin yaşanma sürecinde bana hiçbir faydası olmadı.

Birkaç ay sonra Martin'in BBC'den arkadaşları City'deki bir Wren kilisesinde bir anma töreni düzenlediler ve ben de buna daha bir ümitli gittim, hatta hevesli de denebilir. Gelgelelim hiç de tatmin edici bir toplantı değildi bu da, kutsal ile dünyevinin abuk bir karışımıydı: Martin'in en sevdiği modern caz parçalarının sesleri beyaz ve altın rengi duvarlardan ve İyon sütunlardan yansıyor, iş arkadaşları kendi aralarında espirisi ve iması olan ve benim pek takip edemediğim bir dolu anı anlatıyor, Martin'in kirlilik ve derin deniz balıkçılığı ile ilgili yaptığı

ödüllü belgesellerinden kısımlar gösteriliyor, Covent Garden ile ilgili bir programında yer alan ünlü bir soprano sanatçısı tarafından 'Ave Maria'nın uyarlaması söyleniyordu... Epey bir insan vardı, ama çoğunu ben daha önce hiç görmemiştim. Sonrasında, civardaki pubın tekinin üst katında parti gibi bir şey olmuş ve bir dolu insan sarhoş olmuştu, Lucy de dahildi bunlara, eve dönerken yolda acayip midesi bulanmıştı... Bu toplantının Martin'in ölümüne ikna olmam, ya da onun huzur içinde yatması için diğerinden ne kadar daha etkili olduğu tartışılır yani.

11 MART SALI. Bugün öğleden sonraki iyi bir seminerdi: "Yarasa Olmak Nasıl Bir Şeydir?" yazılarını okuyup tartıştık. Bol bol kahkaha ve genel bir espri havası. Bence insanlar belirli bir egzersiz söz konusu olunca, kendi çalışmalarının topluluk içinde irdelenmesinden daha az tedirgin olup, daha az alıngan davranıyorlar. Gerçek yazım, kaçınılmaz olarak bir nevi kendini sergilemedir. Ayan beyan bir otobiyografi olmasa da bu, dolaylı yoldan korkularınızı, arzularınızı, fantezilerinizi ve önceliklerinizi ortaya koyar. Acımasız eleştiriler de bu yüzden o kadar yaralayıcıdır, kolay kolay burun kıvıramazsınız. Kitabınız hakkında yanılsalar bile, acaba sizin hakkınızda haklı olabilirler mi diye düşünürsünüz. Bu seminerlerde öğrenciler de aynı bu şekilde hissediyor olmalılar, ama tekrarlanan bir egzersizde bu risk çok daha azdır. Dahası, parodi ve pastij öğeleri edebi kaslarının iyice gevşemesini sağladı – böylece kendi çalışmalarında asla göze alamayacakları şeyleri denediler. Devamını getirmekte yarar varmış gibi geldi, böylece onlara monokrom bir dünyadan çıkıp gelen renkbilimci Mary'nin hikâyesini anlattım ve onlardan benzer bir şeyi bu konuda yapmalarını istedim. Ama bu defa örnek aldıkları kişi hakkında hiçbir ipucu vermeyecekler – yalnızca üsluplarına bakarak kimi örnek aldıklarını çıkartabilmeliyim. (Homurtular.)

Bu sabah radyoda tesadüfen Ralph Messenger'ı duydum – böyle bir çeşit popüler bir bilim magazin programındaydı. "Giyilebilir bilgisayarlar" hakkında görüşü alınıyordu. Tartışmanın ortasında açmıştım ama anladığım kadarıyla birisi, ilerde bilgisayarların küçülüp ucuzladıkça kolaylıkla üste giyilebileceğini, ya da daha doğrusu nabzınızı, ateşinizi, tansiyonunuzu, kas geriliminizi, kan şekeri seviyenizi, *vb., vb.* izleyebilecek şekilde vücuda yerleştirilebileceğini öne süren bir ki-

tap yazmıştı, dahası, kendi giyilebilir bilgisayarından bu bilgilere erişebilecek olan kişi, sizin ne düşünüp hissettiğinizi de söyleyebilecekti. *Bu mümkün müdür?* diye sordular Ralph'a. O da, "Aaa, teknik olarak mümkün," dedi. "Bilgisayar çipleri gitgide daha küçülüp, daha bir güçleniyor. Tarihteki diğer bütün makinelerden çok daha hızlı gelişiyor. Hesaba göre, son otuz yıl içinde eğer arabalar da bilgisayarlar kadar hızlı gelişmiş olsaydı, bugün bir poundun da altında bir fiyata bir Rolls-Royce alabilecektiniz ve bir galonla üç milyon mil yol gidecekti... Bu yüzden giyilebilirlerin de çok da uzak olmayan bir gelecekte yok pahasına satılmaması için hiçbir sebep yok." *Ama insanlar neden bu aygıtı giymeyi kabul etsin ki?* diye soruldu sonra. Ralph, "Aaa, şöyle diyebiliriz, ev aletleri bu bilgileri okuyup, ihtiyaçlarınızı tahmin edebilir – diyelim işten yorgun bir halde döndünüz, çay makinesi size bir fincan çay yapabilir ve siz parmağınızı bile kıpırdatmadan TV size duruma uygun rahatlatıcı bir program bulabilir," diye cevap verdi. "Ama giyilebilirler, bazı durumlar için zorunlu kılınabilir de. Örneğin, tansiyonun ve nabzın belli bir seviyenin üzerine çıktığında arabanın tepesinde kırmızı bir ışık yanmasını tetikleyen bir giyilebilir olduğunu farz edin." *Bir trafik canavarı radarı gibi mi?* "Aynen öyle. Birçok kazayı engelleyebilir bu. Bunlardan giymek, ehliyet taşımakla aynı şey gibi olmalı belki de." *Peki bu giyilebilirler cidden karşımızdaki insanın ne düşündüğünü bilmemizi sağlayabilir mi?* "Hayır," dedi Ralph, "çünkü düşüncelerimizin, fiziksel belirtilerle tanımlanamayacak kadar karmaşık ve ince dokulu semantik bir içeriği vardır. Bu önermenin temeli daha çok basitleştirilmiş davranışçı psikolojisine dayanıyor."

Ralph'ın giyilebilirlere bu kadar burun kıvırması çok ilginç. Belki de gelecekte zamparalığın elektronik bir şekilde izlenebilinesi fikrinden pek hoşlanmadı – böylece Carrie yemekli partilerde falan, kol saati gibi ufacık bir alete bakarak onun başka kadınlara olan şehvetinin derecesini tam olarak tespit edebilecekti. Bu cidden mümkünse, bu giyilebilirler zina olayına bir son verebilir sonuçta.

11 ALO bir, iki, ayakkabımın teki... Bugün 12 Mart Çarşamba, 17.30... Voicemaster'ı çalıştırdım, müthiş bir şey, hem doğrudan dikte edebiliyor, hem de daha önceden kayıt edilmiş kasetleri de kab-

loyla yükleyebiliyorum ona, bu da demek oluyor ki, hâlâ eski Pearlcorder'ımı kullanabilirim, hem de istediğim yerde. Bunu Üniversite'den eve dönerken arabada dikte ediyorum, daha doğrusu A435'te trafiğe takılıp kalmışken, önde yol daralıyor, yol çalışması var herhalde ya da kaza filan... Böylece deneye devam etmek için pazar sabahları Merkez'e gitmeme gerek kalmadı, ki bu da Carrie ile ilişkileri biraz toparlar herhalde... Zaten her halü kârda orası bu iş için pek de güvenli ve özel bir yer gibi görünmüyor artık, geçen pazar tam ben çıkarken Duggers'ın binaya girdiğini gördüm çünkü... Aynı anda cam kapıların oradaydık, o dışarıda, elinde kartıyla kapıyı açmaya teşebbüs ederken, ben içerden çıktım... İkimiz de eşit derecede şaşırmış bir şekilde, boş bir evin merdivenlerinde karşı karşıya kalmış iki hırsız gibi birbirimize ters ters baktık... Hafiften telaşlı bir hali vardı... Şüphesiz benim de, ama kapıyı açtığı anda ikimiz de kendimizi toparladık... Selam Duggers, dedim, pazar sabahı ne işin var burada? Soğuk bir tavırla, "İşleri yetiştirmek için sık sık hafta sonu da geliyorum böyle," dedi. "Burada huzurlu bir şekilde çalışabileceğin tek zaman bu." Sahte bir dostluk havasında, anlıyorum dedim. "Peki ya sen Messenger?" diye sordu. "Aile saadetinden mi kaçıyorsun yoksa?" Sen ne bilirsin ki bunları? diyecektim nerdeyse. Duggers dul annesi ve evlenmemiş kız kardeşiyle, buraların en yoz köylerinden birinde kare şeklindeki kırmızı tuğlalı bir Viktoryen villada yaşar. Şimdiye dek evine pek fazla insanı davet ettiği söylenemez, tabii bizi hiç, ama ben ara sıra önünden geçmişimdir ve ne "aile" ne de "saadet" kelimelerini çağrıştıran bir görüntüye rastlamadım. Haa yok, yalnızca eve götürmeyi unuttuğum bazı kâğıtları aldım, dedim bir yandan elimdeki çantaya hafifçe vurarak. Bir saattir ofisimde olduğumu içgüdüsel olarak saklama gereği duydum, belki de pimpirikli bir şekilde onun daha önceden gelmiş olabileceğini ve ben farkında değilken onun da binada olabileceğini düşündüğümden... Sesimin mırıltısını duyunca ofisimin önünde duraksamış mesela... kulağını kapıya dayamış... Yok yok, kendini bu kadar alçaltmazdı herhalde, ama hep uyuz olmuşumdur ona, Duggers'a, buraya bakmak ve tabii onların da bana bakması için geldiğim o ilk günden beri hem de, beni California'dan getirtmişlerdi, iki günü öğretim üyeleri ve yüksek lisans öğrencileriyle görüşerek geçirmiştim, bir konferans vermiştim, Rektör Yardımcısı bir yemek vermişti... Her zamanki gibi... Duggers'la tanıştırıldığımızda, o yuvarlak okul çocuğu gözlüklerinin ardında beliren o buz gibi ifadeyi hatırlıyorum... Onun bu görev için

içerdeki en yakın aday olduğunu hemen anlamıştım ve o da bir bakışta bunu benim alacağını anlamıştı... Yani, o zaman ne hissettiğini tahmin edebiliyorum, hâlâ hissediyor bir yerde, yaptığı araştırmalar cidden çok iyi, belki benimkinden daha dar görüşlü, ama çok daha orijinal... Gelgelelim bu iş sadece araştırma yapmaya bakmıyor, bu iş aynı zamanda işletmeciliği, liderliği ve halkla ilişkileri kapsıyor – beyin gücü olduğu kadar karizma da gerekiyor yani... Oysa Duggers'da ancak bir o benzediği yeniyetme inek oğlanınki kadar karizma var... Zavallı yaşlı Duggers... Acaba üzerinde çalıştığı bu kadar ilginç şey ne ki, bir pazar sabahı bile bundan ayrı kalamıyor, ha? Tabii ki genel anlamda biliyorum, üçüncü şahıslara, kendilerini nasıl kullanacaklarını öğretebilen, tabiri caizse kendi kullanım kılavuzlarını yazabilen evrimsel sistemler, çünkü son iki yıldır bununla uğraşıyor... Ama büyük bir aşama kaydetti mi acaba?.. Eğer öyle olsa, teorik önemi olduğu kadar, muazzam bir ticari potansiyeli de olurdu... Doğrusu, *bu* benim profesyonel anlamda tarafsızlığımın da bir sınavı olacak – eğer Duggers adını böyle sansasyonel yeni bir buluşla duyurursa... Bu Merkez için iyi bir şey olur, elit bir araştırma kurumu olarak yerimizi iyice sağlamlaştırmış oluruz, haliyle benim de hoşnut olmam gerekir bu durumdan... Öte yandan onun böyle bir zaferi yaşamasını kaldırabilir miyim? Bi de bunun bir FRS* ile ödüllendirildiği filan düşünün... Yok yok, böyle bir şeyi kaldırabileceğimi hiç sanmıyorum... Hay Allahım, onu kutlamak zorunda kalma düşüncesi çok fena, içinden ağzına sıçmak gelirken dişlerinin arasından zoraki o kelimeleri dökmek, içinden kolunu bükmek gelirken elini sıkmak... Aman yok yaa, Duggers'a FRS filan verilmesin lütfen... Bunun bana verilmesinden geçtim zaten... aah yani tam geçtim değil ama, benim hakkımda ne söylediklerini biliyorum, *"popülerlik meraklısı, medyatik hoca, bir tane göze çarpan kitabı var ama öyle ciddi orijinal bir araştırması yok..."* işin içinde kıskançlık da var tabii... Ve bilişsel bilim camiasında çok az insan birbiriyle arkadaştır zaten... Çok uçsuz bucaksız bir konu bu, üstelik kendi kimliğini bulmak için daha bir dolu başka bilim dalı ile örtüşüyor... Bu matematik mi, felsefe mi, psikoloji mi... yoksa mühendislik mi? Aslında hepsi birden, ki bunu bu kadar enteresan yapan da bu, ama bilimsel kurum tarafından buna şüpheyle yaklaşılıyor, biraz karışık bir durum yani... Bir bilişsel bilimcinin Nobel ödülü aldığını hayal etmek bile zor... Yarın biri çıkıp bilinç problemini çözse bile ona hangi ödülü verecekler ki

* Fellow of the Royal Society: İngiltere'nin en üst bilimsel kuruluşuna üyelik. (ç.n)

sanki? Fizik mi? Kimya mı? Fizyoloji mi? Bu kategorilerin hiçbirine girmiyor... Acaba Nobel kazanmak nasıl bir şeydir, cidden yani... Nobel'in qualiası... Şey gibi bir şey olmalı bu, Tanrılaşmaya ne ad veriliyordu yaa... hah *apotheosis*... Birdenbire yaralanamaz, ölümsüz olursunuz... Gerçek anlamda değil tabii ki, ama ölümün sizden söküp alamayacağı bir şey elde etmiş olursunuz işte... ve yaşarken de daha fazla uğraşıp didinmenize gerek kalmaz... Daha fazla başarı sadece ikramiye yerine geçer, bardağınız dolup taşmış olur... Diğerlerinden korkacak bir şey kalmaz... Rekabetin çok ötesinde olursunuz... hadi Duggers FRS'sini alsın bakalım, Fen Fakültesi'ndeki herkes FRS'sini alsın... Sadece bir tane Nobel var... Kendinizi bu ihtişamın kollarına bırakırsınız, nereye giderseniz gidin cazibesi adeta bir hale gibi çevrenizi sarar... Her gece, ağzınız kulaklarınızda, Nobel ödüllü olduğunuzu bilerek uykuya dalar ve gözünüzü mutlu açarsınız, belki bir anda neden olduğunu bilemezsiniz, ama sonra aklınıza gelir... Hayatınızın her günü aklınıza ilk gelen bilinçli düşünce budur artık... *Ben Nobel kazandım*... Bu böyle bir şey midir acaba, çok merak ediyorum. Yoksa Nobel ödüllüler de tıpkı bizler gibi, hâlâ tatmin olmamış, hâlâ hırslı, sürekli yeni keşifler, daha fazla itibar ve daha fazla ün peşinde koşan tipler midir? Eh, hiçbir zaman öğrenemeyeceğim... gerçekçi düşünecek olursak, bir FRS bile zor yani... Belki de bedensel hazları fazlasıyla sevdiğimden, kadınları, yemeyi, içmeyi... özellikle de kadınları... Halbuki gerçek bilim adamı yalnızca bilimini düşünür, onu yaşayıp, onu solur, ondan ayrı kaldığı her dakika zoruna gider... Çalışma odasının kapısı karısı tarafından çalınan bilim adamının hikâyesi vardır ya... *KADIN: Konuşmamız lazım Alfred. BİLİM ADAMI* (Kafasını masasının başından kaldırıp, kaşlarını çatar): *Konu ne? KADIN: Bir sevgilim var. Seni terk ediyorum. Boşanmak istiyorum. BİLİM ADAMI: Haa.* (Durur) *Ne kadar zaman alır?* Duggers'ı evli olarak hayal edecek olursanız, onun da böyle davranacağını hayal edebilirsiniz... Eğer Voicemaster'a bilinç akışını dikte edecek olsaydı baştan sona genetik algoritmalarla dolu olurdu herhalde... Algoritmalar ve genel olarak Merkez'le ve özellikle de benle ilgili günlük şikâyetler işte... Ya da Turing'i ele alalım, cidden müthiş bir beyin, bir deha, adam medeniyetin gidişatını değiştirmiş, veya hızlandırmış diyelim hadi, bir başkası er geç bilgisayarı keşfedecekti tabii, ama o inanılmaz derecede zamanının ötesinde biriydi... Gelgelelim acayip problemli bir adamdı, yalnız, bastırılmış, mutsuz bir eşcinseldi, zaten sonunda da Manchester'daki kasvetli dairesinde ha-

yatına son verdi... eğer dünyaya ya Turing ya da Ralph Messenger olarak tekrar gelme şansını verselerdi bana, bir an bile tereddüt etmezdim... Seçme şansı verilmişken, eşcinsel olmayı *seçecek* biri çıkar mıydı çok merak ediyorum. Homofobik olduğumdan filan değil ha, sadece onlar için üzülüyorum. Kadınların bedenlerini çekici bulmamak ne büyük bir kayıptır, onların o kıvrımlarını, kukularını ve erkeklerden farklı olan bütün o büyüleyici şeylerini... durmadan aynı kendininki gibi olan bedenleri arzulamak ne kadar da... sıkıcı bir şeydir... Dahası, doğruya doğru, yetişkin bir herifin kıçı hiç de güzel denebilecek bir halt değildir... Nicholas Beck'in kimselere bulaşmamasına şaşmamak lazım...

Oh be, sonunda trafik ilerlemeye başladı... İlerde mavi bir ışık yanıp sönüyor herhalde kaza filan oldu... Horseshoes'a giden kestirme yola çıkmak için kullandığım kavşakta galiba... Öptüm onu... Helen'i... Diğerleri eve çıktıktan sonra biz biraz daha havuzda kalıp sohbet ettik, daha doğrusu tartıştık, bayağı ağır konularda hem de... Onda sevdiğim şey bu işte, ciddi konularda konuşmanın ukalalık olduğunu düşünmüyor... Carrie nihayet bizi çaya çağırıncaya kadar kaldık orada ve basamakları çıkarken de öptüm onu... Riske girdim, ama bu tür şeylerde içgüdülerim genelde doğru çıkar... Tıpkı Carrie'yi MIT'deki* asansörde öpmem gibi... İyi vakit geçirdiği, evi sevdiği, sıcak su havuzuna bayıldığı belliydi... Üzerinde mayosuyla vücudunu gördüğümde beklentilerimin boşa çıkmadığını gördüm, bornozunu omuzlarından indirip de havuzun içine inerken kaçamak bir bakış atmaya vaktim olmuştu, zavallı Carrie de imrenen gözlerle onun o ince beline ve düzgün kalçalarına göz atmıştı... Memeleri hafiften sarkmış ve iki yana yayılmıştı gerçi ama yine de düzgün ve sıkı duruyordu... Havuzun basamaklarından inerken – o kendilerine has esneklikleriyle fark edilir ölçüde hoplamışlardı yerlerinde... Dışarı tırmanırken ise kalçaları olduğu gibi karşımdaydı... harika kalçalardı ve de, geniş ama gevşek değil kesinlikle... kalçasının iki yanağı, yüksek kesim mayosunun kenarından iki hilal halinde taşacak kadar geniş hem de... Aslında, poposunu görmemi engelleyen, iki üç santimden daha fazla olmayan, ufacık bir şerit halindeki kumaştı sadece... Mayo dediğin de komik bir şey valla... Ne kadar az şeyi örtüyor, gel gör ki ne büyük bir fark yaratıyor. Bir kadını ilk defa çıplak görmek her zaman müthiş bir sürprizdir... Ba-

* Massachusetts Institute of Technology. Massachusetts Teknoloji Enstitisü. (ç.n)

zen hoş bir sürpriz, bazen de tam bir hayal kırıklığıdır... Acaba bir gün çıplak olarak havuz sefası yapmayı kabul eder mi ki, *en famille** değil tabii ki, hani bazen California'dakilerin yaptıkları gibi sadece yetişkinlerin olduğu bir seans... Napa Valley Zinfandel dolu kadehlerimizden yudumluyoruz, havada barbekü kokuları, bir yandan portatif stereodan yayılan Hint melodileri... Of ne keyifti ama... Çocuklar etraftayken Carrie havuza çıplak girmezdi... haklı da yani, acayip utanırlardı herhalde, hele ki de oğlanlar... Dahası cinsel taciz meselesi öylesine gündemde ki, şüphe uyandıracak bir ortam yaratırız ya da gelecekte onlara yalan yanlış anılar çağrıştırırız diye ödümüz kopuyor... Hele Emily'nin öz kızım olmaması işleri daha bir karıştırıyor... Gerçi *onun* bu durumdan rahatsız olacağı da şüpheli ya... Bir sene önce filan onu çıplak gördüydüm, bir şey ararken banyoya girmiştim, meğer o da banyo yapıyormuş, *"Aah! Pardon!"* Islak ıslak parlayan büyük kahverengi haleli o sıkı ergen göğüslerine ve sivri uçlu meme başlarına göz atıvermiştim hemen ve sonra da gerisin geri dönüp, kapının ordan *"Banyo yaparken kapıyı kilitle bir daha lütfen"* diye bağırarak dışarı fırladıydım... Sonradan banyodan çıktığında hafif mahcup bir şekilde sırıtıp, *"Kusura bakma Messenger"* demişti... Ama hiç de takmış görünmüyordu yani... *ben* takmıştım oysa... Çünkü Emily'yi becermek isterim... Tabii ki de böyle bir şeyi *yapacak değilim,* akıl alır şey değil bu – yok yok, aslında tam da böyle bir şey, akıl alır şey yani... Ne kadar sapıkça olsa ve tuhaf kaçsa da akıl almayacak, ya da birinin aklına gelmemiş bir cinsel birleşme yoktur... Ama bunu yapmaya niyetim yok, hem de hiç... Her ne kadar onun o akne suratlı, fasulye sırığı erkek arkadaşının bu ayrıcalıktan yararlanması fikri çok sinir bozucu olsa da... bunu asla yapmam... Bu, zihnimizin içindeki gizli evrak dolabında kilitli tuttuğumuz düşüncelerden biri sadece... Bunu lime lime edip yakmaya çalışmanın, ya da varlığını inkâr etmenin hiçbir faydası yok, elinizden gelen tek şey bunu saklamak, hem kendinizden, hem de diğerlerinden... Gel gör ki bu, üvey kızınızı banyo yaparken bastığınızda hiç de kolay olmuyor işte...

Yahu ben nasıl oldu da evrak dolabının bu özel çekmecesini açtım ki sanki?.. Helen Reed, tabii yaa. Onu da becermek isterim, ama bu yalnızca akıl alır değil, gayet mümkün bir durum, tabu mabu yok burada... Öptüm onu ve o da karşı koymadı... tam olarak karşılık verme-

* (Fr.) Ailece. (ç.n.)

di belki, ama itiraz etmedi de... Yasadışı öpücükler açısından bayağı verimli bir haftaydı yani... Dün Marianne'i sıkıştırdım, hem de Sainsbury'deki o büyük otoparkın orada... Parti için şarap almaya markete gitmiştim, o da kendi başına haftalık alışverişini yapıyordu, iki raf arasında ters yönlerde alışveriş sepetlerimizi iterken karşılaştık, alkolsüz içecekler ile Phileas Fogg Tortilla cipslerinin arasında... ayaküstü laflad ık biraz, yeterince masumdu aslında, ama ayrılırken ona arabasını nereye park ettiğini sordum ve bir an tereddüt ettikten sonra, "Atık şişe konteynerlerinin oraya" diye mırıldandı... Sepetime içkileri doldurup kasada ödemeyi yaptıktan sonra, bunları otoparka götürüp arabama yükledim... Karalık ve nemli bir hava vardı, yağmur sıra sıra dizili arabaların üzerine ince ince çiseliyordu, camlarsa buğuluydu... O gelinceye kadar arabamın içinde oturup bekledim, biraz sonra tıka basa yiyecek dolu sepetini iterek geldi... Bunları Volvo'sunun bagajına koyduktan sonra sürücü koltuğuna geçti ama motoru çalıştırmadı, ya da farları falan yakmadı. Atık şişe konteynerlerinin yanında, karanlık, güzel bir alandı, etrafta da başka araba yoktu. Arabasına kadar yürüdüm sürücü yanının kapısını açtım ve içeri girdim, koltuğunu geriye eğik konuma getirmişti... Hemen saldırdık birbirimize... Her zamanki gibi sözsüz halimizle, dillerimizi birbirimizin ağzına sokup, kıyafetlerimizin altından birbirimizi elledik... Hemen oracıkta bitiriverebiliriz aslında şu işi diye düşündüm bir ara, tıpkı bir orospuyla müşterisi gibi, ama birinin konteynerin içine şişe bombardımanı yapmasıyla birlikte ani bir kırık şişe patlaması vuku buldu ve bu da onu korkuttu bayağı, hatta dağıldı diyebiliriz, hemen dikleşti, motoru çalıştırdı... ve tek kelime etmeden... arabayı geri vitese taktı... Kendimi arabadan zor attım... Beni öylece, nefes nefese ve penisim adeta süpürge sopası şeklinde sertleşmiş bir halde o atık şişe konteynerlerinin yanında bırakıp gitti...

Off yaa, bayağı kötü bir kazaymış, bir VW minibüs devrilmiş, hendekte bir MG, polis arabaları, ambulans... Teşekkürler memur bey... Yanlkilerin dediği gibi, benden bu kadar... *[kayıt biter].*

12 13 MART PERŞEMBE. Öğrencilerimden biriyle, Sandra Pickering ile garip, daha doğrusu biraz rahatsız edici bir problem yaşadım. Çok az konuştuğundan zaten onu grubun Gizemlisi olarak seç-

miştim – hafiften huzursuz edici bir tarzda gözünü dikip bakıyordu bana, gayet ifadesizce, gözünü bile kırpmıyordu. Yirmili yaşların sonunda bir tip, düzgün oval bir yüzü, omuz hizasında düz sarı saçları ve genelde, bele oturan, üstü dökümlü siyah deri ceketinin altında saklı tuttuğu dolgun göğüsleri var. Dudakları da dolgun ve etli, üst dudak biraz daha önde ve bu da ona durduk yerde hafiften somurtuk bir ifade veriyor. Dilindeki o metal çivi dışında –gümüş galiba, belki de paslanmaz çeliktendir– görüntüsünde bir fevkaladelik yok. Çivi, konuştuğu o nadir durumlarda, ağzının içinde ışıltıyla bir yanıp bir sönerek ara sıra gözünüze takılıyor. Yemek yerken kim bilir ne kadar rahatsız ediyordur.

Bu derslere katılmak için işi gücü bırakmış olan öğrencilerden biri o da – reklamcılık işindeymiş, haklarında bilgi edinmek için aralarında dolandığım o ilk gün lütfedip söylemişti hanımefendi. Aslında, doğrudan ona bir şey sormadığım takdirde, benimle tek kelime etmiyor, zaten o zaman da çok kısa ve belli belirsiz konuşuyor. Bunalımda mı, ya da herhangi başka bir problemimi var acaba diye merak edip, konuyu nazikçe Simon Bellamy'ye açtım. O da Sandra'nın kendini bu dönem biraz fazla kastığını fark etmiş, ama onun hiçbir zaman öyle çok fazla kendini ortaya koyan, konuşkan biri olmadığını da ekledi, hep "kendi halinde bir tip"miş. Bütün seminer ve derslere katılmıştı katılmasına ama "Yarasa Olmak Nasıl Bir Şeydir?" konulu ödevi bir tek o yapmamış (gerçi isteyenler yapacaktı) ve diğerlerininkiyle ilgili de hiçbir yorumda bulunmamıştı, sanki bütün bu olup biteni anlamsız bir çocuk oyunu olarak görüyormuş havalarında. Daha da açacak olursak, üzerinde çalıştıkları yazıyı bana en son gösteren oydu. Ona gönderdiğim o sertimsi nottan sonra nihayet salı günü *Yanık* adlı romanından birkaç bölüm getirdi bana ve ben de dün okudum.

Roman, bir reklam ajansında Alastair adında kendinden daha yaşlı ve evli bir adamın asistanı olarak çalışan Laura adında genç bir kadın hakkında. Laura adamdan etkileniyor ve belli ki ilerleyen zamanda bir ilişki yaşanacak. Hadi banal demeyelim ama bildik bir hikâye, biraz ofis entrikaları üzerine kurnaz gözlemler ve esas kadının romantik özlemler, erotik fanteziler ve kendini sorgulamalarla dolu olan çalkantılı iç dünyası ve onun işteki o kontrollü, profesyonel, dışa dönük tavırları arasındaki çelişkinin usta ve alaycı anlatımı ile canlandırılmış gerçi. İkinci tekil şahıs anlatımla yazılmış: "*Beyaz gömleğini giyiyorsun. Beyaz gömleğini çıkarıyorsun, çünkü bu seni sınıf başkanı gibi gösteriyor. İpek siyah büstiyerini giyiyorsun. İpek siyah büstiyerini çıkarıyor-*

sun, çünkü bu seni orospu gibi gösteriyor. Tekrar beyaz gömleği giyiyorsun, yakandaki üç düğmeyi açık bırakıyorsun..." Sanırım bu fikri Jay McInerney'den almış, ama dert değil. İlk bölümün sonuna geldiğimde buraya kadar iyi diye düşündüm.

Ama sonra, ikinci bölümde Alastair karakteri geliştiğinde tuhaf bir *déjá vu* hissi yaşadım. Adam birçok yönden *Fırtınanın Gözü*'ndeki Sebastian karakterini çağrıştırıyordu. Uzun boylu, sırık gibi, dalgın ve dağınık bir tip, farklı çoraplarla veya gömleğinin düğmeleri yanlış iliklenmiş bir halde işe gidiyor. Düşünürken döner sandalyesinde geriye yaslanıp ayaklarını masasına koymak ve dişlerinin arasında tükenmez ya da kurşun kalem sallamak gibi bir alışkanlığı var. Telefonları sabırsız bir "Efendim?" ile açıyor. Durmadan birilerine ya da bir şeylere tosluyor çünkü hep kafası önünde yürüyor. Ve belki çok öyle elle tutulur, gözle görülür değil ama bana çok aşina olan başka benzerlikler daha var.

Tabir yerindeyse, resmen feleğim şaştı. Ne yapacağımı bilemedim. Bu bir çeşit şaka mıydı? Eğer öyleyse, pek anlayamamıştım. Yoksa *Fırtınanın Gözü*'nü okumuş, Sebastian karakteriyle ilgili detayları yaratıcı bilinçaltında özümsemiş ve farkında olmadan bunları harmanlamış mıydı acaba? En akla yakın açıklama buydu sanki.

Özel görüşme için hücre odasını andıran cüruf briketi ofisime geldiğinde doğrudan konuya girdim: "*Fırtınanın Gözü'nü okudun mu hiç?*" O da okuduğunu söyledi, Noel tatilinde okumuş. Şaşırmıştım: ikinci bölümü çok yakın bir zamanda yazmıştı demek ve bu durumda kesinlikle esinlenmesinden habersiz olamazdı. "Sanırım sen de fark etmişsindir ki," dedim, "Alastair'in karakter özelliklerinden birçoğu benim karakterim Sebastian'la aynen örtüşüyor?" Gayet sakin, "Evet, fark ettim bunu," dedi. Ben de boş boş, "Fark ettin mi?" diye tekrarladım. "Ne zaman fark ettin?" En az benim kadar boş bakarak, "Kitabınızı okuduğumda," diye cevap verdi. "Ama bu ikinci bölümü *Fırtınanın Gözü*'nü okuduktan sonra yazmış olmalısın," dedim. "Yoo hayır," dedi, "her iki bölümü de geçen yaz yazmıştım, bu derslere başlamadan önce yani." Gözlerimi dikip ona baktım. "Buradayken elden geçirdin mi bunları?" diye sordum. "Evet," dedi, "kasım ayında, Russell'a gösterdikten sonra." Ona ağır ağır şöyle dedim: "Yani sen şimdi, burda yazanların her bir kelimesini," –ikinci bölümü elime aldım ve tam gözlerinin içine baktım– "*Fırtınanın Gözü*'nü okumadan evvel, kendinin yazdığını mı söylüyorsun?" Hiç bakışlarını falan kaçırmadı – nerdey-

se gözünü bile kırpmıyordu. "Evet öyle," dedi. "Peki o zaman benim karakterimle seninki arasındaki bu inanılmaz benzerlikleri nasıl açıklayacaksın?" Bazılarını sıralayıverdim hemen. Omuzlarını silkerek, "Sadece tesadüf, herhalde," dedi. Düzgün hatlarının üzerinden bir somurtukluk dalgası geçti, tıpkı rüzgârın etkisiyle titreşen bir gölet gibi. "Sizin karakterinizi kopya ettiğimi ima etmiyorsunuz bana, değil mi?" dedi. "Belki de farkında olmadan kitabımdaki bazı detayları kullandığını düşünmüştüm," dedim. Kesin bir tavırla başını sallayarak, "Ahh hayır," dedi, "bu mümkün değil. Söyledim size – ben romanıma sizinkini okumadan evvel başlamıştım." "Belki başka biri bundan bahsetti sana? Belki de eleştirisini falan okudun?" dedim, her ne kadar çok inanmasam da, umutsuzca, her ikimizin de hemfikir olacağı, itibarı kurtarmaya yönelik bir açıklama bulmaya çalışıyordum. "Hayır," dedi dimdirekt, "öyle olsa hatırlardım." Ellerimi yukarı kaldırarak, "Peki o zaman," dedim, "ne diyeceğimi bilmiyorum. Kafam allak bullak oldu." Bu arada şunu da söylemeden edemeyeceğim, bu konuşma boyunca ben, sanki suçlanan taraf *ben*mişim gibi, durmadan rahatsız bir şekilde yerimde kıpırdanıp, sandalyemi bir o yana bir bu yana döndürürken ve masamın üzerindeki şeylerle oynarken, o, ayaklarını, dizlerini birbirine yapıştırıp, birleştirdiği ellerini uslu uslu kucağında tutarak gayet sabit ve sakin bir şekilde oturmuştu sandalyesinde. "Ben bir sorun görmüyorum burada," dedi. "Bunlardan çok vardır, bu tür adamlardan yani. Ara sıra birbirinin eşi olmayan çoraplar giyen bir karakter çizen başka yazarlar da vardır herhalde." Sonra da yüzsüzce ekledi: "Aslında bu biraz klişe bir durum yani." Sinirli sinirli, "Detayları tek tek ele alırsan tabii ki de bir anlamı yok," dedim. "İnanılmaz olan, bunların *kombinasyonlarının* aynı oluşu." Birkaç dakika ikimiz de sessiz kaldık. "Peki nasıl buldunuz?" diye sordu, sanki problemi halletmişiz gibi. "Bu şartlarda bir hükme varmakta güçlük çekiyorum," dedim. "Yazdıklarının devamı var mı?" İki bölümün daha taslağı varmış elinde. Onları da görmek istediğimi söyleyip, apar topar sonlandırdım görüşmeyi.

Bu yüzleşme altüst etmişti beni ve bütün gün başka hiçbir şeye kafamı doğru dürüst veremedim. Korkarım bugün öğleden sonraki derste de pek etkili olamadım – neyse ki ödevini sunma sırası Simon Bellamy'deydi ve o da tartışmayı kendi başına yürütecek yetiye sahipti. Tartışma sürerken durmadan Sandra Pickering'e göz atıp durdum ve endişe verici ölçüde, kendimi sık sık onun o donuk kahverengi gözlerine bakarken buldum. Bir ara Simon'un yazısıyla ilgili bir yorumda

bulundu ve bir an gözüm, ağzının o karanlık kuyusunda parıldayan metal çiviye takıldı, bir kara kurbağasının alnındaki değerli bir taş gibi. Bu genç kadında hafiften sürüngenimsi bir hava var – duygusuzluğu, sabitliği, gözünü kırpmadan bakışı. Şüphesiz kendi güvensizliğimi ona yansıtıyorum. Ya doğru söylüyorsa? İki ayrı yazarın, birbirinden bağımsız olarak aynı karakteri yaratmaları mümkün müdür? Karakter tamamen basmakalıp bir tipse olabilir tabii. Sanırım beni asıl dehşete düşüren de bu – hem Sebastian'ın, hem de Alastair'in basmakalıp tipler olduğunun, aynı klişelerden derlendiğinin ima edilmesi.

Mesele şu ki, ben Sebastian'ın basmakalıp bir karakter olmadığını biliyorum, çünkü onu kısmen Martin'den esinlenmiştim. Martin benzerliği fark etmiş ve aldırış etmemişti –hatta biraz da komiğine gitmişti–, daha birçok arkadaşımız da fark etmişti bunu. Ama belki de yazarken, gerçek Martin'i hayali Sebastian'a dönüştürme sürecinde, bir şekilde hissedilen hayat (Henry James'in söylediği gibi) duygusunu kaybetmiş, "karakterize etme"nin bildik oyunlarına düşmüştüm, karakterin bildik hal ve tavırlarına, özgün ve bireysel bir nitelik katacak bir dil bulmayı beceremememiş, sonuçta Sandra Pickering'in acemi çabalarından ayırt edilemez bir şey ürettiğimle kalmıştım. Aşağılayıcı, dahası ne utanç verici bir düşünce. Keşke *Fırtınanın Gözü* hakkında çıkan eleştirilerin dosyası yanımda olsaydı da şöyle bir göz atıp, kitapta gerçek özgünlük olmadığına dair şüphelerimi giderseydim. İnsanın kendine güveninin bu kadar kırılgan oluşu ne acı bir şey cidden, ama öyle işte, hele benimkine hasar vermek hiç de zor değil. Ne kadar çok olurdu, Martin işten eve bir gelirdi, ben suratım asık, gözlerim kıpkırmızı bir halde, çünkü yazdığım şeye inancımı kaybetmişim. Bir keresinde –bilgisayar almadan, hatta fotokopi makinesi almadan önceydi galiba– arka bahçeye çıkıp, bir umutsuzluk buhranı içinde attığım bütün bir müsveddeyi çöpten almış ve her bir yanı lekelenmiş ve yağlanmış olsa da, oldukça hoş patates ve elma rendesi kokularına bulanmış bir halde geri getirmişti. Beni, önüme bir kadeh şarap koyup, mutfak masasının başına oturtmuş, kitaptan ilk birkaç bölümü yüksek sesle okumamı istemiş ve beni bunun devam etmeye değer bir kitap olduğuna ikna etmişti. Söz konusu olan *Karma Kutsamalar*dı ve haklıydı. Ahh Martin, seni ne kadar çok özledim.

14 MART CUMA. Bugün Ralph Messenger'a hediye almaya Cheltenham'a gittim. Uygun bir şey bulmak hiç de kolay olmadı. İkisi de ba-

na karşı o kadar naziklerdi ki, uyduruk bir şey olmasın istedim, ama aynı zamanda *çok* da pahalı olmamalı, yoksa bu onların bana nazik olmaya devam etmesini sağlamak için verilen bir rüşvet gibi görünecekti sanki. Nihayet, epey bir tereddüt ettikten sonra ofis masası için bir oyuncakta karar kıldım, paslanmaz çelikten küçük bir abaküs aldım. Aslında bayağı tuzluydu, ama umarım sadece esprili yönü göze çarpar.

Bir de kendime bu davet için yeni bir elbise aldım, kadife, kayık yakalı, kaliteli, güzel bir şey. Yine Richmondlar'ın yemeğinde giydiğim eteği ve üstünü giymek istemedim, keza buraya getirdiğim ve şu ya da bu sebeple hiç hoşlanmadığım diğer gece kıyafetlerimi de. Her zamanki gibi önce renkli bir şeyle gideyim diye düşünüp, sonunda siyahta karar kıldım. Hem güvenli, hem pratik, hem de hep moda. Dahası, ben dul bir kadınım.

13 Helen, "Yerinde olsaydım, işin tarihsel kısmını Alice ve ailesinin hikâyesinden ayırırdım," der. "Alice'in şehrin yerel politikası ve mimarisi falan gibi şeylere bu kadar kafa yorması pek doğal durmuyor."

Carrie, "Ne demek istediğini anladım," der. "Ama nasıl yapacağım bunu?"

Helen, "Neden her şeyi bilen bir üst anlatıcı kullanmıyorsun, böylece okura karakterin tepesinden seslenmiş olursun," der.

"Peki bu, kitabı biraz modası geçmiş yapmayacak mı?"

"Modern bir hava verebilirsin," der Helen. "İçine bugüne dair bir dolu gönderme serpiştir mesela. *Fransız Teğmen'in Kadını*'nı biliyorsun, di mi?"

"Ah evet, o kitabı çok sevmiştim," der Carrie.

"Ya da Alice'in hikâyesini çağdaş bir hikâyeyle çerçevele: Birisi, senin gibi, ailesine ait kâğıtları gözden geçirsin, büyük büyükannesinin hayat hikâyesini düzenlemeye çalışmak için tarihsel zemini araştırmak..."

Carrie karideslerin kabuğunu soymayı bırakır. "Helen bu müthiş bir fikir."

"Ah, hemen atlama öyle," der Helen. "Bir dolu şeyi yeni baştan yazmanı gerektirir bu."

"Neymiş bunu gerektiren?" der mutfağa giren Ralph.

"Git burdan Messenger," der Carrie. "Helen bana ders veriyor."

Ralph Helen'e, "Aah, sen Carrie'nin kitabını mı okudun yoksa?" diye sorar. "Nasıl bir şey? Benim bakınama izin vermiyor da."

"Bayağı ümit verici," der Helen.

"Ben var mıyım içinde?"

"Tabii ki ilk soracağın soru bu *olacaktı*," der Carrie.

"Sanmıyorum," der Helen.

"Ne istiyorsun Messenger?" der Carrie.

Ralph, sanki içerdiği anlamı ima edermiş gibi Helen'e sırıtarak, "Türbişonu," der. "Ev sahibinin en has arkadaşı."

"İçki dolabındadır."

"Orda değil."

"O zaman en son nerde bıraktıysan ordadır. Büfenin çekmecelerine bak."

"Tamam." Ralph işaretparmağını guacamole* kâsesine daldırıp yalar, onayladığını belli eden bir mırıltı çıkarır ve gider.

Carrie, "Senin derslerine katılmayı çok isterdim Helen," der.

Helen, "Ama bundan o kadar da hoşlanmayabilirsin," der. "Bazı öğrenciler diğerlerinin yazdıkları hakkında oldukça katılar."

Ralph'ın doğum günü partisinin olduğu akşamdır. Helen, önceden kararlaştırdıkları gibi erken gelmiş, yiyecek hazırlıklarına yardım etmektedir. Esas yiyeceklerin çoğu –benmari usulü pişmiş somon balığı, çiftlik usulü jambon, envai çeşit salata– o yöredeki bir catering firması tarafından sağlanmış ve çoktan yemek odasındaki tabak yığınlarının ve kalın kâğıt peçetelere sarılmış çatal bıçak servislerinin yanına sıralanmıştır. Ama Carrie kendi kanepelerini hazırlamayı seviyor. Helen'e baharatlı sosların içine *crudité*leri** kesme ve dilimleme görevi verilmiş. Carrie ise taze pişmiş karideslerin kabuklarını soyuyor ve aralarına küp küp kesilmiş tatlı kırmızı biberler katarak kürdanlara batırıyor, aynen minyatür şiş kebaplar gibi. Siyah beyaz karo döşenmiş olan kare şeklindeki geniş hole, bar görevi görecek bir masa yerleştirilmiş, kırmızı ve beyaz şarap şişeleri iki simetrik grup halinde düzenlenip, ışıl ışıl şarap kadehlerinin dizili olduğu koca bir tepsiyle birbirinden ayrılmış. Ralph mutfaktan çıktıktan kısa bir süre sonra iki kadın, tirbu-

* Meksika mutfağına ait, içinde avokado ezmesi, domates püresi ve kırmızı biber olan bir tür sos. (ç.n)

** Fr. Çiğ sebze. (ç.n)

şonla çıkartılan mantarlardan beklenen o *pop! pop!* sesini duyarlar. Biraz daha öteden, Emily'nin küçük kuruyemiş ve cips kâselerini stratejik noktalara yerleştirmekte olduğu misafir odasındaki hi-fi'den dingin enstrümantal caz melodileri yayılmaktadır. Messengerlar parti verme konusunda uzmanlar ve hepsi de kendi görevlerini ve bunu nasıl yerine getireceğini çok iyi biliyor. Ön kapının zili çalar.

Helen lüzumsuzca, "İşte ilk konuk," der.

Carrie mutfak saatine bakarak, "Bahse girerim Duggers'dır," der. "Bir Allahın kulu da çıkıp ona bir parti davetinin, dakikliği test eden bir durum olmadığını anlatmamış yani. Bana bir iyilik yapıp, onunla sohbet edebilir misin Helen?"

"Eh, şimdi bana kuantum mekaniğini anlatabilirsiniz Profesör Douglass," der Helen.

Resmi bir şekilde gülümseyerek, "Bu pek de uygun bir zaman değil sanki," der o da.

Helen bu sefer, "Ama burası gayet hoş ve sessiz," der. "Az sonra bir dolu insan gelecek, gürültüden geçilmeyecek ve o zaman ciddi ciddi sohbet etmek de mümkün olmayacak." Misafir odasında yalnızlardır ve yapay kömür ateşinin önünde durmaktadırlar. Helen'in elinde bir kadeh Californian Sauvignon Blanc ve Douglass'ınkinde de bir bardak portakal suyu vardır. Helen bir kâse kuruyemiş uzatır. Douglass bir tane alır ve bunu tıpkı bir sincap gibi ön dişleriyle tıkır tıkır ezer.

"Neden bu konuyla ilgilisiniz?" diye sorar.

Helen, "Ralph bunun bilinç teorisiyle bir bağlantısı olduğunu söyledi," der. "İlgilendiğim nokta bu."

"Çok ufak partiküller, dalgalar gibi gelişigüzel ve belirsiz şekillerde hareket eder," der Douglass. "Bir ölçüm yaptığımızda dalganın düşmesine sebep oluruz. Bilinç fenomeninin de dalga fonksiyonundaki bir dizi sürekli düşüş olduğu öne sürülüyor."

Helen, "Bu kaos teorisiyle aynı şey mi?" diye sorar.

"Hayır."

"Ben de düşündüm ki... 'düşüş' ve 'kaos'..."

"Bunlar birbirinden oldukça farklı kavramlar."

"Ama ikisi de bilime acayip heyecan katıyor, değil mi?"

Profesör Douglass belli ki bu ifadeyi, cevap vermeye gerek görmeyecek denli çocukça bulur. "Bazı kuantum fizikçileri, içinde yaşadığımız evreni gözlem yapa yapa yarattığımızı savunur. Bunun, var olabilecek daha bir dolu olası evrenler içinden yalnızca bir tanesi olduğunu

söylerler, ya da, daha uç bir formülasyonla, aslında bu, içinde yaşadığımız evrene paralel durur."

Helen, "Siz buna inanıyor musunuz?" diye sorar.

Profesör Douglass, "Hayır," der. "Evren kesinlikle bizlerden bağımsız olarak orada şimdi ve bizler var olmadan önce de oradaydı. Ama şu da mümkün, asla onu gerçekten olduğu haliyle bilemeyebiliriz, malum belirsizlik ilkesi yüzünden."

"Belirsizlik ilkesi, haa evet..." der Helen. "Duymuştum tabii, ama..."

"Heisenberg'in kanıtladığına göre, aynı anda bir partikülün hem pozisyonu, hem de hızı tam olarak belirlenemez. Biri doğru olsa, diğeri yanlış çıkar." Douglass boş odada etrafına ve sonra da saatine bakar. "Partiye biraz erken mi geldim acaba?" diye sorar.

"Yoo. Her zaman bir ilk gelen olacaktır," der Helen. "Partiyi siz yarattınız işte. Mümkün olan bir dolu olası partinin içinden hem de! Eğer bir başkası ilk önce gelmiş olsaydı, o zaman partinin de bambaşka bir seyri olacaktı, çünkü ben sizin yerinize onlarla konuşacaktım ve hatta belki de sizinle hiç konuşmayacaktık, ya da konuştuklarımız aynı şeyler olmayacaktı ve eğer ilk gelen siz olmasaydınız, şu anda gerçekleşen bütün bu konuşmalar bambaşka bir şey olacaktı. Partilerin kuantum teoriği açısından buna ne dersiniz?" Helen söylediklerinden hoşnut, gülümser.

Douglass ise bilgiç bir edayla, "Aslında bu daha çok kaos teorisi gibi," der.

"Aah, neden?" der Helen.

"Kaos teorisi, başlangıçta yer alan değişimlere fazlasıyla duyarlı olan, veya birçok bağımsız değişkenden etkilenen sistemlerle ilgilenir. Hava gibi mesela."

"Ah evet, bir kelebek kanatlarını dünyanın bir tarafında çırptığı vakit diğer tarafta bir kasırgaya yol açmış olur demek istiyorsunuz."

"Bu, olayı biraz fazla basitleştirmiş oluyor belki ama doğru."

"Oh neyse," der Helen. "En sonunda bir şeyi doğru anladım."

Kapı zili çalar ve birden holde bir harala gürele olur.

Helen, "İşte başka bağımsız değişkenler daha geldi," der.

Ev dolmaya başlar. Kral George dönemi uzun pencerelerin perdeleri çekilmemiş, bu yüzden içerinin ışığı araba yoluna ve girişe de vuruyor. Gelen konuklar içerdeki curcunayı görebiliyor, sohbet edenler, gülenler, yiyip içenler capcanlı karşılarında ama sesleri yok, tıpkı sesi kapalı olan bir televizyondaki oyuncular gibi gözüküyorlar. Kapı mandalla

tutturulmuş, böylece kimsenin kapıyı çalması gerekmiyor, ama Ralph gelenleri karşılamak ve tebrikleri, doğum günü kartlarını ve hediyelerini kabul etmek için kapının girişinde dolanıp duruyor. Erkekler paltolarını asmak için aşağı kattaki vestiyere gönderiliyor, bazıları, deseninde *La Vie Parisienne*'den çoğaltılmış illüstrasyonlar olan duvar kâğıdını incelemek uğruna bayağı bir oyalanıyor orada; kadınlardan ise paltolarını, içinde son dakika saç ve makyaj düzenlemesine elverişli *en suite* banyosu bulunan misafir yatak odasındaki ikiz yatağın üzerine atmaları rica ediliyor. Konuklar sokak kıyafetlerinden arındıklarında, üzerinde cart mavi bir gömleği ve ayağında siyah Dockersları olan Mark Messenger'ın eşliğinde, holdeki bar masasından kendilerine kırmızı ya da beyaz şarap, bira veya kola-meyve suyu gibi içecekler alıyor, sonra Simon ve Hope'un, kalabalığın arasında ellerinde kanepe tabaklarıyla eğile büküle dolaşmakta oldukları o kocaman misafir odasına geçiyorlar; tabii çocuklar, boşalan tabakları doldurmak üzere ara ara mutfağa koşturuyorlar, ki burada da Carrie ciabatta ekmeğini,* focaccia ekmeğini** ve kepekli undan yapılmış olan organik bilimum yuvarlak ekmeği fırında ısıtırken, bir yandan da mutfağının yeni modüler ünitelerini ve Almanya'dan ithal edilip daha birkaç ay önce takılmış olan tezgâhlarını gıpta eden gözlerle inceleyen kadın arkadaşlarıyla sohbet ediyor.

Misafir odasında konuklar kümeleşip dağılıyor, sonra yeniden toplanıyor. Sohbet konuları bir gruptan diğerine tıpkı bir virüs gibi bulaşıyor: Jean-Dominique Bauby'nin içler acısı durumu; klonlanan koyun Dolly; hafta başında otobanda sis yüzünden meydana gelen kazalar; Wembley'deki Dünya Kupası seçmelerinde İtalya'nın İngiltere'yi yenmesi; yakınlardaki Cheddar köyündeki bir öğretmenin DNA testi sonuçlarına göre mağaranın tekinde iskeleti bulunan ve prehistorik dönemde yaşamış bir avcının soyundan geldiğinin anlaşılması ve yaklaşan Genel Seçimler.

"1 Mayıs, İşçi Partisi için iyiye işaret olabilir bu," der birisi.

"Bizim işaretlere ihtiyacımız yok," der bir diğeri. "Anket sonuçları ortada zaten. Ara seçim sonuçları da belli. Eğer mayısta da Wirral'de alınan sonuçlar tekrarlanırsa, İşçi Partisi iki yüz elli ile çoğunluğu alır."

* Zeytinyağıyla yapılmış yassı İtalyan ekmeği. (ç.n)

** Üzerine malzeme konmuş bir tür yassı İtalyan ekmeği. (ç.n)

"Bu tamamen bir hayal tabii."

"Belki öyle... ama yarısı bile doğru olsa..."

Laetitia Glover seçimler konusunda asabi bir kararsızlık içindedir ve bunu Helen'e şu şekilde ifade eder: "Tabii ki Muhafazakârlar'ın gitmesini istiyorum, bu belli bir şey," ve ekler: "Ve bunu Cheltenham'da becermenin en iyi yolu da Liberal Demokratlar'a oy verme taktiği – son seçimlerde Muhafazakârlar'ın oylarını toplamışlardı biliyorsun. Ama Liberal Demokratlar'ın yararına davranmak hiç içime sinmiyor. Böyle bir kenarda oturup olanları izlemek de gücüme gidiyor bir yandan."

Helen, "Başka bir seçim bölgesinde İşçi Partisi için çalışamaz mısın?" diye sorar.

"Yani, aslında *çalışabilirim*..." der Latitia, ama son kelimede sesi iyice cılız çıkar ve bu öneriye karşı çok da hevesli bir hali yoktur.

Reginald Glover, "Ama parti Blair ve Brown'un elindeyken, burada çalışmak da insanın içinden gelmez ki canım," der.

"Aynen öyle!" der Laetitia. "Gelir vergisini artırmayacaklarını vaat ederek her türlü geleceklerini şimdiden baltalamış oldular."

Ralph bir elinde kırmızı, bir elinde de beyaz şarap şişesiyle gelirken, "Daha fazla gelir vergisi mi ödemek istiyorsun Laetitia?" diye sorar.

"Eğer sağlık hizmetlerini düzeltmek için bu gerekiyorsa, evet," der soğuk bir tavırla. "Ama esas sıkıştırılması gerekenler özel sektördeki kalantorlar tabii."

"Herhalde şu anda dünyanın en zengin adamı Bill Gates'tir," der Ralph, bir yandan kadehini doldururken. "Adamın yirmi dokuz milyar doları var ve her gün de bir kırk iki milyon daha ekliyor buna."

Laetitia, "Tek bir insanın bu kadar büyük bir servete sahip olması ne korkunç bir şey," der.

"Bir düşünsene," der Ralph. "Eğer onu İngiltere'ye taşınmaya ikna edebilsek ve ortaya yeniden şu ek vergileri çıkartsak adam muhtemelen tek başına devletin sağlık hizmetlerini finanse edebilirdi." Sonra Helen'e göz kırpıp yanlarından ayrılır.

Laetitia, "Ne demek istedi şimdi bu?" diye sorar.

Reginald Glover, bıyık kaplı dudağını hafifçe buruşturarak, "Galiba yüksek vergi oranlarının girişimlere köstek olmasından bahsediyor," der. "Ne yazık ki Ralph ciddi boyutlarda olmasa da hep bir Thatchercıydı. Çok da şaşmamak lazım aslında buna. Thatchercılığın Darwin ekonomisinden ne farkı var ki? Güçlü olan yaşasın."

Helen, Gloverlar'ın yanından sıyrılıp, Ralph'ın yüksek lisans öğrencilerinin olduğu küçük bir gruba katılır ve ilginçtir ki, Zola tartışmaktadırlar. "En çok hangi romanını seviyorsun?" diye sorar Jim'e. Ama çocuklar çarşamba günkü maçta İngiltere'ye zafer golünü çakan bir futbolcuyu konuşurlarmış meğer. Helen'in bu konuda söylecek pek bir şeyi olmadığından yana dönüp, barın olduğu tarafa giden Jasper Richmond'u selamlar.

"Selam," der Jasper. "Gel sen de bir içki daha al." Helen'i holün oraya götürüp hem kendi kadehini, hem de Helen'inkini doldurur. "Senin de burada olmana sevindim. Messengerlar bu civardaki en güzel partileri verirler."

Helen, "Kesinlikle bu işi nasıl yapacaklarını iyi biliyorlar," der.

"Paraları var, yerleri müsait. Dahası, sanat ve bilim bir arada, her yerde bulamazsın bunu. Tabii esas olarak Carrie'nin marifeti bu. Güzel bir ev, değil mi?" Jasper boşta kalan eliyle işaret eder.

"Çok hoş."

"Bir tane daha var biliyorsun, Stow civarında kırlık bir alanda."

"Biliyorum, gittim hatta."

"Gittin mi?" Şaşırmış ve etkilenmiş bir hali vardır. "Ne çabuk. Bravo."

Helen, "Neden ki?" diye sorar.

"Demek ki sen de evlat edinildin artık... Yalnızca çok özel arkadaşlarını davet ederler oraya. Ara ara yaparlar bunu, daha doğrusu Carrie yapar. Birinden hoşlanır, bir kadından, genelde de yeni gelen biridir bu..." Kıs kıs güler sonra. "Tabii lezbiyen olduğunu falan ima etmiyorum ama."

Helen hafifçe, "Aah iyi bari," der.

"Evlendiğimizde Marianne'e yapıldı bu. Colin'in atandığı vakit genç Annabelle Riverdale'e yapıldı. Bu gece burada olan kadınların birçoğuna yapıldı aslında. Bir süre için sen en favori olursun, ta ki başka bir aday gelinceye kadar. Sıcak su havuzuna girdin mi peki?"

"Evet."

"Bu bir çeşit vaftizdir," der Jasper başını sallayarak. "Ama benim hoşuma gider – G.Ü'de ihtiyacın olan da budur işte. Zengin ve konuksever arkadaşlar."

"Evet, çok nazikler," der Helen.

"Marianne, Carrie'nin bunu Ralph'ın herhangi bir şekilde sınır öte-

si bir ilgisi varsa bunu açığa almak için yaptığını düşünüyor. Bilinçli ya da bilinçsizce."

"Ne demek istedin?"

"Yani, kampusa yeni gelen çekici bir bayan varsa Carrie onu aile dostları yapıverir hemen. Bu da, bu bayanın Ralph'ın özel arkadaşı olmasını zorlaştırır."

"Anlıyorum," der Helen.

Jasper Helen'in omzunun üzerinden bakarak, "Şurdaki Rektör Yardımcısı işte," der. "Seni onunla tanıştırayım hadi."

Jasper Richmond Helen'i Rektör Yardımcısı ve karısıyla tanıştırır, Sir Stanley ve Leydi Hibberd. Rektör Yardımcısı, o Lancashire aksanıyla, "Stan ve Viv deyin lütfen, arkadaşlarımız bizi böyle çağırır," der neşeyle. "Öyle züppeliklerimiz yoktur bizim, di mi Viv? Sizi üniversitemizde görmekten şeref duyduk Helen. Size Helen dememde bir sakınca yok, di mi?"

"Yok tabii ki," der Helen.

Colin Riverdale, büyük bir kadeh beyaz şarabını iki elinin arasında komünyon kabı şeklinde tutan Annabelle ile beraber gelip, gülümseyerek dikilir. Sir Stan de onların selamına başıyla karşılık verir, ama Helen'le konuşmasını sürdürür.

"Doğruyu söylemek gerekirse," der Sir Stan, "Buraya geldiğimde, yaratıcı yazarlığı hiç akademik bir konu olacak bir şey olarak görmemiştim. Ama sonra kitaplara baktığımda, fikrim tamamen değişti."

Helen, "Daha önceki öğrencilerin kitaplarından mı bahsediyorsunuz?"

Sir Stan içten bir kahkaha atarak, "Yok hayır! Hesaplardan bahsediyorum," der. "Ne yazık ki kitap okumaya pek vaktim olmuyor. Bizim evin okuru Viv'dir, öyle değil mi canım?"

Leydi Hibberd Helen'e, "Sizin şu *Bir İğnenin Gözü*" kitabınızı çok büyük bir zevkle okumuştum," der.

Helen gülümseyip, anlaşılmaz bir şeyler mırıldanır.

"O Margaret Drabble'in kitabı," der Annabelle Riverdale, "ve adı da *İğne Gözü*.*"

"Oh," der Leydi Hibberd.

Colin karısına ters ters bakar. "Kusura bakmayın," der Annabelle.

" The Eye of a Needle. (ç.n.)
* The Needle's Eye. (ç.n.)

"Kütüphaneci olunca böyle oluyor işte." Sonra pişman olmuş bir halde kafasını öne eğip, şarabından bir yudum alır.

"Ama bir şeyin Gözü idi sizinki de," der Leydi Hibberd.

Helen, "*Fırtınanın Gözü* adında bir kitap yazmıştım," der.

"Hah o işte," der Leydi Hibberd. "Bir içki dükkânındaki adamla başlar."

Helen, "Şeyy, hayır, aslında o bahsettiğiniz *İğne Gözü* işte," der özür diler bir tarzda.

Annabelle Riverdale tıkanmış bir halde şarabının içine kapaklanır. Colin, yaramaz bir çocuk gibi karısını ordan uzaklaştırır.

Jasper konuyu dağıtmak için Helen'e, "Patrick White da *Fırtınanın Gözü* adında bir roman yazmıştı, biliyor musun?" der.

"Evet. Başlığını değiştiremeyeceğim kadar geç öğrendim ben bunu," der Helen. "Ama her halü kârda bu başlık kalırdı zaten."

Sir Stan karısına, "Ah baksana, karıştırmana şaşmamak lazım Viv," der. Sonra Helen'e, "Böyle bir şey yapılabilir mi peki?" diye sorar.

Helen, "Evet, başlıklarda telif hakkı yok," diye cevap verir.

Misafir odasındaki sohbetlerin uğultu derecesi gitgide artmakta. Konukların çoğu iki üç kadeh şarabı bitirmiş. Ralph ve Carrie bakışırlar. Ralph durum nedir gibilerden kaşını kaldırır ona; Carrie de tamam anlamında başını sallar ve konukları yemek odasına davet eder, az sonra uzun maun masanın etrafında bir sıra oluşur ve iştah açıcı yiyecekler hakkında tezahüratlar yapılır. Konuklar tabaklarını tepeleme doldurup, tekrar misafir odasına ya da zemin katta bulunan ve davetkâr bir biçimde küçük kavisler halinde sıralanmış sandalyelerin, minderlerin ve taburelerin olduğu ve bu davet için açılıp düzenlenmiş olan diğer odalara geçerler – yani kahvaltı odasına, televizyon odasına ve oturma odasına.

Ralph, Marianne Richmond'un sigara içmek için arka bahçeye çıktığını görür. Bir iki dakika sonra o da holden bir koli boş şarap şişesi kapıp, peşinden çıkar. Marianne'in sigarasının kırmızı ucunun teras duvarının gölgesinde kor gibi parladığını görür ve yanına gider.

"Dışarı çıktığını gören oldu mu?" diye sorar Marianne.

Ralph kıpırdamadan durur, tek kelime etmez.

Marianne tekrar, "Seni gören oldu mu?" der.

"Bahane olarak yanımda biraz boş şişe getirdim," der Ralph şangır-

dayan yükünü yere bırakırken. Bir anlık sessizlikten sonra ekler: "Konuşmanın olmadığını sanıyordum. Bu oyunun ilk kuralının bu olduğunu sanıyordum."

"Oyun sona geldi," der Marianne. "Yani, sona erdi, işte her neyse."

"Ne demek istiyorsun?"

"Oliver bizi salı günü Sainsbury's otoparkında görmüş."

"O gün Oliver'ın senle olduğunu bilmiyordum!"

"Değildi," der Marianne. "Kötü bir tesadüf işte. O gün serbest eğitimi vardı. F.E. Teknik Okulu'nda her salı öğleden sonra var bu. Özel ihtiyaçlar. Onları dışarı çıkarıyorlar, toplu taşıma araçlarını kullanmayı öğretiyorlar, alışverişe götürüyorlar. Salı günü de Sainsbury's'e gitmişler, Oliver bir şekilde gruptan ayrılmış, kaybolmuş, minibüse bakınmak için otoparkta dolanırken de bizi görmüş, arabamda."

"Nerden biliyorsun?"

"Dün bana, 'Seni arabanda Ralph Messenger'i öperken gördüm.' dedi."

"Aman Allahım!" der Ralph. "Beni ismen biliyor, öyle mi?"

"İsimleri asla unutmaz. Özellikle de televizyonda gördüklerini."

"Aman Allahım," der Ralph gene.

"Bundan Jasper'a bahsedecek diye ödüm patlıyor."

"Bunu yapmamasını söyleyemez misin?"

"Anlamaz."

"E böyle bir şeyi yapacak olursa sen de inkâr edersin," der Ralph. "Sonuçta inanılması bayağı güç bir hikâye. Hem söylesene, sana mı inanacaklar, ona mı?"

Marianne, "Oliver yalan söylemez," der. "Bu kavramdan haberi yok."

Ralph düşünceli düşünceli, "Hayır, tabii ki de söylemez," der. "ZT yok ki."

"Ne dedin?"

"Zihin teorisi. Diğer insanların senin dünyayı yorumladığından farklı yorumlayabileceklerini bilmek. Yalan söyleme yeteneği buna bağlı bir şey. Çoğu çocuk bunu üç ya da dört yaşlarında ediniyor. Otistiklerse asla."

Marianne, "Hım, çok ilginçmiş, ama bana pek bir faydası yok," der. "Jasper Oliver'ın yalan söylemediğini bilir."

Ralph, "Sadece yanılmış olduğunu söyleyeceksin," der. "Sonuçta, karanlıktı, yağmur yağıyordu."

"Ama ordaydık işte, üçümüz, aynı anda," der Marianne. "Eğer Jasper bu konuyu kurcalarsa durumu çakabilir. Şüpheli bir vaka, sence de öyle değil mi?"

Ralph bir süre düşünür. "Tamam. Farz et ki Oliver bizi gördü, ayrı ayrı ama, markette, sonra gruptan ayrı düşüyor, endişeli bir halde otoparkta dolanıyor, arkadaşlarını arıyor çünkü ve bize benzeyen bir çift görüyor, belki de aynı tür şeyler giymiş tipler, bir arabanın içinde alt alta üst üsteler, camlar da hep buhar kaplı ve o da onların biz olduğunu sanıyor. Ama tabii ki bu saçma sapan bir düşünce. Ralph Messenger ve Marianne Richmond Sainsbury's otoparkında, alt alta üst üste hem de? Kıçıyla güler herkes buna. Problem falan yok ortada."

"Eh, umarım haklısındır," der Marianne, sigarasından son bir nefes çekip, taş karonun üzerinde söndürür. Marianne, "İçeri girsek iyi olur," der. "Ama beraber değil."

"İlk önce bir öpücüğe ne dersin?" der Ralph ona doğru uzanarak.

"Hayır Ralph." Marianne kararlı bir şekilde durdurur onu. "Aptalca bir oyundu ve artık bitti."

Marianne arkasını döner, kendini sıkıca sarmalayarak ve soğuktan hafifçe titreyerek eve doğru yürür.

Ralph boş şişe kolisini yerden kaldırır ve bunu evin yan tarafındaki çöpe taşır.

Helen, Profesör Douglass'ı holde paltosunun düğmelerini iliklerken bulur.

"Hemen gitmek zorunda mısınız?" diye sorar ona.

"Ne yazık ki öyle," der o da. "Gece geç kaldığımda evdeki hanımlar huzursuz oluyorlar." Holdeki büyükbabadan kalma saate göre, onu çeyrek geçmektedir. "Bir de, doğruyu söylemek gerekirse, partilerden öyle fazla hazzetmiyorum. Doğru dürüst iki çift laf edilemiyor."

"Anlıyorum," der Helen.

Douglass ellerine deri siyah eldivenlerini geçirip, parmaklarını büker ve "Ama bu durum ev sahibimizi etkilemez hiç," der. "Bilimsel demeç uzmanı." Bunun dostça bir gülüş olduğunu göstermek için tüm dişlerini ortaya koyarak güler. "Ona ve Bayan Messenger'a gitmek zorunda olduğumu söyleyin, olur mu? Hoşça kal diyecektim ama bulamadım."

"Elbette."

"Hadi iyi geceler o zaman."

Eldivenlerini iki çıtçıt ilikledikten sonra ayrılır.

Helen misafir odasına gider, Laetitia Glover ve Colin Riverdale doğum kontrolü hakkında tartışmaktadırlar. "Katolik Kilisesi'nin cevap vermesi gereken çok şey var," der Laetitia. "Üçüncü Dünya ülkelerindeki gebelik önleyici programlara karşı çıkmakla son derece büyük bir sorumsuzluk örneği göstermiş oldu."

Colin, "Güney yarıküredeki nüfusu aşağı çekmek, kuzey yarıküredeki kapitalist ülkelerin çok işine geliyor tabii," der. "Üçüncü Dünya ülkelerindeki yaşam standartlarını bütünüyle materyal bir anlamda yükselterek, kendi tüketim mallarına yeni pazarlar yaratmış oluyorlar ne de olsa." İşin bu yönü Laetitia'yı bir an için sessizleştirir, çünkü bu kendisinin başka bağlamlarda kullandığı bir tezi destekleyen bir düşüncedir.

"Ben yalnızca işin yoksulluk ve yetersiz beslenme yönünden bahsetmiyorum," der Laetitia. "AIDS meselesi var bir de. Afrikalı kadınların rastgele cinsel ilişkide bulunan erkeklerden korunmaya da ihtiyaçları var."

Colin, "Eğer Afrikalı erkekler bunları kullanmayacaksa, Afrikalı kadınlara kondom dağıtmanın da bir anlamı yok," der.

Tartışmayı sessiz ve bunalmış bir halde dinlemekte olan Annabelle Riverdale boş kadehini havaya kaldırır, gözlerini kısarak bakar ve sallana sallana kapıya doğru ilerler, belli ki kadehini doldurmak istemektedir. Helen de peşinden gider ve onu holdeki masada yakalar. "İyi misin?" diye sorar.

Annabelle, "Evet teşekkürler," der. "Colin periyodik perhizin nimetlerine girmeden önce sıvışayım dedim de."

Helen sevecen bir şekilde gülümser. "Takvim yöntemi mi demek istiyorsun? Kız kardeşim bunun bir dolu sıkıntı yarattığını söylüyor, işe de yaramıyormuş zaten."

"Bizde işe yarıyor," der Annabelle.

Helen, hafiften şaşırmış, "Aa iyi o zaman," der.

Annabelle, "Çünkü doğum kontrol hapı da alıyorum," der. İşaret parmağını kaldırıp dudağına dayar. "Colin'e söyleme sakın."

Helen ağzı açık, "Yok, tabii söylemem," der.

"Galiba kusacağım," der Annabelle. "En yakın tuvalet nerde?"

"Şurda," der Helen ve kolundan tutup ona aşağıdaki tuvaletin yolunu gösterir.

Elinde boş kutusuyla eve dönen Ralph Helen'le karşılaşır.

"Aah selam," der Helen. "Colin Riverdale Annabelle'i eve götürdü. Kendini iyi hissetmiyordu."

"Hadi yaa. Umarım kız hamile değildir gene."

"Değil."

Ralph Helen'in bu kadar emin konuşmasına şaşırır.

"Bir de Profesör Douglass seni arıyordu," der Helen. "Onun da gitmesi gerekti."

"Duggers bu. Her zaman ilk o gelir, ilk o gider. Neden zahmet edip geliyorsa. Partilerden hiç hoşlanmaz çünkü."

"Evet, söyledi."

"Öyle mi?.. Ben senin hediyeni açmadım daha. Şimdi açayım mı?"

"İstiyorsan aç tabii," der.

Giriş kapısının yanında, üzerine hediye paketlerinin ve kartların yığılı olduğu ufak bir masa durmaktadır. Ralph Helen'in hediyesini açar ve kutunun içinden paslanmaz çelik abaküsü çıkarır. "Ah bu hep istediğim bir şeydi," der. "Çok teşekkür ederim."

Helen, "Milenyum virüsü her şeyi göçerttiğinde bunu kullanırsın diye düşündüm," der.

"Geçen gün bir karikatür gördüm, iki Romalı ellerine bi tane bundan almışlar, bakıyorlar," der Ralph, abaküsün en tepesindeki iki boncuğu işaretparmağı ile kaydırarak, "ve biri diğerine diyor ki: *'MÖ'den MS'ye geçerken bu çökecek ne yazık ki.'*"

"Ya cidden," der Helen. "Sen endişelenmiyor musun? Bir yerde 1 Ocak 2000'de her şeyin duracağını okumuştum. Uçaklar düşecek, gemiler daireler çizerek dönüp duracak, tiyatro salonları karanlığa gömülecek, süpermarketlerde yiyecek kalmayacak ve hiç kimseye ücretleri ya da emekli maaşları filan verilemeyecekmiş."

"Bunların hepsi kuru gürültü ve de milenyum zırvası," der Ralph. "Eski, büyük sistem bilgisayarların bazılarında bir problem *var,* ama halledilir o."

Helen, "Aslında bunu duyduğuma üzüldüm diyebilirim," der. "Modern medeniyetin kendi yarattığı teknolojiyle çökmesi fikrinde şairane bir tatmin hissi vardı sanki."

Ralph, "E bir gecede yeniden ortaçağlara dönmek istemezdin ama sen de herhalde," der. "Bu arada senin için Darwin'in şu alıntısına baktım, hani *'Ağlamak bir muammadır.'*"

"Ah teşekkür ederim. Ben tamamen unutmuştum bunu."

"Çalışma odamda – yukarda. Belki görmek istersin? Çalışma odamı yani. Birçok insan tırmanmaya değdiğini düşünür."

Helen bir an tereddüt ettikten sonra, "Şeyy, peki, teşekkürler" der.

Tam da bu sırada Carrie mutfaktan yemek odasına geçer, elinde koca bir kâse çikolatalı mousse vardır, peşinden giden Nicholas Beck de aynı türde bir kâsede meyve salatası taşımaktadır. Ralph Carrie'ye, "Helen'e çalışma odamı göstermeye çıkıyorum," der. "Bana da biraz çikolatalı mousse ayır."

"Olmaz," der Carrie hiç duraksamadan. "Önce gelen oturur." Nicholas Beck Carrie'yi yemek odasına takip ederken omzunun üzerinden doğru dönüp, yılışıkça sırıtır.

Helen Ralph'a, "Pudingini şimdi yemek ister misin?" diye sorar.

"Yok canım, şaka yapıyor. Eminim buzdolabında bir kâse daha vardır bundan. Hadi gel, yemek telaşından da kurtulmuş oluruz hem."

Ralph önde Helen arkada iki kat merdiven çıkarlar. "Çalışma odaları konusunda iki tür düşünce ekolü vardır," der Ralph. "Bir tanesine göre oda zemin katta olmalıdır, böylece kişi evde olup biten her şeyden haberdar olabilir, boş zamanlarının her bir kırıntısını değerlendirmek üzere odasına hemen bir uğrayıp çıkabilir. Diğerine göre ise, evin en tepesinde olmalıdır, hem de ev içi faaliyetlerinden mümkün olan en uzak köşede, köşenize çekilip, rahatsız edilmeyeceğiniz bir yerde."

"Yalnız bir kulede," der Helen.

"Aynen öyle. Ben yalnız bir kule adamıyım."

Ralph Messenger'ın çalışma odası aslen hizmetkârlara ait olan kısma kurulmuş olan ve evin zemininin yarısı kadar bir alanı kaplayan kocaman bir oda, içinde koyu renk bir halıfleks, geniş geniş raflar, koca bir masa ve döner sandalye, etrafında iki tane sandalyenin dimdik durduğu yuvarlak bir masa, Charles Eames yapımı bir uzanma koltuğu, bir dolu okuma lambası, normal lamba ve spot lamba, ahşap kaplama evrak dolapları, bir bilgisayar kasası ve büyük ekran monitör, daha bir dolu elektrik ve elektronik cihaz –yazıcı, tarayıcı, faks makinesi, bir TV-VCR karışımı ve bir hi-fi müzik seti– ve de çatı penceresinin altında, tripodun üzerine yerleştirilmiş bir teleskop. Bütün mobilyalar kiraz ağacından ve paslanmaz çelikten yapılmış ve siyah deriyle kaplanmış.

Helen, "Ben burayı yalnız kule olarak adlandırmazdım," der Helen. "Burası lüks bir bekâr odası ile Kontrol Kulesi karışımı bir yer."

Ralph kıkırdar. "Güzel, di mi? Ama işte bu eksikti." Ralph abaküsü masanın üzerine, içlerine kalem, tükenmez kalem falan konsun diye birleştirilmiş olan ve gıcır gıcır parlayan çelikten bir grup silindirin yanına koyar.

Helen, "Pek yakıştı!" der hoşnut bir halde.

"Evet. Ben de Carrie'den fikir aldığını düşünmüştüm."

"Hayır, sadece bir tesadüf. Ya da altıncı his diyelim. Ama sen muhtemelen altıncı hisse falan inanmıyorsundur."

Ralph gülümser. "Hayır, inanmıyorum." Evrak dolaplarından birinin yanına gidip, sessizce bir çekmeceyi çeker ve askıya alınmış dosyalarının birinden bir kâğıt çıkartır, Darwin'in *Notlar*'ından bir fotokopidir bu. "İşte burada."

Beraberce bakabilmek için Ralph kâğıdı masanın üzerindeki okuma lambasının altına tutar. "1838 not defterinden bir alıntı bu. Darwin otuz yaşında. *Beagle* seyahatinin üzerinden iki yıl geçmiş. Yüzmüş yüzmüş evrim fikrinin kuyruğuna* gelmiş. Bir ima filan yok haa şimdi burada... İnsanoğlunun maymundan geldiğine ikna olmuş, ama bunu halka ilan etmemiş daha –bunun yaratacağı yaygarayı gayet iyi biliyormuş tabii. Gülme mevzuunu düşünüyormuş o sırada– insanlar gülünce köpek dişlerini sergiliyorlar ya, tıpkı babunlar gibi. Gülmemizin ve gülümsememizin izlerinin, maymunların yiyecek bulduklarında diğerlerine haber verme yönteminden kaynaklanabileceğine kafa yoruyormuş." Ralph yüksek sesle okurken işaretparmağıyla da alıntının altını çizer: "'*Konuya bu şekilde yaklaşmak önemli, gülmek, ulur gibi sesler çıkarmayı değiştirdi, gülümsemek gülmeyi değiştirdi. Diğer hayvanlara çeşitli türlerde müjdeli haber vermek için ulumak, avın varlığının bildirilmesi keşfi. Belli ki tüm bunlar yardımlaşma arzusundan doğmuştu.*" Sonra bu düşüncenin devamı gelir. Darwin, ağlamanın, neyin değişmiş hali olabileceğini bulamaz. '*Ağlamak bir muammadır.*'"

"'*Sunt lacrime rerum,*'" der Helen.

"Latincem epey bir körelmiş," der Ralph.

"'Nesnelerin gözyaşları vardır.' Virgil. Tercüme edilmesi imkânsız nerdeyse, ama insan ne demek istediğini anlıyor. Bu da 'Ağlamak bir muammadır'gibi bir şey işte."

"Aslında gülmek de bir muammadır," der Ralph. "Darwin'in açıklaması olayı bitirmiyor."

* Burada kullanılan "tail" kelimesi, kuyruk dışında, cinsel ilişki, orospu, kıç anlamlarına da gelir. (ç.n)

Helen, "Başka bir robotun yaptığı şakalara gülecek bir robot tasarlayabilir misin?" diye sorar.

"Zor bir iş olurdu," der Ralph. "Ama neden olmasın ki cidden?"

"Bir makinenin eğlenebileceğine inanmıyorum hiç," der Helen. "Veya mutlu, üzgün – ya da sıkkın olabileceğine."

"Sıkkın mı?" Ralph sanki bu olasılığı, ya da olanaksızlığı daha önce hiç aklına getirmemiş gibi gülümser.

"Evet. Eğer benim Toshiba dizüstü bilgisayarım bir insan olsaydı, kesin sıkıntıdan kafayı yerdi, çünkü onun sadece kelime işlem programını kullanıyorum. Beyin gücünün yüzde onunu bile kullandığını sanmıyorum. Ama bilgisayarın umrunda değil tabii bu."

"Kesinlikle," der Ralph. "İşte bu yüzden bilgisayarlar insanlara bu kadar özgürlük sağlıyor ya. Can sıkıntısını ortadan kaldırabiliyoruz! Ne diye bunu yapay olarak yaratmaya çalışıyorsun ki? Can sıkıntısı insan doğasının temel bir özelliği midir ki?"

"Şeyy, belki de. Mutluluk ve hüzün kesin öyle ama. Bilinçli olduğuna inanmadan evvel, bir robotun ağlayıp gülebildiğini ve surat asabildiğini görmek isterdim."

"Çok fazla beklemene gerek kalmayabilir. Bilgisayarlar inanılmaz bir hızla gelişiyor."

"Biliyorum, geçen gün radyoda dinlemiştim seni."

"Haa, dinledin mi?" Ralph'ın hoşuna gitmiştir. "Yani, gerçekten öyle. Senin o küçük dizüstü bilgisayarının muhtemelen Üniversite'nin ilk büyük sistemi kadar hafızası vardır. O günlerde bir megabayt hafıza, yarım milyon dolara denkti. Şimdiyse iki pound ediyor."

"Ama bir şakayı anlamak için megabaytlarca hafızaya ihtiyacın yok ki," der Helen. "Çok küçük bir çocuk bile komik bir şey görünce anlar. Hiç bir bebeğe agucuk gugucuk yaptın mı?"

"Doğru," der Ralph. "Ama ben komik olarak algılanmış olan olayların mantıksal yapısını tanımlamayı düşünüyordum, ki bu mimariye dökülebilsin. Farz et ki adamın tekinin, rakamlar yerine milyonlarca şakayı işleme sokan bir bilgisayarı var. İşte bu, gülmenin gerisinde yatan mekanizmayı keşfedebilir. Üzerindeki elbisenin ne kadar hoş olduğunu söylemiş miydim sana?"

Helen, "Hayır," der, "ama teşekkür ederim. Partiye dönelim mi artık?"

"Peki," der Ralph. "Bunu da yanına almak ister misin?" Kâğıdı katlayıp bir zarfa koyar.

Helen zarfı alırken, "Teşekkürler," der.

"Şeyy, ben de abaküs için teşekkür ederim. Yanında bir de öpücük var mı acaba?"

Helen bir an tereddüt ettikten sonra, "Sanmıyorum," der.

"Geçen sefer hoşuna gitmemiş miydi?"

Helen bu soruya cevap vermek istemez. "Seninle bir ilişkiye girmek istemiyorum Ralph," der nihayet.

Ralph gözlerini fal taşı gibi açıp, ellerini iki yana açarak sırıtır. "Heey, bir ilişkiden söz eden kim? Aklımdan geçen sadece dostça bir öpücüktü."

"Sahi mi?" Helen meydan okurcasına Ralph'ın gözlerinin içine bakar. "Daha ileri gitmenin aklının köşesinden bile geçmediğini mi söylüyorsun yani?"

Ralph ağzı hafif açık, bir an bakakalır öyle, sonra güler. "Eee yani tabii. Ama erkekler karşılarına bir kadın çıktı mı, çekici bir kadın yani, hep düşünürler bunu. Bu, illa onunla bir şey yapma niyetleri olduğunu göstermez."

"Öpüşmek onunla bir şey yapmak değil midir?"

"Pek değil aslında. Bir dolu öpücük çeşidi vardır. Bazıları tutkulu, ıh bazıları da... sadece dostça." Ve gülümser. "Öpüşmenin qualiası alabildiğine çeşitli."

"Eh sen diyorsan öyledir," der Helen. "Bu konuda epey bi araştırma yapmışsın ne de olsa."

Ralph gülümsemeyi bırakır. "Ne demek istiyorsun?"

"Ahh hiçbir şey."

"Hadi, söyle ama."

Helen gözlerini kaçırır, sonra tekrar Ralph'a bakar. "Seni, verdikleri davette Marianne'i öperken gördüm... mutfak penceresinden... Yanlışlıkla arka bahçeye çıkmıştım. Casusluk falan yapmıyordum yani."

Ralph, "Marianne ile bir ilişkim yok," der.

"Bu beni hiç de ilgilendirmiyor gerçekten," der Helen. "Keşke hiç bahsetmeseydim bundan. Artık aşağı inelim mi?"

"Sadece eğlencesine yapıyorduk bunu. Bir tür oyundu, biraz gözü kara bir oyun belki. Ama bitti artık."

"Dediğim gibi, bu beni hiç ilgilendirmiyor." Helen kapıya yönelir. "Ben aşağı iniyorum artık."

"Dur bi dakika." Ralph masa lambasını ve tepe ışığını kapatır.

"Umarım bu, bundan böyle arkadaş olamayacağımız anlamına gelmiyordur," der.

"Hayır, bilakis. Bu ikinizle de arkadaş olmaya devam edeceğim anlamına geliyor."

"Ah iyi o zaman." Kapının önünde duran Helen'in yanına gider. "Ee, sen Carrie'ye bu konuyla ilgili... şeyi söylemedin... bir şey söylemezsin... değil mi?.." Helen hafiften azarlayıcı bir bakış fırlatır. Raph da, "Özür dilerim," der.

Helen odadan çıkar. Ralph da kapının yanındaki ana düğmeden geriye kalan ışıkları söndürüp, kapıyı çeker. Onlar basamaklardan inerken, sohbetin uğultusu da giderek yükselir.

14 17 MART PAZARTESİ. Bir hafta sonu daha Messengerlar'a yapışık bir halde geçti.

Cumartesi gecesi partiden sonra onlarda kalacağımı önceden kararlaştırmıştık, ben de böylece arabayı nasıl kullanacağım diye endişe etmeden rahat rahat içebilecektim. Son konukları uğurlarken holde, Ralph ve Carrie'nin yanında, ailenin bir üyesiymiş gibi durunca –ama öyle görünüyordum resmen– biraz utandım aslında. "Evlat edinme" lafını kullanmıştı Jasper. Söylediklerinden biraz rahatsız oldum doğrusu, ama biraz fazla dedikoducu bir tip sonuçta ve söylediği her şeyi çok da ciddiye almamak lazım. Eğer Carrie benimle sadece Ralph'ı kontrol edebilmek için yakınlık kuruyorsa bu bayağı riskli bir strateji. Adam beni bir kere öpmeyi başardı ve eğer izin verseydim, bunu cumartesi gecesi bir kez daha deneyecekti.

Sona kalan üç beş tip de gittiğinde, zemin kattaki çeşitli odalardan kirli tabak ve bardakları toplamaya ve onları ertesi gün gelecek yardımcı kadına hazır olsun diye mutfağa yığınaya yardım ettim. Carrie üçümüze (çocuklar çoktan televizyon izlemek ya da uyumak için odalarına çekilmişlerdi) harika bir uyku öncesi içeceği hazırladı, içinde konyak ve biraz kırmızı biber olan sıcak çikolatalı bir Meksika içeceğiydi ve uyumaya gitmeden önce mutfak masasının etrafına sıralanıp bu karışımı yudumlarken partinin değerlendirmesini yaptık.

Misafir yatak odasında bayan misafirlerin birbirine karışmış olan parfüm kokusu vardı hâlâ hafiften. Uyumadan önce camı açıp odayı

havalandırdım. Sonra kapımı kilitledim. Neden? Gecenin köründe ya Ralph odama dalıp, sessizce yanıma sokulursa diye mi düşündüm acaba? Çok abuk bir düşünceydi elbette; ama yine de, ben yorganın altında bir o yana bir bu yana dönerek bunu irdeleyip (bu Meksika içkisinin içindeki bir şey de uyutacak yerde iyice uyarmıştı sanki), eğer kapıyı kilitlemesem ve o da yanıma sokulsaydı ne yapardım diye düşündüm. Mesela Carrie bir hap almış ve derin bir uykuya dalmış, Ralph da sessizce odasından çıkıp, benimkine geliyor ve doğrudan yorganın altına giriyor – çığlığı basıp, karşı mı koyardım? Carrie ve çocukları yataklarından fırlatıp, Ralph'ı da korkunç bir utanç içinde bırakmak pahasına? Sonra da gecenin o saatinde taksiyle mi dönerdim? Hayır, yapmazdım. Peki ne yapardım o zaman? Fısıldayarak karşı koyup, itiraz mı ederdim? *"Çıldırdın mı sen? Hemen çık yatağımdan, yoksa, yoksa, yoksa bir daha..."* Ne? *"Bir daha senle asla konuşmam."* Pek cılız bir tehdit. Peki o zaman – devam etmesine izin mi verirdim? Hayır tabii ki de – yine de bu düşünce akışı, psikologların söylediği şu ünlü tecavüz fantezisinin bir çeşitlemesi oldu sanki, hiçbir ahlâki sorumluluk almadan kendini sekse bırakma arzusu. Yoksa niye bu senaryoyu kurayım ki? Ralph Messenger ile bir ilişkiye girmeyeceğim, çünkü bir zinaya dahil olmak istemiyorum, yoksa onu çekici bulmadığımdan değil yani. Hatta ne yazık ki, onu çekici buluyorum.

Uykuyu dağıtmış bir halde, çalışma odasında geçen konuşmaları aklımdan geçirirken, o kadar direkt bir şekilde konuştuğuma pişman oldum (ve hâlâ da pişmanım): *"Seninle bir ilişkiye girmek istemiyorum Ralph."* Böyle bir düşüncenin aklından geçtiğini itiraf etme inceliğini gösterdi o neyse. Ama şimdi bunun *benim* aklımdan geçtiğini de biliyor, ki ben bunu kendime saklamayı tercih ederdim. Derken bir de salak gibi, onu Marianne ile öpüşürken gördüğümü ağzımdan kaçırdım – dilimin bu kadar çözülüp, her zamanki sağduyumun dağılmasına sebep, içtiğim onca şarap olmalı. Ağzımdan kelimeler dökülür dökülmez onları tekrar toparlayıp yutmak istedim. Gerçekten afallamış gibi görünüyordu, sonra kızgın, sonra da toparlanıp normal haline döndü.

Ertesi gün uyanıp da bunları hatırlayınca, kahvaltı sofrasında o ve Carrie ile yüz yüze gelme düşüncesinden tedirgin olup, tuvalet ve giyinme faslını uzattıkça uzattım. Neyse ki yanımda bir kot ve kazak getirmiştim de, rahat *deshabillé** kıyafetler giymiş olan Messengerlar'ın karşısına yeni parti elbisemle çıkmak durumunda kalmadım. Car-

* Gündelik kıyafet. (ç.n)

rie'nin üzerinde hâlâ sabahlığı vardı, saçları karmakarışık ve yüzü de nemlendiriciden parlıyordu, Ralph'ın üzerindeyse CAL TECH armalı bir tişört ve eşofman vardı. Kalkmış olan çocuklar ise hâlâ pijamalıydı. Uzun mutfak masasında akçaağaç pekmezli waffle yiyorlardı – anlaşılan sabit bir pazar sabahı alışkanlığıydı bu. Ralph, en ufak bir utanç belirtisi olmaksızın, neşeyle selamladı beni ve Carrie de taze sıkılmış portakal suyu ile kahve koydu bana.

Carrie günü Horseshoes'da geçireceklerini söyleyip, neden sen de gelmiyorsun dedi bana. Böyle bir davetin olmasını bekliyordum ve okumam gereken bir dolu yazıyı bahane edip, ne yazık ki gidemeyeceğimi söylemeyi planlıyordum ben de, ama hemen cayıp tekliflerini kabul ediverdim. Pırıl pırıl bir sabahtı ve günü kırda geçirmek cazip gelmişti, hele ki yalnızlıktan ve Maisonette Sırası'ndaki evde televizyon izleyerek yemek yemekten çok daha cazipti.

Böylece Messengerlar'la hoş bir gün daha geçirdim, Ralph'ın gelecek haftanın pazar gazetelerinden birinde çıkacak olan eleştirisi için kitap okumak üzere çalışma odasına çekildiği sırada, Carrie'ye öğle yemeği için sebzeleri hazırlamaya yardım ettim, Emily'ye Fransızca ödevinde yardım ettim ve küçük çocuklarla 'Trivial Pursuit'* oynadım. Kendimi biraz on dokuzuncu yüzyıl romanlarından birindeki zengin bir ailenin mürebbiyesi gibi hissetmiştim, onlar için çok değerli olma karşılığında zenginliğin avantalarından otlanıyordum ben de, ama pek umrumda da değildi hani.

Sıra sıcak su havuzuna geldiğinde, beni maruz görmelerini rica ettim – gayet gönülden söylemiştim bunu da, çünkü gökyüzü öğleden sonra epey bir bulutlanmıştı ve yavaş yavaş da kar taneleri düşmeye başlamıştı. Kar yağarken sıcak su havuzunda oturma fikri heyecan vericiydi aslında ama yanımda mayomu götürmemiştim. Ralph yüzsüz yüzsüz, iç çamaşırlarımla girmemi ve sonra da onları kurutma makinesinde kurutmamı önerdi, ama Carrie bana büyükçe bir tişört ve eski bir şort buldu, Emily'ninmiş, tam da amaca yönelikti hani, pratik ama çekici değil. Muhteşem bir deneyimdi, sıcak su havuzunda arkana yaslanıp, havadayken karanlık, göz hizasına geldiklerinde beyaz ve sonra da buharda ve sıcak suda eriyen o tüy gibi kar tanelerinin havada çırpındığını izlemek. Havuzdan çıktığımızda, kar ince bir tabaka halinde asma katı kaplamıştı, tekrar eve tırmanırken buraya ılık, nemli ayak izlerimizi bıraktık. Bu defa havuzda Ralph ile yalnız kalmamaya dikkat ettim.

* Bir kutu oyunu. (ç.n)

Yeni komşularım var artık: Yanımdaki maisonette'e genç bir çift taşındı. Dün akşam Horseshoes'dan döndüğümde araba yolunda bir araba olduğunu ve perdelerin ardında ışık yandığını gördüm. Bu sabah da yeni sakinleri beraberce koşmaya giderken gördüm ve yanakları kıpkırmızı bir halde, nefes nefese dönerlerken kendimi tanıtmak üzere dışarı çıktım. Adları Ross ve Jackie imiş. Adam, Toplum Bilimleri mi ne, o bölüme bağlı Spor Bilimleri'nde, o da neyse, ders vermek üzere yeni atanmış, kadınsa bir fizyoterapist, Cheltenham ya da Gloucester'da özel bir klinikte bir iş bulmayı umuyor. Onları bir kahve içmeye davet ettim ama Ross "sonra çok koşturmak zorunda kalacağız" dedi, ben de e zaten koşudan dönüyorsunuz ya dedim ama jetonlar düşmedi galiba. Öte yandan Ross artık gidip bir duş alsak iyi olur deyince, Jackie muzır bir durum varmış gibi kıkırdadı. Beraber yaşamaya başlayalı çok uzun bir zaman olmamış izlenimine kapıldım. Bir balayı havasındalar adeta. Biz konuşurken Ross'un kolu Jackie'nin beline sarılıydı ve duş almaya giderlerken –belli ki beraber alınacaktı o duş– şefkatle poposuna vurdu. Ne yazık ki bana sıkı arkadaş olacak tipler gibi değiller hiç.

Bu sabah Kütüphane'de Annabelle Riverdale'i gördüm. Danışmada görevliydi ve ben oradan geçerken hafiften paniklemiş bir vaziyette bana baktı, ben de durup bir merhaba dedim. "Cumartesi gecesi kendimi çok kötü rezil ettim maalesef," dedi. "Boşver, takma kafana," dedim, "Kimsenin fark ettiğini sanmıyorum." "Colin fark etti ama," dedi üzgünce. "Partilerde çok geriliyorum, sonra da içkiyi fazla kaçırıyorum." Gözlerini kısarak bana baktı. "Kafam iyiyken söylediklerime bakmayın benim." "Ben ne söylediğini hatırlamıyorum bile," dedim umarsızca. Ürkek, minnettar bir şekilde güldü.

19 MART ÇARŞAMBA. Öğrenciler dün "Renk Bilimcisi Mary" yazılarını teslim ettiler. Gene harika ödevler var. Sandra Pickering, Fay Weldon'ı inanılmaz iyi taklit etmiş. Ama romanının diğer bölümlerini getirmedi daha. Dersin sonunda bunu ona hatırlattığımda üzerinde biraz daha çalışması gerektiği ile ilgili bir şeyler mırıldandı. Alastair'ini benim Sebastian'ımdan biraz daha farklı kılmaya çalıştığından ve bunda da zorlandığından şüpheleniyorum. E burdan da anlaşılıyor ki, *Fırtınanın* Gözü'nü daha ilk çıktığında okumuş, kendi romanını yazmayı başladığında farkında olmadan benimkinden belli öğeler kullanmış, sonra, geçen Noel, derslerine gireceğim için kitabı yeni baştan okumuş

ve yaptığı şeyin farkına varmıştı. Bunu itiraf edebilseydi belki ona yardım edebilirdim.

Yeni komşularımı pek görmüyorum, ama sesleri bol bol geliyor, birbirlerine bağırıp gülerken ve merdivenlerde bir aşağı bir yukarı, enerjik bir şekilde paldır küldür koştururken. Bazen Jackie'nin attığı bir dizi çığlığın ardından bir sessizlik çöküyor ve ben de bu yaramazca koşturmanın iş pişirmeye –eminim böyle diyorlardır buna– dönüşüp dönüşmediğini merak ediyorum. Ross'un Jackie'yi merdivenlerde yakaladığını, eşofmanının altını indirdiğini ve onu hoyratça yere yatırdığını hayal ediyorum. Bir keresinde kulağımı duvara dayayıp, cinsel buluşmanın seslerini dinlemeye çalıştım, ama duyduğum kendi kalbimin çarpıntısından başka bir şey değildi.

15 BİR küçücük aslancık varmış... test bir iki, test... Bugün 17 Mart Pazartesi, saat 9.10 ve ben arabayla işe gidiyorum. Inner Ring'de trafik iç bayacak kadar yavaş ilerliyor bu sabah, hem yağmur yağıyor hem de yol çalışması var, ben de vakit geçirmek için şu eski Pearlcorder'ımı çıkarttım... Artık bir alışkanlık haline geldi bu... tıpkı günlük tutmak gibi, hoş şimdiye kadar hiç günlük tutmadım ya, pek açmaz çünkü beni, ama Voicemaster'a dikte etmek kolay geldi... Bi de belki de orta yaşın etkisi, insan daha bir sahiplenici oluyor, düşüncelerini muhafaza etmek istiyor, onlar solup gitmeden önce kâğıda dökme telaşına düşüyor... Beyin hücreleri zalimce azalıyor, nöral ağın işlemesi gitgide yavaşlıyor ve daha az yeni fikir üretiyorsun... Ya da sahip olduklarını unutuyorsun – bir argüman veya teori için saatlerini, günlerini harcıyorsun ve tam bunu şekillendirdiğinde bir de bakıyorsun ki, bu senin bilmem kaç sene önceki fikrindi... Yağışlı bir pazartesi sabahı için de amma eğlenceli bir konu buldum yani... Elli tabelasını geçtikten sonra çıktı bunlar kesin... Parti bayağı... ilginçti... Marianne, evet, şu küçük oyunumuzdan vazgeçtiğine hiç üzülmedim, cidden fazla riskli olmaya başlamıştı ve hepsi de altı üstü bir parça *frottage** içindi... Umarım şu şey, adı neydi yaa, hah Oliver çenesini kapalı tutar... ya da kimse onun mırıltılarına kulak asmaz... Böylece, Marianne kabu-

* Fr. Cinsel zevk için üzerinde kıyafetler varken birine sürtünmek. (ç.n)

ğuna dönüyor ve Helen de onun yerini almıyor... Diğer yandan ertesi gün Horseshoes'a gelme fikrine hemen atladı ve Allahım havuzda giydiği o kıyafet neydi öyle, memelerine yapışan o tişört ve ayağa kalkıp da Carrie ve diğerleriyle beraber dışarı çıktığında yarı transparan duran o beyaz şort, içinden kıçının o karanlık ayrımını bile görebildim, off Allahım... Dikilmiş aletim eski haline dönünceye kadar havuzda kalmak zorunda kaldım... Kesinlikle cinsel *[kayıt durur]*.

Saat 9.35 ve ben arabayı A435 üzerindeki bir cebe çekip, Alman plakalı bir TIR'ın arkasına park ettim, sürücüsü muhtemelen uyuyor, çünkü civarda birilerinin durmasını gerektirecek bir kafeterya-bar türünde bir şey yok, ya da içinden çöpler taşan bir çöp bidonu dışında bir atraksiyon da yok... Inner Ring'de kaydı kestim çünkü trafikte, benim arabayla aynı hizada olan bir Mondeo'nun ön koltuğunda oturan bir yolcunun beni izlediğini fark ettim ve birden kendime geldim, özellikle de... Bu laf da ne ilginçtir bu arada, *"kendine gelmek"*, sanki hep kendimizde değilmişiz gibi... Aslında bu, ikinci çeşit bir kendinde olma halidir, ya da *yansıtılmış* kendinde olma hali de denebilir buna... Kendimizi, diğerlerinin algıladığı şekilde gördüğümüz zaman ya da diğerlerinin, bizim halimizin bilincinde olduklarını hissettiğimiz zaman olur bu, sanki çoğunlukla özel olan ve sadece kendimizin bildiği bir şeye erişmişler gibi... Acaba dedim bu herif dudak mı okuyabiliyor da, bu kadar ilgili gözüküyor böyle, dikte edişimi izlemek için koltuğunda tamamen dönmüştü resmen... Ben böyle siktir git başımdan der gibi sert bir bakış atınca, herif hemen kafasını çevirdi, ama sonra da dikteye devam etmek hiç içimden gelmedi, ben de Pearlcorder'ımı kapattım... ve çok geçmeden trafik açıldı, ben de yoluma devam ettim... Ama hazır biraz daha zamanım varken birkaç dakikalığına şuraya çekeyim de, hâlâ aklımdayken *pensée*mi* kayda aktarayım dedim... Diyecektim ki cinsel arzu, yapay zekâ için çözülmesi hiç de kolay bir şey değil, gerçi bunun nasıl yapıya dökületeceği kimsenin aklına gelmiş midir şüpheliyim... O fiziksel uyarıcı-tepkinin ve zihinsel aktivitenin tuhaf ve baştan aşağı insani karışımını... o kanla dolu dokunun ve feromonların, takıntıların ve hesaplamaların sarhoş edici sert karışımını yani... Darwin olsa, bu bir muamma derdi.

Dün akşam, Horseshoes'dan döndükten sonra Isabel Hotchkiss'in şu kasedini bulayım dedim... Helen'in, olduğu gibi suları çekmiş olan

* Fr. Düşünce, fikir. (ç.n)

tişörtünden görünen göğüslerinin şeklindeki bir şey, özellikle de o düz ve dikleşmiş meme başları bana Isabel'in memelerini hatırlatmıştı ve birden, San Diego'da o otel odasındaki sevişme seslerimizin kasedini dinlemek için müthiş bir istek duydum içimde... Maksat otuzbir çekmek değil, sadece epeydir yaşamadığım vahşi bir bir gecelik aşk heyecanını yeniden yaşamaktı... Carrie çocuklarla televizyon izliyordu, içinde bol bol atlar, at arabaları ve jüponlu kadınlar olan fi tarihinden kalma bir melodram, hiç benlik değildi yani... Kasede bakmak için çalışma odama gittim... Çok geçmeden buldum... Olur da ya başka biri duyarsa diye kulaklıkları taktım, ışığı kıstım ve şezlonga uzandım... ve Play'e bastım...

Aaa ne kadar olmuş bakayım, en azından sekiz yıl önceydi ve o zamandan beri de o kasedi dinlememiştim, bu yüzden o kasedin içindekilere dair yarım yamalak şeyler vardı kafamda ve ilk başta büyük bir hayal kırıklığı oldu... Pearlmaster malum işin yakınında değildi herhalde, hatta çok uzağındaydı belki, ya da sesler, üzerini örten giysilerim yüzünden fazla duyulmuyordu muhtemelen, aleti gömleğimin altına saklamıştım çünkü, galiba... ara ara derinden gelen seksi sesleri, kıkırdamaları, homurdanıp inlemeleri duyabiliyordum, ama genelde, sanki uzayın derinliklerinden gelen radyo sesleri gibi hışırtılı bir sessizlik hâkimdi... Derken aramızda bir konuşma geçti, ama tek kelime anlamadım, yalnızca düz cümlelerin ve soruların vurgusunu ayırt edebildim... Cidden sinir bozucuydu... Sonra birden sesler yükseldi ve her şeyi duymaya başladım... Birbirimize bağırıp duruyor, "Sik beni!" ve "Seni seviyorum!" lafları eşliğinde muazzam bir orgazma doğru ilerliyorduk... Aynı anda gelirken Isabel bağırdı ve ben inledim "EVEEET!"... Ve sonra da yandaki odanın duvarından gelen öfkeli gümlemeler duyuldu ve Isabel ile ben birden gülmeye başladık, mutlu, herşeyi boş veren, muzaffer kahkahalardı. Bunu dinlemek acayip heyecan vericiydi. Sonra, kasetteki hiçbir şey anlaşılmayan o kısım da dahil olmak üzere hikâye, bütün detaylarıyla canlandı zihnimde...

Konferansın sondan bir önceki günüydü, öğleden sonra aynı oturumda konuşmamızı yapmıştık, ikimizin konuşması da bayağı iyi geçmişti, bu yüzden ikimiz de halimizden çok memnunduk, bu durumun yaratmış olduğu adrenalinse had safhadaydı... ve vücuttan atılmayı bekliyordu... biraz da dinlenme ve eğlenceyi... Konferans, avlusunda çeşmeler, şelaleler ve ufak bir yağmur ormanı olan şu koca Amerikan otellerinden birinde yapılıyordu... İnsanı yerçekimi kuvvetiyle yere ya-

pıştıran hızlı asansörler... koridorlarda, sonsuza uzanan, birbirinin aynı binlerce oda ve her biri ayrı tema içeren bir dolu bar, kafeterya ve restoran... Konuşmacıların kendilerini San Diego sokaklarına vurmalarını gerektirecek bir durum yoktu ve eğer yapmak istiyorlarsa da bunu yapmak için fazla şansları yoktu, çünkü program sabahın dokuzundan akşamın onuna kadardı... Isabel ve ben bizim oturumdaki diğer tiplerle beraber oturup bir şeyler içtik... Artık ya benim o gün özellikle esprili olduğumdan, ya da bana cilve yaptığından, Isabel söylediğim her şeye kıkırdayıp kafa sallıyor ve gözlüklerinin tepesinden doğru bana bakıyordu... Onun yanına oturmak için kalabalıkta bir manevra yaptım ve diğerleri cüzdanlarından yemek fişi yerine geçen küçük *carnet*lerini çıkarıp, kaşlarını çatarak bunlara baktıktan sonra bir şeyler yemek üzere ayrıldıklarında, Isabel'e sessizce akşamki oturumdan kaytarıp, değişiklik olsun diye başka bir yerde yemeyi önerdim. Hemen atladı bu fikre ve koşa koşa burnunu pudralamaya gitti. On dakika sonra sözleştiğimiz üzere klimalı lobide buluştuk ve okuldan kaçan çocuklar gibi kıkırdayarak kendimizi nemli California gecesine attık. Taksi şoförüne bizi şehrin en iyi Meksika lokantasına götürmesini söyledim, götürdüğü yer daha çok mafya mekânına benziyordu ama sonuçta müthiş çıktı... Kendimize içlerinden salsa ve kremalı soslar damlayan *burrito*lar, *enchilada*lar ve *chimichanga*larla bol acılı, baharatlı bir ziyafet çektik ve iki şişe taze California kırmızısını götürdük. İkinci şişe hataymış aslında, gerçi o anda öyle gözükmemişti çünkü Isabel içtikçe gevşiyordu. Önce biraz iş konuştuk, araştırmalardan bahsettik ve bizim camianın dedikodusunu yaptık, derken muhabbet biraz daha özele kaydı. Isabel otuzlu yaşların ortalarında falan bir tipti ve öyle pek de hoş değildi – at gibi bir yüzü vardı, kalın çerçeveli gözlükler takıyordu ve saçını arkadan topuz yapmıştı, o saçlar o kadar sıkı duruyordu ki ona bakarken senin başın ağrıyordu... Yemeğe çıkmayı teklif ederken aklımda hiç onu baştan çıkarmak gibi bir düşünce yoktu, sadece yanımda bana hayranlık gösteren bir bayanın bulunmasını istemiştim ve elimdeki tek seçenek de oydu. Ama, tam da ikinci şişeden yaklaşık iki kadeh devirdikten sonra saçının ciddiyetine şaka yollu takıldığımda, elini başının arkasına götürüp hızla tarağını çekti ve saçlarını salladı. Pırıl pırıl uzun saçları vardı ve bunların omuzlarının üzerine dökülmesiyle kadın birden on kat daha dişi ve çekici bir hale geldi, ki o da bunun gayet iyi farkındaydı. Sinyal çok açıktı. Illinois Eyaleti kampuslarından birinde doçentti, kocasından ayrılmıştı, o da kendisiyle aynı nö-

robiyoloji bölümünde çalışıyordu... Isabel'e kalırsa, kendisi kadro aldığı ama kocası alamadığı için ayrılmışlardı – "Kaldıramadı bunu"... Eşit görüşme imkânıyla paylaştıkları bir çocukları vardı – o konferanstayken çocuğa kocası bakıyordu. Peki görüştüğün birisi var mı, diye sordum ona. "Hayır," dedi "Uzun süreli bir ilişkiye hiç hazır değilim şu anda... Böyle bir şeye bulaşmak istemiyorum. Aslında benim aradığım," dedi önüne düşen perçeminin ardından sarhoş sarhoş bakarak, "fiziksel olarak tatmin edici, duygusal yanı olmayan tek gecelik bir aşk." Şehvet her bir yanımı sarmış bir halde hemen, "Eminim ayarlanabilir bu," dedim. Martha sendromu baş göstermişti gene – aranan olgun bir kadına cinsel haz verme şansı. Garsonun bakışlarını yakalayıp, hesap istediğimi belli etmek için havada bir çek yazdım.

Otele dönerken takside epeyce ateşli bir şekilde öpüşüp koklaştık, keza yirmi sekizinci kattaki odasına çıkarken asansörde de... Kapı arkamızdan kapanır kapanmaz alelacele birbirimizin giysilerini çıkarttık ve ben küçük küçük adımlarla dans eder gibi onu yatağa götürdüm, ama o banyoya gitmesi gerektiğini söyledi ve o ordayken ben de giysilerimi sandalyenin üzerine koydum ve o an aklıma esip, kayıt etmesi için Pearlcorder'ı yerleştirdim... Isabel çıkınca yatağa uzanıp her bi şeyi yaptık... Emdik, yaladık, parmakladık, düzüştük... Gelgelelim başlarda, boşalmamayı başararak ne kadar da uzun zaman götürdüm işi diye kendi kendimi takdir ederken, biraz sonra acaba hiç boşalabilecek miyim diye endişe etmeye başlamıştım... O ikinci şişe kırmızı California'dan içtiğime pişman olmuştum... Bu arada Isabel de ahlayıp ohluyor ve bariz bir şekilde zevk aldığını gösteren mırıltılar çıkarıyordu ama onda da boşaldığına dair herhangi bir belirti yoktu... Üzerindeyken kollarımdan destek alıp doğruldum ve elimden gelen en kibar halimle sordum... "Sanırım hata bende," dedi. "Sen harikasın Ralph, ama böyle sadece zevkine seks çok da benlik bir şey değilmiş demek." Bir an durdu. "Eğer bana, *'Seni seviyorum,'* diyebilirsen," dedi, "belki işe yarar. Gerçek olması gerekmiyor." Jeton hemen düşmüştü bende. En ufak bir samimiyetsizlik emaresi göstermemeyi başarak, "Tabii ki de seni seviyorum," dedim büyük bir azimle. "Ahh tatlım," diye mırıldandı. "Seni seviyorum ve seni sikmeyi de seviyorum," diyerek, sözlerime uygun harekete geçtim tekrar. "Beni sikmeni seviyorum," dedi. Ben de, "Seni seviyorum ve senin bunu söylemeni seviyorum," dedim. "Ahh sik beni sevgilim," dedi. Ve bu "seviyorum" ve "sik beni" çeşitlemeleri böylece gitti bir süre, ta ki biz, komşumuzun hiddetli bir şe-

kilde duvara vurmasına sebep olacak şekilde yükselip doruğa çıkıncaya dek.

Kaseti bir daha dinledim ve ikinci dinleyişimde çok daha fazla heyecanlandım... Acayip derecede azmış bir haldeydim... Carrie'ye bakmaya gittim... Oturma odasında televizyon izlemekte olan Emily ve Marc onun uyumaya gittiğini söylediler... Alelacele yukarı koştum gene... Hâlâ uyanık olduğunu görünce çok sevindim, kitap okuyordu. Dişlerimi fırçaladım ve hemen soyunup yanına, yorganın altına girdim ve elimi karnına koydum. "Ne istiyorsun Messenger?" diye sordu. "Sence?" dedim aşağılara inerek ve geceliğinin eteklerini kaldırarak. Bir iç çekti ve kitabını kenara koydu. "Peki ama gürültü yapma, çocuklar hâlâ uyanık." "Herhalde seviştiğimizi biliyorlardır," dedim. "Öyle bile olsa..." dedi. Geceliğini tepesinden çıkardı. Göğüsleri muhteşemdir... *Sunday Sport* okurları yalnızca bir bakacak olsalar bile pantolonlarına boşalırlardı kesin. Üstüne çıktım, içine girdim ve içinde yüzdüm resmen... Bugünlerde Carrie ile sevişmek de bir Bouncy Castle'ı* becermek gibi bir şey... Ama epey bir uğraştım ve bir süre sonra o da karşılık vermeye başladı neyse ve her zaman çıkardığı o minik miyavlama seslerini çıkardı... "'Sik beni,' de," dedim. "Hişşt. Sik beni," diye fısıldadı. "Daha yüksek sesle söyle," dedim, "hakkını vererek yani." Ama yapmadı. "Seni seviyorum," dedim. Gözleri şaşkınlıktan fal taşı gibi açıldı. Bunu epeydir söylememiştim ona. "Ben de seni seviyorum Messenger," dedi. "O zaman yüksek sesle 'sik beni' de," dedim. Ama demedi. Gözlerimi kapayıp Isabel'i düşünmeye çalıştım. Ama zihnimin içinde gördüğüm, üzerinde o ıslak tişörtü ve yapışmış şortuyla Helen Reed'di. Daha önce söylediğim gibi, şehvet bir muamma.

Mary Ortaya Çıkıyor

16 O, Mary Willingdon gri antrede oturdu, tıpkı yerin altında kalan o koca dairedeki diğer tüm odalar gibi penceresiz olan yere, ellerini gri yün etekli dizlerinin üzerinde kavuşturup, abanoz duvar saatinde, dairesel döngüsünün en son parçasına doğru ilerlemekte olan yelkovanı izledi. Şimdi, Romen harflerle on biri gösteren akreple tam olarak aynı hizadaydı, hatta onu yok etmişti. Bu ibrelerden daha uzun olanı beş birim daha ilerlediğinde, saat on bir tane ciddi ve gür ses çı-

* Çocukların içinde oynadıkları, zıpladıkları, plastik büyük kale. (ç.n)

kararak çalacak; ucunda başka bir heybetli ve çivilenmiş kapı olan uzun ve karanlık bir koridor aracılığıyla dış dünyaya geçişi sağlayan siyah koridor kapısı, yağlanmış menteşelerinden hafifçe açılacak ve eşikte hocası belirecekti.

Üzerinde, Mary çok emindi ki, her zamanki tertemiz siyah takımı ve gıcır gıcır siyah çizmeleri olacaktı, bir de önü jilet gibi duran gömleği ve gri renk ipek bir boyunbağı. Ama gür siyah sakalının ve favorilerinin üstüne, gözlerinin ve dudaklarının rengini kendisinden gizlemeye yarayan her zamanki o mat renkli, çelikten yarım maskeyi geçirmeyecekti. Ve belki de bugün o en iyi kalite deriden, yumuşacık ve dar siyah eldivenlerini giymek yerine, kendisinin yanındayken hep örtülü olan ellerinde tutacaktı.

Yanıltıcı bir huzurlu dinginlikle kenetli duran kendi ellerine baktı, onları sadece geceleri, göz gözü görmezken, içinde tuttuğu o fonksiyonel domuz derisi kınından çıkarmasına izin verilirdi, o da kör hizmetçi Lucy'nin yardımıyla, böylelikle parmak uçlarının arka yüzünü örten o yarı saydam madeni plakalara renk veren inci pembeliğe –bu kadarını anlamıştı artık– atacağı herhangi bir kaçamak anlık bakış önlenmiş olurdu.

Çok geçmeden birçok şeyle beraber, kendi parmak uçlarını da görecekti tabii, ama bu hoş yansımayla iç içe geçmiş çok daha belirsiz ve heyecan verici bir şeyin kavranması daha vardı ki bu da, renkler dünyasına "çıkışıyla birlikte" yalnızca görme hissinin değil dokunma hissinin de gelişecek oluşuydu. İleride Profesör Hubert'i selamlarken onun çıplak elini tutabilecekti belki de – gerçi "çıplak" doğru bir kelime olmadı burda tabii, ama "soyunuk" ya da "kıyafetsiz" hiç olmayacaktı. Nihayet, "alışılmış deri kılıfından sıyrılmış"ta karar kıldı, ama az sonra, aklına gelen daha etkileyici tabir adaylarıyla yüzü epeyce bir kızardı. Diğer deyişle yanaklarında bir yanma, ürpertili bir sızı duydu, ki bunun yüzün alt derisindeki kan damarlarına ani bir hücumdan kaynaklandığını biliyordu, gelgelelim bu olgunun görsel etkisi, tıpkı görünümündeki diğer değişimlerde olduğu gibi, sadece teorik olarak bildiği bir şeydi. Yaşadığı bütün o odalarda tek bir ayna ya da yansıtıcı bir yüzey yoktu, öyle ki Profesör Dearing'in maskesinin yüzeyi bile, kahramanımız kendi yüzünün şeklini çarpık çurpuk bir halde de olsa görmesin diye titizlikle zımparalanmıştı.

Hoş muydu? Güzel miydi acaba? Her ne haldeysem, umarım bütünüyle çirkin değilimdir diye geçirdi içinden, hiç değilse Hupert De-

aring'in hatırına, ne de olsa iş icabı zamanının büyük bir kısmını kendisiyle geçirmesi gerekiyordu. Bu konu hakkında zavallı Lucy'nin fikrini soramaz ve yapay ışıklı o saatlerde kendisine nezaret eden o haşin görünüşlü, miğferli ev sahibesi Bayan Calcutt'e sormaya da cesaret edemezdi. Bu arada hemen eklemek gerekir ki, bunu Hubert Dearing'in kendisine sormaktansa ölmeyi yeğlerdi – sadece bunu düşünmek bile yanaklarına yeniden bir kızarıklığın yayılmasına yetmişti. Zekâsını, gayretini ve bilimsel bilginin özümsenmesi için bu kadar hevesli ve çabuk oluşunu övmüştü. Bir keresinde ona, on dört yaşındayken –bu lafı günlüğüne düşmüştü– "Sen özel bir kızsın," demişti. Ama kendisiyle ilgili herhangi bir gözlemde bulunmaktan özellikle kaçınmış, belki de gözleri, saçları ve dudakları hakkında merakını, hatta belki de kibrini –kadın cinsinin dışardaki o koca dünyada karşı karşıya bırakıldıkları zayıf noktaları– uyandırmaktan korkmuştu; zira kendisini aynalı bir cam bulmaya teşvik edecek olsa bütün deneyi tehlikeye sokmuş olacaktı. Bu tür bir konuda kendi huzurunu kaçırmak istememiştir, diye düşündü Mary ve bu varsayımlı kuşku ile sırtını gerip dikleştirdi. Uzun yelkovan, kadranın zirvesine doğru bir santim daha ilerledi.

Mary'ye gelince, bazı siyah beyaz fotoğraflarını görmüş biri olarak, Hubert Dearing'i çoktan en yakışıklı erkek olarak bellemişti, yine de onu olduğu gibi, kanlı canlı haliyle görmeye can atıyordu. Aslında renklere aç kalmış bu genç arkadaşı doyurmak için, yıllarca onun yetişmesine ve eğitimine önayak olmuş o müthiş adamın çehresini sunmaktan daha uygun bir şey de yoktu sanki. Ona bir kahraman görüntüsü veren o sakal bıyığına karşın, yüzündeki renklerin temel noktası, ilk bakışta, gözleri olacak gibiydi. Kahverengi miydi acaba, yoksa mavi ya da gri mi? Gri kesinlikle büyük bir hayal kırıklığı yaratırdı ama – fazlasıyla gri görmüştü şimdiye dek. Kahverengi olmalarını hayal ediyordu, çünkü bu kelimenin tınısı, onun sesinin melodisine çok uyuyordu. Peki ama kahverengi nasıl *görünecekti* acaba? Öğrenmesine az kalmıştı.

Ya da öğrenebilecek miydi? Hafif tedirgin edici bir hisle, onun son görüşmelerinde, yani daha bir gün önce dile getirdiği uyarıyı hatırladı. "Hiçbir şeyi görememen de olası tabii."

"Hiçbir şeyi mi?" Aynı lafı soru olarak ona yöneltmişti.

"Yani renk olarak hiçbir şeyi. Monokrom bir çevrede bu kadar

uzun süre kapalı tutulduktan sonra..." Cümlenin devamını onun parlak zekâsına bırakmıştı.

"Gerçekten renk körü olmuş olabilirim yani," diye tamamladı.

Rahatsızca eldivenleriyle oynamış, parmaklarını büküp aralarındaki sıkı deriyi ittirmişti. "Bu da mümkün tabii," dedi. "Eğer böyle bir şey olursa beni affedebilecek misin?"

"Her halü kârda tıp bilimine hizmet etiniş olmayacak mıyım?" dedi Mary cesurca. "Bu da tesellisi olur."

"Harikasın," dedi doğrudan ve onun takdirini tam manasıyla kavramasıyla birlikte Mary'nin tüm bedenini müthiş bir heyecan kapladı. "Ben sadece olabilecek en kötü şeyi söyledim, çünkü bunu yapmak benim görevim," diye devam etti adam. "Hiç şüphem yok ki yarın senin en mutlu günün olacak."

"Bence de öyle," dedi Mary.

Şafak sökmüştü –şafak her neye benziyorduysa– ve işte şimdi on birinci saatti. Yelkovan on ikiyi işaret etmek üzere seğirtti. Saat çalmaya başladı. Ama Mary'ye, daima güçlü hislerin yaşandığı anlarda çarpıntıya eğimli olan o kalbinin gümbürtüsü çok daha yüksek sesliymiş gibi geldi. Kapının diğer yanında itilen sürgülerin sesini duydu. Yerinden kalkıp, gayri ihtiyari eldivenli ellerinin tekiyle göğsünü tuttu.

Kapı açıldı ve işte Profesör Hubert Dearing eşikte duruyor ve sakallarının arasından gülümsüyordu.

"Eveet canım," dedi, "bu müthiş deneyim için hazır mısın?"

Mary'nin gözleri sabit, yüzü ölü gibi bembeyazdı. Gözlerini diktiği yer onun sakallarla çevrili dudakları değildi ama, ya da koyu kahverengi gözleri. Gözleri, adamın yakasına iliştirilmiş olan çok daha parlak bir renk noktasına, o sabah kendi bahçesinden kopardığı ve bir iki yeşil yaprakla çevreleyip düğme iliğine yerleştirdiği kırmızı bir gül goncasına takılıp kalmıştı. Dearing Mary'nin bakışlarının neye kitlendiğini fark etti ve çiçeğe hoş bir bakış atarak yakasına işaret etti. "Bu bir–" diye söze başladı. Ama tek kelime daha edemeden Mary ayaklarının dibine yığılıvermişti.

Dehşet içinde, "Mary!" diye haykırdı. Hemen yanına çöküp nabzını dinledi, elbisesinin üst tarafını yırtıp, korsesinin sıkı bağlarını gevşetti ve kulağını onun göğsüne dayadı. Ama faydası yoktu. Gül goncasının kırmızılığı Mary'nin beynine bir ok gibi saplanmış ve onun o hassas kalbi bu heyecanın şiddetini kaldıramayarak durmuştu.

Evet bu, Mary'nin genç bir kadınken ilk defa rengi görmesinin hikâyesidir, çünkü o sen ben gibi bebekken renkleri görmemiş, gerçi hiç kimse bebeklerin tam olarak ne zaman renkleri gördüğünü bilmiyor, çünkü onlar bunları gördüklerini söyleyemedikleri bir dönemde görüyorlar, ama sonuçta bebekler bunları kesinlikle görüyorlar ve yeni yeni konuşmaya başladıkları sıralarda değişik renklerin adlarını da öğreniyorlar ve neredeyse hep adını ilk öğrendikleri renk ise kırmızı oluyor.

Mary küçük bir çocukken renklerin adlarını öğrendi ama renkleri bizzat görmedi, yaşadığı yerde renkleri görmesine izin verilmiyordu, yalnızca siyah ve beyaz, bir de grinin bu iki renk arasında kalan bütün tonları, bu yüzden onun renklerin adlarını öğrenirken anladığıyla senin benim öğrenirken anladığımız aynı şeyler değildi, küçük bir kız olarak öğrenmeye çalışırken bunlar Mary'ye yabancı bir dildeki kelimelermiş gibi geliyordu, senin kırmızı, sarı ya da mavi, ya da işte hangi renkse bir şeyi gördüğünde kafanda beliren şeyi o yalnızca tahmin edebiliyordu. Renkli bloklarla, renkli toplarla ya da herhangi renkli bir oyuncakla oynamasına izin verilmiyordu. Renkli boyalar, renkli kalemler kullanmasına ya da renkli resimleri olan kitaplara bakmasına izin verilmiyordu. Yerin altında, içinde siyah, beyaz ve bu ikisinin arasındaki grinin her türlü tonu haricinde hiçbir renk barındırmayan bir evde yaşıyordu ve etrafında hiç ayna yoktu, böylece o da kendi dudaklarının, gözlerinin ve saçlarının rengini göremiyordu. Bütün gün ve her gün bedeninin her bir yanını örten kıyafetler giymek zorundaydı böylece kendi teninin rengini göremiyordu ve kıyafetleri de siyah beyaz ve ikisi arasındaki grinin tonlarındaydı. Ve asla dışarı çıkmasına izin verilmiyordu bu yüzden hiç yeşil bir tarla, mavi bir gök ya da gökkuşağı görmemişti. Büyüdükçe renkler hakkında daha çok şey öğrendi, ama hiçbir zaman rengi olan bir şey görmesine izin verilmedi. Tüm bunlar nasıl göründükleri haricinde renkler hakkında her şeyi bilen bir insana, nihayet bir renk gördüğünde ne olacağını anlamak içindi, içinde ne hissedeceğini görmek içindi, tıpkı şimdi anlatacağım günde Mary'ye olduğu gibi.

Mary, rengi ilk kez gördüğü o günden önce yalnızca kafa yorarak çeşitli renklerin neye benzediğini anlamaya uğraşırdı. Daha küçükken renk adlarını kendi kendine yüksek sesle söyleyip, bu adların seslerin-

den renklerin neye benzediğini çıkarmaya çalışırdı, ama büyüyünce dünyada birçok dilin olduğunu ve aynı rengin farklı farklı dillerde, tümüyle farklı seslerle ve farklı adlarla söylenebileceğini keşfetti, bu yüzden örneğin "sarı" Fransızca'da "*jaune*", Almanca'da "*gelb*" ve Lehçe'de "*zolty*" idi, ama sarı bir nesne, diyelim ki bir limon, ya da bir parça tereyağ bir İngiliz'e de, Fransız'a da, Alman'a ya da Polonyalı'ya da aynı görünecekti, bu yüzden sadece adına bakıp rengin neye benzeyeceğini söylemek mümkün değildi. Sonra hikâye kitaplarında karşısına çıkan deyim ve tabirlerden yola çıkarak çeşitli renklerin neye benzediğini tahmin etmeye çalıştı, yani "öfkeden kıpkırmızı kesildi", "her şeyi toz pembe görür" veya "yalanı ortaya çıkınca mosmor oldu" gibi deyim ve tabirlerden ve kendini bu ruh hallerine sokup, zihnini kaplayacak ve içinde bulunduğu siyah, beyaz ve gri dünya görüntüsünü boyayacak bir renk bekledi ama hiç de öyle olmadı, derken başka kitaplarda okudu ki, insanlar bazen de utançtan kızarıp, sıcaktan pembeleşip, ağlamaktan morarıyordu, bu yüzden o da belli bir renkle, belli bir zihin veya beden hali arasında hiçbir benzerlik olmadığı sonucuna vardı.

Renk nedir? Aaa bu çok garip bir şeydir, bu bir çeşit ışıktır, aslında ışık dediğimiz şey gökkuşağının birbirine karışmış bütün o renklerinden oluşur, renk kendi içinde ayrı ayrı parçalara dağılmış ışıktır, farklı nesnelere çarpıp, bunları gözünüzün içine yansıtan ve beyninize çeşitli sinyaller gönderen ışık dalgalarıdır. Mary bunların hepsini büyürken fen derslerinde öğrenmişti, ışık dalgalarının çeşitli uzunlukları ve çeşitli renklere ait dalgaların çeşitli frekansları ile ilgili her şeyi öğrenmişti, çeşitli dalgalar alan gözün içindeki çeşitli hücreleri ve bazı insanların bazı renkleri göremediklerini çünkü alıcı hücrelerin tamamına sahip olmadıklarını öğrenmişti, renk körlüğünün çeşitli türlerini öğrenmişti; deuteranopiayı,* protanopiayı** ve tritanopiayı,*** ama bizzat kendisi, size anlatacağım o güne kadar hiçbir rengi görmüş değildi. Renk hakkında öğrenilebilecek her şeyi kara tahta üzerine beyaz tebeşirle çizilmiş diyagramlardan ve siyah beyaz illüstrasyonlu fen kitaplarından öğrenmişti.

---

* İkinci görmezlik, retinanın yeşil rengine cevap vermediği durum. (ç.n.)

** Birinci görmezlik, retinanın kırmızı ve yeşil renklerine cevap vermediği durum. (ç.n)

*** Üçüncü görmezlik, retinanın mavi veya sarıya cevap vermediği durum. (ç.n)

Böylece büyük gün gelip çattı ve yerin altındaki evinden çıkartılan Mary'nin ilk defa renk görmesine izin verildi. Ne kadar heyecanlandığını tahmin edebilirsiniz, ama onu yetiştiren, eğiten ve ona renkle ilgili öğrenilecek ne varsa öğreten bilim adamları ve filozoflar da en az onun kadar heyecanlıydı çünkü uzun süredir kafalarını kurcalayan ve yine uzun süredir aralarında tartıştıkları sorulara cevap bulacaklardı, ilk defa renk görmek *nasıl* bir şeydir gibi sorulara yani, çünkü söylediğim gibi bir bebeğe ilk defa renk görmenin nasıl bir şey olduğunu soramazsınız çünkü konuşamazlar bu yüzden de size söyleyemezler, ama Mary bunu onlara söyleyebilecekti, renk sadece beyninizde olan bir şey mi yoksa dünyada kendi başına var olabilen bir şey mi, renk onu görmeden kafanızda canlandırabileceğiniz bir şey mi yoksa onu görmeniz mi gerekir, belli bir renk herkes için aynı mıdır yoksa her birey için farklı mıdır ve Mary gibi bir renkbilimci, bütün o dalga boyları ve frekanslarla ilgili her şeyi bildiğine göre artık böyle denebilirdi ona ne de olsa, gördüğü ilk rengi yalnızca spektrofotometre aracılığıyla ölçü alarak mı tespit edebilecek, yoksa bunun ne olduğunun ona söylenmesi mi gerekecekti? Bunlar bilim adamları ve filozofların, Mary'nin size anlattığım günde ilk defa renkli bir şey gördüğünde kendileri için cevaplamasını umdukları soruların bazılarıydı.

Bilim adamları ve filozoflar kendi aralarında Mary'nin renkli olarak ilk göreceği şeyin ne olması gerektiği konusunda tartıştılar, çünkü elbette ki Mary'nin o envai çeşit rengi barındıran dış dünyaya çıkmasına izin vermeyeceklerdi, kaldıramazdı bunu, nereden başlayacağını bilemezdi, verdiği tepkileri bilimsel bir hassasiyetle izlemek mümkün olmazdı, bu yüzden ilk gün sadece tek bir renkli şey görmesine karar verildi ve bu da kırmızı bir gül olacaktı. Kırmızıyı seçmişlerdi çünkü bu dünyadaki en yaygın renk kavramıydı, siyah ve beyazı saymazsak tabii, diğer bir deyişle bilinen her dilde kırmızı için bir kelime vardır ama yeryüzünün bütün renklerinin karşılığı yeryüzündeki dillerin hepsinde olacak diye de bir şey yoktur. Böylece bir kırmızı tuğla ya da bir kırmızı bayrakta değil de, bir gülde karar kıldılar, çünkü gül doğal bir nesnedir ve kırmızısı da doğal bir kırmızıdır.

Böylece Mary, elinde spektrofotometresi, size anlattığım gün ilk defa yeraltındaki evinden çıktığında kendini açık havada değil, aynı soluk gri renge boyalı ve beyaz ışıkla aydınlatılmış başka bir penceresiz odada buldu. Bilim adamları ve filozofların Mary'i gözlemleyebilmesi için duvarlara delinmiş gözlem delikleri, onunla konuşabilmeleri

için de ızgaralar vardı ve yerin ortasında beyaz bir kaide, bunun üzerinde de bir adet taze kırmızı gül duruyordu ve bu, odada bulunan tek şeydi.

Mary spektrofotometresini bir kenara atıp doğruca gülün yanına koştu. Bilim adamlarının başı, "Ne görüyorsun Mary?" diye sordu, diğer bütün bilim adamları ve filozoflar nefeslerini tuttular. "Bir gül," dedi Mary. Bunun bir gül olduğunu biliyordu çünkü botanik ders kitaplarında güllerin siyah beyaz çizimlerini ve fotoğraflarını görmüştü. Ama daha önce hiç üç boyutlu gerçek bir gül görmemiş, daha önce elinde hiç gerçek bir gül tutmamış ve daha önce hiç gerçek bir gülün kokusunu duymamıştı. Gülü büyük bir dikkatle başparmağı ve işaretparmağı arasında tutup sapından kaldırdı ve kadifemsi yapraklarını hafifçe okşayarak burnunu çiçeğin ortasına gömdü ve kokusunu içine çekti, mest olmuş gibiydi. Bilim adamlarının başı, "Gül ne renk Mary?" diye sordu ve yine diğer bütün bilim adamları ve filozoflar nefeslerini tuttular.

"Bilmiyorum," dedi Mary, "umurumda da değil." "Umurunda değil mi?" diye bağırdı bilim adamları ve filozoflar hep bir ağızdan. "Ne renk olduğu umurumda değil," dedi Mary. "Gül güldür işte gül güldür işte gül güldür işte."

Mary Kırmızıyı Görür

"Eveet, gün bugün işte Dickinson!" Profesör Horatio Stigwood her daim soğuk olan ellerini hevesle ovuşturur. Beyaz laboratuvar önlüğünün içindeki parlak kırmızı kravatı güveninin bir işareti olarak durmaktadır.

"Doğru valla," Profesör Giles Dickinson asık yüzlü bir ifadeyle karşılık verir. İki adam 2031 yılının bu pırıl pırıl rüzgârlı nisan gününde, Stanstead Havaalanı Bilim Parkı'nda, Bilinç Çalışmaları Merkezi'nin dokuzuncu katında asansör beklemektedirler.

"Bahisteki payını yükseltmek istemez misin?" der Stigwood.

"Hayır."

"Sende bir endişe mi seziyorum yoksa?" Stigwood zayıf, kuru bir gülücükle irdeler.

"Bahse girmeyi pek tasvip etmiyorum," der Dickinson. "Özellikle de bilimsel bir deneyin sonucuyla ilgili bahse girmeyi. Bu konuda doğru yolu bilmeme rağmen bahse girmeye ikna edildim."

Elektronik bir *dınn* sesi asansörün geldiğini bildirir. Kapılar iki yana açılır ve iki adam o muhafazalı kutunun içine girerler.

"Eğer istersen seni azat edebilirim," der Stigwood.

"Yok yok kalsın," der Dickinson. "Neticeden oldukça eminim ben."

Asansör dördüncü katta durmak üzere yavaşlar. Dickinson kapılara yanaşır.

"Saat on birde gözlem odasında görüşürüz o zaman," der Stigwood.

Dickinson "On birde," der ve yüzüne bakmaksızın asansörden iner.

Ahh muhteşem bilimsel araştırma dünyası! Bunca sabır, bunca bağlılık, bunca detaycılık! Otuz bir yıldır Mary X yeraltındaki hücresine (deneyi yapanlar buna "suit" demeyi tercih ediyorlar) hapsedilmişti. Doğar doğmaz karartılmış olan doğum odasından doğruca alınıp, hastaneden dönerken de gözleri bandajlanmıştı ki, dünyanın renkli doğasından hiçbir olası ipucu onun hâlâ gelişmemiş olan optik sinir sisteminden beynine ulaşma fırsatı bulamasın. Baştan ayağa siyah beyaz giyimli bir grup maskeli asistan tarafından beslenmiş, oyun oynatılmış ve eğitilmişti. Dış dünyayla, yalnızca monokrom bir şekilde işlemesi için programlanmış olan sanal gerçeklik makineleri vasıtasıyla tanıştırılmıştı. Uzaktan eğitimle fizik bilimleri dalında eğitilmiş, Nobel ödüllü kişiler tarafından optik bilimler ve nörobilim konularında ders verilmiş ve renk algısı fenomenolojisine dair en son araştırmalarla donatılmıştı – dolayısıyla da renkle doğrudan bir deneyimi olmasa da, bununla ilgili bilinebilecek her şeyi biliyordu. Kitapların ve dergilerin, içindeki bütün renkli resimler çıkartılıp yerlerine monokrom nüshaları yerleştirilmişti. Yaşadığı alanlarda ise, kendi dudaklarının, gözlerinin ve saçlarının pigmentasyonunu görebileceği hiçbir ayna ya da yansıtıcı yüzey bulunmamaktaydı. Şans bu ya, kuzguni siyah saçlara, dolgun kırmızı dudaklara sahip ve gözleri de peygamber çiçeği mavisi renginde; yani gerçekten çok güzel bir genç kadın, ama tabii o bunu bilmiyor. Zavallı Mary! Mary, Mary, bir başına, bu bahçe nasıl büyür ki? Bu gri gri çimler, kara kara çalılar ve sıra sıra dizili kurumuş beyaz çiçeklerle.

Ama şimdi hayatı değişmek üzere. Milli Piyango İdaresi'nin Milenyum Çekilişi'nde bağışlanan paralarla 2000 yılında başlamış olan deney artık bitti. Önemli gün gelip çattı: Mary, qualia ile ilgili büyük tar-

tışmayı bir karara bağlamak için o uzun ve renksiz kış uykusundan uyandırılacak. Bunlar, Stigwood gibi nörobilimcilerin iddia ettiği gibi beyindeki elektro-kimyasal reaksiyonlar mıdır yalnızca; yoksa Dickinson gibi filozofların öne sürdüğü gibi, çevresiyle etkileşim içinde olan bireysel insan *geştalt*ının azaltılamaz öznel deneyimleri midir? Stigwood aylardır, pozitron emisyon tomografisi ve manyetik rezonans çekimlerinde açığa çıktığı üzere, kırmızı rengi algıladığında kendi beyninde harekete geçen beyin hücrelerinin kalıplarının benzerini yapmak suretiyle Mary'nin beynini yapay olarak elektrotlarla uyarmaktadır. Mary aldığı bu duyumu dile getirdiğinde, Stigwood bunun kırmızı renk olduğunu söylemişti. Bunun, bildik kırmızı rengin algılanmasıyla örtüşüp örtüşmediğini bilmenin hiçbir yolu yoktu. Ve işte şimdi bunu öğrenmek üzereler. Mary saat tam on birde o renksiz doğasından çıktığında, kendini beyaz badanalı, çıplak ve içinde sadece tek bir renk noktası olan bir antrede bulacak: Odanın tam ortasındaki cam masanın üzerinde, saydam cam vazonun içinde duran tek bir kırmızı gül. Mesele şu ki, Mary bunu gördüğünde bunun *kırmızı* bir gül olduğunu anlayacak mı?

On bire bir kala Stigwood ve Dickinson antreyi gözlem odasından ayıran tek taraflı pencerenin arkasında gergin gergin bekleşmektedirler. Stigwood saatine bir göz atar ve bir asistana işaret eder ve o da konsoldaki bir düğmeye basar. Tabandaki sürgülü kapılar otomatik olarak açılır. Mary'nin, zindanından çıkan döner merdivenleri tırmandığı sırada yavaş yavaş kafası ve omuzları belirir, sonra da bedeninin geriye kalan kısımları. Etrafına bakınır, yansıyan parlak ışık karşısında gözlerini kırpıştırır ve gülü görür. Nefesi daralır ve elini kalbine götürür; sonra ayaklarının uçlarına basa basa yanına gider, sanki o gül ürktüğünde kaçıp gidebilecek canlı bir yaratıkmışçasına. Bilim adamları, nefeslerini tutmuş bir halde onu izlerler. Onları asıl ilgilendiren yüz poundluk o anlamsız bahis değil, profesyonel anlamda bir zafer ya da yenilgi olasılığıdır.

"Mary." Hoparlör düzeninden Stigwood'un sesinin gelmesiyle Mary yerinden sıçrar.

"Evet?" Odanın etrafına bakınır ve hoparlörlerin olduğu yeri anlamaya çalışır, duvarın içindeki ışık geçirmeyen o panelin tek taraflı bir pencere olduğunu fark etmez.

"Masanın üzerinde ne görüyorsun?"

"Bir gül."

"Peki ne renk o?"

Sessizlik olur. Her iki adamın da hayatları boyunca karşılaştıkları en uzun sessizliktir bu.

"Kırmızı," der Mary.

Stigwood havaya bir yumruk sallar. Dickinson allak bullak olmuştur. Stigwood'dan mikrofonu alır.

Dickinson "Nerden biliyorsun bunu?" diye sorar.

"Bu kan rengi."

"Kan mı?" Şimdi bozulma sırası Stigwood'dadır. "Kanın rengini nerden biliyorsun?"

Mary kızarır. "Her kadın bilir bunu," der.

Stigwood yumruğuyla kafasına vurur. "Kahretsin, nasıl unuttuk bunu!" diye haykırır.

Dickinson, "Araştırmamız yanıtsız kaldı," der gözle görülür bir rahatlamayla.

"Mary," der Stigwood, "Ne yazık ki deneyi başka bir renkle tekrar etmemiz gerekecek. Lütfen şimdi suitine döner misin?"

"Bugün dünyaya adım atabileceğimi söylemiştiniz ama bana."

"Yalnızca birkaç ay daha gerekecek."

Mary gülü vazodan çıkartır, suyu yere döker ve vazonun ağzını hızlıca masanın kenarına çarpar. Sivri uçlu kısmı boğazına dayar. "Adi herifler, eğer beni hemen şu dakika buradan çıkartmazsanız," der, "size kanımın rengi neymiş gösteririm."

17 "Kendi varlığını koruması için bir algoritmaya ihtiyacın var," der Ralph Messenger. "Anne eğer işlevini etkili bir şekilde yerine yere getirmek istiyorsa çocuklarını sevdiği kadar kendini de sevmelidir. Beni takip edebiliyor musun?" Bilişsel Bilim Merkezi'ndeki ofisinde, Carl'a, Alman yüksek lisans öğrencisine danışmanlık yapmaktadır. 21 Mart Cuma sabahının ilerleyen saatleridir. Carl ciddi bir edayla başını sallar ve not alır. Telefon çalar ve Ralph cevap verir. Mutlu bir şaşkınlık içinde, "Helen!" der. "Bir dakika lütfen." Eliyle ahizeyi örter.

"Bence bugünlük bu kadar yeter Carl. Haftaya aynı saatte gene görüşelim. Tamam mı?"

Carl, "Haa tabii, Profesör Messenger. Teşekkür ederim," der. Gerçi kâğıtlarını ve dosyalarını toparlarken biraz kapının önüne konmuş bir hali vardır.

Helen endişeli bir sesle, "Aramak için pek uygun bir zaman değildi galiba?" der Ralph'a. "Daha sonra da arayabilirim."

"Yok yok, sorun değil." Carl odadan çıkıp, ardından kapıyı kapayıncaya dek bekler. "Tam bir danışmanlığın sonuna gelmiştik," der. "Hayırdır?"

"Şeyy, ben senin de tavsiye ettiğin gibi e-posta için Üniversite'nin Bilgi-İşlem Hizmetleri Servisi'ne başvurdum. Lucy'nin ofisinde bir e-posta adresi *varmış* bu arada..."

"Aa iyi."

"Şimdi onlar da bana içinde şifremin ve ne dediğini anlamadığım bir dolu talimatın yazılı olduğu bir mektup göndermişler."

"Nerdesin sen?" der Ralph.

"Maisonette Sırası, beş numarada."

Ralph güler. "Oraya öyle mi deniyor?"

"Yok, ben öyle diyorum."

"Bir ara uğrayıp hallederim ben," der Ralph.

"Sen çok meşgulsündür aslında... Ama belki senin ordaki şu gençlerden biri–"

"Öğle saatinde gelirim. Bir modeme ve bazı yazılımlara ihtiyacın olacak. Bilgisayarının markası ve modeli ne?"

"Toshiba bi şey – bi dakka bakayım hemen... 'Satellite 210'. Yaa dinle, senin öğle saatini alırsam kendimi çok kötü hissedeceğim."

"Maisonette'inde peynir ekmek var mı?"

"Var..."

"O halde bana bir öğle yemeği verebilirsin."

Hafif bir sessizlik olur, sonra, "İyi, tamam o zaman," der Helen.

12.45'te Ralph Helen'in küçük evinin kapısını çalar ve içeri girer. Helen onu o minicik lobisinde karşılayıp, salona alır. Ralph çantasını yere koyup etrafa bakınır. "Daha önce bunlardan birine hiç girmemiştim galiba," der. "Ne kadar da sıcak bir ortammış, di mi?"

Helen kauçuk bitkilerine, duvarlardaki art nouveau posterlerine ve kanepenin ve koltuğun üzerindeki cıvıl cıvıl renkli yastıklarına ve ör-

tülerine işaret ederek, "Valla ben elimden geleni yaptım," der. "Ama bir yere kadar tabii."

"Bana etrafı gezdirmeyecek misin?"

"Hepsi bu gerçekten. Her şey ortada işte."

Salonun bir köşesinden yükselen merdivene bakarak, "Ama bir de yukarı kat var," der Ralph.

"Görülecek pek bir şey yok orda," der Helen. "Ama bakmak istiyorsan..."

"Eh, Senato'nun bir üyesi olarak, senin gibi ziyaretçilere ne türde bir kalacak yer verildiğini görmek lazım."

Helen önden çıkar ve ufacık bir alanda durur. Bir kapıyı açarak, "Yatak odam," der. Ralph eşikten içeri girer ve bir tuvalet masası, bir gömme dolap ve eğimli bir tavan ile çatı penceresinin altında, duvara yaslanmış bir ikiz yatakla döşenmiş olan küçük odanın etrafına bakınır. Yatak düzgünce toplanmış, mobilyaların kapıları ve çekmeceleri de kapalıdır. Komodinin üzerinde duran ufak bir kitap yığını dışında ortalıkta Helen'e ait pek fazla eşya yoktur.

Ralph, "Ne kadar derli toplusun böyle," der. "Eğer ben burda kendi başıma kalıyor olsaydım bir hafta içinde çöplüğe dönerdi kesin."

"Huy işte," der Helen omuzlarını silkerek. Durduğu yerden ikinci kapıyı işaret eder. "Şurada da banyo ile tuvalet var."

"Bakabilir miyim?"

Helen Ralph'ın teftişi için banyonun kapısını açtığında havluluğun alt tarafında gözüne bir tane külot ilişir ve hemen fırlayıp yerden kapar onu. Ralph gülümser, ama bir şey söylemez.

Helen külotunu, hem çamaşır sepeti hem de tabure yerine geçen ve mantar kapağı olan silindir şeklindeki plastik sepetin içine atarken, "Eveet turumuz burada sona ermiştir," der. Ralph da döner ve Helen'in önünde aşağı iner.

Helen tek eliyle, altta kırmızı bir masa örtüsüyle sofranın çoktan kurulmuş olduğu masayı ve diğeriyle de üzerinde dizüstü bilgisayarının çalışır halde açık durduğu ve içinde ekran koruyucu desenin tembel tembel dalgalandığı çalışma masasını işaret ederek, "İlk önce yemek mi yemek istersin, yoksa e-posta işini halletmek mi?" diye sorar.

"Önce e-postayı halledelim," der Ralph. "Sonra rahat rahat oturuz." Çantasından kutu içinde bir modem ve iki disket çıkartır ve çalışma masasının başına geçer.

Helen, "Bunlar için sana bir şey ödemem gerekmiyor mu?" diye sorar.

"Hayır. Yazılım ücretsiz."

"Modemi o zaman."

"Merkezin ikramı olsun."

"Yok yok vereyim ben."

"Bunun faturasını kesmek benim için, daha doğrusu Stuart Phillips için bir dolu sıkıntı demek sadece."

Helen razı olur. "Peki o zaman. Teşekkürler."

Ralph, "Hangi şifreyi vermişler?" diye sorar.

Helen bir kâğıda bakar. "İnternet servisi için 'Yüksek atlama' ve e-posta için de 'dudak boyası.'"

"Hımm, iyiymiş."

"İyi mi?"

"Hatırlaması kolay yani."

"Seninkiler ne?"

"Benim internete bağlanmak için şifreye ihtiyacım yok," der Ralph, "çünkü doğrudan erişimim var, hatta evden bile. E-posta şifremi de söylemesem daha iyi olur."

"Ahh, özür dilerim," der Helen utanmış bir şekilde. Sonra ekler, "Ama sen benimkini biliyorsun artık."

"Başka türlü nasıl çalıştığını gösteremezdim ki. Sonuçta şifreni istediğin zaman değiştirebilirsin."

"Yok canım, çok önemli değil aslında."

"Benimki de 'sırt çantası,'" der Ralph.

Helen, "Hay allah, cidden öğrenmek istediğimden değildi," der. "Keşke söylemeseydin."

"Sana güvenmediğimi düşünmeni istemedim," der Ralph.

"'Dudak boyası' ve 'sırt çantası' ha?" Helen düşüncelere dalar. "Sanki Bilgi-İşlem Servisi cinsiyet şablonlarına biraz fazla eğilimli gibi."

"Yok ya, tesadüfi bir şeydir," der Ralph. "Ellerinde bir kelime listesi var, gerektikçe veriyorlar işte."

Ralph, Üniversite'nin şebekesini nasıl çevireceğini ve nasıl e-posta alıp gönderebileceğini gösterir Helen'e. Helen'in Takma Ad dosyasına Lucy'nin ve sonra da kendi e-postasının adresini girer. "Beni 'Ralph' mı yoksa 'Messenger' diye mi yazmak istersin?" diye sorar.

Bir an düşündükten sonra, "'Messenger'" der Helen.

Helen ağır aksak Lucy'ye bir iki satır bir şey yazarken, daha doğrusu mesajını aldığına dair bir yanıt isterken, Ralph da onu izleyip, yol

gösterir. Helen'in "Gönder" tuşuna tıklamasıyla yazdığı mesaj da kaşla göz arasında yok olur.

"Teorik olarak şu anda Avustralya'ya gitmiştir," der Ralph. "Ama muhtemelen sistemdeki tıkanıklıktan dolayı bekletilecektir. Yine de kızın bugün alır bu mesajı."

"Müthiş bir şey bu."

"Ve hepsi de bir şehiriçi telefon görüşmesi tutarında. Bu arada mektuplarını her zaman internete bağlanmadan önce yaz. Bu şekilde telefon faturasından epey bir kâr etmiş olursun." Helen'e bunu nasıl yapacağını gösterir.

"Çok teşekkür ederim," der Helen. "Sanırım ilk seferde kafam bundan daha fazlasını almayacaktır. Ben gideyim de şu çorbayı ocağa koyayım bari."

"Umarım seni zahmete sokmamışımdır," der Ralph. "'Peynir ekmek' derken cidden bunu kastetmiştim."

"Yani zaten olan o," der Helen. "Yanında da biraz pâté* ve yeşillik var."

"Bi de çorba."

"Evet çorba. Ben onu ısıtırken sen de öğrencilerimin yeni yazdığı bir şeyler var, onlara bakmak istersin belki," der Helen. Ralph'a, Renkbilimci Mary ile ilgili en iyi üç ödevi verir.

Helen'in mutfakçıkla masa arasında gidip geldiği sırada, Ralph da rahat bir koltuğa geçer ve ara ara kıs kıs gülerek yazıları okur. Okuması bittiğinde, "Karinthy duvar resimleri de amma çok işine yaramış," der.

"Tabii öğrencilerin de," der Helen. "Ortaya çıkarttıkları işlerden bayağı etkilendim doğrusu. Bazıları işin bilimsel yönünü araştırmak için ciddi uğraşmışlar – özellikle de bu grup."

"Bir yere kadar ama," der Ralph. "Sonuçta hepsi fantezi."

Helen, "E tabii öyle," der. "Ama düşünce deneyinin orijinal hali de bir fantezi değil mi zaten?"

"Ee, doğru," der Ralph. "Ama orada, bu hikâyelerin varmaya pek de uğraşmadıkları ciddi bir felsefi nokta vardır."

Helen, "Bu noktaya varmaya uğraşmadılar. Ben böyle bir şey istemedim onlardan" der. "Mary'nin hikâyesini, çok kanıksadığımız bir şeyle, rengin algılanmasıyla yani, yüzleşmemiz için kullandılar, ki bu da iyi eserlerde çok sık rastalanan bir şeydir. Bir yandan da gayet akıl-

* Et, ciğer, balık ya da sebzeli ezme türünde bir meze. (ç.n)

lıca belli edebi modelleri taklit ettiler bu arada..."

"Evet, Henry James'ı tanıdım... Ve sonuncusunda Gertrude Stein'ı da... Çok güzel yazılmışlar cidden, katılıyorum sana. Ama hepsi de bilimi yerin dibine batırmış – fark ettin mi sen de? Bilim adamları hep kötü adamı oynamışlar – zavallı Mary'yi hapse tıkan, sömüren, bir şeylerden mahrum bırakan. Hatta bir tanesinde onu öldüren."

"İyi de bu, orijinal düşünce deneyinin özünde olan bir şey zaten," der Helen. "Bu, normalde her insanın ilk duyduğunda aklına gelecek ilk şey – yani bu zavallı kızın başına gelen korkunç talihsizlik, sırf bilimsel merakın tatmin edilmesi için, bebeklikten yetişkinliğe kadar tamamen monokrom bir dünyaya kapatılmış. Oturmak istersen çorba hazır."

Çorba, üzerinde spiral şekilli yoğun bir krema ve ısıtılmış ciabatta ekmeğiyle servis edilmiş fesleğenli domates çorbasıdır.

"Mmm, harika olmuş," der Ralph, ilk kaşığından sonra. "Bu tenekeden ya da poşetten çıkmamış belli."

Helen, "Doğru," der. "Mutfağa mikser koymuşlar neyse ki."

Ralph peynir tahtasına bir göz atıp, "Hele şu peynir çeşitlerine bak!" diye bağırır.

"Şansına, buzdolabında ne varsa çıkarttım işte," der Helen. "Ne içmek istersin? Soda vereyim mi?"

"Bira olma şansı var mı acaba?"

Helen yüzünü buruşturur. "Dolabımda hiç bira olmaz ne yazık ki. Ben içmiyorum. Eğer istersen bir şişe Beaujolais..."*

"Neden olmasın?" der Ralph. "Genelde günün ortasında pek şarap içmem ama n'olcak ki – bugün cuma hem. Ayrıca şu Stilton peyniriyle soda içmek büyük hakaret olur yani."

Böylece Helen bir şişe Beaujolais Villages getirmeye gider ve Ralph da onu eski bir tirbüşonla açıp iki kadehe boşaltır. "Şerefe," der.

"Şerefe," der Helen de. Birkaç dakika sessizce yemeklerini yerler. Sonra Helen, "Carrie nasıl?" diye sorar.

"Çok iyi, teşekkürler. Yazdığı roman iyi mi? Bana karşı dürüst olabilirsin, senin dediklerini söylemem."

"Bence ümit vaat ediyor," der Helen. "Kesinlikle ümit verici."

"Harika," der Ralph. "Carrie'ye de gereken bu zaten, kendisine ait tatmin edici bir proje. Bu Beaujolais de gerçekten çok iyiymiş. Biraz daha?" Ralph şişeyi kaldırır.

* Meyveli şarap. (ç.n)

"Aa tabii."

Ralph kadehlerinin üstüne ekler. "Sen kendin bir şeyler üzerinde çalışıyor musun peki bu sıralar?" diye sorar.

"Hayır."

"Hiçbir şey yazmıyor musun?"

"Hiçbir şey. Günlüğüm hariç tabii."

"Günlük mü?"

"Martin öldüğünden beri roman yazamıyorum," der Helen.

"Anlıyorum." Ralph kendine bir dilim daha Stilton keser. "Demek bizler hakkında notlar alıyorsun ha?"

"Haa yok canım," der Helen, hafiften paniklemiş. "Kesinlikle yok öyle bir şey."

Ralph gülerek ve doğrudan Helen'in gözlerinin içine bakarak, "Ne yani, sen şimdi günlüğüne benimle ilgili hiçbir şey yazmadığını mı söylüyorsun bana?" der. "Eğer öyleyse kendimi oldukça aşağılanmış hissedeceğim."

"Şeyy, tabii kaçınılmaz olarak... burada tanıştığım insanlardan söz ediyorum... bana kibar yaklaşan insanlardan falan, yani sen ve Carrie gibi, ama..." Helen cümlenin sonunu getiremez. "Bu sadece bir çeşit yazma kaslarımı çalıştırma yöntemi. Yoksa köreliyorlar. Her gün bir şey yazmaya gayret ediyorum. Neyle ilgili olduğu çok da önemli değil aslında."

"Ben de son zamanlarda günlük gibi bir şey tutmaya başladım," der Ralph.

"Öyle mi?" Şimdi meraklanma sırası Helen'dedir.

"Bilinç hakkında, bir birinci şahıs fenomeni olarak tabii, ufak çapta bir araştırma olarak başlamıştı. Buradaki fikir, ham haliyle veri üretmekti. Ben de düşüncelerimi aklıma geldiği şekliyle bir teybe dikte ettim."

"'*Atomlar zihnimize saldırdıklarında onları düştükleri sıra ile kayıt edelim.*'"

"Aynen öyle. Kim söylemişti bunu?"

"Virginia Woolf."

"Bahse girerim o böyle yapmamış ama. Eminim o sırayı kendine uygun şekilde çalkalamıştı o."

"Evet, muhtemelen öyle yapmıştı."

"Ve tüm bunları çok güzel, uzun uz n gözden geçirilmiş bir yazıyla aktarmıştı."

"Evet. Ama amacı yanılsama üretmekti–"

"Aa evet, ama ben bir yanılsama üretmeye çalışmıyordum, ben gerçek şeylerin peşindeydim," der Ralph. "Biraz zor oluyor gerçi – imkânsız hatta. Daha ilk kelimeler ağzından çıkamadan beyin bir dolu sıralama ve düzenleme yapmış oluyor."

"Deneyden vazgeçtin öyleyse?"

"Hayır, hâlâ ara sıra bir şeyler dikte ediyorum. Alışkanlık oldu artık."

Helen, "Benimle ilgili şeyler söylüyor musun peki?" diye sorar.

Hiç duraksamadan "Evet," der Ralph.

"O zaman ödeştik," der ve kadehini kafasına diker. Ralph yeniden doldurmak için masanın üzerinden doğru uzanır. Helen, "Ben başka içmeyeceğim," der ama Ralph'ı engellemez. O da geri kalanın hepsini kendi kadehine boşaltır.

"Beni bugün buraya çağırmana sevindim," der. "Bana kızdığını sanıyordum."

"Neden öyle düşündün ki?"

"Eee, partide, çalışma odamdaki konuşmamızdan sonra... Ve sonra ertesi gün Horseshoes'da da benden kaçar gibi bir halin vardı."

"Eğer senden kaçmak isteseydim Horseshoes'a gelmeyi hiç düşünmezdim."

"Evet, zaten ben de böyle düşündüğüm için içim rahatlamıştı," der Ralph da.

Helen bu lafı sindirirken kısa bir sessizlik olur. "Kahve içmek ister misin?" der Helen.

"Biraz sonra. Şu son kadehin biraz daha keyfini çıkarayım."

Helen bir yudum alır ve yutar. "Öğleden sonra hiçbir şeyle uğraşamayacağım," der. "Şöyle güzel bir uyku iyi gelir."

"Ne güzel bir fikir," der Ralph neşeyle gülümseyerek. "Ben de bir siestaya hayır demem yani."

Helen, "Öğleden sonra işin yok muydu senin?" der aynı rahatlıktaki bir tonlamayla.

Ralph, "Ekmekten çok büyük memnuniyet duyacağım sıkıcı bir kurul toplantısı var sadece," der. "Şimdi yukarı çıkıp, senin şu sevimli ufak yatak odanda güzelce uzanabiliriz yani."

Helen şarabını yavaşça döndürür kadehin içinde. "Daha önce de söylemiştim, seninle bir ilişkiye girmek istemiyorum Ralph."

"Neden peki?"

"Zinayı onaylamıyorum."

"Eh, sebep beni çekici bulmadığın için olmadığı sürece," der Ralph. Helen sesini çıkarmaz. "Ben *seni* çok çekici buluyorum Helen. Aslında, ben galiba sana âşık oluyorum."

"Sen de çok kolay âşık oluyorsun herhalde," der Helen tatsız bir vaziyette. "Marianne'e de âşık mıydın?"

Ralph, "O sadece eğlencesineydi, söylemiştim sana. Bir keresinde bir partide ikimizin de biraz kafayı bulduğu sırada öpüşmeye başladık, sonra da bu aramızda böyle bir çeşit özel bir oyun olarak kaldı. Bu konuda hiç konuşmadık. En sıkıcı yemekli davetlere biraz heyecan gelmişti böylece. Bungee jumping'in duygusal anlamda karşılığıydı diyelim – işin içinde gözü kara bir atlayış vardı belki, ama aslında ikimiz de güvenli bir şekilde iplere bağlıydık. Öpüşüp koklaşmaktan daha ileri gitmek söz konusu bile değildi. Oysa ben âşık olduğumda, aşk *yapmak* isterim," der kararlı bir şekilde Helen'in gözlerinin içine bakarak. "Ve sanırım, iyi de bir âşığım."

"Bence artık bu meseleyi kapatsak iyi olur," der Helen, ama sandalyesinden hiç kıpırdamamıştır bile.

"Yukarı çıkıp giysilerimizi çıkarabilir, yatağına uzanıp yavaş yavaş, çok keyifli bir şekilde sevişebilir ve sonra birbirimizin kollarında uykuya dalıp, taptaze ve dirilmiş bir şekilde uyanabiliriz. Hiç kimse de bununla ilgili hiçbir şey bilmez."

"Hayır," der Helen. "Yapmayacağım."

"Neden peki? Birbirimizden etkilendiğimizi sen de biliyorsun. Karşılaştığımız ilk akşamdan belliydi bu, daha seni görür görmez, Richmondlar'ın evinde. O kadar belli ki. O ani uçma hissi, bu büyüleyici kişinin varlığı karşısında duyulan o yalın haz... Sen de hissettin bunu, inkâr edemezsin. O akşam yemekte birçok kere bana bakarken yakalamıştım seni."

"Diğer insanları hesaba katmaksızın canımızın istediğini yapamayız öyle."

"Eğer bahsettiğin Carrie ise..."

"Evet o."

"Tedbirli olduğumuz sürece takmaz bunu."

"Ne demek istiyorsun sen?"

"Carrie salak değildir. Erkeklerin çoğunun karılarına yüzde yüz sadık olmadığını bilir. Benim de seksi ne kadar sevdiğimi bilir. Ama be-

ni kontrol etmez. Ceplerimi filan karıştırmaz. Evliliğimizin yürüme sebebi de budur zaten."

"Carrie benim arkadaşım," der Helen. "Onu aldatmak istemiyorum."

Ralph bir iç çeker. "Birbirimizi her zaman aldatırız Helen – sen de biliyorsun bunu. Hiçbir şekilde Carrie'ye söylemeyeceğin daha bir dolu şey vardır. Neden illa bu meseleyi bir fetiş haline getiriyorsun ki?"

"Ben böyleyim işte. Muhtemelen bir Katolik olarak yetiştirilmemle ilgilidir."

"Ama artık bütün o saçmalıklara gerçekten inanmıyorsun. Sırf bir öğleden sonra, çok hoş bir yemeğin ardından, benimle yukarı, yatak odana çıktın ve de çok hoş bir şekilde becerildin diye cehennemi boylayacağına inanmıyorsun di mi? İnanıyor musun yoksa?"

"Hayır ama..."

"Hayat memat meselesi değil ya Helen. İnsanlar hep düzüşüyorlar, dünyanın dört bir yanında ve bunların bir dolusu da, hatta belki de çoğu, birbirleriyle evli değiller. Beğendiğin biriyle bunu yapmak çok hoş bir şeydir sonuçta. En üst düzeydeki bir insani davranış bu, istediğinde düzüşmek yani, hayvanlar gibi kızıştığından ya da östrus döneminde olduğundan değil ama zevk alıp zevk vermek istediğinden."

Helen ayağa kalkar ve kirli tabakları yığmaya başlar. "Kahve yapacağım, sonra sen de şu kurul toplantına gitsen iyi olur artık," der.

Ralph saatine bakar. "Eğer kurul toplantısına gideceksem kahveden vazgeçmem gerekecek."

"Sen bilirsin,"

"Kurulu ekmemi istemediğinden emin misin?"

"Oldukça."

"Eee, ben özür dilerim. Ben bunun çok... unutulmaz olacağını düşünmüştüm." Ralph sandalyesinden kalkıp eşyalarını toplar. "Pazar günü görüşürüz o zaman."

"Bu hafta sonu Horseshoes'a gelebileceğimi sanmıyorum," der Helen.

"Ama bekliyoruz seni! Davetlisin. Sen... aileden sayılırsın artık."

"Bakarız," der Helen.

"Yemek için teşekkürler." Elini uzatır, Helen de tutar. Ralph, Helen'in elini dudaklarına götürüp, boğumlarına bir öpücük kondurur. "Pazar günü görüşürüz," der.

18 21 MART CUMA. Ralph beni yatağa atmak için epey bir çaba sarf edip bunu başaramadıktan sonra, daha yeni gitti. Zor kurtardım valla – ona belli ettiğimden çok daha zordu sanırım. Beni bu sabah bir görseydi, o gelecek diye böyle kafayı yemiş bir halde hazırlanırken yani, elinden kaçırmazdı kesin.

Bu sabah saat on bir gibi ona telefon edip, e-posta bağlantısını kurma konusunda yardım istedim ve o da hemen öğle yemeğine davet ettirdi kendisini. Sadece peynir ekmek yeter dedi. Buzdolabımda bir kalıp eskimiş Çedar peyniri dışında pek bir şey yoktu, bu yüzden ben de bir koşu kampusun marketine gidip, sepetimi biraz Stilton, Gravyer ve keçi peyniri, Ardennes pâté, salatalık malzeme ve çorba yapmaya yetecek kadar domatesle doldurdum. Sonra elektrik süpürgesiyle evin içinde dört dönüp, salonu toparladım, küvetin tepesinde asılı olan çamaşırlarımı kaldırdım, yatak çarşaflarımı değiştirdim. (Neden? çünkü oldukça küçük olan yorganın altından görünüyordu ve değişmeleri gerektiği de belliydi sanki, ya da ben kendime öyle inandırdım, ama kim bilir bilinçaltımda hangi fikirler dönüyordu – ve de zaten, ne diye yatak odamın içini göreceğini düşündüm ki? Öte yandan daha gelir gelmez, kaldığım yerin her bir yerini dolaşma konusunda ısrar etti ve buna, yere düştüğünü fark etmediğim külotumun olduğu banyo da dahildi.)

Tabii tüm bu çabalar sarf edilirken epeyce terlemiştim, bu yüzden günün ikinci duşunu aldım ve tam bunu yaparken saçımı da yıkamaya karar verdim ve giysilerimi değiştirdim – iki kere, çünkü ilk giydiğim etek ve bluz bu durum için fazla şık kaçmıştı, hele ki tepesinde yeni yıkanmış saçlarım olunca, böylece ben de hemen pantolunumun üzerine bol bir kot gömlek geçirerek daha sıradan bir görüntüye bürünüverdim. Baştan çıkarıcı sinyallerimi göndermeksizin hoş bir izlenim bırakmak istiyordum. Böyle bir teşvike ihtiyacı olduğundan değil tabii. Buraya, beni baştan çıkarmak için elinden geleni yapma maksadıyla geldiğinden neredeyse emindim ve evi görme isteği de, kendisine gerekecek olan ev coğrafyasını öğrenmek için bir bahaneydi sadece – hırsızların da dediği gibi, ya da romanlarda geçtiği gibi, bir nevi mekân araştırması.

"Baştan çıkarma" şimdilerde son derece eski moda ve edebi kaçan bir diğer sözcük, kirletilmiş bakire kızları ve kullanılıp atılmış kadınları çağrıştırıyor, Bay B'ye karşı "iffetini" koruyan Richardson'un Pamela'sını falan, ama işte şu an daha iyi bir kelime de gelmiyor aklıma.

Sonuçta beni yatağa atmaya çalışıyordu ve ben de bu ayartmaya karşı koyan kişiydim ve hiç şüphe yok ki ayartıldım. Martin öldüğünden beri fiziksel olarak çekici bulduğum ilk adam o – kendimi, hiçbir komik ya da itici bir yan görmeksizin ona çırılçıplak sarılmış olarak hayal edebiliyorum. Geçen sene birkaç durum olmuştu, edebiyat çevresinin katıldığı partilerde falan yani, adamın tekiyle çene çalarken ve belki de asıl hissettiğimden daha cilveli gözükebilmek için aldığım alkolün etkisiyle biraz gevşemişken, birden onun benle işi ilerletme hesapları yaptığını fark edip anında soğuk davranmaya başlar, ya da odanın diğer köşesinde var olmayan bir arkadaşa el sallayıp onları selamlamaya gider, ya da başka bir bahane uydururdum... bir keresinde zavallı bir budalayı bırakıp gittiydim, sarı dişleri ve tüylü kulakları olan orta yaşlı bir kitapçıydı, eline şarap kadehimi tutuşturup lavaboya gitmiş, ama sonra tekrar onun yanına dönmek yerine holden paltomu alıp sıvışmış, bir taksi çağırmış ve kendi kendime suçlu suçlu kıkırdayarak eve gitmiştim.

Uzun yıllar Martin'le yaşadığım monogam seksten sonra, bir başkasıyla, yabancı bir adamla her şeye yeniden başlamak imkânsız gibi bir şeydi. Birbirimize o kadar çok alışmıştık ki, beraber yaşlanmıştık, birbirimizin kusurlarına karşı sabırlıydık, birbirimizin ihtiyaçlarını anlardık, birbirimizin tercihlerini, eğilimlerini ve hoşlanmadıklarını bilirdik ve olur da o sertliğini kaybederse ya da ben orgazm olamazsam falan da önemi yoktu, buna canını sıkmazdı o hiç, ben de rol yapmazdım, çünkü bilirdik ki daha başka bir dolu fırsatımız olacak. Bu tür bir ilişkiyi kurmak zaman alır, öğrenmeniz gereken bir dil gibi bir şeydir bu. İnsan, bu dili konuşmayan, kendine ait başka bir dili olan bir yabancıyla böyle yüz yüze, çıplak çıplağa ne yapar ki? Nasıl davranılacağını örnek almak için, biraz rastgele denebilecek ilişkilerin yaşanıldığı o eski gençlik günlerini düşünmek de pek bir işime yaramamıştı. Fakülte yatakhanelerinde ve iğrenç pansiyonlarda gerçekleşen o heyecanlı, utangaç, resmi, tedirgin, sarhoş sevişmelere bugünkü gözle bakınca, acınacak derecede sığ gözükmüşlerdi çünkü. Genç erkekler ne kadar da hevesli olurlardı, o titrek ereksiyonları ne kadar sabırsız olur ve ne kadar çabuk tükenirlerdi, ne büyük hayal kırıklığı aslında, bütününü düşününce, o anda kişinin hissettikleri açısından, hoş kimse öyle pek itiraf edemezdi bunu kendine ama, özgürlük hissi, yetişkinliğe erişmiş oldukları hissi ve nihayet seksin nasıl bir şey olduğunu *öğrenme* hissi muazzam bir şeydi sonuçta. Martin benimle yavaş yavaş sevişen, bana

doğru dürüst bir orgazm yaşatan ilk erkekti – ve halihazırda da tek. Dünyevi zevklere yatkın biriydi. Bu ruh haline girdiğinde, bunu gözlerinde ve ağzının köşelerinde oynaşan o belli belirsiz tebessümde görebilirdiniz. Aynı yatkınlığı Ralph Messenger'da da hissediyorum.

Evet, baştan çıktım – hem de çok, çünkü bana bir Rönesans şairinin mahcup sevgilisine sarf edebileceği sözcüklerle kur yaptı. Beni öpmeye yeltenmedi hiç, ama ben her an bunu yapabilir diye düşündüm hep, belki de içten içe öyle yapmasını umdum – belki de içten içe beni öpmesini umduğumu biliyordu ve sırf arzularımı kışkırtmak için kasten hayal kırıklığına uğratmıştı beni... Ama içeri girdiğinde öpmemişti, yukarıda beraberken sarılmaya çalışmamıştı, yemeğimiz bittiğinde kanepeye geçmemizi önermemişti. Tam bir centilmen gibi davranmıştı. Gayet sakin bir tavırda yukarı çıkmayı teklif etmesi dışında tabii ve bunu da, "çok hoş bir şekilde becerme" olarak ortaya koymuştu. Ahh olamaz, sırf bu kelimeleri kâğıta dökmek bile ıslanmama yetti.

Haklı mı acaba? Kendimi hoş bir deneyimden –"taptaze ve dirilmiş" bir şekilde uyanabileceğim bir deneyimden hem de– anlamsızca mahrum mu bırakmıştım? Tanrı biliyor ya, bu türden bir tazelenmeye acayip ihtiyacım var – bedenim sarmalanıp okşanmaya ve rahatlatılmaya nasıl da can atıyor. Bazen Ralph Messenger ile ruhum için savaştığını düşünüyorum – yani her bakımdan, çünkü ona göre böyle bir şey yok ya. Yaptıklarından dolayı yaratıcısına cevap verecek olan, ölümsüz bir öz benlik yani. "*Ah, sana* ölümlü *bir ruh bahşediyorum. Kendini bilmeyi tasvir etmenin başka bir yöntemidir bu da.*" Ve kendini bilme, üretim fazlası beyin kapasitesinin bir kurgusu, yan etkisidir. O zaman kişi neden iyi biri olsun? Neden kendini zevklerden mahrum etsin ki? "*Eğer Tanrı yoksa, her şeye izin var,*" der Karamazovlar'dan bir tanesi. Bu doğru mu? O zaman neden hepimiz sürekli öldürmüyor, soymuyor, tecavüz etmiyor ve birbirimizi aldatmıyoruz? Aydınlanmış bencillik diyor materyalistler buna – sosyal kısıtlama ve onaylamaları kabul ettiğimizde hayatta kalma kişisel şanslarımızı artırdığımızın farkında olma hali. Freud'un ifade ettiği gibi, medeniyet kendini bastırma üzerine kurulmuş. Ama Allahsızların dediğine göre seks üzerine değil, artık değil yani. Zevk için seksin monogam evliliklerle sınırlandırılması gerektiğini varsaymanın gereği yok. Doğru mu? Eğer çağdaş edebiyata bakılacak olursa hiç yok hem de. Şimdi de en az eskiden olduğu kadar cinsel sadakatsizlikten kaynaklanan öfke, kıskançlık ve acı var çünkü.

Eğer Carrie'nin bundan haberdar olmayacağından, dolayısıyla hiçbir zaman incinmeyeceğinden yüzde yüz emin olabilseydim, belki de Ralph'la yatardım, ama insan ilişkileri söz konusu olduğunda böylesi bir matematiksel kesinlik asla garanti edilemez. Dahası, beni bu kadar muallakta bırakan onun duyguları değil sadece. Eğer Martin'in ölümünden sonra ilk cinsel deneyimim bir zina olursa, tuhaf bir şekilde, bunu Martin'in anısına, ya da evliliğimizin anısına bir saygısızlık olarak göreceğim. Mantıksız da olsa, batıl da olsa böyle işte.

19 KÜÇÜK Mary, küçük Mary kuzucuğun nerede... Yoksa spektrofotometren mi demeli... ve diğeri neydi bakayım? *Mary Mary, ne kadar da terssin* – yok, *teksin,* ters olan Helen'di, off yaa... Beni bu sabah arayıp da öğle yemeğine davet ettiğinde tamam dedim şans kapıyı çaldı işte... yani aslında teknik olarak ben kendimi davet ettirdim, ama yine de... bu bir çeşit hadi gel, lütfen bay bilgisayarcı, şu zavallı bana e-posta konusunda bir yardım ediver idi... ve ofisinden değil evinden aramıştı... Hafta sonundan beri kasten hiç bulaşmadım ona. Bir kere kampusta uzaktan görüp el salladım ama durmadım, böyle sanki acelem varmış gibi yaptım... İlk hareketi yapacak mı acaba diye beklerken yaptı işte... Evine vardığımda görünüşte her şey çok ümit vericiydi, belli ki benim şerefime temizlik yapmıştı, tıpkı bir örnek daire gibi her şey temiz ve derli toplu, kanepedeki yastıklar şişirilmiş, yatağında –çift kişilik olduğunu görünce pek bi sevindiydim– jilet gibi çarşaflar... ve banyoda bile bile yanlışlıkla unutulmuş bir külot... ya da o anda ben öyle sandım, muhtemelen yanılmıştım, galiba hakikaten gözden kaçmış bir şeydi. Doğrusu oldukça hünerli bir şekilde hemen aldı onu yerden ve ben ucu ucuna bunun bir tane düz, pamuklu beyaz külot olduğunu gördüm, Martha'nın aşna-fişne malzemesi, o şeftali renk sateniyle hiç alakası yoktu... Beni görmek istediğinden şüphem yok ama ne yazık ki benimle düzüşmeye vicdanı elvermiyor... Çok yazık, ondan cidden çok hoşlanıyorum...

Böylece öğleden sonra aşk yerine Senato araştırma grubunda fakülte içi modüler uyumluluk konulu üç saatlik bir işkenceye maruz kaldım, bizden diyelim Halk Bilimleri Okulu'ndaki bir dersle, Elektrik Mühendisliği'ndeki bir dersin aynı oranda çalışma gerektirmesi ve eşit

ağırlıkta olması için yeni bir formül bulmamız bekleniyor ki böylece Üniversite, Bölümlerarası Çalışmalar konusundaki yeni lisans derecesini pazarlayabilsin... Kayıt memurumuzun da söyleyegeldiği gibi Seç-Karıştır derecemiz bizlere her sene yenilenen başvuru pazarında rekabetçi bir yan katıp, Üniversite'nin geleceğini koruyor... Pazar araştırmalarının da açıkça ortaya koyduğu gibi, öğrencinin bütün üniversite müfredatındaki dersleri birleştirmesine –örneğin nükleer fizikle pembe dizi analizi, moleküler biyolojiyle ortaçağ dini oyunları gibi– fırsat veren bir lisans programı için boşta kalan bir alan varmış... Bana kalırsa kâğıt üzerinde oldukça cazip görünür bu, özellikle de Üniversite'nin o parlak, renkli basım broşüründe, ama bu konuların bazıları diğerlerinden daha ağır ve birçoğu da tek başına doğru dürüst çalışılabilecek şeyler değil, ama bu öğleden sonra bunu vurguladığımda kendime hiç yandaş bulamadım...

Bugün 21 Mart Cuma, saat 17.30 ve ben saat altıda Carrie ile Sanat Merkezi'nin kafeteryasında buluşuncaya kadar ofisimde vakit doldduruyorum, orada bir şeyler atıştırdıktan sonra bir konsere gideceğiz... Haydn ve Mozart galiba... Biletleri Carrie ayırttı... Cidden vakit kaybı... Müziği arka planda çalarken dinlemeyi severim, bir şeylerle uğraşırken filan, ama bir konser salonunda otururken değil... Daha birkaç ölçü bitmişken kopup gidiyorum ben, hayallere dalıyorum, serbest çağrışım falan yapıyorum... Kuşkusuz müzikten anladığım yok, ama kaç insan müzik dinlerken gerçekten müziği *düşünüyordur* ki acaba?.. Bahse girerim çok azdır... Konser salonunda bulunan herkesin beyninin içine bir kablo koyup, taramaları izleyebildiğinizi düşünün bir – hepsi aynı mı olurdu? Hiç de emin değilim bundan... ve eğer beyin faaliyetlerinin semantik içeriklerini dijital olarak yükleyip, sonra da şifrelerini çözüp yazdırabilseydiniz gerçekten, aynı müzik parçasını dinleyen beş yüz insandan, tamamen farklı, tamamen kendine özgü ve en az rüyalar kadar çılgın, tutarsız ve şaşırtıcı beş yüz düşünce akışı elde ederdiniz... sıradan, ciddi, erotik her tür düşünce... *arka kapıyı kitledim mi acaba şu kadının eşarbı güzelmiş baş kemancının burnu da akıp duruyor nezle olmuş herhalde biraz hazımsızlığım var osurmasam bari bu parçayı sevdim bana geçen Noel'de aldığı CD'de vardı ona doğum gününde bir kart vermeyi unutmayayım bir kadının viyolonseli böyle uyluklarının tepesine dikmiş bir halde çalması da ne kadar seksi bir şey şef neden ha bire gözünün önüne düşen saçlarını attırıp duruyor ne diye gidip o kahrolası saçlarını kestirmiyor ki aslında benim de bir*

kestirmem gerekiyor yan taraftaki turizm acentesinden bir randevu alayım gelecek sene tatile nereye gitsek acaba bir daha Mayorca olmaz peki ya Portekiz ve böyle gider de gider... Hımm, bu fena olmadı, ama biraz hile yaptım tabii... Bunu Voicemaster aracılığıyla doğrudan bilgisayara dikte ediyorum, bu yüzden düzeltip değiştirme yapabiliyorum... Biraz önce bu ufak sıralamayı bir araya koymakla uğraştım... Aynı Virginia Woolf gibi...

Helen'in günlük tutması da ilginç... İçinde ne olduğunu görmek için neler vermezdim... Farz et ki benimkiyle onunkini değiştirmeyi önerdim, aha! harika bir fikir... Onunkine karşılık benim gizli düşüncelerim... Baştan çıkar mıydı acaba çok merak ediyorum. Tabii ki bu onu yatağa atma konusundaki bütün ümitlerimi suya düşürecek bir şey aslında, benim o korkunç anılarımı okuduktan sonra... Ya da belki de değil, bilemezsin, tam tersine heyecanlanabilir de... Dahası, onun günlüğünün de bir o kadar seksi olmadığı ne malum? Her halü kârda benden cidden hoşlanıp hoşlanmadığını ve prensiplerinin ne kadar katı olduğunu anlardım... Yok yaa olacak şey değil, bu şeyi kimseye göstermeye cesaret edemem... Ama öte yandan... Eğer onun günlüğünü ele geçirebilseydim, mutlaka içinde kendini ele veren kısımlar vardır... Bu değiş tokuşta bir çeşit gizlilik garantisi olur... Göze göz, dişe diş gibi... Ortaklaşa sağlanmış bir yıkım... Yok yok... Çok riskli... neyse zaten o da kabul etmez bunu... Eder mi yoksa?

20

Gönderen: R.H.Messenger@glosu.ac.uk
Alan: H.M.Reed@glosu.ac.uk
Konu: E-posta
Tarih: 24 Mart 1997, Pzt. 9:08:31

---

slm helen, sadece e-postan çalışıyormu diye bir bakayım dedim. kızından hiç cevap aldınmı?

dün horseshoesda seni çok aradık. umarım şu nezlen biran önce

geçer. nerden kaptıysan öyle hemencecik – cuma günü gayet iyi görünüyordun. yemek için çok saol tekrar.

sevgiler, ralph,

Gönderen: H.M.Reed@glosu.ac.uk
Alan: R.H.Messenger@glosu.ac.uk
Konu: E-posta
Tarih: 24 Mart 1997, Pzt. 10:31:13

Sevgili Ralph,
Nazik alakandan ötürü çok teşekkür ederim. Evet Lucy'den haber aldım ve daha şimdiden iki tane uzun mektup yazdık birbirimize. Onunla bu kadar zahmetsizce iletişim kurmak müthiş bir şey. "Bağlantımı kurmak" (böyle deniyordu değil mi?) için yaptığın yardımlar için çok teşekkürler.
Nezlem daha iyi şimdi, teşekkürler.

Sevgiler, Helen

Not: "H" ne anlama geliyor?

Gönderen: R.H.Messenger@glosu.ac.uk
Alan: H.M.Reed@glosu.ac.uk
Konu: karanlık sır
Tarih: 24 Mart 1997, Pzt. 10:50:10

---

helen,
bu ne yazık ki herbert demek, saklamak için elimden geleni yaptığım karanlık bir sır, ama üni. maaş bordrosunda tüm isimlerin kullanılması konusunda ısrarlı ve e-postalar da ona göre düzenlenmiş. bu babamın adıydı. peki M ne anlama geliyor?
"bağlantımı kurmak" gayet şık olmuş ama e-posta yazarken şu yazı stilini biraz gevşetmen gerekiyor. önemli olan hızlı olmak baştaki harfleri büyük yazıcam diye kasma kendini çünkü boş yere zaman alıyor, bir yerine iki tuş ve yazım hatalarını düzeltmeyede uğraşma.

nezlen daha iyi olduğuna göre, yarın öğle yemeğine ne dersin? 12.45de lokalde?

ralph

Gönderen: H.M.Reed@glosu.ac.uk
Alan: R.H.Messenger@glosu.ac.uk
Konu: Salı
Tarih: 24 Mart 1997, Pzt. 12:17:11

Sevgili Ralph,
Teşekkür ederim, ama salı öğleden sonraları seminer dersim var ve ben de bunun tam öncesinde kendime biraz sakin bir zaman ayırmak istiyorum.

Ne yazık ki, bunca yıllık doğru imla ve noktalama kullanma alışkanlığımdan kolay kolay vazgeçemem herhalde. "M" Mary anlamına geliyor.

Sevgiler, Helen

Gönderen: R.H.Messenger@glosu.ac.uk
Alan: H.M.Reed@glosu.ac.uk
Konu: M, öğle yemeği
Tarih: 24 Mart 1997, Pzt. 12:40:03

---

haa bu renkbilimcisi Mary ile duygusal özdeşleşmeni açıklıyor işte. çarşambaya ne dersin o zaman? kampustan uzaklaşıp kırlık alandaki publardan birine de gidebiliriz eğer istersen. ralph

Gönderen: H.M.Reed@glosu.ac.uk
Alan: R.H.Messenger@glosu.ac.uk
Konu: davetin
Tarih: 24 Mart 1997, Pzt. 16:42:18

Sevgili Ralph,
Bence bir süre görüşmesek iyi olur, özellikle de "başbaşa" (italikle yazmayı beceremedim bir türlü). Duygularını gayet açık bir şekilde ortaya koydun. Bunları ters buluyormuşum gibi davranmayacağım belki, ama senin de bildiğin sebeplerden ötürü karşılık da veremeyeceğim.

Sevgiler, Helen

Gönderen: R.H.Messenger@glosu.ac.uk
Alan: H.M.Reed@glosu.ac.uk
Konu: saçma
Tarih: 24 Mart 1997, Pzt. 16:50:49

---

helen, bu çok saçma. hayır cevabını kaldırabilirim, seni taciz etmiycem söz. vücudunu olduğu kadar aklını da beğeniyorum. sohbetinden hoşlanıyorum. seninle fikir alışverişinde bulunmayı seviyorum.
ralph

Gönderen: H.M.Reed@glosu.ac.uk
Alan: R.H.Messenger@glosu.ac.uk
Konu: fikirler
Tarih: 24 Mart 1997, Pzt. 17:31:02

Sevgili Ralph,
Bu alışverişi e-posta aracılığıyla yapamaz mıyız?

Helen

Gönderen: R.H.Messenger@glosu.ac.uk
Alan: H.M.Reed@glosu.ac.uk
Konu: bir teklif
Tarih: 25 Mart 1997, Salı 09:21:25

---

peki sana yemekte bir şey teklif edecektim ama burda sorayım o zaman.
günlükleri değiştirmeye ne dersin? Ben sana benimkini gösteririm sen de bana seninkini – tamamını, sansürlenmemiş, düzeltilmemiş haliyle. Ne diyosun buna?

ralph

Gönderen: H.M.Reed@glosu.ac.uk
Alan: R.H.Messenger@glosu.ac.uk
Konu: teklifin
Tarih: 25 Mart 1997, Salı 11:21:19

Sevgili Ralph,
Ne acayip bir fikir bu böyle. Aklımın ucundan bile geçmezdi. Günlüğüm özeldir. Hiç bunu yayımlatmak gibi bir niyetim olmadı. Bir gün roman yazarken buradan alıntılar yapabilirim belki, ama o da çok seçici bir şekilde ve bütün yer ve kişi değişikliklerinden sonra olur. Bu başkaları için değil sadece kendim için yazılmış bir şey.

Helen

Gönderen: R.H.Messenger@glosu.ac.uk
Alan: H.M.Reed@glosu.ac.uk
Konu: teklifim
Tarih: 25 Mart 1997, Salı 12:26:53

helen, aynı şey benim günlüğüm için de geçerli. buna başladığımda bunu bir araştırma verisi olarak kullanırım diye düşünmüştüm, bilinçle ilgili halihazırdaki çalışmamı göstermek için ama sonra fark ettimki asla bunun hiçbir bölümünü yayımlayamam, fazlasıyla tehlikeli. galiba bilinç çalışmalarındaki esas zorluk da burda, kimse üçüncü şahıstaki bilim konuşmasını getirip kendi bilincinin ham haldeki birinci şahıs fenomenolojisine yüklemeye cesaret edemiyor...

bil. in en temel özelliğiyle ilgili daha önce de konuşmuştuk senle, gizliliği, düşüncelerimizin sadece kendimizce bilinebildiği gerçeği. bazen bu memnuniyetimizin kaynağı oluyor, bizlere kendi emsalsiz kimliğimizi hissettiriyor, düşünüyorum öyleyse varım. bazen solipsizme* kadar gidiyor bu, belki de yalnızca kendi düşüncelerim gerçektire varan oldukça korkutucu bir düşünce... her halü kârda bu insan zihninin mimarisinde benzeri yapılabilecek olan bir düzenlilik olduğunu varsayması gereken yapay zeka projesine ters düşüyor. Rastlantıya bak ki tanıştığımız zamana denk gelen dönemde ikimizinde günlük tutuyor oluşu bir çeşit fırsat seriyor önümüze sanki. Eğer bunları değiş tokuş edersek ikimiz de diğer bir insanın zihninin nasıl çalıştığına dair eşsiz bir görüş elde etmiş olacağız, aynı olaya verdiğimiz tepkileri karşılaştırabileceğiz. Gerçek anlamda "zihnini okuyabileceğim" ve sen de benimkini.

ralph

* Tekbencilik. (ç.n.)

Gönderen: H.M.Reed@glosu.ac.uk
Alan: R.H.Messenger@glosu.ac.uk
Konu: teklifin
Tarih: 25 Mart 1997, Salı 18:45:29

Sevgili Ralph,
Bunun senin için bir anlamı olabilir. Peki benim ne işime yarayacak?

Helen.

Gönderen: R.H.Messenger@glosu.ac.uk
Alan: H.M.Reed@glosu.ac.uk
Konu: teklifim
Tarih: 25 Mart 1997, Salı 22:53:02

---

bir romancı kesinlikle, özellikle de bir kadın romancı, bir adamın kafasının içine bakma fikrine balıklama atlamalı, orada neler olup bittiğini gerçekten görmek istiyorsa yani. ben muazzam bi risk alıyorum burda ve eminim seninkinden çok daha fazla bu. bilinç akışımda ortaya çıkan bir dolu şeyden dolayı şok olacaksın, miden bulanacak. çoğunlukla kanalizasyondan farksız çünkü. günlüğümü okuduktan sonra beni bi daha asla görmek ya da benimle konuşmak istememen de mümkün. tabii bunu hiç istemem. umarım sen de benim gibi gerçeği herşeyin üstünde tutarsın. eğer bunu yaparsak birbirimizi bütünüyle, şimdiye kadar hiçbir âşık çiftin bilmediği kadar iyi "biliriz". onlar birbirlerinin bedenlerine dilleri, parmakları, vb. şeyler aracılığıyla beş on santim derinliğinde girerken biz birbirimizin kafasının içine gireceğiz, biz birbirimize şimdiye kadar hiçbir iki insanın olmadığı kadar sahip olacağız. bu seni heyecanlandırmıyormu?

ralph

Gönderen: H.M.Reed@glosu.ac.uk
Alan: R.H.Messenger@glosu.ac.uk
Konu: teklifin
Tarih: 26 Mart 1997, Çarş. 10:24:42

Sevgili Ralph,
Söylediklerin çok etkileyici, ama ben almayayım teşekkürler. Elbet-

te ki bir romancı olarak diğer insanların zihinlerini ve onların içinde neler olup bittiğini merak ediyorum ve bir roman yazmanın en büyük kısmını X ya da Y'nin şu ya da bu hayali durumda ne düşüneceğini tahmin etmeye çalışmak oluşturur. Evet tamam belki senin günlüğünü okumak genel olarak erkek ruhu ve özellikle de seninki hakkında bazı kavrayışlara sebep olacaktır. Ama sonuçta ben düşüncelerimizin gizliliğinin bireyin kendisi için çok mühim olduğunu ve bunları ortaya dökmenin de son derece tehlikeli olduğunu hissediyorum. Hepimizin kötü, aşağılık, utanç verici düşünceleri olabilir, insan doğası bu, İlk Günah nasıl çıktı sanki? Bunları bastırıp, gizleyebileceğimiz ve sadece kendimize saklayabileceğimiz gerçeği kendimize saygımızı sağlamak için gereklidir. Medeniyet için de gereklidir.

Neden işkence bu kadar feci, ahlâki bağlamda bu kadar iğrenç bir şey? Sadece verdiği acıdan değil, ama zihnin içinden dokunulmaz olması gereken sırları zorla almak için bedensel acıyı kullandığından.

Helen

Gönderen: R.H.Messenger@glosu.ac.uk
Alan: H.M.Reed@glosu.ac.uk
Konu: teklifim
Tarih: 26 Mart 1997, Çarş. 11:10:12

---

heey helen, sana işkence etmeye filan çalışmıyorum, ben sadece sana bir anlaşma teklif ediyorum, insan doğası hakkındaki şahsi araştırmalarımızı daha ileri götürmek için benimkine karşılık senin düşüncelerin.

ralph

Gönderen: H.M.Reed@glosu.ac.uk
Alan: R.H.Messenger@glosu.ac.uk
Konu: teklifin
Tarih: 26 Mart 1997, Çarş. 12:24:42

Sevgili Ralph,
Kusura bakma ama, kontratında açıkça Faustvari bir hava seziliyor.

Artık bu işin cılkı çıktı.
Cevabım hayır.
En iyi dileklerimle, Helen

Gönderen: R.H.Messenger@glosu.ac.uk
Alan: H.M.Reed@glosu.ac.uk
Konu: teklifim
Tarih: 26 Mart 1997, Çarş. 12:40:12

---

neyse denemeye değerdi.
umarım gelecek haftasonu horseshoesda bize katılmaya bir itirazın yoktur. paskalya olduğu için biraz daha uzun kalmayı planlıyoruz. Pazar günü gelip gece de kalabilirsin. carrie de böyle düşünüyor.

ralph

Gönderen: H.M.Reed@glosu.ac.uk
Alan: R.H.Messenger@glosu.ac.uk
Konu: davetin
Tarih: 26 Mart 1997, Çarş. 17:55:32

Sevgili Ralph,
Çok teşekkür ederim (Carrie'ye de), ama Paskalya tatilinde ailemi ziyaret etmeye söz vermiştim. Bu tatilden sonra bir ara ikinizi de görmek dileğiyle.

En iyi dileklerimle, Helen

21 27 MART PERŞEMBE. Bir grup çalışmasından yeni döndüm. Ödevini sunma sırası Franny Smith'deydi – üzerinde çalıştıkları romanlarından geçici olarak *Ders Notları* olarak adlandırılmış bir bölüm sundu. Önceden elden ele dolaştırmıştım, ama o bunu yüksek sesle okuyabilir miyim diye sordu, ki iyi bir fikirdi, çünkü Liverpool aksanı diyaloğu daha bir canlandırmıştı. Acaba onu radyoya yazması için teşvik etsem mi? Her zaman yaptığımız gibi öğrencilerle bir şey

içmek için Sanat Merkezi'nin kafeteryasına gitmedim, çünkü Paskalya hafta sonuna geldi, dolayısıyla öğrencilerin çoğu evlerine gidiyor ya da kısa bir tatile çıkıyor ve haliyle bir an önce uzaklaşma telaşındalar. Üniversite yarın dört günlüğüne kapanıyor. Ben de annem ve babamla birkaç gün geçirmek üzere gidiyorum. Ta ne zaman planlanmıştı bu, Noel'deydi galiba ve ben de Horseshoes'a bir daveti daha geri çevirmek için bir mazeretim olmasından ötürü, hem de bu sefer gerçek, çok memnunum. Daha sıkıcı bir hafta sonu olacak belki, ama kısa bir süre için de olsa Ralph Messenger'dan uzak kalarak, hatta e-posta olarak da uzak (dizüstü bilgisayarımı ve modemimi yanıma almıyorum), çok daha fazla huzur bulacağım.

Gelgelelim Southwold'a cumartesi gideceğim. Annemle babama yarın burada bir işim olduğunu söyledim, ama işin daha da utanç verici yanı, İyi Cuma'yı* onlarla geçirmek istemeyişim. Bu Cuma'dan hiç hazzetmemişimdir, küçük bir çocukken bile. Hep, garip bir şekilde rahatsız edici bir gün gibi gelmiştir bana. Bir çeşit tatildir bu –dükkânların çoğu o gün kapalı olur, gerçi artık o kadar olmuyor ya– ama mutlu olmak ya da eğlenmek gibi bir şey söz konusu değildir. Öğleden sonra kiliseye gidilirdi, bitmek tükenmek bilmeyen dualar ve Haç'a Saygı adına yapılan (o koca ahşap haçtaki İsa'nın seramik ayağına upuzun bir sıra insanın arkasından dudaklarımı bastırmaktan nasıl da nefret ederdim; sunaktaki görevli her defasında beyaz bir bezle tükürükleri silse bile – yüzüncü silişten sonra hâlâ nasıl bir hijyenik koruma sağlanıyordur ki diye düşünürdüm, içim kalka kalka) o kasvetli İyi Cuma ayinine; dışarıda, beyaz duvarlara yaslanmış duran heykeller, üzerlerindeki mor örtülerle devasa bir dolma kalemden sıçrayan mürekkep lekeleri gibi dururdu. Bir de o gün Kilise takviminde son kalan oruç ve riyazet günüydü** –hâlâ da öyle sanırım,– bu yüzden günün epey bir kısmı aç gezilirdi; ve annem, usulüne uygun şekilde, o günkü yemeğimizin çok hoş olmaması taraftarıydı, bu yüzden buğulama balık, haşlanmış patates ve lahanadan oluşan tatsız tuzsuz denebilecek bir öğünle yetinirdik. Dahası, eğer dini bir program, ya da çok ciddi ve geliştirici bir şey yoksa o akşam televizyon da açılmazdı. Bildiğim kadarıyla İyi Cuma'yı hâlâ aynı katılıkla uyguluyorlar ve bundan dolayı onlara saygı duyuyorum; ama İyi Cuma ayinine gitmek ya da buna gitmeyi reddederek onları üzmek istemiyorum. Paskalya Gecesi Ayini fark-

* Good Friday-Paskalya Yortusu'ndan önceki cuma günü. (ç.n.)

** Abstinence-Kendini yiyecek, içecek, ilaç veya cinsel ilişkiden uzak tutma. (ç.n.)

lı bir durum, onu yapabilirim bak. Böylece, cumartesi sabahı erkenden çıkmayı planlıyorum – feci derecede uzun bir yol, İngiltere haritasındaki o kalın belin tam orada, ama umarım o zamana kadar bayram trafiği hafifler biraz.

Bugün grup çalışmasının sonunda Sandra Pickering yanıma geldi ve elime hayli ağır ve kalın bir A4 zarf tutuşturdu. "Görmek istediğiniz şeyi getirdim," dedi. "Aaa teşekkür ederim," dedim. "Hafta sonunda bakarım." Seminer odasını en son ikimiz terk ettik, bu yüzden beraber koridorda ilerlerken biraz konuştuk. "Bu arada, Renkbilimcisi Mary yazını beğendim. Çok akıllıca." "Haa, iyi," dedi. "Bu hafta sonu ilginç bir yerlere gidecek misin?" diye sordum. "İspanya'ya gidiyorum," dedi. "Aslında gelecek salı günkü semineri kaçırabilirim. O sabah döneceğim ve eğer uçak rötar yaparsa filan tam zamanında gelemeyebilirim." "Aah, tamam, önemli değil. Keyfine bak," dedim. Gülüşüme hiç karşılık vermeksizin, "Teşekkürler," dedi ve ayrıldık.

Zarf, açılmamış halde yanımdaki masanın üzerinde duruyor. İki hafta boyunca başının etini yedikten sonra, nihayet kızın romanının geri kalan kısımlarına göz atabileceğim, bunu okuma konusunda tuhaf bir tereddüt var içimde, hatta endişe diyebilirim. Eğer erkek karakter *Fırtınanın Gözü*'ndeki Sebastian'a benzemeye devam ederse ne yapacağım? En ufak bir fikrim yok. Bu işi yarına bırakayım en iyisi. Bunun yerine yemeğimi yiyip, yarım şişe şarap içip televizyon izleyeyim.

İYİ CUMA, 28 MART. Berbat, çok berbat bir gündü. Bir ara deliriyorum sandım.

Kahvaltıdan sonra Sandra Pickering'in zarfını açtım ve içindekileri okumak üzere yerleştim – düzgünce, iki satır boşluk bırakılarak yazılmış ve tamamı daktilo çıktısı elli sayfalık iki bölüm. İlk başta rahatladım aslında. Alastair karakteri bana hâlâ ara ara Sebastian'ı (ve dolaylı yoldan Martin'i) hatırlatıyordu hatırlatmasına ama bu, ilk iki bölümü okurken edindiğim izlenimlerin bir türeviydi ve bariz olarak *Fırtınanın Gözü*'nden türetilmiş hiçbir yeni karakter özelliği yoktu. Hikâyenin kendisi de oldukça canlı bir biçimde ilerliyordu – neredeyse hoşuma gidecekti yani. Derken az sonra... yıldırım düştü. Nerdeyse yanık kokularını duyabiliyordum. Yok, bu yanlış bir metafor oldu. Buz gibi bir ürperti hissettim. Dehşet içinde donup kalmıştım. Kadın kahraman Tina ve Alastair'in ikinci defa sevişmelerinin anlatıldığı kısmı okuyordum. Ama Alastair değildi bu. Bu Martin'di.

Gün boyu bunu düşünüp durdum, çoğunlukla bir nevi delilik sayıklaması içinde, daha şimdi şimdi, hava kararırken, bu kısmı okurken neler hissettiğimi ve neden böyle hissettiğimi anlaşılır, tutarlı, mantıklı bir şekilde yazabilecekmiş gibi hissediyorum kendimi.

Cinsel eylem, Ralph'ın da dile getirdiği gibi, milyonlarca insan tarafından her gün tekrar edilip duran, çok basit ve sıradan bir eylemdir; ama herkesin kendine ait bir ortam hazırlama, icra etme ve gevşeme şekli vardır, bir parmak izi kadar emsalsizdir bu ve hiç sekmez. Bunu oluşturan birçok şey vardır – örneğin tempo, izlenen sıra ve ön sevişme türleri ya da tercih edilen cinsel birleşme pozisyonu gibi. Eğer uzun süredir devam eden bir ilişki yaşıyorsanız artık partnerinizin nelerden uyarıldığını, nelere cevap verdiğini bilirsiniz ve o da sizinkileri bilir. Her cinsel eylemin aynı olduğu anlamına gelmiyor tabii bu, ama beraber oluşturduğun bir tür repertuar vardır ve sen bunun unsurlarını farklı durumlarda farklı şekillerde birleştirirsin. Geçen gün buraya da yazdığım gibi, âşıkların öğrendiği bir çeşit dildir bu. İnsanın kolu bacağı öyle bir kıpırdar ki, kelimelere gerek kalmaz: *Şurama dokun, buramı okşa, şimdi gir.* Tabii bazen farklı ve sapıkça unsurlar repertuarı hayli değiştirebilir de.

İki insan yeni bir ilişkiye başladıklarında, beraberlerinde önceki partnerlerinden edindikleri alışkanlıkları ve tercihleri de taşırlar, ama muhtemelen daha deneyimli olan partner yeni repertuarın yaratılmasında ağırlığını koyar, en azından en başta. Martin'le benim aramdaki de aynen böyle bir şeydi. Sandra Pickering'in kadın kahramanı, Alastair'den çok daha genç ve cinsel deneyimi de tatmin edici olmayan kısa süreli ilişkiler ve tek gecelik aşklardan ibaret biri. İlk sevişme girişimleri bayağı trajikomik aslında, bu kısımda bayağı bir gülmüştüm. Alastair bir gece bir ofis partisinden sonra Tina'yı eve bırakır, onun "bir kahve için yukarı gel" kodlu davetini reddeder, Tina mutsuz mutsuz yatağa gitmeye hazırlanır, bir uyku ilacı alır, Alastair fikrini değiştirip geri döner ve kızın kapısını çalar. Tina onu içeri alır ve külçe gibi uyuyup kalmadan önce onu yatağa atıp sevişmesi için on beş dakikası olduğunu hesaplar, böylece kız nemfomanyaklar gibi davranarak adamın gömleğinin düğmelerini çözüp, pantolonunun fermuarını indirip onu yatak odasına sürükler ve hemen o anda birleşmek ister, gelgelelim, kendisinin de gayet zarif bir anlatımla ifade ettiği gibi, tam "iş üstündelerken" uyuyakalır. Alastair endişelenip geceyi orada geçirir, sabahleyin erken saatlerde aynı anda uyanırlar ve Tina yaptığının bu-

dalalık olduğunu itiraf eder. Alastair kendi stiliyle onunla sevişmeye başlar.

Kendimi, bu sonraki kısmın, binlerce çağdaş romandaki erotik anlatımın bir türevi olduğuna inandırmaya çalıştım, ama tüm o tempo, izlenen sıra, okşamalar eşliğinde mırıldanan o aşk sözleri, Alastair'in dilinin ve parmaklarının Tina'nın erojen bölgesine yaptığı nazik muamele, Martin'le yaşadıklarımın bir kopyasıydı sanki. Testerenin kestiği son parça, çekicin vurduğu son darbe ise (kendimi tıpkı diri diri mezara konmuş kadar boğulmuş, tuzağa düşürülmüş hissettim çünkü) repertuarımızın birleşme-sonrası evresindendi. Martin'in, yüzüstü yatıp, benden, kendimi rahat bırakıp tüm ağırlığımı vererek onu çarşaflara bastırmak suretiyle sırtına uzanmamı ve leğen kemiğimi, kalçalarının yumuşak eğrisine uyacak şekilde yerleştirerek, o yayılmış bedenini kollarım ve bacaklarımla simetrik bir şekilde sarmalamamı istemek gibi tuhaf ve tatlı bir alışkanlığı vardı – her zaman olmasa da çok sık. Sonunda, yarı uyuklar bir halde dakikalarca böyle yatar, tek vücut gibi nefes alıp verirdik. Sandra Pickering'in yazısında bu eylemin anlatıldığı kısma geldiğimde elimden sayfaları odanın diğer köşesine fırlattığım gibi acı ve dehşet dolu bir çığlık attım.

Söylemeye bile gerek yok, *Fırtınanın Gözü*'nde Martin'in cinsel alışkanlıkları, eğilimleri ve tavırlarıyla ilgili hiçbir şey yoktu. Romanlarımda seks sahnelerini açık açık tasvir etmem ve etseydim de bunu, Martin'in karakterinden beslendiği bilinen bir kitapta yapmazdım, kaldı ki Martin de bunu hiç onaylamazdı. Öyleyse Sandra Pickering bu malzemeyi nerden buldu? Doğaüstü ve ESP* açıklamaları (zira bu berbat gün boyunca ara ara umutsuzca bunlara kafa yordum – Sandra Pickering'i, zihnimi okuyabilen ve anılarımı çalan bir tür cadı ya da ruhani gibi görerek) ve bütün o akıldışı teorileri bir kenara koyacak olursak, geriye bir tek kaynak kalıyor: Martin'in ta kendisi. Sandra Pickering'in kocamla bir ilişkisi olmuş olmalıydı.

Her şeyden çok Sandra Pickering ile yüzleşmek istedim o anda. Ellerim boğazında, gerçeği söküp almaya hazır, onu sandalyeye bağlı halde duvara yaslamak istedim. Gelgelelim kampustan, hatta İngiltere'den dört günlüğüne ayrılmıştı. Cheltenham'da bir arkadaşıyla kaldığı dairenin telefon numarası vardı elimde, eğer daha gitmediyse ya da planını değiştirdiyse diye bir arayayım dedim, ama telefona çıkan kişi

* Psik. Duyu ötesi algılama. (ç.n)

onun bir önceki akşam gittiğini doğruladı ve hayır, İspanya'da kaldığı yerin numarası onlarda yokmuş.

İşin en delirtici yanı ise Sandra Pickering ile ilgili olarak çok az şey biliyor olmamdı, şüphelerimi doğrulayacak –ya da inşallah yersiz çıkaracak– hiçbir veri yoktu elimde. Derken aklıma bir şey geldi: dosyalar. İngilizce Bölümü'nün ofisinde onunla ilgili kişisel bilgileri içeren bir dosya olmalı diye düşündüm. Hemen dışarı çıktım, kampusta in cin top oynuyordu. Sanki bir mezarlık ya da hayalet kasaba falan gibiydi. Gidecek bir yeri olmayan ya da bu ani göçe hazırlıklı olmayan yabancı öğrenciler dışında herkes hafta sonu sebebiyle gitmişti. Şaşkın ve mutsuz görünüyorlardı, kampusun böyle sanki veba söylentisi yayılmış gibi boşalmasına sebep olan bu cumanın nesi iyi acaba der gibi bir halleri vardı. Yatık çimlerin üzerinden soğuk bir rüzgâr esiyor ve yapay gölün gri sularını dalgalandırıyordu. Yer yer açmış olan nergis ve çiğdemler dışında ilkbaharın esamesi okunmuyordu daha. Benim sıradaki evlerin sonuncusunda oturan Japon çifte rastladım, paltolarının önünü sıkı sıkı iliklemişlerdi, belli ki yürüyüşe çıkmışlardı. Gülümseyip başlarını öne eğdiler, ilk defa çene çalmak ister gibi bir halleri vardı ama hiç sosyallik yapacak halim yoktu – zoraki gülümseyip, acelem olduğunu belli eden sesler çıkarıp, mimikler yaparak Sosyal Bilimler Binası'na doğru yollandım.

Orada bir engelle karşılaştım. Ana kapılar kilitliydi ve bende de anahtar yoktu. Hemen ana kapının yanındaki Güvenlik Merkezi'nin oraya koştum ve beni içeri sokabilirler mi acaba diye sordum. Özel bir güvenlik şirketine mensup olan görevliler kibar fakat pek de yardımcı olmaya niyetli tipler değillerdi. Normal saatlerin haricinde binaya girme yetkisi veren bir kartım var mıydı? Hayır, yoktu, böyle bir şeye gerek olduğunu bile bilmiyordum. O halde bana yardımcı olamayacaklarını söylediler. Öfkelendim, itiraz ettim ve onlar da gitgide daha az kibar ve hatta daha az yardımcı olmaya başladılar. Sonunda bir hışım, onları şikâyet edeceğime dair haşin ve anlamsız tehditler savurarak ofisten çıktım. Maisonette'ime döndüm, kendime yemek hazırladım, beceriksizce, çorbayı taşırdım, tostu yaktım, yiyecekleri hiç tadına varmadan mideme indirdim, okumaya çalıştım – ama nafile. Sonra aklıma başka bir fikir geldi: Bir İngilizce Bölüm Başkanı olarak Jasper Richmond'da anahtarlar olmalıydı, her yerin anahtarı hem de. Onu aradım, telefona Marianne çıktı. Jasper Oliver ile yürüyüşe çıkmıştı. Kendisi yardım edebilir miydi? Yok, dedim, sonra tekrar ararım. "Pe-

ki o zaman," dedi. "Geldiğinde Jasper'a söylerim." Ses tonu sakin ve ihtiyatlıydı. Belki de benimkindeki isteri emarelerini fark etmişti.

Jasper üç gibi beni aradı. Sosyal Bilimler Binası'nın, İngilizce Bölümü'nün ve öğrenci kayıtlarını içeren dosyaların olduğu dolabın anahtarlarını neden ödünç alma ihtiyacı duyduğumun makul ve mantıklı bir hikâyesini prova etmek için zamanım olmuştu. Bana eşlik etmek için arabasıyla kampusa kadar gelmeyi teklif etti, ama ben evine gidip anahtarları alma konusunda ısrar ettim ve bu akşam geri getireceğime dair söz verdim. Yarım saat sonra evindeydim. Yol boyunca kiliselerin ve şapellerin etrafında küme küme arabaların park edilmiş olduğu bir dolu köyden geçtim, belli ki içeride ayinler yürütülüyordu, ama bunun dışında yollar bomboş ve sessizdi. Kapıyı Oliver açtı. Ben daha kendimi tanıtamadan, "Merhaba Helen Reed," dedi. "Son zamanlarda hiç roman yazdınız mı?" "Hayır," dedim. "Egg de öyle," dedi, "çünkü Milly O'Donnell ile çıkıyor. Miles da kıskanıyor çünkü Anna Jerry'ye güzel davranıyor." *Bu Hayat*'taki son durumla ilgili olarak daha başka şeyler de anlatmaya yeltendiği sırada Jasper beni kurtarıp anahtarları vermek üzere çalışma odasından çıktı. Bir fincan çay teklifini geri çevirdim ve doğruca Üniversite'ye döndüm.

Sosyal Bilimler Binası'nın civarında bir yere park edip, koyu renk camların ardına gizlendim ve ortalıkta gezinen bir güvenlik görevlisi geçip gidinceye kadar arabamda bekledim, ne olur ne olmaz geçiş kartım olmadan anahtarları kullandırmaya izin vermezdi belki. Sonra bir hırsız gibi binaya süzüldüm ve asansörle onuncu kata çıktım. Her çıkardığım sesle birlikte –linolyum döşemeler üzerindeki ayak seslerim, arkamdan çarpan yangın kapılarının gürültüsü, Bölüm Ofisi'nin kapısının kilidinden çıkan klik sesi, dosya dolabının çekmecelerinin metalik gürlemesi– yankı yapan o koskocaman bomboş binada kendimi acayip huzursuz hissetmiştim. Derin derin nefes alıp, sakinleşmeye çalıştım.

Birkaç dakika aradıktan sonra Sandra Pickering'in dosyasını buldum. Pek fazla bir şey yoktu –başvuru formu, özgeçmişi, ilk dönemki çalışmalarıyla ilgili olarak Russell Marsden'in verdiği rapor– ama yetmişti. Aradığım kanıtın tamamı özgeçmişindeydi işte. Sandra Pickering, 1993-1994 yılları arasında, radyo belgeselleri alanında çalışmak üzere, BBC Londra'da sözleşmeli araştırma görevlisi olarak görev almıştı.

31 MART PAZARTESİ. Tatil dönüşü trafiğinin etkisiyle yollarda geçen uzun, yorucu bir yolculuğun ardından Southwold'dan daha yeni döndüm. Benim için pek tatil olmamıştı gerçi bu –hiç havamda değildim– yine de birkaç günlüğüne Stalag Glosu'dan* uzaklaştığım iyi oldu, sonuçta Southwold genelde gitmekten hoşlandığım, oldukça hoş, küçücük bir yerdir. Kesinlikle annemle babam için ideal bir emeklilik yöresi. Yetişkinliğimin büyük bir kısmında zaten "emekli" idiler, ama artık gerçekten gözüme yaşlı görünmeye başladılar.

Annem beni kırk yaşında doğurmuş – sanırım bir "kaza"imiş, herhalde takvim yönteminin birçok hatasından biriyim. Kilise'nin bu konudaki öğretilerini hiç sorgulamadan kabul eden uysal ve itaatkâr Katolikler nesline ait olduklarından, ben doğmadan önce yavrularının sayısını nasıl olup da iki ile sınırlı tuttukları benim için hep bir sır olmuştur. Tabii hiç sormadım. Seks, kişisel olarak hiç tartışılmazdı evde. Sanırım pek fazla yapmıyorlardı – evliliklerindeki libido fazlası İnanç sunağında kurban edilmişti ve annemin bana hamile kalmasına sebep olan eylem evliliklerinin o aşamasında oldukça nadir rastlanan bir olaydı belli ki. Bunu kışkırtan olayın ne olduğunu bilmeyi çok isterdim. Mutlu bir aile kutlaması mı? Keyifli bir tatil gezisi mi? Televizyonda tesadüfen izledikleri seksi bir film mi? Yok, yok bu olamaz – ben onlarla yaşarken, azıcık müstehcen bir sahne dahi olsa annem hep "Başka yere çevir" derdi babama ve bu sadece *benim* masumiyetimi korumak adına değildi. Çağdaş standartlarda düşününce, romanlarım hayli ketumdur aslında, ama annemle babamın yaptığı o tuhaf yorumlardan bunları ne kadar sarsıcı buldukları belliydi, *"birazcık... yani tatlım... açıksözlü... biz çok eski kafalıyız tabii..."* Konuyu fazla uzatmam. Onlarla asla kitapların hakkında tartışınam – geçen gün Emily'ye de anlattığım sebeplerden ötürü bunları hiç okumamış olmalarını tercih ederdim.

Ben büyürken annemle babam arkadaşlarımın ebeveynlerinden hep epeyce yaşlı görünürlerdi –daha çok diğerlerinin büyükanne ve babası gibi. Şimdi de modern dünyaya hiç ait değilmiş gibi bir halleri var– cep telefonları, vücut deldirmeler, evlenmeden beraber yaşamalar ve sakinleştiricilerden ibaret dünyaya... Sıra sıra canlı renklere boyalı ve denize nazır kıyı kulübeleri, eski usul abuk çay bahçeleri, atların çektiği ve içinde bira fıçılarının olduğu yük arabaları, köpeklere, radyolara, dondurma arabalarına ve gürültü ve kargaşa yaratacak her şeye kar-

* 2. Dünya Savaşı'nda, memurlar için düzenlenmiş olan Alman esir kampı. (ç.n.)

şı olan yönetmelikleri, yazın ortasında çiçekli entarilerinin altına naylon çorap giymiş bayanların ve ceketlerinin yaka ceplerine katlı mendillerini iliştirmiş beyefendilerin kol gezdiği piyasasıyla Southwold – gayet başarılı bir biçimde zamanın burada bin dokuz yüz ellilerde bir yerde durduğu izlenimini yaratan, tam onlarlık bir yer yani. Babamın, geçici olarak Protestan inancına ödünç verildiğini farz etmekten memnuniyet duyduğu güzel bir ortaçağ kilisesi bile var. Tabii biz cumartesi akşamı, Paskalya Gecesi Ayini için çok daha az etkileyici olan Katolik kilisesine gittik, yine de çok kalabalıktı –babam, "St Edmunds'da görebileceğinin beş katı insan vardır bu hafta sonu burada," diye böbürlenmişti ve muhtemelen haklıydı, yine de eski yıllardan aklımda kalan cemaatten daha küçüktü.

Kilisenin dışındaki bir mangalda yakılan ve yanan mumlar şeklinde mabede taşınan Paskalya ateşinin sembolizmi, asla etkisinden bir şey kaybetmemiş ve ayindeki bazı kısımlar, özellikle de Eski Ahit'tekiler müthişler. Bütün gün Martin ve Sandra Pickering'i bir arada düşünmediğim bir an bile olmamıştı, ama okunan pasajların gücü ve etkisiyle kendi meselelerimden uzaklaşabilmiştim biraz. Orada oturup Tanrının sözlerini dinlemek güzel ve erdemli bir şeydi. Ama biraz sonra sıra Vaftiz Yenilemesi'ne geldi: "*Şeytan'ı reddediyor musunuz?* **Ediyorum.** *Ve onun bütün işlerini?* **Ediyorum.** *Ve onun bütün o boş vaatlerini?* **Ediyorum...** *Bakire Meryem'den doğan, çarmıha gerilen, ölen ve gömülen, ölüsünden yükselip şimdi Baba'nın sağ elinde oturan Hazreti İsa'ya, onun tek oğluna, Peygamberimize inanıyor musunuz?*" Hayır inanmıyorum, pek değil cidden. Cevaplara katılmaya içim hiç el vermedi ve annemle babamın kapalı dudaklarımın farkında olduklarını hissettim. Söylemeye bile gerek yok, onlar sunağa komünyon almaya gittiklerinde ben yerimde oturdum.

Annem keyifsiz ve kaygılı olduğumu görmüş ve bunu Martin'e bağlamıştı. Sık sık Paskalya zamanı Southwold'a giderdik onunla ve annem de belli ki ziyaretimin eski anıları depreştirdiğini sanmıştı. Yaraları sarmada zamanın ne kadar etkili olduğuna ve geçmişe "takılıp kalmamanın" gerekliliğine değinip durdu. "Tabii eğer inanmaya devam etseydin senin için çok daha kolay olurdu tatlım," diyerek içini çekti. "Ama ben, senle Martin için her gece dua ediyorum." Annem Martin'in Araf'ta olduğunu varsayıyor; ebedi mutluluğa kabul edilmeden önce bu dünyadaki günahlarının kefaretini ödediği yerde. Bir ateist olarak doğrudan Cennet'e gidemez; öte yandan insanın damadının

Cehennem'e gittiğini düşünmesi çok üzücü tabii, haliyle modern teoloji Kilise'nin dışında anılmayı da mümkün kılıyor. Bu yüzden Martin herhalde Araf'ta cezasını çekiyordur şimdi ve annem de dualarının onun affına yardımı olacağını umuyor. İçimden, "Anne hiç uğraşma, boş ver," demek geldi. "Bırak biraz daha yansın orda." Ama bunu söylemedim tabii – sırf onu bu Sandra Pickering hikâyesiyle şoke etmek istemediğimden değil, ama Martin'in beni bu kızla aldattığını, Sandra'nın ağzından duymadan bundan *tam anlamıyla* emin olamayacağımdan. Bütün hafta sonum haklı bir öfke ve kendimden şüphe etme arasında gidip gelerek, korkunç bir belirsizlik içinde geçti ve yarın Sandra ile yüzleşinceye dek de pek çözüleceğe benzemiyor. Lütfen Tanrım uçağı rötar filan yapmasın. Bu şüpheye bir yirmi dört saat daha dayanabileceğimi sanmıyorum.

1 NİSAN SALI. Bugün 1 Nisan, günün anlam ve önemine çok uygun yani. Kesinlikle kendimi aptal yerine konmuş gibi hissediyorum – hem de sadece bir günlüğüne değil, yıllarca.

Sandra Pickering bugün tam zamanında seminere yetişti – belli ki doğrudan havaalanından geliyordu, çünkü yanında seyahat çantası vardı. Ders bittikten sonra onunla ofisimde görüşmek istediğimi söyledim. O da yorgun olduğunu söyleyip, bunu yarına erteleyebilir miyiz diye sordu, ama ben ısrar ettim. Bir mahkûmu götürür gibi, sessizlik içinde onuncu kata çıkardım onu. Sanırın kendisini neyin beklediğini tahmin etmişti. Ofisime geçip de oturduğumuzda sorularım karşısında kesinlikle hiç şaşırmadı ve hiç kaçamak cevaplar vermeye kalkışmadı. Evet, dedi, Martin'i BBC'den tanıyordu. 1993 yılında onunla iki programda çalışmıştı. Bazen bir geceliğine otelde kalınmasını gerektiren araştırma gezilerine Martin onu da götürüyordu ve ilişkileri bunlardan birinde başlayıp altı ay sürmüştü, genelde gün içindeki kısa aralarda onun Paddington'daki stüdyo dairesinde beraber oluyorlardı. Martin'in açıkça daha en baştan kendisi için ailesinden vazgeçmeyeceğini ve böyle bir şeyi asla aklına getirmemesi gerektiğini ortaya koyduğunu söyledi. Anlaşılan Sandra bu durumu kabullenecek kadar etkisindeymiş Martin'in. Romanlarını "doğal olarak" okumuş, ama *Fırtınanın Gözü* onların ilişkisi bittikten ve o reklam alanında çalışmak üzere BBC'den ayrıldıktan epey bir sonra yayımlanmış. Sonra da okumamaya karar vermiş, çünkü o sırada kendi romanını yazmayı tasarlıyormuş ve benim yazdığım bir şeyi okuyarak da gözünü korkutmak ya da kafasını

dağıtmak istememiş. "Aslında sizi hep biraz kıskanıyordum. Onun asla terk etmeyeceği akıllı, başarılı bir yazar, eş ve anneydiniz." Yoğun bir Arvon hafta sonu kursuna katılmıştı sonra ve oradaki hocalardan birinin, Russell Marsden'in gözüne girmişti, o da Sandra'yı burada, Yaratıcı Yazarlık alanında mastır yapmak için başvurmaya teşvik etmişti. Gelmeden önceki yaz *Yanık*'a başlamıştı, tabii derslere benim gireceğim hiç aklına gelmemişti. Russell Marsden araştırma yapmak için ayrıldığı sırada kendisinin yerine benim gireceğimi gruba anca sömestrin ortalarında duyurmuştu. "Alastair karakterinden Martin'i tanımanız riskinin olduğunu biliyordum," dedi, "özellikle de Noel'de *Fırtınanın Gözü*'nü okuduğumda. Ama bu konuda yapabileceğim hiçbir şey yoktu. Bambaşka bir karakterle sıfırdan başlayamazdım." "Tamamen başka bir romana başlayabilirdin ama," dedim. "Nasıl yani, sömestrin tam ortasında mı?" dedi. "Neden yapayım ki böyle bir şeyi? Bu derslere katılmak için iyi bir işi bıraktım ben, bütün birikimimi ortaya koyup, bir de üstüne borç aldım. Sırf sizin duygularınızı incitmemek adına neden elimdeki bütün çalışmayı bir kenara atayım ki?" Hiçbir cevabım yoktu buna. Söylediklerim kendi kulağıma dahi zayıf geldi, sanki bunları bilmeden yaşamayı tercih ederdim der gibiydim. Galiba bir yanım bunu tercih ederdi. Ona ilişkilerinin neden bittiğini sordum. "Martin kendine başka bir araştırma görevlisi bulduğunda bitti." Bunu söyleyişinde bir şey vardı, böyle etli üst dudağının hafifçe kıvrılmasında, daha açığa çıkacak çok şey olduğunu ima edercesine *başka* sözcüğünü vurgulamasında. "Ben ilk değildim," dedi. "Ya da son."

Anlaşılan Martin araştırma görevlileriyle yatmasıyla nam salmıştı. Benim de görüştüklerim dahil olmak üzere Martin'in birçok yakın iş arkadaşı bunu biliyor olmalıydı. Cenazedeki insanların birçoğu da biliyor olmalıydı. Sandra da o gün kilisedeymiş, ama sonrasında benimle görüşmekten kaçınmış ve bana dediğine göre, Martin'i onun elinden alan diğer kız da oradaymış.

İyice sersemlemiştim, zor nefes alıyordum. O hücre gibi ufacık ofisin işlenmemiş haldeki cüruf briketi duvarları üstüme üstüme gelmeye başlamış, Lucian Freud posterinin üzerindeki lömbür lömbür etli nü ve Mapplethorpe'un üzerindeki parlak siyah figür dalgalanıp, müstehcen hareketler yapmaya başlamıştı. Perişanlığımı gizlemek, saygınlığımı ve profesyonel kimliğimi devam ettirmek için çok uğraştım. Sandra, "Umarım bu, notlarımı olumsuz bir yönde etkilemez," dediği vakit bağırıp çağırmak ve elime geçeni üzerine fırlatmak istedim, ama bunun

yerine sadece soğukça, "Dışarıdan değerlendirme yapacak hocalar da bunun için var zaten," dedim. Sonra görüşmeyi sona erdirdim.

Evlilik hayatının sayfalarını yavaş yavaş çevirerek ve bunları bu yeni öğrendiğim bilginin ışığında yeniden okuyarak, hiç kıpırdamadan, belki bir saat kadar masamın başında oturdum. Tam manasıyla aldatılmıştım. Kocamın karakter ve davranışlarının bambaşka bir boyutu vardı ve ben, o meşhur romancı kavrayışım ve önsezimle hem de, hiç şüphelenmemiş ya da bir tahminde bulunmamıştım. Nasıl olup da o genç kaltakların parfümlerinin ya da vücutlarının kokusunu Martin'in üzerinde duymamıştım? Neden yakasında hiçbir ruj izi, ceplerinde onu ele verecek bir not ya da bir çift bilet bulmamıştım? Çok çok dikkat etmiş olmalıydı. Ya da belki de ben sadece çok aptaldım, çok dikkatsizdim, çok güven doluydum. Şimdi en ufak bir şüphem olmaksızın Martin'in kronik bir şekilde beni aldattığını biliyorum, o anda üzerinde durmadığım bir dolu ufak olay ve muamma birden içerdiği bütün anlamlarla üzerime çöktü sanki. Açıklanamaz bir şekilde ortadan kaybolan bir iki gömlek. Ben açınca kapatılan telefonlar. Martin'in geç vakte kadar çalışması gerektiğini bildirdiği aramaları. Ne kadar da kolay aptal yerine konmuştum.

Bu zamparalığın ne kadardır sürdüğünü düşündüm. Soruyu ortaya atar atmaz cevabını bildiğimi fark ettim: yedi sekiz yıl önceki o büyük depresyonumdan beri. Altı ay boyunca tıpkı suyu çekilmiş derin bir kuyunun dibine gömüldüğümde, etrafımdaki şefkatli ve biraz da ne yapacağını bilemeyen insanlar, ki Martin de bunlardan biriydi, korkuluğun kenarından doğru bana bakıp beni neşelendirmeye çalışıyor, bazen de bir kova aracılığıyla ilaç ve nasihatlerini indiriyorlardı. O sıralarda hiçbir şey yazamıyor, hatta roman bile okuyamıyordum. Kendi romanlarım beş para etmez, sıradan ve sahte görünüyordu gözüme. Ara sıra aldığım o okur mektuplarından yağan övgüleri insanlar nasıl olup da bu kadar kolay tavlanabiliyor diye bezgin bir merakla okuyordum. Bir dolu kurgu olmayan kitap okudum o sıra – tarih, biyografi, mektuplar- ama hiçbir keyif almadan, sırf günlerimi geçirmek için. Yaptığım hiçbir şeyden keyif almıyordum ve seks de dahildi buna. Bilhassa seks. Ara ara sevişiyorduk, Martin'in isteği üzerine, ama bundan zevk alıyormuşum gibi yapamıyordum hiç. Ondan özür dileyip, üstüne alınmamasını söylüyordum ve o da sabırlı ve anlayışlı davranıyordu – ya da ben öyle sanıyordum. Yani anlayışlıydı tamam, ama görünüşe bakılırsa o kadar da sabırlı değildi.

Sonra, altı ay sonra, belli bir sebebi olmaksızın, belki mutsuz olmaktan çok sıkılmış olduğum ama her şeyi sona erdirecek kadar da mutsuz olmadığım için, depresyondan çıkmaya başladım. Güzel fırsatların ve mutlu olayların art arda gelmesi kendimi toplamama neden olmadı belki ama epey bir yardımcı oldu: *Karma Kutsamalar*'ın Fransızca tercümesi ödül almıştı, bunu almaya Paris'e gittiğimde Martin bana eşlik etmiş ve lüks bir otelde tüm masraflarımız karşılanarak harika bir hafta sonu geçirmiştik; Lucy North London Collegiate'e giriş sınavını üstün bir başarıyla kazanmıştı... Hayat yeniden güzel görünmeye başlamıştı. Kafamın içinde güneş yeniden parlamaya başlamıştı. Yeni bir romana başlamıştım. Normal evlilik hayatımızı kaldığımız yerden sürdürmüştük. Eskisi kadar sık sevişmiyorduk belki ama ben bunu yaşlanmanın da etkisiyle, libidodaki doğal bir düşüşe bağlıyordum. Şimdi anlıyorum ki durum başkaymış. Martin'de daha bol miktarda libido mevcuttu, ama bana ayırdığı o kadar da çok değildi. Benim seksten uzaklaştığım sırada o, daha taze bedenlerin tadına varmıştı.

Onu suçlayabilir miyim? Evet, tabii ki suçlarım. Sadece başka başka, yabancı bedenlerle yakın ilişkiye girerek evliliğimizi kirlettiği için değil, ama beni aldattığı, kandırdığı, aptal yerine koyduğu için. Eğer hâlâ hayatta olsaydı onu boşardım. Ama ölüm bizi çoktan boşadı zaten. Bu bilgiyle yapabileceğim hiçbir şey yok, bu öfkeyi atabilmemin de hiçbir yolu yok, oturup yazmak dışında.

Bu akşam Carrie aradı. Nasıl olduğumu sordu ve ben de gerektiği gibi, "Sağ ol iyiyim," dedim, ama o, "Hayır iyi değilsin, sesinden belli," dedi. Çok havamda olmadığımı kabul ettim ama sebebini söylemedim. "Neye ihtiyacın olduğunu biliyorum ben," dedi. "Droitwich Brine Kaplıcaları'nda bir güne. Ben seni götürürüm." Çok cazip bir fikir gibi gelmemişti aslında, ama Carrie bunun bana çok iyi geleceği konusunda ısrar etti. "Artık her şey çok üstüme gelmeye başladığında kendimi hemen Brine Kaplıcaları'na atarım," dedi. "Pişman olmayacaksın bak." Yarın beni almak için bir plan yaptı. Anlaşılan Ralph yokmuş, birkaç günlüğüne Prag'a gitmiş. Eğer geçen hafta değil ondan önceki cuma günü, Martin ve Sandra Pickering'i biliyor olsaydım ne olurdu çok merak ediyorum.

2 NİSAN ÇARŞAMBA. Carrie beni almaya masionnette'ime geldi, saat 1.30 falandı. Arabası göründüğü anda kapının önüne çıkabileyim

diye pencerenin önünde bekliyordum, giyinip kuşanmış, çıkmaya hazır bir halde. Onu içeri davet edip, evi gezdirmek zorunda kalmaktan kaçmak istedim, ne de olsa bu, Ralph'ın teftiş gezisinin oldukça rahatsız edici bir tekrarı olacaktı. Carrie'ye onun ziyaretinden bahsedip bahsetmemeye bir türlü karar veremedim. Eğer Ralph ona bundan zaten bahsetmişse, benim bahsetmemem garip olacaktı. Diğer yandan, eğer Ralph ona bundan bahset*memişse* ve ben bahsedersem, Carrie Ralph'ın bunu kendisinden neden gizlediğini merak edecekti. Ortada fol yok yumurta yokken bütün bu hesap kitap ve aldatma işlerine dahil olmak canımı sıkmıştı. Neyse ki Carrie arabada giderken, "Ralph derli toplu küçük bir evin olduğunu söyledi," diyerek içinde bulunduğum ikilemi çözdü. "Evet, geçen gün geldi – sağ olsun e-postamı kurmaya yardım etti," dedim. Yemeğe kaldığını söylemedim, Carrie de bir şey demedi, belki de bunu bilmiyor.

Carrie'nin spor Japon arabasıyla hemen M5'e vınlayıp Droitwich Kaplıcası'na doğru yol aldık. Anlatılanlara bakılırsa Droitwich Avrupa'daki en büyük ve en derin tuz birikintisinin üzerine kuruluymuş ve sıcak sular da bu kaynaklardan fokurduyormuş. İnsanlar sıhhi ve iyileştirici etkisine bakıp yüzyıllardır bu sulara giriyorlar ama bugünkü kaplıcalar hayret verici ölçüde modernler. İçerideki ortam, korktuğumun aksine, hiç de öyle cereyanlı odaları ve çatlaklarının içi leş gibi döşemeleri olan köhne belediye kaplıcalarınınki gibi değil, daha çok özel bir sağlık kulübününki gibiydi. Mayonuzu giyiyor, üzerinize beyaz bir bornoz geçiriyor ve bir tarafı yere kadar inen uzun pencerelerle kaplı, aydınlık ve havadar esas yıkanma alanında duş yapıyorsunuz. Derinizde herhangi bir çizik ya da kesik varsa, tuzlu su yakmasın diye Vazelin sürmenizi, bir de katiyen yüzmemenizi söylüyorlar, çünkü herhangi bir su sıçraması gözler için tehlikeli olabiliyormuş.

Kaplıca dediğin de orta büyüklükteki bir yüzme havuzu gibi bir şey gerçi. Ilık, neredeyse sıcak ve bayağı da berrak olan suya sığ taş basamaklardan doğru uçar adımlarla iniyorsunuz ve kocaman sıvı bir yastıkmış hissi veren şeye yavaşça kendinizi bırakıyorsunuz. Yoğun tuzun etkisiyle bedeninizin yarısı suyun yüzeyinde, hiç çaba sarf etmeden süzülüyorsunuz. En rahatı sırtüstü uzanmak. Başınızın arkasını suyun dışında tutabilmeniz için kalıplı polisitren yastıklar var. Bunlardan biriyle desteklenmiş bir şekilde suda tam bir gevşeme halinde süzülebilirsiniz yani.

Yüzme havuzları çocuk çığlıklarının ve de atlayanların sıçrattıkla-

rı suların yankısıyla pek bir gürültülü olur genelde, ama burada en yüksek ses havuzun en uç kısmında bulunan ve sulara gömülmenin ardından ücretsiz çay ve bisküvinin ikram edildiği kafeterya bölümünden gelen sohbetlerin mırıltısıydı. Suyun içindekiler pek fazla konuşmuyor. Kollar ve bacaklar iki yana açık, kendilerinden geçmiş bir halde uzanmış, ara sıra yüzeyde oluşan dalgaların etkisiyle hafif hafif sürükleniyorlar ya da havuzu çepeçevre saran parmaklıklara tutunup, ayaklarını havuzun kenarına dayamışlar. Suratlarındaki o dingin ifadeyi görmeseniz onları bir deniz kazasından arta kalan cesetler filan sanırdınız.

Gözlerimi kapadım ve havuzun kenarına yumuşakça çarpıncaya kadar sürüklendim. Ayaklarımla hafifçe ittirerek tekrar suyun ortasına dek gittim. Parmağımı yalamayı denedim: İnanılmaz derecede tuzluydu. Aklıma Alice'in Fare, Ördek ve Dodo ile beraber Harikalar Diyarı'nda kendi gözyaşlarının selinde yüzerkenki hali geldi ve demek ki dedim gözyaşları tuzlu olduğu için boğulmamışlardı. Tuzlu su, ağzına kadar taze ve ılık gözyaşı dolu bir tank gibiydi. Sonra birden kendi kendime şöyle dedim: Bir daha asla Martin için ağlamayacağım.

Kırk dakikadan fazla suda kalmanız tavsiye edilmiyor. Tüm zaman mevhumumu kaybetmiştim, ama Carrie'yi böyle üzerinde o şehvetli göğüslerini ve kalçalarını saran parlak likra mayosu ve başında sıkı lastik bonesiyle, tıpkı güzel bir su aygırı gibi görkemli bir şekilde sudan çıkarken görünce, ben de peşinden gittim. Duş aldık, kurulandık, üzerimize bornozlarımızı geçirip bir süre şezlonglarda dinlendik. Sonra da çay içip bisküvi yemeye gittik. Bana böylesine müthiş bir deneyim yaşattığı için Carrie'ye teşekkür ettim ve daha şimdiden kendimi çok daha iyi hissettiğimi söyledim. Kendimi neden kötü hissettiğimi sordu ve hayrettir ki –kimseye anlatmayacağına dair söz verdirip, bilginin kaynağını açıklamadan– anlattım ben de.

22 Kendine bir fincan daha Darjeeling çayı koyarken, "Şey, neler hissettiğini anlayabiliyorum," der Carrie. "Ama işin iyi yanından bakmaya çalış. Ona daha en baştan onun için seni terk etmeyeceğini söylemiş, di mi? Bu da seni gerçekten sevdiğini gösteriyor."

"İlla öyle demek değil," der Helen. "Bu, bir boşanmanın karmaşası ve masrafları ile uğraşmak istemediği anlamına da gelebilir. Özellikle de masraflar – BBC'den aldığı maaş iki *ménage*'i* rahatça idare etmeye yetmezdi."

"Yani, en azından bu *onu* sevmediğini gösteriyor," der Carrie. "Sadece seksmiş. Hem kim bilir belki de kız asılmıştı. Buna karşı koyabilecek erkek çok yoktur."

"Genç kızların kendilerini Martin'in kucağına atmak için kuyruğa girdiklerini hiç sanmam," der Helen. "*O kadar* çekici biri değildi."

Carrie bir iç çeker. "Bu hiç belli olmaz. Erkeğin elinde güç, kadının da gençlik ve güzellik olduğu durumlarda bir alışveriş başlar. Erkekler seks yapmak için güçlerini, kadınlarsa terfi etmek, iyi bir derece almak ya da sadece güzel vakit geçirmek için görüntülerini kullanırlar. Biliyorum, çünkü bizzat ben yaptım bunu."

"Sen mi yaptın?" Helen şaşırmış, hatta şoke olmuştur.

"Tabii. Berkeley'de öğrenciyken, yalnızca öğretim elemanlarıyla yatardım. Ve onlar da en az yardımcı doçent olmalılardı – öyle düz asistan filan değil. Sınıfımdaki oğlanların yüzüne bile bakmazdım." O günleri anımsamış gibi kıkırdar. "Tam bir fettandım yani. Ama o zamanlar güzeldim tabii."

Helen, "Hâlâ öylesin Carrie," der.

Carrie üzüntüyle başını iki yana sallar. "Bunu söylemen çok hoş Helen, ama selülitlerimle savaşmaktan üçüncüyle dördüncü bebek arasında bir yerde vazgeçtim. Rubens ile aynı dönemde yaşasaydık durum farklı olabilirdi tabii, hatta Renoir da olabilir... Ama bugünkü ideal kadının bedeni, ön tarafına memeler yapıştırılmış ergen bir oğlanınkinden farksız. *Vogue*'a bir bakmak yeter. Messenger'in bu konuda bir teorisi var hatta."

"Yaa?" Helen sorgulayıcı bir edayla başını çevirir.

"Evet. Doğurganlık bir kadının en cazip özelliğiyken, büyük kalçalar ve koca göğüsler iyi bir çocuk doğurma potansiyeline sahip olmanın bir göstergesiydi, bu yüzden seçilirlerdi. Şimdiyse seks ilk etapta bir zevk haline geldiğinden erkekler, kan ter içinde kalmaksızın *Seks Keyfi* el kitabındaki bütün pozisyonları uygulayabilecek kıvrak ve atletik partnerleri tercih ediyorlar. Birkaç yüzyıl içinde bütün bebekler test tüplerinin içinde yapılacak ve armut şekilli kadın bir dinozor kadar modası geçmiş bir şey olacak."

* Fr. Ev, aile, ev halkı. (ç.n.)

"Sen armut şekilli değilsin Carrie," der Helen, "sen... çok ihtişamlısın. Sen Juno* gibi bir şeysin."

"Ahh teşekkür ederim tatlım," der Carrie gülerek. "Ama yirmi birimdeyken... Ahh, aynaya her bakışımda kendime hayran olurdum. Eğer bir hocayı beğendiysem, yapmam gereken tek şey bir şort ve üste oturan bir bluzla sınıfın en önüne oturmak ve ona hayran hayran bakmaktı, o da bayılır, eriyip giderdi. Bir sonraki ofis saatinde odasına gittiğimde ödevimi tartışmayı bir kahve eşliğinde devam etmeyi önerirdi ve daha hafta sona ermeden çoktan yatağa girmiş olurduk. Yetmişli yıllardı, bilirsin, AIDS ve Siyasi Doğruluk kavramlarından önce yani ve kampustaki herkes sanki yarın hiç yokmuşçasına düzüşürdü. Oxford'da da böyle miydi?"

"Biraz," der Helen.

"Neyse ki Messenger'i tanıdığım sıralarda ortam biraz değişmişti," der Carrie. "O harika genç mastır öğrencileri için endişe etmeme gerek yok –Bilişsel Bilim'de pek olmazlar zaten ama ara sıra çıkıyor işte– Messenger'dan o konuda endişe etmeme gerek yok. Üniversitelerde bir dolu cinsel taciz vakası oldu. Öğretim üyeleri öğrencilerle ilişkileri konusunda temkinli olmayı öğrendiler – aslında doğru olan da bu bir bakıma. Berkeley yetmişlerde Sodom ve Gomore** gibiydi. Harward bile formdaydı – mastır için gitmiştim oraya. Doğal olarak danışman hocamı baştan çıkarmaya koyuldum hemen. İşin komiği, benimle evlenmekte direten, eski kafalı, şerefli adamın teki çıktı o da."

"Kimdi o?" diye sorar Helen.

"Alexander Higginson. Duydun mu hiç?"

"Yok, sanmıyorum."

"On dokuzuncu yüzyıl Fransız resmi ile ilgili bir dolu kitap ve bir yığın makale yazmış birisi. Alex benden bayağı büyüktü. Bir çeşit Dorothea Brook ve Casaubon gibiydik – ben onun o müthiş zekâsından ve güzel Fransız aksanından etkilenmiştim. Çevremdeki herkes beni vazgeçirmeye çalışıyordu. Babam Alex'in sadece paranın peşinde olduğunu düşünüyordu – biliyorsun dedemden epey bir şey kalmıştı bana. Gerçi ben Alex'in bunların peşinde olduğunu hiç sanmıyorum ya, ama babam kendi avukatının hazırladığı, kişisel gelirimi güvenceye

* Mitolojide evlilik tanrıçası ve Jüpiter'in karısı, aynı zamanda şahane, güzel kadın anlamına gelir. (ç.n)

* (İncil) Günahlarından ve ahlâki çöküntüden dolayı Tanrının yok ettiği iki şehir. (ç.n.)

alan bir evlilik sözleşmesinin hazırlanması konusunda ısrar etti, bu yüzden ona minnettar olmalıyım galiba. işlerin ne hale geldiğini düşününce yani."

Helen, "Anlattıkların çok ilginç cidden," der. "Peki Ralph'la nasıl tanıştın?"

"Cambridge'de bir partideyken – Cambridge, Mass'de.* Messenger o sıralar MIT'deydi. Daha önce hiç onun gibi biriyle karşılaşmamıştım. Harvard'daki arkadaşlarımızın çoğu sosyal bilimler fakültesindendi ve evde de çevrem esas olarak zengin işadamları ve sanat destekçileriyle doluydu. Çok az bilim adamı ile karşılaşmıştım ve onları da kafayı elektronlar ve nötronlar gibi sıkıcı ve anlaşılmaz şeylerle uğraşmakla bozmuş can sıkıcı ve yoz tipler olarak görürdüm. Messenger bu klişeden tamamen farklı biriydi. Bir kere, bir bilim adamından çok bir rock yıldızına benziyordu – o zamanlar saçlarını uzun bırakırdı ve böyle İspanyol paça pantolonlar ve parlak ipek gömlekler giyerdi. O havalı Michael Caine aksanıyla, benim anlayacağım şekilde bilgisayarlardan ve yapay zekâdan bahsederdi. Geleceği gören bir adam gibi konuşurdu. Bir de inanılmaz seksi görünürdü. O sıralarda evliliğim de pek iyi gitmiyordu. Aradaki yaş farkı kendini belli etmeye başlamıştı. Emily doğduğunda toparlamıştık biraz, ama aradan biraz geçince Alex'in bebekleri çok da sevmediği belli oldu. Dahası, ben de onun zekâsından o kadar etkilenmiyordum artık. Bütün kitaplarının aynı konu etrafında döndüğünü fark etmiştim ve onlar da hep Gombrich'den alıntıydı. Dorothea rolünün sonuna gelmiştim ve sırada Madam Bovary vardı..."

"Ralph'la ilişkiye mi girdin?"

"Yaa. Beni bilgisayar ürünü bir sanat örneği göstermek için MIT'e davet etmişti ve beni oraya çıkarken, asansörde öptü. Müthiş bir öpücüktü. Bir daha arkamıza bakmadık. Randevularımıza gidebilmek için bir bakıcı ayarlamam gerekmişti – Alex de durumu böyle keşfetti zaten. Eğer Emily'nin velayetini isteseydi bu durumdan faydalanırdı diye düşünüyorum, ama bunu yapmadı. Oldukça medeni bir ayrılıktı. Çok geçmeden Messenger Cal Tech'de bir iş buldu ve Pasadena'ya taşındık. Çayları tazeleyelim mi?"

"Evet lütfen."

Carrie bir garson kıza işaret eder ve biraz daha çay ister. Garson kız

* Massachusetts. (ç.n.)

üzülerek giriş ücretine yalnızca bir demliğin dahil olduğunu söyler. Carrie, şu an üzerinde para olmadığını ama bunun parasını daha sonra ödeyeceğini söyler. Kız endişelenmiş görünür ve ücretsiz olarak sıcak su getirmeyi önerir. Carrie razı olur. Kız koşar adımlarla uzaklaşırken, Carrie "Ah İngiltere, seviyorum burayı," der. "Peki senin hikâyen nedir?" diye sorar Helen'e. "Martin'le nasıl tanışmıştınız?"

"Bir Oxford okulunun avlusundaki bir oyunda," der Helen. "Bir yaz gecesi, bir dolu uzun kanatlı böcek havada uçuşurken."

"Ahh ne kadar da romantik. İkiniz de öğrenci miydiniz peki?"

"Hayır, Martin Durham'da okumuştu. Onunla tanıştığımda ben doktora yapıyordum, o da Londra BBC'de staj yapıyordu. Öğrencilerin sahneye koyduğu *Bir Yaz Gecesi Rüyası*'nda Titania'yı oynayan arkadaşımın abisiydi. Kız Martin'i çağırmıştı ve benden onun yanında oturmamı ve ona arkadaşlık etmemi rica etmişti. Aslında bu senin Ralph'la tanışman gibi bir şeymiş. Bir anda kapılmıştık biz de. Benden sadece birkaç yaş büyüktü ama diğer bütün erkek arkadaşlarımdan çok daha olgun bir hali vardı. Oyundan sonra biz de partiye kaldık ve Londra'ya giden son otobüse yetişme vakti gelinceye dek bir köşeye çekilip sohbet ettik. Sonradan o otobüsü çok iyi öğrendim. Düzenli olarak görüşmeye başlamıştık, hafta sonları Oxford ve Londra arasında gidip geliyorduk. Şimdi dönüp bakınca, hayatımın en mutlu günleriymiş diyorum. Pazartesiden cumaya kadar açık olduğu her saat Bodleian'da* çalış, hafta sonları da seviş. Ta ki hamile kalıncaya kadar."

"Kaza mıydı?" diye sorar Carrie.

"Tabii ki," der Helen. "Çocuk falan istemiyordum, hele ki de akademik kariyerimin en alt basamağındayken. Ama bebeği aldırmak da istemiyordum – Katolik vicdanımdan arta kalan bir şey herhalde. Neyse ki Martin de istememişti. Evlenmemizi önerdi, doğrusu acayip rahatlamıştım, çünkü evlilik dışı bir çocuk annemlerin kolay kolay içlerine sindirebilecekleri bir şey değildi."

Carrie, "Bu yüzden mi Martin'le evlendin?" diye sorar.

"Hayır, ona âşıktım, tipik şeyler işte, bir gün evleneceğimizi, çocuklarımızın olacağını falan umut ediyordum. Sadece kafamdakinden çok daha çabuk olmuştu hepsi. Londra'ya taşındım. Araştırmama British Müzesi'nde devam eder, ara sıra da danışmanımı görmeye Oxford'a giderim diye düşünmüştüm. Birkaç ay başardım bunu, ama Paul doğunca işler zorlaştı. Balham'daki o avuç içi kadar evde hem be-

* Oxford Üniversitesi'nin ana kütüphanesi. (ç.n.)

bek hem de kocayla baş edemedim. Doğum sonrası depresyonuna girdim."

"Ah bu çok fena."

"Zamanla üstesinden geldim, ama doktoramı yarıda bırakmıştım, tabii akademik hırslarını da."

"Ama bunun yerine bir yazar oldun," der Carrie. "ki bu çok daha iyi bir şey."

"Ehh, belki de."

"Ben de doktoramı bitirmedim," der Carrie.

"Pişman mısın?"

"Pek de değil. Akademik kariyer istemiyordum. Harvard Yüksek Lisans okulunun o rekabetçi atmosferinden hep çok rahatsız olurdum. Diğer öğrencilerin sürekli, *'Bu kızın burada ne işi var? O kadar zengin ki paraya filan ihtiyacı yok,'* dediklerini duyar gibi olurdum. Aslında haklılardı da. Yine de çocukları büyütüp Messenger'la uğraşmaktan daha başka işler yapmak isterdim ama... Roman da bu yüzden işte."

Garson kız sıcak su getirir ve komplocu bir göz kırpış eşliğinde biraz daha bisküvi. Carrie fincanlarına çay doldurur ve düşünceli düşünceli bisküviden tırtıklar. Kız yanlarından uzaklaştığında "Martin'e hep sadık mıydın peki?" diye sorar.

"Tabii ki," der Helen, hafiften irkilerek. "Yoksa bu kadar kırılmazdım zaten. Buna hakkım olmazdı."

"Doğru," der Carrie. "Şey demek istemed... Sadece şeyden, yani, romanlarında bol miktarda sadakatsizlik var da."

Helen hafif mahcup bir edayla güler ve bornozunun kemerini çekiştirir. "Eh, birçok romanda var bu, ne yazık ki. İstikrarlı monogam evlilikler hikâyeye pek bir fayda sağlamıyor."

"Yaa. Tıpkı Tolstoy'un *Anna Karenina*'nın başında dediği gibi, 'Bütün mutlu aileler birbirine benzer...'"

"'Ama mutsuz olanlarının kendilerine has bir farklılıkları vardır.' Aslında bunun doğru olduğundan pek de emin değilim, şu ilk kısmın yani," der Helen kaşlarını çatarak. "Mutlu ailelerin hepsi de birbirine benzemiyor bence. Sorun çok ilginç olmamaları – tabii eğer bunlardan birine ait değilseniz sorun bu. Kurgu mutsuzluktan beslenir. Çelişki, hayal kırıklığı, günah ister. Sonuçta romanlar temel olarak kişisel, duygusal hayatlar ve ilişkiler hakkında olduğuna göre çoğunun zinayla ilgili olmasına da şaşmamak lazım. Sadakatsizlikle demek daha doğru ya da, çünkü günümüzde evli olmayan pek çok çift var – ama bunu

ihanet etme açısından düşününce aralarında pek de bir fark yok değil mi, partnerlerden biri diğerini aldattığında yani?"

"Hayır. Ama bu konuya nasıl bu kadar vakıf oldun? *Karma Kutsamalar*'da mesela?"

"Londra'daki arkadaş çevremizde epey bir eş değişimi olurdu. Ben de bunları hiç kaçırmazdım. Sonra Morly'deki bayan öğrencilerim, yaratıcı yazarlık kursundakiler yani, özel arkadaşlıklarını anlatmaya bayılırlardı..."

"Sahi mi?" Carrie güler. "Sonradan hikâyeleri senin kitaplarından birinde ortaya çıkınca ne hissettiler peki?"

Helen, kendini savunmaya geçerek, "Tabii bunları kimseyi utandırmayacak şekilde kullanmaya çok özen gösteriyorum," der. Kendine bir fincan çay daha doldurur. "Bazen gerçek hayattan ufacık bir detay bile hayal gücünün orijinal hikâyede olandan bambaşka bir yönde işlemesine sebep olabilir, bu yüzden bunu sana anlatan kişi romanın bitmiş halini okuduğunda bunu fark etmez bile. Sakın bakma ama tam arkanda bayağı ilginç bir şey oluyor."

Carrie'nin omzunun üzerinden doğru bakan Helen yaşlıca bir kadının, ufak bir vinçten sarkıtılan beşik gibi bir şeyin içinde suya indirildiğini görmüştür. Carrie sandalyesinin açısını kendisinin de görebileceği şekilde ayarlar. Zayıf, bir deri bir kemik kalmış, mayosu solmuş etlerinin üzerine sarkmış, eklemleri artiritten şişmiş ve kolu bacağı Parkinson'a yakalanmış gibi titremekte olan bir kadındır bu. Çukurlarla dolu çehresi gülüşe benzer bir buruşmayla bükülür ama aslında bu yalnızca yaşadığı utancı ve sıkıntıyı yansıtmaktadır. Arkadaşı ya da hemşiresi, suyun içinde ayakta, rahatlatıcı şekilde konuşarak, yavaşça suya indirilen kadını almaya hazırlanmaktadır. Sonra kadın koşum takımından sıyrılır ve serbestçe süzülmesi için bırakılır, eşlikçisi de bir yandan onun kafasını tutar. Kadının bütün kolları ve bacakları iki yana açılır, titreme kaybolur ve yüzüne gerçek bir tebessüm yayılır.

"Ne müthiş bir aletmiş o öyle," der Carrie. "Beni de taşır mı ki acaba? Bir gün gerekebilir ne de olsa."

"Yok daha neler," der Helen.

"Sana bile gerekebilir. Bilemezsin ki." Başını Helen'e doğru çevirir. "Bak, madem bana tüm bunları anlattın sana ne düşündüğümü söyleyeyim. Yaşadığın acıyı anlıyorum. Martin'e güvenmiştin ama şimdi bir bakıyorsun ki o düşündüğün insan değilmiş. Fakat bu konuda yapabileceğin hiçbir şey yok, ona bağırıp çağıramıyorsun bile çünkü ar-

tık burada değil. Bütün o cinsel arbedelerin yaşandığı dış dünyada sen hiç zarar görmeden notlar alıp, etraftaki kazazedeleri sayarken kendini mutlu evliliğinin o ufak korunağı içinde güvende sanıyordun. Gel gör ki şimdi yara aldın, cidden yazacak bir şeyin var. Yürekten hem de. Öfkeni atmanın yolu da bu işte."

"Bir intikam romanı yazmak istemiyorum," der Helen.

"Neden olmasın?"

"İyi kitaplar asla bütünüyle negatif yüklü olan duygulardan çıkmaz," der Helen. "Belki zamanla, yaranın tazeliği geçtiğinde..."

"Peki. Zamana bırak o zaman. Ama bu arada da yaşamana bak."

"Ne demek şimdi bu?"

"Martin öldüğünden beri onun yasını tutuyorsun, di mi? Artık bundan vazgeçmenin zamanı geldi."

"Vazgeçtim artık. Hatta daha biraz önce dank etti, havuzda süzülürken. Bir daha asla onun için ağlamayacağım."

"Harika. Artık yeni bir ilişki düşünmenin zamanı geldi. Güzelsin, çekicisin, zekisin–"

"Amaan sen de Carrie!"

"Esas sana, amaaan Helen! Abuk sabuk iffetli ayaklarına yatma lütfen. Artık yeniden mutlu olmanın zamanı geldi."

Helen bir iç çekerek, "Ahh, 'mutlu, haa?" der. "Kocanın tabirlerinden birini kullanacak olursak, bazen mutsuzluk donanımım olduğunu düşünüyorum."

"Messenger mı dedi bunu? Ne zaman?"

"Televizyonda," der Helen.

"Aah doğru," der Carrie. "Eh, *onun* da mutluluk donanımı var o halde. Ben de muhtemelen bu yüzden onunla evlendim zaten."

23 DAĞ başını duman almış... Tamam... Pilin ışığı biraz zayıf görünüyor ama çalışıyor neyse... Bugün günlerden pazar, 6 Nisan, şu anda Amsterdam Havaalanı'nda British Airways'in işadamlarına ait bekleme salonundayım... Birmingham'a dönmek için uçak bekliyorum çünkü Prag'dan geç havalandığımız için Bristol'e olan aktarmalı seferi ucu ucuna kaçırdım, halbuki Schiphol'da onca kahrolası mesafeyi o kadar da koştuydum, yeniden düzenlendiği için her yer tam bir karga-

şa içindeydi bir de... Sahanın epeyce gerisine düşen topu kapmaya çalışan bir orta saha oyuncusu gibi başımı arkaya çevire çevire ve çantam koltuğumun altına sıkıştırılmış bir halde... Schiphol terminali bir uçtan bir uca bir kilometre vardır herhalde... Yolcular hamallar inşaatçılar boyacılar ve sıvacılardan oluşan savunma çizgilerinin arasından çalımlar ve dirsekler eşliğinde geçe geçe... Monitörlerde hâlâ yolcu alındığı söylemesine rağmen tam kapıda uçuşun kapandığını ve uçağın çoktan pistte ilerlemekte olduğunu belirttiler... Tam manasıyla kıl oldum, hele ki bugün Bristol'e başka sefer olmadığını öğrendiğimde...

Heathrow ya da Gatwick havaalanlarına gidip gelme sıkıntısından kaçmak için Londra'dan direkt bir seferle gelmektense Prag'a Amsterdam yoluyla Bristol'den uçmuştum, ama şimdi Carrie'nin beni Birmingham'da karşılayıp Bristol'e götürmesi gerekiyor ki ben de orada bıraktığım arabamı alabileyim... Bunları ayarlamak için biraz önce onu aradım ve pek memnun olmadı, ama onu suçlayamam tabii... Çocuklar ve Helen ile Horseshoes'daymış, bu yüzden erken ayrılmaları gerekecek... Herhalde Helen ben yokum diye oraya gitmekte bir sakınca görmedi... Umarım benden böyle kaçmaya devam etmez, bi kere Carrie fark edip neler olduğunu merak eder kesin... Şu günlükleri değiştirme önerimi kabul etmemesi de iyi oldu belki de... Tamam deseydi neler olurdu kim bilir... Ama işin cazip yanı da buydu ya, risk faktörü... Bu fikrin aklıma düştüğü o cuma gününden itibaren... onun evinden Merkez'e geri dönerken... bundan başka bir şey düşünemez olmuştum, bütün hafta sonu kafayı buna taktım, özellikle de bizle Horseshoes'a gelmediğinde... Cumartesi günü Carrie'yi arayıp üzerinde bir kırıklık olduğunu söyledi, hiç inanmadım tabii... Sonra Paskalya'da gitti... Döndüğümde yeniden dostça ilişkiye geçmeliyim... j

Burda iki saatlik bir zamanım var bu yüzden ben de çantamdan eski Pearlcorder'ımı çıkarıp biraz zaman doldurayım dedim ve hiç kimsenin beni duyamayacağı bu ses geçirmez telefon kabininin içine tıkıldım, gerçi bekleme odası bir mezarlık kadar sessiz ya... Pazar günleri pek fazla işadamı seyahat etmiyor tabii... Ohhh... Nefesim daha yeni yeni kendine geliyor ve nabzım... Hâlâ hazımsızlık var ama... Dört gündür Çek yemekleri yemenin etkisi, hepsi de tamamen doymuş yağ ve karbonhidratlardan oluşuyordu... Çek anlayışına göre dengeli yemek demek, içinde hamur köfteleri olan gulaş çorbası içmek, peşinden yanında kızarmış patates ve hamur köfteleri olan yarım bir kaz rostosu ve tatlı olarak da çırpılmış kremanın içine dizilmiş yabanmersinli

hamur köfteleri yemekti. Tabii bu arada birkaç litre Pilsner birası götürmek. Bu beslenme biçimini nasıl kaldırıyor ki bünyeleri? Nasıl oluyor da yollarda sürüler halinde kalp krizi geçirip yığılıp kalmıyorlar? Tabii epey bir kilolu insan görüyorsunuz, özellikle de orta yaşlı adamlar, ama bunun yanında şaşırtıcı sayıda incecik ve zarif genç kadın vardı... Mesela Ludmilla, herhalde beli elli santim filandı ve karnı da böyle şey gibi dümdüz... Yok gözleme gibi değil, öyle içi konserve erik ve çırpılmış kremayla doldurulmuş Çek gözlemesi gibi değil yani... Ama o bir tane yedi onlardan... Hatta iki tane yedi, ben yanındayken önüne ne konduysa yedi valla... Bu kızlar nasıl beceriyor bunu? Belki de sadece sosyal ortamlarda, başkası öderken filan yiyorlar ve geri kalan zamanda da aç kalıyorlar... Ya da partilerin ardından boğazlarına parmak atıyorlar... Bu anoreksia değil ama ya da blumia, özsaygı eksikliği falan yok bunlarda, hatta tam tersine. Çek Cumhuriyeti dahilinde ya da oradan dışarıya çıkartmak için gerekli olanların kurnazca bir hesabı aslında... Akıllı olmak ve İngilizce konuşmak yetmez, aynı zamanda Kate Moss gibi de görünmelisiniz... Prag'daki bütün o genç kadınları düşünüyorum da, o kule gibi döküntü beton bloklardaki sıkış tıkış dairelerde yaşayan, kız kardeşleriyle yataklarını, ailenin tamamıyla banyolarını paylaşan, hiçbir özel hayatı, parası olmayan, gardırobunda sadece bir tane gerçekten güzel elbisesi olan ve ilerde karşılarına çıkacak imkânların anneleri gibi görünmemelerinden geçtiğinin bilinciyle paha biçilmez bir bitki gibi baktıkları vücutları olan... Çünkü Kadife Devrim'e rağmen, ya da belki de bu yüzden ülkeye efendi olarak nitelendirilebilecek bir yoksulluk hâkim. Sanki Prag böyle cıvıl cıvıl şatafatlı bir yer gibi gözüküyor, ama bu esas olarak burada iyi vakit geçiren turistlerden, girişimcilerden ve düzenbazlardan (bu son ikisi arasındaki fark da neyse) kaynaklanıyor... Birçok insan komünizm zamanındakinden daha beter bir durumda, özellikle de devlet sektöründe çalışıyorsa. Örneğin Ludmilla'nın anne babası, her ikisi de yüksek tahsilli, babası patolog, annesi hijyenist, ama Ludmilla ayın sonunu getirebilmek için onların akşamları küçük öğrencilere ders verdiklerini söylemişti, çünkü sabit gelirleri enflasyonun etkisiyle eriyip gidiyormuş... Doğal olarak Kadife Devrim'i onaylar bir tarzda konuştuğunuz vakit insanlarda hafiften bezgin bir kinizm beliriyor. Ludmilla, "Haa tabii artık seyahat etme özgürlüğümüz var," demişti bana. "Ama bunu karşılayacak paramız yok." O sırada yatakta, aşk sonrası gevezeliği yapıyorduk. Artık uyumak istiyordum ama onu şutlamak pek nazik bir

davranış olmayacaktı ve her ikimizin uyuması için de yeterli yer yoktu, yan yana yatmamıza yetmeyecek büyüklükte tek kişilik bir yataktı... İngiliz Kültür Heyeti bana, bütün korkuluklar boyunca taşlaşmış bahisçiler gibi el kol hareketleri yapan otuz bir aziz heykelinin dizili olduğu Charles Köprüsü'ne nazır eski bir motelde yer ayırtmıştı... Sanırım benim oradaki tarihi atmosferden hoşlanacağımı düşünmüşlerdi, kıvrılan merdivenlerinden, geçerken kafanı çarptığın alçak kapı girişlerinden, koyu renk panelli duvarlarından ve bir kabinden farksız odalarından, oysa ben evden uzak olduğumda Hilton ya da Hyatt gibi yerleri severim – bol bol alan ve lüks... İçinde süzülebileceğin kadar büyük bir banyo, cildinde delikler açacak denli güçlü bir duş... İçi güzelce doldurulmuş bir mini-bar, televizyonda porno kanal seçenekleri... ve de yere düşme ya da ayak ucunu komodinin kenarına çarpma tehlikesi olmaksızın altmış dokuz yapabileceğin kadar büyük bir yatak. Hoş Ludmilla ile öyle bir şeye yeltenmedim ya, en basitinden bir düzüşmeydi işte... Oral seks falan yoktu ve ben de kondom kullandım, bu yüzden yeterince güvenliydi, ama... oldukça mekanikti... Öyle müthiş bir doyumla hatırlanacak bir gece değil yani... Aslında bu tür şeylerden vazgeçmem gerekiyor artık, yurtdışı gezilerindeki tek gecelik aşklardan, özellikle de kızım olacak yaştaki kadınlardan... Biraz sıkıntıdan, biraz da yiğitliğe bok sürdürmemekten, bir de kendisinin yanlış yorumladığı "*Bir dolu şey yapabiliriz,*" gibi bir laf ettiğimden. Ne komik aslında, gecenin sonuna geldiğimizde onu ayartmaya çalışmasam hakaret etmiş gibi olacağını düşündüm... Buydu işte ve bir de Prag'ı gezip durmanın getirdiği can sıkıntısı. Herkes yere göğe sığdıramaz burayı, oysa bana daha çok eski zamanlardan kalma bir tür eğlence parkıymış gibi geldi, aynı Disneyland'da görebileceğiniz türde bir insan kalabalığı, ayaklarında spor ayakkabıları ve üzerlerinde de sarkık şort ve tişörtleri... Çünkü hava bayağı ılıktı, Orta Avrupa'ya bahar gelmiş artık, nerdeyse sıcak hava dalgası... Haa bak bu da başka bir şeydi, hava çoğunlukla çok sıcak geldi bana, yanımda yanlış kıyafetler götürmüşüm, çok fazla yünlü, kaşınıp, terleyip durdum o yüzden, özellikle de o havasız restoranlarda oturup gulaş çorbası ve yanında hamur köfteli rosto kazı, ya da değişiklik olsun diye içinde hamur köfteleri olan et suyu ve yanında lahana turşusu ve yine hamur köfteleri olan rosto domuz etlerini mideye götürürken... Sorun şu ki bu tür yiyecekleri seviyorum ve doğuştan açgözlü olduğumdan da fazla fazla yiyorum... Özellikle de insanların sizi öğlen ve akşam günde iki defa restoranlara

götürüp durduğu bunun gibi gezilerde, her seferinde üç dört tabaktan...

Ben galiba Doğu Avrupa'nın komünist olduğu zamanları tercih ediyordum, o vakit bu kadar çok yiyecek yoktu, aslında hiçbir şeyden çok yoktu, yanında bol miktarda döviz taşıyan bir ziyaretçi için bile... Kendinizi geçici olarak her şeyden mahrum bir hayata maruz bırakmak insana bir nevi taze tatmin duygusu aşılıyordu. Bir kış öğleden sonrasında Lodz caddelerinde dolaştığımı hatırlıyorum, herhalde yetmişler falandı, kir içindeki yıkık dökük blokları, çatı oluklarına yığılıp donmuş isli karları, metal rayların üzerinde virajları alırken gıcırdayıp inleyen ve soluk benizli yolcuları taşıyan tramvayları, ayaklarında botları ve üzerlerinde paltolarıyla bomboş vitrinler ve çıplak raflardan ibaret yiyecek dükkânlarının önünde sıra olmuş şekilsiz ve ifadesiz kadınları ile her şeyin bir örnek olmasının yarattığı kasvetle kendimden geçmiş bir halde... Tüm bunlar eve geri döndüğünüzde hayatın o alışıldık tarzdaki sıradan lükslerinin değerini bilmenizi sağlıyordu... İngiliz pasaportunuza ve güvenli bir şekilde iç cebinize koyduğunuz uçak biletinize derin bir minnet duymanızı sağlıyordu... Aynı keyif verici tezat yok artık...

Bu gezi için asıl davet *Zihin Makinesi*'nin kendileri tarafından yayımlanacak olan baskısına gitmem için Çek yayıncımdan geldi... On yıllık kitabımı tercüme etmeye değer buldular diye benim de koltuklarım kabarmıştı doğrusu ve teşvik edilmeleri gerektiğini düşündüm, böylece kabul ettim... Sonra yayımcı parasal kaynak sağlaması için hemen İngiliz Kültür Heyeti'ne başvurdu ve onlar da bunu Üniversite'de bir konferans ve seminer vermem koşuluyla kabul ettiler, böylece tamam dedim ben de, ama nihayetinde konferanstı, seminerdi, röportajdı, imza günüydü ve hatta ulusal şebekeli TV haberlerinde üç dakikalık röportajdı derken çok yoğun bir programa dönüştü bu... Daha önce hiç karşılaşmadığım yayımcım Milos Palacky tipik bir yeni moda post-Marksist girişimci kapitalizm ruhu ürünü ve bütün bu reklamı bir günlük öğle yemeği (hamur köfteli karnabahar çorbası, yanında hamur köftesi olan yabandomuzu rostosu ve yine yanında hamur köfteleri olan meyveli hamur köfteleri) faturasını üstlenmek dışında tek bir *koruna* harcamadan düzenleyen cana yakın ama hin bir tip çıktı... Tanıştığım bir Çek yazarın söylediğine göre Palacky telif haklarını gerektiği şekilde ödememesiyle meşhur biriymiş ve ben de anlaşma sırasında aldığım o oldukça mütevazı avanstan daha fazlasını ummasam iyi olurmuş... Çevirmenimle tanıştırıldığımda da endişelerim gitmedi,

kendisi İngilizceyi pek iyi konuşamayan orta yaşlı bir bayandı ve pek bilimsel bir altyapısı da yoktu, ama bu hususta Palacky'yi de fazla sıkıştıramadım çünkü onun da pek İngilizcesi yoktu... Gittiği her yerde yanında siyah takım elbiseli ve koyu renk camdan gözlüğü olan ve o arabasından inerken kapıları açıp, bir binaya girerken insanları itekleyen izbandut gibi iki tip oluyordu... Tahminen onu öfkeli alacaklıların saldırısından korumak içindi... Ehh çok geçmeden sömürülmekte olduğumu anladım ben de tabii, ama azimle devam ettim ve aynen bir profesyonel gibi medya ve kitapçılarla olan programları yerine getirdim, Charles Üniversitesi'nde ağzına kadar dolu bir salonda Bilinç Problemi üzerine çok amaçlı ve sık sık yinelenen araştırma konferansımı verdim... Levine'ın Açıklayıcı Boşluğu, Crick'in Hayret Verici Hipotezi, Chalmer'ın Çetin Sorusu, Dennett, Searle, Minsky, Penrose, bildik şüpheler, yeni bir frenoloji* olarak nörobilimin ufak çapta deşilmesi, davranışçılığın ufak çapta deşilmesi – "*Benim için nasıldı?*" esprisine her seferinde gülünür... ve sonunda fenomenolojiyle tamamlanan bir yapay zekâ güzellemesi, bilişsel yöntemlerin yanında bir de dokunaklı modeller kurmak, en tepeden aşağılara inmektense en aşağıdan yukarılara yükselmek daha iyidir... Bu, cuma günü öğleden sonraydı... Ardından bir resepsiyon ve hamur köfteli akşam yemeği oldu... Sonra cumartesi sabahı Felsefe ve Psikoloji öğretim üyelerine Merkez'deki deneysel çalışmalarınıza dair bir seminer verdim ve peşinden sorumlu prof. beni Ludmilla Lisk'le tanıştırdı, Psikoloji'den genç bir araştırma görevlisiymiş... Günün geri kalanı seyahat programımda İngiliz Kültür tarafından "serbest zaman – şehir turu" olarak ayarlanmış ve bana rehberlik etmesi için de Ludmilla görevlendirilmişti. O anda tek istediğim ilk uçuşla eve kaçmaktı... ama karşısında tokalaşmak için elini uzatan, hevesli, güler yüzlü, hiç de fena sayılmayan ve inanılmaz derecede ince bu genç kadın vardı... Hizmetlerini reddetmek kabalık olacaktı... Ama yemin ederim bu hizmetlerin bu kadar ileri gidebileceğini o an ben de bilmiyordum...

Harcamalarımız için eline bir miktar para verilmişti, bu yüzden ilk işi beni "tipik bir Çek lokantası"na götürüp tipik bir Çek yemeği yedirmek oldu... sonra o şiş karnımı tam da öğlen sıcağında bütün o eski Prag dolaylarında sürükledim ve Ludmilla'nın peşinden Katedral'e, Kale'ye, kiliselere, sanat galerilerine girip çıktım ve bütün o Gotik, Rococo ve art nouveau tarzı bilmemneleri takdir ettim, ta ki Ludmilla

* Kafatası bilimi. (ç.n.)

artık erken bir akşam yemeği yeme zamanının geldiğini söyleyene dek, çünkü elinde opera biletleri varmış, Janácek'in bir şeyiymiş... "Acaba operaya gitmemenin senin için bir sakıncası olur mu?" dedim... Endişelenir gibi oldu. "Sevmez misiniz yoksa?" dedi. "Nefret ederim," dedim. Sanki yaramaz bir şey demişim gibi gülüşünü bastırmak için dudağını ısırdı. "Peki onun yerine ne yapmayı tercih edersiniz?" diye sordu... "Şeyy, bir dolu şey yapabiliriz," dedim gülerek... cidden niyetim gülmekti sadece, ama galiba ortaya çıkan pis bir sırıtış oldu, çünkü kız kızardı, benim o masum lafımı bir *double entendre** olarak yorumlamıştı anlaşılan... Bu yanlış anlamayı telafi etmek için, "Örneğin," dedim hemen, "şöyle güzel, serince bir bar bulup birkaç tane buz gibi bira içebiliriz ve sonra belki klimalı bir sinemada bir film izleyebiliriz, o zaman belki bir yerlerde hafif bir akşam yemeği için hazır hale gelebilirim." Biz de öyle yaptık. Bir gitaristin arka planda hafif hafif caz çaldığı bir bar bulduk... ve sonra da İngilizce seslendirmeli, Çek altyazılı eski bir Woody Allen filmi... ve sonra da, yanında hamur köftesinin zorunlu olmadığı yemeklerin servis edildiği küçük bir Vietnam lokantası... Yemeğimizi yiyip, çok hoş bir şişe Macar Riesling'imizi içerken Ludmilla bana araştırmasından bahsetti; öğrenme sürecini model alan bir grup projesiymiş bu, modele, deneyimle, diğer öğrenenlerin taklidi ve onlarla yapılan diyaloglarla edinilen bilgileri yerleştirmeye çalışıyorlarmış, ayrıca kuralların edinimi ve Hayvan, Bitki ya da Maden** gibi çocuk oyunlarının türevleri de dahilmiş buna... Bana oldukça umutsuz gözükmüştü, işin içinde çok fazla değişken vardı, ama kibarca teşvik edici olmaya çalıştım... Ve tabii o da benim ünümden dolayı acayip yalakalık yaptı, beni pohpohladıkça pohpohladı, ama ödevini iyi çalışmıştı doğrusu, *Zihin Makinesi*'ni içinden alıntı yapacak kadar iyi biliyordu... Ve gecenin nasıl biteceğine dair şahsi spekülasyonlarımız sohbetimizin üzerinde aynı karikatürlerdeki "*Düşünce Balonları*" gibi dolanıp duruyordu. "Acaba bu adam benimle yatmak istiyor mu?" ve "Acaba bu kadın onunla yatmamı umuyor mu?" Resmi plana göre beni sağ salim otele bırakacak ve taksiyle eve dönecekti... Ilık, yumuşacık bir hava vardı... Biraz Wenceslas Meydanı'nda gezindik ve Astronomik Saat'e bir daha baktık, tam da o sırada hareket eden figürler eşliğinde gece yarısını çalıyordu, Türk, Zengin

* Cinsellik ima eden ve birçok yöne çekilebilen söz. (ç.n)

** Çeşitli hayvan, bitki ve maden resimlerinden kesitler gösterilerek bunların hayvan mı, bitki mi yoksa maden mi olduğunu anlamaya yönelik bir oyun. (ç.n)

Adam ve Kibir figürlerinin hepsi de "Evet" anlamında başını sallayan Ölüm'e karşı başlarını iki yana sallıyorlardı... Charles Köprüsü'nün üzerinden projektörlerle aydınlatılmış Kale'ye, Saray'a ya da şehre tepeden bakan sırtlarda ne varsa onlara ve o karanlık gökyüzünde bir serap gibi dalgalanan şeylere bakarak oyalandık... Nihayet buranın büyüsü beni de sarmalamaya başlamıştı ve otuz bir aziz heykelinin kuytuluklarında oynaşan diğer çiftleri taklit etmek pek doğal gözükmüştü, böylece ben de kolumu beline sardım, ne kadar ince olduğunu vurguladım ve etrafını parmak uçlarımla çevreleyebilir miyim acaba diyerek merakımı dile getirdim ve o da bir dene bakalım dedi... Yapamadım, ama onun o sıkı, elastik ve bir fidan gibi çevik gencecik bedenini ellerimin arasında tutarak kendime doğru çektim ve başını arkaya yatırarak öptüm... Ve bunu başka şeyler takip etti... Odama geldiğimizde hiç vakit kaybetmedi, bir çırpıda üstündekileri çıkardı, zaten çok fazla da şey yoktu – pamuklu bir elbise, bir de külot, sutyeni yoktu, göğüsleri o kadar küçüktü ki gerekmiyordu herhalde, benim için fazlasıyla küçüktü... Carrie'ninkilerin aksine... Ben çocukken neydi o reklam yaa, neyin reklamı olduğunu hatırlamıyorum şimdi, "*Çok küçük de değil, çok büyük de değil... tam ayarında...*" Hemen çarşafların içine kaydı ve uzandığı yerden benim soyunmamı seyretti, rahatsız edici bir durumdu... Bedenim onun o incecik beyaz gövdesi ve organlarına oranla çok hantal, çizgili ve lekeli duruyordu... Işığı söndürüp, odanın havasız olduğu gerekçesiyle pencereleri açmak için perdeleri çektim ama aslında utancımı ve görüntüye yansıyan şevk eksikliğini gizlemek içindi bu... Aletim tam da gerektiği sırada kalktı... Ama onun orgazm taklidi yapmadığına yemin edemiyorum...

Hayır, kesinlikle müthiş bir doyumla anılacak bir düzüşme değildi... Fazlasıyla kolay olmuştu... Eğer yetmişli yıllarda olsaydık bir dalavereden, kayıt eden bir teypten veya doğramaların içine saklanmış bir kameradan filan şüphe ederdim, beni casus yapmak için şantaj yapacaklarsa diye... Gerçi sonunda bir nevi karşılığını ödeme zamanı geldi tabii... Gün içerisinde mayıs ayının sonundaki konferansı ağzımdan kaçırmıştım, eve gitmek için giyindiği sırada kendisinin de bir konuşma yapıp yapamayacağını sordu, çünkü o zaman seyahat ödeneği almak için İngiliz Kültür'e başvurabilirmiş... Programın daha şimdiden dolduğunu (yalan tabii) ama isterse bir poster hazırlayabileceğini söyledim... Onu daha yeni düzmüşken ancak bu kadarını söyleyebil-

miştim... Ama İngiliz Kültür bir posterin seyahat ödeneği almaya yetmeyeceğini düşünür herhalde... Umarım öyle olur...

24 NİSAN PAZAR. Horseshoes'dan, Messengerlar'ın çocuklarını Pittville Çayırı'na bıraktıktan sonra daha yeni eve döndüm. Öğlen yemek yerken Ralph Amsterdam Havaalanı'ndan arayıp Bristol aktarmalı seferi kaçırdığını ve bunun yerine Birmingham'a uçacağını söyledi, bu yüzden Carrie'nin onu almaya gitmesi gerekti. Carrie'yi direksiyon sallamaktan biraz kurtarayım diye çocukları eve bırakmayı teklif ettim ve o da sevinerek kabul etti. Bir değişiklik olarak *ona* bir iyilikte bulunma fırsatından dolayı memnun olmuştum.

Plandaki değişiklik yüzünden Horseshoes'daki günümüzü kısa kestik, yazık oldu, çünkü hava muhteşemdi, dışarıda oturacak kadar ılıktı. Şu anda saat 6 ve dışarısı hâlâ aydınlık. Saatler geçen hafta bir saat ileri alınmıştı, ama o zaman zihnim bunu fark edemeyecek ya da akşama sarkan o ekstra gün ışığından keyif alamayacak kadar meşguldü. Martin meselesiyle ilgili olarak kendimi şimdi daha sakinleşmiş hissediyorum. Bunu biriyle konuşmak epey rahatlatıcı oldu ve Carrie de çok anlayışlı bir dinleyiciydi, gerçi şu sıra benimle ilgilenen tek kişi kocası olduğundan, başka birini bulmam konusunda verdiği tavsiye biraz ironik kaçtı.

Martin konusunda açığa çıkan gerçeklerin bir sonucu da onun nihayet "gitmiş" olduğu. Artık bilincimin sınırlarında dolanıp duran görünmez bir varlık değil o. Onu suçlamak ya da sitem etmek maksadıyla ruhunu canlandırmak için hiçbir istek yok içimde. Keza Araf'ta yanmasını da cidden istemiyorum artık ve cehennemde de. Aslında hiçbir yerde var olmaya devam ettiğini hayal edemiyorum, çünkü gerçek şahsiyetini asla öğrenemeyeceğim bir tür sahtekâr olduğu ortaya çıktı. Bir bakıma bu gerçeği evde, çocukların ve arkadaşların yanında değil de burada öğrendiğim iyi oldu. Londra'ya geri döndüğümde onun yasını tutmayı, hatta ondan bahsetmeyi bırakmış olmam çok tuhaf kaçmayacak.

7 NİSAN PAZARTESİ. Bahar kesinlikle gelmiş artık. Bir güzel gün daha, kampusta yürürken güneş sıcacık sırtıma vurdu. Görünür biçim-

de her yerden zindelik fışkırıyor. Kütüphane'nin etrafındaki kiraz ağaçları pembe çiçeklerini açmış, öğrenciler dışarıda basamaklara oturmuş, omuzlar açılmış etekler sıyrılmış bir halde güneşleniyorlar, flört etme, öpüşme, el ele tutuşma diz boyu, bahar gelmiş yapacak bir şey yok.

Cinsel içgüdü, ne büyük bir bilmece, ne kadar muazzam çeşitlilikte bir duygu seline neden oluyor. Bir ucunda zevk, diğer ucunda terör. Dinlenme odasında kahve içerken okuduğum gazetede feci bir toplu tecavüz hikâyesi vardı – olay geçen eylül ayında olmuştu ama mahkemesi daha yeni gerçekleşiyordu. Londra'da bir turist, Avusturyalı bir kadın, yaşları on dörtle (*evet on dört!*) on yedi arasında değişen bir grup gençle çene çalıyor, ona arkadaş canlısı tiplermiş gibi görünüyor ve onlarla yürüyüşe çıkıyor. Biraz safça bir davranış belki ama güpegündüzmüş ve o da tahminen onları çocuk olarak görmüş (gazete kadın için otuz iki yaşında diyordu) ve bir yabancı olarak tahminen onların ne konuştuklarını pek anlamamış, ya da vücut dillerini, ses tonlarını, yüz ifadelerini vs. okuyamamış, çünkü büyük ihtimalle oğlanlar birbirlerini dürtüp göz kırparak filan bakışıp, kıs kıs gülerek, *soto voce** yorumlarda bulunmuşlardı. Onu ıssız bir alana götürmüş ve orada soyup tecavüz etmişlerdi, gazete haberinde "tekrar tekrar" diyordu, sonra onlara yapmamaları için yalvarmasına ve onlara yüzme bilmediğini söylemesine rağmen onu çırılçıplak bir halde kanala fırlatmışlardı – ne var ki bu hayatını kurtarmıştı aslında onun, çünkü yüzebilmiş ve kendini kanaldan dışarı, diğer tarafa sürüklemeyi başarmıştı. Kadının hıçkıra hıçkıra titrerken ve kan revan içinde çamura bulanmış bir halde kendisine yardım edecek birini bulana dek sendeleye sendeleye kanalın kıyısından ilerlerkenki o hali geldi gözümün önüne. Beni asıl çarpan kadının bu korkunç işkenceye "zihnini mümkün olduğunca bedeninden ayrı tutarak" katlanabildiğini söylemesiydi. Ralph Messenger buna ne buyururdu acaba. Bu bana düalizm için iyi bir argümanmış gibi gözüktü.

Jasper Richmond ben oradayken SCR'ye geldi, yanında bu akşamki resepsiyon için aldığı kasalarca şarap ve kutularca şarap kadehini yüklediği bir alışveriş arabası ve hamal da vardı. H.H. Crosbie'yi Anma Konferansı vermek üzere Walsall Üniversitesi'nden Profesör Robyn Penrose gelecekmiş, burada, eski kadrodakilerden birinin dul karısının

* Sessiz bir şekilde konuşarak. (ç.n.)

bağışladığı paralarla düzenlenen yıllık bir olaymış bu. Resepsiyona ve sonrasında onunla yemek yemeğe ben de davetliyim. Konferansın konusu "Özneyi Sorgulamak". Jasper, "Ağır bir konuşma olabilir ne yazık ki," dedi. "Bir dolu jargon. Kadın tam bir Kuramcı." "Neden onu davet ettiniz peki?" diye sordum. "Benim fikrim değildi," dedi. "Bölümden bazı genç arkadaşlar ısrarla onu istediler." Refleks olarak dişlerini kabak gibi ortaya sererek pis pis sırıttı. "Yani, bir konuşmacı olarak. Ama anladığım kadarıyla bayağı da hoş bir kadın."

Haberlerin büyük bir kısmı Seçim meselesine ayrılmış. İşçi Partisi anketlerde yirmi puanla önde gözüküyor ve 1 Mayıs'ta da oyların çoğunu götüreceğe benziyor. Posta yoluyla seçmen olmak için kayıt olmakta çok geç kaldığıını fark ettim ve Seçim perşembe günü olacağından, yani dersimin olduğu gün, oyumu kullanamayacağım. Aslında teoride Londra'ya gidip sabah dönmek mümkün, ama acayip yorgunluk olacak ve doğruyu söylemek gerekirse motivasyonum bu gücü sarf edecek kadar da yüksek değil.

Öğrenciliğimden beri İşçi Partisi'ne oy vermişimdir, o zamanlar neredeyse tanıdığım herkes otomatik olarak solcuydu, ama zaman geçtikçe insanın hevesi de inancı da azalıyor. Eğer Martin bana baskı yapmasaydı, onun biraz da küçümseyerek "politikayı cidden sevmeyen insanların partisi" diye tanımladığı SDP'ye* de kayabilirdim. Yeni İşçi Partisi SDP'den farksız, ki bana göre hava hoş; ama benim seçim bölgemde sandıktan zaten İşçi Partisi çıkar ve bu sefer kazanmak için benim oyuma çok da ihtiyaçları yok. 1945 yılı haricinde hayatı boyunca muhafazakârlara oy vermiş olan babam bile bu defa Liberal Demokratlar'a oy vermekten bahsediyor, ya da çekimser kalmaktan. Bu hükümetin yetersizliğine ve kokuşmuşluğuna o da cidden isyan ediyor artık. Valla eğer Southwold'da da İşçi Partisi çıkarsa dünya kesin tersine dönecek demektir.

8 NİSAN SALI. Robyn Penrose'un konferans başlığındaki Özne', bir deneyimden geçen birey olarak özne, bir cümlenin öznesi, bir politik sistemin uyruğu olan kişi ve üniversite programında İngiliz Edebiyatı konusu olmak üzere pek çok anlama gelen bir tür kelime oyunuymuş. Anladığım kadarıyla genel argüman, bütün bu anlamlarıyla Özne'nin kötü bir şey olduğu ve klasik psikoanalizde egoya ayrıcalık tanınması,

* Sosyal Demokrat Parti. (ç.n)

geleneksel dilbilgisinde biçimsel doğruluğun fetişleştirilmesi, boyun eğen ırkların sömürgecilik tarafından sömürülüp ezilmesi ile edebi kuram fikrinin arasında bir tür eşitlik olduğuydu: hepsi de baskıcı, zorba ve fallosantriktir ve yıkılınaları gerekir... Bütün bu kavramsal topların havada hokkabazlık yaptığı oldukça göz kamaştırıcı bir konuşmaydı, hele ki de konuşan, üzerinde siyah, şık bir kadife pantolon takımı olan, alev kızılı saçları gümüş bir tokayla arkada toplanmış olan ve uzun, gümüş küpeleri kendinden emin bakışlarla dinleyicileri taradıkça sallanıp parıldayan uzun boylu, hoş, genç bir kadın olunca. Gelgelelim kadının söylediklerini huşu içinde dinleyen o genç dinleyicilere bu kadar kuru ve sevimsiz bir mesajın verilmesi hoşuma gitmemişti. Tüm bunların içinde okuduğundan zevk almak neredeydi? Kişisel keşif, kendini geliştirme neredeydi? Oysa ki bu argümanda benliğe izin yoktu, görünüşe bakılırsa, benlik fikrinin esası öznelliğin eksik okunuşunda veya "erkek okunuşundaydı" (yoksa esrik okunuşunda mıydı?). Birey dil edinimiyle içine düşürüldüğü semiyotik akışla sürekli olarak yapılandırılıyor, bozuluyor ve yeniden yapılandırılıyor (sanırım bu kısmı doğru anlamışım, not alıyordum). Akış metaforu bana, şu dingillerin tecavüz edip sonra da kanala fırlattıkları zavallı Avusturyalı kadını hatırlatmıştı ve bu başına gelenlerin İngiliz Edebiyatı program çizelgesindeki zorunlu Shakespeare dersinin oldukça üstü kapalı ve dolaylı bir hatası olduğunu bilmenin ona pek bir tesellisi olmayacağını düşündüm... Profesör Penrose konuşmasının sonlarına doğru bilgisayarlarla olan benzerliklere değindi. Aynı anda çalışan bir dolu değişik program arasında kolaylıkla gezinmenizi sağlayan Windows'u, merkezini yitirmiş benliğin bir metaforu olarak gösterdi. Dinledikçe, söylediklerıyle Ralph Messenger'ın söylediklerinin arasındaki tuhaf benzerliği fark etmek beni epey sarsmıştı. Her ikisi de benliğin herhangi bir sabit kimliği, herhangi bir "merkezi" olduğunu reddediyordu. Ralph bunun uydurduğumuz bir kurgu olduğunu; Penrose ise bunun kültür tarafından düzenlendiğini söylüyor. Bu konuda, bilim alanındakiyle sosyal bilimlerdeki en ileri düzeydeki düşüncelerin bu denli örtüşmüş olması cidden dehşet verici bir durum.

Akşam yemeğinde Profesör Penrose'un yanında oturdum (Üniversite Lokali'nin özel bir salonunda verilmiş rezalet bir yemekti) ve onu umduğumdan çok daha sempatik buldum. Bunun sırf romanlarımı okuduğu ve bunlar hakkında gayet akıllıca konuştuğundan kaynaklandığını *sanmıyorum*. Dört yaşında bir kızı var, babasının adı pek geçmi-

yor, haliyle kafası tek ebeveyn olmanın ve Walsall'da İletişim ve Kültürel Çalışmaları'nın başında olmanın getirdiği lojistik problemlerle fazlasıyla meşgul. Walsall eski teknik okullardan dönüştürülmüş olan yeni üniversitelerden biri (bir zamanlar Gloucester'ın da böyle bir statüsünün olması çok ilginç, şimdi binalar dışarıdan öyle harap ve yıpranmış, içten de öyle aşınmış ve pejmürde görünüyor ki). Robyn Penrose buraya birkaç yıl önce, kendisinin "araştırma ve eğitimde kalite değerlendirmesini yükseltme misyonu" olarak ifade ettiği bir sebeple tayin edilmiş. Edebi kuramda sergilediği müthiş becerinin aynısını idarecilik jargonunu kullanırken de uygulamıştı. Onun, tıpkı eski usul bir fabrika patronu gibi, kamçısını çoğunluğunu yaşlı denebilecek adamların oluşturduğu inatçı ve kızgın personelin üzerinde şaklattığı, onları kendilerinden yüksek, daha yüksek verim almak için mahmuzladığı izlenimine kapıldım. Öte yandan, tam karşısında oturan Annabelle Riverdale ile çocuk hastalıklarını ve anaokullarındaki cinsiyet klişeleştirmelerini tartışma konusunda daha hevesli gibiydi. Edebiyat kuramıyla profesyonel uygulamaları arasında ve her ikisiyle özel hayatı arasında garip çelişkiler yaşıyor. Ama muhtemelen karakterde tutarlılığa, parçalara ayrılmış bir kavram gözüyle bakıyordur.

Marianne Richmond konferanstan sonra resepsiyonda yanıma yaklaşıp, beni gelecek pazar için Bourton kıyısında düzenleyeceği bir ördek yarışı için 5 pound tutarında bir bilet almaya ikna etti, Oliver'la ilgili bir yardım kuruluşuna para sağlamak içinmiş. Bu, Pooh Sticks oyununun biraz daha geliştirilmiş bir hali. Üzerlerinde numaralar olan bir dolu plastik ördek, bir köprünün üzerinden akıntıyla sürüklensinler diye nehre bırakılıyor ve bitiş çizgisini geçen ilk ördek kendi numarasının yazılı olduğu biletin sahibine bir ödül kazandırıyor. Bildik piyangolardan daha eğlenceli bir şey sanki ve ben de neşeyle beşliğimi bayıldım. Sonra konferans hakkında fikir alışverişinde bulunduk biraz ve ben keşke Ralph da orada olsaydı çünkü onun bu konuda ne düşündüğünü öğrenmek isterdim dedim, tabii ben böyle deyince, Ralph'la aramızdaki, onun farkında olmadığı yakınlığı ortaya koymuş olmamdan olsa gerek, bakışları biraz tersleşti. Ralph'la "oyununu" bildiğim konusunda hiçbir fikri yok elbette – keza, sanırım, o zamandan beri Ralph'ın ilgisini bana yönlendirdiğini de. Gloverlar da oradaydı, Seçimler dışında başka bir şey konuşamıyorlardı. Blair şimdi oy çokluğuyla kazanacak gibi olunca Laetitia da Yeni İşçi Partisi hakkında daha olumlu şey-

ler söylüyor, zaferin övüncünün keyfini çıkarmak için kendine yer hazırlıyor. Seçim Gecesi Partisi vereceklermiş ve bana da bir davetiye göndereceğine söz verdi.

9 NİSAN ÇARŞAMBA. Bu sabah Ralph Messenger aradı – evde çalışıyordum. "E-postalarına bakmıyor musun sen?" dedi. "İki günde bir filan bakıyorum," dedim. Gürültülü bir kahkaha patlattı. "Bizim merkezdekilerin çoğu her yirmi dakikada bir kontrol eder," dedi. "Sana dün sabah bir mesaj gönderdim." "Hay Allah," dedim, "hemen bakayım mı?" "Yok yok, boş ver," dedi, "sadece bugün beraber öğle yemeği yiyelim mi diye sormuştum. Senden bir şey rica edecektim." "Ne tür bir ricaymış bu?" diye sordum temkinli. "Onaylamayacağın bir şey değil," dedi.

Bir an tereddüt ettikten sonra peki dedim. Kabul etmemek abartılı bir davranış olacakmış gibi geldi. Bana asılmasından sonra aradan epey vakit geçmişti ve ben de kendimi o zaman ve bunu takip eden karşılıklı mesajlaşmamızda gayet net ortaya koymuştum. Artık ortalık da durulduğuna göre yeniden arkadaşça bir ilişkiye geçmemek için hiçbir sebep yok. "Personel lokali mi yoksa pub mı?" diye sordu ve ben de hemen sağgörülü bir şekilde ilkini seçtim.

SONRA. Lokal'i seçmek hataymış. Yiyecekler dışında hoş denebilecek ve ilginç bir öğle yemeğiydi gerçi. Ralph Prag'ın o fazlasıyla zengin mutfağını anlatırken çok komikti, hazımı zor filan ama en azından dinleyene eğlenceli yani. Benden ricası, sömestr sonunda Merkez'inin ev sahipliği yapacağı bir konferansa katılmamı istemesiymiş meğer. Bilinç Çalışmaları Konusunda Uluslararası Konferans diye adlandırılan bir şeymiş, gediklileri buna Con-Con* diyormuş, Ralph ise bunu her yaz çadırını başka bir yerde kuran gezici bir sirk olarak tanımladı ve bu sene sıra Gloucester'daymış. "Tek bir konuya dadanıp birbirleriyle geyik yapan uzmanların olduğu o bildik akademik konferanslara benzemez hiç," dedi. "Bu gerçekten birçok dalı kapsar ve hem kenarda köşede kalmış bütün o çatlak ve sıyırmış tipleri, hem de bilişsel bi-

* 1972 senesinde Constitutional Convention (Anayasal Konferans) ile ABD'de hükümet sisteminin prensipte İngiliz parlamento sistemine geçişine karar verilmişti. Bu konferansa Manila'da kısaca Con-Con deniyordu. Burada "International Conference on Consciousness Studies" yerine Con-Con denerek buna gönderme yapılıyor. (ç.n.)

lim alanındaki en ağır topları bir arada görebilirsin. Bence bunu ilginç bulabilirsin." Anlattığına bakılırsa, konferansın sonunda kısa bir konuşma yapması için birini davet etmek gibi bir âdet varmış, olayla ilgili izlenimlerin aktarıldığı bu kısma "Son Söz" deniyormuş ve işte Ralph da benden bunu yapmamı istiyordu. Bayağı gururum okşanmıştı, ama bu iş için yeterli olmadığımı söyledim, konuşmacıların dediklerinin yarısını bile anlayamayacaktım ne de olsa. "Bu önemli değil," dedi Ralph. "Son Söz'ün esprisi, konferans boyunca duyulmamış bir görüş almaktır. Mesela geçen sene, bunu bir Budist rahip yapmıştı. Başka bir sene bir zoologdu. Daha önce hiç edebiyatçı görüşü almadık." "Bu, bilinç konulu bir konferans için ciddi bir eksiklik aslında," dedim, "ama neden Robyn Penrose gibi doğru dürüst bir akademisyen çağırmıyorsunuz?" Ona konferanstan bahsettim.

"Ahh, bu tür insanlara gelemem hiç," dedi, "postmodernciler, postyapısalcılar veya işte kendilerine ne diyorlarsa. Son zamanlarda Con-Con'dan içeri sızdılar zaten, ama yalnızca kafa şişirdiler." Bu kadar saldırgan konuşmasına şaşırınıştım, ona sebebini sordum. "Çünkü esas onlar bilime karşı saldırganlar. Üç beş modern bilimsel fikir duyup ne olduklarını idrak edemeden bul karayı oyunu gibi sergilerler fikirlerini. Bir Heisenberg'in Belirsizlik Prensibi'ni, Schrödinger'in Kedisi'ni ve Godel Kuramı'nı biliyoruz diye, bilimsel kanıt diye bir şey yok ve bilim, dünyanın ona denk bir dolu yorumundan yalnızca bir tanesi deme hakkını görürler kendilerinde." Sırf onu kışkırtmak için, "E, öyle değil mi zaten?" dedim. "Kesinlikle değil," dedi. "Bunun açıklayıcı gücü mesela animizmden, Zerdüştlükten veya astrolojiden falan oldukça farklı bir düzeyde." "İyi hoş da," dedim, "bunlar biraz uç örnekler değil mi?" Çenesini meydan okur bir havayla tutarak, "Sen bul bir örnek o zaman," dedi. Aklıma hiçbir şey gelmedi. Konferans konumuna geçerek, "Aydınlanma Çağı'ndan beri," dedi, "bilim kendini bilginin tek gerçek formu olarak ortaya koymuştur. Bu da rakip formlar için sorun yaratmıştır tabii – onlar da ya bunun yanında yer alıp, kendilerini bilimsel kılmaya çalışacak ve kendi kavramsal dünyalarının hiçbir temele dayanmadığını keşfetme riskini alacaklar –ciddi teoloji gibi örneğin– ya da kafalarını kuma gömüp, sanki bilim hiç yokmuş gibi davranacaklardı – aşırı tutucu din gibi örneğin. Bu postmodernistler, bilim adamları da dahil olmak üzere herkesin aynı kulvarda yer aldığını söyleyerek, kendi branşlarını savunmak için son bir çare arıyorlar – hiçbir temel ya da kum yokmuş. Ama bu doğru değil. Bilim gerçektir. İnsan-

ların hayat koşullarını kaç bin yıldır, tarihin ortaya koyduğundan çok daha fazla değiştirmiştir. Sadece tıbbı düşün bir. İki yüzyıl önce doktorlar dünyanın neresinde olursa olsun her türlü hastalıkta insanların kanını akıtırlardı. Eğer kanser olsaydın, refleksoloji ve aromaterapinin, cerrahi ve kemoterapiyle aynı değerde olduğunu düşünen postmodern bir onkoloğa gider miydin?" "Bu şekilde anlatınca olmuyor tabii," dedim. "İyi de insanların yaşantılarında bilimsel yöntemin uygulanmadığı hiçbir alan yok mudur?" "Qualia mı demek istiyorsun?" dedi. "Galiba," dedim. "Bunu söylerken mutluluk, mutsuzluğu düşünmüştüm. Harika olma hissini. Aşkı." "Tabii bu çözülmemiş büyük bir problem," dedi. "Gözlenebilen beyin durumları, halihazırda sadece rapor edilebilen zihin durumları ile nasıl birleştirilir? Ama eğer bir bilim adamıysan, bulunacak bir cevap olduğuna da inanmak zorundasındır. İşte Merkez de bunun için var zaten." Bir gün birisi çıkıp, yeni bir Einstein, bilinç problemini bir çırpıda çözecek İzafiyet Teorisi gibi bir fikir ortaya atabilir mi diye sordum Ralph'a. "Doğrusunu istersen hayır. Bence bu problem artık bir insan tarafından değil de bilgisayarla çözülecek bir şey gibi. Mesele şu ki, biz bunu gördüğümüzde fark edebilecek miyiz?"

10 NİSAN PERŞEMBE. Bugünkü seminer çok iyi geçti. Saul Goldman, kahramanının babasını ilk defa eşcinsellerin gittiği bir bara götürdüğü bölümü sundu. Çok komikti. Ama benim açımdan oturumun en iyi yanı Sarah Pickering'in de katılmış olmasıydı. İki derstir gelmiyordu –geçen haftaki düellodan beri– ve ben de depresyona mı girdi, evine mi kapandı, yoksa dersleri tamamen bıraktı mı diye endişe etmeye başlamıştım ve bütün bu hikâyenin ağızlara düşeceği bir yaygara mı kopacak acaba derken, bugün ortaya çıktı neyse – sadece bu da değil ama, bir iki zekice yorumda da bulundu hatta. Konuşurken dilindeki metal çivi göz kırparak pırıldadı gene. Bunu bir seks gereci olarak düşünüp, olası uygulamalarını kafamda kurdum, ama bunlar kıskançlıktan çok alaycı bir şekildeydi. Artık gözlerini oymak gibi bir istek duymuyorum.

Her şey yavaş yavaş yoluna giriyor sanki. Ralph çarşamba günü son derece usturupluydu, bu yüzden pazar günü Horseshoes'da onlara öğle yemeğine gitme konusunda hiçbir endişem kalmadı. Öğleden sonra da hep beraber Bourton kıyısında Marianne'in ördek yarışını izleyeceğiz. Yarın da ben kendim ufak bir gezinti yapacağım. Artık ha-

valar güzelleşti, günler uzadı, ben de kampustan daha sık uzaklaşıp civardaki bir dolu ilginç yeri keşfetmem gerektiğine karar verdim. Bir süredir Henry James'in yeni çıkan toplu mektuplarını okuyorum ve aralarında, Charles Eliot Norton'a 1870 baharında buradan pek uzak olmayan Malvern'den yazdığı bir mektup özellikle merakımı çekti. Oraya, Florence'da biraz zaman geçirdikten sonra (o zaman Avrupa'da, ücretini babasının ödediği "Büyük Tur"daymış) sağlık sebepleriyle gitmişmiş. Özellikle de şu kısımdan çok etkilendim:

> Dün sabah eğer Florence'ı düşünseydim bu neredeyse
> merhametle olurdu. Kırlık alanları geçip,
> eski Ledbury kasabasına doğru ilerledim, bir saatlik yolda
> karacaların kırptığı bayırları & Eastnor Park'ın (Earl Somers'ın-)
> puantiyeli caddelerini geçtim, geniş & harikulade bir bölge &
> İtalya'daki her şey gibi ziyadesiyle tembel & büyüleyici & bakımsız.
> Ve Ledbury'de etkileyici eski bir kilise (*çan kulesi* ayrı duran) & bir
> kilise mezarlığı gördüm, öylesine eskilerin tatlılığıyla dolu, konum
> ve karakteristik detay açısından öylesine mutlulardı ki,
> bu bana (o an için) –pek çok şey gibi– Avrupa
> deneyimimin en unutulmaz görüntülerinden biriymiş gibi geldi.

> Çan kulesi ayrı duran bir kilise çok tuhaf olmalı, hiç İngiliz stili değil ve ben bunu bizzat görmek için ziyadesiyle merak içindeyim, bu yüzden yarın oraya gideceğim. Umarım ki hâlâ James'in bıraktığı gibidir.

11 NİSAN CUMA. Bugün çok ilginç bir şey oldu. Tam hayatım yeniden tekdüzeliğe, sıkıcı rutinine girdi derken, her şeyi muallakta bırakan bir şey oldu gene ve ben insan davranışında hiç gözüktüğü gibi olan bir şey var mıdır acaba diye merak ettim. Bu deneyimin en dikkate değer yanlarından biri de bir tür James hac seferi olarak başlayan şeyin, kendisinin romanlarından fırlayabilecek bir sahneye dönüşmesiydi. Bu yüzden ben bunu en iyisi Usta'nın onaylayacağı şekilde, "sağlam tanımlamalar"la kayıt edeyim.

Arabayla buradan Ledbury'ye gitmek çok kolay: M5'teki 9. çıkıştan çıktıktan sonra sadece A438'i takip ediyorsun. Tewkesbury'den geçerken muhteşem Norman manastırına gözüm ilişti ve dönerken durup daha yakından bakayım en iyisi dedim. Oradan gelirken, inişli çıkışlı

hoş kırlık alanlar eşliğinde (Cotswolds'dan daha az verimli ve bakımlı ama) gayet hızlı ve açık bir yol izliyorsun, zamanı gelince seni rampa gibi uzun bir yokuştan çıkarıp Ledbury kasabasının merkezine indiriyor. Mimari açıdan bakacak olursak burası siyah-beyaz bir yöre ve Ledbury'nin High Caddesi'nde bayağı güzel örnekler var – bilhassa Market binası, Tudor döneminden kalma, çok güzel orantılanmış ve ayaklık gibi duran ahşap kolonlar üzerinde dengelenmiş bir yapı ve "The Feathers", o da cephesi mükemmel bir kuralsızlık içinde olan bir Tudor hanı, orayı da öğle yemeği için uygun bir yer olarak kafama yazmıştım. Ufak bir turizm bürosuna başvurup, kasabayla ilgili bazı broşürler edindim. Meğer burası, James'in o kısacık ziyaretinden (turistik belgelere kayıt edilmemişti bu ama) çok daha köklü ve doyurucu edebi çağrışımlar içeriyormuş. John Langland'in Ledbury'de doğduğu sanılıyor. John Masefield kesin orada doğmuş ve denize kaçıncaya kadar da orada yaşamış. Elizabeth Barrett yakınlarda bir yerde, Türk usulü minareleri olan değişik bir evde büyümüş (ne yazık ki yıkılmış, ama fotoğrafları mevcut) ve kendi adının verildiği, bir saat kulesi olan Viktoryan kırmızı tuğlalı ve kereste kaplı çirkin görünümlü bir Enstitü, Market Binası'nın neredeyse tam karşısına dikilmiş. Duvara yerleştirilmiş madeni levhada buranın 1898 senesinde Sir Rider Haggard tarafından açıldığı yazıyor.

Tüm bunlar hoşuma gitmişti. Zevkten dört köşeydim. Geçmişin büyük ve çok da büyük olmayan o yazarlarının yürüdükleri yollarda yürüyüp, gördükleri şeyleri görerek onlarla bir bağlantı kurduğumu hissetmek hoşuma gider. Londra'daki birçok arkadaşım bu geçmişten miras endüstrisiyle dalga geçmeyi pek sever, ama ben geçmişin dokusunun korunması için bu kadar çok para ve emeğin harcanmasından son derece memnunum. Mesela Ledbury mahalli kilisesine yapılan muameleyi James de üç aşağı beş yukarı benim gördüğüm gibi görmüştü –onun zamanında bu kadar temiz değildi belki, ve tabii daha kötü kokuyordu– ama esas nokta modernleşmekten korunmuş olmasıydı. High Caddesi'nden yükselen ve her iki yanında alçak katlı siyah ve beyaz evlerin dizili olduğu virajlı ve arnavut kaldırımlı dar sokağı tırmanınca en tepede, çatıların üzerinden doğru, Masefield'in de ifade ettiği gibi (kılavuzumda yazdığı üzere – yoksa Masefield'i ezbere bilmem öyle) "kontluğun yarısını tarayan altın rengi rüzgâr gülü" ile St. Michael ve Bütün Melekler kilisesinin kulelerinin yükseldiğini görebilirsiniz. James'in "*çan kulesi*" lafı beni yanıltıp, İtalyan Rönesans stilin-

de bir kule, Siena'dakinden daha mütevazı tarzda bir şey falan hayal etmeye yöneltmişti, oysa uç kısmı on sekizinci yüzyılda yenilenmiş olan bu kule, esas olarak Normandiyalıydı tabii. Yine de James'in dediği gibi kilisenin ana binasından ayrı duruyordu, yemyeşil çimlerin ve aşınmış mezar taşlarının tam ortasında bir başına ve ben İngiltere'nin herhangi bir yerinde buna benzer bir şey daha gördüğümü sanmıyorum. Kilisenin kendisi ise tarihi ve mimari açıdan bayağı zengin. Büyük ahşap kapılar Ledbury Savaşı'ndan (bu da neyse, broşürlerimde yazmıyor) kalan bir dolu mermi deliğiyle ufak ufak işaretlenmiş ve büyük Doğu Penceresi'nin üzerine yerleştirilmiş küçük bir kırmızı pencere var, bunun da on altıncı yüzyılda, Protestan Reformcular tarafından yasaklanmış olan tapınak lambasının yerine geçsin diye konulduğu sanılıyor (babama söyleyeyim bunu, bayılır böyle lüzumsuz bilgilere).

Kiliseyi esaslı bir şekilde teftiş edip, ithaf yazılarını okuyarak uzun uzun mezar taşlarının arasında dolaştıktan sonra halimden bayağı bir memnun ve de acıkmış bir halde tekrar dar sokaktan aşağı bıraktım kendimi. "The Feathers" tam da aradığım yermiş. Bazen yalnız başına giden bir kadın bir pubda bir şeyler yerken kendini rahatsız hissedebilir, ama burası daha çok geniş, gayri resmi bir restoran gibiydi. Zemin katın tamamı açılmış ve duvarların çoğu yıkılmıştı, ama kalın dikey kirişler kolon gibi duracak şekilde bırakılmıştı ve bu da küçük küçük odacık ve nişlerle dolu, düzensiz, kocaman bir alan yaratıyordu. Kütükler büyük şöminede için için yanıyordu ve her masada –kenarlarında rahat Windsor sandalyelerinin dizili olduğu dayanıklı, cilasız ahşap masalardı bunlar– taze çiçekler duruyordu. Uzun barın üzerinde duran kara tahtada cazip ve maceraperest bir mönü yazılıydı. Biberli karides ve güneşte kurutulmuş domates ile sarımsaklı ve sebzeli tagliatelle sipariş edip, tatlı olarak da bir kap Grand Marnier soslu, portakallı yer mantarı alabileceğimi söyledim. Siparişi güler yüzlü, anaç bir kadın aldı, bir de bir büyük kadeh yerel Chardonnay'den istedim. İlk tabak geldiğinde gördüm ki, açıklamasında vaat edildiği kadar insanın ağzını sulandıran bir şeymiş. Şansımın bu kadar yaver gitmesine inanamıyordum.

Derken o an geldi. Daha yeni tagliatellemi ve karideslerimi bitirmiştim; garson tabağımı kaldırmış ve tatlı siparişimi almıştı. Dolu dolu son şarap yudumumu yutup, şöyle bir ohh çekerek arkama, Windsor sandalyesinin eğrisine yaslandım ve tembelce restoranın tepesine ve

zeminine baktım. Odanın diğer tarafında, döşemeli koltukların olduğu sıcak görünümlü kovukların birinde, ben geldiğimde boş duran ve üzerinde "Rezerve" yazılı bir kart duran masada şimdi birileri oturuyordu – Carrie Messenger ve Nicholas Beck.

İlk tepkim şuydu: Bu sevimli yerde, hiç ummadık bir anda arkadaşlara rastlamak ne hoş bir sürpriz, ne güzel bir tesadüf. Burada bulunuşlarının açıklaması hemen o anda zihnimde çaktı (bu tür durumlarda beynin bu kadar hızlı çalışması ne kadar ilginç), Pittsville Çayırı'nın oradaki evlerine ilk gittiğimde Carrie'nin, Nicholas Beck'in kendisine dönem mobilyaları almada yardım etmek için onu arabasıyla bu yöredeki müzayede ve antikacılara götürdüğünden söz ettiğini hatırladım. Bugün de yine böyle bir keşif gezisinde olmalılar, diye düşündüm.

İçimden geçen bir sonraki şey yanlarına gidip onlara merhaba demek, hatta belki de Ledbury'nin büyüleyici kilise ve kulesini keşfimi onlarla paylaşmak için bir süreliğine onlara katılmaktı. Mutlaka onlar da biliyorlardı bunu, ama Henry James bağlantısını biliyor olamazlardı ve ben de onları bu bilgi kırıntısıyla etkilemeye pek heveslenmiştim, kültürlü arkadaşlarını etkilemeye çalışan her insan gibi. Ama tam ayağa kalkacakken Nicholas Beck Carrie'nin elini tutup, masanın üzerinden doğru eğilerek onu şap diye dudaklarından öptü.

Bu bir aşk öpücüğüydü. Buna hiç şüphe yoktu. Hemen beynim tekrar turbo hıza geçip (kendi düşünce süreçlerimi mühendislik diliyle ifade etmem Ralph'la olan sohbetlerimden kaynaklanıyor olmalı), olasılıkları tarayıp, çelişkileri çözüp, varsayımları gözden geçirip, sonuçlar çıkarmaya başladı. Ortaya çıkan en bariz sonuç, Jasper Richmond'un beni gayet emin bir şekilde bilgilendirdiğinin aksine, Nicholas Beck'in ne cinsel ilişkiden uzak duran, ne de homoseksüel biri olduğu ve Carrie'nin de Ralph'a onun olduğundan daha sadık olmadığıydı.

Ne olacaktı şimdi?

Tek istediğim, onlar beni görmeden bir an önce kaçmaktı. Gelgelelim dikkati üzerime çekmeden garsonu çağırıp, pudingimi iptal edip, hesabı ödeyebilir miydim? Tam ben tereddüt içindeyken hilal şeklindeki dudaklarını yavaşça Nicholas'ınkilerden ayırmış ama başını bir süreliğine onunkine dayamış olan Carrie birden döndü, tekrar sandalyesine yaslandı ve yüzünden hâlâ gitmemiş olan o mayışık ve şehvetli sırıtışla restoranı incelemeye koyuldu. Odanın diğer köşesinden ona

baktığını görmesiyle birlikte o sırıtış da tıpkı söndürülen bir lamba gibi solup gitti.

Ahh, aynı *Elçiler*'*de Lambert Strether'in Paris'in dışındaki kırlık alanda, nehir kenarındaki otelde, ilk başta bir kayığın içinde herhangi bir genç âşık çift olarak gördüğü tiplerin Chad Newsome ve Madam Vionnet olduğunu anladığı ve ilişkilerinin, kendisinin inandığı ve gayet emin bir şekilde ifade ettiği gibi platonik değil, yasak bir ilişki olduğunu anladığı sahne gibiydi. Her iki taraf da aynı anda bir anlık dehşet ve şaşkınlığa kapıldı kapılmasına ama bu, kibar tavırlar ve seri doğaçlamalarla hemen örtbas edildi. Carrie nerdeyse hemen sırıtışını yapıştırdı gene yüzüne, gelgelelim şaşırmış ve sevinmiş gibi yaparak onlara katılmam için el salladığı sırada bana yönelttiği bu gülüş, diğerinden çok farklı ve bariz şekilde de zorakiydi. Ben de, eminim aynı bariz yapaylıkla, el sallayıp gülümsedim, tıpkı nehrin kenarındaki banktan "telaşlı bir şekilde şapkasını ve elindeki dalı sallayan" Strether gibi. Bu arada Carrie'nin kendisine bir şeyler mırıldanmasıyla Nicholas da sert bir şekilde kafasını bana doğru çevirmişti. Hem o, hem ben utançtan biraz sıyrılalım diye kafamı aşağı gömüp, sandalyemin altında el yordamıyla çantamı aradım. Sonra kalkıp, podyumda yürüyen bir model gibi bir ayağımı diğerinin önüne itinayla koyarak masalarına doğru ilerledim.

Yanlarına vardığımda Nicholas da soğukkanlılığını kazanmıştı. Masadan kalkıp çok hoş bir şekilde selamladı beni ve oturmamı işaret etti. Carrie ve ben her iyi yanaktan öpüştük – bu da tuhaf oldu, çünkü daha önce hiç öpüşmemiştik onunla, ama bu ortak bir içgüdüsel jest olarak çıkmıştı ve eğer bunu analiz etmeye çalışacak olursam, az önce tanık olduğum öpücüğün erotik yönünü dağıtmak içindi diyebilirim: bunu yalın bir sosyal davranış olarak kodlayacak olursak da, sanki bizler karşımıza çıkan her fırsatta etrafımızdakilere sarılıp duran teatral tiplerdik.

Ehh, bunu takip eden sahnede, bu tuhaf küçük kasabada tesadüfen karşılaşmış olmamıza sevinmiş ve hayrete düşmüş gibi yaparak, hiç fena oynamadık aslında. Onlara antika izi mi sürüyorsunuz diye sordum, Carrie de hemen numarayı çakıp, kaç zamandır aradığı şifoniyerin nasıl bir şey olduğunu anlatmaya koyuldu, sonra ben de harıl harıl bir heves kiliseyi anlatıp, araya da Henry James anektodumu sıkıştır-

* Henry James'in, Avrupa'daki Amerikalıların davranışlarını ince, nükteli bir dille ele alan romanı *The Ambassadors*. (y.h.n.)

dım. Çok şükür bizim azabımız *Elçiler*'deki, zoraki bir sohbet eşliğinde yemek yemek zorunda kalan ve belli ki geceyi rustik bir aşk yuvasında geçirmeyi planlarken, Strether'in arkadaşları olarak yalnızca bir gezintiye çıkmış oldukları masalını devam ettirmek adına, hep beraber trenle Paris'e dönmek zorunda kalan karakterlerinki kadar uzamadı. Carrie ve Nicholas Beck'in öğleden sonra için Feathers'ta bir oda ayırtıp ayırmadığı konusunda hiçbir fikrim yok ve bunu tespit etmek için de fazla çaba harcamadım. Garson onların ilk yemeklerini getirdiğinde masama dönmek için bir harekette bulundum, ama Carrie pudingimi onlarla beraber yemem konusunda ısrar etti. Ama kahve faslını atlayıp, adabıyla becerebildiğim ilk anda oradan ayrıldım. Alelacele arabama koşturup, tekerlerimin elverdiği ölçüde çabuk Ledbury'den tüydüm. Hafif isterik bir tarzda ara ara yüksek sesle kıkırdayarak restorandaki sahneyi zihnimde canlandırırken Tewkesbury Manastırı'nı ziyaret etme niyetimi de tamamen unutup, doğrudan kampusa gittim.

Elimde olmadan keşfettiğim bu şeyin, şoke edici olduğu kadar komik bir yanı da *vardı* çünkü. Bildiğiniz zina, edebiyatta hem komedi hem de trajedinin konusu olabilir, ıskalanın bir ucunda Feydeau'nun komedisi varsa diğer ucunda da *Anna Karenina* var ve aynı şey içeriğe ve bakış açınıza bağlı olarak hayat için de geçerlidir. Elbette ben Martin'in beni Sandra Pickering ile aldatmasında hiç komik bir yan görmemiştim. Ama herkesin bildiği o Ralph Messenger'ın, herkesin bildiği o Nicholas Beck tarafından boynuzlanıyor olması inanılmaz derecede komik gelmişti. Acaba Beck özellikle mi cinsel ilişkiden uzak duran bir homoseksüel olduğu dedikodusunu ortalığa yaymıştı ki? Ne muhteşem bir hikâye – bu *Köy Kadını*'nda Horner'in var olduğu sanılan iktidarsızlığı kadar iyiydi. Adam belki de kampustaki bütün kadınları kocalarının burunlarının dibinde götürüyordu. Ama sağduyu tekrar kendini gösterdi işte. Aralarında bir süredir devam eden hakiki bir *affaire*** olduğunu gösteren birtakım ufak tefek olaylar geldi aklıma. Bir Şubat günü öğleden sonra, Cheltenham'da Carrie'ye rastladığımda, arabasının Nicholas Beck'in Lansdown Sapağı'ndaki kasaba evinin önüne park edilmiş olması. Nicholas'ın, Ralph'ın partisinde, yardım etmek için elinde puding kâsesiyle, o kocaman taşlarla döşeli holde Carrie'nin peşinden giderken yüzüne yerleşmiş olan o tuhaf, hafiften ağzı kulaklarında sırıtış. Bir de Carrie'nin konuşurken, bir eksper ola-

* *The Country Wife*. William Wycherley'nin oyunu. (y.h.n.)
* Fr. Aşk ilişkisi, eylem. (ç.n)

rak onun adını gelişigüzel tekrar edip durması. Belki de birbirlerine bu antika izi sürdükleri gezilerden birinde âşık olmuşlardı – her halü kârda bu arayış, peş peşe saatlerce yok olmalarına müthiş bir mazeret olmuştu. Direksiyonda başımı sallayarak kendi kendime düşündüm. Ne plan ama!

Yazdıklarımı şimdi şöyle bir yeniden okuyunca daha ağır oturaklı düşünüyorum da, ne biçim bir dünya bu Allah aşkına. Ne çok gizli saklı sadakatsizlik mevcut. Martin Sandra Pickering ile, Carrie Nicholas ile, Ralph Marianne ile – ve bir yolunu bulsaydı benimle. Ufacık Annabelle Riverdale bile kocasını bir kutu hapla (onu suçlamıyorum ama) aldatıyor. Daha ne kadar aldatma vakası açığa çıkaracağım? Tanıdığım herkes aldatıyor mu? Ahlâki değerleri ve prensipleri olan bir ben mi kaldım, modası geçmiş ve artık uygunsuz kaçan bir Viktorya dönemi kumaşı gibi? Bir şeyler mi kaçırıyorum? Yine de bu olayın *kendimi* suçlu hissettirmesine ve *beni* rahatsız etmesine izin vermeme konusunda kararlıyım. Pazar günü Horseshoes'a gitmemek için yine nezle oldum demeyi ya da başka bir mazeret bulmayı düşünüyordum, ama planladığımız şekilde sürdürmeye karar verdim.

25 "BU civarda yaşayan herkes Bourton Kıyısı'na dudak büker," der Emily Helen'e. "Ama ben seviyorum." Helen direksiyon başındadır ve Ralph Messenger'ın, içinde Carrie ve diğer çocukların da olduğu, o koca steyşın model Mercedes'ini takip etmektedir. Emily, Helen'in Horseshoes ile Bourton arasındaki kenarları yüksek, dar kır yollarında arayı açıp kaybolması ihtimaline karşılık onunla gitmektedir.

Helen, "Niye dudak büküyorlar?" diye sordu.

"Ahh, çünkü burası turistik bir yer. Bir dolu çay bahçesi, hediyelik eşya dükkânı var. Örnek bir köy. Kafeslerdeki kuşlar gibi. Yazın otobüslerle Amerikalılar ve Japonlar akın eder. Ama cidden hoştur yani. Nehir tam ortasından geçer."

Helen, "Nehrin adı ne?" diye sorar.

"Aaa... Unuttum," der Emily.

"Tezrüzgâr," der Carrie.

Helen heyecanla, "Bir nehir için ne müthiş bir isim bu böyle!" diye bağırır. O ve Messengerlar arabalarını park edip, köyün ortasında, nehrin kıyısında toplanmış olan küçük gruba katılmışlardır. Tezrüzgâr, bir yanında çayır çimen, diğer yanında anacadde, tuğla örülü kıyıların ortasından tertemiz, ışıl ışıl akmaktadır ve köyün dışlarındaki meralara varıp da genişleyip yavaşlayana dek, bir dizi sığ şelale halinde dökülüp, bir dolu dekoratif yaya köprüsünün altından geçer. "Büyüleyici," der Helen. "Ve Ördek Yarışı için de çok uygun doğrusu."

"Marianne bunu burda yapmak için izin alabildiği için şanslı," der Jasper. "Ama muhtar heyetinde tanıdığı birkaç kişi varmış tabii."

"Neden onu geri çevirsinler ki?" der Laetitia Glover. "Bu tam Bourton'luk bir şey."

Reginald Glover, "Yarış nereden başlıyor?" diye sorar, muhtemelen dikkatleri karısının bu sevimsiz lafının üzerinden çekmek için.

Nehrin yukarısını işaret ederek, "Köyün diğer ucundan," der Jasper. "Marianne orada şimdi. Bilet almak için bir dolu tantana eden yürüyüşçü tipler var yanında. Ne yazık ki bunları kamuya açık yerlerde satmak yasal değil."

Colin Riverdale karısına ve küçük çocuklarına, "Hadi gelin," der. "Başını kaçırmayalım." Bir çocuğunu omuzlarına oturtur, bir tanesini elinden tutar ve yola koyulur, peşinden de puseti iten Annabelle. Helen, Messengerlar ve Gloverlar ise onları daha ağırdan alarak takip ederler.

Richmondlar'ın arkadaşları ve ahbapları, özellikle de Sosyal Bilimler Fakültesi'nden olanlar Marianne'in bu girişimini desteklemek için bir araya gelmişlerdir ve Jasper'ın söylediğine bakılırsa başlangıç noktasında da pazar günü diye gezmeye çıkıp tesadüfen oradan geçen epeyce bir tip varmış, onlar da hiç beklemedikleri böyle bir eğlenceyle karşılaştıkları için pek memnunlarmış. Bazıları, bilet almak isteyip de alamayınca hayal kırıklığına uğrayanlar yani, yine de Marianne'in yardım kuruluşuna bağışta bulunmuşlar. Marianne durumdan gayet hoşnut bir halde ışıldıyor – daha şimdiden olayın başarılı olduğu çok açık. Oliver desen heyecandan yerinde duramıyor. "Merhaba, Helen Reed," diyor. "Senin numaran kaç?"

Helen biletine bakar. "Kırk sekiz."

"Benimki on dört," der Oliver. Etrafta dolanıp, tanıdığı herkese numaralarını sormaktadır.

Yaklaşık yüz ördek –üzerlerinde numaraların yazılı olduğu birbirinin aynı, sarı, plastik banyo oyuncağı– bir grup Erkek İzci tarafından bir köprünün korkuluğundan sarkıtılan kocaman bir ağın içinde beklemektedir. Marianne işaret edip de ördekler şapır şupur suya bırakılınca seyircilerden çığlıklar yükselir ve çoğu, ördeklerin hızına ayak uydurmaya çalışarak nehrin yanındaki patikada yürümeye koyulur. Çocukların bazıları önden koşar ve bir sonraki köprünün korkuluğuna dizilip ördeklerin alttan geçişini izlerler. İlk başta donmuş bir sarı kütle halinde hareket eden ördekler çok geçmeden birbirlerinden ayrılıp, ayrı kümeler, küçük gruplar, çiftler ve nihayet tek başına bireyler halinde ilerler. Yolun yarısı olduğunu belli eden işarete gelindiğinde bir ördek yirmi metre gibi açık bir farkla diğerlerinden öndedir.

"Ne ilginç," der Ralph'ın yanında yürüyen Helen, "hepsi de birbirinin aynı ve hepsi de aşağı yukarı aynı anda başladılar."

"Evet, bu kaos teorisi için iyi bir örnek olurmuş," der Ralph.

"Aah bu konuyu ben de biliyorum," der Helen. "Profesör Douglass anlatmıştı."

"Öyle mi?" der Ralph şaşırmış. "Ne zaman?"

"Senin doğum gününde. Kelebek etkisi bu. Bir dolu değişkeni var."

"Çok güzel," der Ralph. "Özellikle de ilk başta, bütün ördekler birbirlerine gelişigüzel çarparken. Ama tabii nehir, akıntılar, küçük girdaplar, rüzgârın hızındaki çeşitliliklerle dolu. Şu küçük ördek," der Ralph, en başta gidene işaret ederek, "şans hep yüzüne gülmüş."

"Şu ana kadar," der Helen.

"Doğru," der Ralph. "Biraz ileride bir girdaba yakalanabilir, ya da bir köprünün altındaki herhangi bir engele. Ama şimdi kazanmasını engelleyecek tek şey bu: Bir felaket."

"Tıpkı hayattaki büyük ördek yarışı gibi," der Helen.

Oliver Richmond müthiş bir heyecan içinde patikada bir aşağı bir yukarı gitmektedir. Helen ona seslenir: "Oliver, en başta gidenin numarası kaç?"

"Yetmiş üç," der Oliver, yanlarında yürüyebilmek için yavaşlar.

Helen, "Tüh, benimki değil," der.

Ralph elindeki beş bilete bakıp, "Benimki de değil," der.

Oliver, hiç duraksamdan, "Ve kırk iki ikinci, dokuz üçüncü, seksen iki dördüncü ve yirmi dört beşinci," der. "Benim ördeğim on dört numara, yirmi yedinci."

Ralph, "Sen bir at yarışı sunucusu olmalısın Oliver," der şaka yollu.

Oliver Ralph'a bakar. "Sen Ralph Messenger'sın," der.

"Evet," der Ralph.

"Sende Sainsbury's marketinin kartı var mı?"

Ralph huzursuzlanır. "Herhalde karımda vardır."

"Numarası kaç?"

"Hiçbir fikrim yok," der Ralph.

"Annemin Sainsbury's kartı var. Numarası altı üç dört bir yedi dört çift sıfır bir sekiz altı beş bir iki üç dokuz çift yedi sıfır."

"Harika," der Ralph.

Oliver koşarak uzaklaşır. Ralph düşünceli bir şekilde arkasından bakar.

Helen hayretle, "Bunu nasıl yapıyor acaba?" diye sorar.

"Genelde otistiklerin böyle tuhaf yetenekleri vardır," der Ralph. "Siyasi doğruluk kavramının ortaya atılmadığı günlerde bunlara dangalak âlimler denirdi."

Helen, "Bilgisayarlar da biraz öyle değiller mi?" der.

Ördeklerin bazıları değişik nedenlerle başarısızlığa uğrar – şelalenin altında kalır, köprülerin payandalarına çarpar ya da nehrin genişlediği kısımlarda sazlıklara takılır. Bunlar Erkek İzciler tarafından uzun bambu sırıkların ucundaki ağlarla sudan çıkarılıp yarıştan elenirler. Yine de çoğunluk salına salına, döne döne süzülür suda, akıntıda ilerleyen ve kendilerine talancı muamelesi yapıp, küçümseyerek sırt çeviren gerçek ördeklerin yanından geçerler. Riverdaleler'in en büyük çocuğu, aşağı sarkan bir dala takılan sarı ördeği serbest bırakmak için uğraşırken nehre düşer ve babası tarafından kurtarılması gerekir, ki bu işlem sırasında onun da ayakkabıları ve paçaları suya girer ve bütün aileyi toplayıp sinir küpü şeklinde eve döner. Yetmiş üç numaralı ördek gitgide hızını artırıp, köyün çıkışındaki bitişi sakin sakin geçer, hem de en yakın rakibinden tam bir dakika önce. Şanslı numaranın sahibi Jasper Richmond'un bir gün Üniversite Lokali'nde yakalayıp bilet almaya ikna ettiği Profesör Douglass çıkar.

"Burada olmaması ne fena," der Helen.

"Aman bu işler hiç Duggers'a göre değildir," der Ralph. "Münzevi herifin tekidir o. Neden partime gelmişti bilmem. Benden hiç hoşlanmaz."

"Evet, bunu ben de fark ettim," der Helen.

"Nasıl?"

"Ahh, söylediği bir şey sadece."

"Ne söylemişti?"

"Aman önemsiz bir şey işte."

"Söyle hadi," der ısrarla.

"Senin bilimsel demeç uzmanı olduğunla ilgili bir şey."

Ralph kısacık ve soğuk bir kahkaha atar. "Eğer medya, yapay zekâ konusunda her yorum istediğinde onu değil de beni arıyorsa elimden bir şey gelmez." Helen bir yorumda bulunmayınca devam eder. "Ben buraya gelmeden önce bana Duggers'la ilgili bir hikâye anlatmışlardı. O zaman da medyadaki bilirkişilere şimdiki gibi dudak bükermiş, ama sonra bir gün yüzünde güller açа açа dinlenme salonuna gelmiş ve elli pound karşılığında radyodaki bir tartışma programına davet edildiğini yumurtlamış. Birisi buna, 'Ne yapmaya karar verdin Duggers?' diye sormuş. 'Ahh, düşündüm de aslında kabul edebilirim,' demiş o da. 'Zaten elli poundumu gönderdim.'"

Helen güler. "İnanmıyorum."

Ralph sırıtarak, "Ben de, maalesef," der, eski havasını tekrar bulmuştur.

Geride kalan ördekler de gelir ve Erkek İzciler tarafından bir ağla toplanıp, sudan çıkartılır ve suları damlayan bir bohça halinde götürülürler. Bitiş çizgisindeki kalabalık dağılmaya başlar. Carrie gelir ve Ralph'dan çocuklarla beraber dondurma almaya gitmesini ister ve o da itaatkâr bir şekilde gider. Arkasından, "Bize de birer tane getir," diye bağırır.

Ralph döner. "Neli olsun?"

Carrie, "Sen seç," der. "Bizi şaşırtacak ve eğlendirecek bir şeyler olsun."

Ralph, "Yapma Blondie, Bourton kıyısındayız," der. "Altı üstü dolabı kâğıt kaplı külahlar ve kakaolu çubuklarla dolu bir köy dükkânı işte, Howard Johnson's değil ya."

"Biliyorum," der Carrie. "Neli olursa olsun o zaman." Helen'e döner ve şöyle der: "Biliyor musun bizim oralardan en çok burnumda tüten şey de bu işte, dondurma."

Ralph dondurma almaya giderken yolda, plastik ördekleri karton kutu-

lara koyan Erkek İzciler'i denetleyen Stuart Phillips ve Marianne ile karşılaşır.

"Selam Stuart, bütün o meziyetlerinin yanında bir de izcibaşı olduğunu bilmezdim," der Ralph.

Stuart sırıtarak, "Yaa evet. Bir bilgisayar oymağı kurduğumu öğrenmek çok hoşuna gider herhalde," der.

Ralph kaş göz edip, özel olarak konuşmak için Marianne'i kenara çeker. "Az önce Oliver bana Sainsbury's kartım olup olmadığını sordu. Ne anlama geliyor bu?"

Marianne, "Benim kartımın numarasını söyledi mi?" diye sorar.

"Evet, söyledi," der Ralph.

"En sevdiği parti eğlencesidir."

"Ohh. O gün bizi otoparkta gördüğüne dair bir ima değildi o zaman?"

"Oliver imada bulunmayı bilmez," der Marianne.

"Jasper'a bir şey söyledi mi?"

"Bildiğim kadarıyla hayır," der Marianne.

Ralph, "Çok şükür," der. "Sen nasılsın bu arada?"

"İyiyim, sağ ol." Gözlerini Erkek İzciler'den yana çevirir.

"Neyse, ben gideyim artık. Dondurma alınam gerekiyor."

"Mitchell's'inki en iyisi. Yukarı giden yolun ortalarında bir yerde, sağda."

"Teşekkürler," der Ralph. "İzcilere de alayım mı?"

"Yok, onlara sütlü çay sözü verdim."

"Tamam," der Ralph ve yanlarından ayrılır.

Helen ve Carrie, koca bir meşe ağacının gölgesindeki, göle nazır rustik bir banka otururlar. Seyircilerin hepsi dağılıp, köye dönmüştür.

"Geçen cuma," der Carrie.

Helen hemen, "Bana hiçbir şey açıklamak zorunda değilsin Carrie," der.

"Neler olup bittiğini merak etmiş olmalısın."

"Bu beni hiç ilgilendirmez."

"Şeyy, belki öyle," der Carrie. "Ama ben yine de bazı şeyleri bilmeni istiyorum."

"Hiç kimseye söylemedim ve söylemeyi de düşünmüyorum."

"Söylemeyeceğini biliyorum Helen. Sen dedikoducu değil, bir yazarsın. Bütün pisliği derleyip toplar, romanlarında yeniden işlersin."

Helen bu lafın arkasındaki manayı ölçer gibi bir bakış atar. "Eğer endişe ettiğin buysa seni temin ederim ki-"

"Buna gerek yok Helen," der Carrie gülerek. "Bana geçen gün Brine Kaplıcaları'nda hiç kimseyi utandıracak bir şey yazmayacağını söylemiştin zaten."

"Aah. İyi o zaman."

"Ama sana pek de dürüst değildim," der Carrie. "Etrafındaki dişi doktora ve yüksek lisans öğrencileriyle kırıştırmadığı konusunda Messenger'a güvendiğimi söylemiştim sana. Ve bu da doğruydu. Bu tür tuzaklara düşmeyecek kadar zekidir o. Ama ona güvenim ancak bu kadardır – daha ötesi yoktur. Evden ayrı kaldığında başka kadınlarla olduğunu biliyorum."

Helen "Nereden biliyorsun?" diye sorar.

"İçgüdü geliştirdim artık. Örneğin bir geziden döner dönmez seks isterse bu çok bariz bir işarettir. Uzaktayken beni ne kadar özlediğini kanıtlamaya çalışıyordur."

Helen gülümsedi. "Bundan daha fazlası da olmalı."

"Var tabii. Bazen Messenger'la aynı konferansa giden öğretim üyeleri, iş arkadaşlarına veya karılarına onun ne işler çevirdiğini anlatırlar ve de bu er geç bana ulaşır. Bazen kimden geldiği belli olmayan mektuplar alırım. Muhtemelen bunlar kendi alanında Messenger'dan nefret eden adamlardan geliyordur, belki benden nefret eden kadınlardan, ya da her ikimizden de nefret eden tiplerden. Etraf kıskançlık ve kötü niyetle dolu. *Private Eye* Messenger'ın bir zampara olduğu konusunda bir paragraflık haber yaptığında üç tane kim olduğu bilinmeyen tip bana bu kupürü göndermişti. Bir de şansa bak ki – çok düşünceli bir arkadaş partilerimizden birinde bunu Fanny Farmer yemek kitabının arasına düşürüvermiş."

Helen, "Ne korkunç," diye mırıldanır.

"Esas mesele, üzgün olduğunu, ya da mesajı aldığını bir an için bile kimseye çaktırmamak. Yalnızca görmezden gelirsin. Onları bu zevkten mahrum edersin."

"Bu her zaman çok kolay olmamalı," der Helen.

"Bir keresinde Messenger'ın Avustralya'da beraber olduğu bir kadının bizzat kendisi yazdı bana. Altına da imzasını atmış. Kullanıldığını hissetmişti. İntikam istiyordu."

"Sen ne yaptın peki?"

"Yırtıp attım."

"Ralph'ı bununla yüzleştirmedin mi?"

"Bunun ne anlamı vardı ki? Nasıl olsa değişmeyecek ve ben de ondan boşanmak istemiyorum. Biz iyi bir ekibiz. O iyi bir baba. Eğer ayrılsaydık çocuklar perişan olacaklardı."

"Ben bu kadar toleranslı olamazdım herhalde. *Kesin* yapamazdım," der Helen.

"Kendi arka bahçemde, yani Üniversite'de, Cheltenham'da, bu civarda herhangi bir yerde bunun olmasına kesinlikle katlanamayacağımı Messenger'a açıkça belli etmiştim. Ağzımdan hiç böyle bir söz çıkmadı belki, ama aramızda bilinen bir şeydi bu. Sonra bunun çok tek taraflı bir anlaşma olduğunu düşünmeye başladım. Yani benim ara ara bu tür bir macera yaşamamın hiçbir yolu yoktu, çünkü ben onun gibi tek başıma yurtdışı gezilerinde sürtmüyor, yayımcılarla görüşmek için, ya da o yöreye ait çekimler yapılmasını ve kısa süreli kalınmasını gerektiren TV programları yapmak için ha bire Londra'ya gidip gelmiyordum. Derken Nick ortaya çıktı. Birçok ortak yönümüz vardı – sanat tarihi, iç dekorasyon, dönem mobilyaları. İyi bir arkadaş. Çok kibar ve düşünceli. Çok başka düşünüyor, seni mutlu edecek şeyleri mesela ve bunları yapıyor da. Yakın arkadaş olduk. Sonra Nick arkadaşlıktan daha fazlasını istedi ve ben de neden olmasın dedim. Bir yılı aşkın bir süredir devam ediyor ve bizi ilk defa sen yakaladın. Şansımız varmış ki bu sen oldun. Galiba bu sıralar birazcık dikkatsiz olmaya başlamıştık."

Helen, "Peki biliyor musun," der, "bazı insanlar onun hiç ilişkiye girmeyen bir eşcinsel olduğunu düşünüyorlar."

Carrie neşeyle güldü. "Yaa evet. Nick ve ben bu konuya çok güleriz. Bunu kimin başlattığını o da bilmiyor – kesinlikle o başlatmamış. Ama bunu inkâr etmeye de uğraşmamış. Messenger buna inanıyor, ki bu da işimize geliyor... Hayır, Nick eşcinsel değil, ama genç bir adamken kafası cinsel açıdan biraz karışıkmış. Şu İngiliz devlet okullarını bilirsin. Kıçına şaplak atılmasını severmiş. Yoksa tam anlamıyla normal."

Helen gözleri fal taşı gibi açılmış, "Kıçına şaplak atılmasını seviyor muymuş?" der.

"Yaa evet, sana bir şey daha söyleyeyim mi? Ben de bunu yapmaktan oldukça keyif alıyorum. Ara sıra bir değişiklik için yatak odasında baskın taraf olmak eğlenceliymiş."

"Anlıyorum," der Helen.

Carrie güler. "Bu kadar şoke olma canım, sadece oyun bu."

"Yok şoke olmadım – cidden. Bu sadece... şaşkınlık."

"*Fırtınanın Gözü*'ndeki o ipli, maskeli sahneye ne demeli peki?"

"O kurmacaydı," der Helen bir parça utanmış

"Ne yani sen hiç böyle bir şey yapmadın mı?" Helen başını iki yana sallar. "Bir ara denemelisin," der Carrie. "İşte Messenger geliyor, konuyu değiştirsek iyi olur."

Helen sanki bir konu ararmış gibi etrafına bakınır. Gözüne nehirde kıpırdayan bir sarılık çarpar. "Aaa baksana," diye işaret eder. "Sonuncu ördek."

Ralph yanlarına gelip dondurma külahlarını dağıtır.

"Sözlerimi geri alıyorum," der. "Ev yapımı dondurma yapan küçük bir dükkân buldum."

"Mmm, harika!" der Carrie tadına bakınca.

Ralph Helen'e, "Neye işaret ediyordun?" diye sorar.

"Bir ördeğe," der Helen. "Sürüden ayrı düşmüş."

Nehrin kıyısına kadar gidip, ufak oyuncağın hafif akıntıda salınmasını izlerler. Kim bilir neden diğerlerinden bu kadar geride kalmış? Belki de yukarı kısımdaki bir engele takılmış ve Erkek İzciler'in gözünden kaçmıştı, ama sonra kurtulmuştu işte. Neyse, artık o da bitiş çizgisine gelmişti, sonuncu olarak.

"Şunu çıkarmayı denesek mi acaba?" der Helen.

Ralph etrafa bakınır, yerde kırık bir dal görür ve Helen'in kemerinden sıkıca tuttuğu sırada kıyıdan tehlikeli bir şekilde eğilip, ördeği nehrin kenarına çeker ve dışarı çıkartır.

"Kaç numaraymış?" der Carrie.

"Kırk sekiz," der Ralph.

Helen, "Benim numaram," der.

Messengerlar Pittville Çayırı'ndaki evlerine döndüklerinde, mutfaktaki telesekreterin üzerindeki küçük kırmızı ışık da, onlar dışarıdayken birçok mesajın bırakıldığını göstermek için yanıp sönmektedir. Ralph kasedi geriye sarmak için tuşa basar ve Carrie de bir fincan çay yapmak için elektrikli su ısıtıcısını doldurur.

"*Carrie ben annen,*" der Carrie'nin annesi, sesi sanki California'dan değil de Cheltenham'ın diğer yakasından arıyormuş kadar net gelmektedir. "*Ne yazık ki haberler kötü tatlım. Baban hastalandı. Kalp krizi geçirdiğini düşünüyorlar.*"

"Ah aman Allahım," der Carrie, bir tangırtıyla su ısıtıcısını düşüre-

rek. Gelen mesajları can kulağıyla dinleyerek Ralph'ın yanında durmak üzere karşı tarafa geçer. Gün boyu aralıklarla kayıt edilmiş olan mesajlar Carrie'nin annesinden, kız kardeşinden ve eniştesinden gelmektedir. Islık çalarak, soru sorarak ya da bir şeyler isteyerek mutfağa giren çocuklara hışşt yapılıp beklemeleri söylenir, sessizce ve kıpırdamadan, ta ki mesajlar bitene kadar. Büyükbabalarının ciddi bir kalp krizi geçirdiğini ve şu an hastanede yoğun bakımda olduğunu öğrendiklerinde onlar da ciddileşip hizaya gelirler.

"Hemen yarın uçmam lazım," der Carrie telefonu çevirirken. Annesini ve kız kardeşini arar. İkisi de hastanedelerdir, eniştesi Gary ile konuşur ve o da babasının ikinci bir kalp krizi geçirdiğini ve durumunun kritik olduğunu söyler. Carrie, "Mümkün olan en kısa sürede oraya geliyorum," der ve telefonu kapatır. Ralph'a döner. "Pazar akşamı yer ayırtılabilir mi?" der.

"Tabii ki, eğer doğrudan havayollarını ararsan. Yarın sabaha kadar beklemek istemez misin? Biraz bekle bakalım."

"Hayır, hemen şimdi hallet bu işi, olur mu?"

"Ben senle gelemem ama. Bütün hafta yeni lisansüstü öğrenciler almak için mülakat yapacağız."

"Doğru. Zaten çocuklarla da ilgilenmen gerekir."

Ralph British Airways'i arar ve bir sonraki gün öğle vakti Heathrow'dan Los Angeles'a giden bir uçağın business class kısmında yer ayırtır. Carrie ve Emily çabucak bir jambonlu omlet hazırlarlar.

Yemeği mutfak masasında yerler. Sessizliği Hope bozar.

"Büyükbaba ölecek mi?"

"Hayır tatlım," der Carrie.

Aynı anda Ralph, "Olabilir," der.

Carrie Ralph'a öfkeli bir bakış yöneltir.

Kendini savunur tarzda, "Rol yapmanın lüzumu yok," der Ralph.

"En beterini varsaymanın da lüzumu yok."

"En beterini varsaymıyordum. Ama bu olasılık için de hazır olmalıyız."

Hope, "İnsanlara ölünce ne olur?" diye sorar.

Simon, "Toprağa gömülürler," der. "Ya da yakılırlar."

Carrie kaşlarını çatarak, "Simon!" der.

"Zibidilik yapma Simon," der Emily.

"Ama Sock gayet doğru söylüyor," der Ralph.

"Pek öyle değil," der Mark. "Hindistan'da, akbabalar kemiklerini rahatça alabilsinler diye cesetleri binaların tepesine koyuyorlar."

"Bu çok iğrenç," der Emily.

Hope, "Bu doğru mu baba?" der.

"Konuyu değiştirebilir miyiz lütfen?" der Carrie.

"Sanırım doğru," der Ralph Hope'a. "Ama bunu sadece bir tek din yapıyor ve buna burada ya da California'da izin verilmiyor, dolayısıyla endişelenmene gerek yok Kedicik."

"Geçen sömestr Shirley Blake'in büyükbabası ölmüştü ve Bayan Hackett onun cennete gittiğini söylemişti," der Hope.

"Doğrudur," der Carrie.

"Hayır değil," der Ralph. "Bazı insanlar buna inanırlar Kedicik, ama yanılırlar. Cennet diye bir yer yok. Güzel bir fikir bu, ama uydurma. Masal gibi bir şey yani."

Carrie seviyeli ama sert bir tonda, "Messenger, artık cidden yeter ama," der.

"Peki büyükbaba ölünce nereye gidecek?" der Hope.

Ralph, "Hiçbir yere gitmeyecek bi tanem," der. "Bedeni toprağa gömülecek, ya da Sock'un dediği gibi yakılacak, ama artık büyükbaba olmayacak. Büyükbaba zihinlerimizin haricinde var olmayacak. Onu düşünüp, bizler için yaptığı bütün o güzel şeyleri, bizlere verdiği hediyeleri ve anlattığı hikâyeleri anacağız."

Carrie ayağa kalkar ve tabağındakileri yarım bırakarak mutfaktan çıkar. Ralph hiçbir terslik olmamış gibi konuşmaya devam eder, ama çocuklar huzursuzlanıp sus pus olmuşlardır. Ralph onları bulaşıkları kaldırmaları için yalnız bırakıp, odadan çıkar. Carrie'yi yatak odasında bulur, telefonda, British Airways'le konuşmaktadır, önünde Ralph'ın bir kâğıda not ettiği uçuş detayları ve kendi kredi kartı durmaktadır. Yatağın üzerinde yarı toplanmış bir bavul vardır.

"Ne yapıyorsun?" diye sorar.

Carrie konuşmasını sonlandırıp telefonu kapatır. "Bu uçuşta Hope'a da bir yer ayırttım. Onu da yanımda götüreceğim." Carrie, yatakla gardırop ve şifoniyer çekmeceleri arasında gidip gelerek bavulunu toplamaya devam eder.

"Neden?"

"Az önce söylediklerine inanamadım bir türlü. Resmen babam ölmüş gibi konuştun."

"Bu bana, Hope'u ölümün ne olduğu fikrine alıştırmak için iyi bir

fırsatınış gibi geldi. Çocuklar bu tür sorular sorduklarında gerçeği bilmek istiyorlar demektir."

"Gerçek haa! Kim gerçeği biliyor ki? Öldüğümüzde bize ne olacağını kim gerçekten biliyor ki? Sen de bilmiyorsun Messenger, hiçbir şeyden emin olamayız."

"Cennet diye bir yer olmadığını biliyorum."

"Eğer bir çocuk buna inanmak istiyorsa bırak inansın. Ta ki tıpkı yerinden çıkan bir süt dişi gibi doğal yolla düşünceye kadar. Neden zor kullanıyorsun ki?"

"Seninle tartışmayacağım Carrie-"

"Zaten tartışıyoruz ya."

"Üzgünsün, bu anlaşılabilir bir şey. Bana sadece neden Hope'u da, ta California'ya kadar sürüklediğini söyler misin?"

"Babama hep çok düşkündü, babam da ona. Hope'u görmek ona iyi gelebilir."

"Çocuğunu her yanından serumlar ve tüpler çıkan yaşlı bir adamı görmesi için bir yoğun bakım kliniğine mi sokacaksın? Çıldırmış olmalısın!"

"Onu gerçeklerden korumaya çalışan kim şimdi? Senin sorunun ne biliyor musun Messenger, soyut meselelerde gerçeklerle yüzleşmeye pek heveslisin de, söz konusu olan fiziksel şeyler olduğunda, hiç de öyle değil."

"Okulda en azından bir hafta devamsızlığı olacak."

"Aman ne fena... Ve eğer en kötüsü olacaksa da, senin yanında olacağına benim yanımda olması daha iyi. İnsanın kederli gününde yanında olmasını isteyeceği biri hiç değilsin Messenger."

Ralph bir süre sessiz kalır, büzülmüş dudaklarıyla düşüncelere dalar.

"Peki, nasıl istiyorsan öyle yap," der. "Sizi sabah Heathrow'a götürürüm."

"Hiç zahmet etme," der Carrie.

"Öğleden sonraya kadar önemli bir işim yok."

"Bir araba ve şoför ayarlarım. Böylesini tercih ederim. Daha az stresli olur."

"Sen bilirsin," der Ralph omuzlarını silkerek ve odadan çıkar.

26 BUGÜN 16 NİSAN ÇARŞAMBA, 21.05 Unutulmayacak bir gün. Kayıt edilecek bir gün – ama Pearlmaster'a değil. Evde çalışma odamdayım, bunu doğrudan bilgisayarıma yazıyorum. Çocukların hepsi odalarında ödev yapıyor veya televizyon seyrediyor, veya tahminen ikisini de aynı anda yapıyorlar (bildiğim kadarıyla yeniyetme davranışı bilincin paralel işleyişinin en iyi kanıtıdır. Bir keresinde Mark'ı odasında sesi kapatılmış bir halde futbol maçı izleyip, CD çalarından Oasis dinlerken *ve* de Hububat Yasası üzerine bir kompozisyon yazarken bulmuştum, hepsini aynı anda ve görünüşe bakılırsa pek de zorlanmadan yapıyordu), ama öyle bile olsa bunu dikte etmek istemedim, olur da bir tanesi bir soru sormak ya da bir şey istemek için sessizce merdivenlerden çıkıp bu öğleden sonra İngiltere'nin en iyi çağdaş romancılarından birini nasıl becerdiğimi söylediğime kulak misafiri olur falan. Carrie'ye ait ve şu anda masamda duran *Fırtınanın Gözü* kitabının arkasında ondan böyle bahsediyorlardı. Romanı için, "İnce bir duyarlılık ve usta işi bir sınırlamanın ürünü," diyordu *Spectator*. Yani bu öğleden sonra hiç de sınırlanmış gibi değildi ama, sol omzumdaki aşk ısırıkları da bunun kanıtı. Az kalsın kanatacaktı valla. Umarım izler Carrie dönmeden kaybolur.

Neyse ki daha en az bir hafta daha buralarda olmayacağa benziyor. Thurlow Baba'nın durumu bir parça daha düzelmiş, toparlayacak gibiymiş, ama tabii bu etrafındakiler için ne derece sevindirici olacak göreceğiz. Ciddi anlamda sakatlık kalabilirmiş. Carrie bir süre daha orada kalıp olayların gidişatına bakacak ve annesine destek olacak. İyi haber. Yaşlı adamın ölmediğine sevindim, çünkü ölseydi, herhalde Carrie ne kadar mantıksız da olsa beni suçlardı, ya da en azından bunu benim Hope'un pazar günü yemekte sorduğu sorulara sözde kaba ve merhametsiz yaklaşımıma bağlardı. Tabii ki bundan dolayı özür dilemedim ondan. Carrie ertesi gün Heathrow'a siyah takım elbisesi olan bir şoförün kullandığı kiralık kocaman bir Daimler ile gitti, üzerindeki o siyah palto ve yüzündeki sert ifadeyle sanki cenazeye gider gibi bir hali vardı. Kahvaltıda sadece pratik ayarlamalardan konuştu ve ayrılırken öpmem için dudağını değil, yanağını uzattı. Hope havadaki kötü elektriği alıp tedirgin oldu, dolayısıyla ben de bi daha kocaman sarıldım ona ve onu güldürmek için espri yaptım. Araba garaj yolundan çıkıp kıvrılıncaya kadar arka pencereden el salladı bana, ama Carrie sert bir şekilde başını öne eğik tuttu.

Sonradan Üniversite'ye giderken, kendi kendime bak Carrie de yok

şimdi, dünyanın bir ucunda, şartlar Helen Reed'le oynaşmak için ne kadar da ideal olacaktı diye düşündüğümü hatırlıyorum, ama ne yazık ki daha birkaç hafta önce beni alenen reddetmişti, bu kadar çabuk, tanışıklığımızın bu kadar başında üzerine böyle atladığım ve bunu da bu kadar kaba bir şekilde yaptığım için kendime sinir oldum. Bourton kıyısında, üzerine oturan ve o biçimli kıçını gözler önüne seren beyaz kotunun içinde ve kazağının altında enteresan bir şekilde kıpırdayan göğüsleriyle çok çekici görünüyordu. "Hayattaki büyük ördek yarışı" ve bilgisayarların otistik oluşuyla ilgili (bayağı cin bir yorum aslında, bunu böyle sarf etmek de tam onluk bir davranış yani, belki kullanırım bunu; mesela bilgisayarların olağanüstü bir hafızaları var ama sağduyuları yok, ifade eksiklikleri var, gerçek bir hikâyeyle kurgu arasındaki farkı söyleyemezler, nasıl yalan söylendiğini bilmezler...) esprili laflar ederek biraz takılınıştı bir de bana, evet, kesinlikle beni bu *bon mot*lar* ve sonra da Duggers'ın ettiği o iğneleyici *"bilimsel demeç uzmanı"* lafıyla gıcık etmiş, bir de nasıl tepki vereceğim diye gözümün içine bakmıştı, ama öyle sinirli filan değil, belki biraz flörtçü denebilecek bir tarzdaydı. Benim yanımda rahat hissettiği çok açıktı, oysa ben hangi kadınla olursam olayım, kendilerini hafiften tehlikede hissetmelerinden hoşlanırım.

Pazartesi sabahı görünen buydu işte: Kedi ortalarda yoktu, ama ilgilendiğim fare oyun oynamıyordu. Ofise vardığımda yine de onu bir arayayım dedim, hem Carrie'nin babasını haber vermek gibi gayet makul bir bahanem de vardı. Doğal olarak çok sıcak davrandı ve Carrie yokken evi ve çocukları nasıl çekip çevireceğimi sordu. Edna'nın fazla mesai yapacağını ve dondurucuda da bir yığın hazır yemek olduğunu söyledim. Bir akşam gelip bize yemek pişirmeyi önerdi ve ben de hemen cumayı ayarladım. Sonra çekinerek ve geri çevirmesini bekleyerek, çarşamba günü Lokal'de öğle yemeği yememizin bir mahzuru olup olmadığını sordum, ama ilginçtir ki tamam dedi. *"Bu sefer bir puba gitmeye ne dersin, Lokal'deki yemekler rezalet."* Tabii hemen atladım, nasıl kuyruk sallayıp, ağzının suyunun nasıl aktığını çaktırmamak için kendimi zor tuttum.

Aklıma ilk gelen onu King's Head'e götürmek oldu, Horseshoes civarında, genelde Carrie'nin yemek yapmak istemediği pazar günlerinde öğle yemeğine gittiğimiz ufak şirin bir pubdır, ama biraz daha düşününce Helen'i, iyi bilindiğim ve Carrie'ye yetiştirilecek zararlı dedi-

* Fr. Nükteli laf (ç.n)

koduların çıkabileceği bir yere götürmek istemedim. Böylece Burford yakınlarında bulunan Anvil adındaki bir kır pubını arayıp, bar-restoran kısmında bir yer ayırttım. Duvarlarında biraz fazlaca köy işi antika eşyalar asılı olan bir yer olduğunu hatırlıyordum, ama yemekler iyiydi ve öyle kalabalık da değildi. *En İyi Publar Kılavuzu*'nda adı geçer ama burayı bulmak o kadar zordur ki eminim potansiyel birçok müşteri de ümidi kesip aramaktan vazgeçerek, kendi evlerinin oradaki barlara gidiyordur.

Ajandamda bu öğleden sonra yer alan birkaç danışmanlığı iptal ettim – olayların ne yönde gideceğine dair bir şeyler sezdiğimden değil ama yemeği aceleye getirmek istememiştim, bir de Anvil kampustan iyi kötü gene bir kırk dakika tutar. Helen gideceğimiz mesafe için birkaç yorumda bulundu, ben de hemen dönmesi gerekmediğini umduğumu söyledim. "Yoo, gerekmiyor," dedi. Öğleden sonranın boş olduğunu söyledim. "Benimki de," dedi ve bu ufacık, sıradan laf birden çok önemli oluverdi. Benim Prag'da *"Aklıma bir dolu şey geliyor,"* deyip de Ludmilla'nın kızardığı o an gibiydi. Helen kızarmadı ama, keza ben de, ama ikimiz de bir iki dakika sessiz kaldık. Kafamızın üzerindeki düşünce balonları dolmaktaydı. Ben, "Bu öğleden sonra şansımın yaver gitmesi mümkün mü? Bir sebeple benimle ilgili düşüncesini değiştirmiş olabilir mi?" diye merak ediyordum. Onun balonunda ne vardı bilmiyorum, ama son derece dikkatli bir şekilde ilerlemekte azimliydim. Eğer bu ikinci bir şanssa bunu da heba etmek istemiyordum. Sessizliği onun bozmasına izin verdim. Dışarı bakmak için kafasını çevirerek, "Ne güzel bir gün!" dedi. "Baharı seviyorum." Maksat laf olsun torba dolsun.

Hemencecik ona şöyle bir baktım. Üzerinde kırmızı bir gömlek, gevşekçe boynuna doladığı ipek bir eşarp, omuzlarına attığı bej rengi bir hırka ve bunlara uygun bir pantolon vardı. Altın küpeler ve bir de şık bir broş. Çok hoş gözüküyordu. Her zaman gayet çekici bir kadındır ama bugün sanki görünüşüne biraz daha özen göstermiş gibi geldi bana. İyiye işaret.

Anvil* aynen hatırladığım gibiydi, dışında kireç tuğlalar ve sazdan bir çatı, içeride tepeden sızan gün ışıkları, çatı kirişleri ve tarımsal hırdavat. Köşede duran rahat bir masaya kurulduk. "Duvardaki şu tırpana baksana," dedim, "sakın konuşurken elini kolunu falan fazla sallama,

* Anvil, örs. (ç.n)

yoksa buranın adını Amputee* diye değiştirmek zorunda kalabilirler." O espriye bu kadar değmezdi ama çok candan bir şekilde güldü. Bir iyiye işaret daha. Dahası, mönüden kendiliğinden aynı yemekleri seçtik, başlangıç için *moules mariniéres*** ve sonrası için de tavada kızarmış ördek göğsü. Midyenin yanında bir kadeh beyaz şarap, ördekle de bir şişe Pomerol içmeyi önerdim. *Moules* mükemmeldi. Helen afiyetle likörü kaşıklarken, "Gurme pub yemeği diye buna denir işte," dedi.

Carrie'nin babası ile ilgili son haberleri verdim. O da kendi ailesinden bahsetti biraz, anlaşılan tam eski kafalı tiplermiş, sonra o da benimkileri sordu. İkisinin de öldüğünü söyledim. "Ah, üzüldüm," dedi. Detaya girmedim. Mümkün olan en kısa sürede bu kasvetli konuyu kapamak istiyordum ve neyse ki elimde hazır bir konu vardı.

Fırtınanın Gözü'ne bir önceki gece hızlıca göz atmak zahmetine katlanmıştım. Depresyona giren ve sonra bundan kurtulan bir kadının ve bunun kocası, çocukları, anne babası ve arkadaşları gibi etrafındaki kişiler üzerindeki etkisi üzerine oldukça biteviye bir hikâye. Depresyonu, kocasıyla Paris'e yaptığı bir seyahat sırasında, ki yıllar önce de balayına buraya gitmişler, aniden yok oluyor. Bu bölümün büyük bir kısmı Paris'in unutulmuş cazibelerinin –bulvar kafelerinin, sarmısak ve taze pişmiş ekmek kokularının, arnavut kaldırımlı meydanlardaki teker seslerinin, nehir kıyısındaki kitap sergilerinin, *vs*, *vs*, yani işte bildik zırvaların– yeniden keşfini anlatan tipik bir Fransa-sevdalısı rapsodiydi, ama ilginç olan ufacık bir kısım vardı, kadın kahramanın, hastalığı sırasında çok düşük seviyede olan seks isteğinin yeniden uyandığı andı o da. Çift, Ritz falan gibi beş yıldızlı bir otelde kalırlar, çünkü koca gazetecilikle alakalı beleş bir gezidedir ve bir gün, o dışarıdayken, kadın kahraman, adı Anna bu arada, İkinci İmparator odasındaki beyaz ve altın sarısı çekmecelerde belli ki önceki misafirler tarafından bırakılmış kafa karıştırıcı nesneler bulur: iki tane siyah kadife maske ve hayli uzun, ipeksi bir kalın kordon. Bunları çekmeceden çıkarıp, kalbi çarpa çarpa dokunur, ne yapacağını bilemez – çekmeceye geri koymak mı? Çöp sepetine atmak mı? Nihayet bunları tekrar çekmeceye koyup kocası geldiğinde gösterir. Adam ilk önce güler ve birkaç müstehcen espri yapar, ama Anna kocasının bu keşiften oldukça heyecanlandığını görür. Yatağa girerlerken adam çekmeceden maskeleri çıkarıp, bir tanesini karısına verir. "Tak," der ve diğerini de yanına alarak banyoya

* Bir uzvu kesilmiş kimse. (ç.n)
** Fr. Kabuğuyla pişirilip servis edilen şarap soslu bir midye yemeği. (ç.n)

girer. Anna yüzünün üst yarısını kaplayan maskeyi takar ve aynada kendine bakar. "Karşısında baştan çıkmış bir yabancı, maskenin göz deliklerinden kendisine bakıyordu," diyor metinde. Anna geceliğini çıkartır ve odadaki boy aynasının önünde poz verir, maskenin haricinde çırılçıplaktır. Kocası da içeri girer, o da maskeli ve çıplaktır – bir de penisi sertleşmiştir. "Şehvetli bir suç ortağı gülüşüyle" birbirlerine bakarlar. Anna rulo halde duran ipeksi kordonları çekmeceden çıkarıp adama uzatır. "Bağla beni," der. Sinir edici bir şekilde bu bölüm sona erer, ama biz Anna'nın geçmişe yönelik düşüncelerinden o gece eşi benzeri görülmemiş bir âlem yaptıklarını ve bu seksin sonucunda bütün kaygılarından arınmış yeni bir kadının ortaya çıktığını anlarız.

Romanlarından birini okumakta olduğumu söylediğimde Helen gergin bir şekilde başını savurup suratını astı. "Keşke okumasaydın," dedi. "Ama öte yandan bu kadar gecikmene de şaşırdım. Tanıştığım insanların çoğu hemen kütüphaneye gidip kitaplarımdan ödünç alırlar. Sonra da bunu özellikle söyleyip, beni mutlu ettiklerini sanırlar."

"Ben ya sevmezsem diye kitaplarını okumaktan uzak durdum," dedim. "Düşüncelerimi saklama konusunda pek iyi değilimdir."

"Neden fikrini değiştirdin peki?"

"Birbirimizi artık bu durumun fazla bir önemi olmayacak kadar iyi tanıdığımızı hissettim."

"Hangisini okudun?" dedi. Söyledim. "Beğendin mi peki?"

"'Beğenmek' doğru kelime olmaz," dedim. "Doğruyu söylemek gerekirse, pek benlik bir şey değil. Bu biraz eskiden 'kadın romanı' diye adlandırılanlardan, gerçi artık böyle söylenmiyor ya. Takdir ettim ama. İçerdiği ustalığı takdir edebiliyorum."

"'Çok teşekkür ederim efendim,' dedi." Bunu alaycı bir şekilde, hafifçe başını öne eğerek söylemişti.

"Hayır, cidden, çok güzel yazılmış," dedim. "Ve bir yer var ki, beni gerçekten yerimden oynattı. Sonlara doğru, hani Paris'telerken."

Hafif mahcup gülümsedi. "Yatak odası kısmını mı diyorsun? Maskeli olan? Ne iştir, herkes de en çok o bölümü seviyor," dedi. "Annemler dışında."

Bunun dayandığı gerçek bir olay olup olmadığını sordum.

"Aman Messenger!" dedi, "Beni hayal kırıklığına uğrattın. Herkes bana bunu sorar."

Pardon dedim ve kendimi salak gibi hissettim; ama beni asıl etkileyen bana "Messenger" demiş olmasıydı. Daha önce bunu yaptığını

hatırlamıyordum. Bana sadece ailem ve Duggers gibi çok resmi meslektaşlar "Messenger" der. Sanki bu samimiyetimizi yepyeni bir boyuta taşımıştı. Kendisi bunun farkında mıydı, bilmiyorum. Sonradan araba kullanmam gerektiği için, onun kadehini kendiminkini doldurduğumdan daha sık doldurmuştum ve o da biraz kızarıp, sarhoş olmuştu.

"Paris'teki o uzun hafta sonu gerçek bir olaya dayalı," dedi, "ve lüks otel de, ama komodinin çekmecelerinde maskeleri ve ipek kordonları bulma kısmı değil. Orayı uydurdum."

"Böyle bir şeyi hiç denemedin mi yani?" Başını iki yana salladı. "Bir gün denemelisin," dedim.

Yüzünde tuhaf bir gülüşle, "Bunu bana yakınlarda biri daha söyledi," dedi.

"E tamam o zaman işte."

Yine başını salladı. "Bu tarz maskaralıklar için çok yaşlandım artık."

"Saçmalama," dedim. "Yaşlanmayı engellemenin tek yolu budur. Seks ateşini hep körükle. Ne olursa olsun daima sıcak tut onu."

Bize servis yapan kız hesabı getirdi.

Helen, "Paylaşabilir miyiz?" dedi, çantasına uzanarak.

"Hayır seni ben davet ettim," dedim. Nakit ödeyip, kıza da bolca bahşiş bıraktım.

"Peki, çok teşekkür ederim," dedi Helen. "Harikaydı."

Yemeğin parasını ödememi ilk defa kabul ediyordu. Bir iyiye işaret daha. Umutlarımın suya düşmesini göze aldım – hem gerçek anlamda, hem de mecazi anlamda.

"İşe dönülmeyecek kadar güzel bir gün," dedim. "Horseshoes'a gidip havuza girmeye ne dersin?"

"Yanımda mayom yok," dedi.

"Buna ihtiyacın yok," dedim. "Kimse yok orada. Havuzun olduğu yer de dışarıdan gözükmüyor."

Sohbetimiz genelde benimle bir ilişkiye girmeyeceğini söylediği o noktaya gelmişti, ama bu sefer söylemedi. "Belki geçen sefer giydiklerimi bulabilirsin," dedi.

"Tabii," dedim. "Ama üzerinde hiçbir şey yokken çok daha zevkli oluyor."

"Hı hı, kesin öyledir," dedi.

Ereksiyon halindeyken araba kullanmak hiç de kolay bir şey değil. Çenesi neredeyse kontrol paneline yapışmış bir halde direksiyona doğru eğilmek zorunda kalıyor insan, sanki miyopmuşsun gibi. Helen be-

ni bu utançtan kurtarmak için mi gözlerini kapadı bilemiyorum, ama bir süre sonra anladım ki, uyuyakalmış ve ben de biraz gevşedim o zaman. Horsehoes civarına gelene kadar uyanmadı. "Hay Allah, içim geçmiş," dedi. "Şarap ve yediklerimden olmalı."

"Aslında," dedim, "belki de havuza girmeden önce biraz dinlensek iyi olur. Yediklerimizi hazmederiz."

"'Güzelce uzansak' mı demek istiyorsun yani?" dedi, evinde, o öğle yemeğinde konuştuklarımızdan bir dize yankılanıyor gibiydi.

"Aynen öyle," dedim.

Horseshoes her zamanki gibi sessiz ve ıssızdı. O derin rustik huzuru bozan tek şey bir traktörün uzaktan gelen homurtusu ve ön kapıyı açtığımda koridordaki hırsız alarmının çığlığıydı. Alarmı susturup kapıyı arkamızdan kapadım. Sonra Helen'i uzun uzun ve sertçe öptüm. Hiç karşı koymadı. Hatta duran ben oldum. "Hadi sevişelim," dedim.

"Bunun nasıl yapıldığını unuttum," dedi. "Aradan çok vakit geçti."

Elini tutarak, "Ben sana hatırlatırım," dedim. Onu merdivenlerden çıkartıp, büyük yatak odasına götürdüm. "Önce üzerindeki tüm giysileri çıkarman gerek," dedim.

"O zaman perdeleri çekmen gerekiyor," dedi. "Utanıyorum."

Perdeleri çektim, aklıma yıllar önce Yorkshire Dales'deki o öğleden sonra gelmişti, Martha çiftlik evindeki odanın penceresinin kalın keten perdelerini çekmiş ve oda yumuşacık pembe bir ışıkla dolmuştu. Bizimkiler daha kalındı, ama Helen'in çıplak vücudunu görebileceğim ve hiç hayal kırıklığına uğramayacağım kadar ışık vardı içeride. Komodinin gözünden bir kondom aldım ve bunu gördüğünden emin olacak şekilde yakınıma koydum.

Seks kısa ama çok hoştu. Fikrini değiştirmesine hiç fırsat vermedim ve çok geçmeden anladım ki, öyle fazla ön sevişmeye falan gerek yoktu. Aslında hayret verici ölçüde çabuk boşaldı, neredeyse içine girer girmez. Sanırım kadınlarda da durum aynı erkeklerde olduğu gibi, seksten uzak kalmak birleşmenin heyecanını daha da yoğunlaştırıyor ve onun açısından bu kurak mevsim çok uzun sürmüş. Sular seller gibi geldi ve ben de kendimi tutmak için bir sebep görmedim. Neredeyse hemen uyuyakaldım. Uyandığımda üzerimizi örtmüş olduğunu gördüm. Başı yastıkta, sırtüstü yatıyordu, yüzünde doyuma ulaşmış bir kadının yüzüne sinen o yumuşacık belirsizlik vardı. Hem utangaç, hem de buruk, tuhaf bir şekilde hafifçe gülümsedi. "Peki, benim için nasıldı?" dedi.

Sıcak su havuzu seks öncesi iyi olur diye kurmuştum kafamda, ama hal böyle olunca havuz sonraya kaldı – böylesi çok daha iyi oldu ama, fokurdayan sularda tatmin olmuş ve dermansız bir halde yayılmak yani. Gerçi ben çok geçmeden gene aşna fişneye başladım ve uyarıldım. Hemen oracıkta, göğün altında sevişmek istedim, ama o istemedi. Ben de onu eve götürüp bağlamayı önerdim. İşte beni o zaman ısırdı.

Emily aşağıdan sesleniyor, oğlanlar bir şey yapmış ya da bir şeyi yapmamış, onlara bir şey söylesene diyor. Şunları kayıt etsem iyi olur.

27 14 MAYIS ÇARŞAMBA. Günlüğe son yazdığımdan beri epey vakit geçmiş. Sırf ben okuyacak dahi olsam, içimden son üç haftadaki olaylarla ilgili olarak hiçbir şey yazmak gelmedi. Fazlasıyla bunları yaşamakla meşguldüm. Hayır, asıl neden bu değil. Günlük her gün açık yüreklilikle, cesurca –bir maskenin koruyucu sahteliğine bürünmeden, hatta makyajın albenisi olmaksızın– kendine baktığın ve gerçekleri söylediğin bir tür aynadır. Messenger ile sevgili olduğumuzdan beri bunu yapmak içimden gelmedi. Davranışlarımı kâğıda dökmek istemedim, çünkü bunları irdeleyip analiz etmenin vicdani tereddütlerimi ayaklandırıp, aldığım zevki engelleyeceğinden korktum. (Aslında bu deneyimi doğrudan birinci tekil şahsın cesur gözüyle irdelerken hâlâ içimde bir çekilme hissediyorum. En iyisi başka türlü deneyeyim şunu...)

Çünkü o artık bir zevk kadını, kırmızı bir kadın, kolay kadın olmuştu, olması gerekenden daha matah bir şey değil – ya da eski bir romanın sayfalarında böyle tarif edilirdi. Modern bir romanda olmaz tabii. O sadece herkesin yaptığı bir şeyi yapıyordu, açıkçası: Arzularını tatmin ediyor, fırsattan istifade ediyor, çok geç olmadan gitgide yaşlanan o bedenindeki hazları son damlasına kadar tüketiyordu, çünkü *"Bu sahip olup olacağınız tek hayat," vs., vs.* Ve ne olursa olsun asla pişman olmayacaktı, bu çok heyecan vericiydi.

Bazen de sinir bozucu, çünkü muazzam riskler göze almışlardı. Kadın iki kere onlara yemek pişirmek için Pittville Çayırı'ndaki evlerine gitmiş ve eve arabayla dönemeyecek kadar çok şarap içtiğini bahane ederek geceyi orada geçirmişti ve her iki durumda da adam gece

yarısı, tıpkı kadının adamın doğum günü gecesinde hayal ettiği gibi, odasına süzülüp, yatağına girmiş ve her nasılsa her zamankinden çok daha ateşli ve tutkulu bir şekilde sevişmişlerdi, çünkü olur da çocuklardan biri uyanıp onları duyarsa diye ses çıkarmamaya gayret etmişlerdi. Yaşadıkları coşkuyu birbirlerine, dansçı bir çift gibi kol ve bacaklarının hareketleri ve yüzlerindeki ifadeler vasıtasıyla yansıtmışlardı. Yatak gıcırdadığından yerdeki kuzu postu kilimin üzerine uzanmışlar ve kadın doruğa ulaştığı vakit adam eliyle kadının ağzını kapamıştı. Kadın çığlık atmasını önleyebilmek için, adamın başparmağının tabanındaki etten yastığı, sanki bir yular ya da ağız tıkacıymış gibi ısırmış ve onun bu acıya katlanırken içine çektiği sert nefesi duymuştu. (Adam yatak sohbeti sırasında ona "Isırıkçı" demişti. Bundan hoşlanır bir hali vardı, ama kadın bunu yapmaktan vazgeçmişti artık, çünkü Carrie yakında geri dönüyordu, haliyle kocasını, farelerin saldırısına uğramış koca bir et parçası gibi bariz bir şekilde küçük küçük ısırılmış ve kemirilmiş bir halde bulmasa iyi olurdu.) Bu sessiz, bale yapar gibi yapılan seksin ardından kadın, adamın kendi odasına sıvışmasının uygun olup olmadığından emin olmak için kapının kilidini açıp, ortalığı kolaçan etmek durumunda kalmıştı, ne de olsa her an çocuklardan birinin tuvalete kalkması ve onu misafir odasından çıkarken görmesi mümkündü.

Gene bir öğleden sonra Horseshoes'da yataktalardı, dışarıdan bir arabanın sesini duydular ve birisi zili çaldı. Messenger çıplak bir halde pencerenin kenarına süzülüp, perdelerin arasındaki bir boşluktan dışarıyı gözetledi. "Rektör Yardımcısı gelmiş!" diye fısıldadı. "Sir Stan ve Leydi Viv. Ne bok yemeye geldiler ki?" Helen bu zamansız ziyareti feci derecede komik bularak kıkır kıkır gülmeye başlamıştı, ama Messenger durumları ortaya çıkacak diye korkup, sessiz durması için ona hışşt yapmıştı. Arabasını yola park etmişti, bu yüzden ziyaretçiler evde olduğunu ya da çok uzakta olmadığını biliyorlardı. Helen ve Messenger, onlar zili çalıp, bahçe duvarının ardından seslenmekten yorulup gidinceye kadar perdeleri çekik yatak odasında sessiz sedasız uzandılar. Sonra Messenger aşağı indi ve kapının önünde bulduğu çalakalem yazılmış bir notla geri geldi: *"Geçiyorduk, arabanı gördük, ama belli ki dışarıdasın. Başka bir sefere, inşallah. Stan."* Messenger, Carrie'nin onları kendilerine uygun herhangi bir zaman uğramaları için evlerine davet ettiğini hayal meyal hatırladı. "Sıcak su havuzunu

pek bir merak ediyorlardı," dedi. Helen, "İkimizi onun içinde çırılçıplak bulsalardı daha çok merak ederlerdi kesin" dedi. Messenger sırıtarak ekledi: "Ve seviştiğimizi görselerdi." Çünkü Helen onun bu tutkusunu gerçekleştirmesine izin vermişti bir gün. Kendisi için, böyle özellikle başarılı bir deneyim olmuştu denemez, ama Messenger bayılmıştı. Tuhaf yerlerde, hatta umuma açık yerlerde bile seks yapmaktan hoşlanıyordu o. Yakalanma riski, zevkini kamçılıyordu belli ki.

Bir pazar günü Messenger çocuklarla Horseshoes'dayken, Helen de oraya gitti ve ikisi öğleden sonra baş başa bir yürüyüşe çıkmayı başardılar. Oğlanlar televizyonda bir rugbi maçı seyredeceklerdi ve Emily de, Messenger'ın teklif ettiği uzun yürüyüşe –Helen'e, Belas Knapp diye adlandırılan, prehistorik dönemden kalma bir tümülüs göstermek için– eşlik edemeyecek kadar uyuşuk bir günündeydi. Söylemeye gerek yok, Messenger da onu ikna etmek için çok da uğraşmadı.

Aslında zorlu bir yürüyüştü, özellikle de, en yakın yoldan birkaç mil uzaklıktaki dik bir bayıra çıktıkları o son kısım. Koyunlar, sanki daha önce hiç bu kadar yükseklere çıkmış insan görmemiş gibi, onlara bakmak için otlamayı bırakmıştı. Messenger bunların, yünleri kilim ve kaba kumaşlı kıyafet yapmak için çok makbul sayılan uzun tüylü Cotswold cinsi olduklarını söyledi. Koyunlar konusunda inanılmaz derecede bilgiliymiş gibi bir hali vardı. Helen buna değindiği vakit Messenger, gençken Yorkshire'da üç beş aylığına bir çobanın yanında çalışmış olduğunu anlattı. Bayırın en tepesinde ağaçlık bir alan, ağaçların arasında da küçük bir cadde haline gelmiş daracık bir patika vardı ve tümülüs de bu caddenin sonundaydı, böyle üzeri çim kaplı, kırk metre falan uzunluğunda, balina şeklinde bir tümsekti. Kupkuru kalmış taş duvarın bir kısmını ve koca bir taş tabakasıyla kapanmış veranda türevi şeyi ortaya çıkarmak için kısmen kazılmıştı. Hemen yan tarafına dikilmiş olan İngiliz Harabeleri enformasyon panosunda ise, bu kazı yerinde Taş Devri'nin son dönemlerinde yaşamış yaklaşık otuz insana ait kemiğin bulunduğu yazıyordu, bir de hayvan kalıntıları ve kırık çömlek parçaları vardı. Buraya yaklaşık dört bin yıl önce gömülmüşlerdi.

Helen bu kadar ilkel olan insanların, ölülerini bu denli uygunsuz bir alana gömme zahmetine katlanmalarından etkilenmişti. Bunun sebebi buranın bir bayırın tepesinde, toprağın göğe en yakın olduğu kısımda oluşu muydu? Helen, öldükten sonra bireylerin ruhlarının gide-

ceği en yukarılarda bir yer, bir cennet fikri var mıydı, diye hayretini dile getirdi. Messenger, Helen'in dudaklarından dökülen soruları öpmeye başladı. Ortamın ıssızlığı, bu uzak ataların kalıntıları dışında görünürde insan medeniyetine dair hiçbir izin olmaması onu tahrik etmişti anlaşılan. Hiçbir şey onu, anorağını tümülüsün eğimli kısmına serip, Helen'le çiftleşmek kadar tatmin etmeyecekti, tıpkı eşine sahip olan bir Taş Devri adamı gibi, kısa ve sert. Messenger el yordamıyla Helen'in giysileriyle cebelleşirken, Helen, "Hayır, olmaz," diyerek, yarı komiğine gitmiş, yarı sinirlenmiş bir halde itiraz etti. "Hayır, yapma Messenger, ben Leydi Chatterley falan değilim, olmaya da hiç niyetim yok." Gelgelelim, bu edebi nüktesi kaynayıp gitmişti. Messenger onu yere iterken Helen de onun kafasına ve omuzlarına yumruklarıyla vuruyordu. "Yapma Messenger, biri gelebilir." Ama Messenger onun itirazlarını ve o cılız vuruşlarını hiç takmadı, böylece Helen de sonunda arsızca kendini koyverip bacaklarını açtı ve bir koçla çiftleşen marya gibi (gerçi yamaçta bu şekilde vakit geçiren hiç koyun yoktu, belli ki yılın yanlış zamanı, kuzulama sezonunun sonuydu), sabırla ve gözleri açık bir halde Messenger'ın zevkine varmasına izin verdi, o içine girmiş homurdanırken, Helen de gerçeklikten tamamen sıyrılmış ve tuhaf bir mutluluk hissiyle masmavi gökyüzünde usul usul ilerleyen ve uzun tüylü yün topakları gibi görünen bulutları izledi. Sonradan, külotunu çekip, eteğindekileri silkelerken, kuşkusuz burada sevişen ilk çift biz değilizdir diye düşündü – yüzyıllardır âşıkların en sevdiği nokta olmalıydı burası, bu kadar uzak, bu kadar korunaklı ve bu kadar gizli. Geri dönerlerken, ağaçlığın orada, ellerinde haritalar ve değnekler olan ve kendilerine gülümseyip, "Merhaba," diyen bir grup orta yaşlı gezginle karşılaştılar. Helen, "Allahtan buraya beş dakika önce gelmediler," diye mırıldandı Messenger'a. O da sırıtarak, "Geldiklerini duyardık," dedi, ama Helen bundan hiç emin değildi.

Helen'e kalsa, dört duvar arasında, bir yatakta, kapalı perdelerin ardında sevişmeyi ve sonrasında da saatlerce uyumayı çok daha fazla tercih ederdi – ama bahsi geçen son lüksün keyfini yalnızca bir defa, Messenger'ın, ertesi gün televizyondaki bir kahvaltı saati programına katılacağı için, bir gece Londra'da kalması gerektiği vakit çıkartabildiler. Messenger, dünya satranç turnuvası şampiyonu Gary Kasparov'un bir bilgisayara yenilmesiyle ilgili yorumlarını beyan edecekti. Helen de aynı gün daha erken bir trenle Londra'ya gitti, kendisini soran olursa,

bozuk bulaşık makinesi tamire mi gitsin, yoksa değiştirilsin mi diye konuşmak üzere kiracılarıyla görüşmeye gitmesi gerekti dersiniz gibi bir açıklamada bulunarak tabii. Bir bakıma hakiki bir gerekçeydi, ama bu iş telefonla da halledilebilirdi pekâlâ.

Aslında Üniversite'de işe başladığından beri bu Londra'ya ilk gidişiydi. Ruhsal çöküntünün ve yabancılaşmanın ilk haftalarında, ya bir daha kampusa dönmeyi göze almazsam ve kaçarsam diyerek, bir günlüğüne bile olsa, Londra'ya gitmeye korkmuştu. Sonra, Gloucestershire'daki hayatı ilginçleşip, meşguliyetleri arttıkça, Londra'yı gitgide daha az düşünür olmuştu. Haliyle, Paddington'da, trenden adımını atar atmaz kendini o koca istasyonun gürültüsü ve telaşı içinde bulmak, sonra metronun o cehennem azabı gibi labirentlerine inmek ve vagonların içindeki bütün o ezik büzük bedenlerin arasına sıkışmak onun için bayağı şoke edici olmuştu. Mekanik gürültü kulaklarını sağır edecek, küflü hava boğacak gibi geldi ona ve sesleri solukları çıkmayan, duygusuz ifadeli onca yabancıyla böylesine yakın temas içinde olmaktan gerildi iyice. Metrodaki insanların göz göze gelmekten bu kadar çok kaçındıkları ve rezillik derecesinde rahatsız olan bu seyahat şeklinden kendilerini kitap okuyarak –gerekiyorsa tek elle, diğeriyle de kayışa tutunarak– ya da kulaklıklardan müzik dinleyerek ya da yalnızca etraftaki yüzlerin tepesinde duran, metro hattını gösteren grafiklere gözlerini dikerek soyutlama konusunda bu kadar azimli oldukları daha önce hiç bu yoğunlukta batmamıştı gözüne. Sadece turistler birbirleriyle çene çalıyorlardı. Tecrübeli yolcular, tıpkı gazetede okuduğu o şanssız tecavüz mağduru gibi, mümkün olduğunca zihinlerini bedenlerinden ayırmaya ve ilkinin içine girmeye gayret ediyorlardı.

Bir de yaklaşık üç aylık bir aradan sonra kendi evine gitmesi garip bir histi. İlk izlenimi evin dıştan ne kadar harap göründüğü, ahşap doğramaların feci halde bir kat boyaya ihtiyacı olduğuydu. İçi, hem tanıdık hem de biraz can sıkıcı derecede değişmişti. Mobilyalar yeniden düzenlenmişti; vestiyerde yabancı paltolar asılıydı; salondaki raflarda ve sehpaların üzerlerinde başka insanlara ait kitaplar ve dergiler duruyordu; mutfağın havasına kendininkinden farklı türde yemeklerin kokuları sinmişti. Weismuller çifti sorumluluk sahibi kiracılardı, ama ziyaretinin büyük bir kısmını Helen'e evi gezdirip, nazik bir sitemkârlıkla dolu konrtpuanlar eşliğinde çeşitli yanlışlık ve kusurları göstermekle geçirdiler. Helen bozulmuş bulaşık makinesini değiştirmeye razı olarak onları yatıştırdı ve yeni bir tane satın almak ve bunun eve gön-

derilip kurulmasını ayarlamak üzere hemen o civardaki ucuzcu markete yollandı.

Sonra BBC'nin Messenger için yer ayırttığı otele gitti ve kendisine bir oda tuttu. Messenger ona Bayan Messenger'miş gibi davranıp odasını paylaşmayı önermişti, ama Helen bunun çok ileri gitmek olacağını düşünmüştü. Böylece, sanki orada tesadüfen karşılaşmış iki eski arkadaşmış gibi otelin restoranında yemek yediler, barda birbirlerine iyi geceler dediler, ayrı ayrı odalarına gittiler ve sonra da Messenger'ın odasında (olur da çocuklardan biri onu aramaya kalkışırsa diye) buluşup, doludizgin bir gece geçirdiler. Ertesi sabah BBC saat 6.30'da otele bir araba gönderdi. Helen, daha sonra onu kendi odasındaki televizyondan seyredip de, onun gayet ağır oturaklı bir biçimde Deep Blue'daki* programın nasıl çalıştığını –olası milyonlarca hareketin sonuçlarını saniyeler hızında tarayarak– ve bunun bir insan oyuncunun sezgisel yöntemlerinden ne kadar farklı olduğunu anlatırken gördüğünde, onun nasıl olup da, bir gece öncesine dair tek bir iz taşımadan bu kadar zinde ve aklı başında gözükebildiğine şaşmıştı.

Bir sevgili olarak Messenger'ın tarzı Martin'inkinden çok faklıydı. Martin ile ön oyunlar epey bir detaylandırılıp uzatılma, eylemin kendisi ise oldukça çabuk bitirilme eğilimindeydi. Messenger ile ise tam tersiydi. Helen'in içine hemencecik girmeyi ve orgazm olmadan önce çeşitli pozisyonlarda çiftleşmeyi seviyordu o, bu arada Helen'i de bolca ulaştırıyordu tabii. Kolları ve omuzları bayağı kuvvetliydi ve Helen'i, fazla bir çaba harcamadan bir öyle bir böyle çevirip, bir üzerine bir altına alıyordu, tıpkı "tutuş" egzersizi yapan bir güreşçi gibi. Bazen sanki onu, gırtlağından şaşkın, sözcüksüz haz sesleri çıkarttırıp, yenilmiş bir güreşçi gibi şilteye vurarak merhamet dilenen, zavallı bir duygu kütlesi haline getirmek için büyük bir çaba sarf ediyormuş gibi geliyordu.

Ama dün, pes eden o oldu. Evine dönerken maisonette'e uğradı, yanında da, olur da birine rastlar da bir bahaneye gerek duyarsa diye bilinç konferansıyla ilgili yazılar getirmişti. Çok uzun kalamayacaktı çünkü Emily yemek pişiriyordu ve o da geç kalmak istemiyordu, bu yüzden kapı ardından kapanır kapanmaz Helen'i soymaya başladı. Yukarı yatak odasına çıktılar ve yatağa uzandılar, ama ilk defa iktidarsız olmuştu. Acayip keyfi kaçtı. "Dert etme," dedi Helen. "Psikolojik. İki arada

* IBM Deep Blue, saniyede 200 milyon satranç hamlesi hesaplayabilen bir süper bilgisayar. (ç.n)

bir derede sevişmek iyi bir fikir değildi." "Daha önce de çabuk olmamız gerekmişti," dedi Messenger. Helen, şaka yollu, "Ee, son zamanlarda biraz fazla yaptın tabii," dedi. "Ellisinde bir adam için yani." Bu laf karşısında yüzünü buruşturdu Messenger. "Saçmalama," dedi. "Muhtemelen, öğlen Lokal'de yediğim körili tavuktandır. Bütün öğleden sonra hazımsızlık çektim." "Hep hazımsızlıktan şikâyet ediyorsun," dedi Helen. "Bu konuda bir şeyler yapsan iyi olur artık." Birden kendini sanki karısıymış gibi konuşurken buldu ve bunun farkına varmanın şokuyla sesi soluğu kesildi. Ama Messenger fark etmemiş görünüyordu. "İki tane Rennies alsam geçer," dedi. Çabucak giyindi, Helen'i öptü ve gitti.

Helen banyo yaptı. Suda yayılmış otururken ve arada parmak ucuyla dokunarak sıcak suyu akıtırken, Messenger'a âşık mı oluyorum acaba diye düşündü. Richmondlar'ın salonunda karşılaştıkları o ilk andan itibaren ondan etkilenmişti, ama bunu kendine ya da bir başkasına geleneksel, romantik anlamda sensiz-yaşayamam-ve-yalnızca-sen "aşk"ı olarak tanımlayamazdı. Dahası Helen, Messenger'ın modemi getirip, kendisinin de yemek hazırladığı o gün, ona "âşık olmaya başladığı"nı söylediği vakit Messenger'ın da bu tür bir duyguyu ifade etmediğini biliyordu. Onunla ilk yatışı tamamen fırsatçı ve deneysel bir durumdu. Carrie ve Nicholas Beck'le Ledbury'deki o karşılaşması ve Bourton'da nehir kıyısında Carrie'nin açığa çıkarttıklarından dolayı kafası hâlâ karışıktı. Tüm bunların ışığında, önceki haftalarda Messenger'ın tekliflerini prensipli bir şekilde reddetmiş olmak birden gereksiz görünmüştü gözüne. Eğer Carrie'nin Nicholas Beck'le bir ilişkisi varsa, onun da Messenger ile kırıştırmaması için bir sebep yoktu. Tam da böylesi hassas bir anda Carrie'nin California'ya gitmesi bu kararı eyleme dökmeyi iyice kolaylaştırmıştı. Carrie'nin yokluğunun günlerden haftalara kademeli bir şekilde uzaması (babasının durumu çok yavaş düzeliyordu) "kırıştırma"nın dolu dolu ve bolca fiziksel bir ilişkiye dönüşmesine yol açmıştı. Üç hafta boyunca, kafalarını kolay kolay bir şeye veremediler – en azından *Helen* veremedi, sevişmek için fırsatlar yaratmak dışında tabii. Helen, tanıdık çevrelerinde hiç kimsenin bir işler çevirdiklerinden kuşkulanmamış olmasına şaşırıyordu. Öğrencileri, görünüşüne yansıyan tatmin edilmiş arzuların belirtilerini ayırt etmiyorlar mıydı? İş arkadaşları, bir öğlen randevusundan apar topar toplantıya koşturan Messenger'ın üzerine sinmiş olan seks kokusunu duymuyorlar mıydı? Hiç kimse sık sık tam da aynı saatlerde ortalıktan

kaybolduklarını fark etmiyor muydu? Fark etmiyordu demek ki. Bir tek Sandra Pickering, tavırlarında hafif bir değişiklik olduğunu hissetmiş olabilir, diye düşündü. Helen bazen dersin ortasında erotik bir hayalden sonra kendine geldiğinde, genç kadını sorgulayıcı bakışlarla kendisini izlerken bulurdu, sanki nasıl olup da değiştiğini çözmeye çalışıyormuş gibi. Bunun dışında herkes Helen ve Messenger'ın davranışlarını fark edemeyecek ya da bunlardan bir anlam çıkaramayacak kadar, kişisel ya da profesyonel, kendi işlerine fazlaca kaptırmış durumdaydı.

Kuşkusuz, bu sıra Genel Seçimler'in de bu kadar heyecan ve ilgi konusu olması bunu etkilemişti. O ve Messenger Seçim Gecesi Gloverlar'ın partisine katılmışlar, ama birbirleriyle pek konuşmamışlardı. Gelen ilk sonuçlar İşçi Partisi'nin zaferinin derecesini belli ettikten hemen sonra ayrı ayrı ve çaktırmadan oradan sıvışmışlar ve sözleştikleri üzere Helen'in evinde buluşmuşlardı. Sonraki günlerde insanlar ona, gecenin en sansasyonel muhafazakâr bozgununa göndermede bulunarak, "Portillo'yu izledin mi?"* diye sorduklarında ise, mahcup mahcup, "Hayır, o sırada yataktaydım," diye cevap vermek zorunda kalmış ve bu sırada fazla kızarmadığını ummuştu.

Messenger, o sabahın erken saatlerinde evine dönmek üzere yanından ayrıldıktan sonra, Helen sabahlığını giyip bir çay demlemiş ve bir saat filan televizyonun karşısında oturmuştu. South Bank'ta İşçi Partisi destekçilerinin çılgın kutlamalarını ve yeni başbakan ile karısının muzaffer görüntülerini izleyince, bu büyük tarihi olaya katılmadığı için vicdan azabı duymuştu. Kendini erotik macerasına öyle bir kaptırmıştı ki, oy toplamak için kimseyle konuşmamış, oy kullanmamış, hatta televizyon bile seyretmemişti pek. Belki de bu suçluluk duygusunu, el ele tutuşmuş olan Blair çiftinin yaydığı erdemli evlilik aşkı aurası körüklemişti. En azından Messenger bir zahmet, oyunu kullanmıştı (taktikli bir oy, Cheltenham'daki Liberal Demokrat adayına) ama ona göre sonuç, yalnızca bir ehveni şer durumuydu. Politika ve politikacılara karşı derin bir küçümseme duyuyordu. Politika modern çağın lanetidir diye iddia ediyordu, tıpkı dinin geçmiş çağlarda olduğu gibi. Bu yüzyılda –Orta Avrupa'da, Rusya'da, Çin'de, Afrika'da– insanlığın başına gelen, politikanın sebep olduğu sefaletin boyutlarını düşün bir diye güzel bir konuşma ile vurgulamıştı. Helen, sen bir anarşist misin o zaman diye sormuştu. Ama değildi tabii ki. Bilimin uygulanması ara-

* Michael Portillo, Muhafazakâr partinin lideri. (ç.n)

cılığıyla toplumun mükemmelleştirilmesine dair oldukça eski kafalı bir Aydınlanma inancına sahipti sanki. Bilgiye ulaşma, yani bilim, ve güce ulaşma, yani politika arasındaki katıksız zıtlıktan bahsetti. İlahiyattan yıkıma kadar sahte-bilginin bütün formları, kendi sahte dünya görüşünü diğerlerinin üzerinde politik olarak empoze etmek zorundaydı diye sürdürdü. Bu, birleşme sonrası esenliğinin tüm o pırıltısıyla bayağı makul gelmişti Helen'e (zaten sohbetlerinin genel içeriği de böyleydi).

Ama artık Carrie döneceği için (babası hastaneden taburcu edilecekti, gerçi evde gece gündüz ona bakacak biri gerekiyordu hâlâ) Helen'in de, Messenger'la bir sonraki randevuyu düşünerek daldığı o erotik hülyaları bir kenara bırakması gerekecekti. Carrie'nin burnunun dibinde, eskiden olduğu gibi gizli gizli görüşmeye devam etmenin pratik zorluklarının dışında, söz konusu kişinin varlığı ilişkiye tamamen yeni bir ahlâki ve psikolojik boyut katıyordu. Carrie uzakta olduğu sürece Helen'in onu bir rakip, hatta engel olarak görmemesi mümkündü. Ama Carrie sahneye tekrar bir eş, anne, idareci, kâhya olarak çıkınca Helen'in pozisyonu da aniden marjinal ve problemli oluverdi. Carrie'nin kendisinin de bir âşığının oluşu bir şeyi değiştirmiyordu. Bu nedenle, Helen'in banyoda kendisine sorduğu sorunun önemi ortaya çıkıyordu: Messenger'a âşık mı oluyordu yoksa? Eğer öyleyse, bu gelecekte nelere alametti, kısa dönemde değil de, uzun dönemde? Sömestrin sonunda Gloucester'daki işi sona erip de Londra'ya geri döndüğünde ilişkinin sona ermesine gönlü el verecek miydi? Kalbi anında cevap verdi; hayır. Peki Messenger'la Londra'da, toplantıları ve medya görüşmeleri arasına sıkıştırılmış şehvet dolu saatler geçirerek ya da yurtdışındaki gezilerden birine giderken ona katılma planları kurarak, arada bir görüşülen bir sevgili olmaya gönlü el verecek miydi? Lüks bir otel odasında otururken gözünün önüne getirdi kendini, tuvalet masasının üzerinde de bir meyve sepeti ve buzları erimekte olan bir kovanın içinde duran bir şişe şampanya ile sabırsızca Messenger'ın bir konferans seminerinden veya resmi bir resepsiyondan azat edilmesini beklerken, bu görüntü pek hoşuna gitmedi. Sonra aklına bir şey geldi –elinde olmadan– diyelim ki Messenger ve Carrie boşanıyormuş ve o da benimle evleniyormuş? Cazip bir fikirdi, ama sadece küçük Hope'un buna karşı çıkarkenki perişanlığını aklına getirmesi yeterliydi. Haftalardan beri ilk defa içini bir sıkıntı kapladı. Aniden Messenger'ın

ateşinin soğumasına sebep olup onu iktidarsız yapanın Carrie'nin çok yakında gelecek oluşu olup olmadığını düşündü.

28 RALPH eve döndüğünde Emily de erkek arkadaşı Greg'le mutfaktadır, on sekiz yaşında, uzun boylu ve hantal bir çocuk olan Greg Ralph'a karşı bir çekingenlik duymaktadır ve yanında mümkün olduğunca az konuşur. Kıçlarının üzerine çömelmiş, fırın camından içeri Emily'nin akşam yemeği için hazırladığı rulo köftelere bakmaktadırlar.

"Sanırım oldu," der Emily. "Yalnız saatini kurmayı unutmuşum. Yanmasını istemiyorum."

Ralph, arkalarında çömelerek, "Bana da olmuş gibi geldi," der. "Ama rulo köfte sığır etinden yapılmaz mıydı?"

"Ben kuzu kıyması kullandım," der Emily.

"Lüks bir rulo köfte yani. İyi. Hadi yiyelim."

Köfte mükemmel olmuştur. Ralph bir tabak daha yer ve Emily'yi tebrik eder. Diğerleri yemeğin ardından sofrayı toplarken, Emily bu yemek pişirme kıyağına karşılık bir şey rica eder.

"Greg bu gece burada kalabilir mi Messenger?"

Ralph geğirmesini bastırır. "Odanda mı demek istiyorsun? Olmaz herhalde Flipper."

Emily kaşlarını çatar. "Neden olmaz? Annem izin veriyor ama."

"Bu sorumluluğu alamam." Emily öfkeyle gözlerini devirir. "Dahası, onaylamıyorum da, ama mesele bu değil. Buna Carrie karar verir ve o da burada değil."

Emily, "Onaylamıyor musun?" der kuşkulu bir tonda.

"Hayır, bunun oğlanlar için rahatsız edici olduğu düşünüyorum. Hassas bir yaştalar şu anda."

"Sen Helen'i misafir ederken rahatsız edici olmuyor ama?" der Emily.

Ralph sertleşir. "Bu tamamen farklı bir durum. O misafirdi, misafir odasında uyudu."

Emily, biraz küstah bir ağırlıkla, "Yaa evet," der. Sanki zorlansa, daha fazlasını söyleyecekmiş gibi Ralph'a bakar.

Telefon çalar. Arayan Carrie'dir, yarın gece Hope'la beraber LA'dan ayrılacaklarını ve cuma sabahı erkenden Heathrow'a varacaklarını teyit eder. Ralph onları havaalanında karşılamayı önerir. Carrie, hayır, hiç zahmet etme der. Cheltenham'dan şoförlü bir araba ayarlamıştır zaten. Öğlene doğru orada, evde olmayı umar.

"Harika," der Ralph. "Seni özledik."

"Beni mi yoksa yemeklerimi mi özlediniz?" der Carrie.

'Eh ikisini de," der Ralph. "Gerçi Emily de bu gece muhteşem bir rulo köfte yaptı bize..." Ralph bunu söylerken Emily'ye bir göz atar. "Bu arada Greg burda, o da pişirmesine yardım etti. Gece kalmasının bir mahsuru var mı?"

Carrie, "Eğer senin için yoksa, yok," der.

"Tamam o zaman. Yarın görüşürüz. Herkesin selamı var." Ralph telefonu yerine koyar ve Emily'ye, "Annen bir mahsuru olmadığını söyledi," der.

"Teşekkürler Messenger," der Emily. Gülümseyerek odadan çıkar.

Ralph elini midesine koyup tekrar geğirir. Banyoya gider ve ecza dolabında bir kutu Rennies bulur. Ağzına iki tablet atar.

Ralph cuma sabahı, Carrie ve Hope eve varmadan önce O'Keefe adındaki İrlandalı aile doktorlarını görmeye gider. Muayenehanesi, Messengerlar'ın evinden pek uzak olmayan, Kral George dönemi sıra evlerin olduğu bir sokakta uzun, dar bir evin zemin katındadır. "Dükkânın üzerinde yaşıyorum," demek hoşuna gider. Yaklaşık Ralph yaşlarındadır, biraz daha topludur ve kırmızı, pütürlü bir cildi ve kocaman elleri vardır. Pek sevdiği o tüylü, tüvit spor ceketlerin içinde bir doktordan çok çiftçi gibi görünür, ama onlara hep iyi doktorluk yapmıştır. Ralph'ın şimdiye dek ona danışması çok nadir gerekmiştir.

Kısaca geçilen selamlaşma faslının ardından, "Sana nasıl yardımcı olabilirim Profesör?" der. Ralph'a böyle seslenmek O'Keefe'nin hoşuna gider sanki.

"Yalnızca hazımsızlık," der Ralph. "Ara ara oluyor, ama bir türlü başımdan gitmiyor. Artık Rennies de bir işe yaramıyor."

"Başka belirtiler var mı?"

"Tam şurda bir şişkinlik hissi var." Ralph elini göğüs kafesinin tam sağ alt tarafına dayar.

"Bir bakalım o zaman. Sen giysilerini çıkart. Çamaşırın kalabilir."

O'Keefe odanın bir köşesinde duran paravananın arkasındaki sedire işaret eder. Ralph soyunurken, o da dikkatlice lavaboda ellerini yıkar ve hava hakkında çene çalar.

O'Keefe, Ralph'ın karnını iyice muayene eder ve etine dokunurken, bir yandan belli belirsiz ıslık çalar.

"Korkarım orta yaş meseleleri," der Ralph hafifçe.

O'Keefe başını sallar. "Evet beklenen bu." Kocaman, spatula gibi parmaklarıyla iter, bastırır ve inceler. "Tamam," der. "Üstünü giyebilirsin artık." Altın uçlu dolmakalemiyle Ralph'ın dosyasına bazı notlar almak üzere masasına döner.

"Eee?" der Ralph, hasta sandalyesine otururken.

O'Keefe bir yandan yazmaya devam ederken, "Karaciğerinde bir kitle var," der.

"Ne tür bir kitle?"

"Bilmiyorum. Bir uzmana gitmen gerekecek." O'Keefe Ralph'a bakar. "Özel sigortanız var mı Profesör?"

"Evet."

"Bath'de iyi bir gastroenterolog var, Dick Henderson. Onunla golf oynamışlığım vardır. Eğer istersen onu arayabilirim. Seni pazartesi gününe ayarlayabilir."

"Acil bir durum mu var yani?"der Ralph.

"Vakit kaybetmenin bir anlamı yok," der O'Keefe.

"Ciddi olabilir mi demek istiyorsun?"

O'Keefe sabit gözlerle Ralph'a bakar. "Karaciğer hayati bir organdır Profesör."

"Evet tabii, aptal bir soruydu. Kanser olabilir mi?"

O'Keefe cevap vermeden önce bir an duraklar. Nihayet, "Hayır dersem yalan söylemiş olurum," der.

"Başka ne olabilir peki?"

"Hiçbir fikrim yok," der O'Keefe. "Bu yüzden bir uzmana ne kadar çabuk gitseniz o kadar iyi olur. O içinizi ferahlatacaktır."

"Ya da duruma göre ferahlatmayacaktır," der Ralph. O'Keefe buna karşılık vermez.

Ralph eve geldikten kısa bir süre sonra O'Keefe'nin sekreteri arayıp, Bay Henderson'un onu pazartesi sabahı on bir otuzda Bath'deki Abbey Hastanesi'nde kabul edebileceğini söyler. Ralph de randevuyu kabul eder.

Emily ve iki oğlan okulda olduğu için ev sessizdir. Ralph mutfakta kendine bir fincan kahve yapar ve masaya oturur, içeceğini yudumlarken, pencereden arka bahçeyi izler. Sonra yukarı, çalışma odasına çıkar ve biraz bilgisayarda çalışır. Bazen parmakları kıpırtısız kalır ve bir iki dakika öylece ekrana bakakalır, ama gözleri metne odaklanmamıştır. Çalıştığı alanı toparlar ve Internet'e bağlanır. Bir araştırma sitesine girer ve ara kısmına "+karaciğer+kanser" yazıp, tuşlar. Yaklaşık bir yarım saat sonra açık pencereden, aşağıdaki yoldan bir aracın yaklaşmakta olduğunu, arabanın kapısının açılıp kapandığını ve Hope'un heyecanlı sesini duyar. Internet'ten çıkar ve hemen aşağı koşar.

Ralph holde Hope'u kucaklar, havaya kaldırıp, siyah-beyaz karolu zeminin üzerinde döndürür. Çocuk neşeyle güler. Sonra Carrie'yi öpüp, yüzüne bakar.

Carrie, "Neyin var senin?" der.

Ralph, Hope'un en sevdiği bebekleri ve oyuncaklarıyla hasret gidermek için odasına koşturuncaya kadar bekler. Sonra Carrie'ye O'Keefe'e gidişini anlatır.

Carrie'nin ilk sorusu, "Kimmiş bu Henderson denen adam?" olur.

"Bilmiyorum. O'Keefe çok tutuyor ama onu."

"Bence Harley Caddesi'ndeki uzmanlardan birine gitmekte fayda var. En iyileri orda."

"Londra'da o doktor bu doktor gezecek kadar zamanım yok," der Ralph. "Bir dolu testler falan olacak. Con-Con'a sadece üç hafta var. Yapılacak bir yığın boktan iş var."

"Başkasına devret."

"Söylemesi kolay. Vekilim Duggers. Sosyal organizasyon işi pek onluk bir şey değil. Neyse, fazla dramatize etmeyelim. Muhtemelen bir şey çıkmayacak."

"Hay Allahım," der Carrie. "Ben de hastaneyle, doktorla işim bitti artık diye düşünmüştüm."

"Bunun eve dönüşünü gölgelemesine izin verme," der Ralph. "Pazartesiye kadar unutalım bu meseleyi. Tamam mı?"

Carrie gergin bir tebessümle, "Sen öyle diyorsan Messenger," der.

Sonradan, öğle yemeğinde hafta sonunu planlarlarken Carrie, pazar günü Helen'i de Horseshoes'a çağırsak mı diye sorar.

"Bence çağırmayalım," der Ralph.

"Ben yokken yardım etti demiştin ya-"

"Bu hafta sonunu kendimize ayıralım. Biz bize olalım," der Ralph.

"Peki," der Carrie.

Öğleden sonra Carrie biraz kestirir ve Ralph de biriken idari işleri halletmek üzere Üniversite'ye gider. Ofisinden Helen'i arar ve ona kitleden bahseder.

"Ah canım," der Helen. "Bu çok endişe verici."

"Yani, doğrusu bu bir nevi şok oldu benim için," der Ralph. "Doktora hazımsızlık şikâyetiyle gittim ve kanser ihtimaliyle çıktım."

"Öyle bir şey değildir eminim," der Helen. "Son birkaç haftadır hiç de hasta bir adam gibi davranmıyordun."

"Geçen çarşamba hariç."

"Aman o bir şey değil," der Helen. "Ciddi bir şey olamaz."

Ralph, "Eh yakında öğreneceğiz işte," der. "Beni doktora gitmeye yönelttiğin için sana teşekkür etmeliyim. Hazımsızlık meselesini halletmemle ilgili bir şeyler söylemiştin ya – hatırladın mı?"

"Evet," der Helen.

"Şüphe ettiğin bir şey mi vardı?.."

"Yok canım. Öylesine bir laftı. Saçma sapan, mantıksız ama, keşke söylemeseydim diyorum şimdi."

"Hayır, sana minnettarım. Gerçekten."

"Biliyorum."

"Er geç doktora görünmem gerekecekti ve ne kadar çabuk olsa o kadar iyidir."

"Doğru."

Sanki bir sonra ne diyeceklerini bilemezmiş gibi ikisi de bir süre sessiz kalır.

Helen nihayet, "Seni bir daha ne zaman görebileceğim?" der.

"Bilmiyorum," der Ralph. "Bu hafta sonu olmasın, mümkünse."

Helen, "Tabii olmaz," der hemencecik.

"Seni Horseshoes'a çağırmak isterdim, ama Carrie biraz üzgün. Sanırım biz bize olmamızı tercih eder."

"Tabii, çok iyi anlıyorum."

"Sen ne yapacaksın peki?"

"Yapılacak bir dolu iş var. Öğrencilerin kâğıtları falan. Sömestrin bitmesine de pek bir şey kalmadı."

"Evet yaa. Şu şey başıma gelmek için daha kötü bir zaman bulamazdı, Con-Con yaklaşıyor ya."

"Pazartesi günü olacaklardan beni haberdar et."

"Ederim. Salıya kadar arayamayabilirim ama."

"Tamam."

"Hoşçakal o zaman."

"Hoşçakal Messenger."

Biraz kestirmesine rağmen Carrie hâlâ yolculuktan dolayı yorgundur. Yemekten sonra Ralph'la salonda bir başlarına, gazete okuyup, bitkisel çay içerlerken, Carrie uyumaya gideceğini söyler.

Ralph gazeteyi bir kenara atıp, "Ben de geliyorum," der. Carrie şaşırmış görünür. "Seni özledim," der Ralph.

"Öyle mi?"

"Tabii."

Carrie yavaşça ayağa kalkar. "Çok yorgunum Messenger. Yarın geceye bıraksak daha iyi olacak."

"Peki," der Ralph. "O zaman ben başka şeylerle uğraşayım."

Yatak odalarının önünde Carrie'ye bir iyi geceler öpücüğü verir ve çalışma odasına giden ekstra basamakları çıkmaya devam eder. Yeniden Internet'e bağlanır.

Sonraki pazartesi Ralph arabasıyla uzmana, Bay Henderson'a görünmeye Bath'e gider. Özel Abbey Hastanesi, şehrin sırtlarında yeşillik bir alanda yer alan, düzgün cam sırlı tuğlaları ve kahverengiye çalan pencereleri olan yeni bir binadır. Tıpkı bir havaalanının business-class bekleme salonundaki gibi duvardan duvara halıları ve döşeme kaplı kanepeleri olan danışma kısmı ve bekleme odaları sessiz ve konforludur. Kısa bir süre bekledikten sonra Ralph bir muayene odasına alınır, orada onu yüzünde bir tebessümle Henderson karşılar ve elini sıkar. Ralph'ı daha önce televizyonda görmüş olduğunu belirtir. Doktor, O'Keefe'den daha genç görünümlüdür. Üzerinde, yaka cebi bir dizi tükenmez ve kurşun kalemle dolu olan ince çizgili lacivert bir takım ve golf kulübü kravatı gibi görünen bir şey vardır. Pırıl pırıl beyaz dişleri hafiften öne çıkıktır, özellikle de gülümserken, ki bu da oldukça sık yaptığı bir şeydir.

Ralph tetkik edilmek için bir kez daha don katına kalır. Karnı, profesyonel, işini bilen parmaklar tarafından bir kez daha itilip, bastırılıp, incelenir. Henderson bir kitlenin varlığını onaylar.

Ralph, "Kanser olabilir mi?" diye sorar.

Henderson, "Bu ihtimali yadsıyamayız," der, sanki iyi bir haber vermiş gibi gülümseyerek. "Biraz daha fazla irdelemek gerekir. Size mümkün olduğunca çabuk bir ultrason taraması tarihi ayarlayalım, aynı zamanda bir de endoskopi yapalım. Bu, fiber optik kullanılarak, mide ve ince bağırsakların, görsel olarak tetkik edilmesidir."

Ralph, "Anahtar deliği cerrahisi mi?" diye sorar.

Henderson içten bir şekilde güler. "Aa yok, bu ağızdan ve gırtlaktan yapılıyor. Kulağa çok rahatsız edici geliyor, ama bir şey hissetmeyeceksiniz. Size lokal anestezi yapacağız. Ama sonrasında araba kullanmasanız iyi olur."

"Aynı gün eve gidebileceğim o halde?"

"Aynen öyle. Bağırsak karaltıları ultrasona engel teşkil etmesin diye bir gece önce bir şey yememeniz ve müshil almanız lazım."

"Karımdan gelmesini isterim."

"Harika," der Henderson. "Çarşamba uygun musunuz?"

"Ayarlayabilirim," der Ralph. "Sonuçlar ne zaman çıkar?"

Henderson, "Aynı gün," der.

Salı günü öğlene doğru Helen Ralph'ı ofisinden arar.

"Helen! Özür dilerim –seni arayacaktım, ama hiç boş bir anım–"

"Önemli değil. Başını ağrıtmak istemiyorum, ama–"

"Tabii ki de yok öyle bir–"

"Sonradan pek uygun olmayacağım da," der Helen. "Dersim var. Muayenenin nasıl gittiğini öğrenmek istedim."

"Ee, bir kitle olduğunu onayladı."

"Aaah." Helen'in sesi hayal kırıklığına uğramış gibidir.

"Pek sürpriz olmadı bu ama."

"Hayır. Ben öyle düşünmüyordum. Aile doktorunuzun yanılmış olabileceğini ümit etmiştim."

"Bayağı boktan bir aile doktoru olurdu o zaman," der Ralph. "Başka da söyleyecek bir şey yok. Çarşamba günü bazı testler için gitmem gerekiyor."

"Anladım. Yapabileceğim bir şey var mı?"

"Pek yok. Carrie benimle hastaneye gelecek."

"Haa, tamam."

"Seni daha sonra ararım ben."

"Tamam. Seni düşüneceğim."

"Teşekkürler. Peki, hoşçakal Helen."

"Hoşçakal Messenger."

Ralph, "Aradığın için teşekkürler," diye ekler, ama aynı anda Helen de kapatmıştır.

Ralph çarşamba sabahı erkenden Carrie ile beraber hastaneye gider. Bayağı geç bir saate kalmışlardır ve Cheltenham'daki sabah trafiği de yoğundur, bu yüzden Ralph kaybettikleri zamanı telafi etmek için arabayı inişli çıkışlı o iki şeritli yolda hızlıca sürer. Ralph tam uzun bir Continental karavanı sollayıp geçerken karşılarına, tepenin yamacından bir spor araba çıkınca Carrie, "Hastaneye giderken yolda telef olmasak diyorum," der.

"Eh, bu da şüpheyi gidermenin bir yolu tabii," der Ralph.

"Bunun dalgasını geçme Messenger," der Carrie.

Ralph'a endoskopiden önce, lokal anestezi için sıkılan ağız spreyinin yanında bir de damardan hafif bir sakinleştirici iğne yapılır, test sonuçlarını öğrenmek için Carrie'yle beraber Henderson'un odasına girdikleri vakit Ralph hâlâ sersem gibidir. Doktor raporu yüksek sesle okur: "*Orta kısımda düşük ekojen durum ile beraber karaciğerin sağ lobunda alışılmadık yapıda bir kistik lezyon görülüyor. Bu görüntü nekrotik bir ikincili işaret ediyor olabilir. Durumun değerlendirilmesi için bir CT taraması tavsiye edilir...*" Henderson dokümanın tepesinden doğru bakar. "Bence iyi bir fikir bu. CT taramasının ne olduğunu biliyorsunuzdur tabii?"

"Evet," der Ralph.

"Ben bilmiyorum," der Carrie.

Henderson gülümseyerek açıklar. "Aaa Messenger'ın televizyon programındakilerden bahsediyorsunuz yani," der Carrie. "Hani şu insanların beyinlerinden kesitler gösteren."

"Kesinlikle," der Henderson. "Ama bizimki karın bölgesi."

"Şu ikincil ne oluyor?" diye sorar Ralph.

"Kitleniz, bağırsaklardan metastaz yapmış ikincil kanser olabilir. Daha geçenlerde bu durumda bir hastam vardı. CT taraması bize bu olasılığı ortadan kaldırmak için yeterli bilgiyi veremeyebilir, bu yüzden eğer kabul ederseniz sizi aynı zamanda bir de kolonoskopi olacak şekilde ayarlayalım."

"Ne kadar sürer bu?"

"Hazırlıklarıyla beraber üç dört gün."

"Hastanede mi?"

"Eee, aslında hazırlık diyetini evde de yapabilirsiniz... ama hastanede daha kolay olur. Oruç tutmada iyi değilseniz yani."

"Değildir," der Carrie.

"Önümüzdeki üç hafta boyunca boş üç dört günüm hiç yok," der Ralph.

"Evet var," der Carrie. Henderson'a, "En erken ne zaman olabilir?" diye sorar.

"Gelecek hafta başını ayarlayabilirim," der. Soran gözlerle Ralph'a bakar. "Eğer cumartesi gelirseniz hafta sonu boyunca hazırlıkları yaparız."

"Tamam, öyle olsun," der Ralph.

Cheltenham'a dönerken direksiyona Carrie geçer. Çok geçmeden, "Bu Henderson denen adam hakkında ne düşünüyorsun?" der.

"Çok profesyonel görünüyor," der Ralph. "Bütün gerekli işlemleri yapıyor. Şüpheli hiçbir nokta bırakmıyor."

"Neden o kadar çok gülümsüyor?"

"Bence bilinçsiz bir alışkanlık. Bir tür sinirsel tik. Muhtemelen insanlara bu kadar sık kötü haber vermek zorunda kaldığındandır."

"Ben ona güvenmiyorum."

"Neden?"

"Bilmiyorum. Son birkaç haftadır çok fazla doktor gördüm... İnsan cidden akıllı olanlar ile idare eder olanları ayırt edecek kıvama geliyor. Henderson yüzde yüz idare eder olanlardan."

"Henderson iyi. Sonuçta önemli olan testler."

"Bence Harley Caddesi'ne gitmelisin."

"Şimdilik Henderson'a devam edeyim. İnşallah testler olumlu çıkar. Yani negatif demek istiyorum. Eğer çıkmazsa, her zaman bir ikinci fikir alabiliriz."

Carrie sol elini Ralph'ın bacağına koyar. Gözlerini yoldan ayırmaksızın, "Seni kaybetmek istemiyorum Messenger," der.

Ralph kısacık bir bakış atar ona. "Heey! Daha şimdiden kaybetmekten bahsetme."

"Özür dilerim. Ben sadece..."

"Biliyorum." Ralph eliyle Carrie'nin elini tutup sıkar. Carrie tekrar direksiyona koyar onu ve bir süre sessizce sürer.

"Sana en iyi tedavinin uygulanması için kaç para harcamamız gerekiyorsa harcayacağız," der Carrie. "Ne kadar gerekiyorsa."

Eve vardıklarında telesekreterde bir mesaj bulurlar, Ralph'ın sekreteri, Rektör Yardımcısı'nın ofisinden bütün gün ona ulaşmaya çalıştıkları notunu bırakmıştır. Mesaj, üstü kapalı bir şekilde, *"Sanırım öğrenci gazetesiyle ilgili bir meseleymiş,"* diye biter.

Ralph Rektör Yardımcısı'nın ofisini aramak üzere çalışma odasına gider ve derhal Sir Stan'e bağlanır.

"Aah, alo Ralph, gün boyu hastanede olduğunu söylediler bana. Umarım ciddi bir şey değildir?"

"Yok. Sadece birkaç test."

"İyi. Bugünkü *Kampustan Haberler*'i görmemişsindir herhalde?"

"Hayır."

"Eee, Donaldson'un fahri derecesiyle ilgili bir hikâye koymuşlar."

"Ne diye?"

"Öğrenci Birliği'nde problem çıkaran bir tür barışçı grup varmış. Sana bazı kısımlarını okuyayım bak. *'Savunma Bakanlığı'nın yüksek mevkilerini onurlandıran Üniversite... Holt Belling Merkezi ile bağlantılar... Beyin yıkama teknikleri ve uzaktan kumandalı silahlarla ilgili olarak Gloucester araştırmalarına mali destek sağlayan hükümet...'* Doğruluk payı var mı bunların?"

"Yani, MSB 'nın işlerimizden bazılarına mali destek sağladığını sen de biliyorsun Stan."

"Beyin yıkama peki?"

"Sanırım interaktif bir sanal gerçeklik programından bahsediyorlar burada–"

"Dur bi dakika Ralph, bu kadar jargon kullanma."

"Pardon Stan," der Ralph. "Örneğin, 'Eliza' adı verilen ve psikiyatrik danışman görevi gören ünlü bir program var. Başlatıyorsun ve sana, *Bugün nasılsın?* diye soruyor ve sen de *Bok gibi hissediyorum* yazıyorsun ve Eliza sana, *Kendini neden bok gibi hissediyorsun?* falan gibi şeyler soruyor ve sen daha ne olduğunu anlamadan bütün hayat hikâyeni anlatmış oluyorsun ve kendini çok daha iyi hissediyorsun." Hattın diğer ucunda Sir Stan kıkırdar. "MSB bizden sorgu yargıcı gibi davranacak bir program geliştirmemizi istiyor, askerleri yakalanıp da sorguya çekildikleri vakit nasıl cevap vereceklerinin eğitimini vermek için. Sanırım 'beyin yıkama tekniği' derken bunu kastediyorlar."

"Peki uzaktan kumandalı silahlar?"

"Bakanlık, robotik araştırmalarımızı olası bir mayın döşeme ve

mayın temizleme operasyonuna uygulanabilirliği için destekliyor," der Ralph.

"Mayın *döşeme* mi? Bu kötüymüş Ralph. Mayın *temizleme* tamam ama."

"Tamam mı?"

"Siyaseten doğru. Bu barış grubu gösteri yapmakla tehdit ediyor. Konseyin gelecek haftaki mitingini engellemekle."

"*Nee?* Bu tür şeylerin İspanyol paça kotlar ve İsa stili sakallarla birlikte modasının geçtiğini düşünüyordum ben de."

"Anlaşılan geçmemiş. Yalnızca küçük bir azınlık belki, ama canımızın sıkılmasına sebep olabilirler. Eğer Donaldson bundan haberdar olursa kendini geri çekebilir. Bu da gelecek olan mali yardımlarınızı tehlikeye atar."

"Gazete bozuntusunun editörüyle konuşurum," der Ralph.

"Eee, dikkatli davran. Eğer onlara, gerçekleri daha kabul görür bir bakış açısıyla açıklayacak bir şeyler yazabilirsen..."

"Bir şeyler yapacağım," der Ralph.

"Güzel," der Sir Stan. "Bu arada Viv'le ben geçen gün sizi şu kırsal sığınağınızda yakalayamadığımıza çok üzüldük."

"Yaa, ne kötü olmuş, ben de tam yürüyüşe çıkmıştım. Geri döndüğümde notunuzu buldum."

"Öğleden sonra işe gitmemiştin ha? Hepimiz bunu daha sık yapmalıyız aslında."

"Kırda çok daha iyi düşünebildiğimi fark ettim."

"Eminim öyledir. Carrie nasıl?"

"İyi. Daha yeni Amerika'dan döndü. Babası hastaydı da."

"Üzüldüm buna... Sen yalnızdın o zaman?"

"Efendim?"

"Kır evinde."

"Aaa evet. Yalnızdım."

"Gitmem gerekiyor Ralph. Metalurji bölümünün yeni başkanının açılış töreni konuşması var."

Ralph telefonu kapar ve yüksek sesle, "Hay sıçayım!" der. Carrie'ye, Rektör Yardımcısı ile yaptığı konuşmayı anlatmak üzere aşağı iner.

Carrie, "Bütün sıkıntılar peş peşe gelir," der.

"Bu hikâyeyi öğrenci gazetesine kim taşıdı acaba?" der Ralph.

Perşembe sabahı Helen Ralph'ı ofisinden arar.

"Helen! Ben de seni arayacaktım–"

"Öyle mi?"

"Yalnızca, her şey birbirine girdi de burada."

"Testler nasıl gitti?"

"Bir sonuç yok daha. Pazartesi günü başka testlerin daha yapılması gerekiyor."

"Çok sinir."

"Cidden öyle. Konferans yetmezmiş gibi, Donaldson'un fahri derecesiyle ilgili tantana çıktı şimdi bir de başıma. Bu haftaki *Kampustan Haberler*'i gördün mü? Öğrenci gazetesi hani?"

"Yoo. Ne var onda?"

"Şu anda anlatamayacağım kadar karışık. Birkaç dakika sonra editörüyle toplantım var."

"Seni ne zaman göreceğim?"

"Pazar günü Horseshoes'a gel. Off, hayır, cumartesi günü hastaneye yatacağım-"

"Yani seni ne zaman *yalnız* görebileceğim Messenger."

"Haa." Ralph bir an susar. "Ahh... Şu sıralar pek havamda değilim Helen."

"Seks için demiyorum Messenger," der Helen. "Yalnızca konuşmak istiyorum senle."

"Pardon... Eee, bakayım, Carrie'ye bu akşam geç çıkacağını söyledim. Eve dönerken uğrarım. Yedi gibi. Tamam mı?"

Tam da Ralph'ın sıra evlerin yanındaki servis yoluna yaklaşıp durduğu sırada Helen'in yan komşuları tenis kıyafetlerini giymiş, raketlerini sallaya sallaya evden çıkmaktalar. Onlar gözden kayboluncaya kadar Ralph, sanki bir dokümanı inceliyormuş gibi arabada kalır. Sonra kapıyı çalar. Helen hemen onu içeri alıp kapıyı çabucak kapatır. Kapıya yaslanarak sarılırlar.

"Ah Messenger," der Helen. "Öyle berbat bir haftaydı ki."

Ralph, "Benim için de pek hoş olduğu söylenemez," der.

"Yaa, yazık sana. Testler nasıl çıktı?" Ralph'ı salona yönlendirir. "İçecek bir şey alır mısın?"

"Varsa meyve suyu alayım. Henderson alkol yok dedi."

"Henderson mu?"

"Doktorum."

"Haa, ben de öbür adamla karıştırdım, gazetedekiyle yani. Öğleden sonra bir tane aldım ben de."

Ralph, "O Donaldson," der Helen'in peşinden ufak salona giderken. Helen buzdolabından bir kutu portakal suyu alıp açar ve bunu iki bardağa boşaltırken, Ralph da bir koltuğa yayılır. "Bu sabah editörle görüştüm," der. "Kültürel Bilimler'de okuyan, kariyerini bulvar gazetelerinde yapmayı kafaya koymuş ukala dümbeleğinin teki. Hikâyeyi nereden duyduğunu sordum ona. O da yüzsüz yüzsüz bunun kamuya açık bir bilgi olduğunu söyledi."

"Öyle değil mi peki?"

"Yani Donaldson'un MSB'nda ağır bir top olduğu biliniyor tabii. Ve eğer okuyacağın yeri bilirsen, bazı araştırmalarımızda bize mali destek sağladıklarından Senato gazetelerinde bahsediliyor – gerçi bunların sınırlı bir tiraja sahip olması beklenir ya... Ama bu bağlantıları kim kurdu? Bu gazete bozuntusunu doğru yöne kim sürükledi? Ukala dümbeleği söylemedi. Belki de bilmiyordu – Merkez'i sevmeyen birinin gönderdiği anonim bir ipucu olabilir. Ya da beni sevmeyen birinin. Teşekkürler." Ralph Helen'in elinden meyve suyunu alır. Helen kanepeye oturur.

"Hastanede olanları anlatsana biraz daha," der.

Ralph önceki gün yaptırdığı testleri ve sonrasında Henderson'un konsültasyonunu anlatır.

"Kolonoskopi nedir?" diye sorar Helen.

"Rektumundan yukarı doğru ufak bir televizyon kamerası sokuyorlar ve bağırsaklarının içine bakıyorlar," der. "Kanal Beş'in tıbbi eşdeğeri."

Helen yüzünü buruşturur. "Yazık sana."

"Evet, dört gözle beklediğimi söyleyemem ben de." Saatine bakar ve bardağını kenara koyar. "Gitsem iyi olur artık."

"Hemen mi?"

"Maalesef. Carrie ofisi aramış ve nerede olduğumu merak etmiş olabilir."

"Messenger..."

"Ne?" Helen cevap vermez, ama kızarır ve sanki az sonra ağlamaya başlayacakmış gibi bir hali vardır. Ralph, yerinden kalkıp kanepeye doğru giderken, "Ne oldu?" der daha şefkatli bir biçimde. Kolunu Helen'in omzuna atar.

"Kafam karıştı," der Helen. "Benden ne istediğini bilmiyorum."

Ralph kaşlarını çatarak, "Ne istediğimi mi?" diye tekrar eder.

"Üç hafta boyunca delicesine tutkulu bir ilişki yaşadık. Nerdeyse her gün görüştük. Hemen hemen her gün seviştik. Sonra birden, pat diye kepenkler indi aşağı. Kaç gündür seni görmüyorum. Salak salak oturup asla gelmeyen o telefonları bekliyorum, ben–"

"Sevgilim, özür dilerim. Aklım şu lanet olası şeyle meşguldü hep–"

"Biliyorum, biliyorum."

"Seni seviyorum Helen ve bu üç hafta muhteşemdi, gerçekten, ama... Şu sıralar hiç seks yapmak gelmiyor içimden."

"Benim de Messenger, benim de öyle." Ralph boş boş Helen'in suratına bakar. "Beni sadece bunun için mi istemiştin o zaman?" der Helen. "Şimdi hasta oldun diye hayatından öylece çekip gitmemi mi tercih ederdin yani? Yolundan çekilmemi?"

"Değil tabii ki."

"O zaman beni safdışı bırakma. Düşüncelerinin içine beni de dahil et. Ne hissettiğini söyle bana. Yardım etmeme izin ver."

Ralph birkaç dakika sessizce bakar ona. "Bana gerçekten yardım etmek istiyor musun?"

"Tabii ki. Eğer yapabileceğim herhangi bir şey var..."

"Herhangi mi? Bunda ciddi misin?" Dikkatle Helen'e bakar.

Biraz korkmuş bir halde, "Neden böyle söylüyorsun?" der Helen.

"Sana başka hiç kimseye söylemeyeceğim bir şey söyleyeceğim," der Ralph. "Bunun aramızda kalacağına söz vermelisin."

"Tamam," der Helen.

"Eğer bu kitle kötücül çıkarsa, o işini görürken ben öyle ortalıklarda başıboş gezmeyeceğim. Senin ne söyleyeceğini biliyorum. Doktorların da ne söyleyeceğini biliyorum. Günümüzde her türlü tedavi mevcutmuş da, sürekli gelişiyormuş da falan filan. Ama karaciğer kanseri kötü haber. Internet'te araştırdım ben. Kemoterapiyle biraz hafifliyor belki ama çaresi yok. Organ nakli riskli ve aynı kanserli hücrenin yeniden sarması kuvvetle muhtemel. Gözüpek bir savaş sergilemek istemiyorum. Bir ya da iki yıl hasta gezip sonra da ölmek istemiyorum, aciz, eriyip bitmiş, idrarını tutamayan, kel bir halde. Ben almayayım, sağ ol. Babamın kanserden ölüşünü gördüm ve aynı yoldan geçmek istemiyorum. Dönüşü olmayan ölümcül bir durum olduğundan tam olarak emin olur olmaz Çıkış'ımı kendim yapacağım, hâlâ desteksiz çe-

kip gidebilecekken. Yani, belki de tam anlamıyla desteksiz değil." Susar ve manalı manalı Helen'e bakar.

"Ne yani, benden?.." Helen şoke olmuş gibidir. Başını iki yana sallar. "Hayır."

"Carrie bana yardım etmez, bunu biliyorum," der Ralph. "Felaket kapıyı çaldı mı, aklına gelen malını mülkünü feda etmek olur. Zihninin gerisinde oluşan planları şimdiden görebiliyorum. Bütün Harley Caddesi doktorlarını çağıracak. Beni Mayo Kliniği'ne uçuracak. Nakil için karaborsadan karaciğer satın alacak... Tekerlekli sandalyede de olsa, beni yaşatmak için elinden ne gelirse yapacak yani."

"Messenger bu çok korkunç. Daha fazla dinlemek istemiyorum."

"Bana yardım etmek istediğini düşünmüştüm."

Helen, "Ne yapmamı istiyorsun peki?" der, sesi yükselmiştir. "Kafana naylon torba mı geçireyim? Ayağının altındaki tabureye mi vurayım?"

"Sakin ol Helen. Daha yol yordam düşünmedim. Belki de hiç gerekmeyecek. Umarım ki gerekmez. İyi bir hayat yaşadım. Bunu sonlandırmaktan üzüntü duyarım, çok hem de. Ama yapmam gerekiyorsa da yaparım. Ve kesinlikle bu işi, aileme mümkün olan en az acıyı verecek şekilde halletmek istiyorum. İşte bu noktada başka birinin yardımı iyi olabilir."

"Anladım," der Helen zekice. "Seni Üniversite Caddesi'nde ezmeyi ayarlayabiliriz. Olaya kaza süsü veririz. Kararlaştırdığımız dakikada sen bir ağacın arkasından yola çıkarsın. Saatlerimizi senkronize etmemiz gerekecek ama."

"Ben şaka yapmıyorum Helen," der Ralph.

"Belli, keşke öyle olsaydı," der Helen. "Peki bana vereceğin acıya ne demeli?"

"Çok şey istediğimi biliyorum. Ama bu bir aşk... eylemi olacak."

"*Aşk* mı?" Helen hafiften isterik bir şekilde güler.

"Sevdiğin bir insanın – annenin ya da babanın, hatta çocuklarından birinin, dayanılmaz acılar içinde ölmekte olduğunu farz et. Eğer bir yolu olsaydı onlara yardım etmez miydin?"

"Belki. Ama bu farklı."

"Buradaki mantığı hiç anlamıyorum. Çıkmalarına yardım etmeden önce neden insanları illa cehennemden geçirmek gerekiyor ki? Eğer istedikleri buysa, neden yalnızca onları bundan uzak tutmaya yardım edemiyoruz?"

Helen, "İyi hissetmiyorum," der. "Artık bu konuda konuşmak istemiyorum."

"Bana yardım etmeyecek misin?"

"Hayır."

"Ama engel olmayacaksın da? Kimseye bu konuda bir şey söylemeyeceksin?"

"Söylemeyeceğim demiştim."

"Güzel." Tekrar saatine bakar. "Gitmeliyim."

"Messenger," der Helen. "*Çünkü* seni seviyorum."

"Biliyorum," der Ralph ve hafifçe yanağından öper. "Ben kendim çıkarım."

Messenger mutfaktan içeri girdiğinde, "Geç kaldın," der Carrie. "Yedi buçuk demiştin. Isıtmaktan yemeklerin dibi tuttu artık."

"Özür dilerim," der Ralph. Carrie'yi yanağından öper. "Gelirken Helen Reed'e uğradım."

"Yaa?" Carrie biraz şaşırmıştır.

"Ona konferansla ilgili bir şeyler vermem gerekiyordu. Biliyorsun Son Söz'e ikna oldu?"

"İyi olmuş."

"Ben de fırsattan istifade, geçtiğimiz hafta onu neden hiç arayamadığımızı anlattım."

"İyi," der Carrie. "Belki onu arayıp, pazar günü Horseshoes'a davet ederim. Yoksa hastanaye seni ziyarete gelmemi mi istersin."

"Hayır yapma lütfen. Beni ziyaret etme yani. İlginç bir şey yaptın mı bugün?"

"Biraz alışveriş yaptım. Montpellier Caddesi'nde Nicholas'la karşılaştım ve Petit Blanc'da yemek yedik."

"Bu kadar boş vakti olduğu için şanslı bir adam," der Ralph. "Umarım benim sıhhi durumumu anlatmamışsındır."

"Senin bazı testler yaptırdığından bahsettim. Bunu bir sır olarak saklayamazsın Messenger."

"Biliyorum. Sadece insanların anlayışlarının ve marazi meraklarının hedefi olmaktan nefret ediyorum. Arkadaşlarımız bu konuda ne kadar az şey bilse, o kadar iyi."

"Helen Reed'e ne kadarını anlattın?"

"Pek fazla değil. Sonuçta, aramızda kalsın dedim zaten."

Gön: ludmilla.lisk@carolinum.psy.cz
Alan: R.H.Messenger@glosu.ac.uk
Konu: Konferans
Tarih: 22 Mayıs Perşembe 1997 20:35:28

Merhaba Profesör Messenger,
Ben Çek arkadaşınız Ludmilla. Beni hatırladınız mı? Umarım hatırlarsınız. Size üç hafta önceden bir mektup gönderiyordum ama sanırım almıyorsnuz çünkü cevap gelmiyor. Bu yüzden ben de Internet'ten Gloucester Üniversitesi'ne baktım ve sizin e-posta adresinizi buldum. Daha önce aklıma gelseydi diye düşünüyorum.

Mektubumda bu mayısın sonundaki konferansınızda bir poster sunmak için davet edildiğime konfirmasyon soruyrdum. İngiliz Kültür bana seyahat bursu verecek ama sizin konfirmasyonunuzu istiyorlar. Zaman kısa olduğu için çabuk olsanız sevinirim. Kötü İngilizcemin kusruna bakmayın lütfen.

Sevgiler,
Ludmilla Lisk.

Not: Posterimin adı "Otonom Deneklerde Öğrenme Davranışlarının Modellenmesi" Hatırlarsanız size Prag'daki o güzel akşamda hepsini anlatırdım.

Gön: R.H.Messenger@glosu.ac.uk
Alan: ludmilla.lisk@carolinum.psy.cz
Konu: Bilinç Konferansı VI
Tarih: 23 Mayıs Cuma 1997 9:25:15

---

sevgili ludmilla,
e-postan için teşekkürler. Tabii ki seni hatırlıyorum, aksi nasıl olabilir ki? Çok üzgünüm ama konferans tamamen doldu. Ağırlayabileceğimiz insan sayısında katı bir sınırlama var. Belki gelecek seneki konferansa katılabilirsin ama. Sanırım Florida'da yapılacak – eğlenceli olabilir hem. Bununla ilgili bilgi edindiğimde sana da gönderirim böylece sen de zamanında başvurabilirsin.

en iyi dileklerimle,
Ralph Messenger

Gön: ludmilla.lisk@carolinum.psy.cz
Alan: R.H.Messenger@glosu.ac.uk
Konu: Konferans
Tarih: 23 Mayıs Cuma 1997 11:14:02

Sevgili Ralph,
Umuyorum böyle başladığım için kaba olduğumu düşünmüyorsundur ama Prag'daki o güzel zamanda sana Ralph dememi söylemişdin bana. Konferansın dolmasına çok üzüldüm. Aslında e-postanı okurken ağlarım. Çek Cumhuriyeti'nde seyahat bursu almak kolay değil. İngliz Kültür'ün Floirida'ya gitmem için para vereceğini düşünmüyorum. Lütfen Gloucester'daki konferansınıza gelmeme izin verin. Yerde uyumaya razıyım. Uyku tulumu getiririm. Prag'da uyuduğumuz kadar rahat bir yatak ummuyorum.

Arkadaşın Ludmilla

Gön: R.H.Messenger@glosu.ac.uk
Alan: ludmilla.lisk@carolinum.psy.cz
Konu: Bilinç Konferansı VI
Tarih: 23 Mayıs Cuma 1997 12:15:10

---

sevgili ludmilla,
ahh, problem olan uyuyacak yer ayarlamak değil. en büyük konferans salonumuz yalnızca 200 kişi alıyor ve konferansa bundan daha fazla insanı kayıt etmemizi engelleyen bir dolu kural ve yönetmelik var. seni hayal kırıklığına uğrattığım için üzgünüm ama ne yazıkki bu defa bu konuda yapabileceğim hiçbir şey yok.

En iyi dileklerimle, Ralph Messenger

Not: Winnipeg'de yayımlanan AI Newsletter'ın danışman kadrosundayım. Araştırma projen hakkında bir paragraf yazmak istersen, ben de bunu İlân köşesine dahil etsinler diye uğraşırım.

Gön: ludmilla.lisk@carolinum.psy.cz
Alan: R.H.Messenger@glosu.ac.uk
Konu: Konferans
Tarih: 23 Mayıs Cuma 1997 13:14:02

Sevgili Ralph,
e-postan için teşekkürederim. Paragrafı AI Newsletter'a önermen çok hoş ama senin konferansına katılıp bu alanda en üst noktadaki insanlara araştırmamı anlatmak bana daha önemli. Eğer bunu gerçekten istesen bence konferansında bana bir yer bulabilirsin. Bence belki de Gloucester'a gelmemi istemiyorsundur. İş arkadaşlarına ve belki de karına Prag'da beraber ne güzel vakit geçirdiğimizi anlatmamdanmı korkuyorsun? Hiçbir şey söyleyeceğime söz veririm. Ama eğer konferansa gelemezsem ve seyahat bursumu kayıp edersem çok üzülürüm ve kızarım. Belki Prag'da beraber yaptığımız bütün şeyleri yazarım ve Internet'te yayınlarım.

Arkadaşın,
Ludmilla

Gön: R.H.Messenger@glosu.ac.uk
Alan: ludmilla.lisk@carolinum.psy.cz
Konu: Bilinç Konferansı VI
Tarih: 23 Mayıs Cuma 1997 15:35:18
cc: scirep@britcoun.cz

Sevgili Bayan Lisk,
e-postanız için teşekkürler. Orijinal mektubunuz kaybolduğu için üzgünüm.

Ne mutlu ki sizi konferansta "Otonom Deneklerde Öğrenme Davranışlarının Modellenmesi" hakkında bir poster sunmak üzere görevli olarak kabul edebileceğimizi teyit edebiliyorum. En yakın zamanda size bir konferans bilgi paketi gönderilecektir. Bu mektubu Prag'daki İngiliz Kültür'e de gönderiyorum.

Bu ayın sonunda sizi burada görmek dileğiyle.
Saygılar,
R.H.Messenger
Konferans Düzenleyicisi

Ralph bu mesajı göndermek için "Gönder" yazısını tıklarken sessizce "Kaltak," diye mırıldanır. Masasının üstündeki telefon çalar. Arayan Rektör Yardımcısı'dır.

"Aah, selam Stan," der Ralph. "*Kampustan Haberler*'in editörüyle görüştüm dün. Gelecek haftaki sayıda benim yazdığım bir mektubu yayımlamaya söz verdi. Bu da ortalığı yatıştırır biraz."

"Bunu duyduğuma sevindim Ralph," der Sir Stan, "ama ben seni bunun için aramamıştım."

"Aaa."

"Yanımda Dedektif Brian Agnew var, Gloucestershire Emniyeti'nden. Hangi birimdi?" Bu son soru Ralph'a değildir, Ralph Sir Stan ve ziyaretçisi arasında geçen yarım yamalak konuşmayı duyar, derken ilki yeniden telefona döner. "Pedofil ve Pornografi Birimi'nden. Seninle konuşmak istiyor."

"Neyle ilgili?"

"Bence kendisi açıklasa daha iyi olur," der Sir Stan. "Onunla bugün öğleden sonra görüşebilir misin? Örneğin şimdi?"

"Şeyy, olabilir, bu kadar acilse."

"Güzel. Gönderiyorum onu. Bekle." Rektör Yardımcısı ile Dedektif Agnew arasında geçen yarım yamalak bir konuşma daha duyulur. "Alo – hâlâ orda mısın Ralph? Mesele şu ki, geldiğinde, güvenlik sebebiyle kendisini polis olarak tanıtmayacak. Sadece Brian Agnew olduğunu söyleyecek ve sen de onu bekliyor olacaksın. Tamam mı?"

"Tamam," der Ralph. Telefonu kapatır. "Hay Allahım," der içini çekerek. "Ne ıkacak bakalım?"

"Sizin bölümden birinin," der Dedektif Agnew, "Üniversitenin bilgisayar ağı vasıtasıyla Internet'ten çocuk pornosu indirdiğini düşünüyoruz."

"Kimin?" der Ralph.

"Biz de daha bilmiyoruz efendim."

"Kanıt ne peki?"

"Bunu söyleme özgürlüğüm yok efendim," der Dedektif Agnew. Otuzlarında, uzun boylu, uçlarından aşağı doğru kıvrık bıyıklarının her daim mahzun bir ifade verdiği iri kemikli bir adamdır, üzerinde lacivert bir ceket, mavi gömlek ve sade bir kravat vardır. Aksanı şivelidir. "Bu, yasadışı malzemeyi değiş tokuş edip dağıtan bir insan halkasının dahil olduğu çok daha büyük bir araştırmanın bir parçası," der. "Bun-

lardan birinin burada çalıştığını sanıyoruz. Bunun kim olabileceğine dair bir fikriniz var mı?"

"Hayır. Hiç yok."

"Kadronuzdan hiçbir eleman, herhangi bir zamanda, hiç bu tür malzemelere ilgi göstermemiş miydi?"

"Hiç aklıma gelmiyor. Internet'e bağlı olup da, hiçbir porno sitesine bir ara göz atmamış bir insan olduğunu düşünmüyorum tabii. Bu çok doğal bir merak."

"İlgilendiğimiz meselede doğal olan bir nokta yok efendim," der Dedektif Agnew.

"Ben de bunu söylüyordum işte. Lisansüstü öğrencilerden biri geçen sene Internet'te, ücret ödemeden en kaba resmi kim bulacak diye bir tür yarışma düzenlemişti... Ralph bunu hatırlayınca güler, ama Dedektif Agnew istifini bozmaz. "Sadece delikanlı geyiğiydi. Ama Merkez'deki bazı kadınlar bana şikâyet etmişlerdi, bu yüzden ben de bu işe son vermiştim tabii."

"Kimdi bu kişi efendim?"

"Jim Bellows, ama eminim çocuk pornografisiyle alakası yoktur. Gördüğüm resimler yetişkinlere aitti. Gayet iyi gelişmiş yetişkinlere denebilir yani." Ralph gene uğraşır ama polisten bir gülücük koparmayı başaramaz.

Dedektif Agnew ismi defterine not eder. "Bunu bir inceleyelim," der.

"Eminim aradığınız adam o değildir."

"Muhtemelen değildir, ama her tür izi sürmeliyiz. Binadaki bütün diskleri inceleyemeyiz."

"Aaa, yoo. Merkez'deki bütün işler altüst olur."

"Ama siz, eğer isterseniz, bu incelemeden kendinizi eleyebilirsiniz efendim," der Dedektif Agnew.

"Nasıl yani?"

"Eğer sizin diskinizi incelememe izin verirseniz."

"Şeyy, bilemiyorum... Bunun için yazılı belgeniz falan var mı?"

"Önerdiğim şey tamamen kendi isteğinize bağlı efendim."

"Anlıyorum..." Ralph kaşlarını çatar ve bir an düşünür. "Bu noktada tıkandım işte. Neden izin vermem gerektiğini anlamıyorum, öte yandan eğer vermezsem, saklayacak bir şeyim olduğunu düşüneceksiniz."

"Buna siz karar vereceksiniz efendim."

"Bilgisayarımda pek çok gizli bilgi var.'

"Doğal olarak gizliliğe saygılıyız."

Ralph bir an düşünür. "Şeyy, peki. Bakın o zaman."

"Teşekkürler efendim. Ama hemen şu anda rahatsız etmeyelim sizi."

"Haa. Ben de şey düşün..."

"Sistem yöneticinizin adı nedir efendim?"

"Stuart Phillips."

"Güvenilir midir?"

"Kesinlikle diyebilirim."

"İyi bir şahıs mıdır?"

"Kesinlikle. Bir öğretmenle evli, iki çocukları var. Kilisede çan çalıyor, sanıyorum. Yardım amacıyla maratonlara katılır. Bir izci birliğine liderlik yapar." Onaylayıcı bir edayla kafa sallamakta olan Ded. Agnew birden kafasını sallamayı bırakır. "Belki de bunu söylememek gerekiyordu," der Ralph.

"Neden efendim?"

"Ee sanırım bu onu şüpheli yaptı, di mi? Açıkçası günümüzde ondan daha iyi bir izci-başı olabilir mi diye düşünürüm. Doğrusu Stuart pırlanta gibi bir insandır."

"Söylemekle doğru yaptınız efendim. Bu oyunda her türlü bilgi gereklidir. Mr. Phillips ile görüşmek isterim. Şu anda kendisine ulaşabilir misiniz acaba."

Ralph, Stuart Phillips'in dahili numarasını çevirir ve daha biraz önce eve gittiği söylenir. Dedektif Agnew, gelecek hafta Merkez'in sistemlerini incelemek üzere tekrar geleceğini ve Stuart Phillips'in desteğine ihtiyacının olacağını söyler.

Ralph, "Ona açıklayacak mısınız?" diye sorar.

"Belli olmaz," der Agnew. "Önce bir görmeliyim."

Ralph gelecek pazartesi ve salı hastanede olacağı için çarşamba gününe geçici bir toplantı ayarlanır.

"Eğer bir şey bulacak olursanız, hemen bana da haber verirsiniz değil mi?"

"Elbette efendim," der Agnew.

"Ama bu halkla ilişkiler açısından bize çok zarar verir."

"Eğer bir suç işlenmiş ve tutuklama gerçekleşmişse bundan elbette kamu da haberdar olacaktır."

"Şeyy bunu ne kadar ertelesek o kadar iyi olur," der Ralph. "Gele-

cek hafta sonu burada büyük bir uluslararası konferans gerçekleştireceğiz de."

Dedektif Agnew, "Bundan önce önemli bir gelişme olacağını sanmıyorum efendim," der.

Ralph eve geldiğinde, "Günün nasıl geçti?" diye sorar Carrie.

"Sorma," der. "Henderson'un ne dediği umrumda değil, içki içmeye ihtiyacım var."

Carrie endişeli, "İçmesen daha iyi olur Messenger," der.

"Bir kadehten ölecek değilim ya," der.

"E peki o zaman, sadece bir tane," der kuşkulu kuşkulu. "Sana getireyim ben. Ne istersin?"

Ralph düşünür. "Eskiden harika sek martini hazırlardın," der.

Carrie, "Biliyor musun, yıllardır sek martini içmedim," der. "ama sana eşlik edeyim."

29 MİNİ mini bir kuş konmuştu... Test kaydı, test... Bugün pazar, öğleden sonra hımm, Mayıs'ın 25'i ve ben Bath'daki Abbey Hastanesi'ndeyim. Dün buraya alındığım için neredeyse mutlu oldum, Merkez'den, evden, e-postalardan, fakslardan, telefonlardan uzaklaştığım için... yatağının yanında bir telefon var, ama çok fazla insan bilmiyor daha durumumu... ve daha fazla sevimsiz sürprizle karşılaşmadan uzaklaştığım için. Abbey fırtınada bir liman, bir huzur sığınağı sanki... birkaç günlüğüne saklanmak, soluğumu yerine getirmek ve işlerime devam etmek için ideal bir yer. Yanımda bir dolu kitap ve IBM Thinkpad'imi getirdim. İyi isimmiş bak bu da... Ne yazık ki burada oluş sebebim işin en can sıkıcı yanı ve kafayı bundan başka bir şeye vermek pek kolay olmuyor.

Kalış şartlarımla ilgili şikâyet edemem. Klimalı, yeşillikler arasındaki otoparka nazır kocaman bir penceresi olan kendime ait bir odam var... Yerler halı kaplı... Duvarlarda empresyonist röprodüksiyonlar... şu anda üzerinde oturduğum yüksek sırtlı bir koltuk... ziyaretçiler için üst üste konmuş iki sandalye ve bir sehpa. Duvara monte edilmiş bir televizyon. İnip kalkabilen ve gerekirse eğimi ayarlanıp, ortasından iki büklüm olabilen son teknoloji bir hastane yatağı. Duşu

ve tuvaleti olan bir suit banyo... En az dört yıldızlı bir otel kadar iyi, kapı tokmağına *Rahatsız etmeyin* yazısı asamamanın dışında. Ya bi bilgi almak, ya nabız, ateş veya tansiyon ölçmek, ya da yiyecek getirmek, ya da yalnızca her şey yolunda mı diye sormak için sürekli hemşireler ve diğer görevliler girip çıkıyor. Her şey hep gayet yolunda. Sizin dışınızda.

Faaliyet daha yeni durdu. Ziyaretçi saatleri... Böylece ben de eski Pearlcorder'ımı çıkarttım. Neden bilmiyorum valla... Ama hiçbir ziyaretçim olmayacağına göre ben de pekâlâ kendi kendime konuşabilir ve bir saat kadar çat kapı girecek bir hemşire tarafından rahatsız edilmeyeceğine güvenebilirim diye düşündüm... Hemşireler cidden çok hoş bu arada ve o üste oturan, kısa kollu, mavi beyaz poplin üniformalarının içinde adeta ıslak bir rüya gibi donatılmışlar... Geniş siyah kemerler ve ince siyah çoraplar. Ve bi şekilde onların külotlu çorap değil de çorap olduğunu biliyorsunuz. Bunların hepsi dört yıldızlı otel hizmetinin bir parçası... Hemşire Pomeroy bayağı çekici bir tip. Sarı bukleler, pembe beyaz bir ten, mükemmel bir gülüş ve kolalı üniformasının altında bahse girerim kocaman memeler... ve eğer altındaki, eteğinin uçlarından görünebildiği kadar biçimliyse, ahh... Hemşire Pomeroy çok cana yakın ve ilgili. Beni televizyonda izlemiş ve beni bir nevi yıldız gibi görüyor... Havam yerinde olsaydı karşıma çıkan Hemşire Pomeroy fırsatını kaçırmazdım, bazen gözlerinde arsız bir davetkâr pırıltı beliriyor... Gelgelelim libidom durmuş bir halde. O'Keefe o dört kelimeyi sarf ettiğinden beri, *"Karaciğerinde bir kitle var,"* sekse ilgimi kaybettim... Kaldı ki, varken, bunu düşünmekten hiç vazgeçilir mi acaba diye merak ederdim... *Seksi düşünüyorum, öyleyse varım*... California'dan döndüğünün ikinci gecesinde kendimi Carrie ile sevişmeye zorladım, ama işe yaramadı. Çok anlayışlıydı... Şu sıhhi tantanam başladığından beri Helen'le hiç denemedim bile. Eğer kitle kötücül çıkarsa, bir daha asla seks yapamayabilirim. İç sıkıcı bir düşünce... Ama en azından demir işlerken battım diyebilirim, o olağanüstü üç haftayı düşünecek olursam... İktidarsız olduğum o son sefer dışında. Yazık olmuş.

Şu anda canımı sıkan cinsel iştahım değil, bildiğiniz iştah... Özel bir düşük-tortulu tatsız tuzsuz hasta yemekleri diyetindeyim. Bağırsaklarımı yavaş yavaş boşaltıyorlar ki salı günü ne var ne yok iyice görebilsinler ve ben kendimi hep aç hissediyorum. Öğle saatinde koridor boyunca sürülerek bu taraftaki diğer hastalara götürülen yemek araba-

sının içindeki rostonun kokusunu duydum, insanın ağzını sulandıran bir koku... Kapının altından sızdı ve benim o açlıktan ölmüş hislerim hemen kaptı onu. Şöyle pırıl pırıl kahverengi patates rostosu ve Yorkshire tatlısının üzerine dökülmüş et sosları ile cömert bir porsiyona nasıl da can atıyordum. Tabii prensip olarak et yemiyorum artık, ama karaciğerinizde potansiyel bir kötücül kitle varken milyonda bir deli danaya yakalanma ihtimalini pek de sallamıyorsunuz... eğer normal bir yemek yememe izin verilseydi haşlanmış somon veya vejetaryen lazanyanın yüzüne bile bakmaz, doğrudan bifteğe dalardım. Mönünün tamamını biliyorum, çünkü bu sabah bir hizmetli tarafından düşüncesizce verildi bana. Yemek düşünmeyi bırakmalıyım.

Kitleyi kendim hissetmeyi denedim, ama beceremedim... Zarar verirsem diye çok sert bastırmaktan kaçınmalıyım. Acımıyor... ki bu da pek hayra alamet değil... Karaciğer kanserinin ilk safhaları genelde ağrısız olurmuş. Ama olası bir ölümcül tehlike içinde olup da, hafif bir hazımsızlık dışında bir şey hissetmemek ilginç yani... Hatta düşük-tortulu diyetle bu da kalmadı artık. "Hayati bir organ," demişti O'Keefe... Bi yerde eski Asurlular'ın karaciğerin ruhun mekânı olduğunu düşündüklerini okumuştum. İlginç. Mısırlılar bunun kalp olduğunu düşünüyordu ve eski Yunanlılar akciğer sanırım... ve Descartes da ruhunun beyin epifizinde olduğunu düşünüyordu... ama Asurlular, metabolizma açısından, ne işe yaradığına dair hiçbir ipucu elde edememiş de olsalar, sonuna kadar karaciğeri desteklemişlerdi.

Güneş dışarıda pırıl pırıl, ziyaretçilerin arabalarının ön camlarını yalıyor... Kadınların sanki düğüne gelirmiş gibi bir halleri var, üzerlerinde yazlık elbiseleri, ellerinde çiçek buketleriyle arabalardan iniyorlar... Carrie'yi bugün gelmekten alıkoymasaydım keşke diye düşünüyorum şimdi. Ziyaretçisiz kendimi biraz öksüz hissettim sanki. O ve çocuklar Horseshoes'da olacaklar, yemekten sonra bahçede güneşlenecekler. Yemek memek düşünme şimdi. Helen olmayacak ama, Carrie'ye okuyacak çok fazla kâğıdı olduğunu söylemiş. Gerçek sebep bu değil tabii ki... Carrie ile yeniden karşılaşma konusunda gergin, suçlulukla karışık rekabet duygusu sanırım. Bu duruma üzüldüğümü söyleyemem. Bu hafta sonu yalnız kalacak olsalardı benimle ilgili konuşurken neler olurdu kim bilir? Helen birden her şeyi itiraf etme isteği duyuyormuş içinde mesela? Off aman.

Geçtiğimiz hafta, tatsızdı tatsız olmasına ama, bana bir şeyi gösterdi – test sonuçları ne olursa olsun ben Carrie ile evli kalmak istiyo-

rum... O eski, bu tür şeylerin çiftleri birbirine yaklaştırdığı klişesi doğru çıktı... Geçmişe bakınca, Marianne ile kırıştırarak ve sonra da Helen'le ciddi bir ilişkinin içine girerek çok büyük aptallık yapmışım diyorum... Carrie ile olan sözsüz anlaşmamızı bozdum, evinin sınırları dahilinde ilişki olmayacaktı. Bunu bir öğrenirse kim bilir neler yapar... Neyse ki Helen çok yakında Gloucester'dan ayrılacak. Ama ben de bu arada ortalığı birbirine katmamak için çok dikkatli olmalıyım.

Sorun şu ki, korkarım bana cidden âşık olmaya başladı... Geçen gece böyle bayağı yoğun duygular içindeydi. Şimdi düşünüyorum da, defterimi dürmede onun yardımını istemek hataymış, korktuğum başıma gelirse yani. Bu sadece aklımdan geçen bir şeydi ve birden çıkıverdi işte, hiç hazırlıksız. Neredeyse sesli düşünüyordum. Benim için olası tüm ihtimalleri hesaba katmak ve bunlar başıma geldiğinde karşılarına çıkartabileceğim hazır planlarının olması çok önemli, hayatımı kontrol edebildiğim hissini veriyor bana... Ama hepsi varsayım... soyut... Yazar olmasının etkisiyle canlı bir hayal gücü var, kendini hemen dehşetengiz bir senaryonun içinde görüveriyor ve üzülüyor tabii...

Öte yandan eğer işler yolunda giderse, korkarım ilişkiye devam etmek isteyecek... Yani belki de Londra'ya döndüğünde birbirimizi ara sıra görmeye devam edebiliriz, ama ilişkinin eceliyle ölmesi daha iyi olacak... Pek iç açıcı bir metafor olmadı ama... Sürerken muhteşemdi, hayatımın en heyecan verici seksleriydi... Ama Carrie'ye, kendisi yokken Helen'le aramızda olanlara dair bir şeylerden şüphe etmesine yol açacak bir açık vermek istemiyorum... Başka kaynaklardan öğrenmesi gibi yeterince risk var zaten. Sanırım Emily şüphelenmiş... O akşam Greg'in gece kalamayacağını söylediğimde bana bakışı... Belki de Helen'in kaldığı gecelerde bir şeyler duymuştu, gerçi olabildiğince sessizdik ama... Ya da belki de kadınsal bir içgüdü sadece... Sonra Horseshoes'da biz yukarıda yatak odasındayken Sir Stan ve Viv'in uğraması... Geçen gün telefonda, sesinin tonunda bir şey yürüyüşe çıkmış olduğum hikâyesine pek inanmamış olduğu izlenimini verdi bana. Acaba Helen'in benimle olduğuna dair bir ipucu var mıydı ki?.. Sürücü koltuğunun yanında unutulmuş ona ait bir şey... bir ceket, fular falan? Hay Allah, o gün ne giydiğini hatırlayamıyorum... Stan şüphelenmiş dahi olsa bunları Carrie'ye anlatmaz tabii... Ama Viv yapabilir, kadın dayanışması deyip, ya da sırf fesatlıktan... Nedense artık Rektör Yardımcısı'nın cici oğlu olmadığımdan korkuyorum, hem Horseshoes olayından, hem de Donaldson'un fahri derece tantanasından dolayı...

ve yetmezmiş gibi, bir de bu pornografi meselesi şimdi.

Cuma öğleden sonra Agnew diskinizi kontrol edebilir miyim diye sorduğunda gergin bir an oldu... Zor bir durumdu ve derhal bir karar vermem gerekiyordu... Diskimde çocuk pornosu yok, hiçbir türde porno yok... Ara ara Web'de porno sitelerde sörf yapmışlığım vardır, ama yalnızca evde... Bu yüzden bu açıdan korkulacak bir şey yoktu... Ama benim bütün o deneysel monolog ve günlük yazılarımın dökümleri ofis bilgisayarımda... Helen ve Marianne'le olan ilişkilerimin çarpıcı ayrıntıları ve daha bir dolu yüz kızartıcı kişisel malzemeyle beraber... Emily'yi banyoda görüşüm mesela... Dedektif Agnew'ın bu dosyaları karıştırması fikrinden hiç hoşlanmadım... Ama sonra düşündüm de, o tekstleri değil görüntüleri tarayacaktı... ve eğer işbirliğini reddetseydim şüphelenebilirdi... ve eğer diskimi incelemek için yazılı belge alması gerekseydi, diskimi, şu anda kontrol etmesine izin verdiğimdekinden çok daha esaslı bir şekilde kurcalayacaktı... Böylece kabul ettim ben de – ve o da bu eziyetten sıyrılmama izin verdi... Belki de sadece bir blöftü, belki öyle ya da böyle hiçbir şekilde diskimi incelemek gibi bir niyeti yoktu... Belki de kabul etmem, beni araştırmasından elemek için yeterli bir sebepti... Vay cingöz herif vay... O gittikten sonra, hassas dosyaları silmeyi düşündüm, ama ne işe yarayacaktı ki? Diski yok etmediğiniz takdirde, bir veriyi asla tam anlamıyla çıkartamıyorsunuz.

Donaldson'un fahri derece tantanasına gelince... MSB ile olan bağlantılarımızla ilgili bilgiyi kim öğrenci gazetesine taşıdı ki? Senato gazetelerine erişimi olan biri olmalı... ve de motivasyonu... Jasper Richmond mesela... Eğer Oliver, Sainsbury's otoparkında gördüklerini anlattıysa Jasper intikam almaya çalışıyor olabilir... Ya da Merkez'den biri olabilir mi? Duggers olması mümkün mü? MSB ile anlaşmalarımıza hiçbir zaman çok hoş gözle bakmamıştı – Resmi Gizlilik Yasası'nın akademik özgürlüğü sarsmasından dolayı homurdanıp dururdu, ama aslında yalnızca toparladığım parayı kıskanırdı, onun o doktora sonrası grubuna zerresi düşmeyecek parayı... Yine de kendi kurumunu sabote eder mi? Bunu hiç yakıştıramam ona... Eğer kovulmam, ya da... daha doğrusu bezip istifa etmem gibi bir durum olursa... o zaman o da benim yerimi alır, veya o öyle düşünüyor... Başarılı bir Merkez'de iki numara olacağına, kıytırık olanının başında olmayı tercih eder... Umarım bu testleri neden yaptırdığımı öğrenmez... Bunun onda yaratacağı heyecan dolu beklentiyi gözümün önüne getirebiliyorum...

Biraz paranoyak olmaya başladım... ama zorlu bir haftaydı, birbiri ardına boktan krizler... Tam da konferansa hazırlanmak için biraz huzur ve sessizliğe ihtiyacım olduğu sırada... ki bu da bana başıma konmak üzere ufukta bekleyen bir diğer potansiyel problemi hatırlatıyor... Ludmilla Lisk... Bir konferans boyunca peşimde koşturacak Çek fanatiğim eksikti zaten... Her fırsatta yılışıp, Prag'daki romantik gecemizi hatırlatacak... Carrie'nin burnunun dibine kadar girecek... ve muhtemelen Helen'in de... Eğer önümüzdeki hafta kötü gidebilecek her şey kötü giderse, kendimi ölümcül kanser teşhisi konmuş biri olarak bulabilirim... Etrafı üç kadınla sarılmış... bir tanesi tarafından boşanmayla tehdit edilmekte... Merkez porno skandalına maruz kalmış... araştırma fonu kesilmiş... statüm sarsılmış... düşmanlarım muzaffer... Elbette eğer bu olasılıklardan ilki doğru çıkacak olursa, diğerlerinin hiçbirinin çok da fazla bir önemi yok... veya uzun bir süre için diyelim. Belki de bu yüzden şaşırtıcı derecede soğukkanlıyım... Yapılacak şey, olabilecek yerde savunmaya geçip, olamayacak yerde de metanetle sonuçları beklemek.

30 27 MAYIS SALI. Messenger bugün testlerini yaptıracak. Dün akşam ona şans dilemek için aradım. Carrie ile daha önce konuşmuştum, bu yüzden onun yanında olmayacağını biliyordum. Anlaşılan Messenger ona testlere hazırlanırken hastaneye ziyaretçi istemediğini söylemiş. Sanırım bu onu daha az hasta bir insan gibi hissettiriyor. Carrie bugün test sonuçlarını aldığında yanında olmak ve sonrasında eve dönerken arabayı kullanmak için Bath'a gidiyor. Zevcelik görevleri yani. Ne olduğunu söylemek için beni bu akşam aramaya çalışacağını söyledi, ama muhtemelen yarın arar, ofisinden. Carrie paraleli açar da, konuştuğumuzu duyarsa diye beni evden aramayı sevmiyor. Cep telefonu yok –eğer olsa bir dakika rahat nefes alamayacağını söylüyor– bu yüzden ancak o ofisindeyken konuşabiliyoruz.

Dün akşam sesi biraz keyifsiz geliyordu, doğal olarak. Sıkılmış, acıkmış ve endişeliydi. Ve benim tüm elimden gelen ona iyi şanslar dilemekti. Çünkü şu anda inandığımız tek şey bu: Talih. Şans. Rastgele hali. Kaos. Ve bunu kontrol edemeyeceğimizi biliyoruz, bu yüzden birine "iyi şanslar dilemek" son derece boş bir davranış. Bir zamanlar

"Senin için dua edeceğim," derdim. Bir zamanlar –epey bir süre önce yani– kiliseye gider, Lady Chapel'de bir mum yakar ve Kutsal Oğul'unun Messenger'ın kitlesinin yok olmasını sağlamasına aracılık etmesi için Bakire Meryem'e dua ederdim. Şimdi ne kadar da tuhaf geliyor bu fikir – kısmen Messenger yüzünden. Onun için dua etmemi imkânsız bir hale getirdi. Bunu söyleyecek olsam benle nasıl dalga geçerdi kim bilir. Bana şöyle dediğini duyar gibiyim, *"Bi anlatsana bana, şu dua işi tam olarak nasıl işliyor cidden? Diyelim ki, sırf tartışma gereği, bir Allah var, hangi dualara cevap vereceğine nasıl karar veriyor? Neden benim kanserimi iyileştirsin ve aynı durumdaki diğer fakir fukaranın ölmesine izin versin ki, bu arada çocuk koğuşundaki lösemili çocuklardan bahsetmeyelim bile. Doğanın işine bir karışmaya başladı mı, nerede duracağına nasıl karar verebilir?"*

Daha dini bütün bir manastır öğrencisi olduğum zamanlarda bile, bir ricanın iletildiği dualar kavramıyla ilgili olarak benim de zorlandığım taraflar vardı. Beşinci sınıfta Din Bilgisi dersimize giren yaşlı Rahibe Rita'ya, "Biz okulun Spor Günü için güzel hava dileyen dualar ettiğimiz sırada bir çiftçi de hasadı için yağmur yağsın diye dua ederse Tanrı ne yapar?" veya daha cesurundan, "Alman Katolikler İkinci Dünya Savaşı'nda zafer kazanmak için dua ettiklerinde zaman harcamış mı olmuşlardı?" gibi safsatalı sorular sorarak başının etini yiyip dururdum. O da, "Bu tür şeyler bir muamınadır Helen Driscoll," derdi hafiften kızararak, "ve bir sonraki hayatta bizlere açıklanacak". Bu tür dualar şimdi bana en saf batıl inançmış gibi geliyor, ama yine de özlüyorum. Feci durumlar karşısında insana yapacağı pozitif bir şey sağlıyor, insanı rahatlatıyordu. Zarın nasıl düşeceğini böyle sadece oturup çaresizce bekleme halinden nefret ediyorum.

Dahası suçluluk duygusunu bir türlü üzerimden atamıyorum, bu felaketi başımıza kendi davranışlarımızın bir sonucu olarak sardığımız duygusunu. Şehvete teslim olarak. Carrie'yi aldatarak (karşılığında onun da Messenger'ı aldatıyor olmasını bir kenara bırakalım). En temelde, yüzleşecek olursak, sanki günah işlemişiz de, cezalandırılmayı hak etmişiz gibi hissediyorum. Messenger, "Karaciğerimde bir kitle var," dediği an içimde korku dolu, soğuk bir vicdan azabı duymuş, ama hiç de şaşırmamıştım – sanki bilinçsizce böyle bir darbe bekliyordum ve şimdi inmişti işte. Al sana batıl inanç. Messenger'ın kitlesi tahminen biz daha onunla tanışmadan evvel bile oradaydı, ama bunu kendime söylemek bir şeyi değiştirmiyor işte. Günah bunu ortaya çıkarttı,

besledi, daha hızlı büyümesine yol açtı. Batıl inançları olan yanım böyle söylüyor. Ne kadar kulaklarımı kapamayı denesem de, onun o aptal, isterik sesini susturamıyorum. Sevmiyorum bunu. Olabilecek en berbat haldeyim, günaha hâlâ inanıyor, ama bunların affedilme ihtimaline inanmıyorum artık.

Sakin ol Helen Reed. Topla biraz kendini. Olayı daha net düşün. Messenger'ın bir kitlesi var. Muhtemelen iyi huylu. Hayır, sil bunu, doğru ol, iyi huylu da *olabilir*. Kimse bilmiyor daha. Eğer iyi huyluysa bu tedavi edilebilir, iyileştirilebilir. Hayat eskisi gibi devam eder. Aşk ve şehvet ile sadakat ve aldatmaya dair ahlâki problemler aynen kalır, çözülmeyi bekler, üzerinde çalışılmasını gerektirecek halde kalır, ama Messenger'ın karaciğerinin durumuyla bir ilgileri olmaz. İnsan yaşadığı bu panik ataktan dolayı kendini ne kadar aptal hisseder o zaman. Öte yandan eğer kitle bir tümörse... Evet? O zaman ne olur? Şeyy bunun aşkla, şehvetle, sadakat *vb. vb.* ile, hiçbiriyle, ilgisi yok. Bu, herkesin başına gelebilecek –sizin de gelebilirdi, ama onun başına geldi işte– fiziksel sebepleri olan fiziksel bir durum. İçinde ahlâki mesajlar aramanın hiçbir anlamı yok.

Eh, iyi hoş da, ama eğer tedavisi olmayan bir kansere yakalanmışsa, o onu öldürmeden evvel Messenger kendi hayatını almayı kuruyor kafasında ve benim de ona yardım etmeye hazır olmamı istiyor. Sordu bana ve ben de reddettim. Çünkü bu fikir karşısında şoke olmuş, korkmuş, dehşete kapılmıştım. Aslında, ben bir korkağım. İnançsızlığımın cesaretine sahip değilim. Bu yüzden ona şans dilemek dışında Messenger için yapabileceğim hiçbir şey yok, bir de olayların gidişatını izlemek. İzle ama dua etme.

On beş yaşımdayken Graham Greene'nin *Zor Tercih*'ini* okumuştum, gizli gizli, çünkü babamın bunun uygun olmadığını düşüneceğinden emindim. Aslında bu elbette ki kendi cinselliğinin daha yeni yeni farkına varan dini bütün bir yeniyetme Katolik kız için mükemmel bir kitaptı. Zina yapan çiftin ateşli sevişmelerine, özellikle de Sarah'nın orgazm olma kapasitesi ve onun o "kendinden geçmiş haldeyken attığı tuhaf çığlıkları"na yapılan anıştırmalar merakımı çelip beni heyecanlandırırken, sonrasında gerçekleştirdiği o ruhsal keşif serüveni bana ilham vermişti. Aylarca kendimi Sarah'nın yerine koyup, Bendrix'le yaşadığı o esrik ve şehevi birleşmenin (detaylar oldukça bulanık-

* *The End of the Affair. [Zor Tercih,* çev.: Mehmet Harmancı, Oğlak Yayınları, 2000.] (y.h.n.)

tu gerçi) tadını çıkartmış, sonra eğer bomba infilakından sağ çıkarsa ondan vazgeçeceğim diye Tanrı'ya sözler vermiş ve sonra da kendi dünyevi mutluluğumu gözden çıkarmak pahasına sözümü tutmuştum, sonunda ağır bir grip sonucu ölüp, ebedi mutluluğa eriştiğimde, âşığımın inançsızlığını bulandıracak ufak mucize izleri bırakmıştım geride. Ahh o kitabı okurken ne çok ağlamıştım! Büyüdüğümde Sarah gibi olmayı ne çok arzu etmiştim, her şeyi yaşamak ve kahramanlara yaraşır müthiş bir fedakârlıkla günahlarımın kefaretini ödemek. Şimdi kendimi bayağı bayağı onun durumunda hissediyorum, ama ondaki inanç bende yok.

23.00 Messenger aramadı daha. Uyumaya gidiyorum.

28 MAYIS ÇARŞAMBA. Messenger bu sabah ofise gider gitmez beni aradı. Telefonunu bekliyordum, ama zil sesi beni yine de yerimden sıçrattı ve o gerginlikle, kaldırdığım anda ahizeyi elimden düşürdüm. Test sonuçlarında tam bir şey çıkmamış. Kolonoskopide anormal bir şey görülmemiş, ki bu iyi bir şey, ama taramada, karaciğerin sağ lopunda çapı on santim genişliğinde "kiste benzer bir kitle" çıkmış. Az önce mezuramı çıkarttım ortaya da, on santim feci derecede büyük görünüyor. Bir engel teşkil etmiyormuş, ki bu da neden hiç ağrısı olmadığını açıklıyor aslında, ama Messenger Henderson'un bundan dolayı birazcık şaşırdığını söyledi. "Tahmininin aksine, kalın bağırsaktan sıçramış bir ikincil kanser olmaması karşısında neredeyse hayal kırıklığına uğramış gibiydi." Henderson, primer kanser mi yoksa başka bir şey mi diye emin olmak için ondan karaciğer biyopsisi yaptırmasını istemiş. Onu Bristol'de bir karaciğer cerrahına göndermeyi önermiş, ama anlaşılan Carrie meseleye el atmış artık. Görünen o ki, Carrie'nin Henderson'a pek itimatı yok, bu yüzden şu aralar, memleketin en tepedeki karaciğer uzmanını bulabilmek için önüne geleni arıyor. Messenger da bu işi ona bırakmaktan dolayı memnun gibi.

Bense ani bir düşüş hissiyle kalakaldım. Dünkü testlerin sonuçları ile her şey açığa çıkacak sanmıştım ve bunu sabahın köründe, gözlerim açık bir halde uzanmış kafamın içinde evirip çevirirken, haberler kötü çıkarsa Messenger'a benden ne yapmamı isterse istesin yine de yardımıma güvenebileceğini söylemeye karar vermiştim. Düşündüm de benden böyle bir iş üstlenmemi bekliyorduysa, o zaman bunu yerine getirmeliydim; ve olayın muhtemel sonuçlarından korktuğum ger-

çeşidi de bunu, tuhaf ve sapkın bir şekilde, bir cömertlik, bir sevgi eylemi, Sarahvari bir jest haline dönüştürecekti. Kendimi Messenger'ın yerine koymaya, ölümcül bir kansere yakalandığını öğrenen kişiymiş gibi düşünmeye çalıştım ve onun neden kaçınılmaz olanı önceye almak istediğini anladığımı düşündüm. Hıristiyanlar için acı çekmenin bir anlamı ve amacı vardır – eskiden rahibelerin de dediği gibi bu, "yukarı sunulan" bir şey, bir tür "iyi bir ölüm hazırlama"nın yolu olabilir. Ve en badireli yollardan geçerken bile, sırf bundan başka bir tane daha olduğuna *inanmadıkları* için hayata sıkı sıkı sarılan insanlar var, ki bunlar için, her doğan gün ve batan akşam ve sevdikleriyle geçirdikleri her dakika değerlidir, ne durumda olurlarsa olsunlar. Ama Messenger için değil. Onu yavaş yavaş çökerken, solarken, eriyip giderken gözümün önüne getiremiyorum, önce değneklerde, sonra tekerlekli bir sandalyede ve nihayet tüpler, sondalar ve kim bilir daha neler bağlanmış bir vaziyette yatakta. Messenger'ın profilinde olduğu kadar, karakterinde de eski Romalı bir taraf var: o bir savaşçı, ama eğer yenilgi kaçınılmazsa, zincirlere vurulacağına kendi kılıcının üzerine düşmeyi yeğler. Bunu görebiliyorum ve karar verdim, neye mal olursa olsun, benden ne isterse yapacağım.

Bu karara varmış bir halde, dehşet içinde telefonunu bekledim. Sonuçların belirsiz olduğunu söylediğinde haberler daha kötü olmadığı için bir rahatlama duydum duymasına, ama daha iyi olmadığı için de hayal kırıklığına uğradım. Kuşku devam ediyor. Elbette kendi kişisel ıstırabım ve vardığım nokta ile ilgili hiçbir şey söylemedim ona. Yalnızca sürmekte olan belirsizliğe dair derdini paylaştım. Kendisini neyse ki meşgul edecek daha bir dolu şey olduğunu söyledi. Bana *Kampustan Haberler*'in bugünkü sayısını görüp görmediğimi sordu. Anlaşılan onun bir mektubu yayınlanmış. Onun telefonu gelmeden evden çıkamayacağımı idrak edemedi daha demek. Bir de konferansı çekmek için BBC'nin bir televizyon ekibi göndereceğini söyledi bana, Yapay zekâ ile ilgili bir belgeselde kullanacaklarmış. Merkez'in reklamını yapacağı için bu gelişmeden memnun olmuştu, ama bu yalnızca benim konferansın sonundaki konuşmamla ilgili endişelerimi artırmış oldu. Şimdi keşke kabul etmeseymişim diyorum.

19.30 Bugün öğleden sonra biraz iş yapıp kafayı dağıtmayı denedim, gelecek haftaki Kurul Toplantısı için mastır sınıfındaki öğrenciler hakkında rapor yazdım. Sömestrin son eğitim haftasında oluşumuz inanı-

lır gibi değil. Bugün Dışarıdan Değerlendirici'nin yazdığı raporu aldım. Adı Austin Osgood. kendisi Lincoln Üniversitesi'nde benzer bir ders veren bir şair ve kısa öykü yazarı. Onu bir kere Hay-on-Wye'da görmüş ve pek de hoşlanmamıştım. Yüksek tonda, gürültülü bir gülüşü var, ki bu da oldukça hin bakan o bitişik gözlerine biraz ters düşüyor. Ama öğrencilerin çalışmalarına karşı çok övgü dolu sözler yazmış, hepsine güzel güzel notlar vermiş, B+'nın altında yok hiç. Kopyaları gönderdiğimde, ondan Sandra Pickering'inkini özellikle dikkatli okumasını rica etmiştim, sebebini söylememiştim tabii. İlginçtir, ona A(-) vermiş, en yüksek notlardan biri. Eh, en azından kızın kişisel önyargı var diye şikâyet edeceği bir durum kalmıyor. Hakkını yemeyeyim ama, bence *Yanık*'ın benim için daha az utandırıcı olması için epey bir çaba sarf etmiş. Son birkaç haftada yazdığı iki bölümde hikâye bambaşka bir yöne doğru gidiyor ve Alastair karakterinin yerini, kadın karakterin ilgisini çeken yeni bir âşık alıyor. Yarın grupla son toplanışım olacak. Onlara notlarını söyleyemem, ama herkesin barajı geçtiğini ima edebilirim pekâlâ ve sonrasında da onlara ufak bir parti vereceğim. Keşke bu iş için biraz daha havamda olsaydım.

Bugün öğleden sonra bir *Kampustan Haberler* aldım ve Messenger'ın Merkez'in MSB ile bağlantılarıyla ilgili olan mektubunu okudum. Tahmin edileceği gibi, akıllıca bir mektup, ama pek de göze çarpacak şekilde basılmamış. Baş sayfa hikâyesi, yurt kiralarının tehdit edici boyutlarda yükselişiyle ilgiliydi hep. Görünen o ki, Üniversite, artışları tatilde duyuracaktı, kimseler ortalıkta yokken yani, ama gazete planı ele geçirmiş. Öğrenci Birliği ateş püskürüyor ve sömestr sonu gelmeden herkesi gösteri yapmaya çağırıyor. Eski günlerdeki gibi sanki.

30 MAYIS CUMA. Messenger memleketin en iyi karaciğer uzmanına görünmek üzere Londra'ya gidiyor, benim kendi karaciğerimin de bu sabah çok parlak bir halde olduğu söylemez. Üzerimde berbat bir içki sersemliği var.

Dün çok dolu bir gündü. Bütün sabah parti için yiyecek hazırlamakla geçti, sonra Messenger'la öğle yemeği yedim. Onu aramış ve nerdeyse bir haftadır görüşemediğimizden yakınmıştım. Tereddüt etti, acayip meşgul olduğunu söyledi, ama nihayet razı oldu. Lokalde tesadüfen karşılaşmışız gibi ufak bir oyun sergiledik ve masaya servis yapılan o kısımda yedik. Şans bu ya, aylar önce, ilk öğle yemeğimizi ye-

diğimiz pencere kenarındaki masaya oturmuştuk. O gün nasıl onu yaklaşırken gördüğümü ve lobideki o korkunç manzara resimlerinin orada nasıl oyalandığımı söyledim, beni fark etmesini umut ederek ve yaklaşıp seslendiğinde şaşırmış görünerek. Bu itiraf karşısında güldü, ama biraz keyfi kaçmış gibiydi. Sanırım bu tür ilişkilerde ilk adımı hep kendisinin attığını varsayıyor, bu nedenle bir kadının, kendisinden habersiz, onu elde etmek için oyunlar kurmuş olmasını keşfetmek onu rahatsız etti. Her zamankinden zayıf görünüyor diye düşündüm, mutlaka hastanedeki diyetinden dolayıdır. Öğlen, hamur olmuş kısmı itinayla çıkarıp tabağının kenarına koymak suretiyle kızarmış balık yedi, yanında da brokoli vardı, ama patates kızartması yoktu.

Carrie'nin, tıpla ilgili bir arkadaşın arkadaşından diğerine geçiş yaparak falan ta California'ya uzanan ve oradan da geri dönen bir zincir dahilinde, saatlerce telefonun başından kalkmadığını ve nihayet İngiltere'deki en iyi karaciğer cerrahının Halib adında bir adam olduğunu tespit ettiğini söyledi. Carrie artık ya kabadayılıkla, ya rüşvet vererek ya da cazibesiyle, bir şekilde Bay Halib'i yarın sabah Harley Caddesi'ndeki yerinde Messenger'ı görmeye ikna etmiş. Erken saatteki bir trene binip, tam da Konferans'ın açılış saatine yakın bir saatte dönmüş olacaklar. Kulağa epey zorlu bir planmış gibi geldiğini söyledim ve o da bunu hastanenin civarında oyalanmaya tercih ettiğini söyledi. "Hoş ne yazık ki önümüzdeki günlerde bol bol yapacağım bunu ya," diye ekledi yüzünü ekşiterek.

Kısa bir öğle yemeğiydi çünkü ikimizin de öğleden sonra yapacak işleri vardı, sinir bozucuydu bir de, çünkü etrafta çok fazla insan vardı. Hayat ve ölüm meseleleriyle ilgili kibar kibar konuşarak veya konuşacak başka konular bularak bunun sıradan bir sosyal karşılaşmaymış gibi gözükmesini sağlamak zorundaydık. Messenger Lucy'yi sordu ve ben de ondan daha yeni haziran sonunda eve dönüş yapacağını bildiren bir e-posta aldığımı anlattım. Paul eve dönmeden önce Meksika'ya gidecekmiş. Neyse artık o da bağlantım olduğunu keşfetti, hatta mektup filan yazmaya başladı. Messenger Internet'i hiç kullandın mı diye sordu, ben de pek değil dedim, aradığım hiçbir şeyi doğru dürüst bulamıyorum da. Öğrencilerimden birinin –Gil Baverstock– Wyoming'deki Edebiyat Fakültesi'nde benim çalışmalarıma ayrılmış bir web sitesi olduğunu haber verdiğini, ama Alta Vista'nın arama kutusuna "Helen Reed" yazdığım vakit karşıma bir milyon üç yüz bin sayfa çıktığını söyledim ona. Bir tanesini deneyeyim dedim ve o da, üzerin-

de külot yokken "aşağıdan" çekilmiş fotoğraflarını sergileyen genç bir bayan çıktı. Messenger güldü ve araştırılan şeyi kısıtlamanın yolları olduğunu ve bana bunu göstereceğini söyledi. Bu resimlerden bilgisayarıma yükleyip yüklemediğimi sordu ve ben de hayır dedim. Internet'te hiç porno sitelere baktın mı diye sordu ve ben de tabii ki hayır dedim. Internet'ten yüklenen her şeyin sonsuza kadar diskte saklı kaldığını pek çok insanın bilmediğini söyledi. "Tıpkı günahlarının kaydını tutan melek gibi mi?" dedim ve o da, "Aynen öyle. Kayıt tutan melek aslında bir disk" dedi.

Kahvemizi içerken dışarıda bir curcuna oldu, ilk başta belli belirsizdi sesler, sonra yükseldi, nihayet ellerinde afişlerle sloganlar atan uzun bir dizi öğrenci belirdi. Lokalin etrafında tempolu tempolu tur attılar. En üst katta, Üniversite Kurulu'nun üyelerine –ilçenin önde gelenlerinden ve işadamlarından oluşan bir grup– Rektör Yardımcısı tarafından bir öğle yemeği verilmekteydi ve öğrenciler de bunu tehdit edici boyutlarda artan kiraları protesto etmek için fırsat bilmişlerdi. Bu konunun ortaya çıkmasından dolayı Messenger'ın şanslı olduğunu belirttim, ne de olsa dikkatleri bariz bir şekilde Milli Savunma Bakanlığı'ndaki adamın fahri derecesi meselesinden uzaklaştırmıştı. "Bunun şansla hiç alakası yok," dedi. "Yeni kira tarifelerini öğrenci gazetesine ben sızdırdım." Ağzım açık bakakaldım. "Sen nasıl öğrendin?" dedim. "Sesini alçalt biraz," dedi. "Senato Yol ve Yöntemleri Komitesinde'yim ben." Herhalde biraz şoke olmuş bir halim vardı ki, "Birisi Merkez'in MSB ile bağlantılarını sızdırmıştı. Düşmanların pislik yapmaya başladığında sen de aynısını yapmak zorundasın," diye ekledi. "Kim bunlar?" dedim. "Bilmiyorum," dedi, "ama ulaşılamıyorlar. Bugünlerde öğrenciler prensiplerindense ceplerini yakan şeye karşı daha duyarlılar."

Lokalin merdivenlerinde ayrıldık – öpüşmeden tabii ki, hatta dokunmadan. "Seni seviyorum," ya da onun gibi bir şeyler mırıldanabilir diye düşünmüştüm, etrafta kulak misafiri olacak biri yoktu ne de olsa, ama demedi, bu yüzden ben de demedim. Öte yandan bu adamı seviyor olmaktan korkuyorum – korku, çünkü bu ilişkide pek mutluluk ihtimali görmüyorum. Mastır grubumla son dersi yapmak için Sosyal Bilimler binasına yürüdüm ve günün geri kalan kısmında Messenger'ı aklımdan çıkarmak için çaba sarf ettim.

Dersin sona ermesini kutlamak için her bir öğrenciden, çalışmalarından on dakikayı aşmayacak kadar bir kısım okumalarını istemiştim

ve okumalardan sonra tartışma olmayacaktı, yalnızca alkışlayacaktık. Çok iyi geçti. Sandra Pickering diplomatik bir şekilde ilk bölümden seçtiği bir pasajı okudu. Sonra dip soslar, salatalar, kişler ve bol miktarda şarap ve bira hazırlamış olduğum Maisonette Sırası'na geçtik. Hoş bir akşamdı ve salonun, kutlama için yan komşulardan ödünç alınan bahçe masası, sandalyeler ve şemsiyelerle canlandırılmış olan taş kaplı ufak avluya açılan sürgülü pencerelerini açtım. Ross ve Jackie'yi de bir içki için bize katılmaya davet etmiştim, ama gelemeyeceklerini çünkü kano sürmek için göle gideceklerini söyleyince bayağı ferahladım doğrusu. Parti öğrenciler için bir aşamadan diğerine geçiş töreni gibiydi aslında. Çok hoş bir şekilde, bana bir hediye için almak için aralarında para toplamışlar, Virginia Woolf'un *Sıradan Okur*'unun* ilk basımından, 2. Baskı, Hogarth Yayınevi 1932, kapağı da Vanessa Bell, üzerinde küçük bir yırtık vardı sadece, yalnızca son derece cömert değil, aynı zamanda son derece düşüncelice seçilmiş bir hediye idi. Aralarından birine bir Vanessa Bell baskısına sahip olduğumu söylemiş olmalıyım. Simon Bellamy hediyeleri sunarken, bana Alexander Pope'tan J.D. Salinger'a kadar on farklı yazarın stilinde bir hoca şeklinde iltifatlar ettiği ve benim o hınzırcasına zor taklit egzersizlere olan merakımla dalga geçtiği çok esprili bir konuşma yaptı. Ben de karşılık olarak oldukça gözü yaşlı bir konuşma yaptım ve onlara ne kadar muhteşem ve yetenekli bir grup olduklarını ve ilk kitaplarının eleştirilerini okumaya ve parlak kariyerlerini takip etmeye nasıl can attığımı anlattım. O sırada herkes bayağı bir içmişti zaten ve konuşmalardan sonra daha da içtik. Akşam karanlığında, dışarıda nemi hissetmeden ya da ürpermeden oturabildiğin, ki İngiltere'de çok nadirdir, yumuşacık yaz gecelerinden biriydi. Öğrenciler içeriden ekstra sandalye ve minderler getirip daire şeklinde oturdular. Bob Drayton yanında getirmiş olduğu akustik gitarını karanlıkta sessiz sessiz tımbırdattı, ara ara da o çok hoş tenor sesiyle bir halk şarkısı tutturdu. Birisi birkaç tur joint döndürdü. Oldukça başarılı bir partiydi, ama gitmeye hiç niyetleri yok diye de sıkılmıştım, böylece anlasınlar diye tabakları toplayıp mutfakçığa yığmaya başladım. Tuhaftır, Sandra Pickering de bana yardım etti ve sonra da gideceğini söyledi. "Parti için teşekkürler," dedi. "Ve dersler için de." "Bunlardan bir şeyler öğrendiğini düşünüyor musun?" dedim. "Ah tabii," dedi, abartmadan. "Martin ile beni öğrenmek durumunda kaldığınız için üzgünüm," diye ekledi, "ama kader işte." "Evet, sanı-

* *The Common Reader.*

rım öyle," dedim. Oldukça resmi bir şekilde tokalaştık. "*Yanık*'la iyi şanslar," dedim riyakâr riyakâr. "Teşekkürler," dedi. "Peki ya siz? Siz bir şeyler yazıyor musunuz?" "Hayır, pek değil," dedim. "Sizlerle fazlasıyla meşguldüm." "Arayı çok fazla uzatmayın," dedi. Bu lafını biraz küstahça bulmuştum ve sanırım ifademden de belli oldu. "Bu kurstan öğrendiğim en önemli şey buydu. Ne olursa olsun, yazmaya devam etmelisin." Ve sonra gitti.

Bahçeye döndüm ve geri kalanlara üzgünüm ama artık uyumaya gitmem gerek yoksa ayakta uyuyakalacağım dedim ve kendileri de benim kadar yoruldukları vakit evden sessizce çıkabilirler mi acaba diye sordum. Bunun üzerine hepsi şen şakrak bir şekilde bana iyi geceler dileyip, birkaç saat daha oturdular. Ama bu sabah hepsi gitmişti ve tabaklar ve bardaklar, sanki perilerin elinden çıkmış gibi, yıkanıp kurulanmış bir halde lavabonun kenarına yığılmıştı.

23.25 Nihayet biraz iyi haber var! Yani, hiç değilse ümit verici. Ya boş bir ümit çıkarsa diye sevincimi engellemem gerektiğini hissediyorum. (Gene batıl inanç.) Messenger bu gece konferansın açılışına başkanlık ederken ışıl ışıl parlıyordu – temelinde sosyal bir toplantı bu: İçkili bir resepsiyonun ardından akşam yemeği ve sonra da ücretli bar. Konferans Avon House'da yapılıyor, kuzey kampusta, tabiri caizse havaalanı oteli gibi bir mekân, bu türden olaylara ve para akışını sağlayan "lisans sonrası eğitim" kurslarına yer sağlamak amacıyla inşa edilmiş bir yer. Resepsiyonun gerçekleştiği büyük salona girip de, katılımcıların arasında tebessüm ederek, tokalaşarak, onların omuzlarına vurup, gülüp eğlenerek dolanan Messenger'ı görür görmez, Harley Caddesi'nde işlerin yolunda gitmiş olduğunu anladım. Üzerinde dalgalanan ipek kaftanlarından biriyle Carrie de oradaydı, yorgun ve daha az keyifli görünüyordu, ama sakin sakin gülümsemekteydi o da. Kalabalığın arasından onlara doğru ilerlerken Profesör Douglass'ı gördüm – o koyu renk takımı ve cilalı siyah ayakkabılarıyla gözden kaçırmak pek kolay değildi. Temsilcilerin çoğu –yani erkek olanların, zaten fazla kadın da yoktu– özensiz demeyeyim ama, gündelik tarzda, açık yaka spor gömlek veya tişört ile bol kesim keten pantolonlar giymişti. Hatta bazılarının ayağında spor ayakkabı vardı. Messenger'ın öğrencileri ve çoğu meslaktaşı tarafından tercih edilen hırpani giyim stiline alışmıştım alışmasına ama anlaşılan bu bilişsel bilim ve ortak disiplinler arasında uluslararası bir stildi.

Douglas'a, "Tebrikler," dedim. İrkilip kızardı. "Ne için?" dedi. "Ördek Yarışı'nı kazandığınız için tabii ki." "Haa *o* mu?" dedi kibirlice. "Ödül bir kasa şampanyaydı ve ben içki içmem." "Konferans iyi başlamış görünüyor," dedim etrafıma bakınarak. "Organizasyonda sizin de katkınız var mı?" "İsteyip isteyebileceğimden daha fazla," dedi. "Liderimiz haftanın büyük bir kısmında yoktu. Bana bazı testler için hastanede olduğunu söylediler. Hasta mı?" Sesinin tonunda hoşuma gitmeyen ısrarlı bir merak vardı. "Bilmiyorum gerçekten," deyip, gevezelik eden o curcunanın arasından geçerek Messenger'a doğru ilerledim.

Kulağıma, "Haberler iyi, Halib bunun muhtemelen hidatid bir kist olduğunu düşünüyor," diye mırıldanmayı başardı. Ama ben tam, "O ne?" diye sorduğumda, yanına üzerinde soluk yeşil bir spor ceket ve polo yaka kırmızı bir gömlek olan sakallı bir Amerikalı yanaştı. "Daha sonra anlatırım," dedi Messenger ve sonra beni Colorado Üniversitesi'nden Steve Rosenbaum'la tanıştırdı, "İşleyen Bir Zihin Kurma" üzerine bir konuşma yapacakmış. "Gerçekten kuruyor musunuz böyle bir şey?" diye sordum. "Tabii," dedi kendinden emin. "Peki bu ne düşünüyor?" diye sordum. "Sadece otomobil parçalarını, şimdilik," dedi. "General Motors için yapıyoruz bunu." "Helen'in zihne karşı farklı bir ilgisi var," dedi Messenger. "O bir roman yazarı." Profesör Rosenbaum, "Sahi mi? Cinayet romanları mı?" dedi. Hayır dedim, ne yazık ki onları hiç okumadım bile. "En sevdiğim Elmore Leonard'dır," dedi. "Siz de okuyun mutlaka." Okuyacağıma söz verdim ve Carrie'ye merhaba demeye gittim.

Öpüştük. California'ya gittiğinden beri ilk yüz yüze gelişimizdi ve bunu böyle büyük bir sosyal ortamda gerçekleştirmek bir yerde benim için iyi olmuştu. O zamandan beri onun bilmediği ve bilmemesi gereken ne çok şey oldu ve ben hâlâ inandırıcı bir şekilde bir arkadaş ve sırdaş rolünü oynayabileceğimden hiç de emin değildim. Bunu ilk olarak herkesin içinde denemek daha kolaydı. "Ralph'dan Londra'daki muayenesinin iyi gittiği haberini aldım," dedim. (Ondan fazlasıyla tanıdık bir şekilde "Messenger" diye bahsetmemek için kendimi son anda tutmuştum.) "Evet," dedi. "Dereyi görmeden paçaları sıvamamak lazım, ama ümit verici görünüyor. Bu adam güven uyandırıyor." Daha fazla bilgi vermedi ve ben de olayı daha fazla kurcalamış olmak istemedim, böylece bir hüsran ve merak duygusu içinde bırakılmış oldum. Yemekte Messenger ve Carrie'nin olduğu masaya oturtuldum, ama on-

ların yanına değil. İki nörobiyoloğun arasındaydım, çorbanın yarısına gelindiğinde benimle sohbet etme girişimlerinden vazgeçtiler ve sonra beni arada bırakarak maymunlar üzerine kendi deneylerinden konuşmaya başladılar. Açıkçası bu onların beyinlerinden küçük küçük parçalar kesip, davranışlarında ne gibi değişikliklere yol açacağını görmek üzerineydi. Bunun çok zalimce bir olay olduğunu vurguladığımda bana beynin acıyı hissetmediğini söylediler. Tuhaf bir paradoks, bizlere acı çektiğimizi söyleyen organın kendisi hiç acı çekmiyormuş.

Messenger kendi aralarında bir anlamı olan esprilerle dolu bir konuşma yaptı, benim kafam pek basınadı ama oradaki çoğu insan eğlenmiş görünüyordu. Yemekten hemen sonra Carrie eve döndü. Ayrılırken, ben konferans korkumu atmak için biraz daha kalacağım dedim. Şaşırmış gibiydi, haklı tabii, saçma sapan bir mecazdı. "Hani sahne korkusu gibi," diye açıkladım. "Haa, evet. Tamam. Şeyy, ben yorulmuşum da. Uzun bir gündü. Bana bir iyilik yapar mısın Helen? Messenger'ın fazla kalmamasını sağla." Hemececik kabul ettim – onu barda aramam için mükemmel bir bahaneydi bu.

Ralph bir grup katılımcının olduğu bir masadaydı ve onlara katılmam için bana el salladı. Yanında oturan, ince, esmer kızın dışında hepsi erkekti, yakasındaki konferans kimlik kartında Ludmilla Lisk, Carolinian Üniversitesi, Prag yazıyordu. Hiçbir şey söylemiyor, ama sohbeti koyu renk, tetikte gözlerini bir ona bir buna hızla çevirerek, son derece hevesli bir şekilde takip ediyordu. İnsanlar gelip gittikçe, masadaki grup da değişti, ama o, birasından idareli yudumlar ala ala oturdu oturduğu yerde. Messenger şaka yollu onu Prag'da kendisine rehberlik eden bir kişi olarak tanıttı. Konferansta bir konuşması olup olmadığını sordum. Başını iki yana salladı ve "Hayır, sadece bir poster." Programın belli bir yerinde, kıdemleri daha düşük veya daha az seçkin olan konferansçıların "poster" adı verilen araştırmalarının görsel bir dökümünü sergiledikleri bir kısım olduğunu öğrenmiştim. Biraz sonra sek tonik içmekte olan Messenger başka bir şey içmek isteyen var mı diye sordu. "Ben gidiyorum Ralph ve ilk önce seni eve göndereceğime dair Carrie'ye söz verdim," dedim. "Evet, belki de burada bırakmak lazım," dedi. İyi geceler dileyip bardan ayrılırken Ludmilla bariz bir düşmanlıkla bana baktı.

Binadan çıkarken, "Prag'da bu kızla yatmış mıydın?" dedim. "Hayır, tabii ki yatmadım," dedi. "Nereden çıktı şimdi bu?" "Kız sülük gibi yapışmıştı sana," dedim. "Ona burada doktora sonrasında iş falan

vermemi umuyor," dedi. "Verecek misin peki?" dedim. "Olabilir," dedi, "eğer hâlâ buralarda olursam tabii." Nihayet yalnız kaldığımızda sorduğum ilk sorunun bütün gece sormayı beklediğim soru değil de, saçmasapan bir kıskançlık hezeyanı olmasından dolayı utandım bir anda. "Muayenenin iyi gittiğini söylemiştin," dedim. "Ehh, ümit vericiydi," dedi, "ama gelecek haftaya kadar ne kadar ümit verici olur bilemem." "Hepsini anlat bana," dedim. "Arabana kadar yürüyeyim senle."

Kampusu geçip, arabasını park etmiş olduğu Merkez'e doğru yürüdük. Hoş, kuru bir geceydi ve ay vardı. Sene sonu balosunun yapıldığı Öğrenci Birliği'nden bas notaların ağır sesi geliyordu ve aşağı tarafta da, gölün kıyısında askısız uzun elbiseli ve smokinli gençler kucaklaşıp, sıçrayıp duruyorlardı. Uzun kollu gömlekli bir adam başını arkaya yatırıp bir şişeden şarap içti ve sonra şişeyi göle fırlatmasıyla ayın yansımasını bozdu. "Halib ufak tefek, yuvarlak kel kafalı bir Asyalı," dedi Messenger. "İlk bakışta çok etkileyici görünmüyor. O kadar kısa ki, ameliyata girerken bir taburenin üzerine falan basması gerekiyordur diye düşünüyorsun. Ama adam havaya bir girdi mi ona güveniyorsun. Bath'dan getirdiğim röntgenleri, taramaları ve ultrason görüntülerini aldı ve uzun uzun inceledi onları, sonra beni muayene etti. Hayatındaki en didikleyici fiziksel muayeneydi. Parmaklarını karın boşluğumun dibine kadar batırdı sanki, onların içimde hareket ettiklerini duyuyor gibiydim. Giyindiğimde Carrie ve ben – o da hep benimleydi– konuşmasını bekledik. Gerilimi tahmin edersin herhalde. İlk sorusu, 'Hiç köpeklerle ya da koyunlarla yakın bir temasınız olmuş muydu Profesör Messenger?' oldu. Sonradan Carrie bunun o an duymayı beklediği en son şey olduğunu söyledi bana. Ama tabii ki cevap evetti – geçen gün sana da demiştim ya, altıncı sınıftayken Yorkshire'da bir koyun çiftliğinde çalışmıştım diye. Bunu söyleyince yüzü güldü. 'Bence bu bir hidatid kist olabilir,' dedi. 'Bu köpeklerde bulunan *Echinococcus granulosus* parazitinin –yaygın adı bağırsak kurdudur– yumurtalarının yutulmasıyla oluşur. Eğer enfekte olmuş bir sudan içtiyseniz falan...' 'Köpeklerle yüzerdim ben,' dedim. 'Harika,' dedi. 'Bu olasılığı artırıyor. Bunu belirleyecek basit bir kan testi var.' Çıkmadan önce benden kan aldı." Messenger olayı, "Sonucu gelecek hafta başında alacağız," diye bağladı.

"Peki eğer bu kist, adı her neyse işte, cidden *o*ysa?" dedim. "O zaman n'olcak?"

"Bir operasyonla alınabiliyormuş. Ama önce ilaçlarla küçültüyorlarmış ve Halib'in dediğine bakılırsa son zamanlarda çıkan bir ilaçla bayağı iyi sonuçlar elde ediyorlarmış. Bazen kist tamamen yok oluyormuş hatta."

"Bunun bunca yıldır orada durması mümkün mü gerçekten?" dedim.

"Anlaşılan öyle," dedi.

"E bu müthiş bir haber," dedim.

"Doğruysa evet," dedi.

"Diğer adamın, Henderson'un yani, bunu düşünmesi gerekmez miydi?"

"Evet gerekirdi," dedi Messenger. "Carrie onunla ilgili olarak tamamen haklıydı."

Merkez'in otoparkına yaklaşmıştık. İkinci katta, oluklu kubbenin altındaki tek bir pencere yarı kapalı jaluzinin altında aydınlık görünüyordu. "Duggers algoritması üzerinde uğraşıyor," dedi Messenger.

"Öp beni Messenger," dedim. Cevap vermedi, pencereye bakmaktaydı. Ay ışığında yüzü mermerden yontulmuş gibiydi. "Messenger," dedim. "Ne?" dedi dalgın dalgın. "Öp beni." Kimsenin bakmadığından emin olmak için etrafı kolaçan etti, sonra beni bir duvarın gölgesine çekti ve öpüştük. Ama zihni başka şeylerle meşgul gibiydi. Tahminen kistiydi.

1 HAZİRAN PAZAR. Geç bir vakit -22.30 Yorgun düşmüş ve paniklemiş bir vaziyette içeri daha yeni girdim. İki gündür dur durak bilmeden devam eden bilinç tartışmalarından dolayı yorgun düşmüş ve yarın öğleden sonra son oturumda bununla ilgili bir şeyler söylemem gerektiği için de paniklemiş bir durumda.

Konferans programı sabahın 9.30'undan akşamın 6'sına kadar sürüyor, herkesin hazır bulunduğu büyük konuşmalar ile konusal akımlar içinde aynı anda verilmekte olan daha küçük seminerler birbirini takip ediyor ve sen de yapay zekâ ya da bilişsel psikoloji ya da nörobiyoloji veya Alternatif Yaklaşımlar adı verilen daha geniş bir kategoride yapılan sunumlar arasından birini seçiyorsun. Seçmek zor, özellikle de konuşmacılar veya konuları hakkında çok az şey bildiğin veya hiçbir şey bilmediğin zaman, sonuç olarak ben de kendimi bütün o anlaşılmaz derecede sıkıcı oturumlarda kapana kısılmış gibi hissettim. Bu şekilde ıstırap çekenin bir tek ben olduğumu sanmıyorum ama,

çünkü ara ara bir konuşmanın tam ortasında cesur yüreğin tekinin kalkıp salonu terk ettiği oluyor, tahminen binanın başka bir yerinde daha ilginç bir seminer bulmayı umuyorlar, gelgelelim bende onların izinde gidecek cesaret yok.

Sabah kahvesi, öğlen yemeği ve ikindi çayında aralar veriliyor, ama konuşmalar hiç durmamacasına bu molalarda da devam ediyor. Televizyon ekibinin varlığının da bu ateşli tartışma atmosferine katkısı var tabii. Konuşma ve seminerler arasında bekleme odaları ve koridorlarda dolanıp, konuşmacılarla röportaj yapıyor ve sohbetlere kulak misafiri oluyorlar. Ucundan ölü bir hayvan gibi sarkan susturuculu mikrofonla o upuzun kol tepelerinde dolandığı vakit insanların kameraya çekildiklerinin nasıl farkına vardıklarını görebiliyorsunuz ve sonra işte kamera karşısında rol kesmeye başlıyorlar. Tüm üyelerin hazır bulunduğu oturumlarda film çekimi ekstra ışık gerektirdiğinden oditoryum, onca yorgunluğun üzerine, bir de sıcak ve havasız oluyor. Bazen serin, kuytu bir köşeye çekilip uzanmaya can atıyorum, ama ben "Benliğin Temel Bileşeni Olarak Prefrontal Korteks" konusunda aydınlanmak için Avon House'un koridor ve merdivenlerinde itaatkâr bir şekilde bir aşağı bir yukarı koşturup duruyorum. "Bilinç Konusundaki Bilişsel ve Olgusal Yaklaşımların Birleşmesi", "Robotlarda Duygusal İfadenin Oluşumu", "İzafiyet Teorisi ve Bilişsel Bağlama Problemi", falan filan. Bir konuşma vardı kaçırdım, ama keşke girebilseydim, başlığı "Beyin bir Atış Kovanı mı Yoksa bir Jöle Kâsesi Gibi midir?" Birinci günün sonuna geldiğimizde benimki kesinlikle jöle gibiydi. Notlar aldım, ama sonradan bunlara baktığımda bunların ne anlama geldiklerini zor anladım ya da hatırladım. "*Duybilgi, Usbilgi, Dış-duybilgi, Öz-duybilgi... Şema=nöronların çoğaltılabilir eş-etkileşmesi... Kartezyen'e karşıt olarak beyne Sinerjik bakış... Dinamik proses, interaksiyonlar, öz-itki... 40 hz'lik sinirsel ateşlemeli Budist meditasyonu...*" Alelacele karalanmış bu laflar ne anlama geliyor ki? Aralarda anlaşılır cümleler de vardı, genellikle anektod tarzında şeyler. "*Cerrahi yöntemle anestezi verilerek kesilmiş fantom organlardaki ağrı kazayla kaybedilmiş organlardakinden daha az akut olur... Kürsüdeki konuşmacı Amerika'dan Norveç'e taşınıp Norveççe öğrendiğinde farklı bir 'ben' kavramı geliştirdiğini ifade etti...*" Ve işte en iyisi, "Aynen *Jabberwocky'yi*[*] okuduğunda Lewis Carroll'un da ifade ettiği gibi:

[*] Lewis Carroll, *Alice Harikâlar Ülkesinde-Aynanın İçinden*'de yer alan, anlamsız sözlerden oluşan şiir. (ç.n.)

'Sanki zihnimi düşüncelerle doldurmuş gibi, ama bunların ne olduklarını bilmiyorum.'" Aynen benim duygularım, birinci günün sonunda.

Bugün daha fazla konuşma ve seminer vardı ve bu akşam poster oturumu var, burada da yaklaşık otuz kırk ilave bilinç araştırması serbest tahtalarda özetlenip gösteriliyor ve yazarları da, tıpkı mallarını bir bilgi pazarında geçen müşterilere satmaya can atan tezgah sahipleri gibiler, gelen soruları cevaplamak üzere yanında duruyorlar. *"Kuantum nörodinamiği ve bunun nöral kodlama mekanizmalarının uzam-zaman alanı bağlantısına evre-durumu bir yaklaşım." "Sübjektif zaman akışı: operasyon öncesi ilaçların ve genel anestezinin etkileri." "Kuantumdan qualiaya." "Kriya Yoga'nın beynin elektrik aktivitesi üzerine etkileri." "Otonom deneklerde öğrenme davranışlarının modellenmesi."* Bu Ludmilla Lisk'e aitti, üste oturan dar siyah bir elbise ve yüksek topuklu ayakkabılar içinde zayıf ve bir bıçak kadar keskin. Simule edilmiş çocuk oyunlarıyla ilgili bir şeydi galiba. Canlı bir şekilde Profesör Rossenbaum'a anlatıyordu bunu ve ben geçerken formalite icabı, omzunun üzerinden doğru zoraki bir gülücük yöneltti. Rosenbaum bugün "İşleyen Bir Zihin Kurma" üzerine konuşmasını yaptı. İnsan yöneticilerin bazı vazifelerini ve er geç de tamamını üstleneceğe benzer bir bilgisayar programı anlaşılan bu. Kendisine yöneltilen sorular sırasında bunun asla görüp duyamayacağını, etrafta dolanamayacağını ve yalnızca e-posta yoluyla iletişim kurabileceğini itiraf etti. "Ama, dur bi dakka ya, benim birçok arkadaşım böyle zaten," diye bir espri de yaptı. Bu konuşmaları dinledikçe, bilişsel bilimin düşüncenin gerçek doğasının benzerini yapma yolunda, bir ışık yılı kadar uzak olduğuna daha bir ikna oldum, ama bunu böyle uluorta söyleyecek ne yetenek ne de güven var bende.

Messenger'ı aradım ve son oturumda konuşmaktan kaçmayı denedim. "Azat et beni," diye yalvardım. "Ne söyleyeceğimi bilmiyorum. Duyduklarımın yarısını anlamadım. Rezil olacağım ve hepsi de televizyona çekiliyor olacak." "Endişelenme," dedi. "Sadece bilinç problemi hakkında ne düşündüğünü söyle." "Hepsi bu mu?" dedim alaycı. "Bize bunun edebi perspektiften nasıl göründüğünü anlat," dedi. "İnsanların ilgisini çekecektir. Daha önce böyle bir şey duymadılar hiç. Çürük yumurta atmazlar merak etme." "Ama bana soru soracaklar," dedim, "ve ben onlara cevap veremeyeceğim." "Hayır sormayacaklar," dedi. "Sorular için vakit olmayacak." Eh, bunu bilmek biraz rahatlatmıştı neyse. Ve yalnızca on beş dakika kadar konuşmam gerekiyordu.

Bana bir metin, düşüncelerimi bağlamak için, gevelememi önlemek için bir şey lazım. Diyelim ki, bilincin edebi temsilciliğinin bir örneği olarak Henry James'ten bir parça aldım ve onu analiz ettim. Nehrin kıyısındaki Strether?.. Yok, bu yapılmıştı. *Kanatlar*'ın başında Kate Croy o zaman. Hayır, bu çok kolay, çok sınırlı bir egzersiz olur. Üç günlük üst düzeyde bir bilimsel tartışmanın ardından ne ani bir düşüş ama, rutin bir uygulamalı eleştiri örneği. Metnin kendisi bilinçle *ilgili* olmalı, bilincin temsilciliği değil sadece.

İnsanın bu tür şeyleri takması, iyi bir izlenim yaratmak için debelenmesi, başarısızlıktan korkması ne komik. Safî kibir bu tabii. Ya da belki de, kendimize daha nazik olmak gerekirse, profesyonel kibir. Hayatımda endişe etmem gereken bir dolu daha önemli mevzu var, gel gör ki şu anda benim için en önemli şey yarınki son oturumda söyleyecek akıllıca şeyler bulmak. Messenger ise aynı – konferansa iyice kaptırmış kendini, her bir konuşmacıyı dikkatle dinliyor, her şeyin düzgün gitmesi için elinden geleni yapıyor, yıldız konuşmacılarıyla sohbet ediyor ve televizyon ekibini hoş tutuyor. Hayatta kalmakla ölmek arasındaki fark anlamına gelebilecek bir kan testinin sonuçlarını beklediğini kimse tahmin edemez. İkimizin de dikkatini dağıtacak bir şeyin çıkması Tanrının bir lütfu herhalde.

Yarın öğle yemeği saatinde eve gelmeye karar verdim, öğleden sonraki ilk seminerlere katılmayıp, oradan kazandığım vakitte konuşmama hazırlanırım. Ama eğer laflarımı bir metne bağlayacaksam bunu yarın sabah çoğaltmam lazım. Ya da saydam kâğıtlara aktarılmış bir şekilde sabit olsalar daha iyi. Konferanstaki herkes tepegöz kullandı. Anlaşılan bu, bilim adamları arasında standart bir alışkanlık, ama benim için yeni bir şey. Oxford'daki yıllarımda İngiliz Edebiyatı üzerine yapılmış olan ve konuşmacısının açıklayıcı bir şemayı, bir tarih listesini, tartışılan eserden alıntıları göstermek için bir tepegöz ya da herhangi bir görsel aleti kullandığı hiçbir konuşmaya katıldığımı hatırlamıyorum. Eğer şanslıysanız elinize lekeli bir şablon kâğıt tutuşturulardı. Oysa bu konferanstaki konuşmacıların hepsi konuşmalarının özet nüshalarını saydam kâğıtlara hazırlamışlar, ilerledikçe bunları sayfa sayfa, tecrübeli bir şekilde ve kolaylıkla dosyalarından çıkarıp tepegözün üzerine yayıyor ve bu görsel ürüne bakarak rahat bir tarzda, yarı doğaçlama konuşuyorlar. Saydam kâğıtların görüntüleri ise çeşit çeşit. Bazen tertemiz bir şekilde yazılıp, çok düzgünce yerleştirilmiş oluyor, tıpkı bir kitap sayfası gibi, bazense renkli keçeli kalemlerle ça-

lakalem yazılmış oluyor ve zar zor okunuyor, ama insana bir gece öncesinde, yaratıcılığın doruklarındayken üretildiğine dair etkileyici bir izlenim veriyor. İtinayla hazırlanmadığı belli olan bir yazıyla konuşmak gibi bir niyetim yok benim, özellikle de televizyon kameralarının önünde, ama bir de slaytların olması iyi olur, maksat zaman zaman dikkatleri üzerimden dağıtmak.

31 "BAZILARINIZ bu konferansın konusuyla ilgili olarak size seslenmeye kalkışarak, bu kürsüde ne işim olduğunu düşünüyor olabilir. İnanın bana, bu cürete kimse benden daha çok şaşırmamıştır. Ama suç bende değil, bu fikri ortaya atan Profesör Messenger'da.

"Gloucester Üniversitesi'ne gelmeden, kendisini tanımadan ve Merkez'inde dolaştırılmadan önce bilim adamlarının bilinçle ilgilendiklerinden bile haberim yoktu. Şimdi en azından bu konuyla neden ilgilendiklerini anlayabiliyorum. Bu bir yerde tümünün içindeki en büyüleyici konu, çünkü bilinç incelemesi bizleri insan yapan şeyin ve bildiğimiz şeyleri nasıl bildiğimizin incelenmesidir. Ya da bildiğimizi sandığımız şeyleri. Hayvan mıyız yoksa makine mi, ya da her ikisinin birleşimi mi ya da her ikisinden farklı bir şey mi? Bu hafta sonu fark ettim ki, Felsefe Taşı simya için neyse, bilinci anlamak da modern bilim için odur: Bilgi arayışındaki nihai ödül.

"Basit metalleri altına dönüştürecek maddenin aranması tabii ki boşunaydı, çünkü böyle bir bileşik yok veya imal edilemez; ama deney sürecinde birçok önemli keşif –porselenden baruta kadar– yapılmıştı. Belki bilinci asla tam olarak anlayamayacağız –anladığım kadarıyla bu görüşte olan uzmanlar var ve bunu sezgisel bir biçimde cazip bulduğumu da söylemeliyim– ama sarf edilen çaba, beyin ve zihin konusundaki birçok enteresan keşfi ortaya çıkarmıştır zaten, ki bunlardan bazılarını da geçtiğimiz üç gün içerisinde bizlere anlatıldı.

"Öte yandan konuşmalarda edebiyattan çok az bahsedildi. Bunu şaşırtıcı buldum, çünkü edebiyat insan bilincinin yazılı bir kaydıdır, tartışılır belki ama hem de en zenginidir. Gözlemlerimi kısa bir edebi metin ile sürdüreceğim, bir şiirle – daha doğrusu, bir şiirin ortasından üç kıtayla. Şiirin başlığı "Bahçe",* on yedinci yüzyıl İngiliz şairi Andrew

* "The Garden", (ç.n.)

Marvell tarafından yazılmış ve toprağın işlenme durumundayken doğayı yaşamanın sevincine dair neşeli bir tür gazel bu. Üç kıtadan birincisinde, ideal bahçenin duyulara hitap eden zevklerinden bahsediliyor. Eğer bir terslik çıkmazsa şimdi perdede belirmesi lazım... Ahh. Pardon. Bu aletlere hiç alışık değilim de. Şimdi tamam.

Bu yaşadığım yol ne muhteşem bir Hayat!
Olgun Elmalar düşüyor tepeme;
Nefis Üzüm Salkımları
Ağzımın üzerinde eziyor Şarabını;
Nektarin ve tuhaf Şeftali,
Ellerime dek uzatıyorlar kendilerini;
Ayağım Kavunlara takılıyor geçerken,
Çiçekler tarafından tuzağa düşürülüp, Çimlere düşüyorum.

"Son üç gündür qualia hakkında bir sürü şey dinledik. Anlıyorum ki, bunların birer zihin olayı mı, yoksa beyin olayı mı oluşuyla ilgili veya üçüncü şahıslı bilim tartışmalarına sonsuza dek kapalı olan birinci şahıs olgusu mu, yoksa yalnızca onları sözel dile döktüğümüz vakit problem yaratan nörolojik aktivitenin bildik modelleri mi oluşuyla ilgili fikir ayrılıkları var. Ben bu konuda bir yargıya varacak yeterlikte değilim. Ama izninizle Marvell'in dizelerindeki bir paradoksu ortaya koymak istiyorum, ki bu genel anlamda lirik şiire uygulanabilecek bir şey. Birinci şahısta konuşmasına rağmen Marvell yalnızca kendi adına konuşmaz burada. Bu kıtayı okuduğumuzda, meyve ve bereketinin qualiası ile ilgili olarak biz de kendi deneyimimizi geliştiririz. Meyveyi görür, tadar, koklar ve "bunu tanımanın heyecanı" diye adlandırılan bir hisle keyfini çıkartırız ama o orada değildir, bu meyvenin sanal gerçekliğidir, yani şiirin bizzat kendi qualiasıyla, onun o ustaca ve eşsiz bir şekilde kurgulanmış ses, ritim ve anlam birliğiyle anımsatılmış olan gerçekliği, ki sizlere bunları analiz etmeyi deneyebilirdim, Marvell'in bir diğer şiirinden alıntı yapacak olursak –eğer dünya kadar vaktimiz olsaydı– ama yok.

"Bir sonraki kıtada Marvell bilincin özel, öznel doğasına dönüyor. Umarım bu sefer doğru dürüst gösterebilirim size. Oh neyse. İşte.

Bu arada Zihin, daha az bir hazla,
Çekiliyor kendi mutluluğuna:

Zihin, o Okyanus ki her türü
Kendi benzerini elbet bulur;
Yine de bunların üstesinden gelerek yaratır;
Uzaklarda başka Dünyalar ve başka Denizler;
İmha ederek yapılmış her ne varsa
Yeşil bir Gölgedeki yeşil bir Düşünceye.

Dördüncü dizede tuhaf ama o zamanlarda geniş kitlelerce inanılan bir düşünceye gönderme var, yani yeryüzündeki bütün yaratıkların bir suretlerinin denizde olduğu düşüncesine, ki bu da şiiri bilim öncesi bir çağa ait kılıyor. Ama bu yalnızca bir mecaz ve bana kalırsa, kıtanın temel savının geçerliliğini de etkilemiyor: İnsan bilinçliliği, fiziksel olarak duyulara hitap etmeyeni benzersiz bir biçimde hayal etme yetisine, var olmayan şeyleri hayal etme yetisine, hayali dünyalar (romanlar gibi) yaratma yetisine ve soyut düşünce yetisine –örneğin renk kavramı ile ('yeşil bir düşünce') renk duyarlılığını ('yeşil bir gölgede') ayırt etme gibi– sahiptir.

"Bu düalizm midir? Eh, eğer zihin ile beden arasında herhangi bir ayrım yapmak düalizm ise, o zaman sanırım öyledir, gerçi bu kaçınılması zor bir şeymiş gibi geliyor bana ya, bizim dilimize ve düşünce alışkanlıklarımıza öylesine derinden işlemiştir ki. Makinenin içindeki hayaletin en sıkı düşmanları bile istemeye istemeye *zihin* ve *beden* gibi terimleri kullanmamıza izin verirler diye düşünüyorum, tabii ilkinin, bir sonrakinin bir fonksiyonu ve ondan ayrılmaz olduğu anlaşıldığı sürece.

"Gelgelelim Marvell, çağdaşı olan diğer tüm adamlar gibi, bundan çok daha güçlü bir anlamda bir düalistti, ki bu da bir sonraki kıtada açıkça görülüyor. Nihayet başardım.

Burda Çeşmelerin kayan ayaklarında,
Ya da bir Meyve-ağacının yosunlu köklerinde,
Bedenlerin Yeleği bir kenara atıldığında
Ruhum büyük dallara doğru kaydığında:
Orda bir Kuş gibi oturup şarkı söyler,
Sonra gagasını biler ve gümüş Kanatlarını tarar;
Ve daha uzun bir uçuşa hazır oluncaya dek,
Tüylerinde çeşit çeşit Işığı dalgalandırır.

Descartes, ruhun ölümsüzlüğüne inanırdı denir, çünkü zihninin bedeninden ayrı olarak var olduğunu tasavvur edebiliyordu. Marvell bu fikri bu çok güzel kuş imgesiyle ifade eder. Ruhunun, bir ağacın dalına tünemek için, geçici olarak kendisini terk ettiğini hayal eder ve orada, cennete gerçekleştireceği son uçuşun farkındalığıyla tüylerini tarayıp düzeltir. Sizi onunla beraber oraya taşımak niyetinde değilim. Böyle bir ruh düşüncesi bugün, inanan Hıristiyanlar için bile çok hayalperest kaçıyor. Ama Hıristiyan ruh fikri, hümanist düşüncedeki benlikle, diğer bir deyişle, kişisel kimlik hissiyle ve kişinin zihinsel ve duygusal hayatının bir bütünlüğü, zaman içinde bir uzantısı ve etik bir sorumluluğu olduğu hissiyle, ki bu da bazen vicdan diye adlandırılır, bir süreklilik arz eder.

"Bu benlik fikri bugün, yalnızca bilimsel alandaki bilinç tartışmalarında değil, beşeri bilimlerde de birçok saldırıya maruz kalıyor. Bize bunun bir kurgu, bir yorum, bir yanılsama, bir mit olduğu söyleniyor. Her birimizin "sadece bir nöron paketi", sadece konuşmaları bir araya getirmek için bir bağlantı noktası veya sadece, işleteni olmadan paralel işlem çalışan bir bilgisayar olduğu söyleniyor. Bir insan ve yazar olarak, ben bu bilinç düşüncesini iğrenç buluyorum – dahası sezgisel olarak da hiç inandırıcı değil. Geleneksel otonom birey fikrinde diretmek istiyorum. Telif hakları da dahil olmak üzere medeniyette değer verdiğimiz şeylerin pek çoğu buna bağlı sanki – hukuk örneğin, ya da insan hakları. Marvell "Bahçe"yi telif hakları kavramı doğmadan önce yazmıştı, ama bunu geçmişte başka hiç kimsenin yazamamış olduğu ve gelecekte de kimsenin asla yazmayacağı –bayağı bir şekilde kelimesi kelimesine kopya edilmesi haricinde– gibi bir gerçek var.

"Söz konusu olan şenlikli bir şiir, dolayısıyla bilince bir mutluluk hali olarak odaklanıyor. Bu sevinçle ilgili. Ama bilincin trajik bir boyutu da var, ki buna da bu konferansta pek değinilmedi. Delilik, depresyon, suçluluk ve dehşet var. Ölüm korkusu – ve de en tuhafı, yaşam korkusu var. Eğer insanoğlu öleceğini bilen tek canlı yaratıksa, bilerek kendi canını alan tek yaratıktır da. Bazı insanlar için, bazı durumlarda, bilinç öylesine dayanılmaz olur ki buna bir son vermek için intihar ederler. 'Olmak ya da olmamak?' tamamen insanlara has bir sorudur. Edebiyat, bilincin karanlık yanlarını da anlamamıza yardım eder. Teşekkür ederim."

Konuşması bittiğinde Helen'i, coşkulu olmasa da takdirkâr bir şekilde alkışlarlar. Ralph de bir yandan ellerini çırparak sahneye çıkar. Alkışlar solmaya yüz tutarken, "Çok teşekkürler Helen," der. "Bu cidden ilginç ve düşündürücüydü." Seyirciye döner. "Daha önce de söylediğim gibi soru alınmayacak. Bu Son Söz seansını yapmanın ardında yatan düşünce, bu yılki konferansın perdesini kapamak ve bazı noktaları, belki de gelecek senekinde ele alınmak üzere, askıya almaktır. Ve bence Helen bunu gayet güzel bir şekilde yaptı. Dolayısıyla, Tom ve Jerry'nin o ölümsüz sözleriyle ifade edecek olursak, bugünlük bu kadar çocuklar! Bu geceki Gala Yemeği hariç tabii, unutmayın yemek saat yedi buçukta. O zaman, bu konferansı böylesi bir başarıya dönüştüren herkese teşekkür etmek için birkaç kelime edeceğim ben de, ama sözü fazla uzatmayacağıma söz veriyorum."

Bir zayıf alkışın daha ardından katılımcılar ayaklanır, gerinip, esneyerek eşyalarını toparlarlar ve sıra sıra oditoryumdan çıkarlarken sohbet uğultuları yükselir. Televizyon ekibi ışıklarını kapatır ve sesçi ses kalitesini kulaklıklarından kontrol etmek için kasetleri başa sarar. Helen sahneden inerken seyircilerin arasından bazı tipler yanına yaklaşıp konuşmasından dolayı teşekkür ederler. Türbanlı ve uzun etekli bir kadın bunu yayınlayacak mısınız acaba diye sorar.

"Ah pek sanmıyorum," der Helen.

Kadın, "Eğer böyle bir şey yapacak olursanız, bana da bir kopya gönderebilirseniz çok memnun olurum," der. "Son derece etkileyici bir konuşma olduğunu düşünüyorum." Helen'e kartını verir, üzerinde Sausalito, California'ya ait bir adresle "Zara Mankevitz, holistik terapist" yazmaktadır.

Oditoryumu en son terk eden Helen ve Ralph'tır. "Teşekkürler," der Ralph, "harikaydı."

"Gerçekten iyi miydi?"

"Tam da senden beklediğim şekildeydi."

"Ama tek kelimesine katılmadın," der Helen.

"Hayır, katılmadım," der gülerek. "Ama o kadar güzel bir şekilde yaptın ki, seni dinlemek bir zevkti."

"Ya kızdılar veya sıkıldılar veya uykuları geldiyse diye," der Helen, "dinleyicilerin yüzüne bile bakamadım."

"Büyülendiler," der Ralph.

"Yalancı."

"Yani, ilgilerini çekti bayağı. Sonradan konuşmak için yanına gelmelerinden belli."

"Herhangi bir bilim adamının fikrini değiştirebildiğimden şüpheliyim ama. En sıkı hayranım California'dan bir New Age terapisti çıktı," der Helen kartı göstererek.

"Doğrudur, bu konferans her kesimden insanı çeker. Senin de dediğin gibi, bu konuların konusu. Sana içecek bir şey alayım mı?"

"Hayır, bir duş alıp Gala Yemeği için üzerimi değişmek üzere eve gideceğim."

"Çok fazla şey bekleme. Yiyecekler aynı, fazladan bir çeşit daha ve limitsiz şarap var."

Avon House'un lobisinde uzun boylu bir adam ayakları ayrık ve elleri arkasında kenetlenmiş bir biçimde beklemektedir. Lacivert ceketi ve buruşuk kumaş gri pantolonuyla, üzerlerinde renkli sweatshirtler, tişörtler ve kotlar olan katılımcıların arasında göze çarpmaktadır. Uçlarından aşağı kıvrılan, düzgün kesilmiş bir bıyığı vardır. Ralph'ı fark etmiştir o da ve lobinin karşı tarafından doğru sözsüz bir mesaj gönderir ona.

Ralph Helen'e, "Şurada konuşmam gereken biri var," der. "Sonra görüşürüz." Adama doğru ilerler ve kısa bir hoşbeşten sonra beraberce binadan çıkarlar.

Ralph ve Detektif Agnew yan yana kampusun diğer tarafındaki Holt Belling binasına doğru yürürler. Ilık ve hoş bir akşamdır. Çimlerin üzerinde oynaşan, kitap okuyan, konuşan, teneke kutulardan bir şeyler içen, top ve frizbi oynayan öğrenciler vardır. Bazıları gölde kano sürmekte veya o hafif rüzgârda yavaş yavaş sörf yapmaktadır.

Ded. Agnew, "Üniversiteden çok bir tatil kampına benziyor, değil mi?" diye bir yorumda bulunur.

"Sömestrin son haftası," der Ralph. "Dersler ve sınavlar sona erdi. Öğrenciler yalnızca sonuçları bekliyorlar."

"Burası bana geçen yaz tatile gittiğimiz Gladeworld'ü hatırlatıyor," der Ded. Agnew. "Oraya hiç gitmiş miydiniz efendim?"

"Hayır," der Ralph. Kimsenin kulak misafiri olamayacağından emin olmak için etrafa bakınır. "Peki bana söylemeniz gereken şey nedir?"

"Size bir isim vereceğim."

"Kimmiş?"

"Profesör Douglass."

"Emin misiniz?"

"Yüzde yetmiş falan eminiz."

"Anlıyorum," der Ralph.

"Çok şaşırmış gibi bir haliniz yok," der Ded. Agnew.

"Hayır, şeyy, tuhaf ama geçen gün birden bu kişinin o olabileceği aklıma geldi. Sizle konuşmamızdan sonraydı ve elimde de hiç kanıt yoktu... Yalnızca bir his işte. Tuhaf bir adamdır. Ne yapacaksınız şimdi?"

"Ee, diskini incelemek istiyorum."

"Birden fazla var," der Ralph. "Ofisinde bir dolu teçhizat var. Arama belgeniz var mı?"

"Yok. Alırım herhalde, ama bu aşamada tercih etmem."

"Nasıl ilerleyeceksiniz o zaman?"

"İşbirliği yapmasını rica edeceğim. Vereceği tepkinin öğrenmek istediğim şeyi ortaya koyacağını düşünüyorum. Onunla görüşmemi ne zaman ayarlayabilirsiniz?"

"Şu anda ofisinde olabilir," der Ralph. "Konferansın son oturumunda görmedim onu."

Merkez kapalı ve büyük ölçüde ıssızdır ve Ralph yanlara açılan cam kapıları güvenlik kartı ile açmak zorunda kalır. Sekreterlerin hepsi evlerine gitmiş, personel ile lisans üstü öğrenciler de konferanstadırlar.

Yine de Ralph, Douglass'ın dahilisini çevirdiğinde cevap alır. "Ofisime gelebilir misin acaba Duggers?" der. Bir dakika sonra kapı vurulur ve Douglass, gir denmesini beklemeden içeri girer. Sinirli bir şekilde, "Umarım fazla uzun sürmez Messenger?" der. "Çok meşgulüm." Ralph'ın masasının karşısındaki koltukta oturmakta olan Ded. Agnew'a sorgulayıcı bir bakış fırlatır.

"Bu Dedektif Agnew, Gloucestershire Emniyeti'nden," der Ralph, "Pedofili ve Pornografi Ünitesi'nden."

Douglass bembeyaz kesilir. "Evet?" der biraz sonra.

"Polis bu binadan birisinin Internet'ten çocuk pornografisi indirdiğini düşünüyor," der Ralph.

Douglass, "Bunun benimle ne ilgisi var?" der.

"Merkez'in Yardımcı Direktörü olarak senin de bilgilenmek isteyeceğini düşündüm."

"Evet tabii," der Douglass kızararak. Ded. Agnew'a döner. "Kimden şüpheleniyorsunuz?"

"Elimizde bir isim yok daha efendim," der Ded. Agnew.

"Bu hassas bir operasyon Duggers," der Ralph, "ve Ded. Agnew'un bizim işbirliğimize ihtiyacı var. Bu yüzden incelemesine ilk ikimizi eleyerek başlamak istiyor. Benim diskimi kontrol etti, şimdi de seninkini kontrol etmek istiyor."

"Eğer bir mahzuru yoksa efendim," der Ded. Agnew.

"Kesinlikle mahzuru var," der Douglass. "Bu çok çirkin bir teklif."

"Aah hadi Duggers," der Ralph. "Sadece bir formalite bu. Benimkine baktı."

"Aman ne güzel Messenger. Benim diskimde bir dolu gizli kalması gereken veri var."

"Ne tür veriler efendim? Sorabilir miyim acaba?" der Ded. Agnew.

"Araştırma verileri."

Ralph belli belirsiz bir gülüşle, "Ded. Agnew'un senin araştırmalarını çalacağını sanmıyorum Duggers," der.

Douglass, "*Bana Duggers demeyi bırak artık!*" diye bağırır. Vücudu kaskatı kesilmiş, yüzü kızarmış ve gözleri de gözlüklerinin kalın merceklerinin ardından fırlamıştır.

Odadaki yoğun sessizlik, Ralph'ın masasının üzerindeki telefonun çalmasıyla bölünür. Ralph telefonu açar.

"Profesör Messenger?" der bir kadın sesi.

"Evet benim. Daha sonra arayabilir misiniz acaba?"

"Ben Bay Halib'in sekreteriyim Profesör. Eve gitmeden önce mutlaka sizinle konuşmak istiyor."

"Yaa. Tamam." Ralph telefonu eliyle örter. "Özür dilerim, görüşsem iyi olur," der iki adama. Douglass ayaklarına bakmaktadır. Agnew Douglass'a bakmaktadır. Ralph sandalyesini döndürür ve böylelikle sırtını onlara dönmüş olur. Halib'in düzgün, hafiften hışırtılı sesini duyar.

"Profesör Messenger? Ben Halib. Nasılsınız?"

"Şu anda çok meşgulüm Halib, ama eğer bir haber varsa–"

"Var aslında. Haberler iyi. Kan testi pozitif çıktı."

"Hidatid kist miymiş yani?"

"Öyleymiş."

"Ohh çok şükür. Şimdi ne olacak peki?"

"Size bir reçete postaladım. Talimatlara uyarak alın onları. Bu yirmi sekiz günlük bir kür. Gelecek haftanın sonuna doğru beni görmek

için bir randevu alın ve kist ne kadar küçülmüş bir bakalım. Söylediğim gibi, ameliyata gerek kalmaması gibi bir şansımız var. Ama eğer olacaksa da endişe edecek bir durum yok."

"Ee, bu harika. Size ne kadar teşekkür etsem azdır."

"Önemli değil. Reçeteyle ilgili herhangi bir sorunuz olursa beni arayın."

Ralph telefonu kapar ve yerlerinden kıpırdamamış olan iki adamla yüz yüze gelecek şekilde sandalyesini döndürür.

Ded. Agnew kibarca, "Beni ofisinize götürmek ister misiniz Profesör Douglass?" der.

Douglass tek kelime etmeksizin topuğunun üzerinde dönüp ofisten dışarı çıkar, peşinden de Agnew. Polis kapıda arkasına döner. "Bir süre buralarda olabilir misiniz efendim?" der.

"Yedi buçuğa kadar kalabilirim," der Ralph.

Agnew başını sallar ve odayı terk eder. Ralph telefona döner ve bir numara çevirir. "Carrie?" der. "Az önce Halib aradı. Test pozitif çıkmış. Hayır hayır, bu *iyi* bir şey! Evet!" Bir süre coşkulu bir şekilde konuşurlar. Sonra Ralph, "Hoşçakal o zaman. Yemekte görüşürüz. Ben de seni seviyorum," der. Telefonu kapatır, ayağa kalkar ve odanın içinde bir aşağı bir yukarı sabırsızca dolanır. Avucuna diğer eliyle bir yumruk çakar. Pencereden dışarı bakar, gelgelelim özel olarak odaklandığı bir şey yok gibidir. Tekrar masasına döner ve yeniden ahizeyi kaldırır. Bir numara çevirir, açılmasını beklerken parmaklarıyla masanın üzerinde tempo tutar. "Helen? Haberler iyi."

Ralph Helen'le bir süredir konuşmaktayken Dedektif Agnew birdenbire odaya dalar. Eşikte durur, konuşmak için ağzını açar ve sonra Ralph'in telefonda olduğunu görünce durur. Ralph alıcının olduğu kısmı örter. "Ne oldu?"

"Gelseniz iyi olur efendim," der Dedektif Agnew. "Profesör Douglass'la ilgili."

"Ne oldu?"

"Ne yazık ki öldü efendim."

Ralph telefonda, "Gitmeliyim," der ve ahizeyi yerine bırakır.

32 BİR, iki, üç, kayıt... Günlerden Salı, 3 Haziran, saat 17.35. Bugün ilk defa kendi kendime kaldım. Toplantı üstüne toplantı vardı... Rektör Yardımcısı, polis, Halkla İlişkiler Sorumlusu, Merkez personeli... Herkes şokta... Benim dışımda. Neden acaba? Onu sevmediğimden değil. Öldüğüne *sevinmiş* değilim. Hatta onun için üzüldüm bile, belki de hayatımda ilk defa. Ne var ki şokta falan değilim, tabii ben yine de öyle olduğumu söylüyorum, diğer herkes gibi... "Şoke oldum," diyorum. Eğer böyle demesem insanlar benim taş yürekli bir canavar olduğumu düşünecekler.

Zavallı Agnew ise cidden şokta. Neden öyle yapıyor bilmiyorum ama kendini suçluyor. Kim Duggers'ın yakalandığını anladığı vakit hayatına –böyle çabucak, böyle tereddütsüz– son vereceğini bilebilirdi ki? Görünüşe bakılırsa odamdaki patlamasından sonra kendini toparlamıştı. Agnew'u odasına götürmüş, kapıyı açmış, parça parça duran bilgisayar ekipmanına işaret etmiş, buz gibi bir ciddiyetle yazılımına dair birkaç soruyu yanıtlamış ve sonra tuvalete gitmek için izin istemişti. Agnew bunda hiçbir tuhaflık görmemişti... dediğine göre, sorguladığı insanların böyle üç buçuk attığı çok olurmuş. O da PC'nin olduğu masanın başına oturup Internet dosyaları arasında gezinmeye başlamış ve ancak on on beş dakika sonra Duggers'ın yokluğunun telaşına düşüp ikinci kattaki erkekler tuvaletine bakmaya gitmiş. Tuvalet kapısının altından baktığında, siyah ayakkabılı bir çift ayağın yerden otuz santim yüksekliğinde sallandığını görmüş, kapıyı tekmeleyerek açmış ve Douglass'ı ölü bulmuş. Kendini bir vantilatör ızgarasına asmış, bir bilgisayar kablosuyla. Kabloyu boynuna dolayıp klozetin üzerine çıkmış ve boşluğa adım atmış. Unutulmaya.

Bir plan yapmış olmalıydı. Olasılıkları önceden düşünmüş olmalıydı... tıpkı benim kistimle ilgili yaptığım gibi... kendi kendine *eğer bulacak olurlarsa, eğer benim için gelecek olurlarsa teşhir edilmeyi, tutuklanmayı, hapse konmayı beklemeyeceğim* demiş olmalıydı... Belki ciddi ciddi bunu nasıl yapacağını da kurgulamıştı... vantilatör ızgarasını tespit etmiş, gücünü test etmiş... hatta belki düşüşün hesabını bile yapıp, çekmecede bir kablo hazır bulundurmuştu... Kararlılığını takdir etmemek elde değil. Ona karşı yepyeni bir izlenim oluştu kafamda. Teoride bunu yapmaya ben hazırlanıyordum, ama neyse ki bu teste tabi tutulınadım. Bir bakıma onun neredeyse benim yerime öldüğünü hissediyorum... Yok yaa, saçma oldu, sil bunu... Yine de, eğer batıl inançlarım olsaydı... eğer kadere, ilahi güce, yıldızlara falan inansay-

dım... Dün akşam Duggers'ın o felaketle yüz yüze geldiği anda Halib'den benim tecil haberinin gelmesiyle tuhaf bir simetri gerçekleşti. Sanki bir terazide dengeleniyorduk ve Halib'in telefonu beni sağ salim yere indiren, Duggers'ı ise boynundan asılı bir şekilde havaya uçuran bir darbe olmuştu kefede...

Dosyalarında buldukları bazı şeyleri gösterdiler bana. Yüzlerce fotoğraf. Çok berbat değiller, dedi Agnew ve o da bu işleri biliyor olmalı... Çoğu daha buluğa ermemiş kızların çıplak ya da yarı çıplak resimleri, bazıları aynı yaşlardaki oğlan çocuklarına ait, ama tek başına bir oğlan resmi hiç yok. İşerken, popolarını, pipilerini gösterirken... Çocukça şeyler yani... Bazıları Lewis Carroll'un çektikleri gibi sanatsal içerikli... Neredeyse zararsız diyebileceğiniz türden, ta ki fotoğrafların nasıl elde edildiklerini merak edinceye dek... Bunların herhangi birisini Duggers'ın bizzat kendisinin çektiğine ya da çocuklarla fiziksel bir temas kurduğuna dair hiçbir kanıt yok... Bu resimleri Internet aracılığıyla birbirlerine gönderen insanlardan oluşan bir zincire dahilmiş, şifreleme yazılımı kullanıyorlarmış, şey gibi, bir tür dönüşümlü kütüphane veya koop... Tahminen bütün bunları, annesi ya da kız kardeşi yanlışlıkla herhangi bir şey görmesin diye evi yerine ofisinde yapıyordu... Onlara da bir başsağlığı mektubu gönderdim. Yazması hiç kolay olmadı... Olayla ilgili bir soruşturma olacak tabii... ve sanırım bir de cenaze, tahminen kendi aralarında olur. Bir anma töreninin olmayacağı kesin...

Geçen cuma akşamı otoparktan ofisinin penceresine bakıp da, bütün binada, storların ardında ışığı hâlâ yanan tek odanın o olduğunu görünce, birden onun Agnew'un aradığı adam olduğu kafama dank etmişti. Daha önce o niye hiç aklıma gelmemişti bilmiyorum. Galiba onu bir tür münzevi, yalnızca kendi konusuyla ilgilenen, cinsel anlamda nötr biri olarak gördüğüm için bir kenara ayırmıştım... Hep aynı hata, herkesin kafasının içinden neler geçtiğini bildiğimizi sanıyoruz. Ama pencereye bakıp da, Helen'e Duggers'ın algoritması üzerine geç saatlere kadar çalıştığına dair şaka yaptığımda, onunla bir pazar sabahı ben Merkez'den ayrılırken kapıda karşılaştığımı ve o cam kapılarda bana yönelttiği şaşkınlık ve öfke dolu ters bakışı hatırladım ve jeton düştü... Dün akşam erkekler tuvaletinin zemininde yatarken de yüzünde benzer bir ifade vardı, benzer ama biraz daha abartılı... Gözler pörtlemiş, yüzüne kan oturmuş, dudaklar yamulmuş... ve boynunun etrafında, Agnew'un plastik kabloyu çıkarttığı yerde derin bir kırmızı iz...

Bir doktor, ambülans çağırma ve polisle kampus güvenliğine haber verme işlerini Agnew'a bıraktım. Resepsiyona geç kalmıştım, ama yemek devam ediyordu. Hemen Carrie'yi arayıp haberdar ettim ve kimseye bir şey söylememesi için yemin ettirdim. Haberin yemekte duyulmasını istemiyordum. Ortamı bozacaktı ve eğer televizyoncular bir öğrenirlerse konferansa ayırdıkları kısımda buna da ağırlık vereceklerdi. Tam da bayıldıkları şey zaten. Ne var ki hiç kimse tatsız bir olay olduğunu bilmedi ve tahmin etmedi. Yemekte Duggers'ın boş sandalyesi pek dikkat çekmedi – sosyal ortamlardan hoşlanmadığı gayet iyi bilinirdi. En hassas an, konferansın organizasyonunda emeği geçen kişilere teşekkür konuşması yapmam gereken andı. Ne diyebilirdim ki? "*Ve Profesör Douglass'a teşekkürler, ne yazık ki bu gece aramızda değil kendisi... kişisel sebeplerden... beklenmedik olaylar yüzünden...*" Kendime, Carrie'ye ve gerçek ortaya çıktığında herkese, boktan bir şakaymış gibi gelmeyecek sözcükleri bulamadım bir türlü. Bu yüzden konuşmamda ona hiç değinmedim bile. Sonradan Helen yanıma geldi ve hafiften suçlayıcı bir tonda, "Profesör Douglass'a teşekkür etmen gerekmez miydi? Adam resepsiyonda yapmak zorunda kaldığı onca ekstra işten dolayı şikâyet etti hep bana," dedi. "Unuttum," dedim. Az sonra onu bir kenara çekip neler olduğunu anlattım... O da şoke oldu tabii.

Evet, Helen... Helen'i n'apıcam şimdi? Ofisimdeki pencerenin önünde duruyorum şu anda, kampusun Fen Bilimleri ucundan dışarı bakıp Pearlcorder'ıma konuşuyorum, tıpkı o yağmurlu pazar günü yaptığım gibi... Ne zamandı? Şubat... Onu Biyoloji Bölümü'nün köşesinden döndüğünde görmüştüm, diz altına kadar uzanan çizmeleri ve şık pardösüsüyle tek başına bir figürdü, önce şemsiyesinden dolayı yüzünü görememiştim... O zamandan beri çok şey oldu.

Şu anda bayağı iyi hissediyorum kendimi. Her şeyden önce fiziksel olarak iyiyim, gerçi Halib'in verdiği ilaçlara başlamadım bile daha. Psikolojik rahatlamanın etkisi olabilir ya da Carrie'nin şakayla karışık söylediği gibi, son iki haftadır içkiye ve kırmızı ete ara vermemden olabilir. Dün gece seviştik onunla, haftalardan sonra ilk defa. Başlatan ben değildim, o da değildi, bu zaten gerekli değildi, arabayla eve gelirken aramızda yapılmış sözsüz bir anlaşma gibiydi, yatak odasının kapısını usulca kilitleyişimde ve onun da kolyesini çıkarmak için kollarını kaldırıp arkaya bükmesinde gizliydi... Belki de ikimiz de ya diğeri Duggers'ın bedeni daha soğumamışken seks yapmayı uygunsuz

bulursa diye konuşmak istememiştik. Ne var ki düzüşme ihtiyacımızın nedeni buydu... Bunu aklımızdan çıkarmak... tecilimi kutlamak... yaşamın ölüme üstün gelmesi. Ardından bebekler gibi uyuduk.

Bu akşam bir başarı hissi duyuyorum, bir tatmin ve huzur. Hayatımın yeniden benim kontrolüme geçtiğini hissediyorum. Hayatımı tehdit eden bir hastalığım yok. Konferans başarılı geçti, alnının akıyla çıktım ve Duggers'ın intiharının son akşamı gölgelemesini engellemeyi de başardım. Bu sabah bile bir dolu katılımcı neler olup bittiğini bilmeden ayrıldı. Medyada epeyce bir gürültü kopacak bu konuda, kaçınılmaz olarak... Ama gelecek hafta başlayacak olan uzun tatille birlikte, bu konuyu sıcak tutacak pek fazla insan olmayacak civarda... Donaldson'un derecesiyle ilgili protestolar duruldu... ve Senato gazetelerini *Kampustan Haberler*'e sızdıran da meğer Duggers değilmiş – bunu yapan, neredeyse eminiz, Reginald Glover'mış... Öğrenci gazetesinin editörü söylemiş kadar oldu. Bu öğleden sonra Douglass'la ilgili haber toplamak için buradaydı ve ben de ağzından aldım. Artık Glover bunu prensipten mi, altmışlı yıllara nostaljisinden mi, yoksa Richmondlar'ın yemekli partisinde karısını küçük düşürmemden mi yaptı bilmiyorum, umrumda da değil zaten... Donaldson felsefe doktorasını alacak ve Merkez de MSB'ından şişkin araştırma kontratlarını... Ah bi de, Ludmilla Lisk'e Boulder'da doktora sonrasında çalışması için bir iş ayarladım... Steve Rosenbaum'a mutlaka onun posterine bakmasını söyledim ve o da onun başına tebelleş oldu. Böylece bana bulaşmaz artık... Yani bu yavrunun azınini de takdir etmek lazım cidden...

Geriye bir tek Helen problemi kalıyor. O da cuma günü Londra'ya dönüyor ve vedalaşmadan önce geleceğe dair bir şeyler söylememi bekleyecek... Ne söylemeliyim? Şu anda doğru dürüst düşünemeyecek kadar Duggers'ın ölümünden dolayı sarsıldığımı söyleyebilirim... Ama inanmaz bana... Dün gece kendime nasıl olup da o kadar hâkim olduğuma, bütün yemek boyunca hiçbir şey olmamış gibi davranmama hayret etti zaten... *Sağlık açısından daha düzlüğe çıkabilmiş gibi hissetmiyorum kendimi, hâlâ bir ameliyat olmam gerekebilir... Ben yeniden iyi oluncaya kadar aramızdaki şeyi askıya alalım istersen... Sonra bir şekilde ayarlarız...* Evet, bu daha makul... Doğru anı yakalamalıyım ama... Telefonda olmaz ya da Lokal'in restoranında otururken... Yalnız kalabileceğimiz bir anda olmalı... Son bir aşk öpücüğü... Kim bilir, belki bir öpücükten de fazlası olur? Yataktaki son halimiz beni

hâlâ rahatsız ediyor ama, hani iktidarsız olmuştum ya... Beni bu şekilde hatırlamasını istemem *[kayıt sona erer.]*

33 4 HAZİRAN ÇARŞAMBA. Biraz önce yarın öğleden sonra bir "güle güle" demek için uğrayabilir miyim diye sormak için Messenger aradı. "Yani cuma günü gidiyorsun, değil mi, haliyle bir süre görüşemeyebiliriz," diye ekledi hemen. Ben de yarın öğleden sonra İngilizce Bölümü'nün Sınav Toplantısı'na katılacağını ve bunun ne kadar süreceğini bilmediğimi söyledim, böylece o da anahtarımı ön kapının yanındaki çıkık tuğlanın altına koymamı ve dört civarında gelip, ben evde olmasam bile içeri girebileceğini söyledi. Bunu çılgın dönemimizde bir iki defa yapmıştık. Bütün sabah onun da toplantılarının olduğunu ve Carrie'nin akşam döneceğini söyledi. "Nereden dönecek?" dedim ve o da Carrie'nin Emily'yi Stratford'a *Beğendiğiniz Gibi*'nin matinesine götüreceğini söyledi, "A" seviyesi için gerekli metinlerden biriymiş. Böylece ben de neden beni yarın öğleden sonra görmekte bu kadar ısrarlı olduğunu anlamış oldum, Carrie ortalıklarda yokken. İlişkiyi sürdürmek istiyor. Ne kadar ironik bir durum, çünkü ben bitirmek istiyor sanıyordum ve onca gönül sorgulamasından sonra, böylesinin daha iyi olacağı sonucuna varmıştım.

Dün bütün günüm evde temizlik yapmakla geçti, evden çıkma hazırlığı. Taşındığında imzaladığın anlaşmanın bir parçası bu, giderken evi temiz ve düzgün bırak, ama ben bir faaliyet çılgınlığıyla, ovalamak, elektrik süpürgesiyle temizlemek, yıkayıp silmek ve cilalamak suretiyle kontrattaki yükümlülüklerimden hayli ileri gittim, maksat tüm bunları zihnimde evirip çevirirken bedenimi meşgul etmek sonuçta. İnanılmaz riskler almış ve inanılmaz tehlikeler yaşamıştık ve artık şansımızı daha fazla zorlamamalıymışız gibi gelmişti bana. Douglass'ın intiharı, gerçi bunun bizim ilişkimizle hiçbir alakası yoktu ama, bu kararı almamda çok etkili oldu. Beni bir korku ve titremeye gark etti. Vicdanını dinlemeyi bir bıraktın mı içine düşmenin çok kolay olduğu, mutsuzluk, günah ve acı dolu dipsiz bir kuyu açtı önümde. James'ın yasak aşkla ilgili bir yerde söylediği, Önsözler'in birindeydi galiba, güzel bir cümlesi var, bunu son derece parlak bir alaşımdan oluşan madalyaya benzetir, bir yüzü kişinin mutluluğunu ve doğruları-

nı yansıtırken, diğer yüzü de onun perişanlığını ve hatalarını gösterir. Bunun gibi bir şey işte. İlişkimizin bir süre ne kadar mutluluk verici olduğunu inkâr edemem, ama uzadıkça zarar vereceğe benziyor. Şimdi bitirmenin sırası. Ve eğer Carrie de biraz akıl fikir sahibiyse, son bir kaç haftadır süregelen tüm bu tehlikeler ve krizlerden sonra aynı sonuca varacaktır.

Yarın öğleden sonra ne yapacağını biliyorum Ralph'ın. Beni yatağa atmaya ve fikrimi değiştirmek için ikna etmeye çalışacak. Umarım karşı koyacak zihin gücüne sahibimdir. İtiraf etmeliyim ki, telefonuna ilk tepkim, hâlâ beni arzuladığını bilmenin etkisiyle, ta içimde hissettiğim bir zevk dalgasıydı.

34 Söz konusu durumda, Helen'in ayartmalara karşı mücadele etmesi beklenmiyordu – ki her halü kârda hayal ettiğinden çok daha az uğraş gerektirecekti bu, ne de olsa Ralph'ın ilişkiyi devam ettirmek gibi bir niyeti yoktu, sadece onunla son bir kez daha sevişmek istiyordu.

Perşembe günü öğleden sonra yaklaşık dörde yirmi kala Ralph ofisten ayrılıp, kampusu geçerek, Helen'in Maisonette Sırası diye adlandırdığı küçük sıra evlerin olduğu sokağa yürüdü. Evin, kampusun böylesi gizli bir köşesine saklanmış olmasının büyük bir şans olduğunu ve kendisini tanıyan herhangi birine rastlamasının çok düşük bir ihtimal olduğunu ilk defa düşünmüyordu. Servis yolu, her zamanki gibi, ıssızdı. Kapıyı bir kere çaldı ve açılmayınca yedek anahtarı Helen'in koymuş olduğu çıkık tuğlanın altından alıp eve girdi. Ufak giriş çok hoş bir şekilde cila ve deterjan kokuyordu ve salon da müstesna ölçüde temiz ve düzgün görünüyordu, ki o da bunun kendi şerefine yapılmış olan bir şıklık olduğunu varsayıp, hayra yordu. Işıldayan bir duvar aynasında gözü kendisine takılınca suretini daha yakından incelemek için bir adım daha attı, başını bir o yana bir bu yana çevirip, aklaşmış saçlarını kontrol etti. Sanki beyazlar artmış gibi geldi ona – şaşacak bir durum değil, diye düşündü, son zamanlarda yaşadıklarını göz önüne alınca.

Oda avluya açılan pencereden süzülen öğleden sonra güneşinin etkisiyle ılıktı. Ralph pencereyi bir parça kaydırıp, hafifçe perdeyi çekti. Ceketini çıkartıp bir sandalyenin sırtına geçirdi. Kanepeye oturup, ba-

cak bacak üstüne attı ve boş boş odaya bakındı. Gözleri Helen'in masasına ve üzerindeki eşyalara gelince takıldı: birkaç kitap, bir dergi ve içine mektupların ve faturaların tıkılmış olduğu bir tel dosya, içinde kurşun ve tükenmez kalemlerin olduğu porselen bir kupa, kompakt bir mürekkep püskürtmeli yazıcı ve Helen'in Toshiba dizüstü bilgisayarı. Ralph Helen'in e-postası için bilgisayara nasıl yazılım yüklediğini anımsadı. Şimdi kapağı kapalı ve işlemez konumdaydı, ama bir kabloyla elektrik prizine bağlıydı.

Ralph, karton kapaklı bir kitabın şekil ve büyüklüğündeki bu yatık, donuk, gri plastik kutuda Helen'in günlüğü olmalı diye düşündü, onun bütün o özel düşüncelerinin ayrıntılı bir kaydı ve dolayısıyla kendim veya ruhum diye adlandırmayı sevdiği şeyin bir nevi izi veya baskısı. Bir keresinde bunu okumasına izin vermesi için ikna etmeye çalışmıştı Helen'i, karşılığında da kendi itiraf kasetlerinin suretlerini verecekti ve o reddetmişti. Ama o zamandan bu yana sevgili olmuşlardı ve artık günlüğünün içeriği ölçülemeyecek boyutta ilgisini çekiyordu. Eğer bu akla hayale gelmeyecek şeyi yapacak olursa... eğer o yolu katedip, masanın başına otururs e ve bilgisayarın kapağını kaldırıp, onu çalıştırırsa ve günlük dosyalarına erişebilirse, Helen'in onca zaman tekrar tekrar kendisine onunla bir ilişkiye girmeyeceğini ifade ettikten sonra neden fikrini değiştirdiğini anlamış olacaktı; bu *tavır değişikliğini* neyin tetiklediğini, ilk defa seviştiklerinde neler hissettiğini, bunu takip eden durumlarda neler hissettiğini, ona karşı ve ilişkileriyle ilgili cidden ne hissettiğini ve bunda ne gibi bir gelecek gördüğünü öğrenecekti.

Bu düşüncelerin verdiği heyecanla kalbi daha bir hızlı atmaya başladı. Böyle bir şeye cesaret edebilir miydi? Ne kadar zamanı vardı? Saatine baktı. 4.15'ti. Ne zaman döneceği hiç belli değildi. Bu toplantılar saatlerce sürebilir, ama o erken çıkabilirdi. Her an gelebilirdi. Kapıda anahtarın sesini duyardı gerçi. Kanepeden kalktı ve bir hırsız gibi, usulca, yavaşça masaya yaklaştı ve çalışma koltuğuna oturdu, masanın üzerindeki hiçbir şeye dokunmamaya veya bilgisayarın duruşunu değiştirmemeye özen göstermişti. Kapak kilidini açtı ve tepesini kaldırıp içindeki ekranı ortaya çıkardı. Makinenin kenarındaki çalıştır düğmesine bastı. Windows 95 yüklenirken diskten gelen boğuk vınlamayı duydu ve sonra Microsoft masaüstü ekranda belirdiğinde hoparlörlerden elektronik arp çınlamaları duyuldu, arka plandaki program simgeleri mavi beyaz gökyüzünde uçurtmalar gibi dalgalandı. Word 95 iko-

nuna tıkladı ve neredeyse hemen, tepesinde Word araç çubuklarıyla boş bir doküman sayfası geldi ekrana.

Şimdi tereddüt etmişti işte. Yaptığı şey yanlıştı, çok yanlıştı. Hemen durması, bilgisayarı kapaması, kapağını indirmesi, odanın diğer köşesindeki kanepeye dönmesi ve Helen'i beklemesi gerekiyordu. Gelgelelim cazibesine karşı koyamadı. Bu sadece kişisel bir merak değil, dedi kendi kendine, aynı zamanda bilimsel bir çalışma da. Bir başka insanın bilincinin mührünü bozmak için paha biçilmez bir fırsattı. Buna bir araştırma da diyebilirdiniz. Bir an için ciddi ciddi Helen'in diskindeki dosyaların tamamını kopyalayıp incelemek için yanında götürmeyi aklından geçirdi; ama özel hayata böylesi büyük bir saldırı Ralph'ın bile daha fazla kafa yoramayacağı kadar fazlaydı ve zaten pratikte de bir dolu engel vardı – bir zip sürücüsü yoktu sanki, keza masanın çekmecelerinde de hiç formatlanmış boş disket bulamadı... zaman ilerliyordu... çok geçmeden Helen gelecekti... Saatine bir göz attı: 4.17. Günlüğe yalnızca şöyle bir bakmak için vakit vardı, içeriğine gelişigüzel bir dalış. Ya şimdi ya da asla.

Ralph Dosya menüsünü indirdi ve en son kayıt edilmiş dokuz dosyanın adına baktı. Listenin en tepesinde "C:\Dökümanlarım\GÜNLÜK\4 Haziran" vardı. Üzerine tıkladı. Hemen bir tekst belirdi. Başı şöyleydi: "4 HAZİRAN ÇARŞAMBA. Biraz önce yarın öğleden sonra bir 'güle güle' demek için uğrayabilir miyim diye sormak için Messenger aradı." Ralph günlük kaydını, kendi kendine hafifçe gülümseyerek, hızlıca okudu, ta ki şu kısıma gelene kadar: "Şimdi bitirmenin sırası. Ve eğer Carrie de biraz akıl fikir sahibiyse, son birkaç haftadır süregelen tüm bu tehlikeler ve krizlerden sonra aynı sonuca varacaktır." *Carrie* mi? Gülümsemesi kayboldu. Ani bir adrenalin bombardımanıyla beraber, bir savaş ya da kaç reaksiyonu* baş gösterdi. Panik halde geçen o birkaç dakikada Ralph bu göndermeyi Carrie'nin Helen'le olan ilişkisini bildiğine yordu, yani demek Helen bunu Carrie'ye anlatmıştı. Öyleyse ne zaman? Ne kadardır biliyordu ve onun bu sessizliği neyi gösteriyordu? Ama dur bi dakika, dedi kendi kendine, bileğini alnına sürterek (üzerinde gömlek olmasına rağmen ter içinde kalmıştı, terlerin bedeninin yanlarından damla damla aktığını hissedebiliyordu), dur biraz, saçma oluyor bu. "Eğer Carrie de biraz akıl fikir sahibiyse... o da aynı sonuca varacaktır." Ama mantıken Carrie *He-*

* Psk. Yaklaşan bir tehlike ya da stresli durum karşısında, çarpıntı, yüksek tansiyon ve adrenalin artışı gibi, vücutta meydana gelen psikolojik değişimler. (ç.n.)

len'in ilişkisini bitirmek için bir sonuca varamaz. Ancak kendi ilişkisini bitirmek için olur bu.

Ralph dokümanı kapadı ve Helen'in altdizinlerine baktı. "Günlük" adındakini açtı ve tarihleri 17 Şubat'a kadar uzanan dosya isimleriyle dolu uzun bir listeyi taradı. Onu açtı, Düzenle menüsünden Ara'yı tıkladı ve kutunun içine "Carrie" yazdı. Dokümanı kendi usulünce süratle tıklayıp, Carrie'nin adının geçtiği pasajları hızlı hızlı okudu. Sonra dosyayı kapadı, kronolojik sıralamaya göre bir sonraki günlük dokümanını açtı ve aynı işlemi tekrarladı.

Bu arada Helen kampusta Sosyal Bilimler Binası'ndan Maisonette Sırası'na doğru ilerliyordu. Kurul Toplantısı tahmininden uzun sürmüştü, ama o hiç acele etmiyordu. Ralph'la karşılaştığında neler olacağını bilmiyordu ve daha da beteri, ne olmasını istediğini de. Dün bu ilişkinin bitmesi gerektiğini söylemeyi kafaya koymuştu. Ama madem öyle, o sabah neden saçlarını yıkamış ve kendisine en yakışan iç çamaşırlarını ve özellikle de Ralph'ın hoşuna giden bir elbiseyi giymişti? Sanki tüm bunları zihni, tasvip etmeden ama karışacak gücü de olmaksızın izlerken, bedeni kendi keyfine göre yapmaktaydı. Bu yüzden Helen o ikindi güneşinde iyice ağırdan alıp, oyalana oyalana yürüdü, neredeyse Ralph'ın vaktinin kalmamasını umuyordu, onu tatlı sözlerle kandırıp yatağa atmadan önce karısına ve çocuklarına dönmesi gerektiğini diye.

Helen eve girdiğinde, Ralph 11 Nisan Cuma tarihli günlük kaydını okumayı henüz bitirmişti. Kapıda anahtar sesini duyunca dosyayı saklama gereği görmeksizin bilgisayarı alelacele kapamış ve kapağını da indirmişti. "Messenger?" dedi Helen, önkapıyı ardından kapatırken. "Hâlâ burada mısın?" Ralph hızla masadan uzaklaştı. Helen o daracık holden geçip salona geldiğinde, Ralph da sanki daha yeni ayağa kalkmış gibi kanepenin yanında duruyordu. Ama Helen ondaki fevkaledeliği hemen fark etti. "Ne oldu?" dedi.

Ralph konuşmadan önce birkaç dakika Helen'e baktı, ne yaptığını gizleme içgüdüsü ile beynini kurcalayan sorunun cevabını bulma ihtiyacı arasında bölünüp kalmıştı. Sonunda kıskançlığı kendini koruma duygusundan üstün geldi. "Neden bana Carrie ile Nicholas Beck'i söylemedin?" dedi.

Helen'in hiç beklemediği bir soruydu bu ve cevap vermeden önce biraz oyalandı. Bu sırrı daha fazla taşımadığı için hem bir rahatlama,

hem de bunun doğuracağı pürüzlerden dolayı bir endişe duymuştu.

Nihayet, "Çünkü bunun beni ilgilendirmediğini düşündüm," dedi. "Dahası Carrie'ye söz vermiştim."

"Sana bunu anlattı demek?" dedi Ralph sabırsız bir yoğunlukla.

"Evet, bir kere."

"O halde sadece senin şüphe ettiğin bir durum – ne bileyim romanlarından biri için bir fantezi ya da senaryo filan değildi yani?"

Helen kaşlarını çattı, onun bu sorusu ve engizisyon mahkemesi tavrı karşısında şaşırmıştı. "Ne demek istiyorsun," dedi. "Neyse, nasıl öğrendin bunu?"

Ralph cevap vermedi, ama gözleri dizüstü bilgisayara şöyle bir kayıp geri dönmüştü. Helen bakışlarının istikametini takip etti. "Benim günlüğümü okudun sen!" dedi inanmazlıkla.

"Evet," dedi.

"İnanamıyorum. Bu aşağılık bir şey."

"Biliyorum," dedi. "Aşağılık, mazur görülemez ve affedilemez bir şey."

"Neden yaptın?"

Omuzlarını silkti. "Kendime engel olamadım."

"Ne kadarını okudun?"

"Ledbury'ye gezmeye gidişine kadar okudum," dedi. "Gerçekten o efemine herifi beceriyor mu Carrie? Ne buluyor ki onda?"

"Bunu ona kendin sorsan daha iyi edersin," dedi Helen. "Şimdi gidip beni yalnız bırakırsan çok memnun olurum."

Ralph sandalyenin sırtından ceketini aldı ve kolunun üzerine katladı. "Özür dilerim, Helen..."

"Hadi git," dedi.

"Peki, hoşçakal," dedi ve evden ayrıldı.

Arabasıyla Cheltenham'a dönerken Ralph ilk başta Helen'in önerdiğini yapmaya kesinkes kararlıydı – Carrie ile yüzleşmeye, ağzından gerçeği almaya ve sonra da Nicholas Beck'in Lansdown Sapağı'ndaki muhteşem evinin kapısına dayanıp, onu eşek suda gelinceye kadar dövmeye yani. Ama çok geçmeden durumunun ne kadar zayıf olduğunun farkına varmaya başladı. Eğer Carrie'yi sadakatsizlikle suçlayacak olsa, onu karşı atak yapmaya teşvik etmiş olacaktı ve onun Helen'le münasebetini bilmese bile, her zaman bunu öğrenme şansı vardı, muhtemelen de, şu an ciddi anlamda kendisinden soğumuş olan Helen'in

bizzat kendisinden. Ayrıca Carrie'nin, onun geçmişteki sadakatsizliklerinden şüphelenmek için bir dolu geçerli sebebinin olduğundan oldukça emindi, o sebepler ki yuvasının dağılmaması için Carrie'nin hep kendine saklamayı seçtiği, ama gerekirse kendini savunmak için kullanmakta tereddüt etmeyeceği. Eden bulur diyecekti, haklı olarak. Ralph'ın da yaptığını bildiği için yapmıştı. Peki tüm bu pislikleri ifşa edip, evliliği bir çırpıda sona erdirebilecek şiddetli bir kavgaya mahal vermenin ne anlamı vardı, ya da bunu yapınca eline ne geçecekti? Boşanmak istemiyordu. Bunun yol açacağı duygusal zayiatı ve maddi hasarı da istemiyordu. Carrie'nin kişisel serveti, cingöz Thurlow Baba'nın yönetimi sayesinde, hâlâ koruma altındaydı ve Ralph boşanma anlaşmasından evin değerinin yarısından biraz fazla bir hisse ve çocukları sınırlı görmeyle çıkacağının da gayet farkındaydı.

Ralph bu tezleri bu kadar açık bir şekilde ortaya koymamıştı, ama Carrie'nin ihaneti, o berbat âşık seçimi ve kendisinin onuruna ve izzetinefisine saldırısı karşısındaki bu içsel öfkeleniş sırasında, nasıl derler, zihninin bir kenarındaydı. Yavaş yavaş onun o cezalandırma ve intikam düşünceleri üzerinde yatıştırıcı bir etki yarattılar. Ralph gitgide sakinleşip daha uzun uzadıya düşünmeye başladı; arabayı sürüşü de, yola ilk çıktığında tehlikeli ölçüde süratliyken, Cheltenham sırtlarına vardığında daha bir kontrollüydü; Pittville Çayırı'ndaki eve girdiğinde öfkeliden ziyade aksiydi. Carrie ve Emily Stratford ziyaretlerinden henüz dönmüşlerdi. Ralph, izledikleri gösteriyle dair yaptıkları o neşeli gevezeliklerine katılamadı, ama Carrie onun bu suskunluğunu Douglass'ın ölümü karşısında oluşmuş olan geç bir şoka yordu ve hiç rahatsız olmadı. Yemekten sonra Ralph çalışma odasına çıktı, bilgisayarını açtı ve gecenin ilerleyen saatlerine kadar Üzerinde Çalışılan Konular ile uğraştı.

Bu sırada Helen, Gloucester Üniversitesi'nden ayrılma hazırlığıyla eşyalarını topladı. Bir an önce çekip gitmek istiyordu bu yerden. Kötü uyumuş ve gün doğmadan uyanmıştı. Saatin çalmasını bekleyeceğine kalktı, duş aldı, giyindi, bir fincan kahve içti ve eşyaları arabasına yükledi. Bunları yatak odası perdeleri hâlâ kapalı olan komşularını rahatsız etmemek için sessizce, neredeyse sinsice yapmıştı. Kampustaki bunalımlı ilk haftalarında içinden geçirdiği fanteziyi gerçekleştirmekte olduğunu fark etti, sabahın ilk saatlerinde kaçış. O zaman kışın karanlık örtüsünün altında kaçmayı hayal etmişti; şimdi ise, arabasına binip

evden uzaklaştığı sırada bayağı bir aydınlanmıştı ortalık, ama kampus sessizdi ve gördüğü tek insan figürü yalnız başına koşan biriyle, çıkış bariyerlerinde, kahverengi bir zarfın içinde evinin anahtarlarını teslim ettiği güvenlik görevlisiydi. Sonra caddeye çıkış, oradan anayola, M5'e, M42'ye, M40'a, Londra'ya... Orada iş trafiğinin bir ucuna takılıp kaldı, ama ona çeyrek kala evindeydi.

Evine girdi ve sanki eski bir arkadaşla tanışıklığını yeniler gibi tek tek odaları gezdi. Weismullerler bütün eşyalarını alıp Amerika'ya dönmüşlerdi. Düzenli olarak gelen ve evi iyi bilen temizlikçisi Vera, onlar ayrıldıktan sonra, ayarlandığı gibi, evi derleyip toparlamış ve kendi inisiyatifiyle, mobilyaların çoğunu ve bibloların bir kısmını eski yerlerine koymuştu. Helen CD çalara bir Vivaldi konçertosu koydu ve tatlı bir çağlayan kıvamındaki o yaylı çalgılar yüksek tavanlı odayı öyle temiz ve gür bir tınıyla çınlattı ki, neredeyse soluğu kesilecekti. Bu zevki ne kadar özlemiş olduğunu fark etti. Müziğin titreşimi, evin içinde gezinip, merdivenlerden yukarı çıkarken de usulca takip etti onu. Müzik sistemi, sevecen bir ilgi ve hayli büyük bir teknik bilgiyle Martin tarafından kurulmuştu. Aslında evin içindeki her şey onu hatırlatıyordu. Bu evi beraber almış, yenilemiş ve döşemişlerdi, o berbat modern, büyük pencereleri çıkartıp, yerlerine sürgülü pencere takmış, ahşap parkeleri zımparalayıp, cilalamışlar, tırabzanların o bilmem kaç yıllık kahverengi boyasını kazımış ve Liberty's'den perdelik malzeme ve Heal's'dan kilimler almışlardı. Helen en son büyük yatak odasına girdi. Şifoniyerin üzerinde Martin'in çerçeveli bir fotoğrafı duruyordu, Yunanistan'da tatildelerken kendisi çekmişti bunu. Evi kiraya verdiğinde kaldırmıştı, ama Vera çekmecede bulmuş ve yerine koymuştu. Helen fotoğrafı eline aldı. Martin genç, sağlıklı ve mutlu gözüküyordu, üzerinde yakası açık bir gömlekle bir kafede oturmuş, gülerek ve güneşten gözlerini kısmış bir şekilde bakıyordu. Fotoğraf bir dolu anıyı da beraberinde getirdi, beraber geçirdikleri o mutlu zamanları. Usul usul ağlamaya başladı. Martin'i affetti ve onun için ağladı.

Ralph Messenger'ın yine de kistin alınması için bir ameliyat olması gerekti. Ameliyat çok başarılıydı ama onu bilen insanlar bu olayın onu bir parça sarstığını ve sonrasında gözle görülür ölçüde daha az iddialı, daha bastırılmış, daha bir orta yaşlı olduğunu ifade ettiler. Konferans ve bu gibi gezilerde karı kız peşine düşmesiyle ünlü olan şanını kaybetti. Nicholas Beck konusunu Carrie'ye hiç açmadı, ama Carrie onun

şüphelerinin titreşimlerini hissetti ve kendisinde zaten asla fazla derin bir his uyandırmamış olan ilişkisine sağduyulu bir şekilde son verdi. Carrie San Francisco depremiyle ilgili romanını bitirmedi, onun yerine heykele başladı, çoğunlukla kille çalıştı ve kendininkilerle arkadaşlarının eserlerini sergilemek için Montpellier Caddesi'nde küçük bir sanat galerisi açtı. Ralph *Yaşayan Makine* kitabını yayımlatarak medyada geniş yer aldı ve sevindirici bir satış grafiği elde etti. 1999'da Sir Stanley Hibberd onu, Üniversite'nin onur derecesi alması uygun görülenler listesinin en tepesine yerleştirdi ve Milenyum Onuru Listesi'nde bilim ve eğitim için verdiği hizmetlerden dolayı bir CBE nişanı ile ödüllendirildi.

Helen Reed, Londra'ya döndükten bir yıl sonra yeni İngiliz Kütüphanesi'nin kafeteryasında bir edebiyat biyografisi yazarıyla tanıştı ve çıkmaya başladılar. Adam boşanmış ve üç tane ergen çocuğu var. Sık sık görüşüyor ve beraber tatillere çıkıyorlar, ama ikisi de kendi evlerini muhafaza ediyorlar. Helen yeni milenyumun ilk yılında bir eleştirmenin, "form açısından o kadar demodeki neredeyse deneysel" olarak tanımladığı bir roman yayımladı. Üçüncü şahıs kullanılarak geçmiş zamanda, her şeyi bilen ve bazen de müdahale eden anlatıcının ağzından yazılmıştı. Olay yeşillikler içinde, pek yeni olmayan bir üniversitede geçmekteydi ve adı da *Ağlamak Bir Muammadır* idi.

TEŞEKKÜR

Bilinçle ilgili güncel bilimsel ve felsefi tartışmalara, ilk olarak, biraz geç de olsa, John Cornwell'in iki anahtar kitabı: Daniel Dennett'in *Consciousness Explained* (1991) ve Francis Crick'in *The Astonishing Hypothesis*'i (1994) tartıştığı ve Haziran 1994'te *The Tablet*'te yayınlanmış olan "Ruhtan Yazılıma" başlıklı bir makalesi aracılığıyla ilgi duydum. Bu başlangıç uyarıcısına minnettarım, ayrıca John Cornwell'in, bunu takip eden aynı konulu yazılarından ve Eylül 1995'te Cambridge Jesus Koleji'nde "Bilinç ve İnsan Kimliği" üzerine düzenlediği birimler arası konferansa katılımımdan da çok yararlandım. (John Cornwell tarafından yayma hazırlanan Konferans Konuşmaları 1998'de OUP tarafından aynı isim altında yayınlanmıştı)

Yukarıda söz ettiğim yapıtlar dışında, bu romanı yazma hazırlığı içinde okuduğum kitap ve makaleler arasında özellikle şunları da aydınlatıcı ve fikir verici buldum: David Chalmers, *The Conscious Mind* (1996); Rodney Cotterill, *No Ghost in the Machine* (1989); Richard Dawkins; *The Selfish Gene* (elden geçmiş olan baskısı 1989) ve *The Blind Watchmaker* (1986); Antonio Damasio, *The Feeling of What Happens: Body, Emotion and the Making of Consciousness* (2000); Daniel Dennett, *Darwin's Dangerous Idea* (1995) ve *Kinds of Minds* (1996); Adrian Desmond ve James Moore, *Darwin* (1991); Robin Dunbar, *The Trouble with Science* (1995) ve *Grooming, Gossip and the Evolution of Language* (1997); Gerald Edelman, *Bright Air, Brilliant Fire* (1992); Susan Greenfield, *The Human Brain* (1997); John Horgan, *The End of Science* (1996); Stephen Pinker, *How the Mind Works* (1997); Matt Ridley, *The Origins of Virtue* (1996); V.S. Ramachandran ve Sandra Blakeslee, *The Brain and its Phantoms* (1998); John Searle, *The Rediscovery of the Mind* (1996); Galen Strawson, "The Sense of the Self", *London Review of Books* 18 Nisan 1996; Tom Wolfe, "Sorry, But Your Soul Just Died", *Sunday Independent*, 2 Şubat 1997; Lewis Wolpert ve Alison Richards, *Passionate Minds: the inner world of scientists* (1997). Ayrıca Ken Campbell'in, 1996'da Kanal 4'te yayınlanan renkli ve bilgilendirici televizyon serisi, *Brainspotting*'i de anmadan geçemeyeceğim.

En büyük teşekkürü ise Birmingham Üniversitesi Bilgisayar Mühendisliği Bölümü'nden Yapay Zeka ve Bilişsel Bilim Profesörü Aaron Sloman'a bir borç bilirim. Aaron benim en temel düzeydeki sorularımı sabırla cevapladı, yayınladıklarının kopyalarını verdi, beni meslektaşlarıyla tanıştırdı, bölüm içi seminerlerinde ağırladı, bilinçle ilgili aydınlatıcı bir uluslararası konferansta (çok uygun bir şekilde Elsinore'da gerçekleşmişti) bana eşlik etti ve genel anlamda bilinç çalışmaları ile, özel anlamda yapay zekâ konusunda zaruri bir rehber oldu çoğunlukla. Benim hayali karakterim Ralph Messenger'ın bu konulardaki düşüncelerinin bir kısmına katılsa da, onu tanıyan herkesin de onaylayacağı gibi bunun dışında hiçbir ortak noktaları yoktur. Kahve içerken veya e-posta yoluyla benimle bilgilerini paylaşan meslektaşlarına, özellikle de Russell Beale'e sesleri tanıyabilen yazılım hakkında verdikleri pratik tavsiyeler için minnettarım. Vijay Raichura yoğun işlerinin arasında cömertlik yaparak bana vakit ayırıp hikâyemin tıbbi yönlerinde tavsiyelerde bulundu, ki bundan dolayı da kendisine son derece minnettarım. Roman, bunu yazarken bana profesyonel tavsiye ve destekte bulunan kızıma ve büyük oğluma adanmıştır.

D.L.
Birmingham, Ağustos 2000

David Lodge
Terapi

Edebiyat/Çev.: Meram Erdoğan/352 sayfa/ISBN 975-539-395-1

İyi İş'te bizi üniversite kampusunun kaynayan küçük dünyasında dolaştıran David Lodge, bu kez modern zaman efsanelerinin üretildiği televizyon camiasına buyur ediyor. Milyonlarca kişinin izleyip, kahkaha efektli komutlarla nelere gülmesi gerektiğini öğrendiği bir sitcom'un senaryo yazarının bireysel öyküsü aracılığıyla çağımızdaki yeni insanlık hallerinden bir "terapi" hikâyesi anlatıyor bize.

Laurence "Tubby" Passmore yarışı kazanmış, hiçbir sorunu olmayan başarılı bir adamdır görünüşte. Bol parası, istikrarlı bir evliliği, kendi hayatlarını kurmayı başarmış iki yetişkin çocuğu ve "platonik takıldığı" bir sevgilisi vardır. Ayrıca Londra dışında muhteşem bir eve ve rüyalarının arabasına da sahiptir. Yegâne sorunu bir gün dizine ansızın saplanıveren, bir daha da onu hiç terk etmeyen ve çaresi de bir türlü bulunamayan menşei belirsiz bir ağrıdır... Zira bütün kazanılmış ödüllere rağmen Tubby mutsuzdur; ne fizyoterapi ne aromaterapi, ne bilişsel davranış terapisi ne de akupunktur, derdine devadır. Depresyon, anksiyete, panik atak ve uykusuzluk yakasını bırakmamaktadır.

Günün birinde tesadüfen tanıştığı varoluşçu filozof Kierkegaard'ın yapıtlarına gömülür, "tatmin edici düş kırıklıklarını" öğrenir, filozofun memleketi Danimarka'ya bile gider... Yeni saplantısının heyecanıyla yaşarken felaketler silsile halinde dört bir yandan üstüne saldırmaya başlar. Gerek özel hayatında gerekse meslek hayatında ansızın patlak veren sorunlar yüzünden Tubby bundan böyle bir de "seksin, tenisin ve kariyerin olmadığı bir hayata" mı mahkûm olacaktır yoksa?

Lodge çağımız insanının zaaflarını, saplantılarını, çelişkilerini, tatminsizliğini ve yalnızlığını tiryakilik yaratacak eşsiz ironisiyle ele alıp, roman boyunca bu bakış açısını tutarlı bir biçimde korurken, din, aile, ahlâki çöküş, masumiyetin yitirilişi, varoluş gibi ciddi meselelere el atmaktan geri durmuyor.

"Mizah ve merhametin kanatlarıyla havalanan bu romanla, Lodge'un büyük ustası Dickens'ın yüzünü kara çıkarmadığı kesin... Muhteşem bir roman."
Daily Express

"Lodge hâlâ savaş sonrası dönemin en iyi romancılarından biri olduğunu kanıtlıyor; *Terapi* size kesinlikle iyi gelecek."
Time Out